Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Aug. Chr. Mantheys

Dagbøger

for

Aarene 1856—1874.

Udgivne af

Den norske historiske Forening.

1ste Bind.

1856—1866.

Kristiania.
Grøndahl & Søns Bogtrykkeri :: 1909.

Forord.

Da fhv. Statsraad, Stiftamtmand Aug. Chr. Manthey 25de Mai 1880 afgik ved Døden i Kristiania, blev der blandt hans Papirer fundet en Samling af ganske smaa, tæt beskrevne Hefter, som ved Gjennemsyn viste sig at være en fuldstændig Dagbog for hele den Tid, hvori han fra 1856 til 1874 stod som Medlem af Kongens Raad. Hans Enke, Fru Mathea Manthey f. Nielsen, overdrog det da til os at tage Vare paa denne Dagbog, og bestemte, at vi, naar vi fandt det rigtigt og hensigtsmæssigt, skulde kunne offentliggjøre den helt eller i Uddrag. I Henhold hertil har vi troet, at nærværende Tidspunkt maatte være det rette til at paabegynde Udgivelsen. Den historiske Forening overtog de dermed forbundne Omkostninger, og vi kan nu afslutte Dagbogens første Bind, som i den nærmeste Fremtid vil blive efterfulgt af det andet. Dette første Bind omhandler de betydningsfulde Aar, i hvilke først Statholdersagen, derpaa den dansk-tyske Strid og den norsk-svenske unionelle Revisionssag var de mest fremtrædende Begivenheder. Til Kjendskabet og Forstaaelsen af disse leverer Dagbogen et Bidrag af høi Værdi, som maa blive skattet af Fremtidens Historieskrivere, der vil faa at behandle den omhandlede Periode. Hvad der i det følgende Bind vil blive offentliggjort, kan ogsaa paaregne en lignende Interesse.

Ved historiske Kildeskrifter af denne Art, som offentliggjøres i en forholdsvis nærliggende Tid, vil der altid opstaa Spørgsmaal om Beskjæring. Vi har ogsaa følt saadanne Betænkeligheder. Men hvad der i denne Dagbog er udeladt, er kun Bemærkninger af mere personlig Interesse, som for Dommen over den hele Periode med dens handlende Personer blot kan have rent underordnet Betydning. Forfatterens Synsmaader og Meninger vil overalt fremgaa med fornøden Klarhed.

Vi tør forudsætte, at den kommende Tid vil bringe en Række Offentliggjørelser af Dagbøger, Breve og Memoirer, til Belysning af

Fædrelandets Historie efter 1850. Saadanne er allerede begyndt at udgives. I denne Række vil visselig vor afdøde Onkels Optegnelser vise sig at være af de indholdsrigeste og de paalideligste, idet han i sin Stilling havde de bedste Betingelser for at faa nøiagtige og mangesidige Oplysninger. De samme Optegnelser vil ogsaa tegne et Billede af ham selv, der er mere korrekt end det, som mange mente at have af ham i hans levende Live.

Kristiania den 1ste Februar 1909.

Sophie Manthey. **Dr. Yngvar Nielsen.**

Indhold.

	Side
Dagbog for 1856	1
Dagbog for 1857	17
Dagbog for 1858	50
Dagbog for 1859	92
Dagbog for 1860	135
Dagbog for 1861	182
Dagbog for 1862	237
Dagbog for 1863	282
Dagbog for 1864	356
Dagbog for 1865	437
Dagbog for 1866	468

Rettelser.

S. 367, L. 18 f. o. og videre skal Texten lyde saaledes: Englænderen Agys (?) Bud paa Furlandsmyren, og opkaster mangfoldige juridiske Vanskeligheder, som vi søger paa at løse. Bretteville paaviser Nødvendigheden af at bruge sidste Storthings Bevilgning til Strømarbeiderne ved Skiens Havn anderledes end bestemt.

S. 368, L. 3 f. o. De udeladte Ord er: men at ogsaa.

S. — L. 5 f. n. læs: Storthingets fornyede Sammenkaldelse.

S. 369, L. 8 f. n. og videre læs: Beslutning. Den 8de kommer Telegram om, at det engelske Parliament ikke synes at være krigersk stemt. Wergeland meddeler samme Dag en Kgl. Resolution af 4de, hvorved Regjeringen opfordres.

1856.

9de Maj. Igjen indkommen i Slaveriet.

10de Maj. Første Møde i Statsraadet. Bloch forelæser Brev fra Oberst Klouman ang. den ridende Gardes Afmarch fra Stockholm og Spørgsmaalet om Indkaldelse af et Compagni Fodfolk til Kgl. Garde sammesteds. Denne Sag, hvormed der var gjort nogle Vanskeligheder fra Blochs Side, var bleven forebragen Kongen, medens han sad for Maleren Troil. Han havde da udbrudt i Vrede, at det norske Bonderegimente ikke længere var til at udholde, og at dermed maatte ske en Forandring snart. Klouman havde søgt at formilde ham med Ord, som vel var tamme, men ialfald en honet Mands og god Patriots. — Petersen og Møinichen vare kaldte paa Raad for at udtale sig om, hvorvidt der fra Grundlovens Side var noget imod, at Kongen valgte en Fodgarde, uagtet Bevilgningen var til en Hestgarde. I det følgende Statsraad meddeles det, at disses Erklæring havde været, som rimeligt var, bekræftende, og at Kongen derover var bleven formildet.

17de Maj. Discussioner om, hvorvidt Hagerup skal være Generaladjutant for Marinen, efter at Vicekongen har overtaget sin Function som Armeens Høistbefalende, eller om en særskilt Generaladjutant skal søges beskikket. Lange og Vogt og Bretteville udtale sig for den sidste Mening, men

Bloch derimod, paaberaabende ſig Kongens Ønſke om Enhed i den ſvenſke og norſke Adminiſtration i denne Henſeende. For denne Mening udtaler ogſaa Manthey ſig af den Grund, at han ikke ønſker nye Elementer eller nye Stridskræfter blandede ind for at ſtifte Ufred imellem Vicekongen og vedkommende Departementschef, og denne Synsmaade vinder ved fortſatte Discusſioner Enſtemmighed. Lange udvikler i Korthed ſin Plan for næſte Budgets Opgjør, da han ikke vil forlade Chriſtiania uden at have udtalt ſig derom. Vogt har Tilbøjelighed til at faa en Commiſſion nedſat, for at underſøge, paa hvilken Maade Statsudgifterne kunne vorde balancerede. Lange foreſlaar Tolden paa Sukker, Kaffe og Tobak ſamt linnede Varer forhøjet og troer forøvrigt, at Statskaſſens Beholdning vil tilſtrække. Landſkat mener han umulig kan lægges paa den nuværende Matrikul; herfra ytrer jeg en afvigende Mening og troer, at der ialfald kun udkræves en ny Matr. for Kjøbſtædgrunde. Discusſionen endes med, at der bør nedſættes en ny Commiſſion angaaende diſſe Skatteſpørgsmaal, ſtrax efter at næſte Storthing er adſkilt.

20de Maj. Gamle Løvenſkiold tager Farvel med Raadet og faar en Gjenhilſen af Vogt.

21de Maj. Modtages Vicekongen med Gemalinde og Datter med Tale af Ordf. U. A. Motzfeldt, ſom nogle Dage iforvejen havde fraterniſeret med Haandværkerne den 17de Maj og hørt paa Skaaler udbragte af Baſtian Paulſen for Ueland, Hjelm og Conſorter. Statsraadet modtager ham i Palæeet. Man venter en Time; imedens fortælles der Anecdoter af den gamle Løvenſkiold, iblandt andet om Carl XIII, der benaadede Matroſen, dømt fra Livet for Majeſtætsforbrydelſe for at have ſagt i Fylla „Jeg ſk .... paa Kungen", med de Ord „Aa jag ſk .... paa honom igen". — Vogt fortæller om Grev Wedel og Chr. Fredrik, at Wedel ved Prindſens Ankomſt til Norge i 1813 [ſagde:] „Enten vil Carl Johan tilin-

tetgjøre Dannemarks Herredømme over Norge, eller ogsaa maa De tilintetgjøre ham; hertil lover jeg Dem min Arm og indestaar Dem for et godt Udfald" (Hans Forbindelse med England og Frankrig); men Chr. Fredrik var dengang ikke at formaa til [at] gribe Sagen alvorlig an.

22de Maj. Velkomstmiddag for Vicekongen hos gamle Løvenskiold. Bekjendtskab med hans Adjutanter Oberstlieutenant Bildt og Kammerherre Capt. Dardel (en Schweitzer af Fødsel, udmærket dakker).

24de Maj. Første Statsraad med Vicekongen. Hagerup skal indstilles til at forrette som Generaladjutant for Marinen og i den Anledning udnævnes til Contre-Admiral. Discussion om et Forslag fra Hagerup om, at Postvæsenets Dampskibe med Materiel og Befalingspersonale ganske skal underlægges Marinen; herfor udtaler Vicekongen sig, men har tilsyneladende alle de øvrige Statsraader imod sig. Dette Spørgsmaal stilles indtil videre i Bero, idet Indre-Departementets Indstilling om en Søofficiers Antagelse til Consulent i Dampskibsanliggender gaar til Kongen. Den forandrede velsindede Redaction af Morgenbladet kommer af, at Stabell ialfald indtil videre er aftraadt fra Roret og har overdraget Chefskabet til Aschehoug, som besøger mig; en interessant Samtale om Machiavel.

31te Maj—3die Juni. Besøg i Hjemmet. Mathea syg. Forladt det utilfreds. Samtale med Kauffeldt om Civilingeniører og Vejanlæg gjennem Hurdalen og Thoten.

4de Juni. Bal i Logen for Vicekongen. Bekjendtskab med Fru Sibbern, min Borddame. Skaaler for Kongen af Fougstad og for Vicekongen af Motzfeldt og for de forenede Riger af Schweigaard. Fougstad jaloux paa Motzfeldt, fordi denne tog sig formeget af Gildet. Consul Tønsberg med Meklenburgske Buxer og Bayersk Kjole.

7de Juni. Stor Middag hos Vicekongen. Samtale med Prof. Hansteen og Oberstlieutenant Bildt, gammel Adelsmand fra Orouſt; Junkerpartiet vil efter hans Meddelelſe kun reformere Ridderhuſet ſaaledes, at ikke det blotte adelige Navn ſkal give Adgang til ſamme, men Beſiddelſe af Jordegods eller Indehavelſe af visſe Embeder.

11te Juni. Om Bygning af en allerede i 1853 approberet Dampfregat paa 51 Kanoner. Marine-Departementet foreſlaar den efter Marine-Commisſionens Betænkning bygget til 41 Kanoner, og dette ſynes at vinde Bifald, men paa min Bemærkning om, at ſlig Vaklen i Principerne ej gjør noget godt Indtryk, og at den, der meget forlanger, den meget faar, tager Departementet ſit Forſlag tilbage, og det bliver ved den tidligere Beſlutning. Vicekongen forelægger en af Kongen udarbeidet Plan til en Unionslov om de forenede Rigers Stridskræfter og foreſlaar en af ſvenſke og norſke Mænd ſammenſat Commisſion anordnet for at drøfte Forſlaget med ham; man paaviſer nogle Smaafeil i Planen, men anbefaler i det hele Forſlaget ſom meget moderat og ikke udfordrende noget ſærdeles betydeligt nyt Offer fra Norges Side. Kronprindſen foreſlaar til norſke Medlemmer Oberſt Wergeland, Major Irgens og Lieutenant Geelmuyden, Aſſeſſor Motzfeldt, A. B. Stabell og Valſtad; men Vogt opponerer meget heftig mod U. A. Motzfeldt ſom den, der har ſtillet ſig i altfor directe Oppoſition mod Kongen til at burde bruges til et ſaadant Tillidshverv. Vicekongen udtaler ſig for, at man bør benytte ſig af enhver Mand, ſom er brugbar, uden Henſyn til hans Anſkuelſer, og at man ſnarere vinder Venner end Opponenter ved en ſlig Fremgangsmaade. Der indvendes af andre Statsraader, at Motzfeldt i Virkeligheden ikke har noget betydeligt Parti inden Storthinget, og at man heller bør vælge Harbitz.

Istedetfor Valstad ere alle enige om at foreslaa Baggerud, som gammelt Medlem af Militærcomiteen og et skarpt Hoved.

14de Juni. Vicekongen meddeler, at han har søgt at indhente Oplysninger i Paris om, hvorvidt den catholske Mission i Alten henhører til Jesuiter eller Munkeordener, men at han endnu ikke har faaet nogen tilforladelig Oplysning, skjønt Munderstrøm og Gaimard holde sig forvisede om, at ialfald Chefen Etienne Djunkowski er Jesuit. — Vicekongen refererer en modtagen Route for Prinds Napoleons og Prindsen af Nederlandenes Reiser til Norge og vore nordlige Farvande og siger spøgende, at den synes mere beregnet paa en Luftballon end paa Dampskibsfart. Vi overraskes af Vicekongen i et Efterconseil — som forklares ham at være højst uskyldigt, nemlig om hvor man skal tage Møbler til endel Værelser i Stiftsgaarden, som agtes benyttede af Vicekongens Staldbetjening m. Fl., og som den gamle stive Hofmarskalk negter at udlaane fra Slottet.

19de Juni. Liden Middag hos Lange.

21de, 22de og 23de Juni. Reise til Hjemmet for at feteres ved et Gilde af Amtsformandskabet den 22de Juni. Omtr. 100 Personer, Musik og Kanonade. Skaaltale for mig af Præst Bergh. For Kongen af Provst Rode, for Vicekongen af Arneberg, for de valgte Storthingsmænd af Sorenskriver Muus. For Fædrelandet af Løken. For Amtet, dets Embedsmænd og dets Landbrugsskole af mig. For Damerne og for Mathea af N. Astrup. I mit Svar bvæler jeg ved den Omstændighed, at man i Amtet var vis paa at vinde Anerkjendelse, uagtet man nærede Anskuelser, der i enkelte Retninger kunde være afvigende fra Mængdens, ligeledes ved den Frihed for Smaalighed i Bevilgningsvejen og for sneverhjertet Bygdepatriotisme, som i Hedemarkens

Amtsformandskab havde været raadende. — Afskedstale paa Stranden af Oberst Stenersen.

25de Juni. Lange melder sin forestaaende Afreise. Bloch forespørger, om han paa Budgettet skal opføre Generalstillæggene paa den gamle Maade med 2000 Spdlr. eller efter Storthingets Nedsættelse med 1000. Det oplyses, at Kongen ikke har villet anerkjende Storthingets Ret til ensidig at nedsætte denne Bevilgning, og at derom allerede i 1850 skulde være afgivet Resol., hvori det daværende Statsraad med Undtagelse af Riddervold havde været enig; der var saaledes ingen Opfordring til paany at tage dette Spørgsmaal under Overvejelse. Lange udtalte sig for den Mening, at dette Tillæg ikke kunde betragtes som et Gagespørgsmaal, men snarere som en almindelig Budgetsag, og at Storthinget saaledes maatte have Ret til at foretage Forandringer, eftersom Generalspersoner afgik. Herfor var Bloch, Hagerup og Manthey tilbøjelige til at udtale sig.

24de Juni. Middag hos Homann for Bidder m. fl. Engelskmænd, Prof. Gould og Nordamerikaneren Baze. Bekjendtskab med Forbes. Fest i Studenterlunden for den hjemkomne Upsalafærd. Tale af Welhaven, Thaasen, Friis og Kronprindsen om Skandinavismen.

26de Juni. Middag hos J. Faye for Geheimeraad Fr. v. Raumer, hans Disput med Mechelin.

28de Juni. Fest i Schous Væveri. Dands, Musik. Daab af Turbinen „Oluf Roll", Kanonade, Væveriet i Gang, Taler og Skaaler. Halvor Schou som Festtaler og Folketaler. A. B. Stabell „Ned med Tyrannerne" Lediggang, Ødselhed, Unøjsomhed. — Statsraad Lange afreist til Stockholm. Kronprindsen meddeler, at Kongen ønsker ansat 1 Svensk til Professor i det Svenske Sprog og Literatur ved vort Universitet og 2 Norske i lignende Retning ved Upsala og Lund. Riddervold søger at lede Sagen derhen, at Vedkommende bør

anſættes for Nordiſk Literatur i Almindelighed; men hermed ſynes Kronprindſen ej fornøjet.

2den Juli. Riddervold paa Reiſer, jeg overtager Kirke-Departementet. Det ſynes, at Riddervold er bange for Naturforſkermødet. Kyhn indſtilles til Amtmand i Hedemarken og foretrækkes for Aſchehoug, ſom tager ſin Anmeldelſe tilbage og i Ærgrelſe over denne Tilſideſættelſe reiſer udenlands for at undgaa at møde paa Hamar i Landbrugsmødet. Jeg troer at have været i min gode Ret ved at have ſpurgt dem begge to, om de ej ville melde ſig til Embedet. Sligt kan jeg ej betragte ſom nogen Opfordring, da jeg har ſtaaet i fleraarigt Kjendſtab til dem begge. I Raadet yttres med Henſyn til Kyhn Frygt for, at han, ſom med en Generation af Kirke-Departementets Expeditionsſecretærer har været Tilfældet, bedre ſkal forſtaa med Færdighed at dreje Loven og vrie ſig fra Handling end at virke med Kraft. — Vicekongen omtaler, at han vil beſøge Hamar og Stafsſkoven med Prindſen af Oranien, og jeg er nødt til at tilbyde ham mit Hus.

4de Juli. Feſt paa Ladegaardsøen.

6te Juli. Reiſe til Hamar med Vogt og Collett.

7de Juli. Landbrugsmøde. Foredrag af Norſtrøm, Nathorſt, Boeck, Raſch. Den ſnakkeſalige Ring, Forſamlingens Bajas, og Aasgaard fra Sørum.

8de Juli. Vicekongen og Prindſen af Oraniens Ankomſt og Beſøg paa Kjonerud. Vicekongen i Fjøſet. Inger Budejes Glæde. Vicekongens Skjøn paa Køer og Heſte. „Jagu ſøje'n ta Cigaren te Statsraaen." Cour.

9de Juli. Prindſerne i Landbrugsmødet, Kronprindſens Foredrag over Heſteavlen og Stamhollænderier ſamt Skovdyrkningen; hans Tour til Stafsſkoven. Prindſen af Oranien drukken. — Dennes Gouvernør Oberſtlieutenant Caſembroot en vel inſtrueret og fin Mand, de Geer ubetydelig.

10de Juli. Tilbagereiſe.

12te Juli. Hos Vicekongen, hans Samtale med Vogt, Møinichen og mig om at faa Slaverne flyttede til Fredrikſtad og Halden for at faa Bygningen paa Agershus benyttet til Infanteriſaſerne. Hans Plan om at anvende Fæſtningsfangerne til Myrdyrkningsarbeide og Vejanlæg m. m.

13de Juli. Beſøg paa Montebello hos Fr. Krohg.

14de Juli. Middag paa Ladegaardsøen i Anledning af Naturforſkermødet. Bekjendtſkab med Prof. Retzius og Worſaae, Conferentsraad Thomſen, Forchhammer, Dr. med. Malmſten, Admiral og Exminiſter Bille, Dr. Carlſon m. Fl. Vicekongens Afreiſe paa ſin Langfærd.

15de Juli. Middag hos Vogt, Retzius, Exminiſter Scheel, Malmſten.

16de Juli. Stor Souper hos H. Gulbranſon, Amanuenſis Hoff, Brigadelæge Peterſen. Magiſter Bjurſon foredrager ſvenſke Folkeviſer. Adjunct Blomſtrand og Docent Bruzelius fra Lund.

17de Juli. Middag hos Vilhelm med Jul. Hammer og Krohg. Samtale med Hammer om Lammers's Udtrædelſe af Statskirken.

26de Juli. Salg af Kjonerud. Indſtilling i Statsraadet om 3die Aſſeſſorpoſt i Overretten. Jeg udtaler mig med Beſtemthed imod Chr. Bulls Beſtikkelſe fremfor Blich. Den førſte ſkildres af ſamtlige øvrige Medlemmer af Raadet ſom den Dygtigſte, og jeg lader mig bevæge til at frafalde mit Votum imod, at Blich ſtilles ſom No. 2. Hvilket jeg ikke burde have gjort.

2den Auguſt reiſt hjem for at communicere og vendt tilbage den 5te med Magda og Mathilde.

9de Auguſt. Reſolution om en Militær-Unionscommiſſion foredrages med Breve fra Due, hvori man læſer gjennem Linierne, at det ſvenſke Statsraad og Kongen ſelv er kjed af Kronprindſens

Nærværelse i Stockholm og for al Del ikke vil have ham tilbage til Rigsdagens Aabning. Dette siges udtrykkelig i et Brev fra Petersen til Bretteville. Derfor skal Commissionen nedsættes i Christiania og udhales ud over Høsten.

16de August. For det Tilfælde, at Harbitz undslaaer sig for at indtræde i ovenmeldte Unions-Commission debatt[er]es Spørgsmaalet om, hvem der i hans Sted skal bringes i Forslag. Hagerup vil have en Søofficier, for at der kan blive to Søofficierer, ligesom der er to Landofficierer, men Møinichen indvender, at der bør være en Mand af nogen overordnet Statsmandsdygtighed. Hagerup foreslaaer Capt. Valeur, og der spøges med, at man aldrig har nogen anden af Marinen at bringe i Forslag. Møinichens Mening vinder Overhaand, og der fremsættes Forslag om at tage Præst Castberg. Riddervold vil, at Sagen skal udsættes til Kronprindsens Tilbagekomst, men bliver overstemt, og de øvrige Medlemmer af Raadet blive staaende ved Castberg. — Bestyret Indre-Departementet fra 7de til 18de under Brettevilles Reise i Oplandene.

23de August. Discutteret Sagen om Dyrtidstillæg for Embeds- og Bestillingsmænd. Møinichen foreslaar en Skala af 30—25—20—15—10 og 5 %. Riddervold og Bloch finde, at man ej bør gaa lavere ned end til 10 % for Beløb af over 1200 Dl., hvilket jeg bestrider, men Flerheden synes tilbøjelig til at antage det Samme. Sagen udsættes. Jeg yttrer mig imod, at Lensmænd ere udelukkede, men beroliges ved Løvte fra Møinichen om at komme med et særskilt Foredrag om Forbedring af deres Kaar.

24de—29de August reist hjem med Vilhelm og Engelke Nielsen. Nattefrost.

30te August. Vicekongen modtages ved sin Hjemkomst fra Trondhjem. Hans Foredrag om Myrdyrkningen, hvortil han vil have optaget et Statslaan af $^1/_2$ Million Spd.

Indſtilling gjøres om en Unionscommisſion. Prindſen yttrer, at han vil tage Commisſærerne med ſig til Stockholm, hvis han ej bliver færdig med Commisſionen til 1ſte Uge af October.

31te Auguſt. Prinds Napoleon paa Corvetten *La reine Hortense* modtages. Dennes paafaldende Lighed med den ſtore Keiſer. Mr. Ferry Piſani og Duc d'Abrantes og Fregatcapitainen de la Ronciere. Den førſte og ſidſte ſmukke Folk. Prinds Napoleon meget corpulent og daarlig til Fods. Større Middag hos Vicekongen.

6te Septbr. Vicekongen meddeler i Statsraadet, at han af Kongen har faaet Anmodning om at komme til Stockholm til Rigsdagens Aabning, og at han derfor forudſeer, at han kommer til at tage Unions-Armee-Commisſionen med ſig til Sverige. Han meddeler tillige, at Prinds Napoleon har berettet ham, at Veſtmagterne alvorligen intereſſere ſig for Omſtyrtelſe af den vedtagne Succesſionsorden i Danmark og for en ſkandinaviſk Union. I denne Henſigt ønſker Kongen, at han ſkal gjøre en Tour til Kjøbenhavn, hvorfor han har beſluttet næſte Søndag den 14de at drage paa Dampkorvetten „Nornen" til Kjøbenhavn og blive borte i 8 Dage. Vicekongen meddeler os ogſaa Kongens Svar paa hans Reiſeiagttagelſer, hvori ſamſtemmes i Nødvendigheden af at gjøre noget mere for Agerbrugets Opkomſt, Myrdyrkning o. desl., og hvori gives Hyp til den Norſke Regjering for, at den hidtil har anſtrenget ſig for lidet for denne Sag. — Ved Indſtillingen om Lofotens Fogedembede reiſer ſig en Strid imellem Vogt og mig om No. 3 Klingenberg og Nilſen (Vogts Client og Beſvogrede); den ſidſte Omſtændighed gjør mig bitter. — Middag hos Vicekongen for Prinds Albrecht af Preusſen og hans Ledſager Prindſen af Hohenlohe-Ilſerdingen, to Bønneſtænger. — Hilſen paa Kronprindſeſſen efter hendes Hjemkomſt fra Badet.

10de Septbr. Kronprindſen taler atter i Statsraadet om Slaveribygningernes Omdannelſe til Caſerner ſom Noget, der var afgjort Sag, og gjør op en Beregning over, hvad herved vilde vindes. Fremhæver iſær, at man da kunde faa de hvervede Tropper ganſke til Soldater og give dem ſom Tillæg i Lønnen det Beløb, ſom nu udbetales for deres Indkvartering — hvilket imidlertid ingenlunde vilde blive noget Vederlag for, hvad deres Arbeide for Private nu indbringer dem.

11te Septbr. Statsraad Peterſens Beſøg efter hans Hjemkomſt fra Stockholm. Han møder mig ſom en gammel Ven og giver mig de varmeſte Forſikringer om ſin Hengivenhed. Jeg beundrer den Livsanſkuelſe, hvortil han er naaet, idet han ſynes ganſke hævet over alle forfængelige og ærgjerrige Henſyn.

14de—16de Septbr. Reiſe til Kjonerud. Afſked med Heyerdahl, Kn. Veen.

20de Septbr. Overtaget Juſtits-Departementet. Peterſens Gjenindtræden i Raadet. Riddervold overſtemmes i Spørgsmaalet om at føje ſig efter Chriſtiania Communerepræſentations Beſlutning om, at en lønnet Kirkeværge kan udnævnes af Magiſtrat og Formandſkab.

24de Septbr. Vicekongen møder igjen i Raadet efter ſin Danmarksfart, underholder os om Forholdene der. Kong Fredrik VII mangler ej naturlig Forſtand, men Kundſkaber og Dannelſe og Intereſſe for Statsſtyrelſen. Grevinde Danner er ét klogt Fruentimmer, ſom i nogen Grad har mindſket Kongens Hang til overdreven Æden og Drikken. Han fortæller os, hvorledes Kong Fredrik vilde narre ham til at udbringe en Skaal for Grevinde Danner, men hvorledes han afparerede Stødet ved blot at bukke for hende. Kong Fredrik vilde ej tillade ham at udbringe Prindſen af Danmarks Skaal. Dennes Ruſſiſke og Tydſke Sindelag fremhæves

og hans Uklogskab og Trods ved overalt at lægge sin Antipathi mod alt Dansk for Dagen. Den danske Armee roses som meget smukkere og bedre exerceret end den norske, men Uvillien imod gamle Generaler og Befalingsmænd navnlig en Hr. v. Gerlach udtales. Det forunderlige Indtryk af at se Invalider foran Fronten, Folk paa Træben og Folk alene med venstre Arm commandere mindre Afdelinger. Ploug roses for sin Veltalenhed som en ægte tribunus plebis. — Endelig faaet min elskede Hustru til Staden i øsende Regn og under triste Forhold.

27de Septbr. Vicekongen underholder os med Beretning om den store Armeecommission og fremhæver de svenske Medlemmers Medgjørlighed i Modsætning til de norske civile Medlemmers Stivhed, roser Præsident Harbitz's Talegaver og yttrer, at Normændene ere mere veltalende end de Svenske, hvilket dog vel ikke vil sige Andet, end at de mindre lade sig imponere af en Kgl. Persons Nærværelse og mere aabent sige sin Mening. Vicekongen udtaler sig meget net om, at han ikke kan stemme for den af Indre-Departementet til Postmester i Moss Indstillede Heiberg, men at han ønsker den gamle Ritmester Bøckmann, som han ikke kan bruge til Manegen her i Staden, da han er altfor „pointilleux" og ubehagelig i Tjenestsager. Det vil da blive en prægtig Postmester!

3die October. Soire hos Vicekongen. Kronprindsessen meget venlig, underholder sig med Tilfredshed om Svogerens Prinds Oscars Forlovelse med Prindsesse Sophie Vilhelmine af Nassau f. 9de Juli 1836. Hun fortæller, at hun har seet hende for nogle Aar siden og fandt i hende „en mycket snell flicka". Hun omtaler ligeledes med Tilfredshed, at hun snart skal drage til Stockholm. — Bekjendtskab med Statsraad Wærn og Oberst Thulstrup af Armeecommissionen. Meget tækkelige Mænd. Sømanden Pallander eenøjet, men kjæk og selvstændig

at se til. Krigsraad Forsberg ser højst submis ud, taler ogsaa om, at han som Tjenstmand maatte følge de Meninger, som „Kungen" havde antydet for ham. Vicekongen kommer med den letsindige Yttring, at han skal give Ingeniørbrigaden „Ordre" til at udtale sig for de gamle Slaveribygningers Anvendbarhed til Kaserner, og at dette vil komme vel med, naar Kongen faar gjennemført sit Ønske ogsaa at have en svensk Garde i Christiania.

8de Octbr. Vicekongen beklager sig over, at Aften- og Morgenbladet have angrebet hans afvigende Stemme til Fordel for Ritmester Bøckmann, og undrer sig over, hvorledes saadant kan komme ud iblandt Publicum. Han beretter om Armecommissionen, at den i Hovedsagen er enig, at der kun om Formen er Uenighed, men at hans Mening har Flerhed for sig, fortæller en komisk Scene om, hvorledes Stabell efter en god Middag, ør i Hovedet var sprunget op fra sin Stol, havde slaaet Vicekongen paa Skulderen med Udraabet: „det er galt".

11te Octbr. Afsked med Vicekongen og Familie, som alle ere meget naadige. Jeg gjør i Spøg Vicekongen opmærksom paa Grundlovens § 14, som det er min Skyldighed at paase overholdt, og han lover i samme Tone, at jeg intet skal faa at klage over, da han skal være tilbage inden 11te Januar. I Statsraadet samme Dag anmelder Statsraad Vogt, at Vicekongen har bedet ham fremsætte Forslag i Raadet om den fornødne Bevilgning til Oprettelse af et Cancelli for ham og en passende Benævnelse for sammes Chef, hvortil han ønsker Ministerresident Sibbern. Vogt forklarer, hvorledes en Secretær ved Statholderskabet, lønnet med 500 Spdlr. af Ministerkassen, endnu bestaar, og at Kammerherre Holst fremdeles oppebærer denne Løn, men at Vicekongen ej har villet bruge ham. Man er enig om, at den eneste Form, hvorunder Vicekongen — hvis Ekonomi siges at være tem-

melig derangeret — kunde hjælpes, er at foreslaa hans Hofholdning forhøjet fra 24,000 til 30,000 Spdlr.; herom lover Vogt at tilskrive ham.

22de Octbr. Petersen foredrager Indstilling om Kongens Norske Fodgarde, som er hvervet af Kronprindsen i det Nordenfjeldske mod meget høje Hververpenge. Paa Grund af disse kommer Storthingets Bevilgning til den Stockholmske Garde til at overskrides, og derfor anser P. en Kgl. Resol. i Sagen nødvendig; heri er Vogt, Bretteville, Møinichen og Manthey enig med ham, medens Riddervold og Hagerup mener, at Indstillingen er overflødig, fordi Bevilgningen til Hvervning kun er opført calculativt; men Indstillingen gaar efter Flerhedens Mening.

25de Octbr. Vidtløftige Discussioner om en Indstilling fra Hagerup betræffende Marinebudgettet, som foreslaaes affattet efter en Plan, som er udarbeidet af en nedsat Comite, uagtet selve Planen endnu ikke kan undergives Approbation. Riddervold frygter for at blive bunden, forsaavidt Planen indeholder en ikke ubetydelig Forøgelse i Officierspersonalet, medens de øvrige Medlemmer gaa ud ifra, at man ingenlunde bindes ved Marine-Departementets Indstilling. Sagen udsættes. Der gjøres med nogen Grund Bemærkning om, at Vicekongen ej har meldt Raadet sin Ankomst til Stockholm, samt om at Kongens Throntale til Rigsdagen pr. Telegraf meddeles til Aviserne, men ej til Statsraadet her i Christiania. I sidste Henseende er dog vel Klagen ugrundet, da Kongen aldrig officielt har meddelt Statsraadet her i Norge sin svenske Throntale.

29de og 31te Octbr. discutteres med stor Vidtløftighed Indstillingen om Dyrtidstillæg; mit Forslag om at undtage de højest lønnede Embedsmænd, til Ex. dem, som har større Indtægt end 2000 Spdlr., vinder ej Gehør, og da jeg ej vil staa alene, tager jeg mit Forslag tilbage. Vogt lægger for

Dagen sin ihærdige og mærkelige Tendents til at beskytte Embedsstanden i alle dens Forgreninger.

8de November. Fattes endelig Bestemmelse om de Skridt, der skulle tages med Hensyn til Amtmændene Trampe og Schydtz; den første skal efter den tidligere Aftale opfordres til at søge Afsked inden 4 Uger, i hvilket Fald man vil anbefale ham til en Pension af 1000 Spd. Til Schydtz skal skrives, at man havde tænkt at opfordre ham til Afsked, men har frafaldt det, da man nu ser, at han fast i alle Stykker har rettet for sig. — Sagen om Mellemrigshandelen discutteres, man bliver enig om at lade Commissionens Indstilling gaa uden Anmærkning for at give Sagen Styrke og Indgang; men Vogt kan dog ikke bye sig for i et dissenterende Votum at udtrykke, at han gjerne vilde gaa lidt videre end Regjeringens øvrige Medlemmer.

15de Novbr. Vogt foredrager Brev fra Kronprindsen, hvori der yttres Ulyst til at indgaa paa den Norske Regjerings Forslag om Forhøjelse af hans Taffelpenge som Vicekonge; han lover at anstille nærmere Undersøgelse, om han fremdeles kan beholde Sibbern paa samme Vilkaar som forhen, og senere at skrive om Sagen. Endvidere spørger han, hvor langt Sagen med Trampe og Schydtz er fremrykket, og beder sig tilstillet de samlede Actstykker, for at han kan forelægge dem for Kongen og indhente hans Bestemmelse. Denne svenske Maade, at Statsraadet skal indhente Kongens Mening, førend det selv tager fat paa en Sag, troer man her at burde modarbeide, og efter Forslag fra Hagerup besluttes at melde Kronprindsen, at man allerede har skrevet til Trampe, men derimod sende ham det Concept, man havde besluttet at skrive til Schydtz. En liden Tvist mellem Jernbane-Directionen og Tilsynscomiteen om Benyttelsen af den faldefærdige Løkentunnel til Godstrafik afgjøres overensstemmende med Directionens Forslag.

26de Novbr. Indstilling om to Katechetembeder i Tønsberg og Kragerø foranlediger en langvarig Discussion. Riddervold holder sig til de af Communerepræsentanterne indstillede, men herimod opponeres af Vogt, Bretteville, Møinichen og Manthey, som indstille Wittrup og Fearnley. Imod den Førstnævnte indvendes, at han ikke har øvet sig i at prædike. Striden fortsættes gjennem flere Møder; endelig anmærker Riddervold, at W. skal have været usædelig og af Hensyn hertil endog casseret som Religionslærer i Arendal.

6te December. Bretteville forebrager Svar fra Trampe, hvori han erkjender sin Forsømmelse med Contorexpeditioner og beder om, at man vil prøve ham endnu i et Par Maaneder; men uagtet hans Brev er vakkert skrevet, bestyrker det dog den Mening, man har dannet sig om ham, at han aldrig rigtig har opfattet sin Stilling som Overøvrighed i Norge, hvorfor det besluttes at holde sig fast og paany forelægge ham Frist til Aarets Udgang med sin Afskedsansøgning. Der holdes Statsraad 3 à 4 Gange om Ugen for Budgetsagernes Skyld.

13de Decbr. Vogt forelæser et meget velskrevet Brev til Kongen, hvori han anholder om Resolution paa en under 21. 3. 55 indgiven fornyet Indstilling om et Lovudkast til Militær Straffelov. Der fremhæves, at denne Lov er nu bleven saamegetmere paatrængende, som den nye Værnepligtslov har kaldt saamange af den dannede Classe under Vaaben, og som det er at antage, at Udkastet vil blive fremsat som privat Lovforslag paa Odelsthinget.

17de Decbr. Bretteville oplyser, at Wittrup vel ej har været usædelig, men at han dog frafalder Forslaget om hans Indstilling til Katechet, hvortil saaledes Monrad indstilles af de ovennævnte 4 Medlemmer af Raadet.

1857.

3die Januar. Indstilling om Trampes Afsked med 1000 Spd. Pension. Meddelelse om, at den militære Unions-Comite har foreslaaet Oprettelse af et Statsgjældscontor under Storthingets Bestyrelse, hvilket Forslag Kronprindsen i det Væsentlige har tiltraadt. Dette møder almindelig Modstand i Raadet. Der besluttes strax at gjøre en Forestilling til Vicekongen herom, hvori fremhæves dets skadelige Sider: Betydelig Udvidelse af Storthingets Myndighed og af Adgangen til Corruption og Lykkesøgeri for at erholde de Embeder, som Storthinget fik at besætte.

6te Jan. Forslag til Toldtarif afgjøres, efterat Finants-Departementets oprindelige Udkast om Forhøjelse af 2 Skill. for Pet af Kaffe og Tobak i foregaaende Møde er forkastet; man bliver staaende ved en Forhøjelse af 1 Skill. paa Tobak og Kaffe og 1/2 paa Sukker, 3 Skill. paa The. Forhøjelsen af Brændevinsskatten vækker adskillig Discussion. Hagerup er mest tilbøjelig til at dissentere, han understøttes svagt af mig, og det foreslaaede Tillæg i Afgiften af 2 Skill. Potten vedtages endelig uden Dissents.

10de Jan. Lovforslaget om svenske Dommes Retsgyldighed her i Landet gaar igjennem uden Discussion. Budgettet vedtages endelig.

12te Jan. Modtagelse af Vicekongen med Gemal og Datter, 2 svenske Adjutanter: Lieuten. Fr. Boy og Capt.

Odencrantz. Vicekongen seer udmærket godt ud, men synes ikke at være særdeles tilfreds i, at Statsraadet har anstrenget sig saameget for at faa alle Budgetsagerne færdige inden hans Tilbagekomst. Klager navnlig over, at Intet er foreslaaet til Brotrain. Faar efter Middagen hos Vogt sine behørige Skrub for sin uvittige Tiltræden af Stabells Forslag om Statsgjældscontoret.

14de Jan. Statsraad med Vicekongen, som meddeler, at Oberst Broch vil træde tilbage i Ingeniørbrigaden, og at Wergeland under Blochs Fravær skal forrette som Generaladjutant for Armeen. Discussion om Beretningen angaaende Rigets Tilstand, om Katholiker og Methodister eller det Lammers'ske Sectvæsen er mest faretruende for Statskirken. Riddervold forsvarer det Siste; men Vicekongen og Statsraadets Flerhed holder paa den første Mening, som faar sit Udtryk i Beretningen. Hvorvidt man skal udtale noget Haab om, at de udarbeidende Lovforslag til Procesorden ville lede til mundtlig Forhandling i Underretterinstantserne. Alle undtagen Vogt ere enige med mig.

10de (sic). Brev fra Lange, hvori han udøser sin Harme over, at Kongen efter Vicekongens Tilskyndelse atter har trukket en Militær ind i civilt Embede, nemlig Oberstl. Collin til Toldinspectør i Trondhjem ganske udenfor Regjeringens Indstilling. Lange beretter, at Vicekongen efter Sigende havde været paavirket saavel af Arntzen som af Birch-Reichenwald og Ketil Motzfeldt; hvorledes disse to Sidste kunne komme til at blande sig op i denne Sag, synes gaadefuldt. Indstilling om Oprettelsen af Generalpostdirectørembede, hvorpaa har været arbeidet siden 1849. Vogt og Riddervold dissentere, forsaavidt Indre-Departementets Forslag gaar ud paa, at ogsaa Revision og Decision af Postregnskaberne skal være Generalpostdirectøren underlagt, hvilket forekommer

mig i sin Orden, da ogsaa disse Mænd ville, at han skal have Udgiftsregnskaberne.

17de Jan. Indstilling om Besættelse af en Administratorpost for Enkecassen, hvortil Kirke-Departementet har foreslaaet Ingstad, men Vogt foreslaar Arentz, som gaar af med Seieren. Efterat Sagen er afgjort, siger Riddervold, at han dog ønsker at betænke sig paa Samme, men Vicekongen udbryder: „Det vilde være et slemt Princip at tage op igjen afgjorte Sager." — Anmodning fra Kongen om at fremkomme med Proposition til Forandring i Grundlovens § 14 om Vicekongens Ophold udenfor Riget. Discussion om den militære Straffelov, som Vicekongen frembeles finder Betænkelighed ved. Han anmodes indstændig om at gjøre Sit til denne Sags Fremme, men vil endnu Intet love. Med Hensyn til Anmodningen om saa straxt i Begyndelsen af Thinget at komme med en Grundlovs-Proposition yttrer Vicekongen efter Middagen under privat Samtale, at Hensigten hermed er at formaa Storthinget til at komme med en underdanig Adresse, hvori tilkjendegives Kongen, at det Intet har imod, at Bestemmelsen om 3 Maaneders Fravær allerede nu betragtes som forlænget til 6 Maaneder. Det er nemlig nødvendigt for ham at være i Sverige imod Rigsdagens Slutning, da Kongen er for svag til at styre alene. Han meddeler dog Intet om, hvem af Storthinget det er, han har formaaet til at gaa dette Ærende for sig.

24de Jan. Vicekongen føjes i at faa frem den attraaede Proposition til Grundlovsforandring, men betydes, at dette ikke vil gavne ham noget, da Kongen ej kan enes med Storthinget om at krænke Grundloven. Heri er han da enig, men troer dog, at Sagen kan være af Interesse.

28de Jan. Heftig Discussion med Vogt angaaende Justits-Departementets Lovforslag om Gjeldsfængsel, som mærkeligt nok i sin Tid er udarbeidet efter Vogts Opfordring. V.

vil have hele Forslaget paa den sidste § nær ødelagt efter Sigende af Frygt for, at denne ene § ej skal blive Lov.

Vicekongen er fornøjet i Morgenbladet. Stabells og Wergelands Opsatser i Morgenbladet til Forsvar for det nye Statsgjeldsforslag og Krigscreditiverne; men han finder temmelig almindelig Modsigelse i Raadet. Jeg tillader mig at henvise ham til en Opsats i Dagens Christianiapost, hvor det grundlovstridige i det hele Project saa klart er fremstillet. Hagerup beklager sig for mig over, at Vicekongen tilsideseætter den Egard, han er ham skyldig som Generaladjutant for Marinen, nemlig ved at beskikke Lieutenant Ihlen til sin Adjutant og ved at lade denne ved sin Stabschef, Oberst Fleischer, indkalde til Tjeneste uden at melde saadant for Marinecommandoen; lignende Uopmærksomhed viste han i afvigte Høst ved underhaanden at tillade Chefen for "Nornen" at blive liggende her, uagtet Commandoen havde beordret ham til at afgaa.

28de Jan. Vicekongen kommer til at udtale sig om Afgjørelsen i Jernbanesagen i afvigte November imod Controlcommissionen. Det synes, som om han ogsaa i denne Sag er bearbeidet af Birch-Reichenwald, thi hans Argumentation imod Regjeringens Forføjning er den samme som Birch har ført paa Gader og Stræder.

4de Februar. Debatter med Riddervold og Petersen angaaende Thodes Indstilling til Sorenskriver i Øst-Thelemarken. Det viser sig, at Petersen har Fordom imod Thode paa Grund af, at denne Sidste engang har fornærmet Statsraad Bloch, imod hvem Thode har rettet et Søgsmaal paa hans forlorne til America flygtede Søns Vegne. Thode bliver dog enstemmig indstillet. — Ogsaa mit Udkast til en Lov om Politiovertrædelser paa Landet møder en Indsigelse fra Riddervolds Side, hvilken dog viser sig at bero paa en Misforstaaelse, hvorfor Sagen gaar enstemmig efter Ind-

ſtillingen. Beſættelſen af Hvaløernes Sognekald vækker Diſſents, idet Vogt og Peterſen fremhæve, at Biſkopen har foreſlaaet Randers til No. 1 af den Grund, at han maa bort fra Skieberg, hvor hans Evner ej ſkulle være tilſtrækkelige til at modvirke Methodismen. Denne Anſkuelſe bifalder Vicekongen; herimod udtaler jeg mig maaſke med en Smule Bitterhed, da jeg gaar ud ifra, at Diſſenterne maaſke ligeſaalet fremkaldes ved altfor ſtor Virkſomhed fra Præſteſkabets Side ſom ved fuldkommen Uvirkſomhed. Sagen udſættes. — Spørgsmaalet om Chr. Fougſtad ſkal tillades at tage ſin afbrudte juridiſke Embedseramen om igjen, vækker ogſaa Debatter. Vicekongen udtaler ſig med megen Beſtemthed imod det juridiſke Facultet, ſom ej har villet indvilge Fougſtads Andragende, og ſlaar om ſig med Fraſer om, at man maa viſe de lærde Herrer, at de ere til for den ſtuderende Ungdoms Skyld og ikke omvendt. Til Slutning lover Kirke-Departementet at forandre ſin Indſtilling derhen, at Fougſtads Anſøgning indvilges.

7de Febr. Vicekongen foreläeſer Brudſtykke af et Brev fra Kongen, hvori denne yttrer, at han med Intereſſe har fulgt Dagbladenes Strid om Creditiver og Statsgjeldsdirection og mener, at den ſidſte maaſke nok faar indrettes paa en lidt anden Maade i Norge end i Sverige. En Deputation fra Storthinget melder, at dette har conſtitueret ſig. Vicekongen ſvarer, at den højtidelige Aabning vil foregaa paa Mandag (9de) Kl. 12. Det beſluttes, at Touren med at overbringe Storthinget Kgl. Propoſitioner ſkal begynde med mig.

9de Febr. Storthingets Aabning. Peterſen oplæſer Beretningen om Rigets Tilſtand meget godt. Harbitz ſom Præſident oplæſer Tale til Vicekongen, hvilken denne beſvarer paa ſamme Maade. Begge Foredrag gjøre et godt Indtryk. Stor Middag hos Vicekongen, hvori Stabell vrøvler om, at Garniſonens Muſik ikke har viſt Storthinget den tilbørlige

Honneur ved Marſjen til Palæet. Det oplyſes, at der efter Tjeneſtereglementet kun ſkal ſpilles for Kgl. Perſoner. Stabell gjør forøvrigt en komiſk Figur med ſin ſimple Frihed blandet med en noget vigtig og hovmodig Mine.

14de Febr. Middag hos K. Motzfeldt med Skaaler i Maſſe, Sang og Drik. Tableaux vivants hos Kronprindſen, hvorved denne atter lægger ſine Talenter for Dagen. Dus med Harbitz.

17de og 18de Febr. Discuſſion i Statsraadet angaaende det Stabellſte Statsgjeldscontor og Creditiver. Vicekongen i en noget penibel Situation under Udviklingen af det Forkaſtelige og Skadelige i det af ham tiltraadte Stabellſte Project. Uagtet han øjenſynlig bifalder Finants-Departementets velſtrevne Indſtilling, tør han ikke forlade ſit tidligere Parti, til hvilket han ſynes at have knyttet ſig ved Løvter. Han kommer leilighedsvis til at fortælle om flere Discuſſioner under den militære Unionscomites Møder, og morſom og betegnende er i denne Henſeende en Yttring af Baggerud, om Ueland ingenlunde havde tænkt ſig de Conſekventſer af den nye Værnepligtslov, ſom Kronprindſen fandt med Føje at maatte drages deraf. — Der foreſlaaes mange forſkjellige Redactioner, ved hvilke Vicekongen kunde ſlippe anſtændig ud af det Dilemma, hvori han har ſat ſig; men han bliver ſit Løfte tro og diſſenterer, med en Erklæring om, at han fremdeles antager, at det foreſlaaede Statsgjeldscontor hos os maatte kunne indrettes uden at komme i Strid med vor Forfatning.

21de Febr. Bretteville lider et lidet Nederlag med ſit Forſlag om, at Candidat Sem ſkal conſtitueres til Stiftamtmand. Jeg udtaler mig maaſke for hvaſt imod den gamle Sem, men det har dog den gode Virkning, at Bretteville i næſte Møde melder, at S. er villig til at ſøge ſin Afſked. — Middag hos Vicekongen. Denne kommer efter Bordet under

privat Samtale med adskillige ufunderede Formodninger om, hvorledes Sagerne ville stille sig paa indeværende Storthing. Han tager Anledning af den idag passerede Indstilling om Voteringen ved Højesteret og Byretten til at udbrede sig om Storthingets Magt, om hvad der skal ske, hvis en Lov om Voteringens Offentlighed fremtvinges; at dette Væsen i Længden ikke kan gaa, og at det kan være ligesaagodt, om Leiligheden til at gjøre en Ende paa dette Uvæsen kommer tidlig eller sent. Mistanke om, at Hagerup er reist bort for at undgaa Deltagelse i Sagen om, Højesterets Votering, for hvis uforandrede Gjentagelse han paa forrige Storthing har stemt. Han har dog under Sagens Circulation erklæret, at han tiltræder Justits-Departementets Indstilling.

27de Febr. Brevveksling med Lange iblandt andet om Thodes Indstilling til Sorenskriver i Thelemarken, mod hvilken et Par Aviser have udtalt sig med megen Bitterhed, men som Dahl med Talent har forsvaret i Chr.posten. Lange reserverer sig imod at være beherskt af Avisskriget, og jeg svarer ham, at han kanske har ladet sig dominere af Skrig fra Collega Bloch, hvem Thode engang har fornærmet.

28de Febr. Indre-Departementets Indstilling om Øresundssagen, som nu synes sin fredelige Løsning nær. Riddervold angribes af det samlede Statsraad i Anledning Rector Vibes Ansøgning om, at Daa maa paa en eller anden Maade fjernes fra at undervise ved Latinskolen. Han bliver som altid ved sin Mening, men lover dog at have en mundtlig Samtale med Daa, for om muligt paa denne Maade at ordne Sagen. — I næste Møde melder han at have talt med Daa, der nok, naar han faar fit etnografiske Værk fra London, yttrer at kunne have Lyst til at fratræde sine Lærerforretninger for en Tid med Bibehold af sin fulde Gage, men som anser enhver anden Afgjørelsesmaade saa uconstitutionel, at han ikke vil høre et Ord derom. Efter megen Debat

besluttes efter Forslag fra Hagerup og Møinichen, at Daa skal gjøres officielt bekjendt med de mod ham reiste Klager.

2den Marts. En glædelig Telegrafdepeche fra Lange i Stockholm om, at Kongen havde bifaldt Fremsættelse af Proposition om den militære Straffelov. Denne Nyhed meddeler jeg i Statsraadet den 4de Hs. Kgl. Højhed, som derved bliver meget lang i Ansigtet og yttrer, at dette maa være en Misforstaaelse, da han ingen Efterretning har faaet om dette Omslag i Kongens Sind. Senere fortæller Petersen mig, at Vicekongen fornylig havde overrakt ham en hel Del Bemærkninger ved dette Lovudkast (formentlig forfattede af Oberst Wergeland), der havde vrimlet saaledes af Urimeligheder og Taabeligheder, at han havde fundet sig beføjet til i de skarpeste Ordelag, som han havde brugt, siden han var Advocat, og meget udførlig at gjendrive Bemærkningerne, som ogsaa havde bragt Vicekongen til at erkjende, at de af ham fremleverede vare for det Meste uden synderlig Grund.

7de Marts. En Courer fra Stockholm bringer Protocol over de i Statsraad den 2den afgjorte Sager, hvoriblandt den Militære Straffelov. Sagen om Storthingsbygningen discutteres med megen Bredde og Kunstcritik fra Vicekongens Side. Han vil ikke bifalde Taarn paa Bygningen, som herved faar for meget af Kirkestil. Denne Mening tiltrædes af Riddervold og Hagerup. Passiar om den Ankerske Sag, for hvilken Justits-Departementet er bleven haardt angreben i Aftenbladet. Forsvar i Chr.posten for 15. 3.

10de Marts. Bal hos Vicekongen, hvor Petersen kommer i godt Humør fra en Middag hos Sibbern og fortsætter med sine vanlige Drillerier.

11te Marts. Fængselssagen foredrages. Vogt og Møinichen have adskillige Bemærkninger ved Redactionen af Lovudkastet, men disse vinde ei synderlig Sympathi.

12te Marts. Motzfeldt forretter for 1ste Gang som Præsident i Storthinget og optræder med en svulstig liden Tale, som mildest talt maa forekomme Enhver unødig, medens den udsætter ham for megen Critik. Kongens Brev om, at han ikke ønsker Grundlovs-Forslaget om Interimsregjeringen behandlet i Storthinget, discutteres saavel med Motzfeldt som i Statsraadet den 14de og i Middagsgildet samme Dag mellem Vicekongen og M. — Posten den 15de bringer Kongens Meddelelse om, at Grundlovsforslaget om Interimsregjeringen er forkastet i Sverige, hvorom Underretning ønskes Storthinget givet. Kongen forlanger i denne Anledning og om Sagen i dens Helhed Regjeringens Indstilling. Uagtet Resolutionen er meget tvetydig, beslutter jeg mig efter at have hørt Vicekongen, der forelæser mig et Brev fra Kongen, strax at give Storthinget Meddelelsen, hvilket billiges af Statsraadets Medlemmer undtagen Vogt, som udtaler, at man stedse i slige Materier maa følge Ordbetydningen, selv om man antager, at den er gal.

Heftig Debat i Statsraadet den 18de om Besættelsen af Skiebergs Sognekald, hvortil Riddervold indstiller som No. 1 Gjør i Stavanger. Vogt mener, at Kaldet bør besættes uden Hensyn til Anciennitet, og foreslaar som No. 1 Andersen i Porsgrund. Jeg forlanger, at der først skal voteres om, hvorvidt Omstændigheberne kræver, at man ubetinget maa vælge den, man anser dygtigst; da dette er mod 1 Stemme besvaret benegtende, stemmer Vicekongen, Petersen, Bretteville, Møinichen, Hagerup og Manthey for Bergh. Petersen meddeler mig sub rosa, at han har foreslaaet for Harbitz, at Storthingets Jurycommissions Honorar, som Comiteen har indstillet til 5000 Spd., skal anvises af Præsidenten paa Contorcassen. I Statsraadet den 21de beretter Vicekongen, at dette er Kongens Ønske, og at Kongen har bedet ham om muligt at faa Tingen ordnet paa amiable

Maade saaledes, at han slipper at benytte sit Veto, som han maa gjøre, hvis Spørgsmaalet om Sanction paa en Storthingsbeslutning om denne Gjenstand forelægges ham. Angaaende denne Sag strides længe i Statsraadet. Vogt og Riddervold mene, at man bør gaa aldeles formeligt afsted og tilraade Kongen at afslaa Honorarets Udbetaling. Hagerup staar paa den modsatte Yderlighed og mener, at Honoraret under ingen Omstændighed bør negtes, da forrige Storthing var i sin gode Ret ved at nedsætte Commissionen. Denne Mening bestrides af alle de øvrige Medlemmer, som anse det klart, at naar Kongen engang har negtet at sanctionere Beslutningen om Jurycommissionens Sammentræden, saa maa han consekvent ogsaa negte Udbetaling af Honorar for Samme. Den af Kongen anbefalede Udvej bifaldes af Vicekongen, Petersen, Bretteville, Møinichen og Manthey. Møinichen mener, at Sagen kan gaa saaledes, at Contorcassereren, L. Eger, kan begjære anvist en rund Sum og efter Storthingspræsidentens Anvisning udbetale Vedkommende deres Honorarer. Naar Egers Regnskab i sin Tid kommer under Revision, maa der gjøres Opmærksomhed om denne Udgift. Bedømmelsen af dens Lovmæssighed undergives da Justits-Departementet, som forelægger Spørgsmaalet for Kongen, som siger, at Summen faar passere til Udgift for denne Gang, men giver Storthinget en alvorlig Skrape og paalægger Finants-Departementet at give Contorcassereren saadan Instrux, at deslige ulovlige Udtællinger for Fremtiden kan forebygges. Riddervold paapeger ogsaa den Udvej, at den udbetalte Sum uden videre bør decideres Cassereren til Ansvar, og at det senere faar blive hans Sag at faa Summen eftergivet.

28de Marts. Ritmester Klouman indstilles til 1ste Officier ved Generalstaben. Hagerup spørger i al Beskedenhed, om ikke Planen for Højskolen foreskriver, at Vedkommende skal

have Højskoleexamen; derover bliver Vicekongen meget ærgerlig og udbryder: „Aa Sludder, det er en afgjort Sag, og det staar til Kongen at gjøre Undtagelser fra Regelen.“ — I Middagsgilde hos H. Gulbranson er jeg atter ude og bringer mig i Fortræd ved min Aabenmundethed, idet jeg paa Forespørgsel forklarer Fougstad, at han ej er bleven constitueret til Stiftamtmand, fordi han ifjor havde gjort formeget. Herover tager Fougstad fat paa Bretteville, hvem han bebreider, at han i sin Bestræbelse efter at være Alle til Behag og ikke sige Folk Ubehageligheder let bliver udsat for [at] ansees for Tvetungethed.

31te Marts. Om Natten indløber Telegrafdepeche, hvorved Regjeringen bemyndiges til at fremsætte Proposition til Storthinget om Bifald til den almindelige Tractat om Sundtolden. Indstilling herom afgjøres Kl. 3, Kl. 7 overbringer jeg Proposition til Thinget, og den følgende Dag Kl. 12½ er Sagen enstemmig antaget og meldt.

1ste April. Værnepligtsloven behandles i Statsraadet. Det af Carl Arntzen udarbeidede Udkast antages med Bifald undtagen af Riddervold, som ikke vil gaa ind paa Ideen om, at de hvervede Tropper skulle kunne suppleres af de udskrevne. Vicekongen temmelig ivrig. Ny Discussion om Tegninger til Storthingsbygning; man mærker, at Vicekongen nu lægger an paaat udhale Sagen, for at nogle af en svensk Architekt Langlet under Arbeide havende Tegninger kunne blive færdige for at concurrere med v. Hanno's og Schirmers.

4de April. Vicekongen yttrer sin Tilfredshed med det udarbeidede Udkast til en Lov om Straffangers Anvendelse udenfor Strafanstalterne og siger, at han selv vil skrive Motiver til dette Arbeide; jeg erklærer, at jeg fremdeles er imod den hele Sag, men at jeg vil føre den frem, dersom den vinder Bifald hos Statsraadets øvrige Medlemmer.

8de April. Almindelig Uvillie i Raadet over en Opsats i Aftenbladet, hvori berettes om Discussionerne den 21de Marts, at Vogt, Bretteville og Møinichen har stemt imod Udbetalingen af Honoraret til Jurycommissionens Medlemmer. Man bliver enig om at faa indrykket en Erklæring om, at Aftenbladets hele Meddelelse baade i factisk Henseende og hvad Navnene angaar er urigtig. Vicekongen ser temmelig flau ud og bestyrker Mistanken om, at Skylden for, at Aviserne have faaet fat i bemeldte Sag, hviler paa ham.

11te April. Vicekongen fortæller, at han har faaet Telegrafmeddelelse fra Kjøbenhavn om, at det danske Ministerium med v. Scheele i Spidsen er gaaet af, og at man er kommet under Vejr med at Sidstnævnte i bogstavelig Betydning har staaet i Russisk Sold.

14de April. Vicekongen leverer mig tilbage Udkastet til Lov om Straffangers Anvendelse til Arbeide udenfor Strafanstalterne, ledsaget af Bemærkninger om Myrdyrkningens Vigtighed m. m., og han har i et Aftenselskab den 17de hos Statsr. Hagerup den Naivitet at spørge, om jeg ikke fandt hans Bemærkninger gode, om jeg maaske fandt dem noget for djerve. Jeg bliver enig med ham om at sætte Sagen i Circulation iblandt Statsraadets Medlemmer i dens nærværende Stand og at fremkomme med den som Lovproposition, hvis den faar Pluralitet for sig.

18de April. Vicekongen meddeler et Brev fra Kongen betræffende de Betænkeligheder, han har ved at tiltræde Forslaget om Kjøbstadsrettigheder for Horten; det viser sig, at disse Betænkeligheder skriver sig fra Mangel paa fuldstændig Opfatning af Sagen, og at Gjendrivelse allerede indeholdes i de ved Sagen liggende Documenter.

25de April. Johan Collett, hjemkommen fra Kjøbenhavn, har Audients hos Vicekongen, og da beklager denne sig over, at et Par af Statsraaderne ere meget ilde ligte af Storthinget,

nemlig Bloch og Bretteville. Den første skildrer ogsaa Vicekongen som en doven Rad og beretter, at han selv er Krigsminister. — Uvillien imod Bretteville skal efter hans Sigende komme af hans Færd med Jernbaneentreprenørerne, hvem Br. skal have udleveret flere af de Actier, der skulde tilbageholdes som Garanti for Jernbanens Tilstand 5 Aar fra dens Fuldførelse. En Opsats i Morgenbladet af 1ste Maj tyder hen paa, at Kronprindsen heri har Ret. — Vicekongen meddeler os, at Kongen i nogen Tid har været betænkelig syg, lidende af Svindel og Opkastelser, og at der af den Grund ikke holdes Statsraad i Stockholm.

29de April. Det viser sig, at samtlige Statsraader ere enige med mig i, at Vicekongens Ide om Straffangers Benyttelse til Jordarbeide o. dsl. ikke ret vel kan gjennemføres. Jeg overleverer ham Sagen, og Aftenen efter i Selskab hos U. A. Motzfeldt siger han, at han nok skal faa Sagen til at gaa, naar han faar udarbeidet et Arbeidsreglement og Plan for Fangernes Bevogtning.

6te Mai. Ivrige Discussioner om Approbation paa Christiania Communebestyrelses gjentagne Beslutning om Valg af en lønnet Kirkeværge. Hagerup, Møinichen, Petersen og Vicekongen tilraade Eftergivenhed, Vogt og Bretteville ivrige for den modsatte Mening. Tilsist opnaaes Enstemmighed. Kirke-Departementet har en forandret Redaction af Indstillingen, som gaar ud paa Approbation, færdig. Et Lovforslag om 2den Examen vækker ogsaa megen Discussion. Vicekongen udtaler sig med megen Bestemthed for Latinitetens og de classiske Studiers uforandrede Bibeholdelse og klager over, at Naturvidenskaberne faa altfor meget Herredømme over de Første. Vicekongen anmodes om at anholde hos Hans Majestæt om, at han med det Første vil tilkjendegive Statsraadsstiftet for dette Aar, hvilket anbefales saaledes, at jeg skal reise i Juli og Møinichen

tage Juſtits-Departementet og Hagerup reiſe i October, da Peterſen ſkal tage Marine-Departementet.

16de Mai. Discuſſion om, hvem der ſkal anbefales til Ordener. Riddervold foreſlaar Seminarieforſtanderne C. Daae og Faye; men da man har Anmærkninger at gjøre mod Faye, foreſlaaes Ingen af dem, men derimod Proſt Lange i Aſker. Bretteville foreſlaar Bergh og Røyem ſamt Bergmeſter Sinding, hvilke antages; jeg foreſlaar C. Arntzen, ſom dog allerede ſkal have Orden; dernæſt nævner jeg C. A. Egeberg, ſom bliver antagen. Amtmændene bringes paa Bane. Vogt nævner ſin Neveu og Thomle, mod hvem der gjøres Indvendinger, og fordi man ikke finder Harris fortjent til Orden, ſkal Ingen af Amtmændene foreſlaaes. Ligedan i Højeſteret. Vogt foreſlaar V. M., men da den Ældre, Mørch, ej antages, ſaa kan V. M. ſom yngre heller ikke komme i Betragtning. Hagerup foreſlaar kun Lieut. Geelmuyden. Der tviſtes om, hvorvidt man bør bringe nogen Storthingsmand paa Bane, men Reſultatet bliver, at G. bliver foreſlaaet. Vogt vil, at man ſkal have en Landofficier, uagtet Peterſen ingen ſaadan har at bringe i Forſlag, „da der nok er dem, ſom erindrer denne Embedsclaſſe“. Man bliver ſtaaende ved C. Faſting, ſkjønt meget ogſaa lader ſig ſige imod ham. Hagerup foreſlaar Aall til Commandør, men finder intet Gehør. Vicekongen er fraværende paa Reiſe i Smaalenene.

20de Mai. Vicekongen fortæller om ſine Reiſeiagttagelſer og antyder, at en Commiſſion bør nedſættes for at underſøge, om ikke Fredrikſtad Fæſtning bør demoleres, udvikler den Værdi, man har i Bygninger, ſom vil blive overflødige, og den Mængde udmærket Jord, ſom vil fremkomme af Udenværkerne og Voldenes Raſering. Han beretter ogſaa om Kongens Sygdom, at han lider af en almindelig Nerveſvækkelſe med Tendents til Lamhed, og yttrer Frygt for, at han aldrig vil komme ſig, ialfald hvis han ikke i længere

Tid ganske fritages for alle Forretninger. Jeg bringer paa Bane Spørgsmaalet, om der ikke for Storthinget bør fremsættes Forslag om, at Regjeringen under Kongens Sygdom bør overdrages Kronprindsen paa samme Maade som bestemt ved Storthingsbeslutning af 4de Mai 1818. Alle ere enige heri undtagen Vogt, som ogsaa i 1854 har modsat sig et saadant Forslag. Man bliver enig om, at jeg skal skrive til Statsministeren, om ikke Indstillingen af 1854 ang. denne Materie nu kunde behandles paany, hvilket jeg udfører den 21de, jeg siger da tillige, at jeg har talt med flere af Storthinget, hvor man nærer den Tro, at Sagen vil gaa glat. — Vicekongen giver at forstaa, at Vanskelighederne skrive sig fra Sverige, hvor Partierne ikke ere saa enige i dette Punct, som hos os, og hvor han frygter at man har forskjellige Planer fore om at overdrage ham en mere indskrænket Myndighed end den, Nordmændene ville give. I et Svar, som jeg faar fra Statsministeren af 28de, bestyrkes dette, og han oplyser desuden, at Kongens Helbredstilstand er saameget bedre, at Forføjningen for Øieblikket ikke fremstiller sig som nødvendig. I et tidligere Brev til Møinichen har Due oplyst, at Kongens Sygelighed nu antages at skrive sig fra koldfeberagtige Affectioner, som med den indtraadte Sommervarme kunne ventes fordrevne.

23de Mai. Der forhandles om, hvem der skal indstilles til Amtmand i Nordre Trondhjems Amt. Man er enig om, at der ej kan blive mindste Spørgsmaal om Aspiranterne Elster, Magnus, Anker, Vangensteen, Ph. Hansteen, at Departementetsfolkene Ræder, Hellieſen, Jensen og C. Hansteen ved denne Leilighed ikke bør komme i Betragtning. Discussionen indskrænkes saaledes til Capt. Nannestad, Foged Berg og Byfoged Vetlesen, men da Nannestad samme Dag er indstillet til Corpschef, bliver man staaende ved B. og V. Petersen og Riddervold hvde ikke Berg, og Valget imellem

dem udsættes til Statsraadsmødet den 28de, da Alle udtale sig for Berg; dog bemærker Vicekongen, at han nok saa gjerne tog Vetlesen, som har et anseeligere Ydre. Sagen er, at Kronprindsen forlængst har sagt Vetlesen, at han skulde blive Amtmand, men at jeg har foreſtillet Bretteville det Uanstændige i, at Vicekongen skal besætte Embederne, førend Statsraadet er hørt. Først i Mødet den 30te tages Indstillingen om Bergs Udnævnelse til Protocollen, dog findes i Christianiaposten for samme Dag en Meddelelse om, at Vetlesen er indstillet, og jeg faar Visheb for, at denne Beretning er givet af Vicekongen! I næstforegaaende Møde discutteres Storthingsbeslutningen om at æske yderligere Oplysninger, forinden de 242,000 Spd. til Krigsrustninger Høsten 1854 bevilges. Møinichen kommer med en tvær Indstilling, hvori Uvillien mod Storthingets Fremgangsmaade skinner igjennem; men Vicekongen udtaler sig med stor Bestemthed herimod. Han finder Storthingsbeslutningen fuldt beføiet og yttrer, at Udenrigsministeriets tosede Hemmelighedsfuldhed har godt af at faa et Smæk, og at Storthingets Begjæring ikke er andet, end hvad enhver Nationalforsamling, der ser paa sin egen Værdighed, vilde gjøre; dette giver Piben en anden Lyd, og Møinichen kommer med en anden Indstilling. — Vicekongen udtaler sig med megen Rolighed om det Nederlag, Regjeringen har lidt ved Forkastelsen af Loven om Mellemrigshandelen; han mener, at man ved en lidt større Virksomhed kunde have seiret — men heri er ingen af Raadets øvrige Medlemmer enige. Ved Afskedsmiddagen samme Dag (28de) udebliver Harbitz, som indbilder sig at have bevirket hint uheldige Resultat. Vicekongen spørger Stabell, hvorfor H. ikke kommer. Svaret er „formodentlig fordi han er bange for at faa paa Pukkelen", hvilket Svar vækker megen Munterhed. Ved Afskedsscenen den 30te er Kronprindsessen meget bevæget. Kronprindsen hvisker Hagerup i Øret, at Kongens Tilstand,

efter de Meddelelser, han fra Henning Hamilton og Bildt har faaet, er højst betænkelig; til Andre yttrer han, at han haaber at være her igjen om nogle (6) Uger.

13de Juni. Der indløber Meddelelse om, at Kongen for sin Helbreds Skyld skal ligge ved Særø Bad, at der for Sveriges Vedkommende skal indsættes en Ministerstyrelse, om med eller uden Kronprindsen i Spidsen ansees uvist; for den Norske Regjering paatænkes en saa udvidet Fuldmagt, at det kun vilde blive Embedsudnævnelser og Benaadning i Livssager, som skulde forelægges Kongen; som Følge heraf antages, at nogen Statsraadsafdeling ej behøver at følge Kongen til Særø, hvorhen Statsraadsafdelingens Medlemmer kunde kaldes, om noget extraordinært skulde indtræffe. I Statsraadet paapeges, at der dog maa være flere Sager, som maa forelægges Kongen, saasom Sanction paa og Fremsættelse af Lovforslag, naar nogen Dissents dels i Statsraadet, dels imellem Storthing og Regjering har vist sig, frembeles Sager, som have været afslaaede af Regjeringen her, og som Ansøgerne begjære Hs. Mjstæt forelagte.

17de Juni. Efter en indløben Telegrafdepeche meddeler Vogt, at Kongen er sengeliggende, at hans Badereise, der først var bestemt til 13de Juli, sandsynligvis vil foregaa, naar Kongen bliver saa frisk, at han kan reise. Møinichen bringer paa Bane Sagen om de gamle Universitetsbygningers Anvendelse til Locale for Revisions-Departementet, hvorfor nu er afgiven endelig Bestemmelse, og forlanger, at Riddervold skal sørge for, at Nationalgalleriet bliver flyttet, saa at Reparationer paa Bygningen kan paabegyndes. Riddervold gjør de tusinde futile Indvendinger og formener, at hans Malerier maa have Ret til at blive til Flyttedag. Han lover dog at skrive til Due for at erholde Kongens Samtykke til at benytte øverste Etage i Slottet til dette Locale. Han paapeger, hvor ilde det vilde tage sig ud, om Galleriet skulde være lukket netop

i den Tid, den ſkandinaviſke Maleriudſtilling er aabnet. Beſøg af Statsraad Stang, ſom udtaler ſig angaaende Juryſagen og yttrer, at han maaſke var den Første, ſom søgte at gjøre den Anſkuelſe gjældende, at Juryvæſenet efter amerikanſk Mønſter ialfald ikke var foreneligt med Grundloven, men at han desuagtet ikke ſelv var uden Tvivl om denne Menings Holdbarhed. Han ſyntes derfor, at Regjeringen, hvis den frembeles vilde ſtaa faſt paa denne Mening, naar der blev Spørgsmaal om at ſanctionere en Lovbeſlutning om Juryens Indførelſe, burde indhente Højeſterets Betænkning over dette Grundlovsſpørgsmaal og da følge den Mening, ſom Retten udtalte, thi ellers, mente han, kunde man reſikere, at Rigsretten, hvorunder Spørgsmaalet i en eller anden Form ufeilbarlig vilde blive indbragt, vilde underkjende Regjeringens Afgjørelſe, hvilket vilde lede til Affættelſer og andre Ulykker.

19de Juni. Statsraadet ſamles i petit conseil for at discutere et Udkaſt til Fuldmagt for den Norſke Regjering til under Opholdet ved Særø at afgjøre de fleſte Sager. Undtagelſer gjøres for de i Mødet den 13de nævnte, og dette meldes ved Telegraf. Vogt meddeler, at han har privat Efterretninger om, at Kongens Tilſtand er højſt betænkelig, ſaa at endog det Værſte befrygtes. Der foredrages Udkaſt til Protocol om Kronprindſens Indtrædelſe ſom Formand i en ſvenſk midlertidig Regjering og ſom Følge deraf Tilbagekaldelſe af hans Mandat ſom Norges Vicekonge. Statsraadsafdelingen i Stockholm havde i den Anledning opkaſtet en futil Betænkelighed ved Uforeneligheden af begge disſe Functioner, ſom forekom os aldeles utvivlſom, og vi fraraade den at lade tilføje et eneſte Ord i Anledning af den paatænkte Reſolution. I Protocollen, ſom, udfærdiget den 22de, ankommer hid med Kurer den 26de Juni, viſer det ſig, at vort Forſlag om Fuldmagten ordlydende er taget

til Følge, og at Statsraadsafdelingen ej har fremsat nogen Bemærkning om, at Vicekongens Function kunde være forenelig med Kronprindsens Ordførerskab i den svenske midlertidige Regjering.

27de Juni. Vogt gjør opmærksom paa, at man nu egentlig ikke har nogen Øverstbefalende over Armeen, saasom Vicekongens Function er ophørt, Bloch er i Stockholm og Ingen særskilt udnævnt af Kongen. Man bliver derfor enig om, at Regjeringen i Kraft af den meddelte Bemyndigelse maa beskikke en Mand, og hertil tages Oberst Wergeland. Vogt meddeler privat Brev fra sin Svigersøn Grev Ehrensværd om Kongens Helbred, som vistnok er betydelig bedre, men dog endnu ikke uden Bekymring. — Han beretter, at Kongen selv ikke har noget Haab om at komme til fulde Kræfter igjen, og at Dronningen er meget nedslagen. De ere begge den 22de tagne til Dronningholm, efter at de uundgaaeligste Festiviteter ved Prinds Oscars og Prindsesse Sophies Bryllup ere afholdte. Den nye Prindsesse skildres af Due som fortryllende uden at være smuk, dog smukkere end sit Portræt, meget venneseel og talende Svenst til Fuldkommenhed.

1ste Juli. Vogt meddeler, at Oberst Wergeland Løverdag den 27de Juni har telegraferet til Kronprindsen, at Regjeringen er tilsinds at udnævne ham til Høistkommanderende, og hvori han spørger, om Kronprindsen bifalder dette! Herpaa har Kronprindsen svaret ved Telegraf, at Kongen har befalet, at Commandoen fremdeles skal være hos Prindsen; man beslutter at gjøre W. opmærksom paa, at saalænge han ej paa formelig Maade har erholdt Meddelelse om denne Begivenhed, saar hans Stilling blive den samme som af Regjeringen bestemt.

8de Juli. Den Daa'ske Sag fremføres atter af Kirke-Departementet til Afgjørelse, og bemeldte Departement ved-

bliver sin Paastand om, at det ej er lovligt at tage flere Undervisningstimer fra Daa, men fordømmer herved sin egen tidligere Fremgangsmaade, da man allerede forhen har indskrænket Daa's Undervisningsfag. Samtlige Statsraadets Medlemmer ere af den modsatte Formening, og derefter afgjøres Sagen. — Der discutteres, om man skal sende Professor Faye eller Sundt eller dem begge til Velgjørenhedscongressen i Frankfurth. Møinichen gjør meget heftige Indvendinger mod at benytte Faye i Fængselsvæsenet, men paadrager sig netop ved sin Heftighed stærk Mistanke om at tale som den, der tidligere har havt en personlig Rencontre med Faye som hans Collega i Bodsfængsels-Inspectionen.

11te Juli. Statsraad Petersen forelæser et Brev fra Due, hvori den Norske Regjerings Beslutning af 27de f. M. strengt critiseres, og hvoraf synes at fremgaa, at Kronprindsen, hvem denne Commando nu er overdragen ved Kgl. Res. af 6te d. M., ogsaa er misfornøjet med dette „Tiltag" af den herværende Styrelse. P. forklarer, at Haanden er Esaus, men Røsten Jakobs, d. e. at det er Blochs Uvillie imod Wergeland, som egentlig har dicteret disse Udbrud af Misnøje med den midlertidig trufne Bestemmelse, som alle paastaa er stemmende med de bestaaende Forhold. Der fremføres Anmærkninger ved, at Kronprindsen, som staar i Spidsen for den svenske Regjering, skal føre Commandoen over den norske Armee; men hertil svares, at han dog frembeles er Generallieutenant i den norske Armee, og at der saaledes intet Uforeneligt er i det trufne Arrangement. Man beslutter, at der fra Regjeringen skal fremsættes Grundlovsforslag angaaende Forandring i Grundlovens §§ 57, 58 og 59. Justits-Departementet fremlægger et saadant, der kommer under Discussion i Møde den

1ste August. Flerheden: Vogt, Bretteville, Petersen og Manthey, er afgjort for at holde sig til Formindskelse af

Smaabyernes Repræsentation, hvorfor ogsaa Hagerup vil stemme; Riddervold og Møinichen ere tilbøjelige til ogsaa at udvide Landdistricternes Repræsentanter. Sagen udsættes. Vogt meddeler et Brev fra sin Svigerson Grev Ehrensværd, som beretter, at Kongen vistnok gaar frem i legemlig Styrke, men at hans Aandsfriskhed og Interesse for offentlige Anliggender synes næsten forsvunden; der yttres, at Kongen vistnok ikke ønskede noget højere end rent at abdicere, dersom han fik Lov for Dronningen. E. omtaler Forholdene Høsten 1854 i Anledning af Storthingets Begjæring om at faa nøjere Oplysning om, hvad der foranledigede Kongens Beslutning om at mobilisere Armeen, og udvikler, hvorledes Sagerne dengang gik efter blot og bart confidentielle eller mundtlige Meddelelser, og hvorledes Kongen behagede sig i den Selvstyrelse, som han efter Sædvane og Grundlovens Udtryk anser sig berettiget til i diplomatiske Sager. Vogt, Riddervold og Hagerup opponerer heftig imod Fremsættelse af flere Propositioner for Storthinget, selv om de ere fremkaldte af Tidsomstændighederne, og i den Anledning kommer det til en liden Ordvexel imellem H. og mig, idet jeg yttrer, at de Forstandige i Thinget burde paaskjønne Regjeringens Loyalitet med at forelægge Storthinget Sager til Afgjørelse, som Kongen ellers vil anse sig berettiget til at fremme uden Storthingets Mellemkomst. Heller ikke i dette Punkt kommer man til noget bestemt Resultat.

8de August. Vogt forelæser et Brev fra Grev Ehrensværd, hvori meddeles, at Dronningen og Kongen nu ere blevne enige om, at Forslag om Regentskabet bør fremsættes for Rigsdag og Storthing; da det mere og mere bliver klart, at Kongen ej kan vedblive Styrelsen. Det er i dette Øjemed, at Professor Conradi i Livlægen Fayes Fraværelse er kaldt ned til Sværø, nemlig for at give en Lægeerklæring, som kan have sin Betydning for det Norske Stor-

thing. Samtidige Breve fra Statsminiſter Due antyde ej med et Ord dette Arrangement, hvoraf maa ſluttes, at Due ej ſtaar i noget ſærdeles intimt Forhold til Kongen. Due havde dengang ikke været hos Kongen paa Særø.

11te Auguſt. Indløber Skrivelſe fra Statsraadsafdelingen, hvori begjæres den Norſke Regjerings Betænkning i Anledning af, [at] det til Forandring i Rigsact og Grundlov ſom hvilende af de ſvenſke Stænder vedtagne Grundlovsforſlag deri er forſkjelligt fra den Norſke Regjerings Indſtilling af 2den Maj d. A., at den til Thronen nærmeſt arveberettigede Prinds ubetinget kaldes til Rigsſtyrer i Kongens Sygdom, medens man her kun vil have nogen Anden end Kronprindſen d. e. regjerende Konges ældſte Søn, naar ikke nogen nærmere arveberettiget ſenere kan fremkomme. Betænkningen afgives den 12te, da Regjeringen henholder ſig til dens Erklæring af 2den Maj. Indſtillingen om Lov angaaende en collegial Byret gaar igjennem uden Diſſents efter megen Modſtand og Kamp fra Riddervolds og Vogts Side, medens derimod Indſtilling om Sorenſkriver Schlytters Penſions Udredelſe af Statscaſſen med Diſſents af Vogt, Riddervold og Hagerup gaar til Kongen efter en Ordſtrid mellem R. og mig, hvori jeg bliver heftig i Anledning af Riddervolds Bebreidelſe for ikke tidligere at have indhentet mine Collegers Mening om Penſionens Størrelſe. Indſtilling om, at Lovbeſlutningen betræffende Overformynderiveſenet bør ſanctioneres, haves færdig, men forlanges ſat i Circulation. Derimod opnaaes Samtykke til, at Indſtilling til en Grundlovsforandring maa vorde udarbeidet i det Væſentlige overensſtemmende med Juſtits-Departementets Forſlag. Afſked med Statsraadets Medlemmer.

15de Auguſt Afreiſe og

16de Auguſt Ankomſt til Götheborg, hvor Hilsning paa Due og Bloch finder Sted. Om Morgenen bedrøvelige

Efterretninger fra Særø, om Aftenen bedre, da Kongen ſiges at have fundet ſig vel ved en Manœtercur, ſom Conradi har tilraadet ham. Due udvikler yderligere den allerede i Fredags modtagne Meddelelſe om, at Regentſkabsforſlaget ej kan behandles, før Kongen er kommen til Tullgarn, fordi den for Sverige midlertidige Styrelſe ej kan deltage i Statsraad hos Kongen og derfor først maa opløſes, forinden det ſvenſke Statsraad kan ſamles hos Kongen.

17de Auguſt. Jeg anmoder Grev Ehrenſværd om at anmelde min Ankomſt for Kongen og henſtiller til ham efter Omſtændighederne at fremføre mit Ønſke om at vorde foreſtillet.

21de Auguſt. Statsraadsmøde paa Særø. — Disſentsſagerne om Gagebevilling til Fogderne i Ørke- og Guldal og Penſion til Sorenſkriver Schlytter afgjøres af Kongen, ſom forud har faaet Sagerne til Gjennemlæsning og i Mødet kun ſiger: Jeg bifalder Majoritetens Indſtilling om, at Propoſitionen til Storthinget ſkal fremſættes; forøvrigt taler Kongen om ſin Hilſe. Han ſer ikke afmagret ud, men noget ſløv, ihvorvel de for Dagen — Dronningens Navnedag — gjorte Tilſtelninger have ſat ham i en noget oprømt Stemning. Efter Bordet drejer Samtalen ſig meſt herom. Dronningens taareblændte Øie ved Affkeden og hendes varme Haandtryk taler mere om Forholdene end alt Andet. Prinds Auguſt uendelig godslig. Badning i hans Baderum. Hofmarſkalk Sandels, Kammerherre af Wirſén, Hoffrøknerne Leijonhufvud og Cronhjelm, Kammerherre Ehrenborg, Staldmeſter Fiſcherſtrøm, Profeſſor Huſs ſ. D. udnævnt til Commandør af St. O. Statsraad og Landshøvding Fåhræus. Fri Paſſiar mellem Prindſen og Due.

Nat til 24de Auguſt Afreiſe til Stockholm med Polhem, Sagfører Raſch, C. Frølich, Gade, Richter, Admiral v. Karnebeck med Frue Petronella ſ. Rokhauſen, Søn

Herman, Dr. juris, Datter Jakoba, v. Sydow nebſt Frau von Schleſien, Dr. Heinemann med Søn Joſeph, Mr. Philips med Neveu, Baron Åkerhjelm med Søſter, Døttre og Skolpoiken Lars.

27de Auguſt ved Midnat Ankomſt til Stockholm.

31te Auguſt. Første Møde i Statsraadsberedningen med ſamtlige 10 ſvenſke Statsraader, fortſættes den

2den, 5te, 7de, 9de og 10de Septbr. med forfærdelig meget Brøvl frem og tilbage, for en Del foranlediget ved Aftonbladets heftige og vanvittige Udfald paa Forſlaget om Kronprindſens Regentſkab. Jeg søger at udvikle, at der efter den Maade, hvorpaa Rigsactens § 7 forſtaaes i Norge, ikke engang ſkulde være fornødent at ſammenkalde Interimsregjering, thi Beſtemmelſen om dennes Sammentræden lyder: „Indtil begge Rigers Repræſentanter ere ſamlede", men nu ere de ſamlede, altſaa behøves ingen Interimsregjering. Herom har ogſaa Vogt tilſkrevet Due og udtalt en fra min afvigende Mening. Denne Mening finder imidlertid almindelig Modſigelſe, og Kronprindſen beder mig, da Bloch og jeg den 2den hilſer paa ham, ikke at inhærere denne Fortolkning, ſom han befrygter kun vil vække Vanſkeligheder. Ogſaa Sagen om Grundlovsproposition til Forandring i Rigsactens § 7 og Grundlovens § 41 behandles i disſe forberedende Møder. Uagtet jeg for Formens Skyld ikke vil fravige den Anſkuelſe, jeg ſom Chef for Juſtits-Departementet har udtalt, maa jeg ogſaa erkjende Nødvendigheden for Kongen af at forme Propoſitionen ſaaledes, at den bliver overensſtemmende med det ved Sveriges Stænder hvilende Grundlovsforſlag, og da jeg maa erkjende, at Juſtits-Departementets i dette Øjemed foreſlaaede ſubſidiære Forſlag ej er nøjagtigt, opſætter jeg en ny Redaction, ſom bliver antagen.

2den Septbr. Opvartning hos Prinds Oscar og Gemalinde Sophie af Nassau.

11te Septbr. Reise til Tullgarn paa Kare, Chef Grev Lewenhaupt, med samtlige svenske Raader undtagen Excellencen Lagerheim, som er permitteret til Tydskland, og Gripenstedt, som møder os derude fra sit nærliggende Gods „Nynæs". Nærmere Bekjendtskab med Exc. Günther, som synes mig elskværdig. Samtale om den Ankerske Sag, som han beretter at være sendt Justits-Cantzleren; han yttrer Haab om, at den kan rettes. Høitideligt Møde hos Kongen, som ser lidt svagere ud end ved Mødet paa Særø. Paa Anledning fra Finantsministeren Gripenstedt omtaler Kongen, at han vil træffe Arrangement med Kronprindsen om at afstaa ham en Del af Hofholdningen, saa at der „for det Første" ej skal fremsættes Begjæring om noget Tillæg for ham af Stænder eller Storthing. Kongen bifalder ogsaa den ovenberørte Grundlovsproposition, hvortil Protocol dog ej paa Stedet bliver underskreven. Telegrafmeddelelse og Courer affendes strax; men paa Grund af Forstyrrelse i Telegrafen kommer denne Meddelelse ej til Christiania før den 13de sent paa Dagen. Proposition om Regentskabet fremsættes den 15de, efterat Coureren er ankommen. Sagen bifaldes i Storthinget den 16de, og den 17de tidlig om Morgenen har vi Beslutningen her i Stockholm.

14de Septbr. Første Møde i Interimsregjeringen, hvor Exc. Günther efter Lodtrækning bliver ordførende den 1ste Uge, og hvor Ed aflægges af os Norske, og hvor Ceremonierne betræffende de svenske Raaders corporlige Ed for plenum plenorum afgjøres.

19de Septbr. Møde i Interimsregjeringen til Afgjørelse af endel pressende svenske Sager. Personalet bestaar fremdeles kun af 3 svenske og 3 norske Medlemmer.

21de Septbr. Om Morgenen ankommer Sibbern fra London, og ud paa Dagen holdes Møde i Interimsregjeringen, bestaaende af 4 svenske: Günther, Wallensten, Gripenstedt og Mørner, og 4 norske, hvori Sibbern aflægger Ed, Forfald anmeldes for Vogt, og hvor Storthingets Beslutning af 16de, bragt med Coureren Lieutenant Radich, fremlægges. — Efter Mødet ankommer Stang, som strax anhængiggjør Etiketteſpørgsmaalet, om han ikke skal tage Plads efter sin Anciennitet som Statsraad umiddelbart efter Statsministeren. Dette besvares i hans Favør, af Bloch dog kun modvillig.

Tirsdag den 22de Septbr. ankomme Hagerup, Arup og Garben.

Den 23de Septbr. afgjøres Spørgsmaalet om Kronprindsens Regentskab i de 3 svenske Stænder Ridderskab, Borger og Bønder (de 2 sidste med Disſents), i Præsteſtanden er Sagen afgjort Dagen forud.

Den 24de Septbr. holdes forberedende Statsraadsmøde, bestaaende af 16 Medlemmer, hvori man bliver enig om, at Kundgjørelsen om Kronprindsens Overtagelse af Regentskabet skal udfærdiges af ham selv.

25de Septbr. Møder Interimsregjeringens 16 Medlemmer (Baron Ugglas maa staa udenfor) paa Slottet, og Kronprindsen opløser Interimsregjeringen, aflægger derpaa sin corporlige Ed for det svenske Statsraad for aabne Døre; derpaa afgiver han sin skriftlige Ed i norsk Statsraad, hvor det betydes ham, at han har at gjentage Eden for Storthinget, hvis han personlig indfinder sig for at opløse samme, endelig holdes sammensat svensk og norsk Statsraad, hvor Kundgjørelsen efter Foredrag af Chefen for Civil-Departementet, Almqvist, afgjøres, og endelig svensk Statsraad. Middag paa Ulriksdal for Ex-Interimsregjeringen.

26de Septbr. holde de ſvenſke Raader et meget gemytligt Middagsgilde for de norſke Medlemmer, hvori Stang dog ikke deltager, da han er reiſt ud til Tullgarn for at hilſe paa Kongen; hans Plads indtages af Møinichen, ſom netop er ankommen efterat have været fulde 8 Dage underveis og reiſt gjennem Smaalenene og hele Vejen til Lands.

27de Septbr. Middag for de norſke Ex-Konger hos Statsminiſter Due og Aftenſelſkab for dem hos os.

28de Septbr. Statsraad for Kronprindſen, ſom afgjør alle de norſke Sager efter Indſtillingen, undtagen Lieutenant Salveſens Udnævnelſe til Capitain. Spørgsmaalene om Sanction af Loven om Overformynderiveæſenet, om Højeſteretsadvocater og om Odelsvæſenet vækker nogen Betænkelighed hos Kronprindſen, men han giver dog efter. Han meddeler os ſin definitive Beſtemmelſe om at ville reiſe til Chriſtiania for at ſlutte Storthinget, beſtemmer Afreiſen til Onsdag den 7de, hvorefter han vil være i Chriſtiania den 10de om Formiddagen, holde Statsraad den 12te, opløſe Storthinget den 14de og reiſe tilbage hertil den 17de. Et Udkaſt til hans Throntale forebrages, men han er ikke ganſke fornøjet med ſamme. Han vil, at de internationale Forhold, ſom Storthinget ſaa tvert har modſat ſig, ſkal omtales ſaaledes, at der ſiges, at det bethydelige Antal Stemmer, ſom har udtalt ſig for ſamme inden Thinget, tilſkynder Kongen til at gjentage dem. Han ſlaar paa, at der ſnart maa nedſættes en combineret Commiſſion til at ordne Armeecontingenterne. Under Mødet modtager han en Telegrafdepeche om den ruſſiſke og franſke Keiſers Møde i Stuttgard, hvoraf han meddeler os det karakteriſtiſke Træk for Europas nærværende Stilling, at Keiſer Alexander førſt har gjort ſin Opvartning hos Napoleon, og at denne førſt Dagen efter har gjentaget Beſøget. — Hagerup, Arup og Garben reiſe tilbage om Aftenen.

6te October. Sammensat Statsraad til Behandling af Consulatsager paa Slottet. Den norske Regjerings Indstilling følges med Hensyn til Besættelsen af Consulatet i Odessa: Ephrussi udnævnes. Telegrafmeddelelse om, at Storthinget har fordoblet Kronprindsens Apanage for den Tid, han er Regent, vækker megen Tilfredshed, og Prinds-Regenten erklærer, at han vil modtage det Bevilgede. Kronprindsen afreiser den følgende Morgen Kl. 6 med Dampskib til Arboga og videre til Norge for at opløse Storthinget den 14de. Telegrafmeddelelse om, at saa er skeet, indløber hertil samme Dags Aften.

Den 16de October ankommer Hagerup med Familie hertil for at tiltræde Statsraadsafdelingen.

Den 20de October modtage samtlige svenske og norske Statsraader Hs. Kgl. Højhed ved hans Tilbagekomst fra Christiania. Han synes at være meget fornøjet med sit Ophold i Norge, hvor han den 16de har uddelt flere Storkors m. fl. Ordener af St. O., blandt andet til Amtmand Birch-Reichenwald. Da Excellencen Due den 26de meddeler os Bekræftelse paa det tidligere af Crusenstolpe i hans „Ställningar och Förhållanden" for September udbasunerede Rygte, at Udenrigsministeren Lagerheim skulde gaa af, Manderstrøm indtage hans Plads og Due sendes til Paris som Minister, saa sætte vi Birchs Decoration i Forbindelse med hans Udnævnelse til Dues Efterfølger som Statsminister her; thi Kronprindsen har ladet forstaa, at ingen af Statsraaderne skulde indtage Dues Plads, ej heller Sibbern, som man nærmest maatte gjætte paa. At det ikke heller bliver Stang, slutter jeg af, at Prindsens Fortrolige, Hofmarskalken Grev Rob. Rosen, i en Samtale med mig den 24de udlod sig med, at Kronprindsen i Christiania var kommen under Vejrs med, at Stang skulde være bleven i den Grad „retbar" og paastaaelig, at hans Gjenindtræden i Statsraadet

maatte anſees ſom umulig. Det var Stangs egen Svoger, Juſtitiarius Laſſon, ſom havde forklaret Kronprindſen dette. Med Henſyn til Dues Afgang fra Statsminiſterpoſten meddelte Excellencen, at den var foranlediget ved perſonlig Uvillie, fremkaldt ved noget Hofſladder om, at Due ſkulde have omtalt til Kongen, at han havde ſeet en billet doux fra Kronprindſen til en Hofdame, i hvilken Hiſtorie der ikke var et Gran af Sandhed. Excellencen havde i Samtalen med Kronprindſen den 23de omtalt denne Omſtændighed, og Kronprindſen havde erkjendt, at dette var noget Vrøvl. Kronprindſen havde ved denne Leilighed berørt, at han ved Dues Udnævnelſe til Miniſter i Paris, ſom vilde komme til at foregaa i Februar, vilde gjøre Forbehold om Dues Berettigelſe til Penſion af den norſke Statscaſſe. Statsraad Hagerup meddelte mig i Fortrolighed, at Kronprindſen allerede i Foraaret ſom Vicekonge i Norge havde udbredt ſig om, at han anſaa Due uſkikket for ſin Plads, fordi der hverken hos ham var den tilbørlige Intereſſe for Forretningerne eller det rette Mandemod til at udtale ſin Mening.

31te Octbr. Statsraad hos Prindsregenten, ſom afgjør alle Sager efter Statsraadets Indſtilling. Om Capt. Konows Udnævnelſe til Commandør er der dog megen Discuſſion. Kronprindſen anſer ham altfor gammel og vil have Valeur eller Haffner til denne Poſt. Hagerup udvikler Konows Dygtighed, navnlig i den Poſt, han indehar ſom Værftchef paa Carl Johans Værn, og paapeger, at hans Tilſideſættelſe vil være det ſamme ſom Afſkedigelſe.

10de November ſtor Middag hos Overſtatholderen Grev Jacob Hamilton, hvis Huſtru Stefanie, f. Goedicke, nylig er udnævnt til Hofmeſterinde hos Kronprindſeſſen. Bekjendtſkab med Erkebiſkop Reuterdahl, ſom er ſaare forſigtig med at indlade ſig i noget politiſk Spørgsmaal. Samtale med Profeſſor Faye, ſom ligger herinde for at

doctorere paa Kronprindsessen. Han bemærker om Prindserne Carl og Oscar, at de begge have en Orm for Mysticisme, og at de ere saa forfærdelig inde i Frimureriet, som her er saa udbredt, og som af Mange benyttes i Lykkejægeriets Tjeneste.

14de Novbr. Statsraad hos Kronprindsen. Alle Sager afgjøres efter Indstillingen. Benaadning af Morderen Frotvedt vækker adskillig Discussion. Denne Person kan takke Skriverier i „Aftonbladet" herstedes for sin Benaadning, hvortil han vel af Regjeringen, men ikke af Højesteret var indstillet. Prindsen viser, hvor megen Opmærksomhed han fæster ved Oppositionsbladenes Udgydelser, ved at forklare os Sammenhængen med nogle Tilfælde, hvori Dødsstraffen for nylig her i Sverige var befalet fuldbyrdet. Det er Frotvedts Stilling som en usel Krøbling og som den, der vilde blive Gjenstand for Medlidenhed, der bevæger mig til at stemme for hans Benaadning. Den næste Sag, der er Gjenstand for megen Discussion, er Wergelands Udnævnelse til Chef for Generalstaben og Bestemmelsen om, at Statsraad Bloch skal have 400 Spd. i Tillæg som Generallieutenant. Hagerup udvikler, hvorledes man tidligere stedse er gaaet ud fra, at disse Generalstillæg skulde tillægges Brigadechefer, og at det vil vække meget ondt Blod at se Bloch paa samme Tid, som han befries for Forretningerne som Generalstabschef, skal faa Forøgelse i sine Indtægter. Kronprindsen synes fuldkommen at erkjende Vægten af disse Grunde, men lader forstaa, at han allerede er bunden ved Løfter, og trøster sig, spørgende om Beslutningen vil komme i Strid med vore Love, hvilket besvares benegtende, med det gamle „stat pro ratione voluntas". Det bliver afgjort, at vi skulle holde regelmæssige Statsraadsmøder hver anden Løverdag. K. Motzfeldt, som udnævnes til Generalpostdirectør og Medlem af Commissionen for Storthingsbygningens Op-

førelse, skal efter Prindsens Yttringer til Due tillige have St. Olafs Ordenen for sine Fortjenester af Ordningen af Fiskeriforholdene.

24de Novbr. Sammensat Statsraad. Megen Discussion om Erstatning til Consulen i Kiel for Havnen Holtenaus Overflyttelse fra Holsten til Slesvig imellem Excellencerne paa den ene Side og de øvrige svenske Statsraader paa den anden. De sidste tage Sagen fra den strengt juridiske Side. Megen Stiklen paa Udenrigsministeren Lagerheim. Uagtet jeg ikke er inde i Sagen, da det er flere Maaneder, siden jeg har seet den og den ej er behandlet i forberedende Statsraad, vover jeg at gjøre det Forslag, at Prinds-Regenten skal slaa et Slag i Sagen og følge Middelvejen, saa at Consulen faar det halve Beløb af, hvad Udenrigsministeren har indstillet. Dette vinder Bifald.

25de Novbr. Statsraadsafdelingen paa Middag hos Kronprindsen. Denne hviskr Hagerup i Øret sin Bestemmelse med Hensyn til Due og nævner tillige, at han ønsker Vogt og Bloch paa Døren. Efter Middagen viser Prindsen os alle sine Rariteter af Malerier, Sculpturer og deslige, men især af Vaaben. Ved at føre med Haanden et Sværd udbryder han: „Man ligesom gjennemfares af Blodtørst ved at føre en slig Klinge," hvorved jeg mindes den Beskyldning, man har gjort ham, at han har Tendents til Grumhed.

28de Novbr. Statsraad. Glæde over at bevilge Kjerschows, Willochs og Østvolds Afsked. Discussioner om Pengecrisen, som nu begynder at naa Skandinavien.

10de December. Statsraad for at meddele Bifald til Optagelse af et Statslaan af 1 Million til Handelens og Næringernes Opretholdelse. Agenter Homann og H. Schou ere allerede affendte til London. Det er umuligt at modstaa Strømmen, uagtet det er et fortvivlet Princip, at Borgerne skal søge sin financielle Støtte hos Statscassen.

Det burde være omvendt. Jeg anholder hos Kronprindsen om, at han vil lidt yderligere end af den Norske Regjering foreslaaet indvilge den ulykkelige Abelseth Benaadning, hvilket han naadigst gaar ind paa saaledes, at han slipper med 6 Aars Strafarbeide. For disse to Sagers Skyld forlader jeg mit Leie, hvor jeg har ligget haardt angreben af Influenza.

15de Decbr. Paa Forespørgsel fra Bretteville telegraferer jeg til ham, at jeg af Ansøgerne til Budskeruds Amt: Breder, Eliesen og Norum er mest tilbøjelig til at stemme paa Eliesen. — Sammensat Statsraad, hvori afgjøres Maltsagen, som Almqvist og Gripenstedt meget vakkert og forsonligt taler for; men Mørner gjør nogle futile Bemærkninger og Indvendinger, som Ingen tager Notice af. Middagsgilde hos Prinds Oscar: Grev Lagerberg af 2. Gardet, Oberst af Klint, 4 svenske Statsraader Gyldenstolpe, Anjou, Almqvist og Ugglas. Samtale med Hertuginden om Finmarken, som hun yttrer stor Lyst til at se med dets Midnatssol og Isberge.

30te Decbr. Statsraad. Brandts og Kreftings Udnævnelse til Brigadechefer. Kronprindsen yttrer, at den Første duer ganske lidt til denne Stilling, men at han vil gjøre mindre Ugang i Christiania end i Christiansand. Lambrechts og Hansteen constitueres til Underdommere i Christiania, med Tilsidesættelse af de ældre Ansøgere, hvoriblandt Lerche og Rolfsen, hvilken Sidste i et særskilt Brev til Kronprindsen, som jeg har overleveret ham, har forsøgt at gjøre sine Meriter gjældende; uagtet disse atter af mig bringes i Erindring, vil Kronprindsen aldeles ikke høre herpaa. Discussionen falder paa en Opsats i det norske Aftenblad, om Nødvendigheden af at sammenkalde et overordentligt Storthing, da de paaregnede Statsindtægter sandsynligvis ej vil indkomme. Kronprindsen udtaler sig herimod og troer, at

Forholdene ej ville ſtille ſig ſaa ufordelagtig for Norge; han mener, at det er værre for Sverige, hvor der ſkal findes ſaa ſtore Beholdninger af fortoldede Varer. Samme Dags Aften kommer Telegram fra Chriſtiania, ſom melder i Chiffer, at det beſluttede Laan er optaget i London, men at man har fundet, at det maatte fordobles; den Norſke Regjering overvejer om Sammenkaldelſen af overordentligt Storthing.

Den følgende 31te Decbr. kalder Kronprindſen mig op for at tale om den ſidſte Gjenſtand og tilkjendegiver, at han ingenlunde kan bifalde et Storthings Sammenkaldelſe, hvori jeg er ganſke enig med ham. Han vil derfor, at der ſkal telegraferes tilbage til Vogt, at der ej maa indkomme noget Forſlag om Storthings Sammenkaldelſe, forinden Regjeringen i confidentiel Fremſtilling har udviklet ſine Grunde herfor; thi Regenten vilde jo ſtilles i et ufordelagtigt Lys ved at modſætte ſig en Foranſtaltning, ſom var tilraadet af Regjering og Preſſe, men ſom dog har ſaa mange Betænkeligheder.

1858.

2den Januar. Coureren ankommer Kl. 11 om Aftenen med den Norske Regjerings Indberetning om, at den har seet sig nødsaget til i Kongens Navn og paa hans Vegne at afgive Beslutning om Statslaanets Forøgelse til 2 Millioner og Laanetidens Forlængelse til 2 Aar. Den trufne Forføjning bifaldes i Statsraad den 4de. Prinds-Regentens Hensigt, for det Første at forhindre al Discussion om et overordentligt Storthings Sammenkaldelse, opnaaes ei, da bemeldte Indstilling allerede indeholder Antydning til dette Skridts Nødvendighed og de den 4de ankomne Christianiablade omtale det som allerede besluttet, hvilket samme Aften findes indtaget i den officielle svenske Posttidning. Kronprindsen afskediger sin paalidelige og hæderlige Hofmarchal og Mentor Grev Robert Rosen.

12te Januar. I Statsraad discuteres Regjeringens confidentielle Indstilling om et overordentligt Storthings Sammenkaldelse til 1ste Mai. Min Grund for nu ikke længere at opponere imod Forføjningen er den, at den Norske Regjering lider under et betydeligt Tryk af Tidsomstændighederne, og at Storthingets Sammenkaldelse i flere Hensseender vil lette den dens Gjerning. Kronprindsen trøster sig med, at han skal faa benyttet Anledningen til at drive igjennem sin nye Armeeorganisation, som til den Tid kan blive færdig, naar Oberst Wergeland kommer herind til Vaaren. Han

beſlutter derfor, at overordentligt Storthing bør ſammenkaldes til 10de Maj, da han kan være i Chriſtiania. Han omtaler, at han kan blive der indtil Scthanstid, da Leiren ſkal ſammendrages paa Axvalla; dog berøres, at han maaſke bliver nødt til at reiſe hjem for at overvære Prinds Oscars Barns Daab. Det berøres, at Lovforſlag om Bankens Flytning bør prøves drevet igjennem ved det overordentlige Storthing. Ved Spørgsmaalet om Bibeholdelſen og Beſættelſen af Commandantpoſten i Fredrikſtad yttrer Prindſen, at denne Fæſtning ſom Forſvarspunct ej har nogen Betydning og gjerne kunde ſløifes, men at den faar bibeholdes ſom Artilleridepot, og at Garniſonen bør anvendes til Jordbyrkning, hvortil Fæſtningens Marker frembyder ſaa rig Anledning. Til Commandant er Oberſtlieutenant Høyer indſtillet, og Statsraadsafdelingen henholder ſig dertil, men Prindſen udnævner kort og godt Rehbinder, altſaa uden at have en eneſte af Raadet med ſig; et tidligere Løfte fra Kong Oscar paaberaabes.

15de Januar. Sammenſat Statsraad, hvori Sukkerſagen blandt andet afgjøres ved en Henvisning til den fra Nytaar gjældende nye ſvenſke Toldtarif, hvori Drawback er ophævet for al Udførſel til Norge. Bekjendtſkab med den nye ſvenſke Marineminiſter Ehnemark. I Dues soirée dansante ſamme Aften indfinder Kronprindſen og Enkedronningen ſig en liden Stund.

22de Januar. Atter Sammenſat Statsraad, hvori behandles en Declaration med Belgien om gjenſidig lige Behandling af Varer og Fartøjer ſamt Kyſtfart. Paaſtand fra de forenede Rigers Side om Faſtſættelſe af det almindelige Tilſagn om Behandling ſom den meſt privilegerede Nation har fra Belgiens Side mødt den Indvending, at det da blev en Tractat, ſom maatte forelægges Stænderne, medens Declarationen uden dette kan udfærdiges ſimpelthen

som Følge af en i 1856 udkommen belgisk Lov. At høre den Norske Regjerings Betænkning herom anse vi for overflødigt, da der ej er Spørgsmaal om nogen Realitetsforandring i Udkastet. Om Aftenen indfinder Kronprindsen og Gemalinde samt Prindserne Oscar og August og Enkedronningen sig paa Soireen hos Dues; Kronprindsen viser M. M. megen Opmærksomhed. — Enkedronningen gaar som sædvanlig til Stols, og hendes Hofmarchal Rosen spørger højt Fr. Stedingk, om Expeditionen har været heldig. Anecdoter om Enkedronningens latterlige Manie for at komme til Stols, hvilket mere end nogen anden Ting synes at optage hendes Tanker. Hun har fornylig i Dronningens Garderobe havt en rigelig Afføring, og derfor kommer hun Dagen efter løbende ind for atter at gjøre sine Forretninger der. Hun underholder sine Hoffolk, endog i Herrers Nærværelse, med Beskrivelse om, hvormeget hun har faaet los. Hun siges ej at føle nogen religiøs Trang, og det berettes, at hun ihøst lod hente sin Præst Mr. Bernard ud til Drotningholm for at præke for sig, men at hun efter kort Tids Forløb udbrød: „Vous m'ennuyez, Monsieur, allez vous-en".

23de Januar. Norsk Statsraad. Ved Foredrag af Gratificationssagen kom Excellencen Due med den gammelmodige Bemærkning, at Kongen altid har brugt at give enkelte Gratificationer udenfor Regjeringens Indstilling, og at denne Skik ej bør afskaffes! En Indstilling fra Marine-Departementet om, at Hovedtogterne for indeværende Aar bør inddrages paa Grund af Finantscrisisen, giver Anledning til mange Discussioner. En Dagen før modtagen Telegrafskrivelse fra Statsraad Vogt tyder hen paa, at Udsigterne i Christiania i alle Henseender stille sig lysere. Sewells og Pellys Huse have vist sig fuldt vederhæftige, og der er Haab om at faa Laan paa de af Storthinget fastsatte Betingelser, saa at officiel Indstilling om overordentligt Storthing ej for

det Første vil fremkomme. Kronprindsen erklærer, at han paa ingen Maade vil tilbagekalde Ordren om Øvelseleiren paa Axvalla, og udbreder sig om Vigtigheden af, at vore Tropper ere saa godt som muligt øvede. Han udbreder sig om Europas politiske Forhold og hentyder ved at nævne Attentatet paa den franske Keiser af 14de d. M., hvor let en eller anden ikke anet Begivenhed kan fremkalde Krigsluer. Han berører Alliancen mellem England og Østerrige, som maaske ikke er afsluttet ved formeligt underskrevne Documenter, men visselig er aftalt mellem begge Styrelser. Han taler om Englands Nærmelse til Preussen, som gjør det nødvendigt for os ogsaa at slutte os til denne Magt, thi vi kunne aldrig skille vor Politik fra Englands, med hvilket vi maa holde sammen i Krig og Fred. Jeg udtaler for ham min Glæde over at høre ham saa bestemt udtale sig om denne Politik, hvori vistnok Norge bør søge sin Frelse. Kronprindsen gjør Antydninger til, at Keiser Napoleon kunde ville benytte den indiske Krig til at styrte sig over England for at hævne sin Onkels Tort; men hertil kan jeg ej fæste nogen Tro. Resultatet af Discussionerne bliver, at Indstillingen om Indskrænkning i Marinens Øvelsestogter ej bifaldes, og at Marine-Departementet pr. Telegraf skal underrettes for Udskrivningens Skyld. Discussion om de danske Affærer. Hvad Holstenerne i Grunden ere rasende opsatte over, er det demokratiske Parties Sejer og Overvægt i Danmark og den mægtige Holstenske Adels deraf følgende ringe Betydning i Kjøbenhavn. Den Følelse turde maaske drive dem end stærkere end Haabet om at se Slesvig gjenforenet med Holsten. Deres forøgede Indflydelse paa Helstaten, bemærker jeg, vilde isaafald meget snart lede til dette deres og Tysklands Elskingsæmne, som vilde blive det næste Skridt at agitere for. — Samme Dag hyggelig Middag hos Almqvist, hvor der falder Samtale med Vicetalmanden i Borgareståndet, Hr. Lallerstedt, om

denne Stands Plan til ved efterhaanden at optage i ſig flere og flere Elementer af de øvrige Stænder at bevirke den eneſte Repræſentationsreform, ſom han uden Revolution anſer mulig. Formanden i Conſtitutionsutſkottet, Aſſeſſor Carleſon, omtaler det mislykkede Forſlag paa at faa Adelen repræſenteret ved 70 valgte Medlemmer, ſom Junkerpartiet har arbeidet paa, men ſom han ej har kunnet bifalde. Han berører ſin Collega E. Sparres ſjeldne Evne til at divinere, hvor langt man i hvert givet Tilfælde kan gaa uden at ligge under for Majoriteten, og jeg er enig i, at dette for en politiſk Mand, næſt Talent til at gjøre ſine egne Meninger gjældende ved Henførelſens og Overbevisningens Kraft, er den vigtigſte Egenſkab for en Statsmand. I Statsraad gjør Kronprinds-Regenten mange Indvendinger imod den foreſlaaede Commisſion til at revidere det militære Straffelovsudkaſt, ſom han vil have bragt i Overensſtemmelſe med Sveriges Lovgivning. Vi forſøge alle at gjøre ham indlyſende, at Noget maa gjøres, og at den eneſte Udvej ſandſynligvis bliver at faa det preusſiſke Syſtem med en degraderet Claſſe, paa hvilken Prygleſtraffen kan anvendes. Ogſaa imod det af Regjeringen foreſlaaede Commisſions-Medlem, Advokat Kildal, gjør Kronprindſen mange Indvendinger. Ligeſaa imod Mosſige, der er foreſlaaet til Medlem af Skydslovcommisſionen, og om hvem Kronprindſen erklærer, at han er „uforbederlig".

6te Februar. Norſk Statsraad; langvarige Discuſſioner om Beſættelſen af Budſkeruds Amtmandsembede og om Orkedals og Sønhordlands Fogedembeder. Til Budſkerud har Bretteville indſtillet Breder, og Riddervold er heri enig; de øvrige Medlemmer af den Norſke Regjering have indſtillet Elieſon, og heri ere Due og Hagerup enige, medens jeg henholder mig til Indre-Departementets Indſtilling, ſom efter K. Motzfeldts Meddelelſer til mig, hvilke jeg meddeler Colle-

gerne, er fremkaldt ved Ønsket om at faa Capt. Smith som Amtmand i Nordland, hvor han bedre end Breder antages at kunne gjennemføre den nye Fiskelov og andre Forføjninger til Districtets Opkomst. Kronprindsen lader til at være ganske ubestemt; men Collegerne yttre, efterat Raadet er forbi, Frygt for, at Sagen har, som man siger, været i Sæk, før den kom i Pose, d. e. at Breders Forflyttelse er aftalt under Kronprindsens Nærværelse i Christiania i October. Kronprindsen udtaler sig utvetydig imod at befordre Personer, der have gjort saa megen Opposition som E., og jeg bemærker om ham, at jeg anser ham for en „skakkjørt" Mand, om hvem man aldrig kan være vis paa, at han ej vil forvolde Regjeringen Ubehageligheder ved sin Stivhed; Kronprindsen yttrer ogsaa, at han langt fra anser hans lange Ophold i Drammen for nogen Anbefaling; thi det gaar som oftest saa, at man under slige Omstændigheder indsuger en god Del Fordomme og kommer i Forbindelser, som en Udenforstaaende er fri for. Det er ogsaa denne Betragtning, som bevirker, at Grundseth, der af Finants-Departementet er indstillet til Søndhordlands Fogedembede, bliver foretrukken for den af Regjeringens Flerhed indstillede Baade, der har Ejendomme og har levet sin meste Tid i Søndhordland. Til Orkedals Fogderi har Finants-Departementet indstillet Proc. Bugge, hvem jeg holder paa. Regjeringens Flerhed har indstillet Elster, og Hagerup holder paa Lensmand Rygh, i hvilken Anledning atter Spørgsmaalet om Befordring af stive Oppositionsmænd kommer under Discussion. Jeg bemærker imod Rygh, at har har Ord for at have været ualmindelig løi med Hensyn til Brændevinscontrollen, og at Orkedalen heller ikke har været fri for deslige Misligheder. Bugge bliver saaledes udnævnt, da han har Ancienniteten for sig. Hagerup er meget vred og giver ondt af sig om Sideindflydelse o. desl., og jeg nærer en Mistanke om, at der

ſigtes til Birch-Reichenwald, og at Due og han mere end alt andet have Uvillie imod at arbeide ham tilhaande.

8de Februar. Statsraad, hvori Kronprindſen endelig beſlutter at ſammenkalde overordentligt Storthing til 10de Mai. Hovedbevæggrunden til at opgive ſin Modſtand imod dette Skridt finder han i den Omſtændighed, at Pengecriſen ikke tilſteder at inddrage den paa forſkjellig Maade udlaante Statscaſſens Beholdning, ſom det bliver nødvendigt at ty til, da flere paaregnede Indtægter ikke ſynes at ville indkomme, endvidere deri, at det endnu ej er lykkets at afſlutte Jernbanelaan til de af Storthinget beſtemte Vilkaar, og endelig i Trangen til ſnareſt muligt at faa Indemnitetsbill for det ved det Baringſke 7 % Laan gjorte Brud paa Forfatningen. Kronprindſen omtaler, at han paa Commandovej har negtet ſit Bifald til Inddragningen af den tidligere beſtemte Øvelsesleir paa Axvalla, — en Forføjning, ſom vilde gjøre Forſtyrrelſe i alle hertil her i Sverige allerede trufne Forføjninger. Vi ere ſamtlige enige i, at man ikke udelukkende ved at gjøre Indſkrænkninger i Budgettet bør kaſte ſig paa de militære Øvelſer, da der er mange andre Foretagender, der ligeſaavel kunne udſættes, t. Ex. Udgivelſe af et geognoſtiſk Kart, Indkjøb af Stutteriheſte o. m.

20de Februar. Statsraad, hvori Nanneſtad udnævnes til Stiftamtmand i Tromsø uden nogen egentlig Diſſents. Hagerup opkaſter Tvivl, om ikke Kjerſchow burde foretrækkes ham; men jeg yttrer, at jeg ikke anſer ham for noget Lys, der bør fremdrages udenfor ſin Tour. Kronprindſen opkaſter Spørgsmaalet, om ikke Mellemrigsloven atter burde bringes for paa det overordentlige Storthing; men vi fraraade ham det enſtemmig og fremhæve, at det er de ſamme Repræſentanter, og at det kun vil forværre Sagens Skjæbne. Derimod yttrer han, at han er beſtemt paa at fremlægge den forandrede Armeeorganiſation, ſom han tænker at indrette ſaa, at den

hele forøgede Lønning, hvorom der vil blive Spørgsmaal, kun bliver et Par Tusinde Daler, som han mener at kunne tilvejebringe ved at beholde de bevilgede Embeder vacante i nogen Tid. Han udtaler sig om Muligheden af ej at kunne komme til Christiania før nogle Dage efter Storthingets Aabning, paa Grund af det meget, som er at ordne her i Sverige efter Rigsdagens Slutning. Paa en Middag hos f. d. Statsraad Fåhræus udtaler Justitscantzler v. Koch sig med mere end almindelig Aabenhed om Stillinger og Forholde her; han beretter saaledes, at det har været Kronprindsens Ønske at faa Landtmarskalken Hamilton, sin forrige Guvernør, ind i Statsraadet, men at denne ej har villet tjene med Günther; derfor skal denne gaa sin Vej, uagtet maaske Hamilton nu paa Grund af sin Sygelighed ikke for det Første kan indtræde i Raadet. Günther skildres som en udmærket skarpsindig og redelig Mand, der vilde være en sand Pryd for Kongens Raad, naar han var i Besiddelse af nogen større Virksomhedslyst og ikke saa henfalden til Kortspil, som han fra sin Ungdom har drevet paa, ja efter Sigende endog havt sin gode Indtægt af. Paa Hofballerne den 9de og 16de udtaler Kronprindsen i Forbigaaende sin Ærgrelse over Morgenbladets Udgydelser om Øvelserne paa Axvalla og om Militærbefordringerne; han siger, at han ikke bryder sig om disse Skriverier, men yttrer tillige, at han vil give sin Adjutant Lieut. Dahll Ordre til at tage til Gjenmæle, „thi han fører en forb. skarp Pen.“

27de Februar. Efter Modtagelsen af et Brev fra Vogt kalder Kronprindsen os sammen til Overlæg om, hvilke Sager der af Regjeringen bør forelægges det overordentlige Storthing. Vi staa i den Formening, at Kronprindsen paa Liv og Død vil have sin meget omtalte Armeeorganisationsplan frem, og ruste os med de stærkeste Vaaben for at bekjæmpe denne Mening; men til vor Overraskelse lader Kron-

prindſen ſig ſaagodt [ſom] uden Strid overvinde og erklærer ſig enig med den Norſke Regjering i, at der kun bør forelægges Storthinget de Sager, der paa nogen Maade ſtaa i Forbindelſe med Pengecriſisen og Finantſerne. Kronprindſen udtaler ſig om, at Planen til Armeeorganiſationen ej heller er efter hans Sind, at Commisſionen ſaaledes har foreſlaaet de hvervede Tropper i Chriſtiania benævnt Livgarde, hvilket ej er ſtemmende med hans Ønſke, og at Sagen i det hele ej kan blive fuldſtændig forberedt til det overordentlige Storthing, ſaa at den faar udſtaa til næſte ordentlige. Ved denne hans Bemærkning bortfalder den Discusſion, ſom vi ogſaa havde belavet os paa, nemlig om, hvorvidt Regenten kunde ſætte den paatænkte Organiſation af Armeen iværk uden Storthingets Bifald, hvilket man havde beſkyldt ham for tidligere at have paaſtaaet. Spørgsmaalet, om Repræſentanternes Forſlagsret er den ſamme ved det overordentlige ſom det ordentlige Thing, discutteres ogſaa. Vi gjøre ham opmærkſom paa Grundlovens §§ 79 og 112 og formene med Stang og de nyere Grundlovsfortolkere, at et overordentligt Storthing kan behandle ogſaa andre Gjenſtande end dem, Kongen forelægger, men at denne Ret ej har ſaa meget at betyde paa Grund af § 70. Han ſlaar paa, at han iſaafald vil benytte denne Ret, hvis Thinget ej er færdigt til den Tid, han ſkal reiſe til Axvalla.

2den Marts. Sammenſat Statsraad, hvori iblandt andet Conſulatet i Amſterdam beſættes med Hollænderen Hooglandt, ſom var indſtillet af det ſvenſke Commercecollegium og enkelte af det ſvenſke Statsraads Medlemmer, medens den Norſke Regjering, Udenrigsminiſteren og Flerheden af det tilſtedeværende Statsraad havde indſtillet Viceconſul Egidius, ſom i Virkeligheden i mange Aar har beſtyret Conſulatet. Kronprindſen er mere end almindelig animeret og er aabenbart bunden, forinden han kommer i Raadet; han dicterer

til Protocol en Begrundelse af Hooglandts Udnævnelse, der gaar ud paa, at denne Person er Chef for et af de mest anseete Huse, medens Egidius's Kaar skal være smaa, og troer, at de Søfarendes Interesser bedre varetages af rig Udlænding end en fattig Nordmand. Hagerup fremholder Norges overvejende Interesse ved Besættelsen af dette Embede, der forholder sig til Sveriges som 10 : 1, og samtlige vi Norske forlange vor Dissents tilført Protocollen. Det er at mærke, at Kronprindsen udtaler sin Mening strax efter at Sagen er refereret af Udenrigsministeren og forinden nogen af Statsraaderne have yttret sig. Stat pro ratione voluntas.

6te Marts. Norsk Statsraad. Kronprindsen berører igjen Armeeorganisationen og nævner, at han vistnok har tænkt, at de hvervede Tropper i Christiania skulle bære samme Uniform som den norske Garde her i Stockholm, men at det ej er efter hans Befaling, at Navnet Garderegiment har været paatænkt. Ved Besættelsen af Jølsters Sognekald forlanger jeg Sagen udsat for at faa Oplysning om, hvorfor C. Hansen i Rødø, den ældste af Ansøgerne, er forbigaaet; da Vogts Meddelelser om Grunden hertil ej ere tilfredsstillende, bliver Hansen i det følgende Statsraad udnævnt, da begge mine Kolleger med mig ere enige om at tilstyrke dette.

9de Marts. Møde paa Slottet med det svenske Statsraad for at paase, at Regenten tager Kundgjørelsen om Rigsdagens Slutning af Indenrigsministerens Haand og leverer den til Rigsherolden.

10de Marts. Rigsdagens Opløsning. Først Gudstjeneste i Storkyrkan, hvor min værdige Ven Biskop Bergmann fra Hernøsand holder en Rigsdagspræken, som vi Profane ej kan høre, medens vi derimod nyde desmere godt af Hofpræst Moréns smukke Messe. Derefter Processíon i Rigssalen med Taler af alle fire Talmændene, Oplæsning

af Rigsdagsbeſlutet ved Indenrigsminiſteren; Regentens Opløsningstale, ſom indeholder et lidet paſſende Hip til det norſke Storthing, fordi det har forkaſtet Mellemrigslovene; Hagerup hviſker mig i Øret: „hvorfor gav da Kronprindſen de to Mænd, ſom bevirkede diſſe Propoſitioners Forkaſtelſe, Commandørkors“ (Motzfeldt og Harbitz). Proceſſion tilbage til Slotsſalen, Drabanter i Dragt fra Carl XII's Tid tage ſig godt ud, ligeſaa Pagerne, d. e. udklædte Cadetter fra Carlberg. Derefter Lykønſknings- og Afſkedstaler i Kronprindſens egen Vaaning. Borgerſtandens Taler ved Hr. Aſker ere de, der have meſt Holdning. Endelig Middag paa Slottet, hvor jeg kommer til at ſidde ſammen med Exc. Günther, hvem jeg atter lægger paa Hjertet at forſone Gemytterne ved at gjøre noget ved den Ankerſke Sag. Kronprindſeſſen, der har ſtaaet under hele Høitideligheden, falder i Afmagt, og Gildet ſkilles ad. — Ved Underſkriften af Protocollen om det Amſterdamſke Conſulat viſer det ſig, at alle de ſvenſke Statsraader undtagen Mørner have forladt Udenrigsminiſteren og gaaet over til Kronprindſens Mening.

22de Marts. Norſk Statsraad. Foruden Præſt Hanſens Udnævnelſe, der ſom forhen forklaret er imod den Norſke Regjerings Indſtilling, bevæge vi ved vor Enighed ogſaa Regenten til aldeles udenfor Indſtillingen at udnævne Ritmeſter Juell til Brigaderegnſkabsfører. Kronprindſen finder ſelv, at det vilde være haardt at tilſideſætte ham, fordi han er tyk, og hvad mig angaar, ſaa forarges jeg over den Tendents hos Styrelſen af Armeen til, uden andre Hensyn, alene at tænke paa at forøge Forfremmelſerne; thi, ræſonnerer den, hvis Juell bliver tilſideſat, nødes han til ſnart at ſøge Penſion, ſaa faa vi to Vacanſer. — Ved Beſættelſen af 4 Indrulleringschefspoſter er det ret betegnende, at Prindſen ſpørger, hvorfor man foreſlaar to Capitainer, ſom ſtaa à la suite, og ikke heller vælger Folk i activ Tjeneſte, men han

beroliges ved Bemærkning om, at de, der ſtaa à la suite, have Ret til at indtræde ſom active igjen, ſaa at Vacanſernes Antal i Virkeligheden bliver den ſamme. Kronprindſen gjør Indvending imod 3die-Præſt Bruns Udnævnelſe til Sogne-præſt for den nye Trefoldigheds Menighed i Chriſtiania, fordi han ſkulde være befængt med Helligheb, men faar intet Medhold. Kronprindſen bringer atter ſin Armeeorganiſation paa Bane; han har nu modtaget Indſtilling fra Commiſ-ſionen. Han ſiger, at han vil lade Sagen gjøre fuldt iſtand, for at den, om Ufred ſkulde udbryde, kan i Nødsfald ſættes iværk, — han ſpiller i denne Anledning hen paa Tydſkernes Beſættelſe af Hertugdømmerne og den franſke Keiſers Lyſt til iſaafald at blande ſig heri for at ſyſſelſætte ſin Armee og Frankrigs Opmærkſomhed. Han lader ſkimte igjennem ſom ſin hemmelige Tanke at have dette ſit Kjælebarn ſaa-ledes færdigt, at det, om Stemningen for ſamme inden Stor-thinget ej maatte være altfor ugunſtig, endog muligens kunde ſættes igjennem i den kommende Seſſion. — Han taler om, hvor tosſet det vilde have været at forandre Beſtemmelſerne om Leiren ved Axvalla, nu da det viſer ſig, at Tilſtanden i det hele og iſær Deficiten i Statscaſſen ingenlunde er ſaa betydelig ſom befrygtet. Jeg bemærker, at man ikke faar lade ſig ſtyre af Oppoſitionspreſſens Skrig, hvilket maaſke var uforſigtig. Enkedronningen er ſyg, og der berettes, at Kong Oscar har beſøgt hende, og at hun rørt derover i ſin Svagheds Tilſtand har udraabt: „Ne restez pas debout, cher petit.“

7de April. Norſk Statsraad. Alt gaar glat, indtil vi komme til Beſættelſen af 2 Toldcaſſererembeder. Kron-prindſen udtaler da ſom ſin Maxime, at af 2 Toldembeder bør idetmindſte det ene beſættes med en Militær. Han op-kaſter nu Tvivl om, enten Capt. Strøm bør have Moſs eller Capt. Hoff Mandal, iſtedetfor de Indſtillede Krøger og

Rynning; da Krøger ikke lider nogen Nød i det Embede, som han har, foreslaar jeg, at naar galt skal være, det dog er bedre, at Krøger bliver tilsidesat for Strøm, og saa bliver Resultatet. Hagerup taler for Albrechtson, og Kronprindsen beder Hagerup at sige Albrechtson, at han snart skal faa et Toldembede.

10de April. Exc. Due melder os, at han Aftenen forud er bleven kaldet til Kronprindsen, som da har sagt ham, at han nok fremdeles ønskede ham til Minister i Paris, men at han paa Grund af alt det Avisskriveri, som den senere Tid har budt, vilde henstille til ham, hvorvidt han foretrak at blive paa den Plads, hvorpaa han var, hvortil Due, som aldrig har ønsket at komme til Paris, naturligvis, skjønt mindre patriotisk, svarede, at han valgte det sidste Alternativ. Kronprindsen havde ved samme Leilighed udladt sig om, at Birch-Reichenwalds Indtrædelse i Statsraadet da fik vente til en anden bekvem Leilighed, naar Møinichen gaves en Anledning til at træde af. Vi kaldes op til consultativt Statsraad hos Kronprindsen, som er bleven forurolliget ved en Opsats i Morgenbladet angaaende et Circulære fra Finants-Departementet til de øvrige Departementer, om hvilke Besparelser der muligens kunde gjøres i det vedtagne Budget. Han har nok betragtet Circulæret i svensk Betydning som indeholdende et Paabud og er meget forarget over, at Finantsministeren har givet dette paa egen Haand uden at spørge ham. Jeg søger at mildne ham ved den Forklaring, at Lange sandsynligvis paa Forhaand mundtlig har confereret med sine Colleger og er kommen til det Resultat, at intet videre kunde udrettes, men at han nu, idet han skal gjøre sin Storthings-Proposition- færdig, har villet have skriftlige Svar at paaberaabe sig. Kronprindsen bliver herved og ved yderligere Discussioner blidgjort. Han udtaler sig om det betænkelige i at have hele sit Budget beroende af uvisse

Indtægter, som alle vore indirecte Afgifter dog er, og siger, at han i sin Throntale vil udbrede sig derom, samt om Nødvendigheden af atter at indføre Landskatten. Han udtaler nu igjen som sin Bestemmelse at være i Christiania før den 10de Mai. I et Middagsselskab samme Dag hos den Preussiske Minister Le Coq fortæller Grev Ehrensværd mig, at Kronprindsen har villet give det Udseende af, at Dues Sendelse som Minister til Paris er strandet paa Dues Uvillie til at modtage Posten, at han har villet formaa Ehrensværd til at skrive til Birch-Reichenwald, men at Ehrensværd har vægret sig for dette kinkige Hverv og henstillet til Hs. Højhed selv at udføre det. Ehrensværd udtaler forøvrigt som sin Overbevisning, at Due vilde være fuldkommen saa vel skikket til dette Hverv som nogen af de svenske Mænd, som attraa Posten, at det er ham, som hele Tiden har tilskyrket Kronprindsen at sende Due til Paris, og at man nu virkelig er i Forlegenhed for at finde en habil Mand hertil. Han nævner i Forbigaaende Stang som ret vel skikket hertil, hvori jeg er enig; men Ehrensværd yttrer Betænkelighed med Hensyn til hans Færdighed i Sproget. Ehrensværd udbreder sig ogsaa om de Planer, som Kronprindsen monne have med Hensyn til hans Svigerfader, og yttrer, at han vilde finde det Passende, at han blev beskikket til Statholder i Norge, og at han ialfald vilde blive ond paa Kronprindsen, om han behandlede ham, som han nu har behandlet Exc. Günther.

13de April. Besøg af den nye Udenrigsminister Manderstrøm, som ogsaa erklærer det for sin Overbevisning, at Due ganske vel vilde kunne have beklædt Ministerposten i Paris, hvis ikke Regenten af Frygt for Avisskriget var traadt tilbage. Han bruger det Udtryk, at man nu kommer til at lede med Lys og Lygte efter hans Eftermand; thi Nordin vil ej modtage Posten, og Adelsværd i Petersborg, som vil derfra, kan for Tiden ej sendes, da han er Broder af Repu-

blikaneren Adelsværd, bosat i Frankrig, der spilte en Rolle i Paris 1848—49 og blev arresteret med Cavaignac ved December-Affæren og saaledes ej vilde være smagelig for Keiseren. General Sprengtporten er i højeste Grad distrait, og Knud Bonde er en Slarv, som makinerer med Crusenstolpe og allerede har faaet bestemt Afslag af Kronprindsen. Grev N. Gyldenstolpe er saaledes for Tiden den eneste Candidat.

19de April. Forberedende Statsraad til Behandling af den nye Consulsforordning. Den norske Regjerings Forslag til Forandringer vedtages alle undtagen Bestemmelsen om, at Kongen skal afgjøre, hvorvidt Viceconsul fast skal ansættes paa samme Sted, hvor fast Consul allerede haves, hvilket man betragter som lidet betryggende imod Gunst og andet Misbrug, saasom Kongen ikke let kan tænkes i slige Sager at ville desavouere sin Udenrigsministers Indstilling. Jeg gjør Indvending, hentet fra vor private Lovgivning, imod det exceptionelle forum i § 26, understøttes heri af den nye Justitiæstatsminister, Baron Louis de Geer, og vi bevirke, at sidste Led af Sen udgaar.

20de April. Sammensat Statsraad, hvori Consulsforordningen vedtages efter Udenrigsministerens Forslag. Pudsig Forklaring af Hs. Exc. Due, som paa Forespørgsel om, hvad Slags Handel Norge har med Island, meget rask svarer, at Norge forsyner Island med Fisk og tager Uld tilbage. Kronprindsen er meget fornøjet over, at Consulatdistricterne ej skal fast ordnes ved nærværende Leilighed, da man saaledes kan have Anledning til ved hver forefaldende Ledighed at bestemme Grændserne og Titlerne efter Omstændigheberne (Personligheberne). — Paa Bal samme Dags Aften hos Statsraad, Baron Ugglas beder Kronprindsen mig om en Samtale.

21de April. I denne udvikler Kronprindsen, hvorledes Due mere og mere bliver fremmed for de norske Forholde,

faa at han hos ham ej kan finde den Overſigt og de Raad, ſom for ham ere nødvendige, fremdeles at han baade anſer Birch-Reichenwald for en meget vel inſtrueret Mand og navnlig ønſker ham til Stockholm, fordi han har bemærket, at han er tilbøjelig til Fronderi og derfor ufeilbarlig vil gjøre Kongemagten og Regjeringen Skade, om han ſkal forblive i ſin nærværende Stilling. Han er derfor fremdeles, uagtet Planen at faa ham til Statsminiſter har maattet opgives for Øieblikket, beſtemt paa at faa ham ind i Raadet og har tænkt paa to Udveje, enten at gjøre Vogt til Statholder eller at faa Møinichen væk, og ſpørger mig om min Mening herom. Jeg gjør med Henſyn til første Punct den Indvending, at da Kronprindſen jo egentlig ſtaar ſom Vicekonge, vil det ſe underligt ud, at han ſelv afſkediger ſig ſom ſaadan og udnævner en Statholder, at Vogt kan gjøre ſamme Nytte i ſin nuværende Stilling; forreſten takker jeg ham, fordi han viſer den Egard for den gamle Mand, at han ikke uden videre ſparker ham bort. Jeg paapeger den Udvej at bevæge Møinichen til at bytte Embede med Birch og roſer Møinichen for hans Nidkjærhed, men indrømmer, at har har den Feil at være kjedelig, hvilket ſynes at være Kronprindſens Hovedanke imod ham. Han opkaſter ogſaa det Spørgsmaal, om ikke Møinichen kunde formaaes til at bytte Stilling med K. Motzfeldt, ſom det bliver nødvendigt at faa ind i Raadet, ſaafremt han ikke kan vedblive at være Repræſentant for Chriſtiania, hvorom han tvivler. Jeg yttrer Frygt for, at Møinichen ikke vil due til Generalpoſtdirectør, og han deler denne Frygt og mener, at til Chef for Reviſionsværket kunde han altid være god nok. Han omtaler tillige, at han i Løbet af Aaret vil faa Bloch til at tage Afſked, og ſpørger mig, hvem jeg vilde foretrække til hans Eftermand, enten Wergeland eller Irgens; da jeg fororder den ſidſte, erklærer han ſig heri enig med Tilføjende, at Wergeland ogſaa har

gjort Lykke nok og er bedst skikket paa den Post, hvorpaa han staar. Kronprindsen opkaster ogsaa det Spørgsmaal, hvorledes Statsraadet vilde trække sammen, om Birch kom ind i samme. Han bemærker, at Vogt, hvem han meddelte denne sin Plan, ei udtalte sig imod Birch; at han vel ved, hvilken Antipathi der er imellem Bretteville og Birch; at Petersen er for ligegyldig for at interessere sig stort for eller imod Birch, naar han blot maa faa beholde sin Plads, hvilken han, naar Retten skulde have sin Gjænge, egentlig burde forlade; at han frygter for, at Sindelaget imellem Hagerup og Birch ej er stort bedre end imellem Bretteville [og Birch]; men hvad Lange synes om ham, det ved han ej, og jeg kan i denne Retning kun oplyse, at jeg aldrig har hørt om nogen Uvillie imellem dem. Sluttelig siger han, at han vil udsætte med det hele Arrangement, indtil det overordentlige Storthing er over.

24de April. Statsraad. Alle Sager gaa glat, og der falder kun Discussion om Propositionen til det overordentlige Storthing. Vogts Meddelelse om den Strid, der har været imellem Collegerne i Christiania om Finants-Departementets Circulære, berøres ikke for Kronprindsen, saameget mindre som det af Vogt antydes, at Lange har taget sig ad notam den lille Pille, han har faaet i denne Anledning herfra. — Samtale i Forværelset om Bjørnejagten paa Kaninholmen Dagen iforvejen. Kronprindsens Udraab ved Efterretningen om den store Ildebrand i Christiania: „Der sørges vel for, at Garnisonen faar sin Belønning; bør ikke herom telegraferes?“ hvilket Due dog afbøder.

27de April. Atter sammensat Statsraad om Cabotage med Toscana, som kun har een Søhavn. Udenrigsministeren spørger mig, hvem der skal contrasignere det norske Exemplar af den nye Consulsforordning; jeg yttrer den Mening, at det

vel maa gjøres af Udenrigsministeren. Samme Dag er Grev Hamilton udnævnt til Statsraad i Mørners Sted. Der ankommer et Telegram fra Vogt, hvori spørges, om Regenten bifalder, at en provisorisk Anordning udfærdiges angaaende Toldfrihed for Teglsten; men han oplyser intet om, at der har været Dissents i Regjeringen, hvilket nogle Dage efter viser sig at være Tilfældet, og hvoraf det heftige Udfald i Morgenbladet lader sig forklare.

30te April om Aftenen kommer Courer med Storthingspropositionerne.

3die Maj Statsraad, hvori Hagerup ej deltager, da et heftigt gjentaget Anfald af Galleſten holder ham i Sengen og nøder ham til at anholde om at reise til Carlsbad istedetfor til Norge, hvortil han saa meget havde glædet sig. Kronprindsen er i det Hele vel fornøjet med Storthingspropositionen, men kommer herved og ved at høre Dues Udkast til Throntalen tilbage til den oftere berørte Materie om det betænkelige i at støtte hele Budgettet paa uvisse Indtægter. Jeg gjør opmærksom paa det urimelige i at anvende Statscassens Beholdning til Disconteringslaan, som i Nødstilfælde aldrig kunne inddrages; bedre synes det dog at være at opkjøbe Hypothekbankobligationer, som dog altid kunne realiseres, om og med lidt Tab. Kronprindsen er heri enig og spørger, om der ej herom bør fremsættes Kongelig Proposition; men jeg beroliger ham med den Bemærkning, at det nok kan gjøres af Regjeringen. Muſæus' Benaadning forebrages. Jeg henholder mig til Vogt og Riddervold, som er imod nogen Benaadning, og jeg har allerede Kronprindsen med mig, da Due vender ham om ved den Bemærkning, at det vilde være uden Exempel, at Regenten i Benaadningssager, hvori der har været Dissents, ikke har fulgt den mildeste Mening. Kronprindsen tilbyder os at benytte Extratrænet med sig paa Søndag. Han er fornøjet med, at

Armee-Departementet saa totalt har afslaaet enhver Anthdning til Udsættelse med Anvendelsen af, endsige Besparelsen i det budgetmæssig Bevilgede, og da jeg yttrer, at det forekommer mig, at Armee-Departementets Svar næsten er harcellerende, svarer han, at Storthinget ofte synes godt om en Smule Harcellas! Hvilket dog neppe i denne Materie vil blive Tilfældet.

6te Maj. Afreise med Dampskibet Arboga til Staden af samme Navn i Selskab med Exc. Due samt Kronprindsen og Kammerherrerne Dardel og Boy. Kronprindsen taler atter om sine Planer at faa Birch ind i Raadet ved at gjøre Vogt til Statholder, hvortil jeg bemærker, at dette vilde være det sikreste Middel til at gjøre sig upopulær i Norge. Han taler fremdeles om, at Bloch og Møinichen maa væk. Vi skilles fra Kronprindsen i Arboga og træffe ham igjen paa Kløften, hvortil han har reist i Vogn med Birch fra Raaholt. Han siger da, at han vil tale med mig om Aftenen efter Middagen hos Vogt, men at han skal give mig nærmere Besked; denne Samtale foregaar imidlertid først Dagen derpaa, den 10de, efter Statsraadet; da yttrer han, at han for det Første har opgivet Tanken om at udnævne Vogt til Statholder, ialfald indtil næste ordentlige Storthing er forbi. Han meddeler forøvrigt, at han har været presset til dette Skridt af et Parti i det svenske Statsraad, at Excell. Günther og Baron Ugglas ikke har hørt til dette Parti, men at det nærværende Statsraads mest bethdende Medlemmer holde skarpt paa, at dette Tegn paa Sveriges Supremat over Norge skal vedligeholdes, og at han har sin store Nød med at modstaa dette Tryk. Han gjentager sine Bemærkninger om, at det dog er nødvendigt at sikre sig mod Birchs Overgang til Oppositionen, hvortil jeg svarer, at Birch er for fast og hæderlig Mand til, at man af ham skulde befrygte nogen alvorlig Opposition eller nogen Overgang til Bonde-

partiet. Han oplyſer, at Birch beſtemt har modſat ſig at tjene ſammen med Vogt, Bloch og Møinichen, og at [han] fremdeles meget ønſker at faa Birch ind i Raadet, men er i Uvished om, hvorledes dette vil kunne lade ſig gjøre.

I Statsraadet den 10de Maj kommer Kronprindſen i Fyr og Flamme ved Spørgsmaalet om en Soldats Benaadning, der for 3die Gangs Deſertion er dømt til Strafarbeide paa Livstid, men indſtillet til at ſlippe med 3 Aar; Kronprindſen mener, at dette er en af de ſværeſte Forbrydelſer, ſom burde ſtraffes med Døden. Jeg tillader mig at bemærke, at det dog vel ikke kan ſættes over Meneд og grove Bedragerier, ſom efter vore Love affones med nogle Aars Strafarbeide. Sagens Afgjørelſe udſættes. Throntalen discutteres, og Kronprindſen kommer tilbage til, at deri bør indtages Bemærkning om det Betænkelige i at grunde hele ſit Budget paa det indirecte Skatteſyſtem, hvori ogſaa Alle ere enige. Talen discutteres yderligere i forberedende Statsraad den

11te Maj og vedtages endelig i Møde den

12te Maj, hvor man modtager Deputation fra Storthinget, ſom melder, at dette har conſtitueret ſig.

Storthinget aabnes den 14de Maj, og Middagen i det ſtore Feſtivitetslocale paa Slottet er meget animeret.

15de Maj. Overbringer jeg 4 Kongelige Propoſitioner til Storthing og Odelsthing.

17de Maj. Paa en Viſit hos Storthingspræſidenten, Harbitz, kommer Talen paa Stemningen imod Norge i Sverige, og da jeg paaſtaar, at den fuldſtændige Forkaſtelſe af begge de unionelle Propoſitioner paa forrige Storthing har vakt meget ondt Blod i Sverige, opſtaar en livlig Discuſſion om Rigtigheden af Handelslovens Forkaſtelſe. Paa Slotsbalconen om Eftermiddagen og i Theatret om Aftenen modtager Kronprindſen Hurraraab og deltager i do. for Dagen. Jeg har en Samtale med Birch-Reichenwald, hvor han op-

lyser mig om, at hans intime Forhold til Kronprindsen skriver sig fra hans Møde med ham paa Amtets Grændse i Maj 1856, altsaa forinden Sibbern blev kjendt af ham som hans Secretær, hvilket først skedte efter Ankomsten til Christiania. Det er altsaa Kong Oscar, som har anbefalet Birch-Reichenwald til Kronprindsen og ikke, som jeg troede, G. Sibbern. Allerede i October forrige Aar var Planen om Birchs Indtrædelse i Dues Plads opgjort med Kronprindsen og Ehrensværd, ligeledes Irgens' og Fayes Indtrædelse i Raadet istedetfor Vogt, som skulde blive Statholder, og Bloch; men K. Motzfeldt havde taget Løvte af Kronprindsen, at han ej skulde udnævne nogen Statholder; for at faa Plads til Faye skulde derfor Møinichen gaa af. Kronprindsen havde allerede da erklæret, at Stang var en Umulighed, fordi han ligesaalidt kunde udstaa ham som Due. Paa Bemærkning om den store Forskjel, der var imellem disse Mænd, havde Kronprindsen svaret, at han meget vel kjendte denne, men at han personlig ikke syntes om Due. I en følgende Samtale med Birch underretter han mig om, at Kronprindsen trods sit Løvte om at stille Ministerforandringen i Bero har henvendt sig til Due og Bretteville om at forberede de 3 nævnte Raaders Afgang, men gjør opmærksom paa Nødvendigheden af at sikre sig de 3 Eftermænd, forinden man bortkaster, hvad man har.

18de Maj. I Statsraad paa Slottet taler Kronprindsen „som den, der har Myndigheden" baade om den militære Straffelov, om Nødvendigheden af, at denne er ens for begge Riger, og om Armeeorganisationen. Han bifalder, at Forslaget til den Sidste trykkes og undergives fornyet Granskning, og mener, at dette kan ske uden hans Nærværelse her, hvorimod gjøres Indvendinger, som han tager imod.

23de Maj. Gallamiddag paa Slottet, hvortil de 3 designerede Raader ere indbudne, men Faye er syg.

I et Middagsselskab hos Lange den 24de Maj mærker jeg, at Birch-Reichenwalds Formodning, hvad Due angaar, paa det Nærmeste er rigtig, medens Bretteville i en Samtale den paafølgende

25de Maj hos Jacob Faye ikke med et Ord antyder, at han i denne Sag har faaet nogen Meddelelse fra Kronprindsen. Med denne taler jeg atter den nævnte Dag, da han yttrer, at den paatænkte Ministerforandring bør udsættes til hans Tilbagekomst fra den Nordlandske Reise, da desuden det 1ste Aar af hans Regentskab er forbi. Han spørger mig, om Birch vil indgaa i Raadet sammen med Due, og bliver fornøjet, da jeg yttrer, at jeg nok troer paa Muligheden heraf, naar Birch kan komme ind med Faye og Irgens; Kronprindsen lægges paa Hjertet, at han dog maa forvisse sig i denne Henseende, forinden han gjør noget Skridt til at skille sig ved de gamle Raader. Hertil svarer Kronprindsen: „Anse mig dog ikke for noget Barn," og da jeg derpaa gjør en Undskyldning for min Ligefremhed, svarer han meget venlig: „Den skal Du have Tak for, den ønsker jeg stedse." I Statsraadet samme Dag fortæller Kronprindsen en Anecdot om to franske Officierer, som ere indbudne til Axvallaleiren, at de ere reiste til Christianstad i Skaane istedetfor til Christiania.

I en Samtale med K. Motzfeldt den 30te Maj udtaler denne sig med Bestemthed om, at Birch, Irgens og Faye ikke bør indtræde i Raadet, saalænge Due er Minister, og mener, at Sagen, efter hvad Kronprindsen har yttret for ham, ogsaa kunde ordnes saa, at Excell. enten gik til Wien eller gik af, og at Sibbern kaldtes til Statsminister. Heri kommer der ikke til nogen Enighed mellem os, idet jeg ikke kan opgive min Frygt for, at Kronprindsen, naar længere Tid gaar hen, kan finde paa en anden Combination og kalde Andre ind i Raadet, der ej gjøre saa mange Vanskeligheder.

I forberedende Statsraad den 29de Maj melder Lange, at han for sin Helbreds Skyld ser sig nødt til at søge om at komme til Stockholm til Vinteren og saaledes maa omgjøre den Plan, der er lagt for Møinichens Reise didhen til Høsten. Denne Meddelelse vækker ingen Modstand hos Collegerne; men den nøder mig til i privat Samtale at gjøre Lange bekjendt med, at Kronprindsen ønsker paa at blive Møinichen kvit, og at hans Ønske for nogen Del vil komme i Collision med Kronprindsens Ønske om at faa Birch indtil Stockholm til Høsten.

I Statsraad den 2den Juni kommer fore Sagen angaaende Odelsthingets Decision om Posteringen af et for flere Aar siden bevilget Reisestipendium til Capt. Klingenberg, og Vogt gjør Ophævelser herom, saa at han er nærved at bringe Kronprindsen til at tilsidesætte Decisionen og saaledes fremkalde et Brud med Storthinget for disse 250 Spdls. Skyld; men den sindigere Mening faar dog Overhaand. Langvarig Kamp om en Bagatel, nemlig enten de franske Vaudevillister skulle spille paa Klingenberg eller det offentlige Theater; men Kronprindsens endelige Decision om, at de ej skulle faa Lov at spille paa Klingenberg, viser sig ikke at blive det offentlige Theater til nogen Nytte, saasom det bliver det norske Theater, som til Slutning drager af med Zouaverne.

5te Juni. Statsraad paa Slottet, hvori en hel Del Embedsudnævnelser foregaa. Jeg stemmer imod Bendixen til Christiansunds Politimesterembede og imod Jæger til Laurviks do., men for Worsøe til det Første og for Thorvald Olsen til det Sidste; Kronprindsen gjør et Slag i Sagen ved at udnævne Worsøe til Laurvik, hvortil han ej var nævnt. Ved Spørgsmaalet om Fr. Krohgs Udnævnelse til Nedre Romeriges Sorenskriveri er Kronprindsen paa Nippet til at bestemme sig for Proc. Fürst, som har Birch-Reichenwalds Anbefaling til det samtidig ledige Nedre Romeriges Fogderi;

da dette er mig bekjendt, gjør jeg Kronprindsen opmærksom paa, at Fürst vil være mere skikket til Foged, hvorpaa Krohg bliver udnævnt, til stor Glæde for den gamle Generalinde, som er nær ved at omfavne mig, da jeg efter Raadet meddeler hende denne Nyhed. Samme Dag Middag paa Slottet i Selskab med de svenske Statsraader. Ved Cigaren efter Bordet kommer Talen paa Mellemrigslovens Forkastelse ved forrige Storthing, og Harbitz angribes som den, der er meget antiunionel; jeg bemærker, at Harbitz ikke har saa skarpt udprægede Meninger, som man skulde tro, og at hans Stemmegivning meget retter sig efter Stillinger og Forholde, at han paa sidste Storthing var generet i sin Stemmegivning ved sit Løvte til Kronprindsen om at drive Armeebudgettet igjennem paa den ene Side og af Frygten for ikke at staa som Kongens Mand i sit gamle Partis Øine.

8de Juni. Statsraad, hvori Reinhardt udnævnes til Byfoged i Laurvik uden videre Discussion; des mere af denne havde der været i de forberedende Møder, hvor hans tidligere Rangleri og Svaghed for stærke Drikke nær havde forhindret hans Indstilling. Jeg kjæmper imod Elsters Udnævnelse til Foged i Nordmøre og for Hofgaards, men vil ikke benytte mine skarpeste Vaaben og taber Slaget.

9de Juni. Opløsning af Storthinget med de vanlige Ceremonier; den hele Affære er tilendebragt i ½ Time. Før Høitideligheden overrækker Kronprindsen mig Nordstjerneordenens Commandørkors, og ved den prægtige Fête paa Slottet om Aftenen har jeg Samtaler med Kronprindsen om Ministerskiftet. Stangs Stilling bringes paa Bane; jeg yttrer mig om hans Ønske om atter at indtræde i Ministeriet, men Kronprindsen giver et bestemt Afslag og vil ikke give ham noget Haab om senere at indtræde i Raadet igjen. Han fortæller Gustav Vasas Svar til Erkebispen af Upsala, Johannes Magnus: „Min Naade og Ers Naade vil ikke

kunne rummes under samme Tag.“ Samme Aften ved Bordet spørger Stang mig, om jeg kan sige ham noget om hans Stilling til Kronprindsen; jeg kan ikke forstille mig eller lægge Skjul paa Sandheden ved dette ligefremme Spørgsmaal og svarer ham, at jeg har hørt, at Kronprindsen skal have yttret, at det ej vil gaa med ham som Statsraad, hvorover Stang bliver meget fortvivlet og lader forstaa, at det er hans Ønske, at Kronprindsen tilkjendegav ham, at han senere vil kalde ham ind i Raadet igjen, om han end ikke nu tør stole saameget paa hans gjenbundne Helbred, at han tør bebyrde ham med en saadan Stilling. Dus med Møinichen efter hans Opfordring.

10de Juni. Større Middag paa Slottet, hvorved jeg savner de 3 designerede Raader, Birch, Irgens og Faye, som netop Timen iforvejen have havt den sidste forberedende Aftale med Kronprindsen om, at Due skal skaffes af Vejen til Høsten og Sibbern da tage hans Plads. Vogt bevæges til at søge sin Afsked og Birch indtræde i hans Sted. Bloch ombyttes med Irgens og Møinichen med Faye. De to sidste skulle ej have yttret nogen Forhippelse paa at indtræde og Irgens navnlig slaaet paa, at han heller vilde blive Chef for et nyt Departement for de offentlige Arbeider end for Armee-Departementet. Dette meddeler saavel Birch som Kronprindsen mig den følgende Dag. Den sidste under Samreisen paa „Vidar“, hvormed det atter gaar tilbage til Stockholm. Prindsen negter rent ud at opfylde Stangs Ønske.

11te Juni. Efter en munter Afskedsfrokost hos Vogt, hvorunder Statsraad Bloch foreslaar Dus med mig, gaar det afsted til Stockholm med Marine-Dampskibet „Vidar“ i Selskab med Due, Gripenstedt, Palmstjerna, Boy, Dardel og Næser samt de to franske Officierer, Oberstlieutenant Brin-

court og Capt. Grev Geslin, hvilke Kronprindsen viser særdeles Opmærksomhed.

12te Juni. Ankomst til Gøtheborg. Frokost hos Fåhræus, Bekjendtskab med 3 Dicksoner, Borgemester Evert, Biskop Bjørk og Dr. Wieselgren m. Fl. Afreise fra Gøtheborg. Reiseselskabet forøges med Almqvist og Lagerstråle. Gilde ved Trolhættan hos Oberst Ericson, Bekjendtskab med Oberst Rauckhoff, Landshøvding Bergman, senere med Wærn og General Malmborg. Blandt Passagererne paa Dampskibet er Landssekreter Thomé og den engelske Gentl. Colonel Pratt-Barlow med Hustru. I Motala Bekjendtskab med den bekjendte Director Carlsund.

14de Juni. Ankomst til Stockholm K. 4½.

15de Juni. Sammensat Statsraad, hvori blandt andet den i flere Aar constituerede Consul i Algier Crusenstolpe udnævnes til virkelig Consul. Munch Ræder forordes vel. — Ingen Dissents. Interessant Samtale med den nye Statsraad, Grev Hamilton, om hans Directørskab for Gøthacanal, som tages meget alvorligere, end jeg havde tænkt mig.

16de Juni. Prindsesse Sophies Forløsning med en Prinds Kl. 10 Formiddag forkyndes fra Castelholmen og Artillerigaarden. Kl. 1 norsk og svensk Statsraad, hvori Kronprindsen meddeler os, at den nyfødte Prinds skal hede Oscar Gustav Adolph og skal tituleres Hertug af Norland; herover opstaar stor Uro blandt de svenske Statsraader, som formene, at dette er for stor Ære, da Norland ej er nogen enkelt Provinds, men en Samling af 6 à 8; der foreslaaes af Hamilton og Almqvist, at han skal nævnes Hertug af Wærmeland. Prindsen gjør den Indvending, at Benævnelsen „af Norland" er bestemt af Kongen og meddelt alle Fødselsvidnerne og flere Diplomater, som ere komne ud

til Dronningholm i Formiddagens Løb; men Hamilton sætter sin Mening igjennem imod Manderstrøm.

17de Juni. Stort Te Deum i Slotscapellet af Overhofprædikanten Nordenson. Hertug Adolph af Nassau og Greven af Solms, som ere ankomne om Morgenen, deltage heri. Kronprindsessen ser nedslagen ud. Stor Middag paa Slottet, hvor der midt under Stadsen holdes et norsk Statsraad til Afgjørelse af et Par presserende Sager. Friherreinde Manderstrøm er den eneste Dame udenfor Hoffet, som er indbuden. Af hende gjøres meget Væsen.

18de Juni. Indløber Telegram om, at Laaneunderhandlingerne med Hambro & Søns Fuldmægtig Herriot ere afbrudte, og at Hellieſen, H. Schou og Stephansen skulle forsøge i Hamburg og London at faa Laan.

21de Juni. Afsked med Kronprindsessen og Kronprindsen, som afreise til Axvalla. Den Sidste hvisker mig i Øret ved Afskeden, at han fra Axvalla skal skrive til Birch.

24de Juni. Hagerups Tilbagekomst fra Carlsbad.

3die, 4de og 5te Juli. Reise til Skokloster og Upsala. Bekjendtskab med Professorerne Bøttiger og Fries. Ved Statsraad Anjous Anbefaling nyde vi venlig Modtagelse af Kyrkoherden Anjou og Bibliotheknotarien Landberg. Linnés Statue og Domkirken, Upsala Höger, Udfart til Ultuna. Professor Arrhenius og Inspector Dahl.

11te Juli. Kronprindsen modtages ved sin Hjemkomst fra Axvalla; han udtaler sin store Tilfredshed med Troppерne og udbreder sig over det gode Forhold imellem norske og svenske. Et Par Sager vedkommende Prinds Gustavs Daab afgjøres, men dateres fra Drotningholm

den 12te Juli, da Barnedaaben foregaar med stor Pomp. Festmiddag hos Hs. Majestæt, hvis forbedrede Helbredstilstand roses meget af Dronningen, endskjønt de, der have seet Kongen, paastaa, at den desværre stadig gaar tilbage.

Biſkops Fahlcrantz's Vittighed om den lille Prinds, at der er en Dyd, man uden at ſmigre ſikkert kan tillægge ham, nemlig at han er barm-hertig. Faderen ſvarer i ſamme Tone, at han ſikkert ved, at den Lille nu vil udtale ſig for Diareformen. Samtale med Grev Ehrenſværd om Exc. Due. Ehrenſværd paaſtaar, at Due fra Først af ſelv har foranlediget de Skriverier, ſom de norſke Blade begyndte om hans Miſſibn til Paris, og at hans Henſigt herved at gjøre ſin Forflyttelſe umulig paa denne Maade opnaaedes, uagtet Branden blev ham ſtærkere end formodet. Ehrenſværd taler om det Vanſkelige i de Mænds Stilling, der omgive Kronprindſen eller ere Medlemmer af hans Raad. Stadig Modſigelſe fremkalder hans Uvillie og Had. Stadig Eftergivenhed hans Ringeagt. Som Exempel paa det Sidſte nævnes Brettevilles, der ſkal være ſaare lidet anſeet af Kronprindſen paa Grund af hans altfor ſtore Føjelighed. Han lader mærke, at han har Nys om Kronprindſens Henſigt at faa Svigerfaderen Vogt af Vejen, og taler om det Haarde og Henſynsløſe i at behandle en gammel og fortjent Embedsmand med ſaa liden Opmærkſomhed. Kronprindſen befaler mig at møde hos ſig Dagen efter, da Statsraad er berammet; der bliver dog intet af nogen af Delene paa Grund af, at Kronprindſen ligger ned af ſtærk Forkjølelſesfeber.

14de Juli. Modtages jeg af Kronprindſen paa Sengen. Han meddeler mig da, at Manderſtrøm og Hamilton have givet ſit Bifald til, at Due ſendes til Wien. Han har derfor ſkrevet til Sibbern og ſpurgt ham, om han er beredt til at indtage ſin Svogers Plads; naar bekræftende Svar fra ham indløber, ſkal Due ſendes til Wien; „men om Due, ſom jeg formoder, ſiger Nei", bemærker jeg. „Aa Pyt, han tager heller nogle Aar ſom Geſandt til Wien end at udſætte ſig for at gaa af paa en knap Penſion," ſvarer Kronprindſen. „Til Vogt vil jeg da ſkrive, at hans Aftræden er

nødvendig for at faa Birch ind i Raadet, og denne Grund vil han vel finde antagelig," yttrer Kronprindsen videre. Kronprindsen bemærker ogsaa med Hensyn til Due, at han har erklæret sig villig til at gaa til Petersburg, hvorfor skulde han da ikke ligesaa let gaa til Wien. Jeg nærer fremdeles Betænkeligheder herved og beder Kronprindsen, hvis Dues og Vogts Udtrædelse af Raadet ej kan foregaa en amiable, da at udsætte den paatænkte Ministerforandring indtil en beleiligere Tid. Dette lover Kronprindsen. — Samme Dag indløber Telegram fra Finants-Departementet om, at de norske Udsendinge i Hamburg have sluttet Laan til 4½ % og 96 % Effectiv ved Salomon Heine.

19de Juli. Statsraad, hvori afgjøres 113 Sager i 1½ Time. Kronprindsen er meget hæs. Capt.lieut. Knaps Bestikkelse til Takkelmester paa Horten afgjøres uden nogen videre Discussion, endskjønt Christianiaaviserne have berettet, at Ihlen af Kronprindsen havde faaet Løvte paa Posten, hvilket altsaa maa have været uden Grund. Der opkastes Spørgsmaal om, hvorledes det Kgl. Bifald til det afsluttede Statslaan, hvorom Contract efter modtaget Telegram samme Dags Morgen er hjembragt af Statsraad Lange, der har været i Corsøer, skal meddeles. Et Brev fra Vogt udtaler den Mening, at Finants-Departementet allerede ved Resolution af 8de Juni har fornøden Bemyndigelse til Laanets Afslutning. En almindelig udvidet Bemyndigelse for den Norske Regjering til at afgjøre alle Sager under Kronprindsens Fraværelse i 5 Uger paa Nordlandsreisen, med Undtagelse af Embedsbesættelser, Lovsager og de, der angaa de forenede Riger, aftales, og en saadan udfærdiges den

23de Juli i Statsraad, som afholdes forinden Kronprindsens Afreise samme Dag Kl. 2. I dette Statsraad besættes iblandt andet Toldcasserer-Embedet i Laurvig. Hagerup nævner det Capt. Albrechtson givne Løfte, Due

Major Munch Petersens Befordring i Toldembede. Kronprindsen svarer: „Jeg mindes meget vel mine Løfter; men inte er det dermed sagt, at de skulle have det første Embede, de pege paa.“ Som Ansøger til Egersunds Toldcassererembede nævnes Capt. Buch. Kronprindsen udbryder: „Fy for F. . . ., det er ham, som ligger og skriver i Aviserne.“ Han kommer til at nævne, at Hoff har faaet Løvte paa Tønsberg Toldcassererembede. Ved Afskeden underretter han mig om, at han har faaet Svar fra Sibbern, og at denne søger at trække sig bort. Han beder mig at sende Brev til Birch og søge at virke paa ham til at føje sig efter Sibberns Ønske. Fra Baron Manderstrøm faar jeg senere paa Dagen Sibberns Brev, hvori denne dels fremhæver Birchs større Dygtighed og dels det Pinlige i at skulle støde Svogeren fra sin Plads. Han begjærer at træde ind som Statsraad og i ethvert Fald at faa Udsættelse til Vaaren.

3die Auguſt. Afskeds-Visit hos Manderstrøm, som atter bringer paa Bane Sibberns Stilling og omtaler, hvor slemt det fra Udenrigsministeriets Standpunct vilde være, om Sibbern nu strax skulde kaldes fra Constantinopel, og yttrer, at han vel faar blive der til Vaaren. Saavidt det beroer paa ham, er der vist Intet til Hinder for Dues Sendelse til Wien, men han frygter, at Due ogsaa denne Gang vil slippe Kronprindsen af Hænderne.

4de Auguſt. Afskeds-Audience hos Prinds Oscar og Dronningen paa Drotningholm. Oscar udtaler sig om sit Ønske at komme til Norge og forblive der i længere Tid, saa at hans Søn kunde faa nogle Aars norsk Opdragelse. Han beklager, at vor Grundlov er til Hinder for at gjøre ham til Vicekonge, og spørger, om det kunde være saa svært at faa Grundloven i dette Punct forandret. Dronningen udtaler sig om Kongens tunge Skjæbne og yttrer, at hun kun haaber af Tiden, at den kunde bringe ham Lægedom.

Hun spørger, om der gives nogen Skjæbne, som er tungere end Kongens, og paa mit Svar, at den vilde være ham dobbelt tung, dersom han ej havde hendes opoffrende Pleie og Hengivenhed, bryster hun i heftig Graad, men fatter sig igjen med Bemærkning om, at hun har en stærk Hilse, saa at hun haaber at fuldgjøre det Hverv, Gud har behaget at bestemme for hende. Hun lader Ord falde, som antyde Beklagelse over Kronprindsen, at han ikke er saa kjærlig, som hun kunde ønske, og hans Omgivelser ej saa behagelige og rene, som man burde vente. Ved Afskeden med Due beder han mig tilskrive sig ej alene alm. Taksigelsesbrev og Forretningsbreve, men ogsaa Underretning, om noget af sær Interesse for ham maatte komme til min Kundskab. Herom giver jeg naturligvis intet Løvte.

„ 8de Auguſt. Om Aftenen Afreise fra Stockholm. I Motala kommer jeg i Samtale med en Capt. af Østergøthlands Grenaderer, som taler om Kronprindsens gode Hjerte, at han stedse fra Drengeaarene af har af sine Lærere været anseet for den nobleste af Prindserne. Han omtaler ogsaa sin Regimentschef Bjørnstjerna, der er designeret til Krigsminister, at han under en haard Skal skjuler et varmt og ædelt Hjerte, og at han besidder ganske ualmindelige Egenskaber til at commandere, idet han aldrig tager en given Ordre tilbage, og kan gjøre dette, fordi han aldrig udgiver en Ordre, forinden den er vel overvejet og begrundet.

I Gøtheborg træffer jeg den 11te Auguſt atter sammen med Dr. Heinemann, som betroer mig, at han har gjort Anstrengelser for at negotiere de seneste svenske og norske Statslaan, at hans Reise ifjor til Stockholm og iaar til Kjøbenhavn vare foretagne i disse Øjemed, at han seneſt i Dessau og Berlin havde den bedste Udsigt til at skaffe os et billigere Laan end det, vi fik i Hamburg, men at han med sit Tilbud kom nogle Timer for sent til Statsraad

Lange, som opholdt sig i Kjøbenhavn. — Lange meddeler mig ved min Hjemkomst, at han neppe vilde kunne have indladt sig paa Heinemanns Tilbud, da han antog, at det, som de seneste Østerrigske og Preussiske Laan, var beregnet paa et Statslotteri, som for Norge ej vilde passe.

16de August. Overtaget Indre-Departementet og begyndt med Tilsætning af en Bestyrelse for de nye Jernbaner; jeg formaar Th. Meyer til at indtræde istedetfor, som før paatænkt, H. Schou, om hvem jeg befrygter, at han ikke ganske vil kunne løsrive sig fra Svigerfaderens, Crowes, Indflydelse.

21de August. Stor Strid i Statsraadet om Nissens Tilsætning til en ny Skolecommission. Jeg udtaler den Synsmaade, at man bør være varsom med at indsætte Personer, hvis Opfatning af vedkommende Sag staar i directe Strid med Departementschefens egne Anskuelser, og bliver herfor haardt angreben af Lange og Møinichen, som dissentere til Fordel for Nissen.

24de August. Paa en Reise til Fiulsrud, Lier og Drammen for at modtage den nye Vej træffer jeg sammen med Birch, som erklærer, at han fremdeles er uvillig til at modtage Statsministerposten, og han forelæser mig et Par Dage efter sit Brev til Kronprindsen, hvori han tilskyrker denne i at lade det blive ved den seneste Aftale, kun saa at Statsministerposten staar ledig, indtil Sibbern til Foraaret kan overtage den.

28de August. Ved det endelige Foredrag af Indstilling om Jernbanebestyrelsen giver Møinichen Ondt af sig for Combinationen: Irgens—Birch og taler om Cotteri og Camaraderi, som bestaar mellem disse to Personer. Paa Grund af Ingeniørbrigadens Stivhed, d. v. s. Capt. Ræders Misundelse imod Irgens, antages Irgens, uagtet han kun har faaet nogle Maaneders Permission, idet Stats-

raad Bloch har lovet at indestaa for, at hans militære Functioner ej skal blive ham til Hinder for hans Hverv som Jernbanedirectør.

8de September. En Indstilling om et Bidrag fra Norges Side til Belønning for Americaneren Morses Telegraf-Opfindelse vækker megen Modstand, ligesom den gamle Vogts Tilbagekomst bidrager til at forøge Brødlet. Lange declamerer imod saa store tilfældige Udgifters Anvendelse uden Storthingets Bevilgning. Riddervold er den eneste, som erkjender, at dette er en Æressag, som ej kan undgaaes. Jeg lover at skrive til Stockholm for at faa Besked om, hvorledes Sagen der er afgjort. Samme Dag indløber Telegram, hvorved den nye Jernbanedirection, som er nedsat d. 7de, kaldes til Stockholm for at conferere med Oberst Ericson.

16de September. Tager Lange Afsked. Samtale med ham om ikke at benytte det extraordinære Bidrag til Vejvæsenet paa Grund af Statscassens tvivlsomme Tilstand, det vil ikke sige, at der for Tiden er nogen Mangel, saasom det nye Statslaan har fyldt Kassen, men at Statsindtægterne ikke indflyde med det paaregnede Beløb, og at det er urigtigt at leve paa Gjæld. Jeg bemærker, at Vejanlæg ialfald ej hører til de uproductive Udgifter, som tilhøre Dagen.

25de September. Træder Hagerup ind i Raadet igjen. Efter modtagne Oplysninger fra Due gaar den Morseske Indstilling nogenlunde glat. Motzfeldt beretter mig, at Birchs Affærer i Stockholm ej ere komne Afgjørelsen nærmere, og han yttrer, at det er bedst at lade den hele Forandring staa, indtil næste Storthing er over. Conference med Amtmand Breder om Vej-, Canal- og Jernbanevæsenet i Buskerud, hvoraf fremgaar Drammensernes Bestræbelser for at trække alle store Linier fra Hallingdal og Valders til sig.

11te October. Samtale med Birch efter hans Tilbagekomst fra Stockholm. Efter hans Forklaring skal det inden Aarets Udgang arrangeres saa, at Sibbern og han skal indtræde i Raadet i Dues og Vogts Sted. Han beretter endvidere om de Samtaler, han har havt med Manderstrøm og Hamilton angaaende vore norske Forhold; at de begge have erklæret, at de ikke ville modarbejde Ordningen af de Norske Forholde med Statholderposstens Afskaffelse, naar der fra Norges Side vises nogen Imødekommenhed med Hensyn til Handels- og Toldforholdene.

23de October. Til Postmester paa Kongsberg indstiller jeg først to ældre Postmestere, skjønt de ej have været i Embede mere end 1 à 2 Aar — i Henhold til Regjeringens Indstilling til Fredrikshalds Postmesterembede, men da dette ej smager, indstiller jeg Posteexpeditørerne Hansson, Nissen og Krohg; da den Første er varmt anbefalet af Generalpostdirectøren, vinder han afgjort Mishag hos Vogt og Møinichen, og Riddervold og Hagerup tiltræde deres Dissents af forskjellige Motiver, saaledes at Kirkesanger Meyer faar Pluralitet for sig; men Kronprindsen udnævner den af mig Indstillede.

17de November. Ivrig Discussion om Formerne, hvorunder det skal foreslaaes, at Christiania nye Forstæder, trods Lov af 1857, fremdeles skulle sogne til Akers Kirker. Jeg bliver harm over Præsternes umættelige Fordringer og Talen om, at Fangen og Jensen, uagtet de ved deres Ansættelse tagne Forbeholdenheder, dog skulle have Krav paa Erstatninger af henimod et Par Tusinde Species, hvis man nu vil iværksætte Oprettelsen af de nye Kald; flere af Raadets Medlemmer dele min Synsmaade, og Riddervold bliver ganske forknyt; vi drive det til at faa Delingen anerkjendt i Formen, men saaledes, at dens Iværksættelse først skal

træde i Kraft, naar Østre Akers og Gamle Akers Kirker ere istand til at benyttes til Gudstjenesten.

20de November. Vogt meddeler os, at han har indgivet Ansøgning om Afsked. Han forelæser os et Brev fra Kronprindsen, „hvori denne foreſtiller ham, hvor ſlemt det vilde være, om Han nys forud for Storthinget eller under dettes Samvær ſkulde blive nødt til at foretage Forandringer i Raadet — noget ſom paa Grund af Vogts høje Alder let kunde blive Tilfældet — og beder ham derfor om nu at tage ſin Afsked". Almindelig Beklagelse over at miſte en ſaa kjær Collega. Hagerup bryder ud i Declamationer og erklærer, at hvis han blev opfordret til at tage Afsked, uden at hans Colleger eller Storthinget var misfornøjet med ham, vilde han negte ſaadant og tvinge Kongen til at give ham Afsked. Han anfører Exempler fra Fox's Tid; men hertil bemærker jeg, at vi ikke have parliamentariſt Regjering. Forøvrigt er det comiſt at iagttage den almindelige Conſternering hos Raadets Medlemmer; det er, ligeſom Enhver ſiger til ſig ſelv: idag Dig, imorgen mig. Det fremhæves, at Regenten ikke kan vælge et nyt Medlem af Raadet uden at høre dette, ſom udviklet er i en Indſtilling af 1843. Almindelig Latter, da Hagerup beretter, at han iſjor Vinter, da der var Tale om Birch-Reichenwalds Udnævnelſe til Statsminiſter, beſtandig tog med ſig i Raadet en Extract af bemeldte Indſtilling. Det beſluttes foreløbig, at Peterſen ſkal indſtille Vogt til 2500 Speciedalers Penſion. — Under Discuſſionen om, hvor vidt Regenten bør tage Hensyn til ſit Statsraads Vink ved Valget af en ny Statsraad, berettes, at Kong Oscar kun engang, nemlig ved Oberſtlieutenant Foſs's Udnævnelſe til Statsraad, undlod at raadføre ſig med Statsraadet, og at han engang foreſlog Juſtitiarius Laſſon, men at Raadet, hvoriblandt Svogeren Stang, proteſterede mod hans Valg, idet det foreſlog tre andre Mænd, og at Kongen

valgte nuværende Statsraad Bloch, som ei var iblandt de Foreslaaede.

27de November. Petersen kommer med Indstilling angaaende Vogts Afskedsansøgning. Med Hensyn til, at han foreslaaes at beholde sin fulde Gage i Pension, bemærker jeg, at det vel vilde være klogere at nævne en mindre Sum for at give Regenten Adgang til at vise ham sin Bevaagenhed ved at forhøje Pensionen, og for at ikke Storthingets Lyst til at nedsætte samme skal gives altfor megen Næring.

29de November. Af et Brev fra Due til Vogt sees, at Regenten ej har meddelt Collegerne i Stockholm nogen officiel Underretning om det af ham med Hensyn til Vogt foretagne Skridt, som de først af Vogt selv have erfaret. Due meddeler, at han har foredraget for Regenten en Forestilling fra den Norske Regjering om, at han bør ophøre med den Uskik at give Armee-Comandoen Befaling om, hvem der skal indstilles til højere militære Embeder, hvilken Brug Kronprindsen forsvarer som nødvendig til Tjenestens Tarv.

1ste December. Indstillingen om Vogts Afsked kommer atter under Forhandling, idet der debatteres, om hans Fortjenester skulle kaldes store eller almindelig anerkjendte. Trods Møinichens Indvendinger i det Uendelige kommer dog Sagen til Ende, og Indstillingen underskrives. Der opkastes Spørgsmaal om, hvad man vil gjøre, dersom Regenten befaler Statsraadet at udtale sig om Vogts Eftermand. Alle undtagen Bloch udtale sig med Bestemthed for, at man indstændig vil tilraade Stangs Tilbagetræden i Statsraadet, saaledes at han overtager Justits-Departementet. Petersen yttrer, at han vil ønske at faa Revisions-Departementet, som det mindst byrdefulde for en gammel Mand. Hagerup er hidsig paa at forsvare den Mening, at man ej bør udtræde af Raadet, fordi Regenten ønsker det, saalænge man har sine

Collegers og Storthingets Tillid, medens jeg forsægter den Mening, at det lidet kan nytte at være i Kongens Raad, naar man ej besidder hans Tillid. Det forekommer mig overhovedet, at mange af mine Collegers Misnøje med, at Vogt er opfordret til at udtræde, skriver sig fra Frygten for, at en lignende Skjæbne snart kan ramme dem.

4de December. Indstilling om Skiens Postmesterembede vækker atter Strid, da Hagerup vil drive Klokker Meyer frem som No. 2 istedetfor en af Generalpostdirectøren anbefalet Postbetjent, Hansen. Jeg faar alle imod mig og giver mig, da jeg nødig vil have Dissents om No. 2 og 3, med den Erklæring, at jeg ingenlunde erkjender mig bunden ved denne Indstilling, om der atter bliver Spørgsmaal om at tage ham som No. 1.

8de December kommer Telegram fra Bretteville til Vogt om, at hans Afsked er indvilget med mange vakre Ord. Samme Dag kommer efter Birchs Meddelelse til mig et Telegram fra Regenten til ham saalydende: „Due afsted, nærmere med Post," hvilket sætter os i Uvished, om Due har modtaget Gesandtskabsposten i Wien eller vil søge sin Afsked.

11te December. Petersen beretter, at han fra Due har faaet den Besked, at Regenten til hans Foredrag om, at den Norske Regjerings Betænkning burde indhentes, inden Vogts Eftermand udnævntes, havde svaret: „Ja meget gjerne. Jeg skal derom henvende mig til Petersen." Vi beklage, at Regenten ikke har fulgt den almindelige Skik at udsætte med den ene Statsraads Afsked, indtil Eftermanden kunde blive udnævnt, og at den nu brugte Fremgangsmaade sandsynlig vil fremkalde en Discussion i Bladene om, hvem der skal blive Vogts Eftermand, som vil blive penibel for alle Vedkommende; vi blive derfor enige om, at han til paa Mandag, da den forventede Meddelelse fra Kronprindsen

ſandſynligvis vil være kommen ham ihænde, ſkal have vort Svar færdigt, ſaa at dette kan blive afſendt med omgaaende Poſt. — Bloch meddeler os, at han nu gjennem Klouman har faaet Beſked fra Kronprindſen om, at denne i Anledning af vor Foreſtilling om det Betænkelige i forud at tilkjendegive, hvem han vil have indſtillet til højere militære Embeder, har ſvaret, at han fremdeles til Tjeneſtens Tarv vil udtale ſin Mening om disſe Sager, men at Armeecommandoens Chef ej ſkal tage beslige Tilkjendegivelſer ſom Befalinger paa officiel Maade, men ſom Vink, hvoraf han kan tage den Notits, han finder rigtigt, og Bloch lover, at Ingen uden ham ſkal faa dem at ſe. Der opkaſtes Spørgsmaal, om Vogts Foreſtilling paa den Norſke Regjerings Vegne angaaende denne Sag har fremſkyndet Kronprindſens Opfordring til Vogt om at gaa af; men det oplyſes, at Kronprindſens Brev til Vogt var af 15de November, og at Due først foredrog bemeldte Foreſtilling for Kronprindſen den 24de November. — Nogle Dage ſenere oplyſer Oberſt Wergeland mig om, at det aldrig er efter hans Ordre, at der er bleven forelagt Kronprindſen Spørgsmaal om, hvem ſkulde indſtilles, men at det er ſkeet efter Befaling fra Chefen for Armee-Comandoen (Bloch).

13de December. Extraordinært Statsraad, hvori Statsraad Vogts Afſked i Protocol meddeles, og hvori Peterſen foreläſer et Brev fra Kronprindſen, hvori begjæres, at Birch-Reichenwald ſkal tilſpørges, om han vil indtræde i Raadet, og hvori berettes, at Due ſøger ſig til Wien, og at Sibbern i hans Sted ſkal udnævnes til Statsminiſter; fremdeles at Regenten ikke dennegang vil kalde Stang tilbage i Raadet, fordi han har Betænkelighed ved at tage ham bort fra det Arbeide, hvormed han nu er ſyſſelſat, nemlig Omarbeidelſen af hans Grundlovsfortolkning. Dette Brev anmodes Peterſen om at forelægge for „Kameraterne".

Der opſtaar ſtærk Discuſſion, om man blot ſimpelthen og bogſtavelig ſkal opfylde Kronprindſens Begjæring eller med det Samme udtale ſig om de antydede nye Raader og udtale noget om Stang. Jeg tilſtyrker meget ivrig den ſidſte Mening; men den første vinder alle de øvrige Stemmer.

15de December. Extraordinært Statsraadsmøde, hvori Peterſen meddeler, at han Dagen iforvejen har faaet Telegram fra Prinds-Regenten i Ziferſkrift, hvortil han ej har nogen Nøgle, og at han derfor maa telegrafere til Prindſen efter Nøglen. Denne ſvarer, at han troede, Nøglen var hos Vogt, men at forreſten Amtmand Birch ogſaa har den. Kammerherre Holſt maa derfor tye til den Sidſtes Biſtand, og paa denne Maade har Peterſen da endelig faaet ud, at Telegrammet opfordrer den Norſke Regjering til at erklære ſig om, hvorvidt man har noget mod Birchs og Sibberns Udnævnelſe, og at afgive en confidentiel Erklæring om de ledige Poſters Beſættelſe. Jeg kaſter et Par Gange Peterſen i Næſen, at han den 13de kunde have fulgt mit Raad, iſaafald havde vi idag været fri for Mødet. Han bliver til Slutning ſmækvred over mit Paahæng. Den begjærte confidentielle Erklæring kommer efter langvarige Discuſſioner, hvorunder der omtrent ytres ligeſaamange Meninger, ſom der er Hoveder, endelig iſtand ſaaledes, at man finder det rigtigt, at Stang kommer til at indtræde i en af de ledige Miniſterpladſe, men at man forøvrigt intet har at bemærke ved Birchs og Sibberns Valg. Hagerup vil, at man ogſaa ſkal udtale ſig for Amtmand Aall, men heri bliver han ſtaaende alene, og Intet kommer frem herom i Telegrammet, ſom afgaar i Ziferſkrift. I det ordinære Statsraadsmøde ſamme Dag møder Vogt og juſterer Protocollerne og tager Afſked i en liden opramſet Tale, der beſvares af Peterſen.

16de December. I Theatret om Aftenen kommer Statsraad Peterſen og meddeler, at han nu har modtaget Telegram fra den forrettende Statsminiſter, Bretteville, om Dues Sendelſe til Wien og Sibberns og Birchs Udnævnelſe til de ledige Poſter. Han vil ikke kalde Birch til Statsraadsmøde, forinden han faar Protocol. Denne indløber den 20de, da der holdes extraordinært Statsraad, hvori Collett conſtitueres til Amtmand i Akershus og til Generalpoſtdirectør. Jeg andrager tillige, om der ikke bør afgives Kgl. Reſolution om, at Birch indtil videre, og ſaalænge han beſtyrer Reviſions-Departementet, kan vedblive ſom Medlem af Jernbanebeſtyrelſen, hvilket bifaldes mod Møinichens Proteſt. Protocollen over de nye Miniſterudnævnelſer oplæſes, og Birch introduceres; der viſer ſig ſtrax under det korte Møde Aminoſitet imellem Møinichen og Hagerup imod Birch. Den hele forløbne Uge har ſamtlige 3 Hovedſtadsblade indeholdt de groveſte Invectiver imod Birch og de øvrige Statsraadsmedlemmer, hvoraf kun Lange og Hagerup ere antagelige, imedens Vogts Fortjeneſter paa ſamme Tid hæves til Skyerne. Aviſerne ere forunderlig vel underrettede om Alt, hvad der er paſſeret.

19de December. Stor Opvartning hos Vogt, hvor Advocat Kildal ſom valgt Ordfører holder en temmelig ſvulſtig Tale, hvori han citerer et Vers af Wergelands Farce: „Forſoningen" imellem Homann og Schmahr.

22de December. Afſkedsmiddag for Vogt og Velkomſt for Birch hos Regjeringens 1ſte Medlem, hvis Afſkedsord til Vogt ere meget vakre. Stang er tilſtede og ſer ſlukøret ud, vil ikke tale et Ord til Joh. Collett eller mig.

29de December. Forekommer i Statsraadet Indſtilling om et Overtoldbetjents-Embede i Trondhjem, hvortil Møinichen har indſtillet den nylig til Bergen forflyttede

Bergh. Mod ham gjør Hagerup den Indvending, hentet fra et Brev fra Svogeren Hans Peter Jenssen, at han er chikanøs og forhadt af Handelsstanden i Trondhjem; han understøttes heri af Birch og underhaanden af K. Motzfeldt, der søger at virke paa mig med den Yttring, at man sandelig faar se til at regjere med de Gode og Mægtige i Landet. Da jeg ikke ganske deler denne „aristocratiske" Synsmaade, modarbeider jeg samme, saamegetmere som et fremlagt Brev fra Stiftamtmand Motzfeldt antyder, at Jenssens Uvillie imod Bergh er foranlediget ved nogle private og ubetydelige Kjævlerier imellem den Sidste og Jenssens factotum, Getz. Følgen bliver, at Bergh indstilles.

24de December har en Del „uafhængige" Borgere villet lægge deres „Misbilligelse af vor Pressés uvorne Anfald" paa Birch for Dagen ved i et Antal af 18, med Peder Egeberg til Ordfører, at complimentere den nye Statsraad, som meget værdigen svarer dem, at [han] vistnok ej tiltrænger Yttring af deres Anerkjendelse, da han [ej] vilde have indtraadt i Statsraadet, naar han ej havde været vis paa samme, men at den altid maa være ham behagelig og smigrende &c. Denne Demonstration vækker atter Morgen- og Aftenbladets Skrig.

31te December meddeler Birch mig, at Grunden til Udsættelse med Afgjørelsen af Indstillingen om Sørensens, Wergelands og Fleischers Udnævnelse til Generalmajorer er et Telegram fra ham til Regenten om at standse denne Sag samt en senere Skrivelse, hvori han havde udviklet det Betænkelige i det hidtil befulgte System med at give Commandoen Ordre til Indstillinger om højere militære Embeder, — altsaa omtrent det Samme, som Vogt paa Statsraadets Vegne allerede i November havde lagt Hs. Højhed paa Hjerte. Herpaa havde Birch faaet et meget naadigt Svar fra Kronprindsen, som havde sagt, at Udnævnelserne nogen

Tid skulde udstaa, og forøvrigt takket Birch for hans Djærvhed. I Aarets sidste Statsraadsmøde indstilles, at det skal overdrages den danske Architect Professor Chr. Hansen, som efter Telegram fra K. Motzfeldt i Julen er kommen herop, at udarbeide fuldstændige Tegninger til en Storthingsbygning.

1859.

10de Januar indløber Protocol fra Stockholm med Efterretning om, at Regenten ej har bifaldt den sidst ommeldte Indstilling om Hansens Benyttelse til at udarbeide Tegninger til Storthingsbygning, men at Langlet først skal forsøge at omarbeide sin Tegning, og at denne skal forelægges Hs. Højhed, og det uagtet Birch-Reichenwald betroer mig, at han i et privat Brev til Regenten indstændig har anbefalet denne at bifalde Regjeringens Indstilling. Møinichen fortæller mig, at det gjennem Bretteville er ham bethdet, at Langlets Tegninger skulle indsendes til Regenten, for at Han kan lade dem bedømme af et Par svenske Architecter, inden de behandles officielt, men at Møinichen ikke agter heraf at tage nogen Notits.

12te Januar kommer Stiftamtmand Nannestads Ansøgning, ledsaget af Langes Bemærkninger, atter under Behandling i Statsraadet. Dels Langes Erklæring om ej at have givet Anledning til Avisskriveriet imod Nannestad, og dels Birchs Yttringer om at ville ledsage Finants-Departementets Indstilling med dissenterende Votum om det Betænkelige i at beholde i Stiftamtmandsposten en Mand, der har lagt saa liden Conduite for Dagen, som Nannestad har gjort i sin Ansøgning, bevæger mig til at tage denne tilbage, hvortil Nannestad har givet mig fornøden Fuldmagt. Lange synes at bebreide mig, at jeg ej tilstillede ham Nan-

neſtads Anſøgning, der allerede var indkommen inden Langes Afreiſe til Stockholm i September; men han tilfredsſtilles, da jeg gjør ham opmærkſom paa, at den først indkomne Anſøgning fra Nanneſtad var saa grov, at jeg ej vilde vise ham den, og at det først er en ny Udgave af samme, der er kommen under Behandling, og at denne indløb hertil efter Langes Afreiſe.

21de Januar. Peterſens langvarige Sygdom bevirker, at Birch-Reichenwald overtager Juſtits-Departementet; samme Dag kommer Riddervold frem med en Anſøgning om at ſlippe for at overtage Præſidiet i Regjeringen under Peterſens Sygdom; deri paaberaabes fornemmelig det med vore Retsforhold og Anſkuelſer lidet Stemmende, at en gejſtlig Mand ſkal føre Forſædet i et af Lægfolk beſtaaende Collegium; vi ſvare, at denne Grund ej har ſtor Klem, men at vi ville bøje os for hans perſonlige Ønſke. Riddervold bevæges imidlertid til indtil videre at tage ſin Anſøgning tilbage. Discuſſioner om Kong Carls Titel, foranlediget ved de foruroligende Rygter om Kong Oscars Tilſtand. Flerheden vil hverken med Vogt vide af Carl Oscarſen, eller Carl XV eller IV eller IIIdie, men ſlet og ret Carl, saa at man overlader Hiſtorien at betegne ham nærmere.

22de Januar. Ved Riddervolds Indſtilling om Anſættelſe af en Kaldscapellan i Sandefjord (national Benævnelſe for C. pro loco) kan jeg ikke bare mig for at angribe ham for, at han indretter Forholdene i dette gode Kald med ſpecielt Henſyn til, at det ſkal blive søgt af Stiftsprovſt Rode, iſtedetfor med ſtørſt mulige Henſyn til Guds Ords Udbredelſe og Menighedens Tarv; men jeg faar intet Medhold af Collegerne.

29de Januar. I Anledning af, at N. P. Vogt har meldt ſig tilligemed E. Aubert og J. Collett til Agershus Amt, yttrer Birch, at N. Vogt allerede iſjor kunde have

faaet Budskeruds Amt, hvortil han underhaanden blev opfordret at melde sig; at han nu er fremkommen, mener Birch, er maaske for at lægge nye Blade til Onkelens Martyrkrands, da han jo maa befrygte ej at faa Embedet, og det vil da hedde, at dette er en Følge af Onkelens Unaade. Jeg begjærer mig fri for at behandle Sagen paa Grund af Slægtskabet til Collett, og det besluttes, at Møinichen skal foredrage den. Jeg indleder Sagen om forandrede Vilkaar for Officierernes Afgivelse til offentlige Arbeider, saaledes at de faa fuld Permission paa bestemt Tid mod ganske at opgive deres militære Lønning. Det er Birch-Reichenwald og General Wergeland, som fornemmelig have insisteret paa denne Forandring. — Møinichen foreslaar, at han skal tilbyde Stang at bearbeide Principerne for vort Skattevæsen. Riddervold gjør Indsigelse og henviser til en Avisopsats, som fornylig har erklæret Stang usikket til et saadant Hverv. Det vinder dog Flerheden for sig.

5te Februar. Discussion om den uanstændige Tilstand, hvori Boligen for Regjeringens 1ste Medlem befinder sig, og Vanskeligheden i sammesteds at holde de officielle Gjæstebud. Riddervold opfordres til at faa et andet Rum for Statens Malerisamling, saa at underste Etage atter kan blive til Beboelse. Inventariet er aldeles mangelfuldt; det foreslaaes derfor, at man skal lade forhøre med Regenten, om ikke Palæet kan benyttes til større Fester. Riddervold giver Ondt af sig, fordi man har givet efter for Storthinget's Fordring paa, at den gamle Universitetsgaard skulde benyttes til Departementerne. Det fremhæves, at det er Hofpersonalets Indlogeren (Haffner og Løvenskiold) i Statens Bygninger, som har fremkaldt Fordringerne saavel i 1854 som i 1857 paa den Benyttelse, som man nu er gaaet ind paa, saavel af Maribogaarden som Stiftsgaarden. Bestemt

Regel for, hvad Statsminiſteren i Stockholm ſkal have af Inventarium, antydes ſom nødvendig.

9de Februar. Indſtilling om Akershus Amtmands-Embede, [der] ſøges af Aubert, J. Collett og N. Vogt, foredrages af Møinichen, paa Grund af mit Slægtſkab med Collett. Vogt indſtilles af Møinichen, men Birch taler ivrig for Collett, idet han paaſtaar, at Vogt maaſke kan være nok ſaa flink Juriſt, men at Collett ſom adminiſtrativt Talent og i Omgjængelighed og vindende Væſen ſtaar over ham. Hagerup er meget ivrig i at modarbeide Collett, og det viſer ſig, at ogſaa denne Sag gjøres til en Partiſag, hvorved Morgenbladets hadſke Udfald imod Collett øve ſin Indflydelſe. Det undrer mig, at Peterſen — ſom atter er tilfriſknet og præſiderer — ſtemmer imod Collett, uagtet han til Birch udenfor Raadet uopfordret har udtalt ſig imod Vogt. Det lader, ſom om Hagerup har taget hans Stemme i Beſlag. Riddervold er den eneſte, der ſtemmer med Birch.

14de Februar. Birch forelæſer mig et Brev, han har faaet fra Regenten, om det Ønſkelige i, at Lovforſlag om Opbud og Fallit maa blive næſte Storthing forelagt, og at dette i Hovedprincipet maa blive ſtemmende med det Lovudkaſt, ſom agtes forelagt de ſvenſke Stænder. Birch forelæſer mig ogſaa ſit Svar til Hs. Kgl. Højhed, hvori han tilſtyrkes at give Juſtits-Departementet et Paalæg om hin Sag, ſom paſſende kunde overgives Dunker til Behandling, ſaaſom denne har udarbeidet det foreløbige Udkaſt. I ſamme Brev udtaler Birch ſig om Colletts Udnævnelſe og paaberaaber ſig, at Riddervold og jeg ere enige med ham.

19de Februar. Jeg har med mig i Statsraadet en Indſtilling om Redningsmedailler, ſom jeg ſelv taler imod, idet jeg henviſer til den ſeneſte Reſolution af 1844 om Med. for Borgerdaad, ſom ogſaa maa kunne anſees ſom Redningsmedaille, medens det for en ſaa liden Stat maa

anſees for en overdreven Luxus at have 4 Medailler. Dette vinder Bifald, og jeg tager Løvte af Statsraadet, at det ej ſkal modſætte ſig Forſlag om Guldmedaille for Udlændinge, for hvis Skyld man iſær har ønſket en egen Redningsmedaille af Guld.

23de Februar. Bloch oplæſer et Brev fra Bretteville, ſkrevet efter Ordre fra Regenten, hvori Bloch opfordres til at faa Ritmeſter Carſten Anker udnævnt til Commandant paa Kongsvinger, uanſeet at en Kongelig Reſolution af Januar forrige Aar beſtemmer, at Poſten ſkal beſættes med en af de i Diſtrictet værende Officierer, hvilket Anker, ſom er ſtationeret paa Thoten, ej kan ſiges at være. Dette Arrangement, ſom ſigter til at ſkaffe General Ankers Enke fri Bolig paa Fæſtningen, vinder ganſke almindelig Modſtand, og man billiger Blochs Svar, ſom gaar ud paa, at Regentens Ønſke for det Førſte ialfald ej kan imødekommes. Samme Dag indløber Telegram fra Bretteville om Colletts Udnævnelſe til Amtmand i Agershus, og i Anledning af et i vore Aviſer meddelt Rygte om, at Meinich er deſigneret til Colletts Eftermand, beſlutter jeg efter Overlæg med Birch-Reichenwald at bede Bretteville underrette Regenten om, at man her troer, at Jenſen bør foretrækkes for Meinich. Jeg beder tillige i mit Brev til Bretteville af 28. 2. denne om at virke for, at Sverige tiltræder den Overenskomſt, ſom foreløbig er vedtaget imellem det norſke og danſke Telegrafvæſen angaaende de ſkandinaviſke Rigers Tilſlutning til den tydſk-øſterrigſke Telegrafforening, hvilket den gamle Akrell i Stockholm har ſat ſig imod.

26de Februar. Vidtløftige Discuſſioner om Adgangen til yderligere at benytte til Vejarbeider det Forſtud paa 100,000, ſom ſidſte Storthing i dette Øiemed ſtillede til Regjeringens Diſpoſition; man kommer endelig til det Reſultat, at naar man virkelig vil betragte Summen ſom et

Forskud, der skal indeholdes i Bevilgningen for næste Budgettermin, kan der ej være nogen Betænkelighed ved at bruge Summen, da der ej mangler Penge i Kassen.

2den Marts. Ivrig Discussion om det gevorbne Corpschefs-Embede i Christiansand, hvortil Armee-Departementet har indstillet Oscar Wergeland, medens Birch og Riddervold holder paa Oberstlieutenaut Keilhau; denne Mening tiltrædes af Hagerup, men vi øvrige 4 blive ved den Førstnævnte, som saaledes indstilles. Jeg bemærker, at jeg har mere Tvivl, om de Lovtaler, der ere ødslede paa Capt. Falkenberg for at faa ham fremtrukken til den gevorbne Chefspost i Fredrikshald, ere vel fortjente, end om Wergelands Dueligheb til gevorben Chef. Resultatet bliver dog, at Falkenberg enstemmig indstilles.

5te Marts. Nogen Discussion om Undertoldbetjent Christie i Bergen, som af Finants-Departementet er indstillet til Overtoldbetjent i Arendal; Bloch bemærker, at der om ham kan reises visse Tvivl, hvorvidt han er den passende; dette virker, især da Riddervold har fremsat Forslag om en Underbetjent Hellieſen i Tromsø, som skal være en Allerhelvedes Karl, og som Møinichen bliver meget forhippen paa; men Birch og jeg bemærker, at sligt et Bænkeforslag altid er betænkeligt, da Hellieſen er af de yngre Betjente og Expeditionssecretærens Broder. Resultatet bliver, at No. 2, Cand. Lund i Langesund, bliver indstillet.

9de Marts. Ved Indstillingen om Nordre Østerdalens Sorenskriveri faar jeg Birch og Riddervold (den Sidste ogsaa forud paavirket af Amtmand Kyhn) til at tale for Overretssagfører Strøm, saa at han enstemmig indstilles som No. 1. Meidell, som ogsaa skal være en brav og flink Mand, bliver No. 2, og Politifuldmægtig Lund maa lade sig nøie med at blive 1ste Politifuldmægtig. — Underligt nok

fremkalder J. Colletts Udnævnelse til Akershus Amtmandsembede ingen Critik i Aviserne; man skulde fristes til at tro, at Kronprindsens Taktik ved Udnævnelsen, nemlig at lade, som om Han var meget vaklende imellem Vogt og Collett, og hans Tilkjendegivende om, at Morgenbladets hadske Udfald imod Collett bestemte ham til Fordel for den Sidste, samt om at han ønskede udspredt iblandt Publicum, at Avisskriveriet i denne Sag netop havde virket imod dets Hensigt, og at han ingenlunde vilde anerkjende Avispressen som 4de Statsmagt, dog har virket.

16de Marts. Petersen melder, at Frøken Schouboe fra Statsraad Lange har faaet Tilkjendegivende om, at Statssecretæren gjerne kunde faa en Constitueret til at bestyre sit Embede i Sommer, saa at han kunde bie med at søge sin Afsked, indtil Storthinget var samlet, medens Regjeringen her derimod har besluttet at opfordre ham til at søge sin Afsked, saasnart han bliver frist. Man bliver enig om ingen videre Notits at tage af Langes Tilkjendegivende. Møinichen bringer paa Bane Statsraadombyttet til Sommeren. Det forudsættes, at Birch skal afløse Bretteville, og Spørgsmaalet synes at dreje sig om, enten Riddervold efter sin Tour skal reise, eller om Møinichen skal afsted. Riddervold fremkommer med den Paastand, at Lange maa betragtes som fast Chef for Finants-Departementet og Bretteville for Indre-Departementet, hvilket jeg søger at modbevise! Sagen udsættes. Med Hensyn til Vejbudgettet for 2den Halvdel af Budgetterminen reiser sig en stærk Debat imellem Møinichen og mig. Møinichen kommer med bittre Udfald imod Indre-Departementet og mener, at der savnes den tilbørlige Control (Dagbladenes Refrain nutildags). Han finder det urimeligt, at man nu vil disponere over den hele tilbagestaaende Rest af det af Storthinget bevilgede Forskud til Vejudgifter, og forudser, at dette vil lede til, at man imod

Slutningen af Terminen vil komme til at tage yderligere Forskud paa egen Haand; hans Tale synes at vinde Sympathi hos Hagerup og Petersen, medens Riddervold og Bloch synes bestemte paa at tiltræde min Indstilling, som tilsidst gaar igjennem, idet jeg lover at udstede et Circulære til samtlige Arbeidsbestyrere om, at de maa indrette sin Drift paa i Budgetterminen at komme ud med det Bevilgede, da noget yderligere Tilskud ej er at vente.

19de Marts. Ved Indstillingen af 2 Politifuldmægtig-Embeder i Christiania, til det ene af hvilke Justits-Departementet har indstillet C. Lassen, vækkes af Birch og mig Indsigelse mod denne, fordi Christiania Politipersonale derved altfor meget kommer i Hænderne paa den Morgenstiernske Slægt. Dette vinder almindeligt Gehør, og Candidat Steen indstilles istedetfor. Med Hensyn til Statsraadsombytte vedtages det, at Riddervold ogsaa denne Gang skal være fri for at reise, og at Lodden skal falde paa Møinichen, medens det vedtages at udsætte med Departements-Ombytte, efter hvad Birch meddeler mig, indtil Sibbern har overtaget sit Embede, da det lettere lader sig gjøre at bestemme, at Bretteville skal tage Justits-Departementet. Petersen oplæser et langt Brev fra Schydtz, ikke uden Vittighed, hvis Ende er, at han ikke tænker paa at søge Afsked, men at komme hertil til Sommeren for at vinde Erfaringer, der kunne være ham nyttige, og finde sig en Fuldmægtig. Møinichen beretter, at den gamle Baron Wedel, Toldinspectøren, har været i den Grad overhørig, at han enten maa undergives Tiltale eller søge sin Afsked; ogsaa herom vil man at Petersen skal tilskrive ham, fordi han er den eneste af Raadet, fra hvem den Gamle vilde taale en saadan Skrivelse. Ved Foredrag af Assessor Mørchs Ansøgning om Permission for at skjøtte sin Helbred, uden at noget afgjøres om, hvem der skal udrede de Omkostninger, som herved ville paaføres for

extraordinære Assessorer, angriber Birch med Alvor Justitiarius Lassons Tendents til at ville stille Højesteretsmedlemmer udenfor de almindelige Regler, og man tiltræder kun Indstillingen efter givet Løvte af Petersen om at underrette Justitiarius om Regjeringens Tankesæt i denne Retning.

25de Marts. Birch forelæser mig et Brev, som han har opsat til Regenten, hvori denne paa det indstændigste tilraades at opgive Ideen om at forelægge næste Storthing nogen af Mellemrigslovene, fordi Skræmselen med disse benyttes til Agitation for Storthingsvalgene. Det Ønskelige i, at denne Regjeringens Bestemmelse snart maatte kunne gjøres almindelig bekjendt, paapeges ogsaa. — Mærkelig nok meddeler samme Dags Aftenblad en saadan Foranstaltning som allerede truffen, og det efter Regentens Befaling. — I sit Brev til Regenten omtaler Birch ogsaa Nødvendigheden af, at intet af Departementerne kommer til at skifte Chefer i Løbet af Sommeren, forinden de Sager ere tilendebragte, der skulle forelægges Storthinget.

26de Marts. I Statsraadet omtaler Riddervold, at han næsten angrer den i forrige Møde fattede Beslutning om, at der skal tilkjendegives Schydtz, at man vil blive ved sin tidligere Tanke at andrage om hans Afsked, dersom Ansøgning fra ham herom ej inden Maj Maaneds Udgang er fremkommen; Petersen klager over slig Vankelmodighed. Meget Brødl om en efter Foranledning fra Birch fremkommen Indstilling fra Justits-Departementet om, at Bestemmelserne i Rangreglerne om Hofpersonalet, fremmede Consuler og Embedsmænds Fruer skulle udgaa af samme.

2den April. Gjennemgaaes Fortegnelserne over de Sager, der skulle forelægges næste Storthing. Petersen forklarer, at han ikke uden udtrykkeligt Paalæg agter at fremkomme med Lovforslaget om svenske Domme, hvori Alle ere enige.

Birch beretter mig dog, at Juſtits-Departementet allerede ihøſt har ſat en Mand til at gjennemgaa denne tilligemed andre Storthingsſager. Med Henſyn til Forſlaget om Præmiſſer til Høieſteretsdomme beretter Peterſen, at Høieſteret mod 1 Stemme (formodentlig Manthey) har erklæret ſig imod Gjenoptagelſen af det paa forrige Storthing fremſatte Forſlag; men man er enſtemmig af den Formening, at Sagen ikke kan falde paa den Maade. Med Henſyn til Mellemrigsloven yttrer Møinichen den Mening, at endel Beſtemmelſer, ſaaſom om Transitret, Kyſtfart, fuld Told paa Sukker og Tobak, bør gjenoptages paa det kommende Storthing, og herimod yttres ingen Indſigelſe. Man er enig med mig i, at Kjøbſtadslovene bør komme frem igjen, da Regjeringen bør gaa ud fra, at dens Propoſition om Forandringer i Grundloven, forſaavidt Valgbeſtemmelſerne angaar, bliver antagen. Ved ſamme Leilighed kommer Forſlaget om Statsraadernes Adgang til Storthinget paa Bane, og da erklærer Hagerup og Birch, at de anſe ſig bundne ved deres tidligere Voteringer paa Thinget. Søfartsloven bringer jeg paa Bane, og yttres af mig den Ide, at Striden om Sørettens Sammenſætning lod ſig bilægge ved at gjøre Meddomsmænds-Inſtitutionen anvendelig, ſaaledes at der paa den Maade, ſom Lagrettesloven foreſkriver, opnævntes et Udvalg af Søkyndige, hvoraf Øvrigheden opnævnte Meddomsmænd for enhver Sag. Man er ialfald enig i, at Sagen maa optages igjen. I en Samtale, jeg nogle Dage ſenere har med Profeſſor Schweigaard om dette Punkt, er han enig i, at det ikke nytter at komme frem med Sagen uden et Forſøg til Enighed med Henſyn til Rettens Sammenſætning, og hans ſtørſte Betænkelighed ved min Ides Gjennemførelſe ſynes at være den, at Storthinget ej vil gaa ind paa ſamme.

7de April ankommer Ziffertelegram til Præses, hvori Regenten meddeler, at han har besluttet, at intet af Mellemrigsforslagene atter bør fremsættes for dette Aars Storthing, men at Indstillingen herom skal gjøres, for at Sagerne kunne blive behandlede i sammensat svensk og norsk Statsraad. Tilfølge heraf har Petersen og Møinichen i Møde den 13de April Udkast til Indstillingen med sig; men Birch, Hagerup og jeg tilraade indstændig, at der herom ej bør gjøres Indstilling, men at der bør gjøres bestemte Remonstrationer til Regenten om Unødvendigheden af nogen Indstilling, saasom denne ej kan gjøres uden at anerkjende Dagbladenes Indflydelse, støde Svenskerne og maaske binde sig med Hensyn til Fremtiden. Dette vinder Bifald, og med Fredags-Posten skriver Petersen overensstemmende herned. I et Brev til Regenten, som Birch forelæser mig, støtter denne Sagen. Med Hensyn til Statsraadsskiftet melder Bretteville, at Regenten foreløbig har bifaldt Birchs Reise til Stockholm først i Juli, og Møinichens først i October, saa at Petersen skal afløse Birch i Revisions-Departementet og jeg Petersen. Hertil bemærker jeg, at det ikke er heldig hverken at blive afbrudt midt under Forberedelserne til Storthingssagerne eller at komme midt op i dem i et nyt Departement. Dette vinder Bifald, og Petersen lover ogsaa herom at gjøre Remonstrationer.

16de April. Ved Indstilling om Besættelsen af Christians Amtmandsembede taler Møinichen for Norum og Bloch for Stub, medens Petersen, Riddervold og Birch følge min Indstilling, for Expeditionssecretær Jensen. Blandt andre Amtmandsemner discutteres om Bull og Helliesen samt Foged Meinich, hvilken sidste man mener kan have godt af at tjene endnu nogle Aar som Foged. Birch yttrer, at han vilde være tilbøjelig til at stemme for Bull, hvis han havde meldt sig, og da Bloch forlanger Sagen udsat til

næste Møde, opstaar hos mig Mistanke om, at han vil overtale Bull til at melde sig; men Birch underretter mig senere om, at Bull er bestemt paa ikke at melde sig, og i Møde den

20de April indstilles Jensen enstemmig, efterat Norum har trukket sig tilbage og Magnus er kommen til. I et om Mandagen den 18de ankommet Telegram har allerede Regenten givet sit Bifald til, at ingen Indstilling gjøres om Mellemrigsforslagene, og det er pudsigt for Birch og mig at høre Petersen i det næstfølgende Statsraad udtale sin Glæde over sin Indflydelse hos Prindsen, som han antager ikkun paavirket af hans egen Foreslilling. I Morgenbladet

den 21de April roses Regjeringen meget for at have udvirket disse Propositioners Ikke-Fremsættelse, saavelsom for den afgivne Indstilling om Rangen, i hvilke begge Sager Birch egentlig har taget Initiativet. Under Statsraadsmødet ankommer Gr. Wrangel (for at bivaane sin Svigerindes Bryllup) som Curer fra Kronprindsen med Afskrifter af de fleste i den sidstforløbne Maaned modtagne Depêcher fra vore Gesandter ved de fremmede Hoffer. Disse sættes i Circulation og discutteres i Mødet den

27de April. Det fremgaar af disse, at hele det Danske Ministrium er temmelig stærkt udpræget Helstatslig og frygter for Skandinavismen og paa denne Maade staar mellem en dobbelt Ild; paa den ene Side tør det ikke opgjøre de Holstenske fævirkede Spørgsmaal ved at udsondre Holsten og give det sin egen Forfatning, og paa den anden kan det naturligvis ikke heller anerkjende de Holstenske Fordringer og kaste sig i Armen paa Tydskland. Dersom der nu bliver almindelig Krig og Danmark skal stille Contingent til den tydske Forbundshær, kan det let træffe, at Danske Tropper og Officierer komme il at kjæmpe sammen med sine Fiender Tydskerne og imod Franskmændene. — Det synes endvidere af

Baron Wedel-Jarlsbergs Noter fra St. Petersburg at fremgaa, at Ruslands bestemte Hensigt er at holde sin Neutralitet og kun at bryde denne, forsaavidt den Slaviske Stamme i Ungarn eller Donaulandene slaa sig lystige. Grev Adelswærds Noter fra Paris viser, at Prinds Napoleon den hele Vinter af alle Kræfter har arbeidet paa Krigen, og at Keiser Napoleons Politik er rigtig bedømt i Bladene som den, der kun gaar ud paa at udhale Krigens Begyndelse, indtil Frankrig er fuldstændigere rustet og en blidere Aarstid indtræder. Grev Wachtmeisters Note indeholder en interessant Fremstilling af hele den Italienske Politik siden 1849 og viser, hvilke Vanskeligheder Grev Cavour har havt at bekjæmpe, og hvor svag det liberale Parties Stilling i Piemont egentlig er, og at dette maaske turde være, hvad der væsentlig har fremkaldt Krigsrustningerne. Der besluttes, at Statsraad Petersen skal gjennem Bretteville søge at faa Oplysning hos Manderstrøm om vor Regjerings Forhold til den Danske, om der er gjort noget Tilbud fra vor Regjerings Side om Alliancetractat, og hvorledes denne isaafald er optaget. I Møde

den 23de April (Paaskeaften) opkaster jeg efter Opfordring fra Fougstad (sandsynligvis paavirket af Stang) det Spørgsmaal, om Regjeringen ønsker, at jeg aldeles skal opgive et tidligere omhandlet Forslag om Udvidelse af Retten til at forsørge sig i Kjøbstæderne ved sine egne Hænders Arbeide, for om mulig at formindske den Agitation, Haandværkerne ere begyndte med for at faa en af sin Midte valgt til Repræsentant. Men man synes, at denne Eftergivenhed gaar for vidt, og man er fornøjet med et Løvte af mig om at faa gjort Publicum opmærksom paa, at det er uvist, om Lovforslag i denne Retning fremkommer, samt at det ingenlunde er tænkt saa udstrakt og saa farligt for det Bestaaende, som Haandværkerne synes at frygte. Dette op-

fylder jeg ved at lave en Artikel, som indrykkes i Morgenbladet for Tirsdag den 26de. Kirke-Departementet foredrager en Ansøgning fra Professor Munchs Venner om Forøgelse af dennes Reisestipendium, da $^3/_5$ af dette allerede er opbrugt, inden Munch kommer til Italien. Kirke-Departementet vil indstille dette til Afslag, men Birch vil, at Ansøgningens Foredrag skal udsættes, og opnaar sin Hensigt derved, at Sagens Afgjørelse udsættes til Mødet

den 27de April, da Ansøgerne selv have anholdt om Sagens Udsættelse; imidlertid har Riddervold modtaget et nyt Brev fra Munch, som i Hovenhed, Frækhed og Grovhed er noget af det Mærkeligste, man kan forestille sig; men dette lader ikke til at virke synderlig paa den koldblodige Riddervold, som allerede tidligere har lovet, at han, naar Kongen har befalet, at en ny Proposition som Tillæg til Stipendiet skal fremsættes, vil mod Caution bevirke Forskud anvist paa dette. I sin seneste Forestilling, der er fremkaldt ved Riddervolds Negtelse af at acceptere en Vexel, som Munch har trukket paa ham, taler han om, at hvis hans nærmeste Foresatte, der ere satte til at varetage hans Tarv, vægre sig for at hjælpe ham, vil han gaa lige til Storthinget, hvor hans „Navn" skal hjælpe ham. — I samme Møde discutteres Spørgsmaalet, om Approbation paa Salget af en Ejendom, som allerede er meddelt ved højeste Resolution, men endnu ikke communiceret Kjøberen, kan omgjøres paa Grund af Overbud eller senere Oplysninger; der oplyses, at der tidligere har været forholdt paa begge Maader, Møinichen forsvarer den Sætning, at Approbationen skal staa ved Magt, jeg den modsatte Mening; den lader til at vinde Flerheden for sig, og Riddervold, som har Tilfældet for sig, siger at ville handle derefter.

4de Maj. Vor Chef foredrager et Brev fra Stiftamtmand Schydtz, hvori denne yderligere søger at godtgjøre,

at Sendrægtigheden ved hans Embedsexpeditioner ere ham utilregnelige, og hvori han melder, at han nu har faaet en ny Fuldmægtig, saa at han forventer, at Regjeringen nu prøver ham i nogen Tid. Herpaa gaar man saameget lettere ind, som Telegram fra Bergen om Udfaldet af Valgmandsvalget med Sikkerhed antyder, at Schydtz vil blive valgt til Storthingsmand, og at saaledes Embedet for længere Tid vil komme i andre Hænder. Det vedtages, at Petersen med samme Dags Post i Overensstemmelse hermed skal tilskrive Schydtz.

14de Maj. Ved Riddervolds Foredrag af en Indstilling om strengere Regler for private Dimitender til examen artium opstaar en Discussion, om denne Ret ikke bør søges aldeles ophævet. Riddervold mener, at man ikke bør indlade sig paa dette Spørgsmaal nu, da Forholdet med denne Examen saa nylig har været Gjenstand for en foreløbig Ordning. Birch mener, at man dog bør antyde, at den private Dimission er dømt, og vil have en Sætning, som antyder saadant, ind i Præmisserne; han faar Møinichen og Petersen med sig. Jeg holder mig til Riddervold, ikke saa meget fordi jeg misbilliger de Udtryk, hvori Dissentsen er udtrykt, som fordi jeg anser det urigtigt at tvinge en Foredragende til at forandre sine Præmisser, og troer, at Tillægget er uden reel Nytte, da det er tidsnok at udtale sig, naar det omspurgte Forhold kommer under Afgjørelse. Samme Dag har jeg en Samtale med Statssecretær Schouboe om hans Afsked, som han lover at ansøge i Begyndelsen af Juni, da jeg efter den i Statsraadet trufne Aftale tilkjendegiver ham, at nogen Permission til Badereise ikke vil blive ham tilstaaet. — I Anledning af en Yttring fra mig til Major Irgens om, at det maaske kunde være i Johan Colletts egen Interesse, om man ikke udnævnte ham til Jernbanedirectør, hvorved han igjen vilde blive udsat for Aviserne

Anfald, holder K. Motzfeldt et Foredrag for mig om, at man ikke bør lade sig beherske af Skriget og strækkes fra at gjøre, hvad man anser for rigtigst, fordi det ej vinder Aviſernes Sympathi. Samme Dag gjøres Indſtilling om den Munchſke Anſøgning, — da det nu oplyſes, at han ej vil ſende ſin Familie hjem, og hans Venner ſelv ønſke Sagen forelagt Kongen. Det forklares af Birch, at Munch har angret de grove og trodſige Udtryk, han tidligere har brugt til Kirke-Departementet, ligeledes at Munch omgaaes med Tanken at ſøge ſin Afſked.

22de Maj kommer vor nye Miniſter G. Sibbern med Huſtru hertil paa ſin Reiſe fra Conſtantinopel til Stockholm. Han forſikrer mig om ſit Venſkab og udvikler, hvorledes han vil ſtræbe at udfylde ſin Plads. Jeg bemærker, at Hovedſagen er at vinde Svenſkernes Agtelſe paa ſamme Tid, ſom man ikke ſtøder dem fra ſig.

28de Maj. Langvarige Discuſſioner imellem Riddervold og Birch, der ſecunderes af Møinichen, om det (!) til Vor Frelſers Kirkes Lyſehold henlagte Ejendom, ſom Kirke-Departementet betragter ſom tilliggende Oplysningsvæſenets Fond, medens Communen vil, at det ſkal tilligge Kirken. Strid begynder ogſaa om Poſtmeſter Buddes Indſtilling til Overtoldbetjent i Bergen for at faa ham fjernet fra Trondhjem. Møinichen modſætter ſig dette, da det er at nedværdige Toldetaten. Bloch har voteret: „Derſom man af en uduelig Poſtmeſter kan gjøre en flink Toldbetjent, ſtemmer jeg for Budde"; men Bloch gaar ſin Vej, forinden Sagen bliver afgjort, hvorfor den udſættes til det følgende Møde, da Møinichen erklærer at have gjennem Stiftamtmand Arntzen faaet ſaadanne Oplysninger om Buddes Forhold, at han ikke vil modſætte ſig hans Indſtilling, hvis Collegerne heri ere enige. Budde bliver ſaaledes enſtemmig indſtillet.

29de Maj kommer Telegram om Hagerups Død i Carlsbad; dette telegraferes herfra til Regenten, som samme Dag opfordrer den Norske Regjering til confidentielt at udtale sig om hans Eftermand; med Ziffer yttres desuden, at Regenten ønsker Commandør-Capt. Haffner. Birch-Reichenwald er herover yderlig indigneret og fortæller mig, at han den 31te Maj, da Sibbern maa antages at være kommen til Stockholm, har telegraferet til denne, at han maa faa Regenten til at give Udsættelse. Han udelader sig med, at hvis Regenten ikke vil gaa ind herpaa og skulde vedblive i den Mening at udnævne Haffner, saa vil han træde af.

I Statsraadet den 1ste Juni kommer Regentens Opfordring under Discussion. Birch motiverer sin Formening om, at Sagen bør udsættes, til Storthinget er over, med Storthingets Beslutning af 1845 om, at den 9de Statsraadsgage kun er bevilget indtil videre, og indtil en Omregulering af Departementerne kan foregaa. Han antyder, at man kan tænke sig begge de militære Departementer slaaede sammen ligesaavelsom Revisions-Departementet opløst. Hans virkelige Grund er imidlertid efter min Formening at give K. Motzfeldt Tid til at indtræde i Raadet, dersom han enten bliver udstødt af Thinget eller hans Gage bliver nedsat. At undgaa Haffner, der allerede i 1856 var bragt paa Bane ved Prinds Oscars Indflydelse, og som da undgikkes derved, at Løvenskiold ligeud bad Regjeringen „fritagen for at recrutteres fra Hoffet", er nok hos de fleste af Raadets Medlemmer et Motiv til at indgaa paa Birchs Forslag, mod hvilket kun Riddervold og Bloch yttre sig, fordi de mene, at Statsraadet vel kan behøve den Styrke, det har, og at K. Motzfeldt bør foreslaaes til Hagerups Eftermand. Imod K. Motzfeldt udtaler Ingen sig, men for det Tilfælde, at han ej er villig, nævnes Consul Fleischer. Der bliver dog

ingen Disſents, og det beſluttes, at Peterſen ſkal ſkrive til Statsminiſteren, at Udnævnelſen af Hagerups Eftermand bør udſættes, indtil det er kommet under Overveielſe, om ikke en Statsraadspoſt nu bør inddrages. Ved et ſamme Eftermiddag fra Regenten ankommet Telegram meddeles, at Svaret ikke haſter, og at Regjeringen bør have god Tid til at overveje denne vigtige Sag. Birchs Anmodning til Sibbern har altſaa virket. — Dagen derpaa indløber til Birch, ſom har Nøglen, Ziffertelegram om, at Kronprindſeſſen tilbyder Marie Manthey Plads ſom Hoffrøken.

4de Juni har jeg atter en Samtale med Schouboe om hans Aftræden. Han ønſker nu, da han føler ſig ſaa ſtærk, at han kan beſtyre ſit Embede ſelv, og da han vil reſignere paa Permiſſion til at reiſe til Bad, at blive ſtaaende til Begyndelſen af næſte Aar. Dette hans Svar refereres i næſte Møde for Collegerne, og man finder, at det under diſſe Omſtændigheder ikke ret vel gaar an at tvinge den Gamle til at gaa af.

11te Juni. Jeg bringer paa Bane Nedſættelſen af en Commiſſion til at tage Spørgsmaalet om Vejbeſtyrelſens Organiſation og Oprettelſen af et eget Vej- og Vandbygningscorps under Overvejelſe, men man mener, at en Commiſſion herom ej bør nedſættes. Sagen udſættes. Bloch meddeler en Commandoreſolution om at træffe Forberedelſer til en ſtor Øvelſesleir paa Gardermoen til næſte Aar for 6—7000 Mand. En Opſats i Chriſtianiapoſten om, at det er opgjort, at Birch ſkal blive Statsminiſter og Chef for den Norſke Regjering, Irgens Chef for et nyt Departement for de offentlige Arbeider og K. Motzfeldt Marine-Miniſter, bringes af Birch paa Tale under Benegtelſe af, at en ſaadan Ide nogenſinde af ham er fremſat. Jeg troer nok, at han har Ret i, at den ej i dens Helhed er fremſat af ham, men at den dog næres.

15de Juni. Bringes paa Bane Nødvendigheden af at træffe en forandret Bestemmelse om Departements-Bestyrelsen, efter at det maa anſees afgjort, at Marine-Departementet for det Første ej vil blive beſat. Det kan mærkes paa Peterſen, at han helſt vil have Reviſionen og Marinen, uagtet han ſtemmer for, at han ſkal beholde Juſtitſen og jeg Indre-Departementet og Bretteville de to førſtnævnte Departementer. Sagen drejes derhen, at dens Afgjørelſe ſkal bero paa min Erklæring om, hvorvidt Sagerne i Indre-Departementet ere ſaaledes forberedte, at det vil foranledige afgjørende Ulempe, at de nu ſkulle overtages af en Anden. En ſaadan vil jeg, for ej at ſige mere, end jeg kan forſvare, ikke afgive, og derefter afgjøres det da endelig efter Voteringer frem og tilbage, at jeg ved Birchs Afreiſe ſkal tage Juſtits-Departementet og Peterſen begge de Førſtnævnte. Det paapeges, at Bretteville ogſaa kunde tage Juſtits-Departementet; men derimod indvendes, at han dertil er mindre ſkikket end mig, da han aldrig har havt ſtrengt juridiſke Forretninger, medens jeg dog har Overſigt over den criminelle Retspleie og nogen Tid før har beſtyret Juſtits-Departementet. Paa vort Arrangement haves ved Hjælp af Telegram Regentens Approbation den følgende Dag.

16de Juni holdes et Møde med Jernbanebeſtyrelſen og Departementet ſamt Cheferne for Vej- og Kanalvæſenet, hvori det, efter at man fra Armeecommandoen har faaet Vished om, at det Arrangement, ſom i Vinter var aftalt med Hensyn til Officiérernes Afgivelſe uden Gage til de offentlige Arbeider, ei lader ſig iværkſætte, vedtages, at ſamtlige i activ Tjeneſte ſtaaende Officiérer, ſom ville tage Tjeneſte ved de offentlige Arbeider uden at udtræde ſurnumerære, ſkulle afholdes Halvdelen af deres militære Gage og for den anden ſelv beſtride deres Tjeneſte.

23de (sic) Juni. Afskedsgilde for Birch hos Statsraad Petersen, hvor K. Motzfeldt brauter af sin diplomatiske Tact og sin Forfatterdygtighed og river frygtelig ned paa en af mig leveret Indstilling om Bevilgelse og fast Gage for Generalpostdirectøren, hvilken han derfor har omarbeidet; jeg erkjender, at hans Redaction er bedre, og Sagen gaar i næste Statsraad hovedsagelig i den Form, han har givet Indstillingen.

21de (sic) Juni. Afskedsgilde for Amtmand Jensen i Sandvigen, til hvilken vakre Fest ogsaa jeg er indbuden; det kommer til en Forklaring imellem Jensen og mig angaaende Bretteville, hvori han forklarer, at Bretteville og han i Begyndelsen stod paa en særdeles god Fod med hinanden, indtil Bretteville ved enkelte Leiligheder, navnlig ved Birchs Afgang fra den engelske Jernbanes Bestyrelse, handlede efter ham ganske uforklarlige Motiver, som i høj Grad vakte hans Uvillie. Bretteville befattede sig næsten aldrig med Sagernes Detailler og lagde ikke videre Interesse for det Offentlige for Dagen, og spurgte paa den anden Side ikke Jensen til Raads i Sager, som skulde afgjøres udenfor Departementet. — Dette kan forklare mig Jensens Opførsel i Forhold til mig i den første Tid, vi vare sammen.

24de Juni. Fra Udenrigsministeren modtages en hemmelig Brevveksling imellem Finlands Guvernør General Berg og vor Minister i Petersburg, Baron Wedel, hvori Finland antyder det Ønskelige i, at Grændseforholdene med Norge atter stilles paa den gamle Fod efter Tractaten af 1751 som forinden Grændsespærringen af 1853.

I Statsraad den 25de Juni foredrager jeg Sagen mundtlig og antyder, at Man, uden Hensyn til Novembertractaten, alene for Sagens egen Skyld bør holde sig det Finske Forslag fra Livet; thi vistnok medførte Grændsespærringen betydelige Ulemper for de norske Flytlapper, til

hvis Erstatning den Norske Stat udredede ikke ubetydelige Summer, men nu begynder hine Saar at læges, enkelte Flytlapper vænner sine Dyr til det hele Aar at holde sig i Fjeldene, og man begynder i det Hele at gjøre sig fortrolig med den nye Tingenes Tilstand. Skulde man nu gaa tilbage til Tilstanden før 1853, vilde man med det Samme gjøre et Tilbageskridt ifra det Maal, som man dog engang i Tidernes Løb vil naa, nemlig at omdanne hele Nomadefolket til Fastboende. Denne Synsmaade vinder Bifald, og det besluttes, at Sagen skal holdes saa hemmelig, at der ikke engang skal gjøres Indstilling om den, men vor Præses skal i en confidentiel Skrivelse til vor Statsminister udvikle Regjeringens Tanker.

29de Juni. Birch møder i Statsraadet og tager Farvel, da han samme Dag afreiser til Stockholm. Samme Dag indløber Telegram om, at Kongens Sygdom synes at have taget en afgjørende ugunstig Vending. Præses beslutter at affige sit Gilde den 4de. Det afgjørende Slag træffer dog først den

8de Juli Kl. 8 Morgen. Telegram kommer hertil Kl. 10 fra den nye Konge og fra Sibbern, som melder, at der Kl. 11 skal holdes svensk Statsraad og umiddelbar derefter norsk Statsraad, hvorefter Udfaldet deraf skal meddeles os. Vi samles derfor til extraordinært Statsraad Eftermiddagen Kl. 4, men vente forgjæves i et Par Timer paa nogen Meddelelse. Vi samles atter den

9de Juli Kl. 9 Formiddag, men da Intet er kommet, spørge vi pr. Telegraf om Aarsagen hertil. Imidlertid vedtages et af mig forfattet Udkast til en Addresse, med nogle smaa Forandringer. Først Kl. 7 om Aftenen indløber det forventede Telegram, hvoraf sees, at ingen Forføjning i Anledning af Kong Carls Thronbestigelse skal af Regjeringen træffes, forinden den samme Dags Morgen afgaaede

Kurer indtræffer her. Vi se imidlertid, at der den 8de har været holdt det bebudede Statsraad, og at Kongens Titulatur er Kong Carl uden Ordenstal, hvilket dog skal tilføjes i de Tilfælde, hvori saadant blev tilføjet Hans Forgjængeres Navn, d. e. paa Mynter og Inscriptioner. Vi samles atter til extraordinært Statsraad Kl. 5 Mandag Eftermiddag den

11te Juli, og medens vi vente paa Kurerens Ankomst, underskrive vi vor Addresse, aflægge vor Ed, udfærdige Rescripter om almindelig Edsaflæggelse og Klokkeringning, og da Kureren endelig kommer med Jernbanetrænet Kl. 8¾, gjøre vi os færdige til at afsende en ny Kurer herfra paa kortere Tid end en Time. Vi finde det højst besynderligt, at Soldatesken allerede Dagen forud har faaet Ordre pr. Telegraf om Edsaflæggelsen, altsaa forinden Kong Carls Thronbestigelse officielt er proclameret, hvilket først foregaar den 12te Kl. 12 Middag, uden Glædesskud.

16de Juli kommer Resolution om Kroningsregaliernes Indbringelse til Stockholm til Begravelsen under behørig Escorte af 50 Mand. Transporten skal foregaa med Vidar. Ligeledes kommer paa Commandovej Ordre om de Officierer af forskjellige Brigader, som skulle være nærværende ved Begravelseshøjtideligheden, som antages at komme til at foregaa den 8de August. Jeg taler leilighedsvis med K. Motzfeldt om det Forunderlige i, at blot Militære skulle deltage i Begravelsen og ingen civile Embedsmænd. Han telegraferer den

19de Juli ind til Birch herom, og den

21de Juli haves ved Telegram Meddelelse om, at Kongen har bemyndiget den Norske Regjering til at indkalde to Geistlige og 4 andre Embedsmænd til denne Højtid.

I Statsraad den 22de Juli beslutte vi at indbyde Arup og Rode, Lassen og Hjelm samt Hansteen og Amtmand Sibbern, den sidste efter Votering mellem Collett

og Thomle. Sibbern foreſlaaes af vor Præſes, og jeg ſtemmer ogſaa for ham ſom en af de nærmeſt boende. Om Eftermiddagen kommer K. Motzfeldt i Fyr og Flamme til mig og klager over, at vi ej have valgt Aall, ſom uſtridelig er den meſt fremragende Amtmand. Men derved ſynes Intet at gjøre, da der allerede er telegraferet til Sibbern. I ſamme Statsraad indſtilles Smith til Stiftamtmand og P. A. Jenſen til Stiftsprovſt med fuldkommen Tilſideſættelſe af Brun og Magelſen. Brettevilles taler for, at Brun burde være No. 2, men Riddervold, ſom forøvrigt ikke har deltaget i Svigerſønnens Indſtilling, mener, at Brun bør ſtaa tilbage for Magelſen. Det er Biſkop Arups Erklæring, ſom gjør Udſlaget til Fordel for Jenſen. Dagen derpaa kommer Telegram til Peterſen om, at Kongen ønſker Schweigaards Nærværelſe ved Høitideligheden, og heraf tager jeg Anledning til at foreſlaa, at der ogſaa ſkal gaa Indbydelſe til Aall for ej at faa ueffent Tal. Herpaa gaar Peterſen ind; men den

25de Juli erfarer jeg, at Aall har undſlaaet ſig ligeſaavel ſom Schweigaard, hvorfor Thomle indkaldes. Schweigaard undſkylder ſig med, at han ikke kan forlade Bankbeſtyrelſen; men den ſande Grund er den, at han finder det ſtridende mod ſin Følelſe at reiſe paa offentlig Bekoſtning, medens han ikke har Lyſt til at offre ſaa meget af egen Kaſſe.

28de Juli har vor Præſes alle de Reiſende ſamlet hos ſig til Middag, hvorved jeg faar Leilighed til med Juſtitiarius Laſſon at diſcuttere det Spørgsmaal, ſom Birch og K. Motzfeldt have opkaſtet, om man ikke allerede til det kommende Storthing bør være forberedt paa en Frontforandring fra Kongens og Regjeringens Side med Henſyn til Juryſagen, ſaaledes at man tager under Overvejelſe, hvilke Forandringer Grundloven i denne Anledning maatte

undergaa, og hvorledes en Jurylov, som virkelig hos os kunde tænkes practiseret, bør se ud. Lasson fraraader paa det Bestemteste allerede nu at gjøre et saadant Skridt. Han gjør Regning paa, at det hvilende Jurylovsudkast ej vil blive uforandret gjentaget paa næste Storthing, dersom det af ham udarbeidede Criminalproces-Udkast fremkommer som Kongelig Proposition. Han lover sig meget af Stangs Virksomhed i denne Retning og mener, at hvis denne Sidste samt Schweigaard og U. A. Motzfeldt vil gaa ind paa Realiteten af Storthingets Juryloudkast, vil dette blive omstyrtet. I et Brev af

1ste August melder jeg derfor Birch, at jeg ikke vil fremkomme med noget Forslag i den af ham antydede Retning. I Statsraad den

3die August bringer jeg paa Bane Spørgsmaalet om at gjøre Forsøg paa at faa igang et anstændigt Regjeringsblad, hvortil der synes at frembyde sig en bekvem Anledning, idet Malling vil afkjøbe Wulfsberg hans Rigstidende og udgive den som Dagblad under en af Regjeringen godkjendt Redactør, kun med den Forbindtlighed fra Regjeringens Side, at man i Bladet skal lade indrykke alle betalte Bekjendtgjørelser. Herom har jeg paa Forhaand talt med Bretteville, som synes at dele min Mening, ligesom Birch i Brev har udtalt sig derfor. Men i Raadet faar jeg Alle undtagen Bloch imod mig, og Sagen falder, — et nyt Bevis paa, hvorledes man kan stole paa Brettevilles Løvter.

6te August kommer Finants-Departementets Forslag om Oprettelse af en Generaltolddirection for. Jeg har udtalt mig hvast imod denne Efterabelse af Generalpostdirectionen, og Bretteville, Riddervold og Petersen stemme i med mig. Der forefalder temmelig heftige Discussioner. Sagen udsættes. Petersen forelæser en Skrivelse fra Sibbern, hvori udvikles det Betænkelige i at lade Aall faa sin Fuldmægtig

Cand. jur. Eggertz conſtitueret under ſit Ophold paa Storthinget; vi andre vedblive Indſtillingen, men Bretteville lover dog at underrette Aall om Sagens Stilling.

13de Auguſt medbringer jeg et diſſenterende Votum, hvori jeg, for at forene alle de afvigende Stemmer, har foreſlaaet, at der iſtedetfor en Generaltolddirectør og en Underdirectør ſkal anſættes en Expeditionschef for Toldſagerne, men da Møinichen herover kommer i Fyr og Flamme og inſiſterer paa, at der ialfald bør anſættes tillige en ny Bureauchef, gaar Peterſen, Riddervold og Bretteville over til denne Mening, hvorfor jeg bliver ſtaaende ved min oprindelige Ide, at man for det Første bør forſøge blot med en ny Bureauchef. Sagen afgjøres først den

20de Auguſt. I ſamme Statsraad fremlægger jeg et Udkaſt til Reſolution, ſom Birch har ſendt mig, og ſom han erklærer at han har faaet Collegerne i Stockholm til at gaa ind paa, og ſom han haaber at faa Kongen til at bifalde, hvori denne ſkulde tilkjendegive, at han vil have en ny Commiſſion nedſat for at underſøge, hvorvidt Juryindretningen er forenelig med Grundloven, og hvilke Forandringer denne i Tilfælde bør undergaa for at gjøre Jury hos os mulig. Da alle Collegerne ere enige med mig i, at dette Skridt er utilraadeligt, melder jeg Birch den

15de Auguſt dette og fraraader ham indſtændig for Tiden at iværkſætte ſin Ide, ſom af den tænkende Del af Nationen enten vil blive anſeet ſom Bevis paa en uanſtændig Vaklen eller paa falſk Spil. I Statsraadsmøde den

17de Auguſt, hvorved jeg ej er tilſtede, da jeg er til Alters, forefalder en høiſt ubehagelig Scene, idet Peterſen, opbragt over, at Statsraadsafdelingen i Stockholm har tilbageſendt en Indſtilling om Telegrafforbindelſen med Sverige, hvori har indſneget ſig flere grove Afſkriverfeil, og navnlig en afſkyelig Bommert i ſelve Indſtillingspoſten, ſom D. Vogt

er Fader for, tager barſk fat paa den gamle Statsſecretær og da Riddervold med vanlig Roligheb tillægger, at det er ham ufatteligt, hvorledes en ærekjær Mand kan ville blive hængende ved en Poſt, hvortil baade Publicum og hans Kolleger har anſeet ham uduelig, briſter den Gamle i Graad, og med Yttring om, at han ikke er mere blottet for Æresfølelſe end Andre, tager han ſin Hat og gaar og indleverer ſamme Dag ſin Afſkedsanſøgning, ſom den

20de Auguſt indſtilles til Indvilgelſe; efter Motion fra mig forhøjes Penſionen til 1400 Spc.

3die September foredrages Brev fra Sibbern, hvor udvikles, at en Indſtilling fra Juſtits-Departementet om Politilovgivningens Udvidelſe til Jernbaneſtationerne i Ullensager er udſat, fordi man nærer Tvivl om Kongens lovlige Adgang til at gaa videre end af Communebeſtyrelſen beſluttet; i næſte Møde leverer jeg en ſkriftlig Opſats for at viſe Forſvarligheden af det Indſtillede, hvorhos paapeges, at Kongen allerede under 3die Auguſt ſidſtleden har fortolket Loven paa ſamme Maade, ſom her er Spørgsmaal om. Ved ſamme Leilighed kommer under Discuſſion den chikanøſe Maade, hvorpaa Statsraadsafdelingen har behandlet Indre-Departementets Indſtilling om Gagetillæg for Amtmændene, idet den har ladet Kongen ved Reſolution paa lægge den Norſke Regjering at udtale ſig om Gjentagelſe af Forſlaget om Løn af Statscaſſen til Amtsfuldmægtiger, iſtedetfor underhaanden at indhente ſaadan Betænkning.

7de September aabnes Stephenſons Deciſion, ſom vækker almindelig — taus Forbauſelſe. Det udtales ſom Meningen, at Jernbanen maa anſees berettiget til at negte videre Udbetaling af, hvad der er tilſagt Contractørerne for Gjenfyldning af Viaducterne. — Bloch hoverer ſig over os 4, ſom i Løverdags have været med at fetere Stephenſon.

10de September. Ved at gjøre Indsigelse imod Indre-Departementets Forslag om at opføre en ny Gage for en Director for Sindssygevæsenet driver jeg det ved Bistand af Riddervold og Petersen dertil, at Beløbet bliver opført til almindelige Forføjninger ved Sindssygevæsenet. Uheldig er derimod mit Forsøg paa at bevæge Armee-Departementet til at tilstyrke Storthingets Anmodning om, at Huslejegodtgjørelse, Oppasser og Brødpenge for Officiererne maa blive slaaet sammen med deres Gage. — I Anledning af nogle Klager fra den franske Consul over, at Justits-Departementet ej kan formaa Morgenbladet til at berigtige en feilagtig Fremstilling af nogle franske Matrosers Sammenstød med Vægteren ved Nylands mekaniske Værksted, bringer jeg atter paa Bane Nødvendigheden af at faa et Regjeringsblad, hvor man faar indrykket, hvad man ønsker. Sagen synes nu at vinde større Indgang end sidst; kun Møinichen er bestemt imod denne Idee.

14de September. Oplæses Brev fra Sibbern, hvoraf sees, at Statsraadsafdelingen har gjort Dictamen til Protocollen ved Foredraget af Sagen om Dyrtidstillæg, fordi der forekommer Udtalelser, som ikke bifaldes; ligeledes at Telegrafvæsenets Budget for næste Aar er hjemvist til ny og lovligere Behandling, fordi der ej er ventileret om Indførelsen af ensformig indenrigsk Telegrafporto, hvilket man med Forsæt har undladt for Tiden at behandle, da der forudsættes at blive Adgang for Kongen til at vedtage saadant. Almindelig Uvillie i Statsraadet over chikanøs Behandling fra Statsraadsafdelingens Side. Samme Dag indløber Telegram om, at Kongen ved et motu proprio har paalagt Regjeringen at indkomme med Betænkning om, hvorvidt en fornyet Undersøgelse af Juryens Forenelighed med Grundloven og Hensigtsmæssighed bør finde Sted ved en ny Commission.

Posten den 16de September bringer mig i Birchs Brev et Concept til denne Resolution, som jeg samme Dag foredrager i Statsraadet. Jeg spørger Birch-Reichenwald ved Telegraf, om det er Meningen, at det færdige Udkast til en ny Proceslov skal henlægges, men faar Dagen efter et spidst Svar, at han vil sige sin Mening gjennem Posten. Samme Morgen faar jeg gjennem Dahl vide, at Resolutionen af 14de allerede Dagen iforvejen har været drøftet i et Selskab hos H. Schou, og ser Friele pile afsted i Vogn for at indhente nærmere Underretning hos Schou.

Morgenen efter, den 18de September, har Morgenbladet en salvelsesfuld Artikel om Sagen, som det betragter mest som en Bestræbelse for at vinde Oppositionen, og som det tager til Indtægt som Bevis paa, at Kongen nu er stemt for Juryen. Samme Avis har i Bladet den

21de September en pudsig Artikel, hvis Begyndelse (forfattet af Friele) gaar i samme malitiøse Tonart, men hvis Slutning (form. af Julius Schmidt) er yderlig forsonende og smigrende for Birch og Kongen. I Statsraad samme Dag udvikler jeg, hvorledes jeg agter at tage Betænkningen, nemlig at jeg vil udtale det Hensigtsmæssige i at have frie Hænder, hvorledes man end vil indrette sin Criminalproces, at det, selv om Jury ej bliver indført, vil være godt at kunne indrette Instantserne uafhængig af Grundlovens Bestemmelse om Høiesteret som sidste Instants. I det Hele lader det til, at alle Raadets Medlemmer, Møinichen maaske undtagen, forsones med Resolutionen af 14de. I et Brev til Birch af

19de September har jeg imidlertid udtalt mig temmelig bittert om Sagen, paavirket af Morgenbladsartikelen. I samme Statsraad faar jeg forberedt en Lovproposition om Høiesterets-Dommes Begrundelse, idet jeg med de 3 øvrige Jurister i Raadet bliver enig om at forlade Høiesterets

Pluralitets Mening om, at Præmisser kunne forfattes og offentliggjøres, efter at Domsconclusionen er afsagt. Efter Overlæg med Kollegerne henvender jeg mig den

25de September til Stang med Opfordring til at indtræde i Commissionen som Formand; men han giver et aldeles bestemt Afslag og beder mig angive som Grund, at han befrygter at faa saa meget at bestille ved Storthinget, at han ikke vil paatage sig dette Arbeide, der efter hans Formening bør være tilendebragt inden Storthingets Opløsning. Han tillægger, at den egentlige Grund er den, at han betragter den afgivne Resolution, navnlig forsaavidt den gaar ud paa, at Spørgsmaalet om Juryens Forenelighed med Grundloven atter skal undersøges, som en stor Forhaanelse ikke alene imod de Mænd, som tidligere have behandlet Sagen, men ogsaa mod alle de ældre Medlemmer af Regjeringen, som have udtalt sig om dette Spørgsmaal. Han opfordrer mig til at clausulere min Indstilling om Sagen saaledes, at Justits-Departementet fremkommer med Forslag til Grundlovsforandring og andrager paa, at Proposition herom maa blive fremsat for Storthinget, men bestemt fraraader en ny Commissions Nedsættelse. Han paapeger forøvrigt, at det eneste Punct, hvorom Proceslovcommissionen ikke har udtalt sig, er om, hvorvidt Anklage ved Jury skal finde Sted med endelig afgjørende Virkning, uden at der aabnes Kongen Adgang til at faa Domstolenes Kjendelse for, hvorvidt Anklage skal finde Sted eller ej. Han udtaler sig ogsaa med stor Bitterhed om Birchs „bugtede" Politik, som han paa ingen Maade vil understøtte. Han paaviser, at Jurykjendelse forenet med Acters Udfærdigelse er en Uting, som Flere tidligere have tænkt paa, iblandt andre Falsen og Adler i deres i 1814 forfattede oprindelige Grundlovsudkast, men som Ingen har vovet practisk at sætte i Værk.

29de September. Beſøg af de fra Stockholm ankomne Statsraader. Ivrig Discuſſion om disſes i den ſeneſte Tid fulgte lidt chikanøſe Fremgangsmaade. Lange ſtikler ſtærkt paa Birch-Reichenwald, og B.-R. paaſtaar, at Lange er en kjedelig Brøvler. Kongen ankommer Kl. 5½, og Kl. 7 begynder Middagen hos Peterſen. Lang Samtale med Statsminiſteren om Sagernes Expedition i den ſeneſte Tid, under hvilken Enhver bliver ved ſin Synsmaade.

30te September og 1ſte October forberedende Statsraad. Den ſidſte Dag Middag hos Kongen paa Slottet, under hvilken han meddeler mig, at han er beſtemt paa at udnævne Stang og de af mig foreſlaaede Medlemmer af Jurycommisſionen, uden Henſyn til, om de ere villige til at modtage Udnævnelſen eller ikke. Jeg gjør Indvendinger med Henſyn til Stang og fortſætter mine Indvendinger ved Sagens Behandling i Statsraadet den

3die October. Ved Kongens og ſamtlige Kollegers Overtalelſe lader jeg mig imidlertid bevæge til at foreſlaa Stang og ledes hertil af den Betragtning, at Stang, naar intet officielt bliver bekjendt om hans Negtelſe af at indtræde, har lettere for dog at gjøre dette, end naar det publiceres, at han førſt har ſagt Nei. Dette ſiger jeg Stang om Onsdag Morgen, da vi gaa ſammen opad Slotstrappen. Om Aftenen i et Selſkab hos Johan Collett faar jeg et Brev fra ham, hvori han beder om, at jeg vil bevirke ham entlediget fra dette Hverv i Henhold til de Grunde, han mundtlig har meddelt mig. Jeg traſker op til ham i øſende Regn og Søle igjennem Folkemaſſen, ſom kommer fra Slottet efter et Fakkeltog af Studenterne, og forklarer ham fuldſtændig, hvad der er paſſeret ved hans Udnævnelſe til Formand i Jurycommisſionen, og forſikrer ham, at det er min Overbevisning, at det er Kongens Ønſke, at han ſkal udføre dette Hverv, og at han viſt vilde have faaet dette at høre, om

han havde søgt Kongen. Han forsikrer mig, at han ej er fornærmet paa mig; men Morgenen efter kommer han ned til mig i Departementet og er meget fornærmet over min Opførsel, men kalder dog i et nyt Brev sit Andragende fra den foregaaende Dag tilbage. Forinden jeg gaar op til Stang, har jeg en Samtale med K. Motzfeldt, som ikke synes, at jeg bør overtale Stang. Han stikler paa mig, at jeg ikke har raadført mig med ham, og bemærker, at jeg ikke maa anse mig for nogen stor Mand, hvilket jeg forsikrer ham er en ganske overflødig Bemærkning, da det netop er min Ulykke, at jeg stiller mig altfor lavt. I forberedende Statsraad den

4de October kan jeg ikke bare mig for at komme med en Bebreidelse til Birch for, at han vil give sig Mine af at se blot og bart hen til Sagen og til at faa Embederne besat med de dygtigste, medens der dog hos ham som hos andre blander sig saa overmaade meget af personlige Hensyn og af Partilidenskab ind i hans Virksomhed for at faa den ene eller den anden frem. Denne Bemærkning optages af Lange, og der kommer til en meget bitter Scene imellem dem. Anledningen er den gamle Undertoldbetjent Franks Indstilling foran Christie — der er en gammel Husven af den Motzfeldtske Familie. Christie bliver naturligvis udnævnt af Kongen den 5te October. I Statsraadet den

7de October kommer der til en forargelig Scene imellem Kongen og Bretteville, der grunder sig alene paa en Misforstaaelse. Medens Talen forud har været om, at Indre-Departementet til Kongens Tilbagekomst skal have opgjort et Udkast til Oprettelsen at et nyt Departement for de offentlige Arbeider og Revisions-Departementets Indgaaen, blander Bretteville ind Talen om en anden Sag, nemlig Udarbeidelsen af et Reglement for Officierernes Adgang til at deltage i de offentlige Arbeider, idet han spørger Kongen,

om han har noget imod, at Amtmand Aall tilkaldes til Deltagelse med Major Irgens og Amtmand Jenſen i Udarbeidelſen af et ſaadant Reglement. Kongen indbilder ſig, at Bretteville vil tage Amtmand Aall paa Raad med om det nye Departements Oprettelſe, og bliver herover forbittret og overfuſer Bretteville med Uartigheder i den Anledning. Oplyſt om Misforſtaaelſen giver han dog ſtrax Bretteville gode Ord. • I en hyggelig Middag ſamme Dag hos Statsraad Peterſen lader Sibbern ſig forlyde med, at det er opgjort, at Irgens ſkal blive Chef for det nye Departemement, og at Man bør arbeide paa at faa Schweigaard ind i Raadet, hvortil han nu ikke turde være ſaa uvillig ſom tidligere. Jeg ſpørger ham, om han troer at kunne bevæge Kongen til at ſlaa begge de militære Departementer ſammen; han mener, at Kongen nok ikke er uvillig, men har nogen Betænkelighed, fordi Prinds Oscar holder paa en egen Marineminiſter. Ved en ſenere Samtale med K. Motzfeldt faar jeg ud, at han har forberedt Sagen under ſit Ophold i Stockholm, og at dette Arrangement er Vilkaaret for hans Indtrædelſe i Raadet. — Under mit Foredrag af Jurhindſtilling i første Statsraad hos Kongen kommer denne med en underlig Lære om, at en Statsraad Intet ſkal ſætte i ſit Foredrag, ſom ikke Kongen kan bifalde; jeg bemærker i al Roligheb, at der er ſtor Forſkjel paa vore norſke Indſtillinger, der forfattes, forinden Overlæg har fundet Sted med Kollegerne eller Hs. Majeſtæt, og paa de ſvenſke, der først udarbeides, efter at Sagen er afgjort af Kongen. Jeg ſtøttes i min Paaſtand af Lange, ſom med megen Djervhed udtaler ſig for Bevarelſen af hvert Statsraadsmedlems individuelle Frihed og paaviſer vor Grundlovs Beſtemmelſer herom. — Efter Middagen paa Slottet den 1ſte ſpiller Kongen Whiſt med Peterſen, Bretteville og mig og gaar ſom forhen ind paa al Peterſens Skjemt. Han har den mindre gode Smag at

lade os føle paa Muſclerne i hans Laar og Arme. Nogen Paſſiar, ſom vidner om Aand eller Sands for højere Intereſſer, faar man desværre ikke, men den naive Bemærkning af Kongen, at han dog egentlig ej er andet end Soldat, og at dette er hans virkelige Fag.

9de October. Under en Viſit af Storthingspræſidenten, Harbitz, taler denne om, hvorfor man ej har taget Ueland med i den ſtore Jurycommiſſion, og da jeg giver et undvigende Svar, ſiger han, at det vel er, fordi man anſer Ueland for en Kjeltring, men han kan forſikre, at han ikke er større Kjeltring nu, end dengang ſaavel gamle Løvenſkiold ſom andre Medlemmer af Regjeringen gjorde ſaa voldſom Kur til ham og ſpilte ham op til den Størrelſe, ſom han derved er bleven. Det er let at mærke, at Harbitz ſelv gjerne vilde været med i bemeldte Commiſſion, og at han føler, at han kunde tiltrænge dette Middel for at ſtyrke ſin Credit.

12te October. Vor nye Statsſecretær gjør ſin Debut i Raadet, og det viſer ſig, at han ſaavel ſom Andre trænger til Veiledning og Retledning endog i Smaating. — Jeg faar Bloch til at tage en Afſkedsindſtilling for en gammel Major tilbage, at det ikke altfor ſtærkt ſkal ſkinne igjennem, at Penſioner for gamle Militære bevilges fortrinsvis Dagen efter, at Penſionsliſten er forelagt Storthinget. — Efter Kongens Afreiſe er der et forunderligt Havblik i Raadet, hvortil ogſaa Møinichens Bortreiſe bidrager. Kun Lange kommer af og til med ſine Udraab om, at han har ſagt det forhen, om at han beklager, at han ikke udtalte det med større Energi, da han altid har tænkt det &c.

19de October faar jeg endelig Bemyndigelſe til at ſlutte en Accord med Rigstidendens Udgiver; men nogle Dage efter melder Wulfsberg mig, at Malling har afbrudt Underhandlingerne med ham om Kjøbet af Bladet, og at

han har indledet Accord med Bogtrykker Fabricius, som jeg ikke kjender. De Motzfeldtske Storthingsmiddage begynde. Megen Cordialitet og Gemytlighed med forskjellige af Oppositionens Medlemmer, saasom Hammerstad, Augustinussen, Mossige, Enge, Blom &c., hvilket ikke hindrer flere af dem fra den 22de October at istandbringe den saakaldte Jakobinerklub, som Mange dog ikke ville være ved, især efterat den i Morgenbladet den 26de October er med stort Talent skildret som terroristisk og revolutionær. Morgenbladet vedbliver hele Maaneden igjennem at angribe denne „Reformforening", som den kalder sig, og bevise dens Skadelighed og Taabelighed. Aftenbladet optræder ganske afgjort som dens Organ, dens „Rygstød", som Ueland benævner det. Især angribes Overlærer Steen, „Selvmorderen", som han benævnes, fordi han har udtalt, at Offentlighed for Klubben vilde være selvødelæggende.

2den November fremstilles den Anckarswärdske Motion paa Ridderhuset om Unionens Opløsning. Herom føres en Discussion med Sibbern, som finder denne farlige Manøvre ret nyttig, hvilket formodentlig ogsaa er Kongens Mening. Dette bestrides med Iver fra Petersens og hans herværende Kollegers Side.

5te November foredrager Bretteville et Udkast til Søfartslov; i denne Anledning oplæser Lange det Foredrag, han holdt for Regenten i October 1857, da forrige Storthings Beslutning blev negtet Sanction, og vil vide, hvorvidt Statsraadet fremdeles vilde modsætte sig Sanction, hvis Beslutningen af Storthinget uforandret blev gjentagen. Dette bestrider jeg som uklogt; thi man vilde ikke kunne holde hemmelig den Beslutning, som i denne Retning blev fattet. Lange faar heller ikke Understøttelse hos de øvrige Raader og tiltræder Indre-Departementets Indstilling. Jeg gjør mine Kolleger bekjendt med Jury-Commissionens Betænkning, som viser betydelig

Splittelse inden Commissionen, idet kun 5, nemlig Stang, Aall, Schweigaard, Meldahl og Schwartz ubetinget ere for Nødvendigheden af at forandre Grundlovens § 20, medens Motzfeldt anser saadant tilraadeligt, Dunker og Valstad hensigtsmæssigt, og kun Sverdrup og Enge finde det unødigt. For Nødvendigheden af Forandring i Grundlovens § 88 udtaler sig kun Schweigaard, Meldahl og Schwartz. — Man bliver enig om at udsætte med Sagens endelige Behandling, indtil alle Kolleger ere samlede; imidlertid bebuder jeg min Ide at høre Højesteret over Spørgsmaalet, og at alternative Forslag til Forandringer i Grundloven bør fremsættes.

Den 4de November bliver høitideligholdt af Petersen egentlig ved en Misforstaaelse, da han havde forespurgt sig, om han kunde gjøre Bal den 8de, og faar det Svar, at han maa gjøre Middag den 4de. — Sorenskriver Lie, som var indstillet til Forflyttelse til Mandal, telegraferer til Stockholm, at han er saa daarlig, at han ej kan tænke paa at flytte; men hans Telegram forsinkes i Sverige nogle Timer, saa at han bliver udnævnt, og da jeg den

5te November spørger ham, om han vil søge at beholde det Embede, han har, svarer han Nei og takker for den Befordring, han har faaet til Mandal.

11te November. Statsraad for at afgive fornyet Betænkning om den nye Postconvention, hvorved vor Ven Statsraad Gripenstedt har fundet væsentlige Betænkeligheder, idet han ikke vil indrømme Norge, hvad han ved Conventioner har tilstaaet Rusland og Danmark. Samme Dag afgjøres i Storthinget Forandring i Grundlovens § 58 og 59, hvorved Valgdistricterne faa et bestemt Antal Repræsentanter (74 og 37) efter Schweigaards Forslag med 103 Stemmer mod 14, hvilket man senere beslutter at indstille til Sanction, uagtet saadant aabenbar er en Concession fra Kongemagtens Side.

21de November modtages Kongen, som for første Gang lader vente paa sig, da det slette Føre og Mørket ved Overgangen til Jernbanen har forsinket hans Reise. Stor Middag hos Petersen, hvor denne atter er plump imod mig. Stemningen imellem de to fra Stockholm ankomne Raader (imellem de Regjerende og de Regjerte, som Dagbladene i denne Tid har udtrykt sig) er nu kjendelig yderst forsonlig. I en Samtale med Sibbern lader denne forstaa, at man nu arbeider paa at faa Birch-Reichenwald til Statsminister, og at Kongen i dette Øiemed fremdeles er villig til at sanctionere en Beslutning af Storthinget om Statholderpostens Ophævelse, uagtet de Vanskeligheder, som Stemningen i Sverige, ophidset ved den Ankarsværdske Motion, gjør ham dette Skridt vanskeligt (sic). Det samme fremgaar af Birch-Reichenwalds Bestræbelser for at faa U. A. Motzfeldt til at indstille Musæus's Grundlovsforslag til Antagelse istedetfor det Thormod Knudsenske; thi hint gaar ud paa, at Kongen skal udnævne en Statsminister i Christiania, naar Statholderposten falder bort, medens dette gaar ud paa, at saadan Udnævnelse kan finde Sted. Min Indstilling om, at Grundlovsforandring ansees fornøden baade med Hensyn til § 88 og § 20, uagtet Flerheden af den nedsatte Commissions Medlemmer kun anser den sidste §'s Forandring fornøden, vinder saavel i forberedende Statsraad den

25de November som i Statsraad hos Kongen den

26de November almindeligt Bifald; ligeledes bifaldtes det, at Højesterets Udtalelse erhverves, inden Grundlovspropositionerne fremsættes, og inden det overdrages Nogen at udarbeide Udkast til en Jurylov, som der er nogen Rimelighed i. Samme Dag cordial Middag hos K. M., hvor M. koger Suppe paa sine Schydtziske Anecdoter og holder et Foredrag over den Jaabæk-Niels Vogtske Betænkning (i Gjærdecommissionen) om „Sauers Natur i vort Land", og

hvor E. Gram fra Trondhjem gjør et Udfald imod Toldstyrelsen, som Lange, istedetfor at benegte dets Rigtighed, søger at undskylde med Mangel paa Localkundskab. I Statsraad hos Kongen giver denne paa en temmelig nærgaaende Maade Møinichen som aftraadt Chef for Finants-Departementet sin Misbilligelse, fordi den Feil er indløbet i Gagelisterne, at Generalpostdirectøren er bleven opført under Regjeringen istedetfor under Postvæsenet.

Den 29de November meddeler Møinichen mig, at Kongen samme Dag har yttret for Petersen, at Møinichen burde søge det ledige Christianssands Stiftamtmands-Embede, og at Petersen Dagen efter havde berettet Kongen, at han havde bragt Møinichen denne Yttring, hvortil Kongen havde svaret, at det var godt.

Den 30te November kalder imidlertid Kongen mig op til sig for at tale om en Strafanstalts Indretning i Fredrikstad for at kunne benytte de gamle Fæstningsbygninger og faa et Værksted for Agerbrugsredskaber m. m., og da beklager han sig over Petersens Flaakjæfteri med Hensyn til Møinichens Afgang, den han ingenlunde har forlangt, men kun villet antyde som en mulig Nødvendighed, naar Raadet maa recrutteres med friskere Kræfter, efterson Statsraadernes Adgang til Storthinget nu kan ansees vis. Han omtaler, at han atter vil forsøge at faa Schweigaard ind i Raadet. Han omtaler, at der til næste Storthing maa udarbeides Forslag til Lov om Hypothekforeninger for Myrdyrkningsarbeider, hvortil jeg bemærker, at det ej er vanskeligt at faa Loven istand, men at det ej dermed er givet, at en saadan Indretning vil blive benyttet. I stor Middag paa Slottet Oscarsdagen

1ste December, udtaler Sibbern sig paa samme Maade som Kongen om Møinichens Afgang og beklager, at der nu er forvoldt Møinichen den unødige Plage at deltage

i Statsraadsmøderne i Stockholm den hele Vinter med den Bevidſthed, at Kongen gjerne vil være af med ham; thi førend Storthinget er over, bliver neppe nogen Forandring i Raadet, men da kommer vel baade Møinichen og Bloch til at gaa af. I Anledning af, at Kongen til flere Storthingsmænd har udtalt ſig løſt nok om, at man gjerne for ham maa faa Juryindretning, at en ſaadan ej var farlig, at Juryens Kjendelſe, ligeſom Nævndens i Sverige, bør kunne paaankes, naar der er Disſents mellem Jurymændene og den retskyndige Dommer, ſpørger jeg Sibbern, om Kongen virkelig er ſaa aldeles ubekjendt med Juryſyſtemet, og opfordrer ham til at berigtige Kongens Anſkuelſer; men Sibbern paaſtaar, at Kongen er ganſke vel inde i Sagen, og lader forſtaa, at han udtaler ſig ſaa for at kaſte Storthinget Blaar i Øinene, og at han har ſine reservationes mentales om ej at ville ſanctionere nogen Jurylov, ſom ganſke afſkaffer Appel. Dette fremgaar ogſaa af en kort Samtale, jeg ſamme Eftermiddag har med Kongen. Sligt dobbelt Spil huer mig ej.

2den December Middag hos Peterſen for Excellenſen,

3die December hos mig, hvor Sibbern taler om, at Birch endnu ej har ladet ſig bevæge til at overtage Statsminiſterpoſten her i Chriſtiania, hvis Oprettelſe ventes bevilget af Storthinget ved Siden af Statholderpoſtens Ophævelſe, hvorpaa U. A. Motzfeldt lover at Storthinget vil gaa ind. Tidligere har jeg netop bevæget U. A. Motzfeldt til at arbeide paa denne Sag ſaaledes, at en Statsminiſters Udnævnelſe bliver en Nødvendighed for Kongen (Muſæus's Forſlag), medens Comiteen har været inde paa at anbefale Tilladeligheden for Kongen af at beſætte en ſaadan Poſt (Thorm. Knudſens Forſlag). Gjennem Birch er netop Kongen bleven opfordret til at betyde U. A. Motzfeldt, at han kun vilde ſanctionere det Muſæusſke Forſlag.

5te December. Statsraad paa Slottet, hvor Kongen modtager Deputationer fra Storthinget angaaende Kroningen og Prolongation. Uagtet jeg har sat op, hvorledes Svaret ved deslige Addresser tidligere har været, og Sibbern instruerer Kongen herom, glemmer denne dog i sit Svar at udtale, at det vil være ham kjært at se Storthinget repræsenteret ved en Deputation i Trondhjem; men Stang (Deputationens Formand) anfører i Storthinget Kongens Tale saaledes, som den skulde have været. Møinichen beretter mig, at han idag af Kongen har faaet Bekræftelse paa, hvad denne yttrede for mig, at han ikke havde noget bestemt Ønske om hans Udtrædelse for Tiden, og Løfte om at sige directe til ham, naar han ønsker, at han skal udtræde. Efter denne Besked vil Møinichen intet Skridt foretage til at udtræde af Raadet.

6te December. Storthingsfoire, hvortil Kongen kommer directe efter en prægtig og varm dejeuner dinatoire paa Bogstad; men man mærker intet paa Kongen, at han kommer fra Reise, thi han er utrættelig i at tale med Publicum og poculere ved det rigt besatte Aftenstaffel.

8de December. Statsraad paa Slottet, derefter Ordenscapitel, hvor jeg udnævnes til Commandør, og saa brillant Middag og Aftenselskab. Ved Bordet meddeler Birch mig, at det nu kan anses givet, at Kongen udnævner Petersen til Minister, og at han allerede i Sommer har yttret for Petersen, at han ved at bevæge Kongen til at sanctionere den foreslaaede Forandring i Grundlovens § 14 og flg. §§ om Statholderposstens Afskaffelse og en Statsministers Ansættelse aldrig har tænkt paa selv for Tiden at antage en saadan Post. Forhandlinger have rimeligvis fundet Sted med Schweigaard om at indtræde i Raadet i den ene eller anden Egenskab, men Schweigaard giver fremdeles et bestemt Nei; han vil nok understøtte Regjeringen i

Storthinget, men blot efter ſin Overbevisning, ikke af Tvang. Ved første Ledighed bør det altſaa blive ved den gamle Aftale, at Major Irgens indtræder i Raadet, thi K. Motzfeldt er uvillig dertil.

9de December Kl. 7 om Morgenen Afſked med Kongen og ſenere ud paa Dagen med Sibbern, efter hvis Yttringer at dømme endnu Intet er afgjort fra Kongens Side om, hvorledes han ønſker Departements-Forandringen iværkſat. Samme Dag gaar Grundlovs-Forandringen om Statholderpoſtens Ophævelſe igjennem mod 2 Stemmer, medens den Kgl. Propoſition om Vicekongens Opholb falder med 75 Stemmer. Den følgende Dag antages med ſtor Majoritet den Kgl. Propoſition om Forandring i Interimsregjering og Regentſkab, Grundl. § 41 og Rigsact § 7. — Samme Dag forkaſtes de ſamme Forſlag under forſkjellige bitre Udtalelſer af de ſvenſke Stænder, navnlig Adel og Bondeſtand.

17de December discutteres Spørgsmaalet om Sanction af Statholderſagen i Statsraadet. Birch lader forſtaa, hvad han Dagen forud har meddelt mig, at det er Henſigten at faa Kongens Sanction i første Statsraad, ſom holdes hos Kongen efter B.'s Tilbagekomſt til Stockholm den 31te December nemlig, og at Sagens Ordning i det Hele vil lettes, naar Gage for den nye Statsminiſter er bevilget, ſaa at denne (Peterſen) med det ſamme kan udnævnes og tillige hans Eftermand (Irgens). Man anmoder derfor Birch om at aftale med nogle Storthingsmænd om at faa den gamle Statholdergage bevilget fuldt ud, ſaa at Henſynet til Gagens Størrelſe ej ſkal være noget Motiv til at fraraade Beſlutningens Sanction. Som ſagt ſaa gjort. Motzfeldt fremſætter Forſlaget ſamme Dag, og det afgjøres, efterat Gagecomiteen derover har afgivet ſin Indſtilling, med det Samme det er

refereret i Storthinget den 20de. Ligesom Lange i Raadet udtalte sig derhen, at man nok burde være fornøiet med en Gehalt af 8000 Spdlr., saaledes berettes det, at den sparsommelige Amtmand Aall underhaanden har virket for dette Resultat. Men de fulde 10,000 bevilges af Storthinget imod 11 Stemmer. Jeg har Samtale med Harbitz og Motzfeldt om at faa Sagen til at gaa; derunder yttrer Harbitz, at han og flere med ham slet ikke tillægger Ophævelsen af Statholderposten saa stor Betydning, at de ikke vilde anse det for nogen Ulykke, om vi atter fik svenske Statholdere. For disse Yttringer gjør Lange sig ogsaa til Organ i Statsraadet, den

21de December, da jeg foredrager Udkast til min Indstilling. Sagen besluttes udsat, da Birch foredrager et Ziffertelegram fra Sibbern, hvori denne skildrer Tilstanden i Stockholm som meget fortvivlet for Kongen med Hensyn til Indfrielsen af sit Løvte om Sanction. De svenske Statsraader ere os vistnok velvillige; men der er et stort Parti paa Ridderhuset, som vil benytte denne Concession for Norge til et Stormanløb paa det svenske Statsraad, som bebyldes for [at være] altfor norskfindede. Han tilraader derfor, at Sagen bliver udsat, og at Indstillingen ikke maa foretages, førend man har modtaget nærmere Meddelelse fra ham. I samme Møde lider jeg Nederlag med Hensyn til en Benaadningssag og til et fornyet Forslag om at give Wulfsberg et Tilsagn om at betragte hans Rigstidende som officielt Blad, naar han fra Nytaar faar ordnet sig saa, at Bladet overtages af et Actieselskab under en ny Redactør.

23de December melder Møinichen i et Brev om de Bevægelser i Stænderne og Statsraadet, der gaa ud paa at forhindre Sanction af Grundlovs-Beslutningen, og tilraader at imødegaa disse i Justits-Departementets Indstilling. Beretter om Fremsættelsen af den Dalmanske Motion, der forlanger,

at Stænderne skulle høres, inden Spørgsmaal om Kongens Sanction afgjøres. Jeg belaver mig paa at imødegaa den Hammerstadske Synsmaade i min Indstilling, der foredrages den

24de December, men jeg udtaler mig dog enig med mine Kolleger i, at Indstillingen purt og bart bør erklære Storthings-Beslutningen gavnlig for Norge og derfor antages (sic), idet jeg sender, hvad der er indtaget om Sagens unionelle Side, i Brev til Møinichen. Før Afskeden med Birch aftaler jeg med ham, at Stang og Dunker iblandt andre bør formaaes til at indtræde i Commission til Udarbeidelse af en Jurylov. Birch afreiser den

26de December. I Statsraad den

28de December meddeler Petersen, hvad Møinichen allerede har tilskrevet mig, at der i det svenske Statsraad har udtalt sig enkelte Stemmer for, at Spørgsmaalet om Statholderposstens Ophævelse er unionelt, og at Prinds Oscar ogsaa har udtalt sig for samme Mening. I Brevet fra Sibbern berettes ogsaa om Nordins Sendelse til Pariser Congressen og de ham meddelte Instructioner, som ere forseglede, men hvis Indhold er, at han skal holde paa Ikke-Intervention i de Italienske Stater. Bretteville afhandler de forskjellige Candidater til Christiansands Stiftamtmands-Embede. Man er enig om, at det ej gaar an at gjøre Morgenstierne til Amtmand, og at Vogt bør foretrækkes for Harris. Lange holder i den Anledning Foredrag om, at man ei bør foranledige Kongens Udtalelse paa Forhaand om, hvem han vil udnævne til noget Embede, og at man i ethvert Fald ej bør lade hans udtalte Mening faa nogen afgjørende Indflydelse paa Ens Indstilling.

31te December. Vi vente, efterat vore Forretninger ere tilendebragte, en Stund paa Telegram fra Stockholm i

Forventning om at erfare Noget om, hvorvidt der ſamme Dag har været Statsraad i Stockholm, og om Statholderſagen maatte være afgjort. Et Telegram om, at den Dalmanſke Motion i Plenum den 28de har været behandlet, og at Juſt.-Statsminiſteren væſentlig har udtalt ſig for ſamme, og at det (sic) er beſluttet ſendt Beſwærs-Udſkottet, refereres-

1860.

2den Januar. Petersen kommer meget ivrig til mig og beder mig være belavet paa i en Continuationsindstilling at imødegaa Justitiæ-Statsministerens Udtalelser paa Ridderhuset. Han gjør opmærksom paa, at hvis Kongen negter Sanction af Hensyn til de svenske Stænders Udtalelser, maa vi Alle som en Mand gaa af. Heri er jeg ganske enig, men med Hensyn til Continuationsindstilling tilraader jeg Forsigtighed og beder ham i ethvert Fald at lade være at bebude gjennem Telegram en saadan Indstilling, med mindre den fra Stockholm forlanges. I Statsraadsmøde den

4de Januar har jeg et saadant Udkast med mig; men det bliver ikke foredraget, da man er enig om ikke uopfordret at burde indgaa med saadan Indstilling. Da Riddervold i det følgende Møde er fraværende, bliver Sagen af mig først foredragen den

12te Januar, da det besluttes, at jeg skal tilstille Statsraadsafdelingen en Afskrift heraf. Imidlertid er en Mængde Penne satte i Bevægelse for at tage til Gjenmæle imod den Dalmanske Motion og Justitiæ-Statsministerens Udtalelse, saaledes Dunkers ved Flyveblade No. 1 og 2, som især gjøre Effect, U. A. Motzfeldt, Munch-Ræder og Expeditionssecretær Dahl i Morgenbladet, og Chr. Hansteen og Mœinichen i Rigstidenden (som siden Nytaar udkommer som Dagblad uden anden officiel Begunstigelse end Adgang

til offentlige Protocoller og Archiver, men underhaanden lovet, at man ej vil lade de øvrige Blade faa lignende Adgang, og at man i Regelen vil tilstille den sine offentlige Bekjendtgjørelser). De gode og vægtige Opsatser lade til at gjøre god Effect i Sverige, skjønt den Dalmanske Motion ej møder bestemt Forkastelse uden i Bondestanden. Af et Brev fra Birch, dateret 12te, ser jeg Bestyrkelse paa min Paastand, at det egentlig er Ketil Motzfeldt, som regjerer os Alle; thi da jeg, overensstemmende med en Samtale, jeg har havt med Birch forinden hans Afreise herfra, for K. M. har yttret Uvillie imod at foreslaa Joh. Sverdrup til Medlem af Regjeringens Jury-Commission, faar jeg gjennem Birch gjengivet K. M.'s Ytringer til mig om det Nødvendige i ikke at forbigaa denne store Mand. Birch bringer ogsaa paa Bane Muligheden for Kongen af at give en betinget Sanction paa Storthingets Beslutning til Grundlovs-Forandring om Prindse-Regjering, hvilken jeg under en Koppesygdom, temmelig fortumlet i Hovedet, besvarer den

20de Januar, idet jeg udtaler mig imod at udsætte med Sanctionen, indtil Storthinget er sluttet, hvilket vilde komme ligefrem i Strid med Grundlovens § 82, men for det Ubetænkelige i at give en Sanction, der er betinget af, at lignende Beslutning vedtages i Sverige inden næste Storthing — hvortil der nemlig skal være Udsigt, da Kongen tænker paa at sammenkalde en Urtima Riksdag.

Den 1ste Februar kommer jeg igjen efter min Sygdom i Statsraadet og foredrager en Masse Sager, deriblandt Besættelsen af Søndhordlands Sorenskriveri, hvori 3 blive staaende imod 3, men Rorum formelt faar Pluralitet for sig, da Præses, Petersen, stemmer paa ham, uden at tage Hensyn til private Forhold, der kunde gjøre det ønskeligt, at han her ikke deltog.

6te Februar ſkriver jeg atter til Birch om Syncommiſſionens Sammenſætning og bliver gjennem Telegram enig med ham herom, efterat jeg Dagen forud har havt en vidtløftig Conferance med K. M. herom, og om meget Andet. K. M. fortæller mig iblandt andet, at Kongen først havde lovet ſine Militære, at det ledige Generalkrigscommisſærs-Embede ſkulde blive beſat med en Militær, C. Faſting, men at Kongen ſenere paa M.s Foreſtillinger havde lovet, at Expeditionsſecretær A. Bull ſkulde faa Poſten, hvortil han maa anſees fortrinlig ſkikket. — Han indſtilles ogſaa den

8de Februar, hvilket fremkalder bidſke Udfald fra Militærets Side. Fremdeles beretter K. M., at Kongen har lovet Feldttøimeſter Staib (Brettevilles Svoger) Toldinſpectør-Embedet i Laurvig, men tilſtyrker, at man bør blive enig om en anden Mand for om muligt at vænne Kongen af med at bortlove Embeder til den militære Kamarilla. Jeg taler i den Anledning med Lange og Riddervold og foreſlaar dem Expeditionsſecretær Arentz, da hans Embede bliver overflødigt til Sommeren, hvis Reviſions-Departementet opløſes. Endelig lader K. M. mig forſtaa, at han til den Tid maaſke nok indtræder i Raadet tilligemed Irgens, hvis Kongen gaar ind paa at ſlaa de militære Departementer ſammen, at ſløiſe Reviſions-Departementet og oprette et nyt Departement for de offentlige Arbeider. Samtidig indløber Telegram fra Stockholm om, at Skriverierne i Sverige have antaget en yderſt heftig Retning imod Norge, idet Grev E. Sparre & Strandberg har udgivet „Flygeblad fra Östra Siden Fjellet“, og Ekonomiudſkottets Underafdeling med 11 mod 4 Stemmer har udtalt ſig imod den Norſke Afgjørelſe af Statholderſagen. Det ſvenſke Aftonblad underſtøtter dog vor Sag med ſtor Varme, og Sibberns og Birchs Breve aande fremdeles Haab. Lange begynder her at declamere

om, hvor kostbar en Sejer i denne Sag vil blive os, og begynder i Møde den

15de Februar, efterat have forelæst et Brev til Møinichen, hvori han har udtalt sig i denne Retning, at ymte om, at vi bør indgaa med Foreſtilling om, at Statholderſagen helſt bør afſlaaes. Han finder heri enſtemmig Modſtand. Samme Dag levende Strid om Toldinſpectør-Embedet i Laurvig, ſom overgives til Peterſen, da Lange paaſtaar, at han maa indſtille ſin Huſtrues Fætter Amtmand Cappelen; ligeledes ſtor Strid om to Smaa-Embeder: Indre Sogns Sorenſkriveri og Tromsø Byfoged-Embede, hvor jeg bøjer mig for Overmagten og indgaar paa at indſtille en ung Storthingsmand, Cand. Hammer, uagtet jeg har declameret ſtærkt imod at tage Folk, fordi de ere komne paa Thinget. Mine Indſtillinger om Jury-Commisſionens Sammenſættelſe, hvorom jeg har havt livlige Discuſſioner og Brevvexlinger med Stang, U. A. Motzfeldt, J. Falſen og Schwartz, ſamt om Bemyndigelſe for den ældre Proceslov-commisſion til at omarbeide dens Afſnit om Appel gaa uden Bemærkning igjennem. — Da jeg den

16de Februar har Indſtilling om betinget Sanction paa Storthings-Beſlutningen om Prindſeregjeringen færdig, ſøger jeg Schweigaard for at discuttere Sagen med ham. Han kommer til mig Dagen derpaa og fraraader med Beſtemthed at indlade ſig paa den ſvenſke Regjerings Ønſke. Han erkjender viſtnok, at Forſøjningen kunde være henſigtsmæſſig, men nogen egentlig Nødstilſtand kunde dog ikke ſiges at være forhaanden, thi efter Kongens Alder maatte Sandſynligheden dog være for, at der ej blev Spørgsmaal om hin Lovs Anvendelſe i de førſtkommende 3 Aar. Beſtemmelſen i vor Grundlovs § 80 fandtes i omtrent lignende Udtryk i den engelſke og de fleſte conſtitutionelle Staters Statsret og betragtedes overalt med Ærbødighed, og det

vilde give en betænkelig Præcedents, om vi uden ſtreng Nødvendighed vilde bryde paa dette Princip. Saadant Brud, i hvor uſkyldigt det i Virkeligheden maatte anſees at være, vilde desuden rimeligvis fremkalde heftige Angreb paa Regjeringen, ſom man allermeſt i denne Tid burde ſøge at undgaa. Dette melder jeg Birch i Skrivelſe af

20de Februar, hvori jeg tillige oplyſer ham om, at Stang og Dunker ganſke delte denne Schweigaards Mening. Peterſen havde discutteret Spørgsmaalet med den Førſtnævnte og jeg med den Sidſte, idet jeg den 19de ſøgte ham for at høre, om han ikke delte min Mening, at jeg af al Magt burde ſøge at afholde C. Hanſteen fra offentlig at forfægte en Mening, han var kommen til ved Gjennemlæsningen af det ſvenſke Flyveſkrift og Dunkers nyeſte (og bedſte) No. 3, nemlig at det vilde være ganſke ſtemmende med Rigsactens § 5, om Kongen afgjorde vort Statholderſpørgsmaal i et Statsraad, beſtaaende foruden af de 3 i Stockholm værende Norſke Raader af 3 tilkaldte Svenſke. Dunker var da ganſke enig med mig i, at den i vort Statsliv antagne Forſtaaelſe af bemeldte Rigsacts Beſtemmelſe, at den kun kan finde Anvendelſe paa Sager, der directe angaa begge Stater ſom en Enhed eller deres Styrelſe, men ikke paa Sager, der middelbart eller indirecte intereſſerer enkelte af det andet Lands Borgere eller endog en Flerhed af diſſe, og nu er det netop vor, af Dunkers Flyveblade forſvarede Mening, at Statholderſagen ikke hører til de Sidſte; et Indlæg ſom det Hanſteenſke vilde altſaa fordærve vor Sag. — Norum (der upaatvivlelig gjennem Møinichen har faaet Nys om, at han knapt vilde faa Søndhordland), melder mig, at han tager ſin Anſøgning tilbage, og dette telegraferer jeg til Birch; K. M. fortæller mig, at han gjennem Telegrafen har opfordret Birch til at paavirke Peterſen, ſaa at han indſtiller Arentz til Laurvig.

21de Februar faar jeg med Bypoſten tilſtillet en ret mærkelig Brochure, ſom opfordrer Storthinget til ſtrax at ſlutte en ny Foreningsact med Sverige efter det Engelſk-Skotſke Mønſter. Det antages, at denne Brochure, der bærer Navn af at være forfattet af Lars Heier i Lomb, ſkriver ſig fra Svenſk-Amerikaneren Hebbe, der ligger ude i Bærum og er Correſpondent herfra for Stockholms Blade. Den vækker ingen Opmærkſomhed hos Publicum.

25de Februar udnævnes Dahl, og derom kommer Telegram, ligeſaa om, at Motzfeldts og mine Skriverier til Birch angaaende Toldinſpectør-Embedet i Laurvig har virket derhen, at alle 3 Kolleger i Stockholm erklære ſig enig i Arentz's Indſtilling, og at Sibbern bombarderer Peterſen med Breve herom, ſaa at denne overgiver ſig.

27de Februar udkommer Dunkers Flyveblad No. 4, hvori han med mageløs Dialectik bekjæmper det Svenſke Economiudſkots nys her bekjendte Indſtilling om, at vort Statholderſpørgsmaal bør udſættes, indtil Kongen, efter at have hørt en ny Unionscomite, paa engang kan faa iſtand en ny Foreningsact imellem Rigerne. Brevvexlingen fra Sibbern bliver kjendelig lyſere, og vi tvivle ikke paa Udfaldet af Statholderſagen.

3die Marts forebrager jeg i Statsraadet min Indſtilling om Ikkeſanction af Storthingets Beſlutning om Prindſe-Regjering og Interims-Regjering, idet jeg mundtlig udvikler Grundene, hvorfor jeg aldeles har opgivet Tanken om en betinget Sanction. Indſtillingen indeholder Forſlag om fornyet Fremſættelſe af Kgl. Propoſition om Prindſe-Regjering, men ikke om Forandringerne i Interims-Regjering. — Lange kommer i den Anledning med et af ſine vanlige Foredrag, om det Betænkelige i ſaaledes at give efter for den Vind, der blæſer i Sverige, men inſiſterer dog ikke paa Forandring i min Indſtilling. Samtale med K. Motzfeldt om hans Ind-

træden i Regjeringen; han forsikrer, at han aldeles har opgivet Tanken herom for det Første, og at Birch til Sommeren kommer til at overtage Armee-Departementet. Tidligere havde jeg anmodet vor Chef om at betyde Bloch, at han ialfald ikke uden at conferere med sin vordende Eftermand burde gjøre Indstilling om Expeditionssecretær-Embedet i Armee-Departementet; men at (sic) Petersen uagtet sit Løfte til mig ej havde gjort noget herved, at han, Motzfeldt, derfor havde formaaet Sibbern til at telegrafere til Petersen herom. Dette Telegram convoluterer Petersen uden nogen Følgeskrivelse eller mundtlig Meddelelse til Bloch, som bliver rasende derover og siger: „Det skal vi blive to om; Kongen vil dog vel ikke sparke mig ud!" Stor Bevægelse iblandt Publicum og i Dagbladene angaaende Morderen Arne Kulterstads Henrettelse. Man forlanger, at Sagen skal tages op igjen og Benaadnings-Indstilling gjøres &c.

6te Marts kommer endog en Deputation fra Søndre Aurdal til mig for at forhøre, om fornyet Benaadningsansøgning eller Sendelse af en Deputation til Kroningen i Stockholm for da at bede om Benaadning kan nytte til Noget. Uagtet Indstilling om Ikke-Benaadning under min Sygdom har været foredraget af Petersen, gjør jeg dog Sagen til min og holder mig stiv. Samme Dag forelæser K. Motzfeldt et Telegram fra Birch for mig, hvorefter Stemningen i Stockholm for vor store Sag skildres som betænkelig. Motzfeldt og jeg er enige i, at vi bør holde os faste tiltrods for de i de svenske Aviser udstødte Trudsler om, at flere af Ministrene ville gaa af, hvis Kongen gjør os til Villies. Det synes, som om Manderstrøm er den eneste af de svenske Raader, der staar ved sit Løfte til Birch.

7de Marts. Indstilles Meinich til Amtmand i Søndre Bergenhus Amt. Lange holder Foredrag for Munch-Rædere, men der bliver ingen Disfents.

14de Marts forelæser Lange et Brev, han har skrevet til Møinichen om Unionsforholdene, og hvori han end bestemtere end forhen udtaler sig om de Farer, vi udsættes for, hvis Kongen imod de svenske Stænders og sit svenske Statsraads Protest sanctionerer Storthingets Beslutning i Statholdersagen. Han befrygter, at dette vil medføre en Forpligtelse for os til at vise os medgjørlige i de Forandringer af Unionen, som fra svensk Side attraaes. Jeg opponerer med Bestemthed imod ham og henstiller til ham, om han troer, at de svenske Fordringer ville blive mindre, naar de have vundet fuldstændig Overtag over os i denne første Hovedsægtning. Bloch udtaler sig i samme Retning som mig; ogsaa Petersen og Bretteville erklære sig enige med mig, men Petersen har selv fortalt mig Dagen forud, hvorledes han stadig tilskriver Sibbern i samme Retning — fordi han ligesaa gjerne forbliver i sin nærværende Stilling som at gaa ind i den højere Rang, højere Løn — men ogsaa saa meget større Fordringer til ham. Jeg gjør ham opmærksom paa, at dette personlige Hensyn bør han ialfald beholde ganske for sig. Uagtet Bretteville har erklæret sig enig med mig, erklærer han sig om Aftenen i Theatret til K. M. i samme Retning som Lange. Riddervold udtaler sig enig med denne Sidste og foreslaar, at jeg skal komme med en Continuations-Indstilling gaaende ud paa, at Statholdersagen under nærværende Omstændigheder ej bør sanctioneres. Hertil erklærer jeg mig uvillig, og hermed ender Discussionen for denne Gang. Economiudskottets Indstilling og en ny Brochure af E. Sparre, Flygeskrift No. 2, kommer os ihænde. Bemeldte Indstilling gaar ud paa, at Stænderne skal anmode Kongen om Ikke-Sanction, saalænge Unions-Forholdene ej ere undergivne en Omarbeidelse. Fælles-Repræsentation antydes, hvori Norge skulde faa en Lydstemme. Denne Indstilling afgjøres i Stænderne den 17de efter

vidtløftige Debatter i Ridderſkabet og Adelen ſamt i Præſteſtanden med albeles overvejende Majoritet, i de to „ofrælſe“ Stænder med en liden Majoritet.

I Statsraad den 10de Marts foredrager Peterſen Indſtilling om Laurvigs Toldinſpectør-Embede, hvortil han indſtiller Arentz, for hvem jeg ogſaa ſtemmer; Riddervold holder paa Amtmand Cappelen og Bloch paa Staib. Lange vil overvære Discuſſionerne, „med mindre han formelig udvoteres,“ og griber Anledningen til at tage fat paa mig, fordi jeg har confereret om denne Sag med Kollegerne i Stockholm — en Bebreidelſe, ſom jeg paa ingen Maade vil tage til Indtægt, da min Virkſomhed alene er udſprungen af Iver for det almindelige Bedſte og ikke af noget perſonligt Henſyn. I Mødet den

17de Marts holder Lange atter et af ſine vanlige Foredrag om Stangs Fortjeneſter, ſom Ingen af os beſtrider, uagtet vi holde os op over hans Udfald mod K. Motzfeldt Dagen forud under Behandling af Poſtbudgettet. Søfartsloven gaar til Sanction, idet alene Riddervold knurrer over, at man nu gaar ind paa de Søretter, man tidligere (iſær Stang) har beſtridt. Brevvexling med Birch angaaende Arne Kulterſtad. Birch er tilbøjelig til, at man ſkulde ſtede Arne Kulterſtad til nyt Forhør for at faa hans Bekjendelſe til Protocols og forvisſe ſig nærmere om, hvorvidt de tidligere oplyſte Kjendsgjerninger lade ſig forene med denne Bekjendelſe. Denne Idé bekjæmper jeg med Iver.

19de Marts faar jeg vide, at Henrettelſen er beramet til Midten af April.

21de Marts. Meddeles Telegram fra Sibbern, hvorefter det ſvenſke Statsraad har tilkjendegivet Kongen og de norſke Raader, at de ville gaa af, hvis Storthings-Beſlutningen ſanctioneres. Kongen fremdeles ved godt Mod og venlig. Lange declamerer. Det i Dagens Aviſer gjengivne

Rygte fra Aftonbladet, at Kongen paa Grund af sin Intimitet med vor Sags ivrigste Modstandere: Sparre, Bildt og Nordstrøm, beskyldes for at spille under Dække med Majoriteten og at have medvirket til de i Løverdags fattede Beslutninger af Stænderne, bringes paa Bane. Petersen oplæser i den Anledning en Tirade af Sibberns sidste Brev, hvorefter Kongen fornylig havde yttret, at hans egen Ære vilde lide et endnu større Skaar end den Hengivenhed, Normændene nærede for ham, hvis han undlod at opfylde sit Løfte. Slige Yttringer ere dog klare.

4de Marts indløber Telegram om, at det store Spørgsmaal samme Dag har været behandlet i Statsraad hos Kongen, at Raaderne have ført til Protocols, hvorfor Sagen har været udsat, at de mene, at Storthingets Beslutning bør sanctioneres uagtet Stændernes Beslutninger, og at Kongen ved Sanction vil lette Gjennemførelsen fra norsk Side af det nye Unionsforedrag, som fra svensk Side ønskes, men at Kongen har reservert Sagens Udsættelse. Det tilføies, at man derinde har opgivet Haabet om Sanction, og at Stillingen er fortvivlet.

27de Marts sender Dr. Heinemann mig Provst Wieselgrens Tale i det Gotheborgske Videnskabs Selskab om „Union og Unitet", som jeg læser med stor Fornøielse; det bliver mig mere og mere klart, at den i Sverige førte Strid egentlig er imellem det gamle Adelsaristocratie og de yngre Liberale, og at Stridens Udfald viser, hvor faatallige de Sidste ere, men at de dog have Fremtiden for sig; forsaavidt bør man ej se Tingene i et altfor mørkt Skjær. — Ny Indstilling om Ikke-Benaadning for Arne Kulterstad afgaar den

26de Marts, og med samme Post anmoder jeg Birch om, i fornødent Fald gjennem Telegraf, at melde mig inden Paaskeaften den 7de, hvorvidt Naade eller Udsættelse er at opnaa.

31te Marts ankommer Telegram, hvori meldes, at Exped.-Utskottets Skrivelse til Kongen om „Norska frågan" er affattet i mildere Udtryk, end de fattede Beslutninger lader formode, og at Kongen ret vel kunde sanctionere, men at man ej vover at haabe.

Den 30te Marts gaar det Hansenske Project til Storthingsbygning med Finants-Departementets Indstilling til Stockholm. Vi finde Alle, at Stilen er ædel i sin Simpelhed, og at det indre Arrangement er særdeles hensigtsmæssigt. Brev fra Sibbern forelæses, hvori med Bestemthed udtales, at Kongens Færd paa alle 3 Medlemmer af Statsraadsafdelingen har gjort det Indtryk, at den har været aaben, og at han lige til det Sidste har ønsket at kunne sanctionere, ligesom han med Manderstrøm, de Geer og Hamilton inden sin Afreise hertil i Høst havde aftalt, at han kunde give Forhaabning om, at saa vilde ske.

4de April forelæses Telegram, hvori meddeles, at Kongen Dagen efter i norsk Statsraad vil negte sin Sanction. Det sættes under Votering, hvorvidt denne Meddelelse og de senere, som om dette Udfald ventes, skulle holdes hemmelige eller ej. Lange og jeg overstemmes, men et Tillægsblad til Chr.-Posten meddeler Udfaldet den

5te April. Samme Dag faa vi fuldstændige Telegrammer om Statsraadsafdelingen og Kongens Dictamen til Protocollen. Kongen siger, at han i det væsentlige er enig i de Norske Statsraaders Opfattelse af Sagen og selv til beleilig Tid vil gribe Initiativet for at faa denne Reform gjennemført.

8de April ankommer Telegram om, at de svenske Stænders Petition har været behandlet i svensk Statsraad Dagen forud, og at Kongen der for Tiden har afslaaet Petitionen om at bevirke Forandringer i Unionsacten, hvilket meddeles i Morgenbladet for den følgende Dag med sede

Typer og lader til at vække stor Tilfredshed. De norske Protocoller meddeler jeg Storthinget den

10de April til dets Samling efter Paasken den 11te. Meningerne inden Thinget skulle være meget delte om, hvorvidt dette skal gjøre noget Skridt i Anledning den Kgl. Resolution. Sagen udsættes. Samme Dag, som Statholdersagen afgjøres, benaader Kongen ogsaa Arne Kulterstad; den Aftenbladiske Petition om Benaadning er kommen til Stockholm Dagen forud, men ikke officielt fremlagt, da den ej har passeret den Norske Regjering, og er sendt Sibbern uden Følgeskrivelse i en ufrankeret Pakke uden ordentligt Segl. Da jeg Dagen efter gjør Aftenblads-Redactøren Richter opmærksom herpaa, vil han ikke egentlig vedgaa at have Del i Petitionens Forfattelse eller Affendelse, men slaar paa, at den saa at sige har gjort sig „sjøl".

13de April kommer Telegram fra Sibbern, hvori meddeles, at han og Birch Dagen forud har været oppe hos Kongen, som har forelæst dem sin Tilførsel i det Svenske Statsraad den 7de, hvori fremhæves, at han paa Grund af Stændernes Petition og det svenske Statsraads Protest allerede i norsk Raad har negtet sin Sanction til Statholdersagen og derfor nu ei behøver at beramme noget combineret Statsraadsmøde, men ligesom dette Tillæg ei har staaet i det tidligere Telegram, saaledes findes det ej heller i den officielle Artikel i Post-Tidningen, hvoraf vi under Statsraadsmødet den

14de April gjennem Telegraf faar Afskrift. Denne forsætlige Udeladelse af et saa væsentligt Punct græmmer os Alle dybt. Petersen og Bretteville vække Motion om, at Kongens Afslag paa nu at fatte Beslutning om Revision af Unionsacten er afgivet i svensk Statsraad, bør paatales af den Norske Regjering, og vil, at jeg skal indkomme med Indstilling (sic). Jeg vægrer mig herfor og faar Kollegerne

tilſlut til at opgive denne Mening ved at gjøre opmærkſom paa, at den ſvenſke Juſtitiæ-Miniſter netop har andraget paa Sagens Behandling i ſammenſat Statsraad, og at Kongen har udſat Afgjørelſen heraf, men derhos givet et Dictamen til Protocols: vores Anke blev derfor kun en Klage over Kongen perſonlig, og derpaa vil jeg nødig indlade mig. Samme Dag behandles Statholderſagen foreløbig i Storthinget, hvor det Sverdrupſke Parti og formentlig Statsraad Stang har været virkſom for at ſætte Gemytterne i Bevægelſe imod Sibbern og Birch. I dette Møde nedſættes blot en Komite af 15 Medlemmer, ſom vælges ſamme Aften af Valgcomiteen. Man vil anfalde de nævnte Raader, fordi de paa egen Haand have udſat Sagens Afgjørelſe et Fjerdingaar og ikke kraftig nok proteſteret. Harmen over Udfaldet ſkal altſaa gaa ud over diſſe Mænd, ſom væſentlig have bidraget til, at Udfaldet blev ſaavidt taaleligt for Norge, ſom det er blevet, medens paa ſamme Tid diſſe Mænd have lidt ſaa overordentlig ved Kongens Svaghed og Tilbøjelighed til uhæderlige Udflugter. Med Telegrafen meldes ſamme Aften, at i Statsraad hos Kongen ſamme Dag Arentz er udnævnt til Toldinſpectør, men Borgemeſter-Embedet i Bergen udſat, hvilket jeg anſtyder ſom Tegn paa, at Birch endnu er i Tvivl om, hvorvidt han ſkal gaa af. — I et Beſøg af K. Motzfeldt den

15de April betroer han mig, at ogſaa Sibbern har indgivet Anſøgning om Afſked, ſom indtil videre hviler hos Kongen, at Tilſtanden er fortvivlet, iſær fordi man ej kan øine Muligheden af at finde tjenlige Eftermænd — men at alt beroer paa, hvorvidt de Stang-Sverdrupſke Planer i Storthinget ville lykkes.

14de April. Hagerups Jordfæſtelſe. Afſked med Broder Carl.

18de og 19de April kommer Telegrammer om, at Kongen har gjort hele Statsraadsafdelingen bekjendt med den over det svenske Statsraadsmøde Paaskeaften førte Protocol, der udviser, at ikke alene Kongens Dictamen er forskjelligt fra, hvad der fra først af er officielt meddelt, men ogsaa at den Svenske Justits-Minister har ladet tilføre Protocollen, at det Svenske Statsraad ej kan opfatte den af Hans Majestæt i Norsk Statsraad afgivne Resolution som stridende mod det svenske Statsraads Opfatning af Sagen som unionel, da Sanction paa Storthingets Beslutning blot er bleven negtet, og udtrykker sin Erkjendtlighed for, at Hans Majestæt har afgjort Sagen i svensk Interesse.

20de April holdes extraordinært Statsraadsmøde, hvori Sagen discutteres. Riddervold søger at gjøre den Mening gjældende, at Hans Majestæts forskjellige Udtalelser for sine norske og for sine svenske Raader kan forklares som et Slags Courtoisi for begge Nationer, og at den svenske Statsministers Udtalelse nærmest er at betragte som en Protest imod Kongens Behandling af Statholdersagen i Norsk Raad; men vi kunne dog ikke skjule for os selv, at Kongen enten med Forsæt har spillet et dobbelt Spil, eller at han er saa aldeles uden Karakter, at Enhver kan dreje ham, hvorhen han vil. I ethvert Fald er Sagen fortvivlet. Vore Kolleger i Stockholm tilføje, at de ej tidligere have kjendt Protocollen af 7de i dens Helhed, og at de af Kongen have faaet Bemyndigelse til, at Protocollen maa blive fremvist for Storthingsmænd, men ej offentliggjort. Det besluttes at kalde Storthingets Præsident og Vicepræsident ned i Raadet og forelæse dem Protocollen; Harbitz og Aall komme ogsaa strax, men Harbitz vil ej have nogen Befatning med Sagen, medmindre han kan faa Afskrift og forelæse for 15 Mands-Comitteen, hvilket jeg har tilraadet at skulle ske, men da jeg er bleven overstemt, telegraferes til Stockholm, hvor-

fra erholdes Kongens Samtykke hertil og Løfte om, at den hele Protocol skal blive oversendt for at meddeles Storthinget officielt. I Statsraadet den

21de April forelæser Petersen Telegram fra Statsraadsafdelingen om, at de have indgivet sine Ansøgninger om Afsked, og at de ere bestemte paa at gaa af, hvis Kongen ej i et Statsraadsmøde, som samme Dag skal holdes, er villig til at give en tilfredsstillende Forklaring angaaende sine tvetydige Protocoltilførsler i denne Sag. Samme Dag var 15 Mands-Comiteens Indstilling, afgiven af en Majoritet af 8: J. Sverdrup, 2 Krognesser, Steen, Ueland, Enge, Danielsen og Vig, imod 7: Aall, Harbitz, U. A. Motzfeldt, Bergh, U. Sverdrup, Schweigaard og Valstad, opslaaet til Behandling. Indstillingen gik i floskuløse Udtryk ud paa at beklage Udfaldet og misbillige de norske Statsraaders Behandling af Sagen; men paa Grund af de Aftenen forud modtagne Oplysninger sendes Sageu tilbage til Comiteen til fornyet Indstilling. Om Aftenen Kl. 11 modtages Telegram om, hvad der i Statsraad samme Dag er foretaget for at faa Kongens bestemte Udtalelse om, at han anser Statholderspørgsmaalet for udelukkende Norsk. Det viser sig, at Kongen bifalder Statsraadsafdelingens Udtalelse ved at befale Afskrift af deres Forestilling tilstillet Storthinget; men noget udtrykkeligt Tilkjendegivende fra Kongen er dog ikke at erholde.

23de April refereres 15 Mands-Comiteens fornyede Indstilling i Storthinget; denne kommer under Behandling samme Eftermiddag, og der debatteres den til Kl. 2 om Natten, da Misbilligelsen imod Statsraadet udslettes ved 76 Stemmer mod 35, saa at Kroningsdeputationen med Schweigaard som Ordfører Dagen derpaa kan afreise med Dampskibet Lindesnæs til Stockholm.

I Statsraadet den 25de April overbringes Storthingets Adresse. Jeg har med mig Udkast til en Indstilling, hvorved Addressen fremsendes; denne giver Anledning til vidtløftige Debatter. Riddervold vil have, at man ikke skal udtale sig om, hvorledes man opfatter Kongens Anskuelse af Spørgsmaalet som ikke unionelt, og ikke specielt omhandle Umuligheden af at tænke paa nogen Revision af Unionsacten, men blot i Almindelighed yttre, at man ganske deler de i Adressen udtalte Anskuelser. Dette vinder ved Votering Langes og Petersens Bifald og tages derfor tilfølge, da kun Bretteville er enig med mig. Derimod bifaldes ikke Riddervolds Forslag om, at man skal indstille, at Adressen skal opbevares i Archivet, da vi andre finde, at dette vilde indeholde et Raad til Kongen om ej at svare noget paa Adressen, hvilket vi ej ønske at udtrykke. Samme Tid ankommer Coureer fra Stockholm med Protocol af 21de og Afskrift af den svenske Protocol af 7de; tillige bringes Breve fra Sibbern, der skildrer de Lidelser, hvorfor Kollegerne have været udsatte, for at bevæge Kongen til de smaa Indrømmelser, de have opnaaet, og Umuligheden af at udrette mere. Det berettes, at Kongen ogsaa er medtagen af den seneste Tids Krisis, at Stemningen derinde fremdeles er oprørt, men dog efter Nogles Paastande begynder at beroliges. Vore Dagblade have ogsaa i disse Dage baaret Præget af den oprørte Stemning, som her har herskt. Aftenbladet og Christianiaposten have raset imod Statsraadsafdelingen i Stockholm, navnlig Birch-Reichenwald, opfordret dem til at gaa af, meddelt Rygter om, at saa vilde ske, og om nye Ministercombinationer; ogsaa Riddervolds og min Afsked er bebudet, men uden synderlig Grund, saa jeg for mit Vedkommende har indskrænket mig til at overlægge med K. Motzfeldt om, under hvilke Forudsætninger jeg burde søge Afsked. Morgenbladet har i denne Tid støttet Regjeringen

paa en decideret Maade, idet saavel Dunker som dets egne Mænd, Aschehoug, ja endog Stabell selv der har leveret udmærkede ledende Artikler. — Efter Adressens Affendelse og Kroningsdeputationens Afreise indtræder ligesom en Stilstand og midlertidig Ro i Gemytterne; dog melder Sibbern os, at han og Birch endnu ikke definitivt have opgivet Tanken om at træde af, og at dette er Grunden til, at Borgemester-Embedet i Bergen, som Birch i Tilfælde gjerne vilde have, fremdeles ei er besat.

30te April tilskriver jeg Birch-Reichenwald om, hvorvidt Kollegerne derinde og Kongen er tilsinds at sanctionere den militære Straffelov, trods at Odelsthinget har forkastet den Kgl. Propositions mildende Forslag om Slagstraffens Anvendelse paa degraderede Menige. Jeg faar et ubestemt Svar, og efter Conference med K. Motzfeldt tilbyder han sig at ægte et mere bestemt, idet han formener, at Kongen kan ville sætte sine Raader i Stikken og sanctionere Beslutningen trods Indstilling fra dem om Negtelse af Sanction; men jeg fraraader dette og gjør min Indstilling færdig, gaaende ud paa Negtelse, men saaledes affattet, at man let kan slaa ind paa Sanction ved næste Storthing. Storthingsbeslutningen, fattet den 5te Mai, overbringes først den 12te, og i samme Møde afgjøres min Indstilling med Enstemmighed, idet Lange vel gjør nogle Ophævelser hentede fra den Betragtning, at Slagstraffen, allerede indskrænket som den er i den Kgl. Proposition, har altfor liden Betydning til at burde holdes paa; men han frafalder Dissents ved den Bemærkning af mig, at denne Straf paa Togt og i Feldt er vanskelig at undvære, og at man burde forsøge først ved Resolution at faa den afskaffet i Fredstid som arbitrær Straf. Riddervold ej tilstede. I et foregaaende Møde har der været livlig Discussion om Sanction paa Storthingets Beslutning

om Oldnorſkens Indførelſe ſom Undervisningsgjenſtand i Skolerne, hvilket jeg forſvarer; men da jeg ei faar Medhold, opgiver jeg at disſentere. I Mødet den

12te Mai beſluttes det, at Storthingets Opløsning ſkal foreſlaaes til 22de Mai. I ſamme Møde foredrages en Skrivelſe fra Møinichen, hvori gjøres Indſigelſe mod Lieutenant Dues Udnævnelſe til Capt. i Armeen, hvorom Bloch tidligere har faaet en Indſtilling iſtand imod Flerhedens Ønſke. Jeg kan ikke tillægge denne Sag den Betydning, ſom Møinichen og Riddervold ville give den, og paaberaaber Englands Exempel, der ligeſom de fleſte øvrige Stater have denne Fornøielſe for Monarchen. Kroningsdeputationen kommer hjem fra Stockholm.

14de og 16de Mai behandles Spørgsmaalet om Statsraadernes Deltagelſe i Storthingets Forhandlinger og Protocolcomiteens Indſtilling. Det første falder, hvorover jeg ej er misfornøjet, da jeg befrygter, at det vil medføre for ſtor Forandring i vore Forhold og forſtyrre den Ligevægt, ſom Grundloven har tænkt ſig. Riddervold er den eneſte, ſom decideret holder paa dette Forſlag; vi ere enige om, at det ej gik an at negte Sanction, om det var bleven antaget. Odelsthinget gjør ſig, ved ikke at ville decretere Rigsret, men udtale ſin ſtærke Misbilligelſe imod Riddervold for Skoleſagen og iſær mod Bretteville for Jernbaneſagen, ſkyldigt i den ſamme Feil, det bebreider Regjeringen, nemlig i Brud paa Conſtitutionen, ved at tillægge ſig Dommermyndighed, medens det kun har Anklagemyndigheden. Bretteville opkaſter det Spørgsmaal, om han ſkal ſøge ſin Afſked, hvilket vi med ham beſvare benegtende, da det vilde være at tillægge Odelsthingets Pluralitet altfor ſtor Betydning og vilde faa Udſeende af at være gjort paa Kvantvis, da Kongen viſt ikke vilde indvilge den.

I Mødet den 16de Mai forelæser Præses et Brev fra Sibbern, der omhandler Situationen inde i Stockholm og lader falde Hentydninger til, at hverken de norske eller de svenske Ministres Stilling er saa sikker, som det synes. Rygter om det samme beretter v. d. Lippe fra sit Ophold i Stockholm. De svenske Aviser have det travelt med at omtale Schweigaards uvenlige Tale i Laget for den norske Kroningsdeputation paa Børsen; men dette er Misforstaaelse og Skrøne, hvilket Schweigaard paaviser i en Opsats i Dagbladene.

Den 19de Mai er en ikke officiel Comite af 13 Personer samlet for at overveie, om Nationen bør kjøbe Ladegaardsøen af den Kgl. Familie og gjøre Kongen en Gave af Oscarshall, men Sagen falder, fordi Ueland, Aga og Hammerstad erklærer sig derimod. Ketil Motzfeldt paastaar senere, at dette er Langes Skyld, fordi han lagde sig syg, uagtet han havde paataget sig at lede Sagen og foranlediget Comiteens Sammentræden; Lange var nok virkelig upasselig og mødte i Comiteen den

21de Mai, da Sagen dog var tabt. Jeg beklager ikke Udfaldet.

22de Mai opløses Storthinget af Petersen. J. Sverdrup, som er Ordfører i den Deputation, der complimenterer Regjeringen, yttrer nogle varme Ord, hvis Kvintessents er, at om Storthing og Regjering end kan have forskjellige Meninger om mangt og meget, er man dog enig i sin Iver og Samvirken for Fædrelandets Vel. Ketil Motzfeldt gjør bittre Udfald i Anledning af Dues Udnævnelse til Capitain og lader forstaa, at det er ham, der har brevet Odelsthingets Præsident til at communicere Regjeringen Beslutningerne i Anledning af Protocolcomiteens Indstilling, hvorom dog formelig Beslutning skal være fattet af Odelsthinget.

Først den 31te Mai komme disse Beslutninger til Justits-Departementet, hvem det er overdraget derom at gjøre Indberetning til Kongen og i formel Henseende at critisere dem. Samme Dag kommer Birch-Reichenwald hertil paa sin Reise til Skaane, hvor Statsraadsafdelingen skal opholde sig under Lystleiren. Han ser i physisk Henseende ret kjæk ud, men er bethdelig nedstemt; man kan mærke paa ham, at han ikke længere har Kongens Øre saa fuldstændig som før og lægger i flere Henseender mindre Interesse for Forretningerne for Dagen. Han taler om Forholdet til de svenske Statsraader, der indtil den fortvivlede Paaskeuge var ret godt, saaledes disse hele Tiden, indtil Sagen var endelig afgjort af Stænderne, holdt gode Miner og mente, at Sagen nok kunde gaa, naar, som man da ventede, to Stænder kom til at staa imod to, men Mandagen i Dimmelugen, da de norske opfordredes til at møde i „Beredningen", toges Bladet fuldstændig fra Munden, og herunder udtalte vore „Venner" Almquist og Lagerstråle sig ikke med mindst Styrke imod de norske Fordringer. Kongen vedblev endnu samme Dag med sin Forsikring om at ville sanctionere, da han efter Sigende virkelig tænkte paa at modtage sine svenske Raaders Afsked; men hans Kraft svarede ikke til Villien og brødes, efter hans Meddelelse til Welhaven, paa Umuligheden af at faa dannet et nyt Ministerium, hverken et Overgangs eller et rent liberalt; thi de Sidste vare, efter A. Blanches Yttringer til Welhaven, paa ingen Maade beredte paa at indtræde i Raadet, da Partiet hverken havde indbyrdes Organisation eller Program.

I Statsraad den 2den Juni bringer jeg paa Bane Nødvendigheden af at fatte Bestemmelse om Statsraadsskiftet, og man bliver enig om, at Riddervold skal afløse Birch, som da skal overtage Kirken, men om Møinichens Afløsning, som jeg for mit Vedkommende frygter for muligens

vil drage til Følge for mig, skal ingen Bestemmelse fattes, før Kongen i Slutningen af næste Maaned kommer hid, da man venter, at forskjellige Forandringer skal foregaa med Raadet og Departementerne. Petersen beretter, at Øverste Kammerherre Løvenskiold har meldt ham Kongens Bestemmelse om, at der ved Kroningen i Trondhjem skal møde blandt andet 4 Raader foruden Ministeren, 3 Bisper, 12 Amtmænd, 3 af Højesteret. Flere forarges over Løvenskiolds Indblanding i Ting, som ikke hører til Ceremonielet, og Birch lover, at han skal foranledige, at den Norske Regjerings Betænkning skal blive indhentet om, hvilke Embedsmænd skulle møde ved denne Stads. Foreløbig enes man om, at de 4 Raader skulle være Petersen, Bloch, Møinichen og Birch, og at 6 Amtmænd maa være nok.

I Statsraad den 7de Juni bringes atter paa Bane Forandring i Departements-Inddelingen, men noget bestemt Resultat udbringes heller ikke nu; man synes dog at være enig om, at Revisions-Departementets Opløsning ej bør finde Sted uden samtidig med nogen anden af de paatænkte Forandringer. Ved at gjennemgaa Statsraadsprotocollerne fra 1818 og 1822 findes, at Kongen tidligere har holdt norsk Statsraad baade i Trondhjem og paa Fredrikshald, og at ialfald det første Aar den Norske Regjering i Christiania samtidig har holdt Sessioner. Dette er godkjendt af Storthingets Protocolcomite i 1824, og denne Præcedents beslutter man at følge i Aar; men naar fem af Raadets Medlemmer skulle være hos Kongen i Trondhjem, bliver der et Medlem forlidet her, hvorfor inden den Tid enten et nyt Medlem maa udnævnes eller constitueres. Langvarige Discussioner om det gamle Spørgsmaal, om Kongen bør indhente Statsraadets Formening om, hvem Han vil udnævne til Statsraad. Birch forsvarer den benegtende Afgjørelse og paaviser, at Justits-Departementets (Stang

Forfatter) Indstilling af 1843 i denne Retning oftere er bleven misforstaaet og urigtig citeret, da deri kun er lagt an paa at fremhæve Ønskeligheden af, at saa sker, men ingenlunde paa at godtgjøre, at det Modsatte er uconstitutionelt. Lange og tildels jeg forsvarer Nødvendigheden af, at ialfald de Raader tilspørges, som Kongen ønsker at beholde, og at det maa anses som Tegn paa, at man ønskes fjernet, at man ikke bliver taget med paa Raad. — Ivrige Discussioner om Besættelsen af Toldskriver-Embedet i Christiania, hvortil Riddervold og jeg komme til at danne Pluralitet, idet vi indstille Bureauchef Holm, og Lange bliver staaende alene med O. Arntzen, medens Bloch stemmer for Staib, som kort efter udnævnes af Kongen, og hvorfor han maa høre Grovheder af Aviserne. Endnu værre angribes jeg kort efter, fordi jeg skal have virket utilbørlig for min Svogers Constitution som Expeditionssecretær i Revisions-Departementet; men Petersen, som Departementets Chef, giver mig den Erklæring i Statsraadet, at jeg ikke har talt til ham om denne Gjenstand, samt at han nu er ganske bestemt paa at vælge Bernt Nielsen, om han end tidligere havde været i nogen Uvisheb, hvilket han siger ej har været Tilfældet. Ved Besættelsen af Øvre Romeriges Foged-Embede opstaar der atter Disput. Lange holder oprindelig paa Foged Landmark, men da Petersen og Bretteville er for Magnus, og Riddervold, Bloch og jeg for Auditør Stub, gaar han over til Magnus, for hvem ogsaa Riddervold stemmer, saa at han indstilles, men Stub udnævnes. — Efterat det fra Leiren i Skaane er telegraferet, at Kongen bifalder vort Forslag om, at kun 6 Amtmænd bør vælges til at overvære Kroningen, med Tilføiende, at dette Antal bør være det mindste, er der flere i Raadet, navnlig Riddervold og Bloch, som holder paa, at man ligesaa gjerne kan tage 12, som efter Ceremoniellet udkræves. Jeg vil ikke erkjende, at vi ere bundne ved noget

Ceremoniel, og foreſtiller det Urimelige i, at man nu ſkulde gaa ind paa, hvad man ſaa nylig med Alvor har bekjæmpet; man bliver da ſtaaende ved 8 Amtmænd, og der yttres, at man i fornødent Fald kan vælge 4 andre højere Embedsmænd. Dette maa Peterſen have meddelt Sibbern ſom Statsraadets Beſlutning; thi det tages tilfølge i det næſtfølgende Statsraad i Malmø den

27de Juni, hvor det fremſtilles ſom en Nødvendighed ej at desavouere den Norſke Regjering.

Den 1ſte Juli kommer Birch tilbage fra Skaane, og med ham har jeg kort efter en lang confidentiel Samtale, hvorefter meget bliver mig klart, ſom jeg tidligere ikke rigtig har fattet. Jeg erfarer nu, at Kongen ſelv efter Begivenhederne i April og navnlig efter Statsraadsafdelingens Optræden den 20de ſamme Maaned har ſlaact paa, at hele hans norſke Statsraad og navnlig Afdelingen i Stockholm kundegaa af, at det tidligere i Vinter har været en aftalt Sag, at Birch efter ſin Tilbagekomſt ſkulde overtage Armee-Departementet, men at Bloch under ſin Nærværelſe i Stockholm ved Kroningen antages at have faaet ſaavel dette ſom ſin egen Affæd forpurret, at ſaameget er viſt, at Birch ikke længere betragter ſig og Sibbern ſom Herrer over Situationen. Kongen var bleven mere forbitret, end man ſkulde tro, ved Birchs og Møinichens Proteſt mod Dues Udnævnelſe til Capitain — „Nu inte mere Prat" —, og han havde herved faaet Troen ihænde paa, at Birch aldrig lod ſig bruge til at gaa hans Ærinder, men ſnarere maatte befrygtes at ville modarbeide hans militære Urimeligheder. Birch er ſaaledes i ſtor Tvivl om, hvorvidt Kongen nu længere vil ſtaa ved ſine Udtalelſer om, at Irgens og K. Motzfeldt ſkulle ind i Statsraadet, og derfor er det, at Birch er ſaa lidet lyſten paa at faa iſtand nogen Plan til Departements-Forandring o. dsl. Jeg foreſtiller ham, at man ret vel maa kunne regjere, uden

at nogen Enkelt af Raadet leder Hans Majeſtæt, naar blot Enighed i det Væſentlige inden Statsraadet er tilſtede; men hertil yttrer Birch, at han ej er ſikker paa Bloch og ſaaledes ikke med Raadets nærværende Sammenſætning kan ſlaa ſig til Ro med mine Anſkuelſer. Birch udvikler ogſaa, hvorledes Kongen ved Begivenhederne i dette Foraar har faaet en Smag paa at gaa paa egen Haand baade her og i Sverige, og troer, at han ponſer paa at finde mere medgjørlige Mænd til at udfylde begge Rigers Raad. Han beretter ogſaa om Kongens Skandinaviſke Wühlerier under Leiren paa Ljungby-Hede med Kong Fredrik og Blixen Finecke og andre Dillettanter; hvorledes den danſke Udenrigsminiſter, Hall, havde erklæret ſin Monarch, at han maatte være med til Skaane, men at Fredrik, ſom ſkal være mere ſlug, end man efter hans Galſkab kunde formode, havde formaaet vor Konge til at indbyde Hall til den 5te Dag af Samværet imellem Kongerne og Blixen, ſaa at Hall paa en Maade blev narret, da han efter den formelige Indbydelſe ej kunde komme ſammen med ſin Konge. Han beretter, at Statsraad Hamilton, efter Sigende, ſkal afløſe den dygtige Miniſter Wachtmeiſter ved det danſke Hof.

I Statsraadet den 4de Juli forefalder temmelig vrøvlede Discuſſioner om Valget af Medlemmer til Kroningen. Riddervold, ſom allerede tidligere for flere af Collegerne har ladet forſtaa, at han viſtnok bliver nødt til at ſøge ſig fritaget for at reiſe til Stockholm paa Grund af ſin Helbred, hvilket jeg har taget for Rævеſtreger, møder frem med et Phyſiognomi, ſom giver mig Foreſtilling om, at han virkelig er ſyg, ſaa at min Frygt for at maatte drage afſted betydelig voxer.

11te Juli. Med Henſyn til den danſke Ex-Udenrigsminiſter Baron Blixen Finecke, ſom har været heroppe i 4 à 5 Dage, beretter Birch, at han nu er intim Ven af vor Konge, og at Henſigten med hans korte Beſøg har været

at udfinde Stemningen heroppe, og hermed rimer det godt sammen, at han har pumpet enhver, som han har truffet sammen med, uden just at faa nogen videre Besked. I en Samtale i et Selskab hos den danske Consul lod han forstaa, at han ved sit nylige Besøg hos Keiser Napoleon har udvirket, at Preussen tager Rev i Seilene med Hensyn til dets schleswig-holsteinske Machinationer. I en anden Samtale hos Statsraad Petersen lader han forstaa, at han med det Første skal indtræde i Ministeriet igjen med Sponneck o. Fl. En ret vakker Mand med smukt Organ, kun 37 Aar gammel.

14de Juli. Ved Indstilling om et Overtoldbetjent-Embede i Vardø kommer det til et Udbrud imellem Bloch og Birch og Lange, betræffende Militæres Befordring til Toldembeder, og den

18de Juli mellem Bloch og alle de øvrige Medlemmer af Raadet om Permission for Lieutenant Ihlen til at gaa i Russisk Tjeneste med Behold af sin hele Gage. Det gjør det Indtryk paa mig, at Bloch nu paa en ganske anden Maade end tidligere taler som den, der har Myndighed. Efter Raadet beretter Birch mig, at Kongen ikke efter Løfte har aftalt noget med Sibbern inden sin Afreise fra Stockholm om vort Statsraads Omdannelse eller Complettering, hvorom Bestemmelse dog nu snart maa fattes; dersom en ny Statsraad ej udnævnes, maa ialfald en constitueres under Fraværelsen i Trondhjem.

23de Juli modtage vi Kongen, der kommer 1½ Time tidligere end berammet; i hans Følge er Ritmester Tornérhjelm fra Skaane, som efter Rygte for Tiden skal være hans Fortrolige. Aftenen i Forvejen er den belgiske Prinds Philip, Grev af Flandern, ankommen, og han er tilstede ved Couren i Palæet. Stor Middag paa Slottet, hvorefter Kongen meddeler Petersen og Sibbern, at han vil udnævne

Major Irgens til Statsraad og Chef for Marinen og de offentlige Arbeider, hvilket disse Kolleger berette os Dagen derpaa i et forberedende Statsraad, hvor det endvidere berettes, at Kongen for Tiden aldeles har opgivet Foreningen af de to militære Departementer. Om Blochs Afsked høres Intet. Vi undre os over, at Kongen har udtalt sig saa bestemt om Irgens uden at have nogen Vished om, hvorvidt han er villig til at indtræde i Raadet. Om Aftenen forsøger Birch at overtale Irgens til at indtræde i Raadet; men han er nu ganske uvillig, efter Sigende, fordi han under ingen Omstændighed vil være Chef for Armee-Departementet og komme i Kollision med Stabs-Chefen.

25de Juli. Statsraad hos Kongen, hvor denne ikke nævner et Ord om det mislykkede Forsøg paa at faa Irgens ind i Raadet, men erklærer, at det er hans Agt at udnævne K. Motzfeldt til Statsraad og faa ham til at overtage Marine-Departementet ved Siden af Generalpostdirectionen, hvorved undgaaes de Anker, som fra Storthingets Side har ladet sig høre om, at Generalpostdirectøren handler uden constitutionelt Ansvar; men da K. M. for Tiden er paa en Embedsreise til Nordlands Postcontor, og hans Samtykke saaledes ej kan erhverves, constitueres Skjelderup til midlertidig Statsraad. Kongen viser sig noget mere alvorlig end forhen, bifalder alle vore Indstillinger, kuns tre vækker ivrige Discussioner, den ene om Militæres Befordring til Toldembeder, fremkaldt af Bloch til Fordel for Lieutenant Schultz, som søger et Toldbetjent-Embede paa Vardø, hvortil en Undertoldbetjent Hansen er indstillet, den anden om Lieutenant Ihlens Ansøgning til at gaa i Russisk Tjeneste med Bibehold af sin Gage, og den 3die om Nedsættelse af den faste Cours paa Hypothekbankobligationer, hvilket Kongen er imod, fordi Landeiendommene aldrig kunne bære højere Rente end henimod 4 %. Lange oplyser, at Laanetrangen nu er saa stor, at

man sandsynligvis bliver nødt til at søge fremmede Penge til en Cours for de indenlandske Laantagere af 5½ %. Vi tilstyrke Lange at være forsigtig og holde igjen og ikke slippe Tømmerne yderligere end til 88 for 4 %, der omtrent svarer til 95 for 4½ %, som nu paatænkes udstedte.

26de Juli reiser Kongen afsted til Trondhjem, hvorhen han vil reise paa 3 Dage. I den Anledning anker Morgenbladet med Føje, men i ufornødent bitre Ord, over at Kongen vil kjøre Milen i ¾ Time, og der opfordres til at faa ham til Beskytter af Selskabet imod Dyreplageri. Han tager, efter hvad Amtmand Collett beretter, strax den Notits af disse Opsatser, at han bestemmer sin Udreise til 6 om Morgenen istedetfor 8. Samme Dag har Morgenbladet en af sine gemene Skrøneartikler om, at det har været Kongens Hensigt at afskedige Birch-Reichenwald, men at dette i den 11te Time er forhindret ved Ritmester Tornérhjelms Mellemkomst, at der har været Spørgsmaal om at kalde Irgens, Wergeland og Consul Fleischer ind i Raadet, og at der er saadan Forlegenhed for Statsraads-Emner, at man er nødt til at beholde Bloch og sende ham til Stockholm til Vinteren. Bankdirectøren Stabell vil ingen Ansvarlighed have for Morgenbladet; men i en Samtale, som jeg har med Stabell paa Gaden, kommer han til at sige, at Friele har vist ham Opsatsen, og at han har faaet udslettet Brøvlet om Tornérhjelm, som han dog troer fast paa, „da T. har havt lange Conferencer med Hoffet“. I disse Conferencer har maaske dog ikke været stort mere Betydning end i Dunkers Besøg paa Slottet, som bestod deri, at han ventede 1 Time i Forgemakket uden at faa Audience.

31te Juli tage vi Afsked med Dronningen, som er meget forgrædt over Skilsmissen med sin lille Datter, som skal blive her tilbage, medens Forældrene ere i Trondhjem.

1ſte Auguſt afgjøres Spørgsmaalet om Diæter for de Kroningsreiſende. Kun om Hofperſonalets Diæter er der nogen Discuſſion, idet Skjelderup med Bretteville tale for at ſætte disſes Diæter efter deres Hofrang, medens Lange er tilbøielig til at ſætte dem lavere. Den førſte Mening vinder dog Gehør. Statsraadernes og Høieſterets Juſtitiarius's Diæt ſættes til 4 Spdlr., medens jeg kun har foreſlaaet den Sidſtes til 3 Spdlr. Der indløber Efterretninger om, at Majeſtæternes Reiſer er løbet heldig af, og om at Kongen har kjørt „lækkert"; han har havt en Kariol med ſig, i hvilken han har kjørt i de ſtore Bakker, hvor det har gaaet ganſke ſmaat, da Kongen har ſysſelſat ſig med at tage Skitſer. Kongen har i Regelen været 19 Timer daglig paa Landeveien.

5te Auguſt. Da vi ſamles til Middag i Stiftsgaarden, hvor Bretteville er Vært, indløber Telegram om, at Kroningen er gaaet heldig for ſig i et herligt Veir. Vi feiere Dagen foruden i Stiftsgaarden ogſaa i Theatret og i et Bal, ſom Kongen giver for Garniſonen i den nye Arſenals Bygning.

I Statsraad den 11te Auguſt gjør Bretteville, der forretter ſom Præſes i den midlertidige Regjering her, da Riddervold har udfundet, at det ej paſſer ſig for ham ſom geiſtlig Mand at præſidere, os bekjendt med Breve fra Sibbern og Birch om, at Ketil Motzfeldt er villig til at indtræde i Raadet, og om at han i det førſte Statsraad hos Kongen vil fremkomme med Indſtilling om General-Poſt-Directionens Overgang til et eget Departement, hvorunder ogſaa henlægges Telegraf og Skydsvæſenet, og dette Departements midlertidige Beſtyrelſe af den ſamme, der overtager Marine Departementet. Det mærkes paa Lange, at han er lidt malcontent med, at alene Peterſen, Sibbern, Birch og K. M. ere decorerede i Trondhjem, idet han

beklager Møinichen, som er forbigaaet skjønt tilstedeværende i Trondhjem. Lange beretter forresten, at Hypothekbanken nu har faaet sluttet Laan med Suhr & Søn til 96½ %, hvorfra gaar 2 % Provision for 1 Million 4½ % rentebærende Obligationer, der skal svare til omtrent 90 for 4 %.

Den 14de August erfarer jeg gjennem min Hustru, at K. M. ikke alene har varetaget Postvæsenets Interesse paa sin Reise, men ogsaa sin egen, da han samme Dag har havt Bryllup paa Rødø Præstegaard med Frøken Rosenvinge, der er hans Næstsødskendebarn, 20 Aar gammel, ikke smuk, men forstandig, har Motzfeldt selv fortalt til sin Ven Heyerdahl.

15de August modtage vi Kongen og Dronningen og Prinds August, der vende hjem fra Kroningsreisen. For dem er Dagen derefter festlig Middag hos Statsraad Petersen, hvor Kongen, tilsyneladende uopfordret, men efter min Mening paavirket af Sibbern og Birch, der have opgjort, at den Sidste i det kommende Aar skal bestyre Armee-Departementet, tilkjendegiver Riddervold, at han har indvilget hans Ønske om at fritages for at reise til Stockholm til Vinteren, hvorefter han kort efter siger mig, at jeg nu skal reise til Stockholm, og at jeg i ethvert Fald vilde være kommen til at reise i Høst, da han nu har aftalt med Bloch, at han i næste Maaned skal tage sin Afsked. Da jeg dertil svarer, at jeg faar finde mig i, hvad Deres Majestæt befaler, svarer han: „Du kan tro, vi skal have det nokfaa godt.“ Bekjendtskab med Baron Carl Knutsøn Bonde. I Anledning af et Festmaaltid, som er besluttet at holdes den paafølgende Dag for de hertil ankomne Medlemmer af den svenske Kroningsdeputation: Dr. Gumælius, Digteren Blanche, Commandør Liliehöök, Mengel, Mats Persson og Erik Ersson, er jeg ubesindig nok til at spørge Bonde, om han

ikke gjerne ønskede, at alle herværende Rigsdagsmænd kom til Festen; da han hertil svarer, at han helst er fri, men at det nok kunde være godt for at betage Festen alt oppositionelt Præg, henvender jeg mig til Stang og Schweigaard, som staa i Spidsen for Festen; men disse hviske mig i Øret, at de i Festcomiteen netop have fremsat et saadant Forslag, men at det paa det Bestemteste er forkastet, da man isaafald blev nødt til at indbyde de svenske Statsraader, som man her i Staden paa ingen Maade vil føtere. Schweigaard oplyser mig ogsaa om, at den amerikanske Minister Angel ingenlunde er indbuden af Festcomiteen, men at hans Consul Joh. Andresen, hos hvem han boer, har medtaget ham som sin Vresgjæst, noget der staar enhver af Deltagerne aabent.

Festen den 17de August gaar overmaade godt uden alt Præg af Opposition og Politik. Den 71-aarige Dr. Gumælius har en udmærket Stentorrøst og belægger sine Ord fortrinlig, og Digteren, Auditør Blanche, kommer med de yndigste Billeder, især i Skaal for Kvinden, der rører næsten Alle. Fra norsk Side fører Schweigaard, Stang, Fougstad og Stabell samt Professor C. Boeck Ordet. Fougstad har en god Skaal for Jernvej imellem Stockholm og Christiania, „som han anser for det bedste Middel til at fremme Foreningens Maal".

I Statsraad hos Kongen den 18de August oprettes Post-Departementet, og K. Motzfeldt udnævnes til Chef for dette og Marine-Departementet. Det bestemmes ogsaa, at jeg skal reise til Stockholm istedetfor Riddervold og Birch da overtage Justits-Departementet. I denne Anledning giver Lange paa Hjemvejen en hel Mængde Ondt af sig om Underhaands-Regjering, om at de nye Herrer maa være forsigtige, da de have Mange imod sig, at det nu var paa Nippet, at det Birchske Parti vilde være styrtet, da Kongen virkelig Dagen efter sin Ankomst hertil den 23de Juli havde udeladt

sig med, at han snart haabede at være af med det Birchske Regimente. At der har været Noget i dette Sidste, fremgaar ogsaa af Skjelderups fortrolige Meddelelse til mig, som gaar ud paa, at Kongen skal have udeladt sig saaledes til sine Omgivelser, d. e. Hofchefen E. Løvenskiold.

20de August. Stor Kour baade for Kongen og Dronningen og for de Kongelige Prindser og Prindsesse Sophie, som Dagen i Forveien er ankommen fra Kiel.

21de August. Ordens-Capitel og større Middag paa Slottet. Bekjendtskab med Grev Wachtmeister, vor Gesandt i Kjøbenhavn, som synes at være en dannet og forstandig Politiker, men ingen særdeles ivrig Skandinav, hvorfor han ej skal have været rigtig vel anseet paa Højeste Sted. Man mærker, at Grev Wachtmeister er Ynder af det nærværende Ministerium; han udtaler, at en Sammensmeltning af de 3 nordiske Riger ikke for Tiden vilde være ønskelig, fordi Danmarks unge, frie Statsforfatning langtfra har gjennemtrængt Folket og dettes Styrelse er saa trykket af Forholdet til Tydskland, at det umulig kan rette sin Opmærksomhed tilborligen indad. — Han mener, at Nordens Enhed tilstrækkelig kan bevares ved Alliancer imellem Rigerne og Lettelser og Intimitet i de internationale Forhold. — Baron Cederstrøm og Kammerherre Fleetwood.

22de August. Elegant Middag hos Statssecretær Skjelderup for de svenske Statsraader Exc. Manderstrøm, Baron Gripenstedt, Bjørnstjerna og Lagerstråle. Af den Førstnævnte faar jeg Løfte om, at han skal give Telegrafisten i Helsingborg Ordre til at telegrafere de vigtigste udenlandske Efterretninger directe fra dette Sted til Regjeringen i Christiania, for at de derefter kunne indrykkes i Rigstidenden. Samme Dags Aften Festforestilling i Theatret, hvor Munchs lille Stykke „Kongehallen i Bergen“ vel kan glæde patriotiske Landsmænd, men neppe tilfredsstiller Svenskerne

og Kongens Følge. Stykket passer heller ikke ganske for vort lille Theater, der ej kan rumme de pragtfulde Fanetog og mangler Balletten, som skulde udfylde Mangelen paa Handling.

24de August giver Christiania sit store Loge-Bal for Kongefamilien. Samtale med Grev Bylandt angaaende det af ham vakte Spørgsmaal om at anerkjende den folkeretlige Sætning, at fremmed Skib, om end liggende i Havn, er fremmed Territorium, hvilket Norge ej har erkjendt, idet det nylig har dømt en hollandsk Matros for Tyveri, begaaet ombord i hollandsk her paa Havnen liggende Fartøj. Jeg paastaar, at denne Sætning ej har vundet en saa almindelig Erkjendelse, at Regjeringen vilde dove uden positiv Forskrift derom at sætte den igjennem i vor Retspraxis. Grev d'Oriolla preussisk Minister, hvem jeg for 20 Aar siden indstillede til Medaillen for Borgerdaad for at have reddet et norsk Skibs-Mandskab.

I forberedende Statsraad den 25de August møder den nye Statsraad, K. Motzfeldt, som efter sit Giftermaal har faaet et mere fornøjet Physiognomi. Han modsætter sig ikke Sibberns Forslag om at reise til Stockholm efter Møinichen. Han udvirker Neergaards Indstilling til Foged i Lofoten istedetfor Barth.

27de August. Statsraad hos Kongen, hvor iblandt andet foredrages Indberetning om sidste Protocolcomitees Beslutninger, hvilken gaar igjennem uden Discussion, idet Kongen bifalder de deri udviklede Anskuelser, der i det Væsentlige ere de samme som i 1839 og 1842 ere udtalte af Carl Johan. Kongen bestemmer foreløbig, at Motzfeldt skal indtræde i Statsraadsafdelingen i Stockholm, naar Møinichens Tid er udløben. Paa det store Hofbal samme Aften meddeler Sibbern mig, at Blochs Afsked ved Udgangen af September nu er definitivt afgjort, at Bloch har ment, at han burde

have 2000 Spdlr. Pension, men at ialfald Statsraadet ej kan anbefale ham til dette Beløb; jeg yttrer den Mening, at man i Betragtning af hans lange Tjeneste kan gaa til 1600. At Wergeland skal blive Blochs Eftermand, anfees afgjort.

29de Auguſt drager Kongefamilien fra Chriſtiania for først at indvie Carl XII Mindeſtøtte ved Fredriksſten og derfra den

31te Auguſt drage videre med Vidar til Gøtheborg. Prinds Oscar, ſom havde ønſket, at hele Statsraadet havde deltaget i disſe Feſtligheder, — hvilket ved Samtaler med Kongen blev forhindret — vender her tilbage for at blive her i landlig Ro til 16de Septbr. — Idet vi forlade Slottet efter at have ſagt Farvel til Kongen, kommer Lange til at tale om Ordensuddelinger og beretter, at Kongen ſidſte December ved Afſkeden havde yttret, at han vilde gjøre ham til Commandør af Waſa og Nordſtjerneordenen, men at dette nu var glemt. Han fandt det høiſt uklogt af Kongen at give og af Birch at modtage Storkors af St. Olaf, ikke alene, fordi dette indeholdt en Fornærmelſe mod hans ældre Colleger, men fordi det vilde ſætte ondt Blod i Sverige, hvor Birch i Regelen ſkal være forhadt. Han fortæller i den Anledning, at det efter Statsraaderne Lagerſtråles og Gripenſtedts Yttringer til ham ingenlunde ſkal forholde ſig, ſom Birch ſkal have udeladt ſig med (Sibberns Brev til Peterſen), at Kongen, forinden han her i December Maaned lovede at ſanctionere Statholder-Beſlutningen, havde confereret med Manderſtrøm, Hamilton og de Geer, ialfald for den Sidſtes Vedkommende, ſom aldrig havde udtalt ſig for „den Norſke Frågan“. — Samme Dag have vi et delibererende Statsraad betræffende det fra den ſvenſke Regjerings Side vakte Spørgsmaal om en ſtrengere Efterlevelſe af Rigsactens § 5, ſom paaſtaaes overtraadt ved Sanction

af Storthingets Beſlutning til Lov om Transitretten, hvilken ſanctioneredes i norſk Statsraad, uden at den ſvenſke Regjering havde været hørt. Jeg antyder, at man uden at indlade ſig paa ſelve Sagen kunde erklære ſin Villighed til at discuttere deslige Sager i forberedende Statsraad, men forklare, hvorledes ſaadant paa Grund af Tidens Knaphed var ugjørligt ſidſtl. 18de Mai; men Birch og K. Motzfeldt fraraader at concedere nogen Ting og mener, at man i Lighed med de Dunkerſke Paaſtande i Flyvebladene bør holde faſt ved, at Rigsactens § 5 kun kan have ſigtet til Sager, hvori Kongen har at fatte Beſlutninger, der ere forbindtlige for begge Riger, og at man med Strenghed bør holde udenfor alt, hvad der kun umiddelbart berører det ene eller det andet Riges Intereſſer. Jeg erkjender, at dette er det Sikreſte, og det beſluttes, at Juſtits-Departementet ſkal behandle Sagen i denne Retning, men ej behøver at forhaſte ſig. — Sibbern tager Afſked. — Den nye Statsraadinde — en yndig Markblomſt.

1ſte September fratræder jeg Beſtyrelſen af Juſtits-Departementet til Birch-Reichenwald og ſiger Farvel til Statsraadsafdelingen i Norge.

2den September. Middag paa Ladegaardsøen hos Prinds Oscar, ſom med Gemalinde er meget velvillig mod ſine norſke Omgivelſer. Deres ældſte Prinds Guſtav et deiligt Barn. K. Motzfeldt meddeler mig, at han ingenlunde ganſke har opgivet Planen at faa de to militære Departementer forenede; til den Ende anſer han det retteſt, at Birch beholder Juſtits-Departementet for det Førſte, at Møinichen overtager Poſt-Departementet og Wergeland ved ſin Udnævnelſe, ſom antages at ville foregaa ved Maanedens Udgang, beordres at overtage Marine-Departementet ſammen med Armee-Departementet. Ved paſſende Anledning, ſaaſom naar Expeditionsſecretær Ræder gaar af — han er nylig

af den Norske Regjering anbefalet til General-Consul i Rio Janeiro — kunde Fyr- og Lods- og Havnevæsenet lægges til Post- eller Indre-Departementet. Naar da Motzfeldt til næste Aar kommer tilbage fra Stockholm og Wergeland maa afløse ham, faldt det sig naturligt, at Motzfeldt træder ind i Wergelands Stilling, og derved vilde Foreningens Mulighed og Hensigtsmæssighed gjennem to Aar practist have vist sig. Denne Ide deles selvfølgelig af Birch; ogsaa Lange, hvem jeg siger Afsked oppe paa Greffen, hvor han er holdt fast af et voldsomt Ildebefindende, synes godt om denne Plan. Ved Afskeden med Bloch lægger denne mig paa Hjerte at minde Kongen om, at han har lovet ham 2000 Spdlr. Pension, som han vilde sætte megen Pris paa, uagtet han kan vide, at Storthinget betydelig vil nedsætte Summen. Bloch bringer i Erindring sine 53 Tjenesteaar, sin Alder af 70 Aar, sine betydningsfulde Stillinger, og at General Wedel ogsaa fik denne Pension. Lange finder med de øvrige Kolleger i Norge, at dette Beløb er altfor høit, og at man bør holde sig til Ridderholds Forslag om ved Indstilling angaaende Pensioner for aftraadte Statsraader at følge Pensions-Commissionens Forslag, som gaar ud paa at afpasse Pensionen efter Tjenestetiden som Statsraad, saaledes at under 5 Aar giver 1000, over 5, men under 10 1500 o. s. v.

11te September begive vi os med Jernbanen paa Reisen til Stockholm, hvorhen vi ankomme efter at have tilbragt et behageligt Døgn paa Skinderbøl, over Örebro, Westerås og Enköping til Stockholm den 16de September Kl. 4 Eftermiddag.

17de September. Udfart til Ulriksdal for at hilse paa Kongen, som ligger „imellan Laken" af en reumatisk Feber. Han har Besøg af Enkedronning Josefine, hvorfor

jeg ikke modtages. Hilser paa Prinds Auguſt og Fr. Gyllenhaal.

24de September kommer Indſtilling om Blochs Afſked, ſom uagtet ſine 70 Aar og 53 Tjeneſteaar ikkun er indſtillet til 1500 Spdl. Penſion. Den Kgl. Propoſition til Storthinget i 1857 paaberaabes. Vi belave os paa en haard Strid, da Bloch ſom oven bemærket ſkal have faaet Løvte om høiere Penſion; men ved Sagens Foredrag i Statsraad den

28de September ſiger Kongen helt kort efter at have gjennemløbet den ovenmeldte Kgl. Propoſition, at der ei bør være Tale om højere Penſion end af den Norſke Regjering indſtillet. Ved Wergelands derpaa følgende Udnævnelſe til Statsraad vil Kongen, at han tillige ſkal udnævnes til General-Lieutenant og overdrages Commandoen over Armeen; det Første faar vi ſnakket ham fra, og det Sidſte henſtiller han til vor nærmere Afgjørelſe, hvorfor Protocollen først udfærdiges og underſkrives den paafølgende

1ſte October, idet intet nævnes om Commandoen, da jeg bringer mine Colleger til at gaa ind paa, at dette ej behøver udtrykkelig at ſiges, da det følger af den almindelige Reſolution derom af 1853. Ved ſamme Leilighed beſtemmes, at Wergeland ſtrax ſkal overtage Armee-Departementet og tillige Marine-Departementet. Om det ſidſte Punct har der været en Telegrafvexel imellem Sibbern og Motzfeldt, ſom imidlertid ikke vil opgive Fordringen paa ſtrax at blive fri for Marinen, og det ſees, at han faar ſin Krig frem. Først [ved] den efterfølgende Poſt yttrer Birch, at han ſynes, at Tingen ligeſaavel kunde være ordnet efter Sibberns Hoved, men at man maatte give efter for Motzfeldts Hidſighed og Paaſtaaelighed. Motzfeldt beholder da kun Poſt-Departementet, ſom Møinichen ſkal have efter ham, hvormed

denne Sidste ej er synderlig fornøiet. I Statsraadet gaar alle Sager efter Indstillingen; til min Bemærkning om, at man til Foged i Thoten ret vel vilde kunnet hjælpe sig med Birkeland, der har saa betydelig Anciennetet foran den af Regjeringen Indstillede, H. Sommerfeldt, bemærker Kongen kort, at der ingen Tvivl bør være om, at man bør tage den Dygtigste. Besættelsen af 2 Postmester-Embeder fremkalder kun den Bemærkning, at man ej kan tage den gale Rynning, han faar gaa af paa Pension; han tilføjer godmodig — det er forresten en skikkelig Mand, som der Intet er at udsætte paa som Menneske. Sibbern læser for mig Birch-Reichenwalds Breve, hvoraf erfares, at Petersen nu endog har frasagt sig Brevvexlingen med Sibbern, saa at han kun har Skyggen af Præsidiet i Regjeringen. Birch lægger Planer for Besættelsen af de ledige højere militære Embeder og omtaler alle de Mænd, som af Commandoen opstilles til Befordring: Fleischer, Klouman, Bassøe, Stabell, med nedrivende og lidt stiklende Bemærkninger, saa at vi lades i en behagelig Uvidenhed om, hvem han anser for den Bedste — for mig selv tænker jeg, at han har sin Broder i Kikkerten. — Sibbern lader tydelig nok forstaa, hvor træt han er af den Birch-Motzfeldtske Commando; og jeg bemærker hertil, at det for en Del er hans egen Skyld, thi han har været og er ialt deres altfor villige Tjener; dersom han imellem satte sin egen Villie igjennem, hvor han var overbeviist om, at den var den Rette, vilde Herrerne nok blive artigere.

29de September. Stor Festlighed i Stockholm til Minde om 300 Aars-Dagen efter Gustav Wasas Død. Mindesmærkets Aabning ved Utmeland i Mora i Dalarne. Hotellet smukt illumineret.

11te October. Atter norsk Statsraad paa Ulriksdal, uagtet Kongen forlængst er begyndt at reise ind til Stockholm for at holde svensk Statsraad. Alle vore Sager

afgjøres efter Indstillingen uden nogen Strid. Kongen bringer under Discussion sin Plan til Armeens Omorganisation, med Indførelse af Regimenter, og viser, at der isaafald kan blive ganske den samme Ordning i den norske som i den svenske Armee, saasom man her er bestemt paa at opgive Inddelingen i Militær-Districter og indføre vort Brigadesystem. Jeg gjør den Indvending, at det synes bedre at tilvejebringe Lighed ved at sætte Brigade-Inddelingen ganske ud af Betragtning i Fredstid. Under Discussionen paaviser han, at Avancements-Forholdene ere fuldkommen saa gode i Norge som i Sverige.

18de October forlader Møinichen Stockholm. Lang Spadsertour rundt Djurgaarden med Sibbern, hvorunder han meddeler mig, hvad der ogsaa er fremgaaet af de Birchske Breve, han har forelæst mig, at Birchs Venskab for Major Irgens er aldeles kjølnet, siden den Sidste i Juli vægrede sig for at indtræde i Statsraadet, at Birch ikke troer Irgens længere end til Tænderne, at Birch troer, at Irgens vil have Fleischer til Bergen for at fjerne hans Indflydelse fra Christiania, for at han derefter kan styre Wergeland alene; thi Irgens er af dem, som maa styre, men helst saaledes, at han er fri for alt Ansvar. — Birch klager over, at Friele har en hemmelig Correspondent i Stockholm, og troer, at det er P. Bloch; men jeg oplyser Sibbern, at den, der meddeler Morgenbladet Telegrafdepecherne fra Stockholm, er Regjeringens egen Præses, hos hvem Friele fremdeles har sin Gang.

19de October. Middag hos Sibbern med Bildt, General og Landshøfding og Ridderhusets indflydelsesrigeste Leder. Vi kommer ind paa Begivenhederne i Foraaret, og Bildt udvikler da med megen Styrke, at den store Majoritet paa Rigsdagen af alle Stænder ikke egentlig har noget imod Norge, men imod Kongens Overvægt i Regjeringen, d. e. de

saakaldte dynastiske Interesser. Fra hans Parties Side har man opfattet norska Frågan saaledes, at Dynastiet ved stedse at imødekomme Nordmændenes Ønsker skulde stræbe efter at erhverve sig et stærkt Parti der, som kunde blive farligt for Sveriges Selvstændighed og Sikkerhed. Det var for at modarbeide dette, at man modsatte sig Sanctionen af Statholdersspørgsmaalet, ikke fordi man vilde Norge tillivs. Naar Sibbern idelig og idelig kommer tilbage til Svenskernes Forlangende om Revision af Unionsacten, saa svarer Bildt — hvad der ganske stemmer med min Anskuelse — at det bliver den norske Regjerings Sag at modsætte sig saadant, at det ikke er under bevægede Tider, at man bør arbeide paa Reformer, at Menneskene lever Decennier, medens Staterne lever i Aarhundreder, at man ikke bør tænke paa nogen voldsom Forandring i Unionsforholdene, at de ganske vel kunne gaa, som de ere, og at man bør være tilfreds, naar man kan gaa „Tuppsjed framåt" og blot ikke gaar tilbage i Adskillelse af Nationerne. Sibbern beklager sig over, at Svenskerne ved deres Færd i Foraaret har ødelagt Kongens Myndighed som Unionskonge, hvilket Bildt benegter, idet han i ethvert Fald trøster ham med, at Svenskerne først og fremst faar være svenske, ligesom Normændene norske, førend de kunne være monarchiske eller dynastiske. — Det urigtige i Logiken heraf er nok den Indrømmelse fra Sibberns Side, at Kongens Magt som norsk Konge intet har lidt; thi det er just som saadan, han har lidt, naar han ikke tør sanctionere en norsk Storthings-Beslutning. Bildts Udtalelser, der stemme med, hvad flere Svenskere, iblandt andet Deutsch, har yttret tidligere for mig, nemlig at Svenskerne ingenlunde ville Normændene tillivs, men at den Stemning, som var opirret ved flere Smaatræk, iblandt andre Forkastelsen af Mellemrigsproposítionerne paa Storthinget 1857 og deres Henlæggelse af Kongen og Ikke-Fremsættelse for Storthinget

1860, fik Luft ved de Anckarſværdſke og Dalmanſke Propoſitioner, at Stormen nu vil lægge ſig og Forholdet blive nogenlunde taaleligt for det Første, derſom uheldigvis ikke nye Begivenheder ſkulde tilſtøde. Sibbern ſiger ellers om Bildt, at han er tvetunget, og at han førte et ganſke andet Sprog paa Ridderhuſet i Vinter.

20de October. Sammenſat Statsraad, hvor iblandt andet en Avanturier Rouget de St. Hermine conſtitueredes til General-Conſul i Algier. Han er Oberſt ved Livbeværingen, har været Bibliothekar hos Kong Oscar og er en enragerct Katholik. Jeg minder Excell. Manderſtrøm gjentagende om hans Løfte om at ſende til Chriſtiania de udenrigsfra modtagne Telegrammer, ſom her indrykkes i Poſttidningen. Han lover at fremkomme med en Plan.

25de October. Jernbanens Aabning fra Stockholm til Søderteljе. Bekjendtſkab med Lagerbjelke.

27de October. Statsraad paa Slottet, hvori Kongen med Roligheд finder ſig i, at Oberſtl. Faſting, ſom han har lovet Befordring i Toldfaget, ikke kommer i Betragtning til Toldinſpectør i Arendal, hvortil Rørdam udnævnes. Man har i Chriſtiania indrettet ſig ſaa ſnedigt, at man ſamtidig har indſtillet endel andre Militære, Munch Peterſen, Lange og Hagemann til Toldkaſſer[er] i Arendal, og dette forſoner Kongen, ſom jeg trøſter med, at Faſting kan gaa af med Penſion, da han er 62 Aar.

30te October opløſes Rigsdagen med de vanlige trættende Ceremonier. Almqviſt, ſom oplæſer Rigsdagsbeſlutet, lægger ſæregen Eftertryk paa Stændernes Begjæring om Reform af Unionsacten, men i Kongens Thrøntale berøres dog ikke dette Punct. Borgerſtandens Talmand, Aſſeſſor, Borgemeſter i Jønkøping, Aſkers Tale er meget ſmuk; han lader indflyde forſonende Ord om Forholdene til Norge,

hvorom Intet høres af de øvrige Talemænd. Landmarskalkens, Grev Sparres, er den indholdsløseste af dem alle.

2den November afskediges Grev Hamilton, og Justitsraad Thyselius udnævnes i hans Sted til Ecclesiastikminister. Almqvist gaar af og træder i Thyselius' Plads, Lagerstråle indtager Almqvists og Expeditionschef Bredberg udnævnes til consultativ Statsraad. Dagligt Allehanda sætter denne Ministerforandring i Forbindelse med „Norska frågan" og er stadig yderst bitter imod Norge.

4de November feires af Sibbern med en lysende Foreningsmiddag, hvor jeg faar Anledning til at udgyde mig baade for Almquist, de Geer og Gripenstedt. Jeg yttrer for Almquist, at jeg ingenlunde er fornøiet med hans Udtræden af Statsraadet; thi uagtet hans Svenskhed gaar vel vidt, maa jeg dog respectere ham som en høist dygtig og respectabel Mand. De Geer yttrer, at han maa komme frem med det Første med Unionssagen, da der nødvendig maa gjøres noget derved inden næste Rigsdag. Med Gripenstedt taler jeg om hans udprægede Antinorskhed, med Bredberg om de Anmærkninger og Forandringer, som ifjor fra svensk Side gjordes i den foreslaaede Postconvention imellem de forenede Riger. Bredberg siger — hvad der bestyrker Sibberns Yttringer om det Had, man her nærer til Birch-Reichenwald — at denne Sag neppe var bleven tagen, som den blev, fra svensk Side — dersom det ikke var kommen ud, at Birch-Reichenwald skulde have yttret, at han vilde afgaa, hvis en Tøddel blev forandret i det norske Forslag — noget som efter Sibberns Mening neppe er sandt.

6te November kommer Motzfeldt. Strax begynder ivrige Discussioner. Han forsvarer den Mening, at man meget gjerne kan føie Svenskerne i at nedsætte en ny Unionscomite, naar man blot sørger for, at der Intet kommer ud af den, hvilket jeg bestrider, da jeg forudsætter, at sligt blot

vil vække ondt Blod i Norge. Om den italienſke Strid komme vi ogſaa i Strid; jeg glæder mig over Kong Frantz's Forjagelſe og den italienſke Enhed, han frygter iblandt andet de Conſekventſer, ſom deraf kan drages i Europas ſtore Raad til Forandring af Forholdene imellem Norge og Sverige. Vi gjennemgaa et Brev fra Peterſen, ſom har været ſyg, og ſom fra Kongen igjennem Capt. Grimsgaard har modtaget Ordre om at indkomme med Indſtilling om Wergelands Udnævnelſe til Generallieutenant. Peterſens Brev er plumt, og det er tydeligt nok, at Hænderne ere Eſaus, men Røſten er Jakobs, d. e. B.-R.'s. Sibbern vil forelæſe dette Brev for Kongen; men det faar jeg ham dog afſnakket med.. Kongen dicterer et Brev til Peterſen, hvori han erkjender, at han ikke igjennem Grimsgaard burde have givet ham Ordren, men at denne bør gives i Statsraadet, hvoreſter han i ethvert Fald vil udnævne Wergeland til Generallieutenant. Han udvikler, at det er militære Henſyn, ſom bevæger ham til dette Skridt, da han, om Krig udbryder, nødvendig maa have en ſaadan Poſt beſat, og at det da ikke vil være ſtemmende med Norges Intereſſe og Værdighed, at dets eneſte Generallieutenant ſkal være den yngſte — thi i Staben gaar det fælles efter Udnævnelſesdagen for begge Armeer — hvilket altſammen klinger ganſke brav — men for mig ſtaar det klart, at det er Wergeland, ſom er forhippen paa Generalstillægget, og ſom derfor har ſtridt paa ſin Udnævnelſe.

10de November. I Statsraad paa Slottet fortſættes Striden. Kongen er ivrig og Motzfeldt ikke mild, men temmelig opſat, ſaa at han ingenlunde med fuld Ro og Værdighed kan tale med Kongen. Imidlertid faar han ham dog bevæget til at frafalde Ideen om at ſende det opſatte Brev til Peterſen, da det maaſke kunde vække Ubehageligheder og vi ligeſaavel kunne meddele Kollegerne i Chriſtiania

Hovedindholdet af Brevet. Kongen giver da Paalægget til den Norske Regjering om at indkomme med Indstilling og gjentager sin bestemte Villie at udnævne Wergeland. Sagen om de technisk Arbeiders Henlæggen under Ingeniør-Brigaden forebrages; jeg gjør en hel Del Indvendinger imod denne Foranstaltning, som jeg befrygter ej vil virke gavnligt paa vort Vejvæsen. Jeg vil helst have Ingeniørbrigaden blot som consultativ og controllerende Autoritet og gjør opmærksom paa, at Tanken om et eget Departement for de offentlige Arbeider maa opgives, naar denne Forføining sættes i Værk. Jeg paapeger ogsaa, at dette er det første Skridt, og at Ingeniørernes Bestræbelse gaar langt videre, hvortil Motzfeldt svarer, at Storthinget nok vil vide at sætte en Stopper for, at man ikke gaar for vidt. Jeg indvender ogsaa, at Ingeniørbrigadens Myndighed til at beskikke Assistenter kan lede til Civilingeniørernes fuldstændige Udelukkelse; men Motzfeldt henviser til den moralske Indflydelse, Chefen for Indre Departementet altid maa udøve, og at man i ethvert Fald da har den Udvei at forandre Resolutionen. Sagen gaar naturligvis efter Indstillingen. Kongen vil meddele Giftetilladelse til en Mand, som har gjort sig skyldig i Hoer under Separations-Tiden, men hermed faar jeg ham affnakket, uagtet han faar nogen Støtte af Motzfeldt.

12te November gjør den nye Statsraad Bredberg et glimrende talrigt Gilde paa Phoenix for sine ældre og sine nye Kolleger.

15de November. Stor Middag hos Statsraad Malmsten, nærmest foranlediget ved hans Ven Hamiltons Afgang. Men denne Begivenhed berøres ligesaalidt, som nogen af de nye Statsraaders, det være Svenskes eller Norskes, Nærværelse, og man indskrænker sig som sædvanlig til at æde og drikke. Bekjendtskab med Professor Carlsson.

Discussion med Professor Abelin om det medicinske Facultets Flytning til Stockholm.

16de November. Fornem Middag hos Sibbern for vor nye Kollega. Emfindtlig Scene, da Motzfeldt i Slutningen af Maaltidet med hævet Røst udtaler sig om Pressen. Hans ivrige Discussion efter Bordet med Stael von Holstein, som ogsaa er medtaget af Excellencens stærke Champagne.

24de November. Statsraad hos Kongen, hvori bringes paa Bane den nye Militær-Organisation, med Hensyn til hvilken Motzfeldt lægger sin Overlegenhed for Dagen, idet han reducerer det ene af Kongens Argumenter efter det andet in absurdum, og i et Møde et Par Dage senere med Motzfeldt faar denne ham til for det Første ganske at opgive Gjennembrivelsen af sin nye Armee-Plan, indtil den kan blive forelagt næste Storthing; dog skal den forsøgsvis sættes i Værk under den store Lyststeir, som skal være til næste Sommer paa Gardermoen. Til vor store Forbauselse meddeler Motzfeldt os, at Kongen nok ogsaa giver sig med Hensyn til Wergelands Udnævnelse til General-Lieutenant, om hvilken Sag der i disse Dage vexles Telegrammer imellem Birch og Motzfeldt over al Maade. Det viser sig, at det er Wergeland alene at gjøre om at komme i Besiddelse af det samme Generals-Tillæg paa 400 Spdl., som Bloch har havt, og at han er fornøiet med sine Kollegers Indstilling, der gaar ud paa, at han skal have dette Tillæg, medens General Lieutenants Posten ikke for Tiden skal besættes, og Wergeland skriver selv til Kongen og beder ham om ikke for Tiden at blive General-Lieutenant. I Statsraad hos Kongen den

10de December bifaldes ogsaa bemeldte Indstilling, og det er kjendeligt, at Kongen føler det Nederlag, han har lidt ved atter at maatte tage i sig igjen et Kongeord, udtalt

med saamegen Aplomb, som det om Wergelands Forfremmelse, og da jeg under Sagens Discussion kommer med en Bemærkning om, at det vilde være mest stemmende med de tidligere angaaende Generals-Tillæggenes Meddelelse afgivne Resolutioner, om der nu blot tilstodes Wergeland 200 Spd. for Commandoen over Armeen, bliver Kongen vred og siger: „Nei nu saar det være Punct med Eftergivelser." „Herrarne, må inte tro, at jeg havde givet mig paa Udnævnelsen af en Generallieutenant, om ikke Wergeland selv havde frabedt sig Posten; thi nogen anden af de gamle Rathuer kan als inte komme i fråga. Man kan inte vise dem fram for Andre." Birch-Reichenwalds Brevvexling med Sibbern i denne Tid aander den største Misfornøielse med Wergeland, som han bekjæmper i Stort og Smaat, ofte dog bag de Andres Ryg, ofte i directe vidtløftige Discussioner under 4 Øine. Han skildrer Wergeland som en godmodig Mand, der er saa besat af Projecter og personlig Forfængelighed, at den Smule Forstand, han har, rent løber af med ham. Om Besættelsen af Brigadechefs-Posten i Bergen har Wergeland fremkommet med 3 forskjellige Indstillinger, hvoraf Ingen vinder Bifald. I Brev af 10de Decbr. giver han en meget caustisk Beskrivelse over Statsraadsmødet den 8de, hvor Langes svaiende Bestræbelser for at faa Ueland ind i en paatænkt Skattecommission og Wergelands Raisonnement om Forholdet mellem Armee-Comando og Departement, navnlig med Hensyn til Øvelsespladser, ganske kvikt beskrives.

17de December om Aftenen døer Enkedronning Desideria helt uventet Kl. $10^1/_4$, efterat have været et Øieblik inde i Theatret.

18de December. Statsraadsmøde paa Slottet, først combineret, hvori Enkedronningens Død communiceres, saa særskilt svensk og norsk, i hvilket sidste de for Norge nødvendige Bestemmelser om Publication, Bøn og Klokke-

ringning afgives. Vi blive enige om at paalægge Kirke-Departementet at forfatte Bøn for Norge, men sender et Exemplar af den svenske Bøn. Kongen meddeler, at Wergeland har skrevet ham til angaaende Behandling i Statsraadet af Bestemmelser om Anvendelsen af de til Armeens Øvelser bevilgede Midler — noget som Birch har lagt Wergeland i Munden —. Kongen siger, at han hidtil har afgjort dette Slags Sager paa Commandovei og navnlig nu nylig afgivet Bestemmelse om den store Øvelsesleir paa Gardermoen til næste Sommer, og at han vel føler, hvilken hemmende Indflydelse paa hans Selvbestemmelsesret Behandlingen i Statsraadet vil medføre, hvilke Stridigheder med sit Raad han derved rager sig ind i — men da den mest militæriske af den norske Armee har raadet ham til dette Skridt, vil han gaa ind paa det proprio motu heller end at faa Anmodning fra den forb. norska Regjeringen. Vi indlade os i Discussion med ham om Sagen, bemærke, at Anvendelsen af det til Marinens Øvelser bevilgede stedse har været afgjort i Statsraad, trøste ham med, at han altid har den afgjørende Myndighed, hvor stridige Raader han maatte være omgiven af, og faa ham snart blid igjen. Motzfeldt begynder at tale noget om, at Leiren til Sommeren ikke vil blive betragtet med gunstige Øjne i disse knappe Tider. Kongen farer op, men formildes igjen og indlader sig i alskens spøgende Anmærkninger; fortæller om Katholikernes Ihærdighed for at faa hans Farmor begravet efter deres Ritus, og at Studach, en halv Time efter, at den gamle var hensovet, mødte frem hos hans Mo'er med fuldt opgjort Plan til de catholske Begravelses-Ceremonier.

22de December. Statsraad paa Slottet, hvori alle Sager afgjøres efter Indstillingen, endog Ansøgning fra den forstyrrede Julius(?) Wedel Jarlsberg om atter at indtræde i Cavalleri-Brigaden, hvortil han nu ikke af nogen militær

Autoritet var anbefalet, medens disse for et Par Maaneder siden havde anseet ham klog nok (atter B.-R.s Indflydelse, heldig anvendt!). Kongen taler om, at her i Sverige snart skal sammentræde Mænd til at undersøge, hvilke af de gamle Befæstninger skulle erklæres forladte — hvilket i Neutralitets-Tilfælde skulde være saa gavnligt at faa afgjort, og paapeger, at lignende Bestemmelse bør træffes i Norge, navnlig for Frederikstad Fæstning, som han paastaar ikke kan forsvares og er et „Spektakel". Han taler om en Depotfæstning i det Indre, helst paa Helgeøen, og om Vardøhus's Udbedring, hvilket Sidste Motzfeldt finder urimeligt og tilskynder Hs. Maj. at reise derop for at se Tingene selv. — Udbrud af ondartet Kvægsyge paa Aas berettes samt de Forebyggelsesmidler, Indre-Departementet har truffet derimod.

31te December beretter Sibbern os, at Theater-Direktøren, Hyltén-Cavallius, er udnævnt til Chargé d'affaires i Rio Janeiro. Vi ere naturligvis misfornøiede med saaledes at være tagne ved Næsen og holdte for Nar af Hs. Maj. og Grev Manderstrøm; vi formaa Sibbern til at gaa op til Kongen og forhøre, om Sagen skal betragtes for endelig afgjort, og andrage om, at deslige forenede ministerielle og consulære Embeder maa afgjøres saaledes, at det først i combineret Statsraad afgjøres, om begge Functioner fremdeles skulle være forenede, og at derefter den Function, som i ethvert Tilfælde anses for den mest fremragende, først maa besættes. Men Kongen svarer temmelig kort, at han ikke vil gjøre nogen Forandring i den Maade, hvorpaa deslige Sager tidligere har været behandlet, saalænge Revision af Foreningsacten ej er afgjort. En høist opbyggelig Vished for, at Kongen fuldstændig er bunden for de svenske Anskuelser.

1861.

3die Januar. Statsraad paa Slottet. Strid om en Benaadningssag. Birch-Reichenwald har officielt henholdt sig til Høiesterets Betænkning angaaende Forandring af Straffen for en Skovtyv fra 6 Maaneders Tugthus til 30 Dages Vand og Brød, men har underhaanden skrevet til Sibbern, at han gjerne kan faa Kongen til at gaa videre. Heri understøttes han af Motzfeldt, og Kongen gaar ind paa at nedsætte Straffen til 20 Dage. Ligeledes Strid om en Giftetilladelse for en fraskilt Ægtemand, der lever i Concubinat. Kongen gjør atter Udfald imod mig for mit Juristeri, men faar ikke sin Villie, fordi Raadet er enigt imod ham.

4de Januar. Ligprocession paa Slottet.

5te Januar. Combineret Statsraad, hvori Hyltén-Cavallius udnævnes tillige til General-Consul, idet Excell. De Geer fremhæver, at Spørgsmaalet egentlig blot skulde være om, hvorvidt General-Consulatet skal være forenet med Chargé d'affaires Posten. Jeg deltager i ministerielt Statsraad, hvori Fr. Due udnævnes til Legations-Secretær i Paris.

10de og 11te Januar. Catholsk Begravelse og Bisættelse i Ridderholmskirken.

16de Januar. Statsraad paa Slottet, hvori Lundh og Klouman udnævnes til resp. Chef for General-Staben og Bergenske Brigade. Motzfeldt gjør mange Indvendinger

imod Kloumans Udnævnelse og lægger især Vægt paa, at han ikke er Infanterist, og at hans Valg fremfor saamange Oberstlieutenanter af Infanteriet vil vække ondt Blod. Kongen paastaar, at han ved sin Deltagelse i alle de Leirsamlinger, som her har været holdt, har Præsumtionen i høiere Grad for sig end de Øvrige, hvorom der kunde være Tale, hvortil han kun regner Dietrichson, Keilhau, Birch og Hoff og Sommerfeldt og maaske Falkenberg Om Lundh siger han, at han er blot Theoretiker, og om Beichmann, at han er en kundskabsrig og dannet Mand, men uden Energi og practisk Dygtighed. Han kommer ind paa det sædvanlige Kapitel om Sandsynligheden for en almindelig Krig, hvilken nu har større Udseende af at virkeliggjøres for Sveriges og Norges Vedkommende end forhen paa Grund af den nye Preussiske Kong Wilhelms skarpe Udtalelse og Danmarks Rustninger. Han kommer atter frem med Nødvendigheden for ham af at skride ind, dersom Tydskerne skride over Eideren. Han meddeler, at Kong Wilhelm for kort Tid siden har leveret Fr. Dardel en Udvikling om Hertugdømmernes Forhold til Tydskland og i mundtlig Samtale med Dardel yderligere forklaret, at Tydskland ikke kan nøje sig med Holsten, men maa have den tydsktalende Del af Slesvig, og at man kan ordne Sagen ved at tye til almindelig Stemmegivning. Paa Dardels Spørgsmaal om, hvorledes man skulde komme ud af det, naar Bybefolkningen var-tydskfindet, men det omliggende Landdistrict dansk, havde Kong Wilhelm svaret: „Das arrangirt sich." Vi fik det Indtryk, at denne Skrivelse fra Preussen, som var bestemt for vor Konge, indeholdt et Forslag til Deling af den danske Stat. — Efter Statsraadet almindelig Condolencecour, hvor man gaar Gaasegang og bukker. Munch-Ræder udnævnes til Borgemester i Christiansand, hvilket bringer K. M. til at foreslaa for Kongen, at Expeditionssecretær-Embedet i Marine-Departementet ej skal

beſættes igjen, men kun en Bureauchef udnævnes. Dette gaar Kongen ind paa uden derved at ville binde ſig til at indgaa paa Sammenſmeltningen af begge de militære Departementer, medens han ej er uvillig til at lade Marine-Departementet ganſke ſmelte ſammen med Poſt-Departementet. K. Motzfeldt beretter mig den

20de Januar, at han Dagen forud har havt en længere Samtale med Kongen om Reviſionen; Kongen ſiger nu, at han ikke kan undgaa at gjøre Noget i Anledning af de ſvenſke Stænders Beſlutninger, men at han ikke vil gjøre mere end abſolut fornødent; hertil regner han at optage i Rigsacten flere Beſtemmelſer af begge Landes Grundlove, for at faa det klart afgjort, hvad der er unionelt og hvad ikke; man vil da kunne undtage Statholderſagen, ſom derefter kan faa ſin Løsning. Han ſiger, at han arbeider paa et Udkaſt hertil, ſom han dog ikke venter at faa færdigt før til Sommeren. Paa Motzfeldts Bemærkning om, at det vil være vanſkeligt at ſtyre Udgangen, naar man først har ſluppet Vedkommende løs, yttrer Hs. Maj., at han nok ſelv ſkal ſtyre Tømmerne. Han erkjender ogſaa, at man maa have fuld Fred for at befatte ſig med ſlige Affærer, og derſom der bliver en almindeligere Krig, kan der ikke blive Tale om nogen Reviſion. Han lover i ethvert Fald at holde ſine norſke Raader au fait med, hvad han beſlutter. K. Motzfeldt kommer ogſaa ind paa Politiken, og Kongen taler derunder aabent om meget delikate Sager. Med Hensyn til Preusſen faar Motzfeldt den Tanke, at Kongen holder gode Miner med dette Land blot for at kunne vinde paa det i det ſkandinaviſke Spørgsmaal. Frankrig er hans Ledeſtjerne; paa England ſer han næſten med Ringeagt og indbilder ſig, at det gaar tilbage, fordi det i den ſidſte Tid ej har trukket blank. Statsraad Peterſen antager en beſynderlig Tone i ſine Breve til Sibbern, hvilke Breve kjendelig

ere skrevne efter Birch Reichenwalds Indskydelse. Saaledes anmoder han Sibbern om at tilkjendegive Over-Ceremonimester Monrad, at han bør tage Afsked og da kan faa en Pension af 800 Spd. Dette bestrider jeg paa det ivrigste og faar Medhold af K. Motzfeldt og Sibbern. Endvidere er han fornærmet over, at Lieutenant Ræder ved Capt. Grimsgaards Mellemkomst har faaet Kongelig Tilladelse til at gaa i sardinsk Tjeneste, forinden Kongen i Statsraad har afgivet form. Resolution, og vil, at Excell. Sibbern skal formaa Grimsgaard til at conferere med ham, inden han foredrager for Kongen nogen Sag, som ikke hører til egentlige Commando Sager. Ogsaa her ere vi enige om, at denne Begjering er utidig. Endelig forlanger Petersen Telegrammerne om de i Statsraad afgjorte Sager først meddelt, efterat Kongen har underskrevet Protocollen, for at Regjeringen kan meddele Bladene (Morgenbladet) Indholdet!! Heri ligger naturligvis blot en Bestræbelse efter at skade Rigstidenden — men Sibbern lover at lade dem faa Telegrammerne, som de ønske det.

28de Januar kommer Indstilling om Trondhjems Bispe-Embede, hvortil Grimelund, som har faaet de fleste Stemmer, indstilles af Birch, da Riddervolds Svigersøn Jensen næst Grimelund har de fleste Stemmer; men paa samme Tid indløber Breve baade fra Petersen og Birch-Reichenwald, hvori vi opmuntres til at foranledige Jensen udnævnt. Birch-Reichenwald sender endog et Telegram Dagen efter for at gjøre opmærksom paa, at Kongen ogsaa tidligere har valgt en anden Biskop end den, der havde faaet de fleste Stemmer; der gjøres ogsaa opmærksom paa Grimelunds svage Helbred og paa, at han stillede sig i Spidsen for den i 1859 af Geistligheden vakte Agitation imod Fraskiltes Vielse. Vi finde imidlertid, at naar den Norske Regjering ikke har fundet aabent at burde udtale sine Betænkeligheder imod at

vælge Grimelund, saa er det ikke vor Sag at rage Kastanierne af Ilden for dem. I Statsraad hos Kongen den

31te Januar udnævnes derfor Grimelund til Trondhjem ligesom Esfendrop til Tromsø uden nogen synderlig Discussion. Den Indvending, som vi kunde have imod Grimelund, at han maaske er temmelig hierarkisk af Tænkemaade, finder Kongen netop at være en Fordel. Forøvrigt meddeler Kongen os, at Udsigterne for Fredens Bibeholdelse nu ere meget bedre end tidligere paa Grund af, at de tre Stormagter have udladt sig med megen Bestemthed imod Preussens Trudsler imod Dannemark. Kongen udtaler ogsaa Haab om, at Gaëta snart skal falde i Piemonteſernes Hænder, og udtrykker den varmeste Sympathi for Italiens Enhed og for Garibaldi. Han benegter at have paa Forhaand givet Jac. Ræder nogen Tilladelse til at gaa i sardinsk Tjeneste og billiger høilig denne hans Beslutning.

5te Februar. En Samtale med Sibbern i Anledning af Stipendiat Fr. Brandts Opsatser i Morgenbladet imod Birch, for hvilke en Panegyrik i Illustreret Nyhedsblad har gaaet forud. Sibbern udtaler sig med megen Bitterhed om Birch-Reichenwald, som han sammenligner med Mephistofeles: „der Verneinende". Man kan mærke, at Sibberns Uvillie for en Del er fremkaldt derved, at Biografen i Nyhedsbladet alene omtaler Birchs Fortjenester under Statholdersagen i Stockholm og ganske sætter Sibbern ud af Betragtning. Denne Artikel fortsætter i 3 No., og i den sidste drages jeg for en Dag, fordi jeg vedblev i min Stilling, uagtet Birch Reichenwald ved den famøse Resolution af 14de Septbr. 1859 tvang mig til at sadle om i Jurysagen. Manden kjender ikke, at det egentlig var Kitel Motzfeldt, som bevirkede denne Resolution, og at det var aftalt mellem Kitel Motzfeldt, Birch, Peterſen og mig, at en Frontforandring maatte gjøres, og at Uenigheden imellem os egentlig

blot drejede ſig om, hvorvidt Hs. Maj.'s heromhandlede Reſolution ſkulde komme i September eller i November. Disſe Brandtſke Artikler gjengives af N. Dagl. Allehanda her i Stockholm med bittre Anmærkninger og Tillæg, og af et Brev fra min Broder i Chriſtiania ſer jeg, at Stemningen imod Birch Reichenwald ved disſe Artikler end yderligere er bleven ſkjærpet, og at jeg ſtaar i det ſkjæve Lys, ſom det har været Brandts Hensigt at fremkalde. [X] Statsraadet den

16de Februar afgjøres alle Sager efter Indſtilling uden Strid. Kongen taler om Polen, at det ſnart vil blive Europas brændende Spørgsmaal, og ſiger, at den nys ankomne Telegrafmeddelelſe om Gaëtas Overgivelſe og Kong Franks II Reiſe til Bayern, at den vel ikke er ſaa ſikker; det viſer ſig ogſaa kort Tid efter, at Franks kun drager til Rom.

25de Februar. Ved en Middag hos Enkedronningen begynder Statsraad Gripenſtedt at tale om, [at] „vor Concert" nu vel ſnart ſkal begynde, hvortil jeg ſvarer, at jeg frygter for, at der ikke bliver ſtor Harmoni derunder. Som Grund for Nødvendigheden af Reviſion anfører han, at Interimsregjeringen medfører den ſtørſte Ulighed i Sveriges Disfavør, hvortil jeg ſvarer, at det ſtaar til Sverige paa egen Haand at gjøre Forandring i dette Punct, da det kan henlægge flere Sager til de enkelte Departementers Chefer eller mindre Afdelinger af Statsraadet. Han ſer med Uvillie paa Rigsvaabenet paa Dronningens Service og klager til ſin Sidemand over, at den ſvenſke Løve har faaet for liden Plads.

26de Februar begynder Motzfeldts og den 2den Marts mine Middage for Svenſke.

2den Marts Statsraad, hvori intet Mærkeligt; Kongen meddeler et Telegram, ſom han faar under Seſſionen, om at Frankrig, England og Rusland tilraade Danmark ikke at holde for ſtærkt paa Helſtaten og at forelægge den Land-

dag, ſom for Holſten er ſammenkaldt til 6te Marts, et Forſlag om faſt Bidrag til Helſtatsudgifterne. Den 27de Februar, medens Kongefamilien og hele den høiere „Societet" er ſamlet hos Excell. De Geer, kaldes de første og Excellencen bort for at overvære Prindſeſſe Sophies Forløsning med Prinds Carl af Veſtergøthland.

4de Marts overbringer De Geer et løſt Udkaſt angaaende Nødvendigheden af Reviſion til vort foreløbige Gjennemſyn. Forinden dette endnu er kommet K. Motzfeldt eller mig ihænde, modtager Excell. Sibern allerede om Aftenen den

8de Marts et Brev fra De Geer, hvori denne, paapegende Vigtigheden af, at Reviſions-Spørgsmaalet afgjøres, inden Statsraad Wallenſteen udtræder af Raadet, opfordrer os til at møde i Beredningen den 11te dennes. Efter Overlæg med os ſvarer Sibbern, at denne Sags hiſtoriſke Gang vel maatte overbeviſe ogſaa det ſvenſke Raad om Vigtigheden af Sagens modne Behandling, men at en enkelt Dag i denne Henſeende ikke kan gjøre fra eller til, og at vi derfor gjerne kunne møde den 11. Medens vi endnu ere ſamlede, kommer atter en Billet fra De Geer, hvori inſiſteres paa vort Møde til den nævnte Tid. Vi blive foreløbig enig om, at det første Skridt, vi have at gjøre, er, at Kongen i ſvenſk Statsraad maa beſlutte, at denne Sag nu ſkal behandles i combineret Statsraad, da han i ſvenſk Statsraad i April f. A. har beſluttet, at Sagen bør udſættes. Dernæſt tilraader vi Sibbern at gaa op til Kongen jo før jo heller for at minde ham om det Løfte, han har givet hver af os ſærſkilt, at Sagen ialfald ikke før til Sommeren ſkulde komme under Behandling. Samme Dags Aften taler jeg med Malmſten hos Conſul Barclay, og han yttrer derunder, at det ikke er det nuværende Miniſteriums Tanke at gjøre nogen Forandring i Unionsvilkaarene, men kun at

berolige Gemytterne ved at faa en Comité nedsat og et Forslag udarbeidet.

10de Marts. Netop som Sibbern har bestemt sig til at gaa op til Kongen, faar han en Ordre fra denne om at komme derop, og vi tro da naturligvis, at det er for at tale med ham om Revisions-Spørgsmaalet; men Sibbern beretter os ved sin Tilbagekomst, at det er for at tale om en Ansøgning fra en fra sin Bestilling for ulovlig Brændevinssalg dømt Skolelærer Odden i Trondhjem. Sibbern meddeler derefter Kongen det med De Geer Passerede, hvortil Kongen svarer, at herom er han ganske uvidende, og at ogsaa han finder, at Tidspunktet for en Revision i det Omfang, som er antydet af De Geer, er høist ubeleiligt under de i politisk Henseende usikre og truende Forhold i Udlandet, at han selv har tænkt paa en Revision af nogle enkelte Punkter, men at han ikke vil vide noget af, at hans svenske Statsraad uden Overlæg med ham skal tage Spørgsmaalet under Behandling. Sibbern antyder, at der aldrig kan blive nogen Fred, saalænge Hs. Maj. beholder i Raadet en Mand, som er Unionen og Norge saa afgjort fiendsk. Kongen siger: Du mener Gripenstedt! Ja det er jo aftalt, at han skal gaa til Høsten; jeg har nu engang foresat mig, at jeg ikke paa engang kan reformere mit Raad. Kongen siger videre, at han vil sende Bud efter De Geer, men finder selv at burde bie, til han bliver roligere. Det aftales da, at Han skal tale med De Geer Kl. 10 imorgen tidlig og med Sibbern imorgen Eftermiddag.

11te Marts. Medens vi sidde i Raadslag om, hvorledes vi skulle tage denne Sag, og gjøre os selv Rede for, at vi maa gaa af, saafremt Kongen atter lader sig tvinge af det svenske Statsraad til at bryde sit Ord til os, kommer der Bud fra Kongen om, at vi alle 3 skulle indfinde os hos ham Kl. 6. I dette Møde, hvor Kongen viser sig temmelig

ynkelig og beklager, at hans egentlige Raadgivere bo fjernt fra Staden (Lagerbjelke i Nyköping og Bildt i Visby), saa at han ikke saa hurtig kan communicere med dem, siger han, at ogsaa han vil en Revision, men i langt mindre Omfang; ja, han vil ikke en Gang, at det skal kaldes en Revision — dette Ord er ham forhadt — han vil faa Mænd til at træde sammen i en Unions-Comité til Høsten, naar han kommer til Christiania; med denne Comité vil han selv arbeide, og han vil se at faa noget istand, om ikke til den Tid National-Repræsentationerne træde sammen, saa dog senere ud under Rigsdagens Løb. Han viser, at han ikke nærer stor Agtelse for De Geer som „Politiker"; han er ham altfor ærlig. Han har tydeligvis sat sig i Hovedet, at en Statsmand stedse maa føre, som han gjør, en tvetunget Tale, og af den hele Forhandling fremgaar, at han vil det samme som Svenskerne i Almindelighed, at han troer ved sin Tale om nogle faa Forandringer og Tillæg til Rigsacten at faa os lokket ind paa Sagen i det Haab om at benytte et gunstigt Øieblik til at overliste os. Baade Sibbern og Motzfeldt tale nogle Alvorsord til ham om, at Sagen maa sees ogsaa fra norsk Synspunct, og den Sidste ender Samtalen med en meget alvorlig Yttring om, at Svenskerne ej maa glemme, at der ogsaa findes Villier paa den anden Side Fjeldet. Han lover stammende at tale med sit svenske Statsraad imorgen (Tirsdag) og formaa dem til at indgaa paa sine Anskuelser og saa sige Sibbern Besked om Udfaldet af denne Samtale ved den soirée musicale, som skal være paa Slottet imorgen Aften.

12te Marts. Sibbern, som kaldes op til Prinds Oscar angaaende St. Olafsordenens Commandørkors til Livmedicus Retzius og angaaende Enkedronning Josefines paatænkte Besøg i Norge, hvor hun vil tilbringe Sommeren, meddeler Prindsen om, hvorledes Revisions-Spørgsmaalet nu

ſtaar. Prinds Oscar mener, at Tingen maatte kunne foreløbig behandles confidentielt imellem det norſke og ſvenſke Statsraad, hvilket Sibbern ikke anſer gjørligt. — Efter Middagen hos Motzfeldt faar Sibbern en Billet fra De Geer om, at Spørgsmaalets Forberedelſe er udſat til Løverdag den 16de, da Kongen ſelv vil møde i Beredningen. Samme Aften taler Kongen med Sibbern paa Slottet om Sagen, og han faar da Anledning til at foreſpeile Kongen, at hvis det ſvenſke Statsraad ſkal faa ſat ſin Villie igjennem, vil det lede til Opløsning af det nuværende norſke Statsraad, hvortil Kongen ſvarer: „Nei for Fanden, det ſkal det ikke," og gjentager ſin Paaſtand, at han ſelv ſkal tage Sagen „omhand".

16de Marts holdes det lovede Møde paa Slottet, Excell. De Geer udvikler ſine Tanker om Nødvendigheden af nu at foretage Reviſions-Spørgsmaalet, fordi det nu ſnart er et Aar, ſiden Stændernes Begjæring indkom til Kongen, og paapeger, at han har opſat ſine Tanker om Umuligheden af at lægge den Norſke Regjerings Indſtilling angaaende et nyt Forenings-foredrag til Grund for Behandlingen. K. Motzfeldt tager ſkarpt tilorde og klager over, at man her har ladet trykke Unions-Comiteens Forſlag og den Norſke Regjerings Forſlag blot og bart uden Motiver, og at dette har givet Anledning til, at den Uſandhed gjennem „Dagl. Allehanda" nu er udſpredt over hele Sverige, at der er et ſvenſk og et norſk Forſlag, ſom ſtaar mod hinanden, iſtedetfor at det, der kaldes ſvenſk, ſkulde være et Forſlag af Unionscomiteen. Motzfeldt fremhæver end videre, at man i ethvert Fald ej kan tænke paa nogen Reviſion fra norſk Side, naar man ikke fra ſvenſk Side aabent vil erkjende Rigtigheden af den af det Norſke Storthing og den Norſke Regjering udtalte Sætning, at enhver Reviſion, ſom ikke er bygget paa Norges Ligeberettigelſe og Eneraadighed i dets indre Anliggender, er en Umuligheb. Han gaar derpaa over til at viſe, at det først er

nødvendigt, at der fra svensk Side paavises de Indvendinger, man har imod det hvilende Unionsarbeide, som han ikke holder paa, og som han formoder heller ikke den Norske Regjering vil holde paa, og at det maa blive bekjendt i Norge, at Sverige anerkjender Norges retlige Stilling i Unionen, forinden der kan være Tale om nogen ny Comite; Gripenstedt tager da Ordet og insinuerer den Mistanke, at dette blot er et Middel, som Nordfarne vil bruge for at udhale Sagen. Sibbern spørger da, om Sagen nu har saa stor Hast, og om Raabet paa Unionsforandring ikke er mere tilgjort og fremkaldt ved forrige Aars Strid om Statholdersagen. Gripenstedt mener, at Tiden er paatrængende, at Regjeringen maa tage Sagen „omhand" for at forhindre Andre fra at gribe fat i den paa en Maade, som man end mindre kan være tjent med, og forespeiler Situationen, naar næste Storthing uforandret gjentager Statholderpropositionen. Motzfeldt og vi norske mene, at dette Spørgsmaal vil falde paa næste Storthing, og begrunde dette. Gripenstedt mener, at ingen ærekjær Mand kan forandre sin Votering i en saadan Sag, naar Intet væsentlig Nyt er kommet imellem. Motzfeldt paapeger, at man har det Kongelige Tilsagn om selv at optage Sagen, naar det findes beleiligt, og apostroferer Gripenstedt, om han ikke vilde opofre Navnet af at være consekvent for sit Fædrelands Vel, hvorved Gripenstedt bliver lidt decontenanceret. Man synes da enig om, at man først og fremst skal søge at faa opgivet det hvilende Unions-Forslag af 1847 og derefter forsøge at faa istand en ny Unions-Comité. Dette forsvares af Hs. Maj.; men han forplumrer Sagen ved da at begynde at tale om, at man med det samme underhaanden kan sende den Norske Regjering de Gjenstande, hvorpaa den nye Komité skulde arbeide. — Herved optages Striden paany, og De Geer, efter et Stikord af Onkelen Lagerstråle, kommer frem med den Indvending,

at han har Betænkelighed ved nu paa Forhaand at udtale de af Ketil Motzfeldt ønskede Sætninger om Norges Ligeberettigelse og Eneraadighed, fordi han opfatter dem med nogen Modification, som han finder det nødvendigt at udvikle; det vilde desuden efter hans Stilling til Sagen være ulogisk at behandle det hvilende Unions-Forslag uden tillige at behandle Stændernes Begjæring. Jeg paaviser, at der er den bedste Logik heri, da der er to contraherende Parter, og da der fra den ene Parts Side er fremsat et bestemt Forslag, saa tilsiger god Orden, at man først faar afgjort, om dette fremsles skal bruges, forinden man skrider til at underhandle paa en ny Basis. Siden kan den, som ønsker videre Forhandlinger, komme med nyt Forslag. Overhovedet maa det erindres, hvad Motzfeldt har fremhævet, at hvis ikke Norges Ligeberettigelse anerkjendes, er det en Umulighed at komme nogen Vej. De Geer fremhæver, hvad saavel han som Malmsten underhaanden har sagt mig, at man fra det Svenske Statsraads Side er fornøiet, naar det blot paa en bestemt Maade constateres, at ny Unions-Comitees Nedsættelse fra Norsk Side ansees umulig. Men her tager Kongen tilorde og siger, at han har givet sit Ord paa, at en ny Comite skal blive nedsat — han havde først tænkt fra næste Vaar, men har siden givet efter for Svenskernes Foreſtillinger og lovet, at den skal træde sammen i November, og lægger sit svenske Raad paa Hjerte, at det maa indrette sig saa, at han kan indfrie sit Ord, hvilket han ikke kan, naar der ikke fra norsk Side kan findes passende Medlemmer. Man kommer herved nærmere ind paa Nødvendigheden af paany at indhente den Norske Regjerings Betænkning, forinden Stændernes Begjæring om en ny Comitees Nedsættelse behandles, og Excell. Manderstrøm understøtter denne Mening ved at fremhæve, at der af de norske Medlemmer af Statsraadet fra 1847 kun er det Medlem tilbage, som stod for Indstil-

lingen, nemlig Peterſen. Discuſſionen kommer af og til ind paa Realiteten; blandt andet bemærker Wallenſteen, at mange Spørgsmaal ere dunkle, og paaviſer den Tvivl, de tidligere har vakt. Han ſecunderes deri af Gripenſtedt, ſom fremhæver, at vi hidtil har havt Fred og gode Dage. K. Motzfeldt afbryder ham: Det er netop onde Dage, vi behøve; jeg holder mig forviſſet om, at Rigerne i Krig vilde virke ſammen paa bedſte Maade uden Uenighed; overhovedet, ſiger han, ſkriver man Love for Folket og ikke for Philoſofer og tydſke Profeſſorer. Excell. Manderſtrøm bekræfter, at man hidtil er kommet vel ud af det i de unionelle Spørgsmaal, og giver Norges Villighed til at yde rimelige Bidrag til Fælledsudgifter og deslige al Ære. Nogen formelig Beſlutning fattes ikke; men det ſynes vedtaget, at man fra ſvenſk Side ej kan tænke paa nogen Fremgang for ſine Ønſker uden at anerkjende Norges Rettigheder, ſamt at det første Skridt, ſom nu maa gjøres, er at faa den Norſke Regjerings Betænkning om Uantageligheden af det hvilende Forſlag. Efter at Kongen har forladt os, er Stemningen cordialere end i Begyndelſen. Gripenſtedt bebyrer Motzfeldt, at man her omfatter Norge med al Venlighed og Kjærlighed, hvortil Motzfeldt ſvarer, at man maaſke i Norge ikke ønſker al denne Sveriges Kjærlighed, og beder at betænke, at den Kjærlighed, man vil paatvinge en Anden mod hans Villie, kaldes Voldtægt. Efter 3½ Times Samvær ſkilles vi. Paa Bal ſamme Aften hos Grev Pleſſen hviſker Kongen mig i Øret: „Nu ſynes Du ikke, jeg ſnakkede begge Parter brav efter Munden idag", hvortil jeg ſvarede undvigende, men ſom ſandt var, at Hans Majeſtæt havde viſt en Kjækhed og en Holdning, ſom havde glædet mig, da vi Norſke Intet hellere ønſkede end ſe vor Konge ſtærk; thi der var virkelig enkelte Øjeblikke, da han mandede ſig op, og hans Holdning var i det Hele meget bedre end under Mødet med os Norſke i Mandags.

18de Marts. Almindeligt Statsraad. Til Toldinſpector i Drammen har Lange indſtillet O. Arntzen og faaet Peterſen, Bretteville og Wergeland med ſig herom, medens Riddervold, Møinichen og Birch-Reichenwald have indſtillet Bureauchef Holm. Jeg holder paa Holm, uagtet jeg ganſke vel har mærket paa mine Kolleger, at dette Tilfælde ſkal benyttes til at give Fr. Brandts Yttringer om Birch ſom Kronens almægtige Miniſter en Dementi, hvorfor K. Motzfeldt, ſom tidligere har udtalt ſig imod Arntzens Capacitet, nu bekjæmper ſin Svogers Kandidat, hvorefter Arntzen udnævnes. Julius Schmidt udnævnes til Auditør efter Regjeringens Indſtilling, efterat Wergeland har oplyſt, at han, ſom tidligere har indſtillet Brandt i Drøbak foran Schmidt, nu af Birch-Reichenwald har ladet ſig bevæge til at gjøre en Volte. Kongen lover os at faa en Berigtigelſe af Dagl. Allehandas urigtige Fremſtilling af Unions-Comiteens Indſtilling ind i Poſttidningen. Samme Dag taler jeg efter Bordet (en brillant Middag paa 30 Perſoner) hos Prinds Oscar med denne om vore Forholde, og han giver mig det bedſte Haab om at ſe Tingen ſindigt og roligt; men han udtaler, at han ikke kan blande ſig i Sagen, da Kongen ej vil høre ham. Under Cigar-Røgningen kommer vi med Sibbern og Motzfeldt ind paa Dagens Politik. Oscar udtaler ſin Beundring for Cavour, troer paa Italiens Enhed og mener, at om ikke vi, ſaa dog ſikkert vore Børn ville opleve Tydſklands Enhed. Anſer de 60 Hoffer ſom en af Tydſklands Ulykker, og jeg mærker, at han ganſke deler min Tro paa Menneſkehedens Fremgang og Forſynets Styrelſe. Man mærker ogſaa, at han er Skandinav til Tænderne i videſte Udſtrækning.

21de Marts meddeler Sibbern mig, at han igaar har havt en Samtale med Grev Manderſtrøm om vore Anliggender, hvori han paany har lagt denne paa Hjerte, at

Sagens Foretagelse nu under de truende Auspicier for en europæisk Krig er dobbelt betænkelig, — hvori han fremhæver, at Statholdersagen paa det Norske Storthing ikke vilde have faaet det Udfald, den fik, dersom ikke Thinget havde handlet under Indflydelsen af Hs. Majestæts Tilsagn om at ville medvirke til Forholdets Ordnen og under Foreſtillingen om, at denne Ordnen ikke vilde vække videre ondt Blod i Sverige. Manderſtrøm gjentager for Sibbern, hvad Gripenſtedt yttrede for mig under Middagen hos Enkedronningen, at Forholdet med Interims-Regjeringen maa forandres, da den Indflydelse paa Sveriges Anliggender, som 10 Norskes Deltagelse deri [giver], ikke vilde blive taalt, om Tilfældet for denne Regjerings-Sammentrædende atter skulde indtræffe, og paa Spørgsmaal, om det i 1853 nogensinde indtraf, at norske Mænd øvede nogen Indflydelse paa en svensk Sags Afgjørelse, paapeger Manderſtrøm et Tilfælde, hvor 5 Svenske stode imod 5, og hvor de Norske ved at tiltræde den Mening, hvortil den svenske Ordførende ej bekjendte sig, gav Sagen et andet Udfald, end den uden deres Deltagelse vilde have faaet. Sibbern beretter, at han imorges havde talt med Kongen, som havde lovet, at Wallenſteen skulde faa Afſked paa Tirsdag, og at Unionsfrågan ei inden den Tid skulde komme for.

25de Marts. Norsk Statsraad hos Kongen, hvori blot foretages en Indstilling om Stader-Toldens Afløsning, og hvori vi berette, at De Geer netop idag har sendt os sit omarbeidede Udkaſt til Indstilling, som ogsaa Kongen siger at have læst og fundet ret godt. Han lover, at Sagen ej skal komme for før efter Paaſken og Wallenſteens Udtrædelse, hvilken foregaar Dagen derpaa. Med Posten fra Christiania kommer en Anmodning fra Statsraad Peterſen om, at vi maa formaa Kongen til selv at tilbagekalde Lyſtleiren paa Gardermoen paa Grund af den mislige Høst. Vi finde denne Begjæring høist ubeleilig under de nærværende politiske

Forhold; jeg finder den endog i og for sig lidet motiveret. Sibbern skriver en Remonstration til Petersen og mener, at Initiativet ialfald maa komme fra Wergeland. Med Posten

den 28de Marts giver Petersen uvittige Ord af sig om vor Nedsættelse af 2 militære Pensioner, som bevirkedes i sidste Statsraad, og som han finder utilbørlig, væsentlig fordi vi tage Myndigheden fra den Norske Regjering i Christiania. Herpaa svare vi alle 3 med Posten

den 1ste April, Sibbern og K. Motzfeldt til Petersen og jeg til Wergeland. Vi have henstillet til Kollegerne i Christiania om, hvorvidt vi bør indlade os paa nogen Realitet med Hensyn til det De Geerske Foredrag, eller om vi blot skulle begjære Sagen foreløbig henvist til den Norske Regjering; derfor ønske vi Sagen udsat til det andet Statsraad efter Paasken, hvorover De Geer bliver misfornøiet, men han giver dog efter.

6te April. Norsk Statsraad, hvori alt afgjøres efter Indstillingerne. A. Bull udnævnes til Sognepræst, uagtet Kongens Gjæsteven, J. Aars, har meldt, at han, efter at Regjeringens Indstilling var afgaaet, har ansøgt Stange Kald. F. Næser udnævnes til Major i General-Staben, uagtet Capt. Grimsgaard har gjort Forestillinger til Kongen om, at denne Udnævnelse vilde blive til Præjudice for ham, som snart venter en lignende Udnævnelse. Samme Dags Aften holde vi langvarig Discussion om vort Tilsvar i Revisionsfrågan og blive staaende ved en blot og bar Begjæring om, at den Norske Regjerings Betænkning maa blive indhentet. Vi indse nok, at vi vilde være større Folk, om vi tog til Protocols de Indsigelser, vi under de foreløbige Discussioner med Svenskerne og med Kongen have fremsat imod Betimeligheden af Sagens Foretagelse, men vi befrygte, at Kongen herved af Svenskerne kunde lade sig bevæge til at afgive en Resolution, hvorved han selv paa Forhaand var

bunden med Hensyn til Spørgsmaalet, medens vi, naar Sagen bart og purt sendes til den Norske Regjerings Betænkning, have Hænderne aldeles fri og senere kunne optræde enten med fuldstændig Negtelse af at indlade os paa Revision eller at faa denne indskrænket til enkelt Punct. Vi gjennemgaa det De Geerske Foredrag, hvis mange svage Puncter vi vistnok drøfte, men beslutte at afholde os fra at critisere i det combinerede Statsraad, som holdes

den 9de April, og som gaar aldeles fredelig forbi, da De Geer oplæser sit Foredrag og Sibbern vor Tilførsel om Nødvendigheden af den Norske Regjerings Betænkning, hvilken tages tilfølge. I et kort mundtligt Foredrag anfører dog Sibbern, at vi Norske fremdeles anse det ganske ubetimeligt nu at gjenoptage Sagen. Kongen troer at gavne os ved at sammenskrive en Resolution om, at han ikke vil have Unions-Comiteens Forslag af 1844 lagt til Grund for den paatænkte nye Revision, og viser dette Udkast til K. Motzfeldt, som beder Hs. Maj. at lade det blive med den blotte Oversendelse af Sagen til Christiania, og herpaa gaar da Kongen ind. Med Posten den 4de have vi fra Petersen faaet en Erklæring om, at den Norske Regjering ikke længer insisterer paa, at vi skulle faa Leiren til Høsten tilintetgjort, og uagtet jeg derfor raader til, at vi ganske bør lade dette Spørgsmaal fare, insisterer dog K. Motzfeldt (som har sine Instruxer fra Birch-Reichenwald, hvoraf han meddeler os nogle Ord) paa, at Sibbern underhaanden skal gjøre Kongen bekjendt med den Norske Regjerings Ønske, og Sibbern, som er K. Motzfeldts lydige Tjener ialt, føier sig derefter.

14de April har Sibbern den omhandlede Samtale med Kongen om Indstillingen af Leiren paa Gardermoen. Han finder Kongen mere rolig, end han havde formodet, og denne lægger især Vægt paa Norges Værdighed, og hvilket godt Indtryk det vil gjøre paa Svenskerne at se de norske

Tropper, ſom han finder at være vel øvede og fuldkommen at kunne forſvare deres Plads; derſom der ikke var Udſigt til Krig, vilde han ikke betænke ſig paa at udſætte Leiren til næſte Aar, men nu havde han Betænkeligheder, men lovede at ſkrive til den Norſke Regjering derom. Sibbern opfordrede ham til at tale med K. Motzfeldt om Sagen. Sibbern havde forreſten mødt Bildt i Forgemakket og ſpurgte derfor Kongen, om Bildt nu ſkulde blive Overſtatholder, hvortil Kongen havde ſvaret, at deraf blev der neppe noget for det Førſte, da han hellere ønſkede, at Bildt ſkulde overtage Bjørnſtjernas Plads. Vi ſætte Bildts Nærværelſe her i Forbindelſe med det Reformmøde, ſom nu nylig er holdt her i Stockholm, og det ſaameget mere, ſom Kongen fornylig har omtalt denne Gjenſtand med K. Motzfeldt, ſom havde henkaſtet nogle Ord, om Tidens politiſke Bevægelſe ikke kunde andet end give den fordelte Repræſentation, iſær Geiſtligheden ſom egen Stand, et Grundſkud.

20de April. Statsraad hos Kongen, hvor alt gaar efter Indſtillingerne, undtagen en Sag om Kanaldirectørens Conſtitution ſom tillige Havnedirectør, hvilken vi begjære forbigaaet, da vi have Betænkeligheder ved den. Jeg udvikler disſe i Brev til Bretteville og fremhæver, at Forføiningen giver Ingeniør-Commisſionens Indſlydelſe paa det adminiſtrative og økonomiſke ved de offentlige Arbeider for ſtor Vægt, og at det hele bærer Præget af at gaa ud paa at ſkaffe Røyem et Gagetillæg. Motzfeldt ſkriver ſamtidig et Brev herom til Irgens og Peterſen. Motzfeldt meddeler mig, at han fra Birch har faaet et Brev, hvorefter denne erklærer ſig meſt tilbøielig til ſtrax at indkomme med Indſtilling om Reformfrågan og ikke benytte ſig af Kongens Udladelſe om, at den Norſke Regjering dermed kunde give ſig god Tid. Han finder ſin Stilling ſaa pinlig, at han ønſker ſtrax at fratræde. Vi ere enige om, at det nok kan

være passende, naar man kommer til et benegtende Resultat, ikke at betænke sig længe derpaa; men vi finde, at det vilde være rigtigere, at Kongen udsatte Sagen, indtil han kom til Norge, for at han da lettere kan ordne sig for det Tilfælde, at Flerheden af det nuværende Ministerium forlanger sin Afsked. I Overensstemmelse hermed siger Motzfeldt at ville skrive til Birch.

24de April. Paa Bal hos Braunerhjelm har Sibbern og jeg Samtaler med Gripenstedt angaaende Telegrafforbindelse fra Skotland over Norge, Sverige (Gotland og Libau) til Rusland, hvis Fordel han synes fuldkommen at indse, og han beretter, at han har givet den engelske Agent, F. Gisborne, Tilsagn om, at Sverige vil indlade sig paa Sagen, hvis Rusland vil. Derefter tales om Stadertolden, hvis Ophævelse Gripenstedt finder urimelig paa den af den hanoveranske Regjering foreslaaede Basis af Fartøjernes Nationalitet. Endelig kommer Talen paa Revisionsfrågan, hvorunder Sibbern med Skarphed og Dygtighed siger ham adskillige Sandheder.

26de April. Sammensat Statsraad til Consulatsagers Behandling, hvori Stadesagen ikke kommer for paa Grund af Gripenstedts Betænkeligheder. Den følgende Dag faa vi Protocollen af 9de til Underskrift og gjennemgaa Oversættelsen deraf med stor Omhu; under de Discussioner, som da finde Sted, synes det at blive os mere og mere klart, at Sagen maaske kan fremdrives, hvis det nærværende Statsraad gaar af.

27de April. Vandledningens Aabning paa Rakkeberget og senere stor Middag hos Overstatholderen, som udbringer de norske Statsraaders Skaal og siger forbindtlige Ord til os Norske. Der herster ogsaa en mere cordial Stemning mellem flere af de svenske Raader og os. Det berettes, at Bildt nu har indgaaet paa til Høsten at indtræde som

Overſtatholder, iſtedetfor i Statsraadet; han har været her i den forløbne Uge og forekommet mig utaalelig hoven af den ham udviſte Kongelige Gunſt.

29de April. Kongen meddeler Sibbern, at han nu gjennem Telegrafen har contramanderet Leiren paa Gardermoen, „da Udſigterne for Krig ere ſaa fjerne, at han uden Fare kan imødekomme Nationens Ønſke". Han har beſluttet ſig til dette efter Breve, han har modtaget fra Norge, fra hvem ſiger han ikke. Sibbern meddeler ham, at Regjeringen i Chriſtiania ſynes ganſke at dele Statsraadsafdelingens Formening om Umuligheden af nu at faa nogen Reviſion iſtand, og ſlaar paa, at Kongen ſaar forſøge at faa et fuldſtændig nyt Statsraad, og ſlaar paa, at det vilde være bedſt, at Hs. Maj. i dette Øjemed gjorde et kort Beſøg i Norge for at overbeviſe ſig om Stemningen; men Kongen ſiger: „Ja ſaa ſaar Spørgsmaalet falde; thi det er ikke ſaa meget værdt ſom et helt Statsraadsombytte; jeg har desuden liden Tid at afſe til en ſaadan Reiſe."

30te April beretter Marie Manthey mig, at Statsraadinde Thyſelius har fortalt hende, at Kongen efter Pintſen ſkulde reiſe til Norge, og at han vil have De Geer med ſig, men ikke hendes Mand.

1ſte Mai faar Sibbern Bekræftelſe paa denne Efterretning. Kongen vil reiſe herfra den 22de og være 10 Dage i Norge og være her tilbage inden Midten af Juni, medtage en Del ſvenſke Raader, for at de kunne lære Stemningen at kjende og overbeviſe ſig om Umuligheden af nu at drive Reviſionen videre.

3die Mai. Soirée hos Enkedronningen, hvor Kongen ſpørger mig, om jeg tager min Huſtru med til Norge, hvortil jeg ſvarer: „Nej, jeg har gjort Regning paa, at Deres Majeſtæt iethvertfald vilde tillade mig at komme her tilbage for at hente hende," hvortil Kongen ſpøgende ſvarer: „Ja,

det kan Du trygt." Malmſten beretter mig, at foruden De Geer og ham ogſaa Bredberg og Thulſtrup ſkulle være med til Norge.

4de Mai afgjøres Stadetold-Sagen i combineret Statsraad, idet Gripenſtedt har opgivet ſine Indvendinger.

6te Mai norſk Statsraad, hvor alt afgjøres efter Indſtillingerne; dog udſættes Røyems Conſtitution ſom Havnedirectør, hvorom Birch-Reichenwald har telegraferet til Sibbern. Uagtet Kongen har givet ialfald halvt Løfte til J. B. Lundh om Gamle Akers Sognekald, faar dog Dop det efter Indſtillingen. Om Aftenen begynder Sibbern at tale til mig, om ikke jeg ſkulde ville være med paa at danne et nyt Miniſterium, for at faa iſtand en Reviſions-Comité. Han ønſker ſaadant, men kan ikke ſelv være med derpaa, da han maa ſtaa og falde med Birch-Reichenwald. Jeg ſiger ham, at jeg nok ſkulde vove Trøjen ligeoverfor Storthinget, derſom jeg herved fulgte min Overbevisning og anſaa et ſaadant eftergivende Skridt nu at være gavnligt for vort Land; men da ikke det er Tilfældet, vil jeg ikke ſtille mig fra K. Motzfeldt, ſom jeg vil følge i det Længſte.

13de Mai. Morgenbladet, ſom kommer nu i Dagspoſten, benegter Beretningen fra Correſpondenten til Trondhjems-Poſten (Politimeſter Morgenſtierne!) om, at den Norſke Regjering er beſkjeftiget med at faa nedſat en ny Unionscomite (med U. A. Motzfeldt til Formand og Amtmand Falſen og Schweigaard til Medlemmer, da man naturligvis ej vil vælge Stang). Et Brev fra Statsraad Peterſen beretter ſamme Dag, at Regjeringen er enig med os og Birch om at modſætte ſig nogen Unionscomite. Kun Riddervold ſynes tilbøielig til at udtale ſig imødekommende for en indſkrænket Reviſion, og maaſke han trækker Lange med ſig.

16de Mai. Statsraad hos Kongen, hvor Alt afgjøres efter Indſtillingen, undtagen en Sag om Forføininger til

Fremme af Hesteavlen, hvori Kongen lægger megen Envished, men tillige Uklarhed for Dagen, snart taler om Nødvendigheden af Krydsning med fremmede Racer, snart om Nødvendigheden af at udvikle den Race, som er ejendommelig for Norge. Sagen udsættes.

Den 19de Mai reiser Sibberns,

den 21de Mai jeg og Marie,

den 22de Mai Kongen. Jeg kommer til Christiania

den 23de Mai efter 60 Timers Reise over Örebro og Törreboda, træffer paa Dampskibet til Arboga Musikdirector Leverth og to Lectorer, som udtale sig med megen Klarhed om den Norske frågan, hvis Optagelse nu de anse ubetimelig, og forsikre, at der er en stor Mængde i Sverige, som blot ønske godt Forhold med Norge, for at Sverige i Ro kan tilegne sig dets Institutioner.

24de Mai. I en Samtale med Birch udvikler han Gangen i sin Betænkning angaaende Revisionsfrågan, der vil komme til at gaa ud paa bestemt Afflag, men med Antydning af, at ogsaa vi i enkelte Puncter erkjende Nødvendigheden af Forandringer. Ved denne Samtale er Harbitz tilstede, som gjör det Indtryk paa mig, at han nok tænker sig Muligheden af en Comités Nedsættelse, og vil forhøre, om der er nogen Mulighed for at fiske i rørt Vand. Da jeg nogle Dage senere har en Samtale med De Geer, yttrer han for mig, at han har forstaaet Birch, som om Betænkningen fra den Norske Regjering vilde blive affattet saaledes, at Kongen efter denne kunde befale en Comité nedsat om enkelte Puncter, og da jeg hertil svarer, at der dog vel maa være en Misforstaaelse i denne Henseende, tilföier han, at det vel kan være muligt. Jeg taler atter med Birch herom, og han giver ikke ganske klart Svar. Mon der atter skulde være Kunster herunder!?

28de Mai. Statsraad paa Slottet paa $3^1/_2$ Time,

hvor Alt gaar glat. Efter en Middag hos Hofmarschal Anker Dagen derpaa har jeg en Passiar med den unge Baron Liljencrantz, som viser, at han er vel inde i Situationen; han roser Norskarnes Slughed, som indrette sig saa, at de stedse beherske Situationen. De ere stedse artige og forekommende mod Svenske, siger han, men lade sig derfor ikke gaa paa. Han udtaler den samme Tanke som Örebro-Mændene, at nogen Unionscomité aldeles ikke fordres af Sveriges Flerhed; men det var Bevægelserne inden Rigsdagen, siger han, og det nuværende Ministeriums svage Eftergiven for Trykket fra Samme, som nu har frembrevet det gjorte Skridt. Han udtaler sig om Bildt som en Mand af udmærkede Evner, men uden Karakter, som ikke nyder almindelig Agtelse og Tillid, som vel kan benyttes som Whipper ved Rigsdagen, men ej vilde blive noget anseet Medlem af Kongens Raad.

31te Mai. Fest paa Oscarshall, Samtale med Grev Otto Thott, blandt andet om Liljencrantz, hvis gode Evner han roser, men skildrer ham tillige som excentrisk og hovmodig.

1ste Juni. Statsraadsmiddag hos Petersen. Lang Samtale med Thulstrup, for hvem jeg lader fremskinne, at vi regne ham iblandt vore Venner; men hertil svarer han undvigende. Han udtaler sig vidtløftig om den ældre intrigante og uredelige Politik, som han har foresat sig at afskye og forsage. I en Samtale med Sibbern erklærer jeg, at jeg under hans Fraværelse ej vil have noget med Hans Taffelpenge at gjøre, da jeg derved bliver fri for ethvert Spørgsmaal om Repræsentation. Dette lader han til at synes meget godt om, idet han byder mig at forelægge Sagen for Kollegerne, hvilket jeg finder ganske unødvendigt. Stor Vittigheds-Voltige imellem Petersen og Malmsten, Petersen og K. Motzfeldt, K. Motzfeldt og Skjelderup. Den

sidste er baade fin og kvik, hvilket ej kan siges om de 2 første. Efter en Middag for de svenske Statsraader hos K. Motzfeldt begynder Sibbern at tale om de italienske Forholde for at bearbeide U. Motzfeldt og Harbitz for deres formodede Democratisme og fremfører den af ham og K. Motzfeldt ofte fremførte Paastand, at vi maa være imod den italienske Enhed, fordi Svenskerne deraf ville tage Forbillede for et svensk Skandinavien. Han lægger ikke Mærke til, at Bredberg og Malmsten sidde bag ham og høre paa ham; da jeg gjør K. Motzfeldt opmærksom herpaa, begynder han at skraale i samme Tone endnu voldsommere; dette undlod vistelig ej at sætte ondt Blod hos de Svenske, og det blev berettet, at Sibbern og Malmsten den følgende Dag kom i ivrig Discurs om politiske Materier, som næsten udartede til Yderligheder.

6te Juni. Statsraad paa Slottet. Ved Besættelsen af Sarpsborg Toldcassérer-Embede, hvortil af Finants-Departementet var indstillet som No. 1 Toldcassérer Müller, 2 Ritmester Grundt, men Oberstl. Fasting ikke nævnt, holder K. Motzfeldt, efter at Kongen har erklæret, at han vil udnævne Fasting, et Foredrag om, at man nok bør tage duelige Militære til deslige Embeder, men i en saadan Alder, at de ej skulle blive en Byrde for Toldetaten og en Skam for Regjeringen. Consekventsen af dette Ræsonnement maatte jo føre til, at man tog den Førstnævnte, for hvem K. Motzfeldt ogsaa i forberedende Statsraad havde stemt; men Motzfeldt søger at bevæge Kongen til Fordel for Grundt ved at fremføre, at man paa denne Maade faar to Vacancer, thi Fasting er saa gammel, at han kan tvinges til at tage Afsked (62 Aar); men denne Argumentation er for plump til at virke paa Kongen, og han lader det blive ved sin første Bestemmelse. Afreise fra Christiania med Excellenserne De Geer og Sibbern til Værnø Kloster, hvorfra videre reises

den 8de Juni over Gøtheborg og Tørreboda til Stockholm, hvorhen jeg kommer Dagen før Kongen.

11te Juni. Møde med de svenske Statsraader, som ønske mig væk for at kunne pumpe de [hjemvendende] svenske Statsraader om Forholdene i Christiania.

18de Juni. Samtale med Kongen angaaende Stade-Tolden, som betragtes (sic) behandlet i Statsraad den paafølgende Dag, da Motzfeldt vil være kommen tilbage. Kongen siger, at det norske Dampskib Nidaros maa støde til den svenske Escadre i Gøtheborg den 25de Juli, da han muligens selv vil embarkere. Han henviser mig yderligere herom til K. Motzfeldt, med hvem han inden sin Afreise fra Norge har talt herom. K. Motzfeldt beretter mig ved sin Ankomst, at det er Kongens Hensigt at aflægge et Besøg hos Keiser Napoleon, og at han ikke antager, at andre end Manderstrøm og De Geer samt Birch og jeg ere indviede i denne Plan. Vi frygte alle for, at han, naar han kommer paa egen Haand, skal indlade sig paa Planer, som kunne blive betænkelige for Fremtiden. For at undgaa at lade Interimsregieringen sammentræde skulde hans respective Regjeringer først ved hans Afreise underrettes om hans Plan, hans Ophold i Frankrig skulde blot blive nogle faa Dage (5 nævnes), saa at Ordren om Interimsregjeringens Sammentræden kunde tilbagekaldes samme Tid, som den skulde træde sammen.

20de Juni. Samtale med Manderstrøm, om ikke Kongen for at undgaa Opmærksomhed paa samme Tour burde besøge England paa nogle Dage. Manderstrøm mener, at Statsraadsafdelingen heller burde forblive her end drage til Christiansand; thi om noget stødte til Kongen eller hans Ophold udenlands blev forlænget, kunde en lovlig Regjering strax træde sammen; men denne Mening bestrides af os, og den synes ej heller at deles af de øvrige svenske Raader.

1ſte Juli faar vi fra Birch vide, at Kongen har betroet ſin Hemmelighed til ſin Hofchef; den er ſaaledes kommen i gode Hænder og Peterſen har betroet Birch, at han gjennem denne Kanal er underrettet om Reiſens Henſigt. Dette beſtemmer os til at bede Kongen i næſte Statsraad den 6te Juli at give os fuldſtændig Meddelelſe om ſin Plan og tillade os confidentielt at meddele Kollegerne i Chriſtiania Underretning herom. Dette gjør han efter nogen Betænkelighed og ſtadfæſter, hvad oven er anført; han er enig med os i, at vi bør begive os til Chriſtianſand, og at det vil være tidsnok derfra at udfærdige Ordren om den eventuelle Interims-Regjerings Sammenſætning. I ſamme Statsraad udſættes en af Arme-Departementet foreſlaaet og af Kongen vistnok foreløbig bifaldt Forføining om Anvendelſe af mere end 12000 Spd. til Kanonprøver. Motzfeldt foreſtiller ham, at der fra Militær-Etatens Side er taget for ſtærkt i, at man reſikerer intet yderligere at faa til Materiellet, naar man er ſaa ødſel, og lover at faa Sagen indrettet paa en mere ekonomiſk og henſigtsmæsſig Maade, naar han til Høſten overtager Marine-Departementet. Uagtet jeg fra førſt af ej har været enig med Birch, at disſe Prøver kunne foretages i Fælledsſkab for Sverige og Norges Vedkommende, finder jeg de af Motzfeldt fremhævede Betragtninger — hvoriblandt den underhaands er meget ſtærk: at det ikke haſter med at indføre riflede Kanoner i Norge, ſaalænge Sverige endnu ingen har faaet — afgjørende og ſlutter mig til ham.

Store Feſter den 4de, 6te og 9de Juli til Ære for den nye italienſke Ambasſadør Torre-Arſa.

11te Juli Møde i Beredningen til Conference om Ordningen af de afgivne Reſolutioner i Anledning af Kongens Reiſe. Excell. De Geer bemærker, at den for Sverige ved Kongens Afreiſe herfra indſatte Regjerings Myndighed

ophører, naar Kongen betræder udenlandsk Grund, og at det derfor vil være ønskeligt, at den norske Statsraadsafdeling forbliver her i Stockholm, for at man dog i Nødsfald kan danne en Interims-Regjering. Vi paapege, at det jo netop er Kongens Hensigt at undgaa denne, at der neppe kan være nogen Sandsynlighed for, at den vil tiltrænges; men vi erklære, at der ikke fra vor (sic) Side skal kunne siges, at vi vil hindre Sverige i at indrette sin constitutionelle Styrelse, og at man derfor kan forudsætte, at Statsraadsafdelingen er her tilbage til den 6te August, da Kongen skulde landstige i Frankrige; thi hvis Kongen befaler os at reise til Christiansand, kunne vi til den Tid være her tilbage. Det berettes at Blixen Finecke under sit Ophold her i denne Uge har været ude paa Ulriksdal uden at tale med Andre, at han skal reise til Paris for der at træffe sammen med Kongen, og at denne efter sin Tilbagekomst fra Frankrig skal besøge Kjøbenhavn. Samtale med den franske Minister, som staar i den feilagtige Formening, at Sverige har at beklage sig over, at vor Grundlov forbyder Kongen at anvende den norske Krigsmagt til Forsvar for Sverige og omvendt. Jeg berigtiger naturligvis hans Feiltagelse og paapeger, at Forbudet gjælder Fredstid og Landeværnet.

18de Juli vedtages i Beredningen Protocol angaaende Kongens Reise, som indeholder en Erklæring fra Hans Majestæt om, at denne ej har noget politisk Øjemed (gjennem Capt. Afzelius og Svigerfaderen Professor Retzius berettes det mig, at Kongen nu vil, at det skal hedde, at han reiser til Frankrig for at se Leiren i Chalons). Vi blive enige om, at den officielle Meddelelse, som Dagen efter Kongens Afreise fra Stockholm skal findes i Post- og Rigstidenden, dog intet skal indeholde om denne Yttring af Hans Majestæt, og at Opnævnelsen af Interims-Regjeringens Medlemmer fra Norsk Side skal foregaa som forud aftalt i Christiansand.

skjønt dette Spil synes temmelig overflødigt, efterat man har indseet Umuligheden af at holde Sagen hemmelig.

I Statsraad den 20de Juli afgives den berørte Resolution om Kongens Reise, og i et forud afholdt norsk Statsraad har Kongen allerede beordret os til at møde ham i Christiansand, hvorhen vi altsaa begive os

den 21de Juli. Jeg reiser i smaa Dagsreiser med min lyge Hustru og kommer til Christiania

den 25de Juli. K. Motzfeldt iler paa Kjærligheds og Faderglædens Vinger til Christiania paa 3 Dage, og ved min Ankomst finder jeg Forslag til Interims-Statsraadernes Opnævnelse opgjort ved Arup, Arntzen, Skjelderup, Collett, Glad, Konow og Diriks, hvorved jeg Intet videre har at bemærke, end at jeg vilde have Major Irgens indsat istedenfor Glad. Udkast til den Protocol, som skal afgives i Christiansand, vedtages i forberedende Statsraad

den 27de Juli, og samme Dag begiver jeg mig med St. Olaf til Christiansand. Ved min Ankomst did den følgende Middag er en Masse Publicum samlet i Forventning om, at derhen skulde komme 5 Statsraader, men istedetderfor ankommer kun min Ringhed, idet K. Motzfeldt først den følgende Morgen kommer med Moss. Jeg gjennemgaar en Masse Regjeringssager, gjør Udflugter til Mosby og Aalefjær, gaar i Selskaber, medens Stadens Honoratiores have travelt med Tilberedelser til Majestætens Ankomst, som først foregaar

den 31te Juli Kl. $^1/_2$4. Motzfeldt og jeg gaa ombord Kl. 6 og finde Majestæten lidt medtaget af Søens Besværligheder; han er meget naadig og viser mig omkring paa Linieskibet Stockholm, hvorfra han tager iland paa Flekkerøvejen „for at gienvinde sin Ligevægt". Imidlertid bliver [vi] siddende hos Prinds Oscar med en Cigar. Prindsen meddeler mig, at Kongen netop har modtaget Depecher fra Dronning Victoria, som indbyder Kongen til et Besøg paa

Osborne, men siger, at hun ikke kan modtage ham senere end den 12te August. Herover er Majestæten lidt fortrydelig, men har dog besluttet sig til at modtage Indbydelsen og vil derfor forlade Linieskibet og gaa ombord i Dampskibet „Drädd" for des hurtigere at kunne være i Havre. Et Par franske Dampskibe, som skulle bringe Keiserens egentlige Indbydelse, ventes.

1ste August. Ordens Capitel og Statsraad ombord i Linieskibet Stockholm, hvori Tønsberg imod min Protest udnævnes til Toldcasserer i Tvedestrand, og hvori Udrustningen af Corvetten „Nornen" besluttes. Denne sidste Forføining vækker til min Fornøielse baade Kongens og Oscars Tilfredshed, uagtet der synes Grunde til at antage, at Sverige ikke har ønsket det norske Flag repræsenteret ved Krydsningen i de vestindiske Farvande, hvorhen det tidligere har bestemt at Fregatten „Norrköping" skulde afsendes. Efter Statsraadet Cour i Stiftsgaarden, Besigtigelse af Tropper og militære Etablissementer og endelig Diner i Klubben, hvor der gaar nok saa festligt og sumptuost til. Kl. 6 reiser Kongen med Escadren afsted og træffer de franske Fartøier ved Flekkerøe. Efter en munter Middag hos Justitiarius Stabell gaar jeg og K. Motzfeldt

den 2den August ombord i „Foldin", Motzfeldt for at gaa directe til Stockholm, hvorhen ogsaa Sibbern begiver sig directe fra Værnø Kloster, og jeg for med Kongens Tilladelse indtil videre at opholde mig i Christiania, da det antages, at den Dagen forud tilsatte Interimsregjering ej vil komme til at træde i Virksomhed, og da det er afgjort, at Bretteville skal afløse mig i Stockholm. Jeg kommer hjem den følgende Dags Aften efter en høist besværlig Reise og finder min Hustru noget bedre.

Feter den 5te og 6te August hos Petersen og Skjelderup. I den sidste indløber Telegram fra Adelsvärd i Havre om

Kongens Landstigning der. Jeg aftaler med Bretteville, at jeg skal overtage Indre-Departementet, men overraskes

den 9de August om Aftenen med Meddelelse fra Petersen og Birch om, at Interimsregjering med Hver fordres i Stockholm, og det besluttes den følgende Dag, at Admiral Konow og jeg uopholdelig maa begive os til Stockholm, da der er, indløbet Efterretning om, at Kongen sandsynligvis bliver' ligesaa længe i England som i Frankrig. Vi afreise

den 11te August i Uvished, om vi virkelig ville blive kaldte til Tjeneste i Stockholm, men modtage Telegram i Carlstad om, at vi ventes Onsdag, og til den Tid ankomme vi ogsaa Kl. 5 Eftermiddag. Den paafølgende

15de August sættes Interims-Regjering med Excell. De Geer, Ehnemark, Malmsten og Bredberg fra svensk og Sibbern, jeg, K. Motzfeldt og Konow fra norsk Side. Der delibereres om Underskrifterne. Det foreslaaes fra svensk Side, at paa Kundgjørelsen om Interims-Regjeringens Sammentræde skulle alle de svenske skrive først paa det svenske Exemplar og de norske først paa det norske; men jeg holder paa de tidligere Præcedentser, hvorefter den Ordfører, paa hvem Loddet falder, skriver først, enten han er norsk eller svensk, derefter den anden Minister, saa Statsraaderne efter Nationaliteten, og dette vinder Svenskernes Bifald, uagtet mine Kolleger erklære Intet at have imod deres Forslag. Det meddeles nu, at Kongen reiser hjem over Land og tidligst kommer tilbage den 21de, og at derfor Interims-Regjeringen bør organiseres saavidt fuldstændig. I dette Øiemed er Dagen forud telegraferet til Christiania og derfra meldt, at Mœinichen og Glad skyndsomt vil begive sig paa Vej. Ved Lodtrækningen bliver De Geer til vor Samtliges Glæde Ordfører den første Uge. Vor Ed modtages og Protocol delibereres og endel svenske Sager afgjøres.

Den 16de Auguſt vedtages vor combinerede Protocol. Grev Manderſtrøm møder i Beredningen og forelæſer os Skrivelſer fra Paris — fra London er endnu intet Telegram indløbet, det kommer først den følgende Dag og beretter, at Kongen om Aftenen ſkulde begive ſig fra London efter et Ophold der af 2 à 3 Dage. Paa Grund af det Brøbl, ſom de ſvenſke Aviſer have indeholdt om, at Sverige ſaalænge ſkal være uden Regjering, ønſke mine ſvenſke og norſke Kolleger, at Konow og jeg ſkulle motivere, at vi først nu indfinde os. Vi indgaa herpaa og tilføre Protocollen, at vi, ſaalænge vi efter det fra Frankrig indløbne Telegram maatte forudſætte, at Hans Majeſtæts Fraværelſe vilde indſtrænke ſig til 5 Dage, ikke havde fundet at burde begive os til Stockholm, men at vi paa Underretning om, at Hans Majeſtæt ogſaa vilde opholde ſig ligeſaa længe i England, havde begivet os affted. Vi berøre altſaa ikke den egentlige Grund, at alle Vedkommende have baade ønſket og forudſat, at nogen Interims-Regjering ej ſkulde træde ſammen, og at det var aftalt med de norſke extraordinære Statsraader, at de først efter nærmere Ordre ſkulle begive ſig paa Reiſen til Sverige. I en halv officiel Artikel i Poſttidningen have de forøvrigt paa de ſvenſke Blades Paaſtand om, at Sverige var uden Regjering, ſvaret, at dette ingenlunde var Tilfældet, da den norſke Statsraadsafdeling og de tilſtedeværende Medlemmer af det ſvenſke Raad, hvad Øjeblik det behøvedes, kunde træde ſammen ſom Regjering.

Den 17de Auguſt om Aftenen forlader Hans Majeſtæt Dover ombord i en engelſk Orlogscorvet og gaar til Calais, og Kongen har beſtilt Plads ombord i „Bore“ for den 20de Eftermiddag at gaa til Yſtad, hvorhen hans Vogne ere ſendte for at føre ham til Beckaſkog. Da Konow og jeg

den 19de Auguſt ere til Middag paa Drottningholm hos Enkedronningen, antager ogſaa hun for givet, at Kongen

ſætter Foden paa ſvenſk Grund den 21de. Med Prinds Auguſt kommer jeg i Samtale om Kongens Reiſe, og da jeg yttrer, at den viſtnok kan have ſit Gode, bemærker han: „Ja iſær i den Retning, Du veed nok.“ (Formodentlig det danſke Succesſions-Spørgsmaal).

Den 20de Auguſt holdes atter Møde i Interims-Regjeringen, ſom nu er forøget med Manderſtrøm, Thyſelius og Thulſtrup fra ſvenſk og Bretteville, Meinichen og Glad fra norſk Side. Der afgjøres endel Sager fra begge Sider og forebrages Telegram om, at Kongen er kommen til Hamburg (ſenere ud paa Eftermiddagen, at han er gaaet ombord i „Bore“), og der opſtaar Discuſſion om, paa hvilken Maade Interims-Regjeringen ſkal opløſes, da Kongen ej kommer her til Stockholm og kan gjøre det. Der findes en Præcedents fra 1852, da Interims-Regjeringen drog fra hinanden uden at efterlade noget Tegn herpaa; vi blive efter K. Motzfeldts Forſlag enige om at træde ſammen og tage til Protocols det forventede Telegram om Kongens Landſtigning i Yſtad og derpaa melde dette Factum til hvert Lands Regjering.

20de og 21de Auguſt gemytlige Middage hos Sibbern og Excellencen De Geer, og

den 22de Auguſt, efter at Interims-Regjeringen fuldſtændig er opløſt, af de ſvenſke Medlemmer for de norſke i Hotel Rydberg, hvor der ogſaa gaar høiſt cordialt til med Skaaler for os Norſke o. dsl. Konow og jeg gaa lige fra Gildet ombord i Ahlöf og komme efter 3 Døgns Reiſe hjem med Excell. Toll

den 25de Auguſt; hvorefter jeg overtager Indre-Departementet, ſom midlertidig har været beſtyret af Johan Collett,

den 27de Auguſt. Flere Discuſſioner med Birch og Kollegerne om de Former, hvorunder Inſtrux for Orlogs-

corvetten i de americanſke Farvande ſkal udfærdiges. De afſkjæres derved, at der fra Stockholm indløber Meddelelſe om, at Grev Manderſtrøm i miniſterielt Statsraad vil udvirke Kgl. Reſolution fælleds for den ſvenſke Fregat og den norſke Corvet, og denne Reſolution, ſom meddeles Indre-Departementet, communicerer dette til Marine-Commandoen, ſom da udfærdiger den endelige Inſtrux.

Den 2den September ſtor Feſt paa Univerſitetet i Anledning af dettes 50-aarige Jubileum. Gildepare i Logen for Univerſitetet og de fremmede Gjæſter, hvoriblandt Forchhammer, Madvig, Bornemann, Carlſon m. m. Fl. Birch reiſer til Udlandet med ſin Familie for ſin Helbreds Skyld.

5te og 6te September Reiſe til Hønefoſſen med Broch og Breder.

12te September Strid i Raadet, hvor der under Birchs og K. Motzfeldts Fraværelſe forøvrigt gaar høiſt fredeligt til, angaaende, hvorvidt Th. Broch og Irgens ſkal udnævnes reſp. til Generalmajor og Oberſt eller blot til Oberſt og Oberſtløitenant. Wergeland bliver alene i Minoriteten; men Kongen udnævner dem efter Wergelands Forſlag, ſom naturligvis er dicteret af Hans Majeſtæt. Jeg foredrager en Indſtilling om Agriculturchemiker Rosings Udnævnelſe til Lærer ved Aas Høiſkole; men nogle Dage efter kommer Tilſynscomiteen (Stang og Aſchehoug) med den Oplysning, at Manden er ſaa ſygelig, at han viſt ikke kan overtage Poſten. Jeg kalder Rosing herind, for at han kan blive underſøgt af Voſs, og det viſer ſig derefter, at han anſees for ſtærk nok, hvorfor jeg ſenere indgaar med en Continuations-Indſtilling, hvori det Paſſerede forklares.

21de September. Indſtilling om Civil-Ingeniør Rolls Conſtitution ſom Havnedirectør foredrages af mig og gaar uden Diſſents, uagtet Riddervold taler for Thams. Irgens har ivrig forordet Rolls Anſættelſe og blandt andet lade[t]

falde Ord om, at man nødig vil have en Løitenant ind i Ingeniør-Commissionen; senere hører jeg, at [han] lægger Skjul paa denne sin Mening og for Officiererne af Brigaden skyder Skylden paa mig.

2den October træder K. Motzfeldt ind i Raadet igjen som Chef for det nu forenede Post- ag Marine-Departement, som har faaet et nyt Fælledslocale. Birch-Reichenwald er kommen tilbage. Striden med Wergeland begynder igjen, først angaaende to Capitainers Tilladelse til at bo i Christiania, uagtet deres Compagnier ligger oppe i Budskeruds Amt, og derpaa angaaende Besættelsen af Christiansandske Brigade, hvortil Birch-Reichenwald vil have indstillet Hoff, medens Wergeland har indstillet Gram, der er saa vis paa at erholde Posten, at han ved Festen den 10de beretter mig, at han har været nede for at udse sig Bolig. Jeg vil ikke fravige Arme-Departementets Indstilling, fordi jeg anser Gram fuldkommen saa duelig som Hoff; det samme er Tilfældet med Riddervold; men K. Motzfeldt, Møinichen og Petersen stemme med Birch for Hoff, som saaledes bliver indstillet.

10de October. Nedlæggelsen af Grundstenen til Storthings-Bygningen foregaar under de gunstigste Omstændigheder. Under Festen hos Petersen udtaler En sin Anerkjendelse over det vakre Telegram, som Kongen havde sendt Regjeringen, da han selv ej kunde være tilstede. Jeg hvisker Vedkommende i Øret, at Telegrammet var forfattet her af G. Sibbern og sendt os efter Begjering. Forhandlinger med Motzfeldt og Wergeland om Ordningen af Ingeniør-Brigadens Forhold til de offentlige Arbeider, hvorom Wergeland i Slutningen af Mai havde ved Brettevilles Bistand faaet saa at sige indsmuglet en Indstilling, som Birch-Reichenwald dog fik tilbage fra Statssecretariatet, og ved hvilken K. Motzfeldt havde skrevet Bemærkninger, som aldeles omskabte hele Planen.

Disse tiltraadtes af Birch-Reichenwald, Møinichen og mig, og nu holder jeg som Chef for Indre-Departementet naturligvis herpaa, idet jeg har at kjæmpe mindre mod Wergeland end mod Oberst Irgens, som bag Brochs Ryg virker. Jeg faar Wergeland til at gaa ind paa, at Sagen foredrages af Indre-Departementet, og jeg forelægger Wergeland et Udkast til Resolution, som han vedtager, men nogle Dage efter, at jeg officielt har tilskrevet (17de) Armee-Departementet, erfarer jeg, at han vil fragaa denne sin Godkjendelse.

18de og 19de October befarer jeg den nye Hamar-Bane og har vidtløftige Discussioner med Irgens og C. Pihl om, hvorvidt Banen ihøst skal aabnes. Jeg er imod nogen høitidelig Aabning nu, fordi Stationshusene og Broen over Glommen endnu ikke er færdig.

21de October begynder Discussionen om Birchs store Indstilling angaaende Revisions-frågan. Den vinder alm. Bifald, efterat Birch har i Formen forandret Hentydningen til den Palmerstonske Note af 1859, som vi forøvrigt alle finde ønskelig, fordi den constaterer Stemningen i Sverige paa den Tid, da Statholder-Spørgsmaalet blev afgjort af det Norske Storthing, og vi finde saa meget mindre Noget imod at henpege til denne, som Petersen bringer i Erindring, at han efter Kongens Befaling ogsaa gjorde Storthinget bekjendt dermed. Der vedtages et temmelig skarpt Resumé til Slutning efter Forslag af Møinichen. Birch-Reichenwald fremhæver, at Sibbern og de øvrige Kolleger i Stockholm ere imod denne Hentydning, ligesaavel som Birch-Reichenwalds Forklaring om, at Kongen, forinden han lovede at sanctionere Statholder-Sagen, havde confereret med Flere af de svenske Raader; men det meddeles os ikke, hvad vi først faa at vide i extraordinært Statsraadsmøde

den 26de October, at Sibbern bestemt har erklæret, at han vil forlange sin Afsked, dersom disse Puncter blive

ſtaaende uforandrede. Her læſer Peterſen op for os den hele Brevveksling, han har ført med Sibbern herom tillige med et Brev fra Lange, ſom gaar i ſamme Tonart, modtaget Dagen forud. Som Grund for, at han ikke tidligere har oplæſt denne Brevveksling, angiver han, at han ſyntes, Sibberns Trudſel om at ville gaa af var ſaa urimelig, at han ej vilde gjøre det hele Raad bekjendt dermed, forinden han af hans ſidſte Brev erfarede, at den var mere alvorlig, end han forudſatte. Vi ere alle enige i, at Henpegen paa den Manderſtrømſke Note ej kan eller bør falde bort, men jeg foreſlaaer en yderligere Modification af Formen; dette Forſlag tiltrædes af de Øvrige undtagen K. Motzfeldt, ſom truer med, at hvis Udtrykkene yderligere forſvages, vil han i en ſærſkilt Protocolførſel trække Sagen fuldſtændig frem. Jeg foreſlaar ogſaa at ſende Kollegerne i Stockholm en Afſkrift af de nu omredigerede Puncter, forinden vi underſkrive Indſtillingen; men dette Forſlag vinder ej Bifald, og efter at Birch har omſkrevet, hvad der ſtod tilbage af Citatet af den Manderſtrømſke Note, afgaar Indſtillingen

den 28de October til Stockholm.

2den November kommer Birch-Reichenwald med en Tillægs-Indſtilling, hvorved han fremlægger Afſkrift af den Svenſke Indſtilling til Rigsdagen i 1815 angaaende Antagelſe af Rigsacten, hvilken Indſtilling — ſom han har fundet trykt i Saml. til det N. F. Sprog og Hiſtorie ved Juſtitiarius Berg — paa en mærkværdig overensſtemmende Maade bekræfter Rigtigheden af den Synsmaade, ſom Birch-Reichenwald i ſin Indſtilling har angivet at have været almindelig ved Foreningens Indgaaen. En Tirade af denne Indſtilling af 1815 er citeret i Ridderhus-Udſkottets Betænkande af18 60, men løsrevet af ſin Sammenhæng, ſaa at det ſynes ſom et dobbelt Kneb, at den fra ſvenſk Side er ſtukket under Bordet.

4de November. Forinden han endnu har seet denne Tillægs-Indstilling, melder Sibbern til Petersen, at han ikke finder sig tilfredsstillet ved de af Birch foretagne Redactions-forandringer med Hensyn til de to bestridte Puncter, og at han derfor staar fast ved sit Forsæt at gaa af, og hans Afskedsansøgning indløber virkelig ogsaa med den følgende Post. Wergelands Svar med Hensyn til Ingeniørsagen viser ham i end højere Grad uordholdende, end jeg havde tænkt mig; thi han befejder ikke alene de to Puncter, som Ingeniør-Brigaden er imod mig og Motzfeldt [i], men ogsaa hele Princípet for Brigadens fremtidige Stilling som baade militær og civil.

9de November forelæses Sibberns Afskeds-Ansøgning, som ikke indeholder nogen Begrundelse. Vi blive enige om, at Petersen, forinden Ansøgningen overleveres mig til Indstilling, skal skrive til Kongen, da vi nære Haab om, at Hs. Majestæt ved at blive bekjendt med Forholdene kan bevæge Sibbern til at tage sin Ansøgning tilbage. Birch bemærker, at dette saameget mere maa være rigtigt, som man vel kunde tænke sig, at Hs. Majestæt kunde finde, at han burde gaa af istedetfor Sibbern; for at forebygge mulig Misforstaaelse finder han det nødvendigt for sit eget Vedkommende at tilskrive Hs. Majestæt og forklare ham den Synsmaade, fra hvilken han er gaaen ud. Efter nogen Discussion om, hvorvidt Birch skal skrive directe til Kongen eller gjennem Sibbern, beslutter Birch sig til det Sidste. Jeg lover at skrive til Bretteville.

13de November forelæser Petersen og Birch de Breve, som de efter foranmeldte Aftale afsendte med sidste Post til Hs. Majestæt, og vi finde alle, at Birchs Skrivelse er affattet klart og værdigt.

16de November beretter Petersen, at han har faaet Brev fra Hs. Majestæt, for hvem Sibbern i Mandags den

11te har anmeldt sin Bestemmelse at gaa af. Kongen beklager dette og siger, at der for ham Intet Andet er at gjøre end at kalde Birch til Stockholm for som Statsminister at behandle den Sag, som Sibbern ikke vil staa for. Kongens Skrivelse er aabenbart forfattet af Sibbern; det kjendes paa den salvelsesfulde Slutning om, at Hs. Majestæt i sin Tid skal vide at varetage hvert af de forenede Rigers Tarv saaledes, at Unionen ukrænket opretholdes. Paa dette Brev beretter Petersen at han med omgaaende Post, den 15de, har svaret Hs. Majestæt ved at meddele Ham Birchs Svar om, at han ialfald under de nuværende Forhold ej kan modtage Hs. Majestæts Kald til at overtage Statsministerposten, at han dertil ingen constitutionel Forpligtelse har. Birch udvikler for os, hvorledes Sibbern i det Hele har misforstaaet sin constitutionelle Stilling ved nu at gaa af uden at bringe under Discussion i Statsraad for Kongen det Tvistepunct, med Hensyn til hvilket han afviger fra sine Kolleger. Det rette, mener Birch, maatte have været, ved Forebraget af Regjeringens Indstilling at inhærere den Paastand, at Indstillingen i de bestridte Puncter ansaaes utilbørlig, og forelægge dette Punct til Kongens Afgjørelse; thi hvis Kongen er enig med ham, er der ingen Grund for Sibbern til at gaa af; da faar Kongen se at faa Indstillingen forandret og, hvis dette ikke lykkes, da afskedige Birch og maaske de øvrige Medlemmer af Raadet, som ikke ville indgaa paa nogen Forandring; men nu er Sibberns Skridt ubetimeligt og uconstitutionelt, og det kan ikke forlanges af ham, Birch, at han uden at kjende Kongens Tanker om det omtvistede Punct skal indtræde i en Post, som Kongen maaske bringer ham til at forlade, naar Sagen kommer til Behandling i Realiteten i combineret Statsraad. Birch udvikler endvidere, at han i ethvert Fald af Hensyn til sit personlige Forhold til Sibbern umulig kunde indtræde i dennes Plads.

da han herved med Føie vilde udsætte sig for den Bebreidelse blot at have villet drive Sibbern væk for selv at hæve sig til samme. Heri er jeg ganske enig med ham. Riddervold bestrider hele hans Synsmaade som altfor haarfin; Riddervold finder ikke Sibberns Fremfærd uconstitutionel, han mener, at det maa være det Samme, enten Sibbern har udtalt sin Dissents i Statsraad eller confidentielt for Hans Majestæt. Det visse er, at han ikke er enig i den Birch-Reichenwaldske Indstilling, og naar han vil handle efter den udenlandske nye Theori at gaa af, naar han i et politisk Spørgsmaal ej er enig med sine Kolleger, saa faar det være os det samme, paa hvilket Stadium af Sagens Behandling han udfører denne sin Beslutning. Han anser Birch selvskreven til at fylde Sibberns Plads og mener overhovedet, at naar Kongen kalder en Mand til en Ministerpost og Kongen og Medlemmerne af Raadet finde ham fortrinlig skikket for Posten, faar han, efter at have fremhævet sine Betænkeligheder ved at antage den, give efter. „Altsaa", udbryde vi Andre, „have vi her en Statsminister, saafremt Kongen er enig med os i, at De er fortrinlig skikket for Posten." Riddervold kommer da strax med sin Alder og skrøbelige Helbred og søger at slaa Tingen hen i Spøg, og Discussionen ender med, at vi ej komme med Indstilling angaaende Sibberns Afgang, førend udtrykkelig Befaling fra Kongen derom fremkommer. — I samme Møde kommer Wergeland med en Indstilling om Reisestipendium for const. Compagnichirurg J. Nicolaysen (Generalchirurg Heibergs Adjutant, som han kaldes) for i Chatham at uddanne sig som Militærlæge. Denne møder Modstand, især fra K. Motzfeldts Side og tillige fra vores Andres, og tages foreløbig tilbage. Birch-Reichenwald tager en liden Embedsindstilling til Foredrag uden Circulation, hvilket gaar upaa-

talt. Han giver mig en Snert, fordi jeg for 2 Aar siden har indstillet H. Arentz til Protocolsecretær.

18de. November indløber Telegram om Statsraad afholdt hos Kongen den 16de, hvori Sibbern har været fraværende, og hvori Kongen har ladet sig foredrage Unionssagen, men istedetfor at afgjøre den givet et Dictamen til Protocollen. Vi gaa i spændt Forventning angaaende Indholden af dette Dictamen indtil Fredag

den 22de November, da vi i Samling hos Petersen faar dette forelæst. Han paalægger da Regjeringen nærmere at forklare, hvortil der sigtes ved Hentydningerne til den Manderstrømske Note af November 1859 og til de Beviser, Birch anfører at have paa, at Stemningen i Sverige paa samme Tid ingenlunde var ugunstig for Udsigterne til, at Statholdersagen kunde blive afgjort overensstemmende med Norges Ønsker uden Modsigelse fra svensk Side. Paa samme Tid forelæser Petersen et Brev fra Kongen, hvori Petersen gives en Snude for at have tilladt en saadan Misbrug af hans confidentielle Note til hans udenlandske Minister, som skeet i Justits-Departementets Indstilling, uden i Forveien at indhente Kongens Samtykke, og for at der er henspillet paa Forhandlinger, hvori Kongen selv har taget Del, uden at Bifald dertil af denne er meddelt. Kongen finder sig heraf foranlediget til atter at paalægge Petersen at give de forhen brugelige Rapporter om, hvad der passerer her i Regjeringen, forsaavidt det kan bære Kongen af Interesse. Endelig paalægger Kongen Petersen at fremme Sibberns Afskedsansøgning. Petersen oplæser ogsaa et 6 Ark langt Brev fra Sibbern, hvori han søger at forsvare det Skridt, han har gjort, og at paavise det Urigtige og for Unionen skadelige i den Bitterhed, hvormed Birch har udtalt sig i sin Betænkning; ja han paastaar endog, at der i den Manderstrømske Note ikke ligger, hvad Birch har villet finde deri,

og der forekommer Yttringer, som synes at hentyde paa et altfor unionsvenligt Sind hos Sibbern. Vi discuttere frem og tilbage om Sagen, og om den sandsynlige Følge bliver den, at flere af os komme til at gaa af med Birch. Denne tager Dictamenet for at svare derpaa, det paalægges mig at gjøre Indstilling om Sibberns Afsked, skjønt jeg paastaar, at deslige have været afgjorte collectivt, hvilket af flere benegtes, men jeg finder, at saa i Regelen har været forholdt og kommer i Statsraadet

den 23de November med en pur og bar i det samlede Statsraads Navn affattet Indstilling; der opstaar Discussion, om denne skal gaa af idag eller udsættes, indtil Birch kan fremkomme med den forlangte nærmere Forklaring. Striden ender med, at en af K. Motzfeldt foreslaaet Redaction antages, hvorved der yttres, at det tør antages, at Sibberns Afskeds-Ansøgning ikke er uden Forbindelse med Unionssagen, og at dens Afgjørelse derfor bør udsættes, indtil denne kan blive endelig foredragen. Petersen melder os, at han ved nærmere Overveielse har fundet ikke at kunne bære den Snude, Kongen har givet ham, og at han derfor er bestemt paa, naar han paa Mandag svarer paa Kongens Brev, at melde ham, at han vil gaa af, da han ser, at han ikke længere er i Besiddelse af Hs. Majestæts Tillid. K. Motzfeldt griber med sin vanlige Hestighed Ordet, at det bør vi alle gjøre ligesaa godt først som sidst; men Birch, som har været forberedt paa dette, da han har med sig et meget vel sammensat Skrift, som han oplæser, og som indeholder en collectiv Afskeds-Ansøgning for os alle, raader dog til Udsættelse, og deri ere vi Øvrige enige. Vi ere tilbøjelige til at forudsætte, at svensk Indflydelse har dicteret Kongens Brev til Petersen, nogle troer Manderstrøms. Jeg troer Bildts, og jeg befrygter i mit Indre, at han speculerer paa, naar Petersen gaar af, at sende os en svensk Statholder paa Halsen. Da vil

Moroen først rigtig gaa løs! Dersom det enda var saa heldigt, at Sibbern blev den, som kaldtes til at danne et nyt Statsraad, saa kunde man være nogenlunde beroliget; thi han vilde dog vel ikke forraade sit Fædrelands Interesser! Vanskeligt vilde det dog blive for ham at faa sammensat et Raad, som kunde regjeres med, thi K. Motzfeldt og Birch blev ikke god at drages med i Oppositionen.

*27de November afgiver Birch i Statsraadet den af Kongen forlangte Forklaring angaaende de to Puncter i Betænkningen af 21de f. M.; denne er affattet i saa ligefremme og rolige Ord, at der neppe opstaar Discussion derom. Møinichen foranlediger kun en liden Forandring i et enkelt Udtryk, som efter hans Formening indeholder for megen Anerkjendelse af Svenskerne. Der kan saaledes, som Bretteville havde tilskrevet Petersen og mig om, ikke være Spørgsmaal om, at vi skulle være forsigtige med at tiltræde samme; thi Forklaringen indeholder intet, uden hvad der forud var os bekjendt. Derefter oplæser Petersen sine Breve af 25de til Kongen, Sibbern og Bretteville, af hvilke de to første ere affattede i en overbevisende og værdig Tone, der vækker almindelig Beundring. I Brevet til Kongen paaviser han, hvor naturligt det faldt at hentyde til den Manderstrømske Note angaaende Stemningen i Sverige paa den Tid, og selv om han havde sendt ugentlige Rapporter directe til Kongen, hvilke dog denne Selv udtrykkelig har fritaget ham for, vilde det neppe have faldet ham ind at berøre dette Punct, især da Noten ikke var paaberaabt, men der blot var hentydet til samme som et bekjendt Factum. Han siger til Slutning, at han maa forudsætte ikke længere at være i Besiddelse af Hs. Majestæts Tillid og derfor vil indgive Ansøgning om Afsked. I Brevet til Sibbern udvikler han yderligere det Uconstitutionelle i hans Fremgangsmaade at gaa af, forinden han ved, om han har Kongen med sig eller ej. Brevet til

Bretteville udtrykker liden Respect for dennes Mening og Yttringer. Vi blive enige om, at Petersen skal indgive sin Afskedsansøgning idag og overlevere den til Møinichen, som da med næste Post skal underrette Kongen om, at den er modtagen, men ikke bliver gjort til Gjenstand for Indstilling, før Kongen befaler det. Vi mene nemlig, at det ikke skal have Udseende af, at Petersens Ord om at ville gaa af blot ere tomt Snak, og at det paa den anden Side ikke skal v[ære spær]ret Kongen Adgang til at gjøre det Skeete godt igjen, hvorom vi forøvrigt ikke nære synderligt Haab. I Brev til Bretteville af 25de har jeg dog udtalt, at dette er det eneste Middel — — — fuldstændig Oprykning af hele — — —[1] Gjenstand for megen Discussion i Statsraadet

den 30te November, hvor det viser sig, at ingen af Statsraadets Medlemmer har modtaget nogen Underretning om denne Kongens Beslutning, og det ikke engang de i Stockholm værende Statsraader, thi ellers maatte vel disse have underrettet om denne Reise, hvorover vi alligevel ere fornøiede, da denne sandsynligvis hurtigere vil afhugge Knuden. Petersen forelæser os et hvast Brev, han igaar har tilskrevet Bretteville, hvilket dækker en lidt malitiøs Glæde paa Grund af dets Skarphed. Møinichen har underrettet Kongen om, at han ikke foredrager Petersens Afskedsansøgning, før han faar nærmere Ordre.

Søndag Formiddag den 1ste December indløber Telegram fra Bretteville om, at der Dagen forud er holdt Statsraad, hvori Kongen har tilkjendegivet, at han ikke kan vægre Sibbern den forlangte Afsked, hvor meget han end beklager, at han afgaar fra et Embede, han med saa megen Nidkjærhed og Dygtighed har røgtet. Ligeledes har Kongen meddelt at ville reise til Christiania og være der den 7de. Morgen-

[1] Papiret er her istykker, og de 12 nederste Linier paa Siden er helt bortrevne.

bladet for samme Dag beretter Kongens Komme og antyder Anledningen.

Vi samles Mandag den 2den December, hvor Petersen oplæser et mere roligt Brev til Bretteville, som dog ikke gaar af, da han har faaet Telegram, som melder, at denne og Lange vil være her Løverdag. Vi diskutere om, hvorvidt Kongen vil vise nogen Forsonlighed, og komme til den Slutning, at det vel er muligt, men ikke sandsynligt. Vi mene, at Petersen, trods det Indtrufne, dog ej bør afholde sig fra at vise Kongen den vanlige Høflighed ved at byde ham en Middag. Han telegraferer derfor herom til Bretteville. Morgenbladet udtaler sig om Muligheden af Sibberns og flere Statsraaders Afgang og beklager, [om] det nærværende Statsraad skulde blive væsentlig forandret; uagtet det just ikke er det bedst mulige sammensat, vilde det dog ej være let at faa noget bedre; anser det umuligt at sende K. Motzfeldt som Statsminister til Stockholm, hvorover K. Motzfeldt er rasende forbitret og betragter den hele Artikel som myntet paa at sige ham Grovheder.

I Statsraadet den 4de December oplæser Petersen det Telegram, han Dagen forud har faaet som Svar paa sin Indbydelse til Kongen, hvilket kun lyder: Kongen kommer. Lover — — —. Dette uvenlige og uhøflige Afslag betragte vi alle som et Omen for, at enhver Udsoning er umulig. Der begynder Discussion om de Eventualiteter, der vil indtræde ved Kongens Hidkomst, og Motzfeldt slaar paa, at foruden Petersen faar Birch-Reichenwald, Møinichen og han falde som Sonoffere — — — — Riddervold, Wergeland og jeg faar blive — — — — — — — — — — — —[1] det at Petersen overlader ham Forrangen, hvilket nok bider den gamle stoute Gubbe, men endmere K. Motz-

[1] Lakune i Manuskriptet, svarende til den paa foregaaende Side. I denne er Kongens Ankomst omtalt.

feldt, som, idet vi gaa ud fra Slottet, med indædt Harme udbryder til Birch-Reichenwald og mig: „Hvad der ærgrer mig mest er, at Bretteville skal gaa og slidske omkring Kongen deroppe.“ Vi ere i Uvisheb, om Bretteville — imod tidligere Præcedents, har ladet sig formelig constituere for at oppebære den høiere Aflønning, eller efter et med Hs. Majestæt aftalt og dybere liggende Spil at kunne kalde Birch ind som Medlem af Statsraadsafdelingen i Stockholm og lade ham kjæmpe med Svenskerne. Lange meddeler mig, at Sibberns tidligere Venskab for Birch-Reichenwald er gaaet over til et bittert Had; Sibbern har forsikret, at han aldrig i sit Liv vil tjene sammen med Birch-Reichenwald mere, og udtalt sig om ham paa den mest hensynsløse Maade.

8de December besøger Bretteville mig tidlig paa Formiddagen og søger at gjøre den Mening gjældende, at Hentydningen til den Manderstrømske Note ikke alene er et unødigt Skridt, der vil medføre stor Fortræd, men ogsaa at denne Hentydning er urigtig, da Birch meget vel maatte vide, hvad der fremgaar af de Stockholmske Aviser fra November 1859, at Udtalelserne for Nødvendigheden af en Revision var ganske almindelig, endog af de os gunstigst stemte Personer. Denne Mening forsvares yderligere af ham og Lange, da jeg den følgende Dag hilser paa dem. Morgenbladet beretter, at Kongen har kaldt Stang for at danne et nyt Ministerium, og dette stadfæstes af Bretteville; jeg faar en Kaldelse til Kongen til

den 10de December, for hvilket Møde jeg gruer. I Mødet hos Kongen gjentager denne omtrent det Samme, som Bretteville har yttret. Han paastaar, at Birch-Reichenwald ikke engang har været ganske ærlig med os, da han ikke har omtalt et Brev, som han senere paa Høsten 1859 fik fra Hamilton, hvori denne underretter Birch om, at den med 3 af de svenske Statsraader trufne Aftale Intet var at bygge

paa, da disses Mening havde mødt formegen Modstand hos flere af deres Kolleger (Gripenstedt og Almqvist). Dette burde da Birch-Reichenwald ogsaa have berørt. Det fremgaar af Kongens Samtale, at Sibbern strax har meddelt sig for ham om sin Plan, og at hele hans Udtrædelse er et aftalt Spil, da han vil træde ind igjen, saasnart Birch er afskediget. Kongen siger mig, at han ikke ønsker, at jeg, som han har kjendt saalænge, skal udtræde, at han har talt med de fleste øvrige af Raadet om det Samme, at det er hans indstændige Ønske, at vi maatte kunne tiltræde en ny Indstilling, hvori de to bestridte Puncter ere udeladte. Han beklager sig over Petersen, som jeg søger at forsvare saavelsom Indstillingen i det Hele; men hvergang jeg begynder paa et saadant Forsvar, bliver han heftig, saa at jeg ingen Vej kommer, skjønt han strax bliver blid igjen. Jeg hører, at han har talt paa samme Maade med Riddervold, Wergeland og senere paa Dagen vil tale med Møinichen; men de 3 Syndebukker vil han ikke tale et Ord med. Ved Taffelet samme Dag taler han ikke om Sagen med Nogen. Morgenbladet inspireres af Kongen og indlader sig i de forunderligste Modsigelser; men dets Meddelelser om Stillingen og Forholdene ere correcte. Saaledes skal de 3 ledig blivende Pladse besættes med Stang, Aall og Haffner. Der er allerede skrevet til Aall fra Stockholm, betroer Lange mig. Han kommer ogsaa ind, men undslaar sig med, at han haaber at kunne gjøre større Nytte som Storthingsmand. Sibbern skal igjen indtræde, naar Birch-Reichenwald har faaet sin Afsked.

I Statsraad den 11te December foredrages først alle de løbende Sager, derefter siger Kongen, at han vil høre hver enkelts Mening om de to omstridte Puncter; han begynder med Bretteville, som aldeles desavouerer dem; Lange ikke alene desavouerer dem, men udtaler sig med megen Bitterhed imod Birch-Reichenwald, critiserer den hele Ind-

ſtilling ſom altfor ſkarp og udtaler ſig ſtærkere for de Svenſkes Paaſtande, end nogen Anden af Raadet; derefter gaar Kongen til Wergeland, ſom ſiger, at han, ſom ukjendt med det før hans Indtrædelſe i Raadet Paſſerede, har troet at burde henholde ſig til den Foredragende, men gjerne indrømmer, at han kan have taget Feil. Mötzfeldt og Birch udtale ſig med megen Sindighed og Værdighed. Birch paaſtaar med Rette, at ſaavidt han kan mærke, er hans Ord fuldkommen misforſtaaede, og at de naturligvis maa læſes og udtydes i Forbindelſe med den hele Indſtilling, ſom ikke letſindig er ſammenſat, men paa hvilken han har lagt hele ſin Sjæls Styrke, uden at denne, ſom han haaber, er ſløvet, og uden at have arbeidet i nogen Andens end Sandhedens og Fædrelandets Tjeneſte. Saa kommer jeg, Møinichen og Riddervold, ſom alle bekræfte, at vi ikke have opfattet det andet Punct ſom i mindſte Maade betænkeligt, da ingen Indſigelſe reiſtes os bekjendt mod ſamme af Kollegerne i Stockholm, førend Forklaringen afæſkedes os. Hvad det førſte Punct angaar, ſaa have vi vel havt nogen Betænkelighed og vilde, om Sagen havde fremſtillet ſig for os i det Lys, hvori den nu er bragt, gjerne have ſtemt for dets Udeladelſe. Til Slutning udtaler Peterſen ſig med ſtor Veltalenhed, men dog mere ſom gammel Advocat, thi han benegter altfor meget. Før Forhandlingerne begyndte, have Birch og K. Motzfeldt leveret Kongen deres Afſkedsanſøgninger for at lette Afgjørelſen, og efter at Mødet er ſluttet, kommer Bretteville med Efterretningen om, at disſe Anſøgninger ſaavelſom Peterſens ſkulle afgjøres imorgen. Det falder i min Lod at ſkrive Indſtillingerne, og jeg henvender mig ſtrax til Birch-Reichenwald og K. Motzfeldt for at forhøre, om de ej ønſke at erholde Vartpenge;. de ſvare førſt Nej, men ſenere meddeler K. Motzfeldt mig, at de overlade dette til Hans Majeſtæt, hvorfor jeg indſtiller hver af

dem til 1500 og Peterſen til 2500 Spdl. Disſe Anſøgninger vedtages ſamme Aften i et forberedende Møde, hvor det tillige berettes os, at Kongen ej forlader Chriſtiania, før han har faaet Indſtillingen forandret. Det vedtages, at Møinichen midlertidig ſkal beſtyre Juſtits-Departementet, Riddervold Reviſionen og jeg Poſt og Marine, da Stang har gjort det til Betingelſe for at overtage Præſidiet, at denne Sag ſkal være afgjort, forinden han udnævnes. Det berøres, at Meldahl ſkal opfordres til at blive Juſtits-Miniſter, hvilket jeg tilſtyrker, da han ikke hører til noget af Partierne.

I Statsraad den 12te December afgjøres de 3 Afſkedsanſøgninger efter Indſtillingerne, tillige den midlertidige Beſtyrelſe af Departementerne. Derefter foretages den Norſke Regjerings Indſtillinger i Reviſions-Sagen til Behandling. Kongen beſlutter, at disſe ſkulle tilbageſendes Statsraadet til ny Behandling med Henſyn til de to Puncter, ſom omhandles i hans Dictamen af 27de November. Han ledſager denne Reſolution med et vidtløftigt Dictamen, — ſom er nedſkrevet med hans egen Haand — men hvortil han dog, efter hvad Lange hviſker mig i Øret — har faaet opgivet Momenterne. Deri forekommer paa et Par Steder: at Hs. Majeſtæt ikke kan tillade, at der i en Betænkning, ſom ſkal overſendes den ſvenſke Regjering, gjøres Hentydninger til ikke officielle Actſtykker eller til Forhandlinger, ſom underhaanden har fundet Sted imellem ſvenſke og norſke Statsraads-Medlemmer. Vi faa ham uden mindſte Vanſkelighed til at indgaa paa at ombytte Ordet tillade med billige og bifalde. Efter Statsraadet kommer K. Motzfeldt op til mig i fuld Fyr og Flamme og beklager ſig over, at jeg har misforſtaaet hans Udeladelſer med Henſyn til Penſion eller Vartpenge; men ved nærmere Redegjørelſe viſer det ſig, at det ikke er ſaameget mig, ſom har misforſtaaet ham, ſom det er dem af

Kollegerne, der igjen have refereret mine Ord, fra hvem Misforstaaelsen skriver sig, og den følgende Dag kommer K. Motzfeldt til mig og beder om Undskyldning for sin Heftighed. Han yttrer da tillige, at han vilde have fundet det i sin Orden, om alle 3 afgaaede Statsraader med Hensyn til Pension vare blevne behandlede efter Grundlovens § 22 og indstillet til $^2/_3$ af Gagen, hvilket for Petersens Vedkommende ej saa vel gik an, da han havde ansøgt om Pension, hvortil han paa Grund af sin Alder og sin lange Tjenestetid var berettiget. — Saavel i Morgen- som Aftenmøder discutteres, hvorledes vor Indstilling tilfølge Dagens Resolution skal komme til at lyde. Stang er tilstede, og han overbeviser os om, at vi med mindst Uleilighed kommer fra dette kinkige Arbeide ved at lade den nye Betænkning gaa fra det samlede Statsraad og ikke, som Riddervold, Møinichen og jeg havde tænkt os, fra Justits-Departementet. Vi komme ikke til Endskab med Arbeidet før den følgende Middag. Jeg holder stærkt paa, at Forandringen kun skal bestaa i Udeladelser og ikke nogensomhelst Omskrivning, og dette vinder ogsaa Bifald; men da vi komme til Hovedsagen, at foretage de fornødne Udeladelser, opstaar Dissents om et Punct, hvori en i den Manderstrømske Note brugt Argumentation er benyttet; dette Punct vil Lange og Riddervold ogsaa have ud. Stang har først været enig med Møinichen, Bretteville, Wergeland og mig om, at det kan blive staaende, men foreslaar til Slutning, at Afgjørelsen af Striden bør overlades til Sibbern, som kommer hertil paa Søndag; „maaske hans Gjenindtræden i Raadet i nogen Grad kan være afhængig heraf," yttrer Stang; herimod opponerer jeg, da Sagen er bestemt til Afgjørelse den 14de og altsaa ikke bør afgjøres af den, der først senere skal træde til; men mine Modsigelser finde intet Gehør. Stang meddeler, at Meldahl først har svaret vaklende og nærmest afslaaende,

hvorfor der igaaraftes opstod Discussion om, hvem man skulde faa til Justitsminister, naar han ikke vilde være det — hertil havde da Thomle og Nils Vogt været paa Bane — af Møinichen nævntes ogsaa Amtmændene Meinich og Falsen, uden at dette fandt noget Gehør — men disse Vanskeligheder viste sig nu fjernede, da Meldahl idag har svaret Stang, at han indtræder i Raadet. Saaledes er Krisen overskaaet, da Haffner fylder Motzfeldts Plads. — Bretteville melder mig, at Kongen idag har kaldt Petersen op til sig og sagt ham en Del venlige Ord. Han burde gjøre det Samme med Birch-Reichenwald og K. Motzfeldt.

I Statsraad hos Kongen den 14de December vedtages vor modificerede Indstilling uden nogen Discussion. Strax denne Sag er sluttet, begynder Kongen discussionsvis at meddele, at han nu ud paa Vaaren haaber at faa istand en liden Unionscomite. Man bør begynde smaat, siger han, med de Puncter, de Norske kunne gaa ind paa, nemlig Forandring af Interims-Regjeringens Sammensætning, Indflyttelse i Rigsacten af Bestemmelserne om Kongens Religion, Myndighedsalder og Opholt i Norge, hvilke sidste Bestemmelser gjerne kunne blive staaende i vor Grundlov. Vi indrømme, at herimod kan intet Afgjørende være at sige, og at Rigtigheden herom ogsaa er indrømmet i den nu afgivne Betænkning; men Møinichens Snakkesalighed bringer ham forvidt, saa at jeg begynder at ængstes for, at han skal indrømme formeget. Efter Raadet gjør jeg de unionsvenlige Medlemmer opmærksomme paa den i disse Dage hidkomne nye Aargang af Gothakalenderen, hvor der — aabenbart meddelt af det svenske Udenrigsministerium — findes halvsande og fordreiede Sætninger om Norge, som ere beregnede paa at indgyde Diplomatien Tanker om Hensigtsmæssigheden af Forandringer i vor Forfatning og vor Indforlivelse i Sverige. Jeg paapeger ogsaa, hvorledes Reaction i vore

Dagblads-Udtalelser snart er at vente, og henviser i denne Henseende til en Artikel i Aftenbladet for igaar, som siges at være af Dunker.

Søndag Aften den 15de December ankommer Sibbern fra Stockholm og besøger mig 3 Timer til Midnat. Han søger at overbevise mig om Rigtigheden af de Forudsætninger, hvorpaa hans hele Fremgangsmaade er bygget, og om jeg herved end ikke overbevises om, at Sagen [ikke] uden synderlig Ulempe kunde have gaaet med den oprindelige Birchske Indstilling, maa jeg dog erkjende det Sandsynlige i, at denne vilde have medført Ulemper og fremkaldt højst ubehagelige Forviklinger, og at den i ethvert Fald for ham (Sibbern) personlig vilde have været høist følelig. I denne Henseende kalder jeg ham dog til Minde, hvorledes de svenske Statsraader i April 1860 ved sit urigtige, for ikke at sige løgnagtige Fremførende af, at de samtlige stedse havde anseet Statholderbeslutningens Sanction og Behandling i norsk Statsraad som en afgjort og rigtig Sag, fornærmede ham og hans Kolleger i Statsraadsafdelingen, og at han desuagtet fandt sig i at omgaaes dem paa en venskabelig Fod. I Henhold hertil havde ialfald jeg ved at tiltræde den Birchske Indstilling vel tænkt mig, at dette vilde udsætte ham for Vanskeligheder i Omgangen med Manderstrøm og De Geer, men ikke at den vilde lede til nogen Brydning med dem eller gjøre Sibbern det umuligt ogsaa fremtidig at støde sammen med dem. Sibbern paastaar, hvad jeg i min Mistænksomhed havde følt ved mig selv, at Birch-Reichenwald og K. Motzfeldt samt Petersen formelig have lagt an paa at føre sine herværende Kolleger bag Lyset ved ikke at meddele os fuldstændigere og betimeligere de alvorligere Invectiver, han i sine Breve til dem havde fremført mod de 2 Puncter. Han taler om, hvor vanskelig vor Stilling fremtidig bliver med de 2 Arguser til at vogte vore Skridt.

Jeg paapeger tillige, at de har Statssecretæren til at referere, hvad det yttres i Raadet, og Regjerings-Advocaten til at hjælpe sig i Dagbladspressen. Han indrømmer det Første og mener, at et Commandørkors vilde virke godt paa J. S. Sibbern meddeler mig i al Fortrolighed, hvorledes han saa at sige ligesiden sin Indtræden i Regjeringen har sukket under Birchs grændseløse Tyranni, hvorledes dette, siden K. Motzfeldt ogsaa fik fuld Del i Magten, er bleven ham mere og mere uudholdeligt, hvorledes han har speculeret paa at blive fri for denne Mare, hvorledes han engang tænkte paa at faa Dunker ind i Raadet, „for at Bylden skulde blive saa moden, at den sprængte sig af sig selv", men hvorledes nu en paatrængende Leilighed frembød sig, som gjorde det baade let og nødvendigt for ham at bryde Forbindelsen med Birch og kaste ham af sine Skuldre, paa hvilke han altfor længe har baaret paa ham. Sibbern paastaar, at han ingenlunde er paavirket af nogen svensk Mand, og at han ikke har confereret med Kongen om sin Plan, forinden denne var urokkelig bestemt af ham. Han yttrer leilighedsvis, at det ingenlunde laa i hans Plan at indtræde i Raadet igjen, og for Rigtigheden heraf taler, at han har skilt sig ved flere af sine bedste Folk, til Ex. Henry, som med 4 Maaneders Løn er sendt hjem til Tydskland.

17de December holdes Statsraad, hvori Sibbern, Stang, Meldahl og Haffner udnævnes til sine Poster, saa at Raadet er complet. Vi samles Alle til Middag paa Slottet, hvilken er animeret og ganske en Modsætning til forrige Tirsdags Middag. Sibbern besøger mig længe og udvikler gjentagende sine Grunde for at have handlet, som skeet, og siger, at ikke alene han overalt modtages med aabne Arme, men hvorledes han synes at kunne mærke, at Alle ere tilfredse over at være bleven Birch-Reichenwald og K. Motzfeldt kvit.

18de December Kl. 9 sige vi Farvel til Kongen, og saaledes er første Afdeling af Dramaet tilendebragt, idet Fremtiden da faar vise, enten det skal blive derved eller udvikles til en Tragødie.

20de December. Første Statsraadsmøde under Stangs Præsidium. For mig selv maa jeg indrømme, at ligesom en Byrde er lettet af mit Bryst, derved at Birch-Reichenwald og K. Motzfeldt ere ude af Raadet. Uagtet jeg har 2 à 3 vigtigere og tvivlsomme Sager, som jeg formoder vil møde Opposition dels hos Riddervold — nemlig Stud. A. Boecks Antagelse til at anstille practisk-videnskabelige Undersøgelser angaaende Saltvandsfiskerierne, og dels hos Møinichen — angaaende Forskud af Statscassen til Hønefosbroerne — gaar Alt dog let, og jeg møder Støtte af Stang, som i det Hele viser sig særdeles velvillig imod mig.

21de December. I Anledning af en Opsats i Dagens Morgenblad, hvori hele Forholdet med Statsraadsstiftet og Unions-Betænkningens Modification med temmelig Nøiagtighed forklares — dog med en urigtig Dato — og hvori tillige berøres K. Motzfeldts Yttringer i Mødet den 25de October om at ville fremdrage den Manderstrømske Note, selv om vi øvrige forandrede Indstillingen, meddeler Johan Collett mig, at K. Motzfeldt og andre har givet meget Ondt af sig, baade om at vi, der bleve staaende, gik ind paa at modificere Betænkningen, forinden Stang var indtraadt i Raadet, og fordi vi for at skade ham har ladet komme ud iblandt Publicum, hvad er forhandlet inden Statsraadet. Jeg gjør Collett opmærksom paa, at naar Stang havde stillet det som Betingelse for sin Indtræden, at Betænkningen forinden skulde være ordnet, saa var der Intet for os at gjøre uden enten at udtræde eller give efter, samt at jeg ikke troer, at Nogen af de Gjenværende har talt med Andre end med Kollegerne fra Stockholm om, hvad der i Raadet er passeret, og at det

er disse og især Lange, som ikke har anseet sig forpligtet til at lægge noget Baand paa sin Tunge i sine Meddelelser til Slægt og Venner. Efter Sibberns Udeladelser maa jeg desuden slutte, at K. Motzfeldt selv i sine Breve til ham har ladet falde hin Yttring, og Sibbern ansaa sig ikke bunden til at skaane K. Motzfeldt. — I et Brev samme Dag begjærer K. Motzfeldt sine Bemærkninger af Juni dette Aar i Anledning af Ingeniør-Sagen tilbage, og uagtet jeg finder det tvivlsomt, hvorvidt han dertil har Ret, sender jeg dem; thi de ere vistnok nedskrevne i Anledning af en dengang circulerende Sag, men ikke saaledes knyttede dertil, at de ikke ogsaa kunne betragtes som et selvstændigt Arbeide.

24de December. I Statsraad giver Stang efter med Hensyn til min Indstilling om Ansættelse af en botanist Lærer ved Aas og ingen særskilt Lærer i Skovhusholdning, uagtet han som Medlem af Tilsynscomiteen har foreslaaet det sidste, og i Statsraad

den 28de December opgiver han sit til Aschehoug udtalte Forslag om, at A. B. Stabell skal remplacere ham i Tilsynscomiteen for Aas, og gaar ind paa mit Forslag om, at Amtmand Collett bør beskikkes. I samme Møde en livlig Discussion om Postmester-Embedet i Christiania, [som] Haffner foreslaar fra Løvenskiolds Afgang midlertidig bestyret af en Constitueret med samme Indtægt som den Afgaaende, medens Stang insisterer paa, at Indtægten under Ledigheden kun skal sættes til omtrent 2000 Spdl., hvilket foreløbig vedtages. I Aftenbladet paabegyndes en visselig af Dunker forfattet Række af Afhandlinger om Ministerkrisen, hvori denne i det væsentlige rigtig fremstilles. C. Borchgrevink meddeler mig, at K. Motzfeldt under Krisen har søgt at bevæge Stabell til at aabne Morgenbladets Spalter for et saadant Forsvar, men at Stabell har henvist ham til Friele, til hvem K. Motzfeldt dog ikke har villet gaa, medens han derimod skal

have søgt J. Sverdrup for gjennem denne, Aftenbladets Patron, at faa fast Fod i dette Blad. En gemytlig Affked med Sibbern, som beretter mig, at han har havt Samtale med Birch-Reichenwald uden Resultat. K. Motzfeldt har derimod ikke villet lade sig finde. Sibbern afreiser til Stockholm samme Dag. Middag for Statsraadet hos Stang, hvor Møinichen udbringer Stangs Skaal og meget net udtaler, at vi vente alt godt af hans Præsidium. Morgenbladet vedbliver at diske op med Skrøner om „Krisen", og uagtet Birch-Reichenwald og senere Petersen under Navn benegte enkelte af dets Løgne, vedbliver det med disse lige frækt.

1862.

I Statsraad den 4de Januar indstilles Johan Collett til at indtræde i Tilsynscomiteen for Aas, uanseet hans Paaskud, at han dertil mangler Dueligheb.

8de Januar behandles Ingeniør-Sagen, hvori jeg faar Alle imod mig, endog Møinichen, som i Sommer i stærke Udtryk erklærede sig for de af mig forfægtede Meninger. Jeg vedbliver dog min Indstilling, fordi den efter min Overbevisning er den rigtigste. Wergeland vedbliver sin Mening, saa at det synes at blive 3 forskjellige Indstillinger. Meldahl skal skrive Motiver til Majoritetens Indstilling; men ved Conference med Stang

den 13de Januar erfarer jeg, at han i Hovedpunctet angaaende Ingeniør-Officierernes Forpligtelse til at tjene ved de civile offentlige Arbeider saa stærkt helder til Wergelands Mening, at jeg begynder at frygte, at denne kunde blive antagen af Kongen. Jeg lover derfor at gaa med Majoriteten i dette Punct, naar Stang kan faa Wergeland til ogsaa at opgive sin Dissents, og dette udvirker han, saa at Sagen endelig expederes med kun en uvæsentlig Dissents, om Ingeniørcommissionen skal tiltrædes af Brigadechefen eller ej.

Den 15de Januar. I extraordinært Møde samme Eftermiddag meddeler Stang os de Breve, han har faaet fra Stockholm angaaende Revisions-Sagen. Det meddeles af Sibbern, som Maaneden igjennem maa holde sig inde, at Kongen

og hans ſvenſke Statsraad nu ſynes at have opgivet Tanken om at faa nedſat nogen Reviſions-Comite, men at enkelte Puncter om Interims-Regjering og nogle Unions-Beſtemmelſers Overflytten fra Grundloven til Rigsacten maa kunne behandles af begge Rigers Statsraad. De Geer har ogſaa paapeget, at han agter at bifalde den Norſke Regjerings Betænkning angaaende vor Fortolkning af Rigsactens § 5, angaaende hvilke Sager ſkulle behandles i combineret Statsraad, og der forelægges os det Spørgsmaal, om vi af denne Grund ønſke at faa Sagen tilbage til ny Overveielſe. Vi ere enige om, at den af Birch-Reichenwald opſtillede Begrændsning, at det kun ſkal være de Sager, ſom nævnes Rigsacten, er for ſnever, og ere tilbøielige til at ſætte den ſaaledes, at enhver Sag, ſom angaar begge Riger ſaaledes, at en formel gyldig Beſlutning for begge Riger kan afgives af Kongen, bør behandles i ſammenſat Statsraad, og at Kongen kan udtale, at man faar holde ſig til den hidtil beſtaaende Praxis, ſaa at yderligere Skriftvexel herom ikke er nødvendig. Der discutteres om, hvorvidt vi helſt ønſke en Reſolution, ſom antyder 1) at ingen Unionscomite nu bør nedſættes, eller 2) med Tilføiende i Reſolutionen af de Puncter, ſom nu kunne tages under Overveielſe, eller 3) i almindelige Udtryk, at nogle Puncter kunne tages under Overveielſe. Vi ere enſtemmige for den første, derefter for No. 3. Der discutteres, om vi kunne ønſke Offentliggjørelſe af Alt, hvad der er paſſeret angaaende „Reviſionsfrågan". Stang og jeg fægte herimod, Møinichen og Meldahl for Ønſkeligheden heraf. Riddervold med Haffner og Wergeland gaa over til Stangs og min Mening.

20de Januar. Vogts Begravelſe.

22de Januar. Vidtløftige Discuſſioner i Raadet om mindre vigtige Spørgsmaal, ſaaſom om et Fiſkegarns-Patent til J. Jervell, om Tilladelſe for Fogden i Robygdelaget at

bo i Chriſtianſand og om, hvorvidt man for næſte Storthing ſkal foreſlaa bevilget alt, hvad der hidtil har været udredet ſom overtagne Communeudgifter for den ophævede Acciſe. Det viſer ſig i Regelen, at Stang faar Møinichen, Wergeland og Haffner med ſig, medens Riddervold, Meldahl og jeg viſe ſtørre Tendents til Uafhængighed.

24de Januar. Extraordinært Møde, hvori Stang meddeler os Slutningen af De Geers Indſtilling i Reviſions-Sagen. Den er i den Grad efterginende, at man kan friſtes til at mindes det gamle: timeo Danaos et dona ferentes. Det berettes af Sibbern, at han nærer det Haab, at Kongens Reſolution purt og bart kommer til at gaa ud paa, at den nærværende Tid ikke er beleilig til at foretage Reviſionsfrågan, og at det blot i Præmisſerne vil blive berørt, at de enkelte Spørgsmaal, ſom beleilig kunne komme under Behandling, ere for enkle til at foranledige Nedſættelſen af en Comite, men kunne fremmes af begge Regjeringer, at Anvendelſen af Rigsactens § 5 faar gaa fremdeles ſom hidtil, efter hvad der har været befulgt ſom Regel, uden Henſyn til de enkelte Afvigelſer, ſom af og til derfra have fundet Sted. Sagens Offentliggjørelſe begjæres fra ſvenſk Side. Det eneſte, vi fæſte os ved i De Geers Indſtilling, er en Udtalelſe om, at Reviſionsſagen ikke kan falde bort, men forhaabentlig vil blive optagen igjen, naar næſte Rigsdag og Storthing med roligere Sind har erkjendt dens Nødvendighed. Dette ønſke vi modificeret, at det ej ſkal ſe ud ſom nogen Trudſel, ſom blot befrygtes at virke det Modſatte af, hvad der er tilſigtet.

28de Januar ſammenkaldes vi atter til et extraordinært Møde i Anledning af et Brev fra Bretteville om, at Kongen ønſker herfra at modtage Udkaſt til et Dictamen, ſom han ønſker at afgive ved Reviſions-Sagens Behandling i ſammenſat Statsraad. Bretteville antyder, at det nok alligevel er muligt, at Kongen ikke inhærerer denne Ide, derſom man

paa ingen Maade ønsker den udført. Herfor taler jeg; men det er tydelig at mærke, at Stang er meget ivrig for at sende frem et Udkast. Han har et saadant med sig og har formaaet Møinichen til at udarbeide et Do. Møinichens indeholder blot Udtalelser om, at Tiden nu ej er beleilig, men at Sagen i en nær Fremtid kan ventes optagen. Dette falder i min Smag, som helst vil have sagt saa lidt som muligt; men Stang har et andet af ham selv forfattet Udkast med sig, over hvilket jeg i et Par Puncter anker, nemlig forsaavidt det fordømmer baade den Norske og den Svenske Regjerings Udtalelser i Sagen — det synes for stærkt, at vi skulde lægge Kongen en saadan Fordømmelse af os selv i Munden — og dernæst over, at al Vægten er lagt i Norges Uvillie til at indgaa paa Revision, medens Billighed formentlig tilsiger, at ogsaa den svenske Rigsdags Overdrivelser faar bære sin Skyld. Det overdrages Møinichen at omredigere dette Udkast.

29de Januar foredrager Wergeland sin Indstilling om Armeens Øvelser for iaar; alt hvad der er opsparet tidligere, og alt hvad der for Aaret er bevilget, foreslaaes anvendt, uagtet Finantsnøden. Da Møinichen ikke gjør nogen Indvending imod denne store Udtælling, finde vi Andre at maatte tie.

31te Januar lader jeg Major Røyem bethde, at man vanskelig længere kan beholde ham som Canaldirectør og henstiller til ham, om det ikke skulde være i hans egen Interesse at træde ind igjen i Brigaden, da han isaafald maaske kan undgaa i nogen Tid at søge Afsked med Pension, medens det maaske kunde reises Tvivl om, hvorvidt Storthinget vil give en constitueret Embedsmand Pension.

1ste Februar foredrager Stang i Statsraadet Excell. De Geers Udkast til Svar paa vor Betænkning, hvilket i det hele er forfattet i en forsonlig Tone, uagtet det jo vistnok

indeholder adskillige Vendinger og Udtryk, som maa skurre i norske Øren. Stang har med sig et Udkast til et Tilsvar fra Statsraadsafdelingens Medlemmer, som discutteres, men først endelig vedtages i et Møde

den 2den Februar. I samme Møde meddeler han os sit eget Udkast til Kongens Dictamen, saaledes som det af Møinichen er modificeret; dette antages af Flerheden, nemlig Alle undtagen Riddervold og mig, som fremdeles holde paa Møinichens oprindelige Udkast lidt modificeret. — Det besluttes, at begge Udkast skulle fremsendes, saaledes at Møinichens bør antages, hvis Stangs ikke kan gaa uden væsentlige Modificationer fra svensk Side.

4de Februar underretter General Broch mig om, at han har talt med Røyems Læge, der anser hans Øien-Sygdom for incurabel, hvorfor han erklærer, at han maa modsætte sig Røyems Gjenindtræden i Brigaden. Jeg bemærker, at mit Forlangende herom er fremsat for Røyems egen Skyld, og at det kan være mig det Samme, enten Røyem afgaar som constitueret Canaldirectør eller som Major. Broch lover at bevirke Røyems Ansøgning angaaende Afsked eller Vartpenge indgiven en af de første Dage, medens jeg giver Tilsagn om, at Røyem skal faa beholde sin Gage til April Flyttetid.

5te Februar foredrager Stang i Raadet et Brev fra Sibbern og en Meddelelse fra Bretteville om et Møde, Herrerne derinde har havt med De Geer, hvori dennes Udkast foreløbig er discutteret, og med Telegraf meldes os, at han har gaaet ind paa at rette forskjellige Puncter, som de Norske Raader have fundet stødende. — Længere Discussion om en Tilladelse for Foged Egeberg til at bo udenfor sit District, hvilken for at forhindre Dissents fra Meldahls og min Side (Riddervold er syg) Møinichen gaar ind paa at tilstaa ham indtil videre og længst paa to Aar, indtil Embedsgaard er anskaffet. Der opstaar Discussion imellem Wergeland og

mig om Lieutenant Haffners Udtrædelse furnumerær for at gjøre Tjeneste hos Skovcommissionen. Det er et nyt Tiltag af Soldatesquen, at en ung Lieutenant ikke skulde kunne anvendes til nyttig Virksomhed uden at udtræde som furnumerær. Wergeland spørger, om vi vilde lade vore Departementsfolk træde ud med Behold af Gage. Jeg svarer hertil, at vi ikke ere i nogen Forlegenhed for at skaffe vore Folk nok at bestille, og at vi desuden af og til permittere dem, naar saadant kan være det Offentlige til Nytte.

8de Februar begynder Discussionerne om Wergelands længe forberedte Reglement for Lægecorpset, ved hvilke det viser sig, at han har Alle mod sig med Hensyn [til] Lægernes Ansættelse og Avancement. I første Henseende bevæge vi Wergeland til at gjøre fælleds Sag med os, saa at det bliver Kongen, der skal ansætte Lægerne for visse Districter, medens hans Forslag gik ud paa at tillægge Comandoen denne Myndighed. Hvad det sidste angaar, vil Wergeland have Anciennetet og Udelukkelse af civile Læger, medens vi blot ville have Tilsagn om Anciennetet. Vi fortsætte Discussionen herom den næste Dag, da der kommer Telegram fra Stockholm om, at De Geer er villig til at indgaa paa det Stangske Udkast til Kongens Dictamen, dersom man vil udelade en Tirade om, at principiel Lighed var tilsigtet ved Unionens Stiftelse. Da jeg har været imod det hele Dictamen, indlader jeg mig ikke herpaa, men Udeladelsen vedtages.

12te Februar tilendebringes Lægesagen, idet en af Stang forfattet Redaction af den hele Resolution vedtages foreløbig. Ved Foredraget af en Ansøgning fra Consul Lund om Tilladelse at være Reder af norsk Fartøy opstaar en heftig Discussion, om denne Sag skal foredrages i combineret Statsraad, hvilket jeg ikke vil, da jeg oplyser, at Spørgsmaalet om Svenske Fartøyer har været afgjort alene af svenske Autoriteter. Jeg tænker at skrive herom til Sibbern.

Haffner gaar saavidt i sine Udtalelser, at han paastaar, at alle Sager, som paa nogen Maade kunne komme under combineret Statsraad, bør af os bringes derindunder. Riddervold er ogsaa meget ivrig, og ved en følgende Sag om Salget af en Amtmandsgaard kommer det til Bitterheder imellem os. Stang lægger mere og mere for Dagen sit unionsvenlige Sind og sin penchant for at skaffe Fattige urimelige beneficia.

15de Februar meddeler Stang i Statsraadet Breve fra Sibbern og Bretteville om den Conference, som har været holdt hos den Førstnævnte i Onsdags — efter en liden Frokost, — hvori De Geers Tilsvar, Statsraadsafdelingens Tilførsel og det Kongl. Dictamen endelig er vedtaget. Det Sidste skal være saagodtsom ganske stemmende med Stangs Udkast, kun at Udtrykket „principiel Lighed har lagt til Grund for Foreningen", er bleven forandret til: „som bør lægges til Grund for Foreningen". Denne Forandring kalder Kollegerne ganske uvæsentlig; men det er den dog ingenlunde. — I sin Tilførsel have Kollegerne udslettet den i Stangs Udkast indeholdte rosende Anerkjendelse af De Geers Imødekommen; herover er naturligvis jeg, som havde protesteret imod dette Udtryk, meget fornøiet.

18de Februar meldes ved Telegraf, at Revisionssagen er afgjort af Kongen efter Statsraadets Forslag — derinde finder man et godt Varsel deri, at Dagen i den svenske Almanak heder Concordia. Det er vedtaget, at Aviserne paa Mandag skal faa Udskrift af den Protocol, som da vil komme. Baade Morgenbladet og tildels ogsaa Aftenbladet udtale stor Tilfredshed med den afgivne Resolution.

27de Februar. Aftenbladet indeholder dog en Artikkel fra Birch-Motzfeldt-Dunker, som skarpt fremhæver, at de Statsraader, som ere i Stockholm, ved sin Tilførsel have underkjendt, hvad de selv have underskrevet i Regjeringens

Betænkning af 14de December angaaende, hvad der bør behandles i ſammenſat Statsraad, og antyder, at den Del af De Geers Tilſvar, ſom endnu ej er trykt (blot Slutningen blev publiceret i Mandags) formentlig indeholder meget, ſom fra Norges Side burde ſvares paa.

28de Februar kommer Johan Collett til mig og søger yderligere at vinde mig for den Mening, for hvilken jeg tidligere har udtalt mig, at Carl Pihl bør anſættes ſom Ingeniør ved den nye Jernbane, mod hvilken Ide O. J. Broch fægter ſom raſende. Han antyder, at hvis man ikke kan faa Tingen til at gaa paa anden Maade, bør man affætte Stabell og Schou og gjøre Engelſtad og Pihl til lønnede Directører ved Siden af Broch. Gjennem Bretteville har jeg modtaget Svar paa min Foreſpørgſel om Conſul Lunds Dispenſations-Sags Behandling, hvorom han har confereret med Manderſtrøm, der er af den Formening, at Sagen kan afgjøres i norſk Statsraad; og i Statsraadet

den 1ſte Marts afgjøres Sagen derhen; efter at Stang har tiltraadt denne Mening, forſtumme Riddervold og Haffner. Stang søger at vadſke Kollegerne i Stockholm rene for den imod dem af Aftenbladet gjorte Beſkyldning, at de ved deres Protocoltilførſel af 18de Februar frafalde Indſtillingen af 14de December; thi, ſiger Stang, de havde den ſidſtnævnte Dato intet andet at gjøre end at udtale ſig om de to af Kongen fremhævede Puncter, og der var dengang ingen Opfordring for dem til at udtale ſig om Rigsactens § 5, hvorom forøvrigt Lange udbredte ſig i Mødet den 11te December. Der ventileres længe om en af Riddervold foredragen Anſøgning fra Hammerfeſt om af Tiendefondet at faa et Beløb til Discontering. Jeg griber Anledningen til at udtale mig om, at Hammerfeſt viſt høilig trænger til Laanemidler, men at det bør være den private Virkſomhed, ſom bør underſtøtte ſaadan Trang, ikke det Offentlige, ſom derved forvænner og forvirrer

Folkets Begreber. For Riddervold synes det at være ene om Usikkerheden af stadig at faa høj Rente til Fondet, at Spørgsmaalet drejer sig, og jeg kalder ham for Spøg en ren Jøde.

7de Marts. Til en Middag, som jeg denne Dag holder, har jeg først indbuden K. Motzfeldt, men han svarer mig tvert Nei, hvorfor jeg beslutter at indbyde Stang tillige med de øvrige Kolleger. Alt gaar gemytligt og godt.

8de Marts. I Statsraad afgjøres en Besættelse af et Toldembede, i hvilken Anledning Stang udtaler sine Anskuelser om Militæres Adgang til disse Embeder stik imod de under det forrige Ministerium befulgte Principer.

12te Marts foredrager jeg en Indstilling angaaende Consulatet i Canton og hentyder heri til Ønskeligheden af, at de forenede Riger forenede sig med Danmark om at ansætte en lønnet Consul istedetfor hver for sig at ansætte udenlandske Handlende. Denne uskyldige Yttring finder Stang at streife ind paa skandinaviske Ideer, og da Riddervold deler hans Antipathi imod Skandinavismen og kun Møinichen holder med mig, maa jeg gaa ind paa at udelade denne uskyldige Tirade. Der opstaar en ivrig Discussion om, hvorvidt en Indstilling fra Post-Departementet om Forandring i Telegraflinien til Sverige skal behandles i combineret Statsraad. Møinichen og jeg holder paa, at Sagen kan afgjøres i norsk Statsraad. Sagen udsættes.

15de Marts foredrager jeg en Indstilling om, at Røyem skal afgaa paa Vartpenge, uanseet at Røyem Dagen forud har forevist en Lægeattest om, at hans Syn i den senere Tid har forbedret sig. Jeg erklærer, at jeg, selv om Røyems Helbred tillod ham at blive staaende, vilde betænke mig paa at beholde ham, og Sagen gaar enstemmig. — Brev fra Sibbern af 12te, hvori han udtaler sig med megen Varme om Stang og navnlig om hans Kgl. Dictamen af 25de

Februar, som han anser en Statsmands Pen værdigt. Han anstiller Sammenligning imellem før og nu og føler sig gjennemvarmet af den Hjerteligheb, som viser sig forenet med Stangs Overlegenheb, og at det var Fraværelsen af bette sidste Element, der under fordums Forholde fremkaldte den Haardheb, som tilsidst blev uudstaaelig. Forskjellen er som Vinter og Vaar. Vaaren er endnu ikke bleven til Sommer, men den er Overgangen til en Sommer, som engang kan blive.

19de Marts. I Statsraadet forelæser Stang et Brev fra Kongen, hvori han udtaler sin Tilfredshed med den Maade, hvorpaa hans Resolution af 18de Februar er optagen af den Norske Almenheb, og udtaler den Forventning, at Storthingets Adbresse vil gjøre en fornuftig sammensat Unions-Comité mulig. Han ender med de foruroligende Udsigter til Krig paa Grund af Gjæringen i Preussen. Dets Konge, mener han, kan nemlig ikke tilfredsstille Gemytterne, som yderligere ere opfatte ved Rigsdagens Opløsning, uden ved Krig med Danmark. Vi mene, at Hs. Majestæt nu som sædvanlig spaaer Krig, fordi han ønsker denne. Vi komme lidt ind paa Politiken, og Riddervold plumrer ud med rent schlesvig-holstenske Sympathier. Endvidere meddeler Stang en Skrivelse fra Sibbern, hvori fremhæves, at Excell. Manderstrøm forat møde den Storm, som han frygter fra det Ankarsværdske Parti, ønsker at faa Bloch ud af sin Exped.-secret.-Post i Kabinettet og paapeger, at Bloch vil søge Ide og Marker Foged-Embede, hvilket Hs. Majestæt har lovet ham, dersom han bliver nævnt i Indstillingen.

21de Marts kaldes vi til Møde hos Stang i Anledning af et Telegram fra Stockholm, hvori vi opfordres til at erklære os, om ikke nu Actstykkerne fra November- og December-Krisen af os bør offentliggjøres, efterat Birch og Motzfeldt have fundet det anstændigt at lade trykke Regje-

ringens Indstilling af 21de October tillige med De Geers forudgaaende Foreſtilling, og ſpørges, om vi vil beſtemme os hertil efter h. Reſolution eller ville have Kongl. Reſolution. Stang, Riddervold og jeg ere af den Mening, at vi ikke ved Birchs og Motzfeldts Fremfærd bør lade os bevæge til at give dem yderligere Materialer til Forſkandsninger ind paa det fiendtlige Gebet, og mene, at Offentliggjørelſen helſt bør udſættes, indtil Sagen bliver Storthinget forelagt. Møinichen forſvarer det modſatte Parti og mener, at Actſtykkerne bør trykkes i en Avis ſtrax efter, at den officielle Trykning er tilendebragt. Alle ere vi enige i, at nogen formelig Reſolution ei behøves. Et underhaands Tilkjendegivende af Kongens Ønſke kan være os nok. Efter længere Discuſſion gaar Sagen efter Minoritetens Mening, og herom telegraferes til Stockholm, hvorfra ſamme Dags Aften kommer det Svar, at Kongen har opgivet ſin Paaſtand om denne Offentliggjørelſe — indtil videre.

I Statsraadet den 26de Marts forelæſer Stang os Breve fra Sibbern og Bretteville, hvoraf vi ſe, at Kollegerne derinde havde tænkt ſig, at vi ved at anholde om Kongl. Bemyndigelſe til at offentliggjøre November- og December-Actſtykkerne ſkulde udtale os om det Uanſtændige i Birch-Motzfeldts Trykning af de ovennævnte Documenter; Stang udtaler ſig om, hvor nær deres Færd ſtreifer ind paa det Lovliges Gebet, men tillige, at det vilde være en ſtor Daarſkab at forfølge dem derfor, og jeg yttrer den Mening, at hvis den Taushed, ſom fra Bladenes Side hidtil er viſt den Birch-Motzfeldtſke Brochure, maatte vedblive, vilde dette være den ſtørſte Tort, ſom kunde ramme dem. Ved et Foredrag om Inddragningen af Conſulatet i Rochefort kommer jeg atter i Colliſion med Stang, Riddervold og Haffner om vore Conſulatforholde. Ved Wergelands Foredrag angaaende Befordring i Ingeniør-Brigaden opſtaar ivrige Discuſſioner om

Soldatesquens Iver for at bringe Officiererne til at være rent Militære, idet Engelstad og Hertzberg, der staa furnumerære i Ingeniør-Brigaden og i Jernbanens og Communens Tjeneste, skulle tvinges til at indtræde i Brigaden, den Første dog blot for strax ovenpaa at tage Afsked efter at være oprykket til Capitain. Discussionen herom fortsættes i Mødet den 29de Marts, men Resultatet bliver, at Indstillingen gaar uforandret, da de vedkommende Officierer ikke have erklæret sig imod Brigadens Forslag — hvilket documenteres — og der saaledes ikke er Opfordring for Regjeringen til at behandle dem gunstigere, end de selv begjære. Med Hensyn til en Telegraf-Sags Behandling i sammensat Statsraad blev man enig om at dele Indstillingen saaledes, at hvad angaar Bevilgnings- og Executions-Spørgsmaalet behandles i norsk Statsraad, men Bestemmelserne om Grændsepunctet og Ledningens Beskaffenhed udgaar til Behandling i sammensat Statsraad.

2den April opstaar en ivrig Discussion imellem Ridervold og Stang paa den ene Side og Møinichen paa den anden angaaende, hvorvidt der skal gjøres Proposition i Forening med en Lovproposition om Opførelse paa næste Budget af „overtagne Commune-Udgifter", eller om derom blot behøver at tales i det almindelige Budget. Striden er lidet interessant, men langvarig og ender først med, at Møinichen klager over Tyranni, og ved Votering viser det sig første Gang, at Stang kommer i Minoriteten, idet Meldahl, Wergeland og jeg stemme for Møinichens Mening.

5te April bringer Stang paa Bane næste Statsraads-Skifte i Stockholm; det antages, at begge de nye komme til at tiltræde paa en Gang, naar Storthinget er aabnet; det ansees givet, at Wergeland skal afsted, men om hvem der skal følge ham, er der Tvivl; to Militære paa en Gang bør ikke reise; Meldahl bør blive ved sin Jury-Lov; den nærmest for Tour

ſtaaende er Møinichen, naar Riddervold frembeles ſkal være fri — hvilket forudſættes. Møinichen proteſterer og opfordrer mig til at reiſe; men jeg erklærer mig beſtemt derimod.

8de April. Discuſſioner med Stang og Dr. O. J. Broch angaaende Statuter for Mjøs-Jernbanen. Stang udvikler med megen Klarhed, hvorledes der hertil egentlig udfordres en enſtemmig Vedtagelſe af ſamtlige Actionærer, og at ſtrængt taget ikke Konge og Storthing er berettiget til at beſtemme herom, ſelv ikke paa de norſke Actionærers Vegne. Broch udvikler, at man ønſker Statuter for at faa en Autoritets Bemyndigelſe til at optage et faſt Laan, hvorved man vil forvandle ſin flydende Capitalgjæld til faſt, og hertil mener Stang at Beſtyrelſen har Bemyndigelſe, forſaavidt den har været bemyndiget til de Handlinger, hvorved den flydende Gjæld er paadragen. Disſe gjennemgaaes, og man finder, at flere ligge paa Grændſen, men dog egentlig ikke overſkride denne. Det er altſaa kun, forſaavidt man tænker at pantſætte ſelve Jernbanen, at der behøves Storthingets Samtykke, eller forſaavidt man vil udſtede Obligationer lydende paa Ihændehaveren, da Lov udfordres. Broch gjør opmærkſom paa det Ønſkelige i, at Beſtyrelſen uden Regjeringens Samtykke ikke ſtedes Adgang til at forøge Selſkabets flydende Gjæld, og dertil mene vi at der er Adgang i den Regjeringen tillagte Myndighed til at ind- og afſætte de norſke Beſtyrere. Stang udvikler i denne Anledning, at det ikke er Mangel paa Forudſeenhed, at der i den oprindelige Contract Intet indeholdes om Statuter eller Adgangen til at faa ſaadanne; han paaſtaar, at dette er ſkeet med Forſæt og efter Overlæg med Schweigaard, for at forebygge de Mislighed er, ſom ſlige talrige Generalforſamlinger, ſom Jernbanens vilde blive, altid føre med ſig. Vi beſlutte yderligere at discutere Sagen med Schweigaard.

I Statsraadet 9de April vækker kun Spørgsmaalet om at beholde 1 Lensmand for de to Thinglag og Præstegjeld Laurdal og Mo — noget som Brunlaug-Wedel af egen Magtfuldkommenhed i sin Tid indførte — længere Discussion, hvori jeg gjør et noget for heftigt Udfald paa Justits- og Finants-Departementet for blot at tage Hensyn til Embedsstandens og ikke til Almuens Interesser.

12te April faar jeg Sagen om en egen Redningsmedaille atter henlagt, idet der atter lovés, at der ikke vil blive gjort Indsigelse mod Anvendelse af Borgerdaads-Medaillen i Guld, naar Leilighed dertil forefalder.

14de April. Fornyet Møde med Stang, Schweigaard og Broch angaaende Statuter for Hoved-Jernbanen og Formerne, hvorunder Laan bør søges optaget. Schweigaard er ogsaa enig, at der maatte sammenkaldes en Generalforsamling til at vedtage Statuterne, men mener, at en Majoritet maatte kunne afgjøre Sagen; indrømmer dog, at derom kan opkastes Tvivl, og for at undgaa disse Tracasserier anser ogsaa han det Ønskeligst, om Capitalisering af Banens flydende Gjeld ved Optagelsen af et fast Laan kunde foregaa uden Statuter. Vi blive da enige om, at Broch skal tilvejebringe de engelske Directørers Samtykke til fast Laan og derefter indkomme med Forestilling om Regjeringens Samtykke til Laan og Erhvervelse af Storthingets Samtykke til Pantsættelse af Jernbanen. Skal Gjeldsbreve udstedes til Ihændehaveren, maa Lov til, og denne mener Stang i Tilfælde bør have Formen af en almindelig Lov for Jernbaner.

16de April meddeler Stang et Brev fra Sibbern, hvori denne beretter om en Samtale med De Geer, hvori Spørgsmaalet har været fore om fornyet Proposition til Storthinget angaaende Dommes Gyldighed i det andet Rige. Vi blive enige om, at vi ikke afgjort kunne modsætte os denne Sag, men heller ikke bør gjøre noget Skridt for at fremskynde den.

Sibbern beretter videre om, at Kongen har meddelt ham, at der fra Preussen og Østerrig er fremsat Noter til Stormagterne — med Forbigaaelse af Sverige — til Slesvigs fuldkomne Udskillelse fra Danmark eller til Slesvigs Deling. Discussioner om, at Wergeland har uden Conference med Kollegerne samlet en Commission til fuldstændig Omorganisation af vore Armee- og Værnepligtsforholde, hvorefter Armeen skulde forøges til 21 000 Mand, Hvervede afskaffes og Tjenestetiden forlænges til 10 Aar. Wergeland lover, at sligt ej oftere skal ske, og erkjender Pater peccavi. Discussion om Stiftamtmændenes Overlæsselse med Forretninger, især i Anledning af den nye Skolelov. Foreskillinger fra Vogt, hvem jeg lover at tilskrive. Discussion om Hypothekbankens Adgang til at laane paa 2den Prioritet næstefter Communers og offentlige Stiftelsers Laan. Møinichen staar ene; vi true med Dissents. Sagen udsættes.

19de April. Discussion om, hvem der skal overtage Armee-Departementet, naar Wergeland til Høsten skal til Stockholm. Jeg yttrer blot, at jeg nødig vil tage det, og at [jeg] gaar ud fra den Forudsætning, at Bretteville ogsaa helst vil have Indre-Departementet, men at jeg troer, at Kongen heller seer Bretteville som Chef for Armeen end mig. Stemningen udtaler sig almindelig for, at man bør undgaa to Ombytninger, naar en kan gjøre det, og at saaledes jeg bør beholde Indre-Departementet. Stang forelæser os den Manderstrømske Note af 29de December til Stormagterne angaaende Slesvig, hvilken gaar ud paa, at Preussen aldeles ikke har med denne Provinds at gjøre, men derom faar i fornødent Fald de Magter, der have undertegnet Londoner-Tractaten af 1851, forhandle. Det bemærkes, at det kunde være ønskeligt at faa Stormagternes Svar paa denne Note. Vi komme ind paa det Skandinaviske Spørgsmaal. Stang forsvarer Slesvigs Deling, og Riddervold secunderer ham.

Møinichen, Wergeland, Haffner og jeg ere Eiderdanſke og Skandinaver. Meldahl røber ikke tydelig ſin Synsmaade. Stang forelæſer ogſaa en Note fra Thouvenel til Baudin, hvori denne udtaler Anerkjendelſe af den Maade, hvori Reviſions-Sagen af Kongen er løſt.

26de April. Med Hensyn til en Indſtilling fra Riddervold om Gjentagelſe af den af forrige Storthing forkaſtede Propoſition om Oprettelſe af et eget Embede ſom Inſpectør ved vore Oldtidslevninger er førſt af Meldahl reiſt en Disſents om, at dette ej bør være Embede, men overdrages en af Kongen beſtikket Mand, hvis Stilling vel bliver faſt, men dog ikke ſom en Kgl. Embedsmands. Riddervold har egentlig Intet at indvende herimod og erklærer ſig meget fornøjet ved at opnaa et ſaadant Reſultat, men vil dog ikke opgive Noget af ſin i 1859 udtalte Formening; han ønſker ſaaledes endog Disſents, og vi lave da en ſaadan iſtand, hvorved han bliver ſtaaende alene. Ved Meldahls Foredrag af Eftergivelſe af Auctionsfondets Fordring paa Loge-Bygningen gjør Stang ſig til Talsmand for en Foreſtilling af Fougſtad, der igjen ſtøtter ſig til en Yttring af Stabell, at Communen ved at kjøbe Loge-Bygningen bør have ganſke fri Hænder over ſamme uden Forpligtelſe til deri at vedligeholde et Feſtivitetslocale. Jeg giver i denne Anledning Ondt af mig, men er maaſke for drøj.

3die Mai foredrager Stang en Remonſtration fra Bretteville, hvori denne ſøger at godtgjøre, at han maa betragtes ſom faſt Chef for Indre-Departementet, og at derfor jeg til Høſten bør tage Armee-Departementet. Jeg paaſtaar blot, at ingen af os retlig har noget faſt Chefſkab, men at der kan tale en Del for, at han, ſom har beſtyret det dobbelt ſaamange Aar ſom mig, gives Fortrinnet. Heri ere alle enige. I et privat Brev yttrer Sibbern, at han ingen Grund har til at tro, at Kongen heller vil have

Bretteville end mig til at beſtyre Armee-Departementet. Ved Taffelet ſamme Dag beretter Stang, ſom Bevis paa, hvor høniſch de Afgaaede have behandlet Wergeland, at Expeditions-ſecr. Bull, efter at han var indtraadt i Raadet, kom til ham og ſpurgte, om Stang ønſkede at have det ſom Birch, at Bull kom til ham med enhver Indſtilling af nogen Vigtighed og gjennemgik den, forinden den blev forebragen i Raadet, hvortil naturligvis Stang ſvarede Nei!

7de Mai. Discuſſioner om, hvem har meddelt „Fædrelandet" det Kongl. Dictamen af 12te December forrige Aar i Anledning af Miniſterkriſen, hvilket ſees i nogen Grad at have omſtemt dette Blad. Vi kunne ikke foreſtille os andet, end at Meddelelſen maa være kommen fra den ſvenſke Miniſter i Kjøbenhavn. (Vi ſigte alle Hs. Majeſtæt, ſkjønt han ikke nævnes). Stang lover at ſkrive derom til Stockholm; imidlertid kommer den

10de Mai Telegram derfra, ſom foreſpørger, hvem der har meddelt Dictaminet. Vi underſøge da i Statsſecretariatet, og det viſer ſig da, at Redactørerne af den officielle Lovſamling og af Departements-Tidende have havt Adgang til Protocollen; men vi kunne ikke forudſætte, at nogen af diſſe, ligeſaalidt ſom Statsſecretariatets Perſonale, har misbrugt denne Adgang, og ſvare derfor, at vi ikke have nogen Formodning om, hvorfra Meddelelſen er kommen, og raade at lade foreſpørge hos Ploug om, hvorfra han har faaet den. — Jeg troer fremdeles, at den ſkriver ſig fra Hs. Majeſtæt. Der forelæſes forſkjellige Breve fra Stockholm om de ſvenſke Artilleriſters og anden Pøbels Angreb paa den norſke Kaſerne i Stockholm, hvorom vi erfare, at der efter Kongens Ordre ej ſkal anſtilles Politi-Underſøgelſe. De fra norſk Side optagne Forhører viſe, at vore Folk har opført ſig med mønſterværdig Koldblodighed og Orden.

24de Mai. Forelæses Brev fra Major Grimsgaard om, at Politimeſter Ekſtrømer har aflagt et Beſøg hos Capt. Beichmann ſom for at gjøre en Slags Undſkyldning for det Paſſerede, hvori udtales Haab om, at Sligt ej paany ſkal indtræffe, og at flere af Artilleriſterne ere afſtraffede. Vidtløftige og trættende Discusſioner om, hvem der ſkal være Medlemmer af en Commiſſion til at gjennemgaa med Stiftsprovſt Jenſen hans Samling til en Læſebog for Almueſkolerne. Stang inſiſterer paa, at Daa ſkal være Medlem tilligemed Profeſſor Monrad. Riddervold gjør opmærkſom paa, at disſe to ej paſſe ſammen, da Monrad i disſe Dage har udtalt ſig med megen Skarphed imod Daa ſom Lector. Jeg tilraader, at Riddervold førſt bør conferere med Jenſen. Sagen udſættes. Den behandles atter den

28de Mai, da Riddervold ved ſin Temporiſeren faar udſtrøget baade Monrad og Daa og efter Svigerſønnens Ønſke faar Profeſſor Raſch og Skoleholder Feragen ſat iſteden.

4de Juni foredrager Riddervold Indſtilling om den hiſtoriſke Lector-Poſts Beſættelſe, hvorom ſaameget har været ſkrevet. Vi ere alle enige om at foretrække Daa for Rygh, tiltrods for det philoſophiſk-hiſtoriſke Facultet og Collegiets Pluralitet. Vore Præmiſſer ere temmelig afvigende, men i Reſultatet ere vi enige. Min Hoved-Betragtning er, at Daa er en videnſkabelig Habilitet, og at det kan være godt at faa kaſtet en Brand ind i Univerſitetet, at det ikke ſaa let ſkal mugne. Efter Raadet har Møinichen og jeg et Møde med Stang, angaaende et mærkeligt Attentat fra Wergelands Side paa ved et Penneſtrøg af Departementet at faa indført nye Regler for Armeens Mundering-Væſen, ſom vi befrygte tilſigter at lægge Grunden til det i Sverige yndede Paſſevolance-Væſen; vi forudſætte, at han handler efter Kgl. Ordre, og beſlutte at modarbeide dette Forſøg. Stang beſlutter

foreløbig at afvise Armee-Departementets Fordring i en Skrivelse, som jeg senere faar læse, og som er alvorlig nok.

16de Juni. Discussion om Besvarelsen af et Telegram fra Bretteville, hvori begjæres vor Formening om, hvorvidt Statsraads-Afdelingen midt i næste Maaned bør begive sig til Skaane, naar Kongen den 11te begiver sig til Bäckaskog. Stang har allerede opgjort et Svar, som gaar ud paa, at saadant er ganske ufornødent. Jeg faar det forandret derhen, at vi udtale os for, at et Statsraad vistnok ikke paa Forhaand behøver at berammes i Skaane i Tidsrummet mellem 11te Juni og 11te August, da Kongen er bestemt paa at komme hid, og at Statsraaderne ogsaa gjerne kunde reise hertil, da de efter Tilsigelse have ligesaa let for at fremmøde fra Christiania som fra Stockholm, men nogen formelig Beslutning bør ikke herom fattes, da man jo ikke kan vide, hvad der kan hænde. Stang betroer os, at det er Kongens Hensigt at aflægge et Besøg hos Fr. VII, naar han paa Lindesnæs drager fra Skaane herop.

23de Juni. Aabning af Hamar—Elverum-Banen. Skaaltale af mig for Carl Pihl, som gaar upaaklagelig. Schweigaard taler over Themaet „Hjælp Dig selv"; henvender sig til Oplandets Bønder og Næringsdrivende. Kildal for Oplysningen, Stang for Næringsvejenes Udvikling m. m.

25de Juni. Riddervold og Stang angribe en Indstilling fra mig om, at der skal indledes Underhandlinger med Rusland om Ophævelse af § 5 i Tractaten angaaende Liggedags-Retten. Jeg bliver som sædvanlig hidsig og taber Slaget, men erklærer at ville skrive til Manderstrøm derom, hvilket ogsaa bestrides.

28de Juni. Den ofte behandlede Sag om Sikring af et Krudttaarn i Soleimsvigen faar jeg henlagt ved Erklæring om at ville afgive dissenterende Votum, støttet paa, at

da Staten iøvrigt er sin egen Assurandør, behøver den heller ikke her at gjøre extraordinære Skridt.

2den Juli. Discussion om, hvorvidt de Sager, vi behandle i denne Maaned, skulle behandles som Indstillinger eller blot forberedes. Riddervold, som skal reise til Sandefjord Bad den 18de, ønsker, at hans Navn skal findes paa de Sager, han har foredraget — hvilket han imidlertid ikke rykker ud med, — fægter for, at Sagerne skulle renskrives og underskrives som Indstillinger, og denne Mening gaar igjennem, uagtet Staten derved paaføres aldeles unødige Skriver-Udgifter.

4de Juli. Da jeg erfarer, at Udenrigsministeren Grev Manderstrøm er permitteret til Udlandet, beslutter jeg at udsætte med at henvende mig til ham om de finmarkske-russiske Forhold og skriver blot med Posten den

7de Juli til Bretteville herom. Heri berører jeg tillige de Forsøg, de Danske have gjort for at aabne Underhandlinger med China og Japan, og spørger Bretteville, om han herom vil tale med den forrettende Udenrigsminister.

9de Juli. Discussioner om, hvorvidt Engelhart forsvarlig kan indstilles til Postmester i Christiansand. Haffner mener, at [det] ej lader sig gjøre, og trøster med, at han kan faa Laurvig, som snart vil blive ledigt. Angaaende Armee-Departementets Indstillinger om Bytte af et Par militære Embeder opstaar Discussioner. Stang holder paa det tidligere Brugelige, og Indstillingerne gaa igjennem.

16de Juli. Stang meddeler Brev fra Bretteville om, at der ikke bliver noget af en Alliance-Tractat med Danmark under Kongens Besøg i Kjøbenhavn i denne Uge, 17de—19de, samt at Kongens Svigerforældre komme hid i August Maaned. I Brev til mig yttrer Bretteville, at Manderstrøm ikke bliver længe borte, og at han foreløbig har talt med Palmstjerna og Thulstrup angaaende vore Finmarks-Affærer.

Med Hensyn til Kirke-Departementets Budget for de lærde Skoler opstaar Discussion om, hvorvidt dette helt bør gaa af Statscassen eller som før delvis af Oplysnings-Væsenets Fond, som dertil har faaet Bidrag af Statscassen, men som nu ikke har Midler til at udrede nogen Del deraf. Møinichen og Meldahl forfægter den Mening, at det som før bør gaa af Oplysnings-Væsenets Fond. Stang er vaklende, Riddervold og jeg ere for, at det ligesaa godt kan overføres paa Statscassen, da der ej er ringeste Sandsynlighed for, at Oplysnings-Væsenets Undervisnings-Fond nogensinde vil faa Midler til at bære disse Udgifter; og denne sidste Mening seirer.

18de Juli. Stang holder Foredrag angaaende Armee-Departementets Plan til Forandring i vore Værnepligts-Forholde derhen, at hvervede Tropper kunne blive afskaffede, de udskrevne efter Tour indkaldes til ½ Aars Tjeneste og Tjenestetiden blive 5 Aar i Linien og 5 Aar i Liniens Reserve. Stang beklager, at ikke en formelig Commission i dette Øjemed er nedsat, og er bange, at Sagen ikke vil faa Sympathi, uagtet han erkjender de 4 Mænd, Ræder, Lundh, Bull og Fasting for dygtige. Riddervold kommer med en Bemærkning „sat cito, si sat bene", som viser, at han ikke bryder sig stort om den hele Reform, og som fremkalder almindelig Munterhed. I Anledning af en Indstilling om Voltigeuren Baron Vegesacks fornyede Antagelse paa 1 Aar udtaler Stang sig med saadan Varme om denne Mands Dygtighed og Vigtigheden af, at han helt maatte kunne vindes for Norge, at jeg finder mig opfordret til at komme med en liden Protest. Ved Afskeden med Riddervold, som skal reise til Sandefjord Bad, ønsker jeg ham, at han maa komme ligesaa rask hjem, som han reiser bort, hvilket han tager som Satire og spørger, om jeg troer han reiser blot for sin Fornøielse.

26de Juli komme Lange og Bretteville hjem, men deltage ikke i Sagernes Behandling. Lange har faaet Permission for at ligge ved Bad i August Maaned, og Bretteville drager ned til sit Landsted ved Drøbak. Lange fortæller mig om sit Besøg hos Præsten Bergh, med hvem han har talt om de afgaaede Statsraaders Pension. Bergh har yttret med Ilskhed, at den Pension, som Kongen har givet dem, er fuldkommen stor og ingenlunde skal blive forhøjet. Lange gjentager alle Historierne fra December Maaned om Begivenhederne ved Revisionssagen og har ingen nye Synsmaader at bringe til Torvs.

1ste August foredrager Wergeland sin Indstilling om Betingelserne for Officierernes Afgivelse til civile offentlige Arbeider. Denne angribes af Stang og Haffner, som finde det urimeligt, at Officiererne skulle afgive deres Løn til Militær-Fondet i saadanne Tilfælde, samt at Commandoen skal kunne befale Andre til at forrette Afgivnes Militærtjeneste. Jeg erklærer, at jeg anser mig bunden ved det tidligere herom vedtagne. Sagen udsættes. Den foretages igjen den

8de August, da Bretteville og Møinichen ere tilstede. Bretteville gaar endnu videre end de to Andre. Striden tager en temmelig heftig Karakter, men Wergeland viger ej fra sin Mening. Sagen overleveres Bretteville til Forfattelse af dissenterende Votum. — Stang udtaler Ønske om, at vi ved Kongens Ankomst bør indfinde os paa Bryggen for at modtage Hs. Majestæt. Jeg opponerer, da vi hidtil bestandig have været samlede i Palæet eller paa Slottet. Det anføres, at Regjeringen ifjor Sommer modtog Enkedronningen paa Bryggen; men jeg bemærker hertil, at det blot var for at vise hende en Opmærksomhed; med hende havde Regjeringen ingen Stats-Anliggender at forhandle, som Tilfældet kan være med Kongen. Jeg bliver staaende alene om

min Mening. Senere, da det begynder at regne, faar jeg alle med mig. — Men den

9de Auguſt ved Kongens Ankomſt er det ſmukt Vejr, og Stangs Ønſke faar atter Overhaand, ſaa at vi gaa fra Palæet ned paa Bryggen. C. Morgenſtierne beſkyldes for ved anonyme Billetter at have fremlokket en Tilſtelning med Blomſterbuketter, ſom ogſaa falde i temmelig rigelig Mængde. Birch indfinder ſig ſom Ordfører ved Middagen hos Stang, hvor Kongen hilſer paa ham og drikker et Glas med ham, hvilket Somme betragte ſom noget Betydningsfuldt. Jeg anſer det ſom ſimpel Høflighed og Klogſkab.

12te Auguſt. Statsraad hos Kongen, hvor der afgjøres et Par Hundrede Sager ſaagodtſom uden Discuſſion. Idet jeg foredrager et Reglement angaaende Politibeſtemmelſer for de nye Jernbaner, udbryder Kongen: „Er der ingen Regler om nedſat Fragt for Troppers Befordring, det maa nødvendig gives". Jeg bemærker kun, at ſaadanne haves, og at Beſtemmelſe herom ialfald ikke hører hid.

14de Auguſt modtages Dronningens Forældre og Søſter, ſom ere hentede med Dampſkibet Lindesnæs i Kiel. I forberedende Statsraad gaar Sagen om combineret Drift af de nye Jernbaner og Hovedbanen enſtemmig igjennem. Kort efter ſender Stabell Capt. Engelſtad op med Begjæring om enten at faa udlaant Indſtillingen eller at faa gjennemlæſe den, hvilket jeg afſlaaer, da ſaadant er imod al Skik og Brug. Hvis man ønſkede Oplysning om noget enkelt Punct, ſkulde jeg derom gjerne give Beſked. Dagen efter kommer Stang og meddeler mig, at han har faaet et Brev fra Broch, ſom netop er kommen hjem fra England, hvori trues med hele Directionens og Driftsbeſtyrerens Afgang, hvis man inhærerer Fordringen om Departementets Approbation paa Stationsmeſternes Anſættelſe, og Løverdag Morgen kommer Broch, ſom gjennem Stang har faaet Afſkrift af Indſtillings-

Posten, og gjentager sin Trudsel hvid af Harme og skjælvende af Bevægelse. Jeg giver ham kun det Løfte at forelægge Sagen i det forberedende Statsraad, som s. D. den

16de August holdes. Her gaa Alle ind paa den begjærte, i og for sig lidet væsentlige Forandring, og Freden er tilvejebragt. Wergeland kommer med en Indstilling om, at alle Generalstabens Adjointer, som ere Premier-Lieutenanter, skulle udnævnes til Capt. i Armeen, for at forebygge Collisioner, som under Leiren ville opstaa derved, at de skulle befale over ældre Lieutenanter, der ere Brigade-Adjointer. Der opstaar Discussioner, om det ikke er bedre at give en almindelig Resolution om, at Adjointerne skulle være Capt., og denne Sag udsættes.

17de August. Stor Middag paa Slottet, hvor Dronningens Forældre tale Tydsk med os Raader. Prinds Oscar kommer om Aftenen med Toll. — Om Aftenerne den 15de og 16de er Pøbel-Opløb i Anledning af et taabeligt, aldeles grundløst Rygte om, at Bager Bordo skal have banket ihjel sin Søn, fordi han var grebet i Lommetyveri. I et Selskab yttres Mistanke om, at Politiet selv har foranlediget disse Spectacler ved udspredte anonyme Sedler for at bringe sig i Erindring. En af disse Sedler var skreven med god Stil og correct Ortografi, saa at Mistanken ikke ganske savner al Grund.

20de August vedtages i forberedende Raad, at man skal give Resolution om Forandring i Planen for Generalstaben og derefter faa Adjointerne udnævnte til Captainer. Mit Forslag om, at kuns Adjointer af 1ste Classe skulle udnævnes til Capt., bortfalder, da Wergeland forklarer, at man for Øjeblikket ej kan være tjent dermed. I Statsraad hos Kongen den

21de August gaar Sagen uden videre Discussion, ligeledes Engelharts Udnævnelse til Postmester i Christian-

ſand, ſom forordes af Stang og Bretteville, uagtet Haffner holder paa ſin Indſtilling, hvorved Poſtmeſter Dührendahl er foreſlaaet og Engelhart ikke nævnt. Indſtilling om Jernbanen gaar uden Discuſſion; derimod kommer Kongen atter ind paa ſit Yndlingsthema om Myrdyrkning i det Store og en Expropriationslov for at faa fjernet alle Bekke-Kværnene, ſom iſær paa Veſtlandet ſtaa ſom en Hindring mod Myrers og Kjærns Udtapning. Jeg forklarer ham, at vi ikke mangle hverken Midler til at underſtøtte Myrdyrkning eller Expropriationslov, men at Folket mangler Foretagelſes-Aand og Magt efter de ſidſte 3 mislige Aar.

23de Auguſt. I forberedende Statsraad Strid om Forbudet mod Helligdags-Fiſket, hvori jeg har Alle mod mig. Min Lov-Propoſition gaar dog igjennem, idet jeg forklarer, at denne nu gaar mindre vidt end de to tidligere Love af 51 og 57, ſom Stang og Bretteville have foreſlaaet og Flerheden af den nuværende Regjering været enige om at tilraade ſanctioneret. Strid om, hvorvidt udtrykkelig Tilførſel til Protocollen ſkal finde Sted angaaende Engelharts Udnævnelſe til Poſtmeſter. Møinichen og jeg forſvare den Mening, at Protocol-Tilførſel helſt bør undlades, da vi allerede uden dette bære ſaavel det juridiſke ſom moralſke Anſvar for denne Regjerings Handlinger. Stang mener, at vi ved vor Tilførſel bør fri Kongen ogſaa for det moralſke Anſvar, og hans Mening faar Pluraliteten for ſig.

25de Auguſt. Fête champêtre paa Oscarshall. Bekjendtſkab med de danſke Officierer Brock, Høſt (?), Grev Dannemand med Gemalinde, født Schulin m. Fl.

30te Auguſt. Simulacre og Gilde paa Gardemoen, hvor Hs. Majeſtæt ret er i ſit Æs. Det er mig ikke muligt at ſe paa denne Puffen og Løben uden at ſmile, uagtet jeg jo nok maa erkjende, at Adſkilligt af dette Legeværk kan have ſin ſtore Nytte.

2den September Møde med Schwartz, Stang, Bretteville, Schweigaard og Broch angaaende den Drammenſke Jernbane, ſom Schwartz mener kan faaes iſtand, hvis Staten vil paatage ſig Garanti af 5 % for den Capital af 800 000, ſom udkræves udenfor de ſubſcriberede Bidrag. Jeg paapeger, at Staten ved at optage et almindeligt Statslaan ſandſynligvis vilde kunne ſlippe ½ % billigere; men man ſynes at foretrække Rente-Garanti og Udſtedelſe af Jernbane-Obligationer for ikke at belaſte det ordinære Budget og ſvække Statens Credit. Det vedtages, at Sagen ſkal forelægges Storthinget efter Schwartz's Forſlag. Sibbern kommer til Staden. Vi discutere Udſigterne. Han mener, at hvis Birch og Motzfeldt faa deres Penſioner forhøiede, ſaa er det en Dementi af, hvad han har gjort, hvilket jeg ſøger at beſtride.

4de September. Udfart til Kongsvinger paa den nye Jernbane, ſom viſer ſig fortrinlig, i Selſkab med Directørerne Collett, Pihl og Th. Meyer, Irgens, Stang og Bretteville.

5te September. Den engelſke Escadre kommer op og to ſvenſke Fartøjer: Ordæd og Vanadis.

6te September. Foreløbige Discuſſioner om, hvorledes Reviſions-Spørgsmaalet ſkal berøres i Throntalen. Vi ere meſt tilbøjelige til at gaa lige ind paa Realiteten af Sagen; denne udſættes.

7de September. Middag hos Stang for de engelſke og ſvenſke Søofficierer og for Sibbern.

8de September. Beſøg hos Admiral Smart ombord i „The Revenge“, Flagcapit. Fellows, ſamt i Pantſer-Dampfregatten „Defence“, Capt. Powell. Om Aftenen 10 Spd.'s Bal for de engelſke og ſvenſke Cadetter, om hvilket der har været ſærdeles megen Røre, da et Parti vilde have

Bal for de engelske, et andet for de svenske og atter andre for begge paa engang.

9de September. Grand Galla Middag paa Slottet for de engelske Capitainer, foruden de 3 ovennævnte: Maguire paa Galathea, Baillie (friseret og antrukken à la Nelson) paa Trafalgar og Cumming paa Emerald, desforuden Chefer for lette Marine Infanteri og Artilleri.

10de September. Statsraad hos Kongen; da jeg gjennem Amtmand Berg faar Stadfæstelse paa det slette Rygte, hvori Jämtelands Capt. Nordbeck (sic) skal staa, beder jeg Kongen, at han vil give Olafs-Ordenen til Districtschefen, Major Adelskjold, istedetfor til Capt., og herpaa gaar Hs. Majestæt strax ind. Bal for de engelske Søofficierer og Midshipmen i Logen.

11te September. Stor Fest paa Oscarshall for de samme. Meget koldt om Aftenen.

12te September. Afskedsmiddag for Kongefamilien hos Statsraad Stang. Efter at Majest. have forladt Byen ombord i Freg. Vanadis, begiver man sig paa Bal ombord i Revenge, hvor der er stor Trængsel, men saare gemytligt. Storm blæser op om Aftenen.

13de September. I rygende Søndenstorm reiser jeg med min Hustru afsted til Verne Kloster, og da Dampskibet Expres, efter at have passeret hele den engelske Escadre, kommer ind i Mossesundet, opdager vi Vanadis, som om Morgenen Kl. 4 3 Mile Syd for Færder har gjort Vendereise og ført Kongefamilien tilbage. Kongen beslutter at reise Landevejen den paafølgende Søndag, den

14de September, efter at have indtaget en Dejeuner paa Verne Kloster og faaet sine Vogne fra Christiania.

17de, 19de og 20de September. Statsraad, hvori Beskatnings-Propositionen vækker langvarige Discussioner, da Stang opponerer imod en af Finants-Departementet fore-

ſlaaet Forandring i Brændevins-Afgiften og Tolden, fordi den Sidſte kunde være af ſkadelig Indflydelſe paa de foreſtaaende Underhandlinger angaaende en Tractat med Frankrig. Bretteville gjør opmærkſom paa, at Frankrig i dets ſeneſte Tractat med England og Belgien har adopteret Principet om, at Tolden paa Spiritus maa kunne være 10 % høiere end den indenlandſke Productions Afgift; men Stang forfægter ſin Mening, men vil dog, at den indenlandſke Afgift ſkal nedſættes 1/4 Skill.; herimod opponerer jeg, da Stangs Argumentation rammer enhver Forandring. Sagen udſættes. Stang foredrager et Udkaſt til Throntalen, ſom vinder almindeligt Bifald; for at faa Anledning til at berøre Reviſionsſagen er Udkaſtet indrettet noget afvigende fra de tidligere, ſom i Almindelighed kun har indeholdt Fraſer, men nu er nævnt vor Rettergang, navnlig Juryen, Værnepligts-Lovgivningen og n. a. foruden Reviſions-Sagen.

24de September bringes Finants-Departementets Beſkatnings-Propoſitioner tilende, ſaaledes at diſſe blive ganſke ſom tilforn, men en liden Forandring foreſlaaes i Toldtarifen, ſaaledes at den ſtærkere Spiritus bliver lidt højere rammet af den beſtaaende Toldſats.

27de September. I Anledning af Forſlags-Sum til Iſtandſættelſe af Stiftsgaarden yttrer Stang ved at tale imod Bevilgning heraf, at det er høiſt ſandſynligt, at han ikke længe kommer til at vedblive at repræſentere ſom 1ſte Statsraad, thi derſom den Kgl. Propoſition til Forandring i Grundlovens § 14 antages, mener han, at Prinds Oscar uden Ophold vil indfinde ſig her ſom Vicekonge — ſaadant er altſaa betydet ham af Kongen. Armee-Departementets Chef gaar til Bekjendelſe om ei at kunne blive færdig med ſit Budget til Storthingets Aabning — paa Grund af Gardemo-Leirens Beſtyr. — Det lader ſaaledes til, at mine Ferier blive længere end paaregnet. I en Samtale, ſom jeg har med

Fru A. P. Motzfeldt, udtaler hun sin Bekymring over Broderen Birch-Reichenwalds Tilstand. Efter de Yttringer, Kongen havde ladet falde ved sin Ankomst til Christiania i f. M., havde han sikkert gjort Regning paa, at Kongen skulde have ladet ham kalde op til sig, og at en Slags Udsoning skulde have fundet Sted; men dette har ej været Tilfældet, og dette har ærgret ham, saa at han er meget lidende. Han har søgt Adspredelse ved et Besøg hos Provst Bassøe i Raade, men er kommen lige nedtrykt hjem. Hun beder mig at gjøre det første Skridt til en Nærmelse; jeg svarer, at jeg aldeles intet privat Udestaaende har med Birch, men at jeg, hvor penibelt det spendte Forhold end kan være, dog ikke heller kan ønske nogen Intimitet gjenoprettet, saalænge Birch og Motzfeldt staa fiendtlige ligeoverfor den nærværende Regjerings Præses. Hun bemærker hertil, at Birch Intet har imod Stang, men at det alene er Sibbern, hans Uvillie er rettet imod. Statsraad Petersens Død meldes fra Aftenen iforvejen.

30te September, 1ste og 2den October holdes Statsraad baade Formiddag og Eftermiddag for at discuttere Throntale, Budget, Beretning om Rigets Tilstand, den nye Arme-Organisation, Fattiglovene og Militære Straffelov, hvilken Sidste besluttes udsat, indtil det muligens maatte vise sig, om Kongen bliver nødt til at gjøre noget med Hensyn til Slagstraffens Afskaffelse i Sverige.

3die October møder Regjeringen og Storthinget Kongen paa Kongsvinger i Anledning af den nye Jernbanes Aabning. Kongen er meget oprømt og giver de bedste Løfter om, at Banen i næste Termin skal blive fortsat til Grændsen og videre. Gilde i Logen.

4de October. Statsraad og Middag paa Slottet. Jeg forebrager Marine-Budgettet for Haffner, som er syg,

og faar en lang Lectie af Kongen om, at Intet bør bevilges eller gjøres til Befæstning af Horten.

6te October. Storthingets Aabning. Throntalen gjør tilsyneladende megen Lykke, især Udtalelsen om Juryen, som Kongen siger at han ej ynder, men dog, hvis Storthinget, trods de Ulemper, den har ifølge med sig, bestemmer sig for samme, vil gaa med Storthinget saa langt som muligt. — Stor Middag paa Slottet. Sibbern har Conferencer med Harbitz og Stang angaaende Forøgelsen af Kongens Apanage, Overtagelse og Complettering af alt Kongl. Møblement i Palæet m. m.

7de October. Forberedende Statsraad, hvori opstaar Discussioner, om Chr. Morgenstierne skal indstilles til Sorenskriver i Lier, for hvilken Mening Bretteville og Sibbern udtaler sig. Paa den ene Side vil man gjerne have ham væk fra Christiania, paa den anden Side nærer ialfald jeg stor Betænkelighed ved at sætte ham til Dommer. I Statsraad hos Kongen den

8de October siger Kongen uden videre Foranledning fra nogen af Statsraadets Medlemmer, at han har været saa længe i den vigtige Post, han nu indehaver, at han bør befordres. Ingen gjør herved Bemærkning, og saaledes er Sagen afgjort uden Discussion. Kongen søger, efter at Raadet er sluttet, at gjøre mig indlysende, at Brigadechefer ere nødvendige, endog om vi faa Regimentschefer, trods at saadanne Embeder ej haves i Sverige. Jeg bliver ingenlunde overbevist. Efter en god Frokost hos Stang drager Kongen afsted med Jernbanen Kl. 4 og holder i Vognen en liden Champagne-Svir med sit Reisefølge, efter disses Beretning.

10de October kommer Morgenbladet med en rædsom Salve til Morgenstierne, hvem det kalder en berygtet Person. De gamle Medlemmer af Statsraadet beskyldes

for Svaghed, fordi de ej have protesteret imod den Kgl. Beslutning.

11te October. I Statsraadet forelæser Stang en Opsats, hvori han søger at vadske sig ren med Hensyn til Svogerens Befordring, og opfordrer os til at udtale os om, hvorvidt han bør faa denne indrykket i et af de andre Dagblade. Vi finde alle hans Opsats vel begrundet, men nære Tvivl om, hvorvidt han bør bryde paa den Skik, som hidtil hos os har gjort sig gjældende, at Statsraaderne ej svare paa de Grovheder, hvormed de overstænkes af Aviserne. Ved Votering viser det sig, alle er imod ham undtagen Haffner og Bretteville. Wergeland kommer atter med sin Indstilling om, at det fremdeles skal negtes Engelstad at udtræde surnumerær. Jeg og tildels Meldahl og Lange udtale os for Wergelands Indstilling, som Stang ivrig befeider. Jeg er atter lidt for heftig. Sagen udsættes til Circulation.

15de October. Stang meddeler os, at der fra Landshøvdingen i Gøtheborg er kommen Indbydelse — som af Kongen allerede var bebudet og af Lange omtalt fra Stockholm — til Regjeringen og en Deputation af Storthinget om at deltage i Høitideligheberne i Gøtheborg i Anledning af den Stockholmske Jernbanes Aabning den 4de November. Stang meddeler videre, at han efter Underhaands-Conference med Harbitz har tilskrevet Landshøvding Fåhræus, om han ikke vil sende en særskilt Indbydelse til Storthingets Præsidentskab, da dette irritabile genus neppe vilde synes om en Indbydelse paa anden Haand. Ulykkeligvis er Fåhræus strax efter afreist til Stockholm, saa at Stangs Brev ej er naaet ham i hans Hjem. Ved Hjælp af Telegrafen faar Stang sit Brev sendt efter Fåhræus til Örebro, hvorfra han lover at udfærdige Indbydelse til Storthinget. Det aftales, at Halvdelen af den Norske Regjering skal blive hjemme og kun Stang, Bretteville, Haffner

og jeg drage afsted til Gøtheborg. Riddervold, Lange, Meldahl og Skjelderup som Constitueret skulle da imidlertid danne Regjeringen.

18de October. Stang forelæser et Brev, han har modtaget fra Dronningens Privatsecretær, Schüssler, om Nødvendigheden af, at Storthinget bevilger Dronningen særskilt Apanage. Han forelæser tillige et afvisende Svar, som han vil bede Sibbern mundtlig fremføre for den paatrængende Herre, som udtrykkelig siger, at han handler uden Opdrag fra Hs. Majestæt. Haffner mener, at man bør underrette Kongen om Mandens Paatrængenhed; men Stangs Forslag vinder Bifald. Stang meddeler, at han har hørt Rygte om, at der inden Storthinget vil blive vakt Motion om ikke at reflectere paa den Gøtheborgske Indbydelse, men at saadan Scandal ikke vinder Pluralitet, forudsættes som afgjort. I Storthingsmøde den

20de October vedtages, at 12 skulle reise, og hertil vælges Broch, Christensen, Daa, Harbitz, Grave, Danielsen, Krogness, Schwartz, Sverdrup, Steen, Ueland og Wedel Jarlsberg.

22de October. Wergeland foredrager sit Armee-Budget med den forandrede Armee-Organisation, der paastaaes ej at ville medføre forøgede Udgifter. Han bibeholder de 5 Brigadechefer for Infanteriet, hvilket vækker vidtløftige Discussioner, men ender uden Dissents, hvortil min Beretning om, hvad Kongen har forklaret mig angaaende dette Punct, synes at bidrage. Wergeland har optaget de gamle Navne paa Regimenterne: Raumafylke, Vestfold, Rogaland, Hordaland m. m., men disse opponerer Stang med stor Bestemthed imod, hvorefter de falde bort undtagen Vestfold. Wergeland tager Afsked for at begive sig til Stockholm, og jeg overtager Armee-Departementet den 23de.

24de October foredrager Meldahl Jury-Sagen og Forandringer i Processloven. Commissionen har først indgivet sit Forslag den 7de October; men Stang forklarer, at Lovudkastet allerede var vedtaget ved Aarets Begyndelse, da han fratraadte Commissionen, og dette Udkast har Justits-Departementet havt at arbeide efter. I Justits-Departementets Indstilling ere alle i den tidligere Commission opstillede Indvendinger imod Juryen gjentagne i 10 Poster. Stang mener, at dersom man vil have for Øine Muligheden af at kunne komme til at sanctionere en Lov om Juryen, saa bør man ikke udtale sig med særdeles Skarphed imod Juryen, men holde sig til de 3 à 4 Hovedindvendinger: vore locale Forhold, de betydelig forøgede Udgifter til Retspleien, Afskjærelsen af Appel og mindre fuldstændig Oplysning af Sagen. Stang tager stærkt afsted imod Dunker, fordi han, uagtet Commissionen ikke havde at udtale sig om Juryens Hensigtsmæssighed, har indgivet — rigtignok i eget Navn — „et Partiskrift", som spyer Edder og Galde imod Juryen. Resultatet af de langvarige Discussioner bliver, at Meldahl lover at forandre Indstillingen.

27de October foredrager Meldahl sin omarbeidede Indstilling om Proceslov, hvortil han meddeler at Stang har udarbeidet Udkast, og vi finde, at Sagen herved har vundet ganske betydeligt.

29de October. Stang foredrager Brev fra Sibbern om forhøjet Apanage for Prinds Oscar og forespørger, om vi proprio motu ville komme frem med en Proposition herom, eller vi ønske et Paalæg fra Kongen; der telegraferes om det Sidste. Lange foredrager Udkast til Lov om Forandring i Banklovgivningen, saaledes at de efter Lov af 1842 opsparede Bankrenter skulle udbetales Statscassen. Stang [og] jeg mene, at det kan være ligesaagodt, at Staten faar

Bankactier for Summen, og at den nærværende Tilstand iøvrigt slaaes fast. Sagen udsættes.

31te October. Stang fremsætter Kongens Ønske om, at det maa blive foreslaaet for Storthinget at afkjøbe Kongefamilien Ladegaardsøen med Oscarshal for 80 000 Spd. mod Statsobligationer, mod at han afstaar sit Inventarium i Palæet, taxeret for 16 000 Spd. — Noget som underhaanden var anhængiggjort for en Del Repræsentanter paa forrige Thing, hvor det imidlertid døde hen paa Grund af Revisionsfrågan. Vi formene, at Sagen er høist rimelig, men at det ikke er at vente, at nogen Repræsentant vil paatage sig Fadderskabet herfor, og at det er bedst, at Sagen gaar officielt ved Forestilling fra Hofintendanten. Jeg forebrager en Sag angaaende Bevilgning til et Centralinstitut for Vaabenøvelser og Bidrag til Rifler for Skytteforeninger, efterat jeg har nedsat Armeecommandoens Begjæring fra 8 til 5000 Spd. Statssecretær Skjelderup constitueres som Statsraad og Chef for Marine- og Post-Departementet, medens vi 4 reise til Gøtheborg.

2den November afseile vi med Prindsesse Louise til Gøtheborg. Foruden Storthing og Statsraader følger General Fleischer, Capt. Dahll, Lieutenant Frølich og C. Pihl samt Ole Bull med paa Toget. Tonen bliver strax gemytlig. Tiden gaar fort med Passiar, Whist, Gnav og sumptuøse Maaltider. Vi ankomme til Känsø Kl. 4 om Morgenen, men blive liggende der i 12 Timer for at ankomme til bestemt Tid Kl. 6 Mandag Eftermiddag til Gøtheborg. Festlig Modtagelses-Visit hos Landshøvding Fåhræus.

4de November. Afreise for at møde Stockholmsgjæsterne i Falköping, hvor Middag indtages. Skaal for Kongen af Landmarskalk Lagerbjelke, af Kongen for Dagen og Festen, af Harbitz for Foreningen, af Bredberg for Do. paa Vers,

af Stang for Sverige, af Lagerbjelke for Norge. Illumination, Ball paa 1600 Personer i Gøtheborg.

5te November. Te Deum i Domkirken. Omreise paa Visiter med min Vert Silvander, derunder Champagne-Frokost hos James Dickson. Straalende Middag paa Børsen. Skaaler for Kongefamilien af Festcomiteen, af Kongen for Jernbanen, af Lagerbjelke for Norge. Kongens Ord er varme og vakkert fremsatte, ligesaa Harbitz's og Stangs. Fra Middagen begive vi os paa Concert, hvor Mad. Abrahamson, født Leman, især udmærker sig, og derefter paa Souper hos Landshøvdingen, hvor Prinds Oscar ved Afskeden hvisker mig i Øret, at han haaber sikkert at komme til Christiania i August Maaned som Vicekonge. Samtale med Canc. Willerding om Udsigten for en Tractat med Frankrig, hvorom han nærer Haab, endskjønt Udsigterne ere formørkede ved den seneste Minister-Forandring. Med Grev Platen om Revisionen, som han haaber vil kunne foregaa uden at lede til fornyede Stridigheder.

6te November. Afreise fra Gøtheborg Kl. 11. — Magister Hedlund bliver vor Ven og lover at være ialfald passiv i Revisions-Spørgsmaalet. Afskedsbæger og Hurraer. Vi seile fra Prof. Broch og Schwartz, som dog snart tilføres os paa en liden Dampbaad ved deres Værter og Herredsh. Berger. Vi ligge stille under Middagen i Kalfsund. Mange Skaaler, af mig en Tak til Harbitz og Stang for deres Udtalelser under Mødet, hvilken jeg senere hører ikke har vundet Alles Behag, da Harbitz's Kolleger ere misnøjede med ham, dels fordi hans Taler skulle have været for unionsvenlige, og dels fordi han ikke har taget sig nok af dem, men ladet dem seile sin egen Sø. Harbitz mener, at Misnøien skriver sig fra det Parti af yngre Mænd, som lægge an paa at drive ham fra Roret, Daa, Schwartz, Steen. Christensen opvarter med en Masse Historier, som dog mest gaa ud paa hans

egen Forherligelse. Ueland beretter mig, hvorledes Erik Sparre har havt en lang Samtale med ham og søgt at kjøre ham i Vind. Steen beretter, hvorledes han har bearbeidet Hedlund, og at Magister Ljungberg (Benegteren af Christi Guddom) aabent har forfegtet den Mening, at Sverige ikke kunde andet end arbeide paa at gjøre Norge til Provinds. Broch sover Dagen. — Capt. Lund fortæller, at hans Hund, Beauty, knurrer af Ueland, fordi han har saa sorte Hænder — den er nemlig oplært til at jage 2den Classes Passagerer fra 1ste Plads. Hjemkomst Kl. 4 om Morgenen.

8de November. Statsraad, hvori der i Anledning af en Giftetilladelse udspinder sig en lang Discussion om de paatænkte Reformer i vor Kirkeforfatning, hvorimod Stang udtaler sig med megen Iver. Stang forelæser mig sit Takkebrev i vores fælles Navn til Landshøfding Fåhræus.

10de November bringer jeg Propositioner til Storthinget og i Statsraadet

12te November overbringes 3 Beslutninger til Grundlovs-Forandringer. I Anledning af Beslutniug til Forandring i Grundlovens § 88, som Meldahl og jeg har været med paa at bevirke, tager Stang med Ivrighed fat paa at variere det Thema, at man ved altfor stor Conservatisme ofte bevirker de mest revolutionære Resultater, og paapeger, at nu er Døren aaben til fuldstændig Afskaffelse af Høiesteret. En længe omstridt Sag angaaende Capt. Engelstads Udtræden som surnumerær gaar enstemmig, da jeg er gaaet ind paa at forandre Wergelands Indstilling.

15de November. Længere Discussion, om en Pension, som skal løbe fra 1ste Juli dette Aar, men som paa Grund af en Proces først nu har kunnet indstilles, skal midlertidig bevilges af Kongen eller derom skal fremsættes Proposition til Storthinget. Den sidste Mening faar Flerheden

for sig; ogsaa jeg stemmer derfor, uagtet jeg finder det tvivlsomt, om ikke Kongen derved bortgiver noget af sit Prærogativ.

18de November. Generalmajor Lundh bringer paa Bane Militær-Commiteens meget omtalte Forslag til Forandring af den Kgl. Proposition om Linie-Armeens Forøgelse m. m., og tager med stor Heftighed fat paa Commiteen. Han udtaler som sin Mening, at dersom den Kgl. Proposition forkastes, saa har Kongen intet Andet at gjøre end at opløse Storthinget og forelægge Sagen paany for et extraordinært Storthing, og dersom heller ikke dette er medgjørligt, da skride til militær Execution ved at lade en svensk Armee rykke ind og fødes paa Norges Bekostning, indtil Thinget giver efter. Jeg kalder dette gal Mands Snak og beder ham indstændig ikke at yttre slige Meninger for indiscrete Personer; thi skulde nogen mærke, at slige Anskuelser vare raadende hos Armeens Overste, vilde der naturligvis intet udrettes, saasom Storthinget da havde fuld Grund til at negte enhver Bevilgning til Armeen.

I Statsraadet den 19de November oplyses i Breve fra Sibbern og Wergeland, at der fra den svenske Rigsdags Side ikke paatænkes nogen Forføining til yderligere Indskrænkning af Slagstraffen i Sverige, og dette bevæger Stang til at insistere paa, at den Norske Regjering skal fraraade Fremsættelse af Proposition angaaende den militære Straffelov, hvilket vedtages, uagtet Meldahl og jeg gjør Indsigelser. Spørgsmaalet om Indsættelse af Statscassens Beholdning i Norges Bank mod vedtagen Rente discutteres. Lange foredrager en Indstilling til Lov, som vi Alle ere imod; jeg gaar endog saavidt, at jeg troer, hele Sagen kan ordnes uden at forelægges Storthinget; men Lange paaviser, hvorledes Regjeringen er bunden ved tidligere Udtalelser, saa at det vedtages at begjære en udtrykkelig Bemyndigelse af Storthinget.

22de November. Langvarige Discussioner om Adjunct Holths Befordring, som forsvares af Stang og Meldahl, men bekjæmpes af Riddervold, mig, Bretteville og Haffner, medens Lange svæver fra det ene til det andet Parti. Atter heftige Discussioner om den militære Straffelov, som atter udsættes. Gutte-Partiet i Storthinget faar den Kgl. Prop. om Corvetten Ørnens Ombygning forkastet for at vise Aall og de Ældre, hvor lidet styrende de ere!!

26de November. Stang forelæser et Brev fra Sibbern om, at der fornylig er afholdt et combineret Statsraad, hvori har været fremsat Forespørgsel fra den provisoriske Regjering i Athen gjennem den Engelske, om Prinds Oscar er villig til at modtage den græske Throne, men at Prindsen har svaret Nej. Dette skal være en offentlig Hemmelighed, som dog berettes i de med næste Post ankomne Stockholms-Aviser. Strid om Julius Aars's Indstilling til Østre Thoten. Jeg vægrer mig for at decidere paa Grund af Svogerskab. Der kommer Telegram om, at Anckarsværd atter er fremkommen paa Rigsdagen med Motion om, at den svenske Regjering skal udarbeide et Forslag til Revision af Unionsacten og lade dette forelægge for Stænderne, forinden norske Auctoriteter ere hørte. Lange mener, at dette skal antyde en Retræte fra den Gamles Side. Nu kommer Telegram om, at Sagen har været behandlet paa Rigsdagen og uagtet Indsigelse fra de Geers, Sprengtportens og Fleres Side er henvist til Utskot. Extraordinært Møde, om vi ville samtykke i, at Indstillingen om Tilladelse for Engelstad til at udtræde surnumerær maa forandres derhen, at han permitteres uden Gage paa et Aar, hvilket jeg tilraader. Dette faar Stemmerne for sig. Der opstaar Discussioner om det uheldige i, at Constitutions-Commiteen ikke tidligere er kommen med sin Indstilling angaaende Statholder-Spørgsmaalets Henlæggelse, forinden den Anckarsværdske Motion er vakt.

Det er „Guttarne“, som har sat sig imod dette: Richter, Sverdrup, Daa og flere, der ikke ville, at man skal spille ud sine Trumfer, forinden der er udspillet fra svensk Side; det synes dog, som om det havde været bedre, at Sagen aldeles frivillig og uden Paatryk var bleven afgjort af Storthinget; nu vil det faa Udseende af, at man har givet efter for et Paatryk fra svensk Side.

29de November. Banklov-Sagen. Ikke Fremlæggelse af Militær Straffelov. Indstillingerne om Holth og Julius Aars gaa efter lange Debatter afsted uden Dissents, idet der fires fra flere Sider. I Bankſagen giver jeg mig, fordi jeg bliver staaende alene, men ikke fordi jeg er overbevist om, at mit Forslag om Udstedelse af Actier til Statscassen for de opsparede Bankrenter, istedetfor disses Udbetaling til Statscassen, er urigtigt. Jeg indrømmer, at Banken og Pengerørelsen er vel tjent med Finants-Departementets Lov-Udkast; men jeg kan ikke finde nogen Uretfærdighed imod de ældre Actiehavere, om Staten benytter den ved Lov af 1842 hjemlede Rettighed, som aabenbart i Længden vilde være i Statens Interesse.

3die December. Meddelelse om, at der nu virkelig er Udsigt til at faa en Tractat istand med Frankrig imod Indrømmelser, som ere nogenlunde rimelige. Vi ere enige i, at Norge bør strække sig saa langt som vel muligt, men at det er nok saa ønskeligt, at Tractaten opgjøres af Kongen, efter at Storthinget er sluttet, som at de forskjellige Stipulationer gjøres til Gjenstand for Discussioner i Storthinget. Kongen har jo Adgang til ved provisoriske Anordninger at bestemme Nedsættelse i Told- og Skibsafgifterne, og Tingen vil sandsynligvis gaa glattere, naar den bringes for næste Storthings Discussion, efter at Tractaten et Par Aar har staaet ved Magt. Der yttres foreløbig, at man bør sende Wiel fra Fredrikshald, hvis Sverige sender en Handlende,

men Bureauchef Bernhoft, hvis Sverige sender en Embedsmand til at bistaa Grev Adelsværd under Negotiationerne.

6te December. Sagen om Officierernes Afgivelse til offentlige Arbeider kommer atter under Discussion. Jeg holder i det Væsentlige paa Armee-Departementets Indstilling; men Enighed er ej at opnaa. Stang meddeler, at Hans Majestæt har skrevet en Brochure om Militær-Organisationen, som, efter at være oversat af Grimsgaard og gjennemseet af Wergeland og Sibbern, er sendt Generalmajor Lundh til at besørges trykt. Det viser sig heraf, at Hs. Majst. har misforstaaet det fremsatte Forslag og ment, at Avancement for Fremtiden skal gaa regimentsvis, medens Meningen er, at det skal gaa som hidtil brigadevis. Han telegraferer til Stockholm for at faa Majestætens Samtykke til at forandre dette Punct og udtaler den Mening, at det hele Opus hellere burde have været uskrevet.

9de December gjennemgaar Stang, Lundh og jeg den Kgl. Brochure, hvori foretages endel Sprogforandringer, men Stang og jeg finde begge, at 'den langt overtræffer vor Forventning, da det, uagtet simpelt, er skrevet med en vis Overbevisningens Varme. Samme Dag er en Storthingsmiddag hos Stang, hvortil ere indbudne alle Thingets Embedsmænd og Comité-Formænd, hvoriblandt Birch-Reichenwald ikke indfinder sig og Sverdrup, som har lovet at komme, bliver væk uden at melde noget Forfald. Amtmand Aall taler om, hvor slemt det har været for ham at faa istand Comité-Indstilling i Værnepligts-Sagen, da der i Comiteen har gjort sig 4 forskjellige Meninger gjældende. Jeg bemærker hertil, at det ogsaa maa have gjort ham Arbeidet besværligt, at han selv ikke har havt nogen rigtig Overbevisning om den Sag, han har fægtet for. Lundh gjør mig Dagen efter opmærksom paa, at der i Indstillingen er begaaet det Fif at lægge en Opgave over Reservens Styrke den 1ste Juli d. A. til

Grund, istedetfor den 1ste October, hvorved er udkommet et Resultat, der passer ind i Comiteens Bevis, men som ej er stemmende med det rette Forhold. Morgenbladet for 11te indeholder en ledende Artikel, hvori af Hensyn til vore unionelle Forhold og Stormagternes Opfattelse deraf — saaledes som udtalt i Artikler i „Patrie“ — Antagelsen af den Kgl. Proposition i Værnepligtssagen varmt forordes. Jeg antager halvveis, at den er af Stang, men denne benegter dette og mener, at den er af Aschehoug.

13de December. I Anledning af, at den svenske Rigsdag har antaget en Grundlovs-Forandring om, at Kongen ej uden Stændernes Samtykke maa antage en fremmed Krone, meddeler Stang, at han har skrevet til Sibbern og henledet Opmærksomheden paa den Forbindelse, hvori dette Spørgsmaal staar til Norge, og begjært Oplysning om, hvorvidt Kongen er tilsinds at sanctionere Beslutningen. Jeg udtaler den Mening, at Regjeringen ligesaa gjerne strax burde indgaa med en Foreſtilling til Kongen om, at lignende Proposition bør fremsættes for vort Storthing, saasremt Kongen sanctionerer; men den almindelige Mening er for, at man først underhaanden bør føle sig for. Stang antyder dog, at det ogsaa er hans Agt at skrive directe til Kongen derom. Fra Sibbern opkastes det Spørgsmaal, om den Omstændighed, at de svenske Stænders Beslutning om Forandring i Rigsacten derhen, at nærmeste Thronarving i Kongens Forfald kan styre istedetfor Interims-Regjeringen, indeholder et Tillæg, som ikke findes i Storthingets Beslutning, nemlig, at Regentskabet skal føres „i Kongens Navn“, kan foranledige nogen Betænkelighed, samt om, hvorvidt Statsraads-Afdelingen bør vægre sig for at deltage i Discussion herom i sammensat Statsraad, og endelig om, hvorvidt den Norske Regjerings Betænkning om det første Spørgsmaal bør indhentes. Vi finde ingen Betænkelighed ved de to første Spørgsmaal.

Det sidste vækker nogen Strid. Jeg forsvarer den Mening, at ny Betænkning fra den Norske Regjering ikke kan være fornøden, og faar Riddervold med mig. Resultatet bliver, at det tilkjendegives Sibbern, at de med Hensyn til 3die Spørgsmaal faar handle efter Conduite, og at det nøie bør paasees, at der ikke gives nogen bindende-Regel om deslige Sanctions-Spørgsmaals Discussion i combineret Statsraad. Sagen om Officierers Afgivelse til offentlige Arbeider gaar med Dissents, skjønt denne til Slutning indskrænkes til et Punct.

14de December. Stang søger mig for at høre min Mening, om han bør tale til Lector Daa, som har vist sig venlig stemt imod ham, om at skrive noget for den Kgl. Proposition om Værnepligtssagen. Jeg tilraader saadant-da det er givet, at Daa ej indlader sig herpaa, uden det stemmer med hans Overbevisning. Nogle Dage derpaa med-deler Stang mig imidlertid, at han ikke har talt til Daa.

17de December. Sagen om Officiérernes Afgivelse op-tages igjen, da Stang kommer med et dissenterende Votum, som er et rent Procurator-Indlæg, og som jeg erklærer, at jeg ikke kan lade gaa ubesvaret. Striden herom fortsættes i Mødet den

20de December, da Stang yttrer det samme om mit Tilsvar. Sagen om Storthingets Forkastelse af den Kgl. Proposition, sigtende til at faa Prinds Oscar hid som Vice-konge, vækker stor Forsmædelse inden Regjeringen, især hos Stang, som maaske føler sig ubehagelig berørt derved, at Danielsen i Thinget har slaaet om sig med det Foredrag, som Stang holdt paa forrige Thing i Anledning af For-andring i samme Grundlovs§. Min Tro er det, at det ej har været Nejernes Koryfæer: Sverdrup og Steen m. fl. om Sagen om at gjøre, men om en Anledning til

at vise de gamle Magthavere, at de ikke længere udrette Noget uden dem.

21de December. Søndag kaldes vi til extraordinært Statsraadsmøde for at besvare en Forespørgsel fra Sibbern, om vi have noget imod, at Sagen angaaende Sanction af de svenske Stænders Beslutning om, at Kongen ej uden Stændernes Samtykke maa modtage fremmed Throne, afgjøres uden noget Indkast fra vor Side, naar Justitiæ-Statsministeren lover at give os Meddelelse angaaende Sagen og Kongen derefter tager Initiativet til at befale, Proposition om lignende Ret for Norges Storthing skal fremsættes. Jeg yttrer den Mening, at vi frembeles bør udtale det som vort Ønske, at Kongen ej maatte sanctionere denne Beslutning, uden at det kan ske samtidig for begge Riger, og at vi herom i fornødent Fald bør indgaa med Foreſtilling; men jeg faar intet Medhold uden svagt af Lange, og Svaret bliver, at vi finde det fremsatte Forslag antageligt; jeg har Mistanke om, at Stang har Meddelelser, som han skjuler for os; thi han, som for nogle Dage siden har været saa ivrig i denne Sag, er med et bleven saa underlig tam.

24de December. Breve saavel fra Sibbern til Stang som fra Wergeland til mig omtale, hvor ubehagelig Prinds Oscar er afficeret ved Afslaget paa Beslutningen om hans Vicekongedømme. Efter Sibberns Beretning havde Kongen yttret, at Propositionen burde fornyes; men herimod udtaler Stang sig med megen Iver og søger endog efter Statsraadet at overbevise mig, som har udtalt nogen Sympathi for Kongens Ide, om hvilket slet Indtryk saadant vilde gjøre. Under Discussionen i Statsraadet yttrer Lange „ganske uforbeholdent“, at han igrunden er glad ved det Udfald, Sagen har faaet. Lange gjør i den senere Tid næsten i alle Sager saadan Bemærkning, ihvor ivrig han end tid-

ligere har været for den overvundne Mening, — han er kjendelig gaaet nedad Bakke. Bretteville foredrager sit Vejbudget uden egentlig Discussion.

27de December. Min militære Sag gaar da endelig med den før omtalte Dissents. Jeg kan ikke andet end give ondt af mig til Bretteville, om hvem jeg documenterer, at han ifjor i Brev fra Indre-Departementet er gaaet ind paa den Opfatning, han nu saa ivrig befeider. Lange foredrager sin Sag om, at Staten skal kjøbe Ladegaardsøens Hovedgaard og Oscarshal for 80,000 Spd. og stille det til Kongens Disposition med 2000 Spd. aarlig til dets Drift og Vedligeholdelse. Stang opkaster Spørgsmaal, om han underhaanden skal bede Storthings-Præsidenten at udsætte Sagen om Oscars Apanage, som Sverdrup siges at ville foreslaa forhøiet, indtil denne Sag kan komme for; men vi blive enige om, at Tingene faar gaa sin Gang. — Adjunct Holths Machinationer for at pousfere sig som Communemand, efterat Riddervold gjentagende har vist ham væk fra Gjen-Indtræden paa Lærer-Banen, er Gjenstand for Discussion. Stang siger, at han vil tale et Alvorsord til Manden. Nogle af os finde et saadant Skridt tvivlsomt, og i det paafølgende Statsraad den

31te December beretter Stang, at han selv har fundet det Samme og derfor opgivet Ideen. I samme Møde forelæses et Brev fra Sibbern, hvori yttres om Oppositionen paa Storthinget, at hvis den steller Sagerne for broget, saa kan den selv tage Styret ihaand. Han er færdig til at gaa af, naar det skal være. I den Anledning meddeler Lange, at der, efter hvad han har hørt sige, arbeides alvorligere, end man maaske forestiller sig, paa at styrte det nærværende Ministerium. Det er Sverdrup, Steen og Daa, som skulle virke for egen Regning, og Schwartz, som paavirket af B.-R. og Ketil, paa en Maade understøtter

dem. Lange er yderlig indigneret over, at saadanne Folk kunne vove at tænke paa at danne en Regjering, og ærgrer sig over, at Nogen kan berette saadant uden for at harcellere dem. Stang mener, at de blive Midler for andres Ærgjærrighed, og at V.-R. og K. M. for Alvor haabe inden Thingets Slut at komme til Roret igjen. Der berettes i den Anledning, at Vennen Thomle i Høst indgik Væddemaal med Foss i Arendal, at disse Mænd inden et Aar vilde være ved Roret.

1863.

3die Januar. Stang forelæser et Brev fra Kongen, hvori han udtaler sin Uvillie over Militær-Comitteens Indstilling, især dens Præmisser, „Lovudkastet kunde man endda bruge". Han synes dog at betragte Udfaldet af Statholder- og Revisions-Sagen med større Interesse end Værnepligtssagen. Sibbern meddeler os, at De Geer har underrettet ham om, at han vil indstille Stændernes Beslutning om, at Kongen ej maa modtage fremmed Krone uden deres Samtykke, til ikke at sanctioneres, da Beslutningen er af den Natur, at den bør have sin Plads i Rigs-Acten. Dette glæder især Lange og mig, som har holdt paa, at vi skulle udtale denne Mening. Om Aftenen holdes Conference med Amtmand Aall, Stang og Generalmajor Lundh angaaende Værnepligts-Sagen. Lundh lægger ingen Skjul paa, hvilket daarligt Arbeide han betragter Comité-Indstillingen for at være. Han paaviser, at vi maa have samme Armee-Organisation som Sverige; thi ellers ville de norske Armee-Corps, naar de skulle operere sammen med de svenske, blive agtede for Intet og stukne ind i de svenske Regimenter som Tiraillører eller paa andre Maader. Derfor søger han at forsvare den Mening, at en Beslutning som Krags, der holder paa det Kgl. Forslag med den Indskrænkning, at mere end 12 000 Mand ikke maa bruges udenfor Rigets Grændser uden Storthingets Samtykke, er at foretrække for Majoritetens Forslag, selv om dette

forøger Tjeneſtetiden til 8 Aar. Stang, Aall og jeg søger at bekjæmpe denne Mening. Jeg beretter Stang, hvorledes der endog af Folk, ſom ville kaldes Velſindede, rives ned paa Regjeringen, idet der paaſtaaes, at han dominerer os alle mere end B.-R. og K. M.; hvorledes han har Meldahl ſaa aldeles i ſin Lomme, at han endog foreſkriver ham hans Breve; at han for nylig har bevæget Bretteville til at ordne Forholdet imellem Kongsvinger- og Hovedjernbanen ganſke i den ſidſtes Intereſſe, til Skade for det Offentlige. Jeg er enig med ham, at heri er megen Ondſkab og Overdrivelſe, men troer, at det kan være godt, at han faar et Memento.

7de Januar. Stang foreläeſer Brev fra Sibbern, hvoreſter Excell. De Geer er ganſke beſtemt paa at tage den ovenfor nævnte Beſlutning af Stænderne paa antydede Maade, altſaa til ikke Sanction, og at Kongen heri er enig. Megen Discuſſion om Værnepligtsloven. Paa Grund af Ketil M.s knuſende Artikler i Aftenbladet opgive vi Haabet om Sagens Fremgang. Alle, endog Stang, erkjende, at disſe ere ſkrevne med ſtor parlementariſk Tact, og at den Kgl. Prop.s Forſvarere have opirret Modſtanderne ved at ſige dem Sandheden altfor nøgen; men jeg forſvarer den Mening, at ſlige Sandheder gjøre ſin Nytte, om de end forderve den enkelte Sag. Stang udtaler Haabet om, at denne Sag ialfald vil blive tilbageſendt Regjeringen med Anmodning om yderligere Drøftelſe, og at man da ſtrax bør bevirke en Kgl. Commisſion nedſat og, naar denne er færdig, ſammenkalde et overordentligt Storthing. Dette Spørgsmaal drøftes yderligere den

10de Januar. Flere yttre ſig derimod, navnlig Riddervold og Haffner, og Discuſſionen udſættes. Stang meddeler mig i Fortrolighed, at det ſkal være Sverdrups Plan ſpecielt at begjære Riddervolds og Meldahls Afſkedigelſe: Den Førſtes, fordi han er for conſervativ og for gammel,

og den Sidſtes, fordi han er forlidet ſelvſtændig; han ſkulde begjæres remplaceret med Birch, det vil i Virkeligheden ſige med ham ſelv, da han vel ved, at Kongen ej vil tage Birch igjen, nu for Tiden. Ved Behandling af et Lovforſlag om Forandring i Bygningsloven i Chriſtiania faar Stang Anledning til at hugge løs paa Birch ſom den, der ej har villet godkjende, hvad Stang havde forberedt i Formandſkabet — ſom mig ſynes her med liden Grund. At Lange er lidt misfornøjet over, at det gaar altfor glat med hans Storthings-Propoſition, vækker Skjelderups og min Munterhed.

14de og 15de Januar. Statsraad, hvori en hel Del Storthings-Propoſitioner afgjøres. Ligeledes discutteres om Værnepligtsſagen, ſom gaar bedre, end vi have ventet, idet Bloms og Krogneſs' Henlæggelſes-Forſlag forkaſtes med 11 Stemmers Overvægt; kun med Henſyn til Indkommanderingen tabe vi Slaget med 5 Stemmers Overvægt, idet Otterbech, Landmark, Prytz, Normann og U. Sverdrup m. Fl. forlade den tidligere Majoritet. — Under Indre-Departementets Foredrag om Vaccinations-Lov begynder Stang at gaa ind i Detaljer og at gjøre Indvendinger, ſom jeg finder futile. Jeg forkaſter ham da maaſke i lidt bitre Ord, at han den foregaaende Dag havde faaet os til at fluge Finants-Departementets Lovforſlag om en ny Matrikel, uden at den blev oplæſt, og nu vil han hindre en ſaa liden Sag. Dette gjør, at Sagen gaar glat, men paa Stangs Undſkyldninger efter Mødet mærker jeg, at mine Ord have efterladt nogen Braad, ſom jeg ikke havde ønſket.

17de Januar. Stang meddeler en Samtale med Valſtad, hvoraf det fremgaar, hvad jeg ikke har tvivlet paa, at Ketil har været meget virkſom for at fremkalde Ødelæggelſe af Værnepligtsſagen, hvis Skjæbne forøvrigt erkjendes langt fra ſikret, da dens Modſtandere i Lagthinget let kan faa Overhaand. Breve fra Wergeland og Sibbern angaaende Reſo-

lution om Officierernes Afgivelse til de offentlige Arbejder discuteres. Kollegerne i Stockholm ere enige om at holde paa Armee-Departementets oprindelige Indstilling og foreslaa at lade Sagen staa uafgjort, indtil Kongen kommer hid. Dette ønsker ingen af os her. Stang udtaler sig om Wergeland som en Mand, der er udaf Stand til at begrændse sin Myndighed, og hvis Evne ej svarer til hans Villie. Det kommer paa Tale, at Sverdrup og hans Parti vil omstyrte det nuværende Raad; jeg meddeler, at det visselig ikke blot er enkelte af os, som disse Herrer ville have væk, men Flerheden; thi foruden Riddervold og Meldahl har jeg hørt nævne Stang og Bretteville og Flere, hvorunder Beretteren til mig vel har indbefattet mig, som han ikke har villet nævne til mig. Vi beklage, at Kongen og Flere har gjort saa meget Fjæsk for Sverdrup og Ueland, som derved blot blive end mere hovmodige. Under Foredraget af Gratifications-Indstillingen anmoder Stang om, at Enkefru Thorsteð maa komme med, hvilket giver Lange Anledning til yderlig stærke Expectorationer, som dog ende med, at hun faar 20 Spd. Jeg virker for en gammel Arbejder, 82 Aar, som i over 40 Aar har været i Ingeniør-Væsenets Tjeneste, og er heldig.

Medens vi den 21de Januar holde Statsraad, er Sagen om Statholder-Embedets Afskaffelse fore paa Thinget. Vi faar først med Lange Efterretning om, at Richters Udsættelses-Forslag er forkastet med stor Majoritet, 61 mod 43, og senere hen, at Comiteens Indstilling om Forslagets Henlæggelse er bifaldt med 67 mod 41, uagtet flere af Regjeringens Venner have været i Minoriteten, saasom Schweigaard, Rector Holmboe, Byfoged Strøm o. Fl. Vi glæde os over dette Nederlag for det Birch-Sverdrupske Parti. Om dette diskes der op med Anecdoter, saaledes, at det er Høegh, som er Mellemmand imellem Ketil M. og Partiet, at Sverdrup har udtalt sig om, at Meldahl er en

Dukke, der trækkes af en Comødiant, Stang, hvilket dog ikke berettes saa, at disse Herrer høre derpaa. Man er enig om at advare Kongen imod paa vanlig Vis at dægge for Sverdrup og Consorter, naar han i næste Maaned kommer hertil. Stang omtaler, hvor misfornøiet Sibbern er med Udfaldet af Værnepligts-Sagen, og mener, at han hertil ikke har Grund, hvori jeg er enig, forudsat at Lagthinget bifalder Odelsthingets Beslutning. Paa Ballet hos Stang samme Aften taler jeg med Hoel om Forkasteligheden af det Kragske Forslag angaaende Storthingets Samtykke til Forstærkningens Anvendelse. O. Valstad kommer til og udvikler med en Klarhed, hvorledes dette Forslag streifer ind paa Grl. § 26. Dagen efter udtaler Aftenbladet, som er Oppositionens Organ, sin Misnøie med Statholder-Sagens Afgjørelse og antyder, at nu maa Oppositionen kaste sig paa Revisions-Sagen og ikke give nogen Indrømmelse; denne Artikel giver Anledning til en Discussion i Raadet den

24de Januar, hvor Stang beretter, hvorledes Schweigaard ogsaa er af denne Mening, og at han har ladet sig besnakke af Ketil M., som har indbildt ham, at det er svensk Indflydelse, som har styrtet Birch og Ketil, i hvilken Anledning jeg gjentager min oftere yttrede Formening, at det er Kongen og Sibbern, som ikke har kunnet holde ud med det Tyranni, som hine Herrer øvede over dem, og som derfor har grebet Anledningen til at afkaste deres Aag. Bretteville kommer med Indstilling angaaende sin Skovlov — paa 83 §§ og vil, at vi skulle sluge den. Det synes et noget stærkt Forlangende, og man enes om, at Stang og jeg skulle gjennemgaa den med ham. Vi anvende dertil hele Søndagen den

25de Januar, da dog Bretteville forlader os [om] Aftenen Kl. 8 og overlader Resten til Exped.secr. Bonnevie og os; vi anvende ogsaa Tirsdag Formiddag til Gjennemgaaelsen og faa Sagen endelig afgjort i Mødet den

28de Januar, hvori forresten forefalder Discussioner, blandt andet om det Rygte, at Broch skulde være designeret til at indtræde i Raadet, hvilket, efter hvad der er mig berettet, skriver sig fra Thinget, hvor man efter hans Gøtheborgs-Reise har skrønet om, at han var lovet en Portefølle for at virke for Værnepligtssagen, og Ueland St. Olafs Ordenen for at faa Revisions-Sagen til at gaa. Stang giver Ondt af sig, fordi Kongen i Sagen om Officiérernes Afgivelse har fulgt den af ham bekjæmpede Mening. Medens Bretteville og jeg den

30te Januar ere samlede hos Stang for at gjennemgaa en Indstilling angaaende Indledelse af Underhandlinger med Frankrig om en Tractat, meldes os fra Lagthinget, at Birch-R. har slaaet sig sammen med Bønderne for at ødelægge Loven om Værnepligten, men det lykkes ham ikke den Dag. Den paafølgende

31te Januar, mens vi sidde i Raadet, meldes os derimod, at han med 13 Bønder, som kaldes „Birkebenerne", har faaet Krigsforstærkningen nedsat fra 3 til 2 Aarsklasser. Der opstaar derefter Discussioner, om vi — hvis dette ved Sagens fornyede Behandling bliver det endelige Resultat — skulle indstille Beslutningen til Sanction. Vi blive enige om at holde os passive og lade Begivenhederne gaa sin Gang. Det sidste større Lovforslag om Byskattens Ligning gaar til Stockholm.

2den Februar. Vi sammenkaldes til et extraordinært Møde for at høre et Brev fra Sibbern, hvori han meddeler os, at der for de svenske Stænder skal fremsættes Forslag om Forøgelse af Kongens Apanage, fordi man nu, hedder det, er kommen efter, at der i hans Kasse er en Deficit af $^1/_2$ Million foruden en fast Gjæld af $1^1/_2$ Million. Sibbern udtaler en Beklagelse, som vi alle dele, over, at denne Sag nu fremkommer, da det naturligvis vil faa Udseende af, at

Kongen lader sig betale for sit Samtykke til Repræsentations-Forslaget ved denne Pengesum, som for Sverige antages at blive 170 000 Rigsdaler Rmt. Der opkastes Spørgsmaal om, hvad der for Norges Vedkommende skal ske; da Konge-Familiens Apanage allerede er afgjort, er der meget, som taler for, at der for indeværende Storthing intet Forslag fremsættes; for denne Mening udtaler Lange og jeg os; men Stang antyder til nærmere Overveielse, at der kunde foreslaaes en Forøgelse af $^{6}/_{17}$ mod Sverige, dog saaledes, at hvad der nylig er foreslaaet bevilget til Indkjøb af Oscarshal og Hovedgaarden, fratrækkes i Apanage-Tilskuddet. Stang bringer ogsaa paa Bane det Betænkelige i, at Kongen nu vil komme hid om 3 Uger for selv at virke. Vi ere alle enige i, at hans Underhaands-Virken paa enkelte af Oppositionen alene kan skade hans Interesse — hos mig selv har jeg den Tanke, at vi alle have en Følelse af, at hans Nærværelse ogsaa vilde virke Oppositionen ihænde — da han saa let siger mere, end han kan forsvare, og lover, hvad han vanskelig kan holde. Stang lover at skrive til Sibbern herom i Aften og bede ham gjøre Foreſtillinger til Kongen om, at han gjør bedst i at udsætte sin Hidreise.

4de Februar. Stang forelæser nyt Brev fra Sibbern, hvori begjæres snareſt muligt vor Beslutning med Hensyn til det fortvivlede Apanage-Spørgsmaal. Dette discutteres altsaa paany, og Resultatet bliver, at der telegraferes, at Proposition bør fremsættes ogsaa for Storthinget om tilsvarende Forøgelse i Apanagen, enten saaledes at Afdraget for Ladegaardsøen aarlig i 10 Aar afkortes i Apanagen, eller at Forslaget om Kjøb af Ladegaardsøen tages tilbage og Tilskuddet til Apanagen bevilges fuldt ud. Paa denne sidste Mening holder Meldahl, Haffner, Lange og jeg, og det saameget mere, som vi høre, at man paa Thinget ikke er meget for Kjøbet af Ladegaardsøen. Stang oplyser forøvrigt,

at man ikke i Sverige maa lade høre, at Kongens Reiser til Norge ere til Byrde for Civilliſten; thi Kongens faſte Udredſler til Lønninger af Hoffolk, Penſioner, Adjutanter m. m. udgjør 22 000 Spd. aarlig, og hans Ophold her har i Gjennemſnit koſtet 10 000, Kroningsaaret og under Gardermoleiren noget mere; men det Halve af Apanagen herfra er dog indbetalt til Sverige. Han meddeler forøvrigt, at Erik Sparre fra førſt af havde lovet Kongen, at Forøgelſen i Apanage ſkulde blive drevet ſom privat Forſlag, men at han førſt nylig havde meldt, at det ikke vilde gaa paa den Maade, hvorfor Regjeringen blev nødt til at tage Tingen paa officiel Vej. Vi yttre vor Mistanke om, at der fra Sparres og Hofcamarillaens Side kunde være lagt an paa at gjøre det nuværende Miniſterium upopulært. I Anledning af en uforſkammet Opſats i Morgenbladet fra Ueland angaaende Upaalideligheden af den Beregning, ſom vedligger Jury-Commisſionens Indſtilling, og hvortil er henviſt i Regjeringens Indſtilling, opfordrer Stang Meldahl til enten ved Hjælp af Dunker, ſom har ladet Beregningen forfatte, eller ſelv at give Tilſvar. Stang taler ogſaa vidt og bredt om en Deputation fra Formandſkabet, ſom har begjæret Foretræde hos ham for at faa Regjeringen til at gjenoptage Projectet om collegial Underret i Chriſtiania. Jeg antyder, at deslige Deputationer ere temmelig almindelige, og at han ej bør ſvare mere, end han kan ſtaa inde for.

7de Februar forelæſer Stang Breve fra Kongen og fra Sibbern, hvorefter der er Udſigt til, at vi ganſke kunde ſlippe for Apanage-Spørgsmaalet til dette Thing, da man i Sverige er betænkt paa at begjære en extraordinær Bevilgning til Dækkelſe af Civilliſtens Underballance. Vi fatte ikke rigtig Sammenhængen hermed; men denne opklares med følgende Poſt. Vi ſamles atter den

9de Februar efterat have modtaget udførligt Telegram

om Gripenſtedts Foredrag til Stænderne, og i Statsraadet den 11te faa vi tillige et No. af Poſttidningen, der viſer, at Gripenſtedts Forſlag er bifaldt, og at der i Fredags er fremſat Propoſition for Rigsdagen om Bevilgning af 1 Million i 4 Aar til Dækning af Kongens Gjæld. Der ſiges i G.s Indſtilling, at denne Gjæld væſentlig ſkriver ſig fra Regentſkabs-Tiden; da Kongen (Carl XV) kun oppebar forøget Tilſkud af Norge; derfor paaregnes intet Bidrag nu fra os, ſaameget mindre, ſom der er foreſlaaet for Thinget at indløſe Ladegaardsøen og Oscarshal. Ved at fremſende disſe Actſtykker inhærerer Sibbern den Mening, at vi dog ikke burde tage ſom givet, at intet Bidrag burde forlanges fra Norges Side, men at vi herom burde indkomme med Foredrag, for at Sagen alſidig kunde blive drøftet. Vi formene imidlertid, at naar Kongen er enig med os i, at Intet bør begjæres af Storthinget, ſaa er Indſtilling derom overflødig, og vi begjære blot et Telegram om Bemyndigelſe for Finants-Departementets Chef til at meddele Budget-Comiteen, at intet Apanage-Tillæg denne Gang vil blive begjært, for at Sagen om Ladegaardsøen kan gaa ſaa meget viſſere. Dette faa vi ogſaa den 12te, og Lange lover ſamme Dag at underrette Harbitz derom. 13de ſkal Høegh begraves, og hele Storthinget følger ham. Stang ſammenkalder os for at overlægge, om ikke Regjeringen bør følge in corpore. Han faar alle med ſig undtagen mig. Lidt knubbede Ord vanke. Angaaende Værnepligts-Sagen, ſom i Onsdags er endelig afgjort derved, at Odelsthinget har antaget Lagthingets Anmærkninger, har jeg havt Discuſſioner med Gen.-Maj. Lundh og Oberſt Ræder, om hvorvidt den nye Organiſations-Plan for Armeen desuagtet ſkal forſøges drevet igjennem. Det er nu Militæret, ſom forſvarer den Sætning, at vi bør blive ſtaaende ved, hvad vi have, og ikke prøve paa at gjennemdrive en Plan, ſom ikke paſſer med, hvad der nu er bleven

Lov. Jeg erkjender dette for det sikreste og letteste og faar ogsaa mine Kolleger til at gaa ind herpaa og skriver herom til Wergeland den 9de, men faar idag den 13de det Svar, at han til det Yderste vil holde paa den nye Organisations-Plan. — Allerede af Sibberns Brev af forrige Løverdag saaes, at Kongen var bestemt paa at reise hid, da man netop vilde have ham væk fra Stockholm af samme Grund, som vi ikke ønskede ham hid, sc: fordi man skulde behandle ham personlig vedkommende Sager; det lod til, at Sibbern ikke engang havde meddelt Kongen Stangs Brev om at udsætte sin Hidreise.

10de Februar. Et noget stormende Møde i Kreditbanken, hvor Th. Heftye giver sin Antipathi mod denne med hans Forretninger concurrerende Anstalt Luft og Bank-Administrator J. P. Olsen skal vise sin finantielle Indsigt. Over den sidste især harmes Bankchefen Stabell saa, at han truer med at gaa af. Lange taler nogle Forsoningsord, saa at vi tro, at Stabells Trudsel vil blive glemt; men den følgende Dag indgiver han sin Demission til stor Glæde for de nævnte to Antagonister, men neppe for Interessenterne i Almindelighed.

14de Februar. Broch er Ordfører for en Storthings-Deputation, som overbringer blandt andet Værnepligts-loven; han glemmer at begjære Sanction. Forunderligt Træf, at han skal have at frembære denne Lov, som han med saa megen Opposition har befeidet. Temmelig ivrige Discussioner om Indstilling til et Par juridiske Embeder. Pluraliteten bliver enig om at anbefale Rolf Olsen, skjønt Meldahl ej vil indstille ham.

18de Februar søger jeg foreløbig at faa Raadet til at skifte Mening angaaende Armee-Budgettet; men Stang er nu saa stiv paa den Mening, jeg har indgivet ham, at jeg

mistvivler om at faa ham fra den. Striden fortsættes uden afgjørende Resultat

den 21de Februar, da Wergeland, kommen hjem fra Stockholm, med stor Iver forsvarer vor fælleds Mening. Riddervold synes at være paa vor Side, Lange ubestemt, de øvrige følge Stang. Jeg forlader Striden for at følge Capt. Steenstrup til Graven.

23de Februar. I forberedende Statsraad, hvor ogsaa Sibbern er tilstede, vedtages det endelig, at den nye Armee-Organisation skal lægges til Grund for Budgettet. Stang angiver som Grund til Opgivelsen af sin Modstand, at Oberstl. Kierulf har overbevist ham; min Tro er det, at Meddelelsen om, at Kongen er bestemt for Wergelands og min Opfattelse, har været det Afgjørende. Kl. 4½ kommer Kongen og spiser hos Stang. Efter Bordet har han Samtale med Forskjellige, iblandt Andre med Sverdrup. Jeg staar i Nærheden og observerer, at Kongen er heftig og Udtrykket i hans Ansigt mere end almindelig bistert. Senere faar jeg høre af Stang, hvem Kongen har meddelt Indholden af Samtalen, at Kongen havde begyndt med at bebreide Sverdrup, at han ikke havde holdt sit Løfte med Hensyn til Statholdersagen, og at han havde voteret hen i Væggene i Værnepligtssagen, hvilket sidste han dog tilgav ham, da det maatte antages, at han ikke skjønnede sig bedre paa denne Materie; men Brud paa Løvte kunde han ikke tilgive. Sverdrup havde da undskyldt sig med, at Ministeriet ej nød Storthingets Tillid; thi der fandtes i samme ikke en eneste liberal Mand. Hertil havde Kongen svaret ved at henvise til Grundloven, som gav ham Ret til selv at vælge sit Raad, og tilføjet, at han ikke lod sig foreskrive, hvem han skulde vælge. Denne Samtale havde Sverdrup fortalt Harbitz med Tillæg, „at Kongen blev ond, men han skulde nok blive ondere, inden han reiste". Ved Middagen hos Kongen den

24de Februar viste Kongen sig naadig mod Sverdrup, uagtet han kom en Stund efter, at man havde sat sig tilbords. Ved Middagen hos Stang skravlede han saa høit med sin Sidemand Hjelm, at det vakte almindelig Forargelse. I Statsraad hos Kongen den

25de Februar gaar Alt glat og uden synderlig Discussion, da Ingen optager de Dissentser, han ved Sagernes forberedende Behandling havde gjort gjældende, til Ex. jeg og Meldahl mod Præst Bjørns Forflyttelse til Aurdal.

26de Februar. Storthings-Soirce paa Slottet, hvor Kongen er i brillant Humør. Han kommer mod Slutningen hen til mig og meddeler mig, at Schweigaard har givet ham Løvte om, at Storthinget ej skal udtale sig imod Revisions-Sagen, og at Aall og Broch har lovet ham, at Armee-Organisationen skal gaa. Han antyder ogsaa, at Udfaldet at den første Sag vil have afgjørende Indflydelse paa Jernbane-Sagens Behandling ved den svenske Rigsdag, om hvilken han i Tilfælde har godt Haab.

28de Februar. Statsraad, hvori Kongens Samtale med Sverdrup gjøres til Gjenstand for megen Skjemt og forskjellige on dit. Sibbern udtaler sig med megen Salvelse for Nødvendigheden af, at Statsraaderne komme ind i Thinget. Stang faar ham bragt til at nedstemme Tonen ved at antyde, at Statsministeren isaafald maatte ligge her under Storthingstiden. Wergeland er den eneste, som erklærer sig for Sibberns Mening.

4de og 5te Marts. Forberedende Statsraad, hvor Jernbane-Sagen iblandt andet foredrages. Stang foreslaar, at der i Propositionen om Banens Fortsættelse til Grændsen ved Eda skal udelades den ved forrige Storthing tilføjede Betingelse „forsaavidt Sverige bestemmer sig til at møde os der", og dette tilstyrker jeg quam maxime, fordi vi umulig kunne mødes noget andet Sted, og fordi vi have den svenske

Styrelſes Udtalelſe for, at den ogſaa anſer dette Punct for det Rette. Sibbern gjør nogle Indvendinger herimod, frygter for, at det vil blive udlagt ſom en Udfordring og ſom en Stræben efter Overtaget; men Bretteville lover at udſlette Tiraden. Jeg foredrager Indſtillingen om Sanction paa Værnepligtsloven, der gaar glat, og et nyt Budget for Land-Etaten, der med Henſyn til et Punct møder heftig Modſtand, nemlig Forøgelſe af de hvervede Troppers Aflønning, ſom Wergeland og jeg foreſlaar til 15 Skill., medens Stang vil, at det ſkal blive ved det nuværende, fordi vi ikke ved at forſøge med denne lille Reform ſkulle anſees at have opgivet den større, de Udſkrevnes Indcommandering. Jeg omarbeider, hvad derom af Wergeland er leveret, og dette vinder Bifald, ſaa at Sagen gaar. Høitidelig Overleverelſe af Medaillerne fra Londoner-Udſtillingerne paa Slottet, hvor Kongen oplæſer et Foredrag, ſom jeg antager forfattet af Stang.

6te Marts. Statsraad paa Slottet, hvor alle Sager gaa uden Strid. Ved Jernbane-Propoſitionen udtaler Kongen ſelv uden Foranledning fra Raadets Side, at Forſlaget nu ikke bør knyttes til nogen Betingelſe om, at Svenſkerne ville møde ved Eda; „thi det vilde være", ſiger han, „ligeſom jeg ſelv nærede nogen Tvivl om, at min Propoſition til Sveriges Stænder ſkulde blive antagen".

7de Marts. Afſked med Kongen paa Slottet. Han er meget venlig og udtaler ſin Billigelſe af, at Haffner og Meldahl til Høſten komme til Stockholm. I et Middagsſelſkab ſamme Dag udtaler Stang ſin Bekymring for mig over Kongens Upaalidelighed, forſaavidt Han havde ladet forſtaa, at det ingenlunde er viſt, at han vil arbeide for Reform-Forſlagets Gjennemdrivelſe ved næſte Rigsdag, da dette, ſiger han, maa komme an paa Udfaldet af Landsthings-valgene, der ſkulle beſætte Overhuſet. Samtaler med Grev Lagerberg og Secretær Roſén have givet mig netop ſamme

Indtryk af Kongens Forhold til Sagen, og dette meddeler jeg Stang, som er meget bekymret herover og forsikrer, at han gjentagende har besvoret Hs. Majest. at drive ærligt Spil og paa ingen Maade modarbeide det Forslag, han selv har fremsat, og som har gjort ham saa populær. Jeg meddeler ligeledes Stang en Samtale, jeg samme Dag har havt med Storthingsmand Præst Essendrop, gaaende ud paa, at Kongens store Haab om, at Storthinget vilde udtale sig efter hans Ønske med Hensyn til Revisions-Spørgsmaalet, nok langtfra hviler paa nogen fast Grund, da den almindelige Stemning inden Thinget er en høj Grad af Mistillid til og Frygt for Sverige. Stang og jeg ere enige om, at Stemningen i Sverige ikke paa lange Tider har været os saa gunstig som nu, og at det netop nu vil være heldigt at faa en Unions-Comité nedsat, og at denne, selv om den ikke førte til noget Resultat, dog vilde skaffe os Fred for lange Tider. Essendrop meddelte forøvrigt mig, at K. M. og Birch langtfra havde noget Parti i Thinget; efterat Høegh var død, mente han, at de neppe kunde regne paa mere end 1 sikker Tilhænger, Daae, som Birch kjendelig havde bundet.

9de Marts. Sibbern besøger mig til Afsked, og jeg kan mærke paa ham, at han følte sig isoleret. — „Vikingen" for denne Uge beretter, at Fredrik Kjep har meddelt Skræddersvendene Nicolaj Briskeby og Otto Vinzent Kolik Afsked, fordi de ej leverede forsvarligt Arbeide; men der er nok intet sandt til Grund for denne Vitz; derimod hører jeg Chr. Morgenstierne rive ned paa Nicolaj Wergeland og ikke levne ham Ære for 2 Skilling; men han er naiv nok til at tilføje, at hans Had til W. skriver sig derfra, at han har forhindret M.s Svigerfader, Brigadelæge Petersen, fra at faa en Orden.

11te Marts. Statsraad, hvori kun opstaar Strid om Benaadning af nogle Lodser, som have plyndret et Vrag;

ſom ſædvanlig holder jeg paa den ſtrengere Mening, og Stang griber ſtrax den mildere, ſom ſeirer. Meldahl omtaler ogſaa, hvorvidt Loven om Votering for aabne Døre i Højeſteret bør ſanctioneres, uagtet Retten fremdeles har fraraadet ſaadant. Flere af os ere tilbøjelige til først at begjære af Storthinget Forøgelſe af Asſesſorerne — ſom er paapeget af Aall og Andreſen. Lange declamerer derimod, og Stang mener, at man nu ligefrem bør ſanctionere og først forøge Rettens Arbeidskræfter, naar det ſenere viſer ſig, at ſaadant er fornødent. Lange bringer paa Bane Forøgelſe i Lønnen for Hypothekbankens Directører; men jeg proteſterer alvorlig mod nu at faa flere Kgl. Propoſitioner og mener, at Forøgelſen — hvis den behøves, ſom jeg ikke troer — kan afgjøres af Thinget. Lagthings-Præſidenten Berghs Død indmeldes, og der opſtaar Discuſſion om, hvorvidt Birch-R. vil blive valgt til hans Eftermand; der ſiges, at Sverdrup vil modarbeide dette Valg, og at Birkebenerne derfor ville ligge under. Dette viſer ſig ogſaa, idet Vogt faar 17 Stemmer og B. R. 9.

14de Marts. Stang beretter, hvorledes det var tilgaaet, at Telegrammet om Apanagen var bleven opſlaaet paa Storthingets Tavle. Harbitz, ſom havde modtaget det af Lange til Meddelelſe for Comitteen og Andre af Thinget, var bleven ſyg og havde ſendt det til ſin Secretær, Grave, ſom havde lagt det ved Comité-Indſtillingen, der var udlagt paa Præſidentens Bord; der var ogſaa udlagt nogle Telegrammer om Fiſkerierne, ſom Budene pleiede at opſlaa; et af Budene havde uden at ſe paa det taget det for et Fiſke-Telegram og opſlaaet det, og Birch havde ſtrax taget Affkrift deraf. Et Brev fra Møinichen beretter, at denne ubetydelige Begivenhed var bleven misforſtaaet og havde givet Anledning til megen Snak i Stockholm.

18de Marts. Discussion om, hvorvidt Kgl. Proposition bør fremsættes om en aarlig Løn til Digteren Ibsen i Lighed med, hvad der er foreslaaet for B. Bjørnson. Stang, Bretteville og Lange tale for, at saa bør ske; men Riddervold vil ikke komme med flere Propositioner, og Meldahl og jeg stemme med ham. Aarlige Storthing vedtages samme Dag af Storthinget med 72 Stemmer mod 35, næsten uden Debat. Denne Beslutning burde efter min Mening ikke sanctioneres nu; men Kongen burde fremsætte Proposition herom, som burde indeholde Ret for ham til at opløse Thinget og udskrive nye Valg.

20de Marts har Lange, Haffner og jeg et Møde med Stang for at gjennemgaa en Indstilling om en Forandring i Marine-Budgettet, foranlediget ved en drengagtig Forestilling fra Lieutenant Ihlen om, at vi bør bestille vort nye Søkrigsmateriel fra Udlandet eller ved private Værfter. Efter at være færdige hermed kommer Talen paa den fattede Beslutning om aarlige Storthing, og til min Tilfredshed erfarer jeg, at heller ikke Stang er porteret for Sanction, men at han dog mener, at om Kongen fremsætter Proposition om aarlige Storthing, saa bør denne intet indeholde om Ret til at opløse Thinget og udskrive nye Valg, saasom denne Ret efter vor Valgmaade har saa liden politisk Betydning og kun vil vække Uvillie. Jeg bemærker hertil, at jo mindre Betydning saadan Ret maatte have, jo større Sandsynlighed burde der være for, at den vilde gaa igjennem.

I Statsraadet den 25de Marts fortsættes Discussionen herom, og Bretteville meddeler, at der for Regjeringen underhaanden vil blive givet Vink om, at hvis man vil sanctionere Beslutningen om aarlige Storthing, saa vil Storthinget fremme Revisions-Spørgsmaalet efter Ønske og ikke gjøre Sø om Ministerskiftet. Bretteville er den eneste, som synes at lytte til dette fra hans Ven Christensen fremkomne

lumpne Propos. Vi blive naturligvis enige om, at saadant med al mulig Bestemthed bør afvises, og at der bør svares, at vi have Sagen under Overveielse. Men jeg mærker tydelig nok paa Stang, at Christensens Insinuationer, maaske Stang selv ubevidst, har virket paa ham; thi han griber i alle Retninger, med Hensyn til den Grundlovs-Forandring, som vi ere enige om at tilraade fremsat, den Side af Sagen, der er Demokratiet mest behagelig. Dette lægges endnu klarere for Dagen den 25de, da han vil, at Grundlovs-Propositionen skal gaa derhen, at aarlige Storthing tage deres Begyndelse ligesaa tidlig, som de vilde have gjort efter Storthings-Beslutningen. Stang forelæser Breve fra Meinichen, der viser, at det saa at sige rapler for ham, da han den ene Postdag skriver om, at Storthings-Beslutningen vel bør sanctioneres, men den følgende siger, at da han nu har seet, at Sagen om Statsraadernes Deltagelse i Storthings-Forhandlingerne er falden, saa bør vi heller ikke have aarlige Storthing, og at det i Regjeringens Indstilling bør fremsættes, at begge Dele bør staa og falde med hinanden. Dette Sidste vækker kun vort Smil. Det er forøvrigt pudsigt nok, hvorledes de 3 i Stockholm værende Raader have spillet hinanden op med Passiar om Statsraadernes Deltagelse i Storthinget, som de alle tre synes at have faaet i Vrangstruben. Meldahl foredrager Lov-Beslutning om Kvindens Myndighed til Sanction, hvilket giver Stang Anledning til at declamere mod vort Savn af de svenske Bestemmelser om „Giftomanna Ret", hvilket Lange og jeg ingenlunde dele. Jeg giver Stang Finte om, at Regjeringen nu skal tage Alt, hvad Storthinget byder, hvorlidet det end smager.

28de Marts. Stang beretter om sin Samtale med Christensen, som har anstillet sig bekymret ved at høre, at Beslutningen om aarlige Storthing ej vil blive sanctioneret; han lader sig mærke med, at man ej vilde være beroliget

ved at faa en Proposition om Sagens Afgjørelse paa næste Storthing, „da man ikke kan vide, hvorledes Stemningen for Sagen da vil stille sig“. Stang siger, han vil discuttere Spørgsmaalet med Aall og Schweigaard, at han foreløbig har talt med Aall herom, som har bedet ham at holde Planen om Ikke-Sanction hemmelig, da han frygter, at Kundskab herom vilde have en skadelig Indflydelse paa Behandlingen af Armee-Budgettet. Jeg begynder at nære Frygt for, at Regjeringen til Slutning skal indstille paa Sanction, og holder et lidet Foredrag om, hvorledes Regjeringens Anseelse visselig hos den oplyste Del af Publicum vilde lide herved, og om hvorledes den almindelige Stemning her i Byen synes at udtale sig for Ikke-Sanction. — En Opsats i Aviserne mod Juryen, som vi alle finde velskreven, bringes paa Bane. Stang beretter, at Prof. Hallager er Forfatteren. — Meldahl foredrager sin Indstilling om Sanction paa Beslutning om Høiesterets Votering for aabne Døre, og foreslaar i Forbindelse hermed Proposition til Storthinget om Bevilgning af 2 nye Assessor-Gager, hvorom Høiesteret har andraget. Lange, Bretteville og jeg ere enige med Meldahl heri; Stang, Riddervold og Haffner derimod; men Stang erklærer, efterat Sagen længe har været debatteret, at han ikke vil staa som den, der søger at gjøre sig lækker for Storthinget! og frafalder sin Dissents. En vidtløftig Discussion opstaar om Formen for Meddelelse af Bevilgning til Brændevins-Udskjænkning ombord i Dampskibe. Stang holder paa, at man ved at give Bevilgning mod Gebyhr for ganske kort Tid skal søge Erstatning for Afgiften til Statscassen, som Storthinget har ladet falde væk, og denne Mening vinder Pluralitet, medens jeg holder paa, at Bevilgninger skulle lyde paa Person, saalænge denne er Restauratør i det bestemte Fartøj.

1ste April. Det berettes af Meldahl og Stang, at Aall og Schweigaard have været enige med dem i Behandlingen

af Spørgsmaalet om aarlige Storthing, og at de navnlig have fraraadet at knytte en Kongelig Proposition til de af mig fremhævede Betingelser om Ret for Kongen til at opløse Thinget og udskrive nye Valg. En velskreven Afhandling i Morgenbladet i disse Dage forsægter min Mening — det er mig sagt, at den unge Stipendiat Aubert skal være Forfatteren — uden at jeg dog ganske kan følge ham, da han er mig lidt for doctrinær. At Artikelen har bidt Democraterne, er kjendeligt paa den Maade, deres Organ „Aftenbladet" tager til Gjenmæle, da her blot fægtes med Skjeldsord og Overdrivelser. Stang beretter os, at han intet har eller vil skrive til Kongen om den Christensenske tilbudte Overenskomst, og heri ere vi alle fuldstændig enige. Der berettes, at Protocolcomiteen nu vil fremstille Ministerforandringen af December 1861 som en Cabale fra Sibberns Side, og dette er vel ikke langt fra det Rette.

7de April. Stang syg; derfor behandles ingen vigtigere Sager. Vi discutere atter Spørgsmaalet om aarlige Storthing; jeg forsvarer den Sætning, at der i den Kgl. Proposition bør indtages en Bestemmelse om, at det gamle Budget bør gjælde, naar Storthinget opløses uden at have fattet Beslutning om et nyt, og da Indstillingen et Par Dage senere kommer i Circulation, nedtegner jeg denne Dissents tilligemed Forslag om, at Forandringen først bør træde i Kraft efter det næstpaafølgende ordinære Storthing 1868.

11te April. Stang fremdeles syg. Lange opkaster Spørgsmaal, om han bør indstille Gottfr. Birch til Overtoldbetjent i Trondhjem, fordi han ikke kan udholde at være Kasserer i Vadsø, uagtet det blot er paa 3die Aar, siden han udnævntes til dette Embede. Riddervold udtaler sig stærkt derimod og Ingen bestemt for. Efter Statsraadet faar jeg Underretning om, at Storthinget med 53 mod 50 har forkastet den Kgl. Proposition om Regiments Inddelingen,

hvilket dækker Stangs og min dybe Bekymring. Vi ere enige om, at det er det drøjeste Nederlag, Regjeringen endnu paa dette Thing har lidt. Kongen underrettes strax ved Telegram herom, og med Posten underretter Stang ham om, at vi for Øieblikket ikke agte at foretage andet end at fremlægge for Infanteriets Vedkommende omarbeidet Budget, der stemmer med den nugjældende Plan for dette Vaaben, men at der senere bør nedsættes en Commission til at tage dette og andre ikke bifaldte Spørgsmaal under Overveielse. Fra Wergeland kommer Dagen efter et unødigt Telegram, hvori han udgyder sin Harme og siger, at Storthinget selv kan opgjøre sit Budget, hvortil jeg intet Hensyn tager.

15de April. Stang forelæser Brev fra Sibbern, hvori denne yttrer Frygt for, at Dannemark, tilskyndet af Frankrig, tænker at drive det saavidt med Holsten og Preussen, at det, medens dettes Opmærksomhed er optaget af Polen, let kan komme til Krig, hvori vi isaafald let kunne blive engagerede. Stang udtaler, at vi ikke bør deltage i en saadan Krig, medmindre begge Vestmagterne ere enige herom. Sibbern beretter videre, at Manderstrøm har forelæst ham en Note, han har sendt til Petersburg, hvori forsonende Fremgangsmaade mod Polakkerne i de venskabeligste Udtryk anbefales Keiseren, — denne Meddelelse til Dementi af Bladenes Beretning dels om, at vort Cabinet har forholdt sig aldeles uvirksomt ligeoverfor Polens Uafhængighedskamp, og dels om, at Rusland skulde have spurgt Sverige om, hvad de rædsomme Demonstrationer for Polen skulde betyde.

20de April. Forelæses Sibberns Breve om den udenrigske Politik. Sibbern er meget bekymret, fordi han nærer den Mistanke, at Kongen hemmelig søger at ophidse Stemningen mod Rusland og omgaaes med store Planer til Polens Selvstændighed, Finlands Befrielse og Russernes Udelukkelse fra Østersøen. I Dagl. Allehanda, som er

Hoffets Organ, føres Feide med Posttidningen, som er Ministeriets, og hvori Manderstrøm har ladet indføre en udmærket liden Artikel om Krigspartiets Barnagtighed og Taabelighed. Vi paabegynde Discussionen om Sanction af Beslutningen om aarlige Storthing. Lange og Riddervold have under Circulationen erklæret sig enige med mig, men trække sig efterat have hørt Stang over til ham, og jeg bliver staaende alene. Jeg fremlægger et nyt Armee-Budget og har en liden Strid med Lange, som efter Sædvane nu fører Forsvaret for Storthings-Majoritetens Behandling af Armee-Sagen. Kongen har ved Telegram bifaldt, at Sagen afgjøres her, naar der kun ikke opføres mindre til Materiellet. — Discussionen om ny Grundlovs Proposition i Anledning af aarlige Storthing fortsættes den

22de April, men bliver atter udsat, da Stang er uudtømmelig i Projecter, selv med Hensyn til Puncter, som vi antage fuldstændig afgjorte. Stang forelæser et modtaget anonymt Brev om, at Regjeringen dog ikke længere bør taale, at dens Expeditionssecretærer river sine egne Chefer og den hele Regjering ned og aabenbarer for de udtraadte Raader alt, hvad der passerer i Regjeringen. Stang beretter om Bull, at han, nogen Tid efterat B. og K. M. vare udtraadte, henvendte sig til ham. Stang, med Forespørgsel, om han ønskede at have det som Birch, at alt af Vigtighed, der behandledes i Armee-Departementet, blev forelagt ham, forinden det kom i Raadet, hvortil Stang naturligvis havde svaret Nej.

25de April. Discussioner om Besættelsen af Toldinspector-Embedet i Bergen og et Par andre Told-Embeder. Lange declamerer stærkt imod Militæres Indstilling til førstnævnte Slags Embeder, men ender dog med at finde sig i, at Oberstlieutenant Dietrichson indstilles som No. 3 til det førstnævnte.

27de April gaar Juryloven igjennem i Odelsthinget med 9 Stemmers Overvægt. Aftenbladet jubilerer, og Sverdrup holder Festgilde for Partiet. Der udsprædes det Rygte, at Harbitz vil melde sig syg for at undgaa den Tort ej at blive gjenvalgt og for at slippe at stemme i Revisions-Spørgsmaalet.

29de April. Lægges endelig Haand paa de nye Grundlovs-Propositioner om aarlige Storthing. Jeg frafalder Dissents, da Stang giver efter mod at frafalde Storthing uden nye Valg, saa at der bliver kun 3 Forslag om Storthingets Sammentræden den 1ste Septbr. 1867 eller 1ste Februar 1868 eller 1ste Septbr. 1868. Stang forelæser Breve fra Sibbern, som fremhæver, at Stemningen i Sverige aabenbart er roligere; men han yttrer fremdeles Frygt for, at Kongen vil indlade sig med Frankrig, selv om England ikke er enig. Sibbern beretter, at det Svenske Ministerium er af en absolut fredelig Stemning og vil staa som en Mand for dette Princip. Stang omtaler Ønskeligheden af, at ialfald Sibbern og han udtale, at de dele denne Politik og ville staa og falde med de Svenske. Jeg bemærker, at det dog maaske ogsaa kunde støtte Fredspolitiken, om han udtalte sig i hele den Norske Regjerings Navn, og da Alle heri ere enige, samles Lange, Brettevilles og jeg om Aftenen hos Stang for at enes om hans Udtalelse i denne Retning. Der enes vi om, at denne Udtalelse skal finde Sted uden at fremstille som ønskeligt eller fremkalde noget fælleds Program, hvorved Intet synderlig vindes, men man kun senere kan finde sig generet.

2den Mai. Forelæser Stang Breve fra Sibbern, hvorefter Frygten for Krig er betydelig dæmpet, da Flerheden af de svenske Aviser begynde at tage Kløerne til sig og lade forstaa, at de nok ville være med at skrige, men ikke at slaaes. Synken af de svenske og norske Statspapirer paa Hamborgs

Børs har gydet dem Vand i Blodet. Vi affende en Indſtilling om Bemyndigelſe for Regjeringen til at fremſætte Kgl. Propoſition til Storthinget om Optagelſe af et Statslaan til de nye Jernbaners Anlæg, for det Tilfælde, at den Kgl. Propoſition om Bankrenternes Udbetaling ej vinder Bifald i Storthinget. En Artikel i Aftenbladet mod Valſtad og Grave for deres Stemmegivning i Jury-Sagen, ſom er terroriſtiſk i højeſte Grad, omtales; men mit Forſlag om, at vi Alle ſom en ſkulle opſige dette Partiblad, vinder dog ikke Anklang. Stor Strid om Beſættelſen af Toldcaſſerer-Embedet i Moſs, hvortil Lange, uagtet han har yttret, at han vil nævne blot Militære, har indſtillet to Told-Embedsmænd, ſom for længere Tid ſiden have været Militære. Alle øvrige Raader enes om at nævne ſom No. 1 Capt. Albrechtſon, og Lange gaar ind paa at forandre No. 2 fra Toldcaſſerer Hoff til Major Grundt, ſaa at Diſſentſen indſkrænker ſig til No. 1.

6te Mai. Stang bringer atter paa Bane det anonyme Brev om Expeditions-Secretærernes Modarbeiden af Statsraadets Ideer, og ſiger nu, at han har al Grund til at tro, at der ved denne Anklage kun ſigtes til A. Kjerulf, ſom ſkal have udeladt ſig med, at Raadet er uſelt, fordi det kryber baade for Storthinget og Kongen, og at det forraader Norges Intereſſer ligeover for Sverige. Hvad den første af diſſe Beſkyldninger angaar, ſaa er den efter min Opfatning ikke fuldkommen grundløs; jeg har ialfald ofte havt et Indtryk heraf og vel ogſaa givet dette Luft; men at vi ſkulle have nogen Tendents til at give efter for urimelige Fordringer fra Sveriges Side, troer jeg er en Paaſtand grebet af Luften; der er ialfald Intet paſſeret, ſom kan berettige Nogen til en ſaadan Beſkyldning. Stang udtaler ſig med megen Bitterhed imod A. Kjerulf og bringer paa Bane, at han ogſaa med Henſyn til ſin egen Chef, Meldahl, har

udtalt ſig med Haan om, at han kun er Sekretær for Stang, ſom er Juſtits-Departementets egentlige Chef. Lange, ſom er yderſt nervevrag og pirrelig, udtaler ſig med megen Heftighed om, at han ikke vilde taale ſligt en eneſte Dag. Meldahl yttrer med megen Rolighed, at Rygterne visſelig ere overdrevne, og at der paa dem Intet kan bygges. Jeg hviſker ham i Øret, at jeg heri ſaa meget mere er enig, ſom de uden Tvivl ſkrive ſig fra Chr. Morgenſtierne, der for nogle Dage ſiden er flyttet til ſit nye Sorenſkriveri og har teſtamenteret Svogeren disſe Hiſtorier. Dagen efter kalder Stang mig til ſig for at underrette mig om, at Formanden i Protocolcomiteen, Steen, har udtalt ſig med overordentlig Bidſkhed mod os 4 her i Chriſtiania tilbageværende Raader, der bleve ſtaaende ved den ſidſte Miniſterforandring. Jeg ſiger ham, at dette ikke kommer mig uventet, og at jeg er forberedt paa det Værſte. Han beretter, at han har aftalet med Præſt Krog, at denne ſkal ſkrive en Disſents, ſom utvivlſomt vil faa Majoritet i Kommitteen; han beder mig berette, hvorledes alt gik til i de Dage, og ſpørger, om jeg har noget imod, at han forſyner Krog med Materialer, hvortil jeg naturligvis ſvarer Nej. Samtalen herom fortſættes den følgende Dag, da Stang forelæſer mig nogle Momenter, ſom han i denne Anledning har nedſkrevet. Stang beretter mig, at Lange netop har forladt ham og indleveret ſin Afſkeds-Anſøgning fra denne Maaneds Udgang; beder mig, forſaavidt Lange ej kan beſtyre ſit Embede, og forſaavidt der bliver nogen Vacance, hvorom vi ere enige, — da Eftermanden vel ej bør udnævnes, før Storthinget er over — midlertidig at beſtyre Finants-Departementet. Vi omtale Langes Eftermand og mene, at der ikke lettelig kan blive Spørgsmaal om Andre end Prof. Broch, Amtmand Helliesen eller Amtmand Vogt. Vi finde begge, at Helliesen er den behageligſte og i alle Henſeender den

convenableſte for Sammenhold og god Forſtaaelſes Skyld; men Stang mener, at Broch vil veje ſaameget mere i den almindelige Opinion, hvilket jeg anſer tvivlſomt. Denne Discuſſion fortſættes i Statsraadet den

9de Mai, hvor jeg udvikler, at Hellieſen foruden at være en udmærket flink Mand har et Skjold ſaa blankt, at ingen Daddel eller Stænk kan fæſtes derpaa. Heri udtaler Bretteville og Meldahl ſig beſtemt enige. Haffner er enig i, at Broch er den betragteligſte og ligeſom deſigneret af Publicum. Riddervold vil ikke udtale ſig for nogen af dem. Skjelderup udtaler, efter Opfordring, at med Henſyn til Hellieſen er han enig med mig, at han er en Chevalier sans tache et sans reproche. Vi udtale os for det Ønſkelige i, at Lange vilde udſætte med at faa ſin Afſked, indtil Kongen kommer hid for at opløſe Storthinget, hvilket antagelig vil ſke inden Midten af Juni; men Stang yttrer, at Lange for Øieblikket er ſaa nervøs og ſaa daarlig, at vi ialfald bør udſætte dermed. I en Samtale, jeg har med Lange den paafølgende

11te Mai, yttrer han, at han Intet har imod, at hans Afſkedigelſe kan blive udſat, til hans Eftermand kan blive udnævnt, hvilket han er enig i ikke at burde ſke, førend Storthinget er opløſt. Jeg taler ſamme Dag med Riddervold om Protocolcommitteens bebudede ſkarpe Udtalelſer imod os 4 ſkabbede Faar; men R. yttrer, at han er ganſke ligegyldig ved, hvad ſlige Karle dømme om hans Færd, og at han ikke vil gjøre det ringeſte Skridt for at forebygge ſaadant. General Fleiſcher beſøger mig efter ſin Tilbagekomſt fra Stockholm og beretter om, at Kongen naturligvis er forbittret paa Thinget for dets Forkaſtelſe af den nye Armee-Plan, men at han dog ikke for det første vil ſkille ſig ved Wergeland. I Statsraadet den

13de Mai omtaler Stang, at Juryloven, om den imod

Formodning skulde gaa igjennem i Lagthinget med en enkelt Stemmes Overvægt, dog ikke bør sanctioneres, hvori vi ere enige. Han forelæser Brev fra Sibbern, som synes at bære Præget af, at han begynder at gjøre sig fortrolig med Krigs-Udsigterne, som atter synes at tage nogen Fart, idet han siger, at hvis England og Frankrig komme til at agere i fuld Enighed, kan vi neppe undgaa at indblandes i Krigen. Stang synes at være Russevenlig — nu som tidligere — men finder heri intet Gehør. Han udbeder sig vor Mening om, hvorledes han bør gerere sig ved Czartoryskis Besøg; vi ere Alle enige, at han bør gjøre det mindst mulige, og at vi som Statsraader ikke ville deltage i nogen public Tilstelning for ham, medens Stang maaske ikke kan undgaa at indbyde ham. Spørgsmaalet, om Oberst Irgens ved at udnævnes til Chef for Ingenior-Brigaden tillige skal udnævnes til General-Major, dækker en hel Del Strid, som ender med, at jeg faar gjøre, som jeg vil, og jeg indstiller ham den

16de Mai til General-Major. Til almindelig Glæde bliver Czartoryski, som er ankommen den 14de, her kun til Tirsdag Morgen, og han gjør ikke Visit til Stang, saa at alt Spørgsmaal om Indbydelse bortfalder. Polak-Comitteen har vanskeligt for at faa et Gilde istand; men det lykkes dog Hr. Frølich, og dette gaar efter Sigende nok saa vel. I Statsraadsmødet discutteres Besættelsen af Politimester-Embedet her i Christiania, hvortil Aviserne have designeret Politimester Gram, som imidlertid ej har søgt Embedet; Meldahl melder, at Grams Svoger Hansteen dog Dagen forud har indgivet Ansøgning paa hans Vegne, og at han har lovet at udsætte Foredraget, indtil Grams endelige Bestemmelse kan blive indhentet. Sagen udsættes til den

20de Mai, da Meldahl underretter os om, at Gram har svaret pr. Telegraf, at han ej vil have Embedet, men tilføjer: „mere med Posten". Stang mener, at Meldahl

derfor burde indstille Embedet; men Meldahl har lovet Svogeren Hansteen at bie, indtil Grams Brev indløber. Stang og vi Andre ønske helst Overretssagfører Michelet; men Stang tilføjer, at han har lidt ondt for at virke for Michelet, da han antager, at hans Søn Emil og Svigerson Heffermehl vil faa Michelets Sager, hvis denne befordres. Stang meddeler os, at det gjennem en Telegrafbetjents utilbørlige Brud paa Taushedsløftet er bleven bekjendt, at Birch, som er Grams synderlige Patron, har forsøgt at paavirke Gram til at vedblive sin Ansøgning, hvilket ærgrer mig saa, at jeg samme Dag med Posten gjør Sibbern bekjendt med alle disse Intriger; dette viser sig overflødigt, da Grams Brev stadfæster hans Telegram saa, at hans Ansøgning er taget tilbage, hvorpaa Michelet indstilles som No. 1 den

23de Mai, Politimester Worsøe som No. 2, og Stang beretter mig, at Kongen har givet denne Haab om Embedet, hvortil vi ikke anse ham fuldkommen moden. Langes Afskeds-Ansøgning foredrages; der opstaar Discussion om, hvorvidt det i Resolutionen skal antydes, at han kun ønsker 1000 Spd. i Pension. Jeg mener Nei, men bliver i Minoriteten. Kvakfalver-Loven indstilles til ikke at sanctioneres uden synderlig Discussion, hvilken jeg havde ventet fra Riddervolds Side. Pintsedags Morgen meddeler Morgenbladet, at Kongen ikke, som tidligere paatænkt, vil komme hid for at opløse Storthinget, hvorom Stang ingen Besked har faaet; men den følgende Dag faar han Brev fra Sibbern, som viser, at Morgenbladet er vel underrettet. Sibbern skriver, at hvis Thinget ej kan blive færdigt til 6te Juni, er der intet Haab om, at Kongen kan komme hid til dets Slutning, da han bestemt har lovet at være paa Bonarp Hede i Skaane den 9de. Sibbern siger, at Kongen synes at lægge saamegen Vægt paa dette Ophold i Skaane, at det næsten maa antages

at ligge noget dybere derunder: et Møde med Vennerne i Dannemark eller Andre? I Statsraadet den

27de Mai forelæser Stang 3 Breve fra Sibbern desangaaende og sætter under Discussion, om Throntalen bør indgaa paa Realiteter eller blot indeholde Fraser; i første Fald vil han forfatte Udkastet, i sidste Fald overlades det til Sibbern. Der bliver Pluralitet for det sidste Alternativ, skjønt jeg mener, at det ej kunde skade, om Kongen udtalte sin Formening om et og andet; men den Omstændighed, at Talen maatte forfattes, forinden Thinget har sluttet flere af de vigtigere Sager, f. Ex. Revisions- og Jury-Sagen, gjør, at man nu maa holde sig til Fraser. Vi formene, at Throntalen forøvrigt stedse har været forfattet, hvor Kongen opholder sig. Dernæst opstaar Discussion om, hvorledes skal forholdes med den Mængde Lovbeslutninger, som endnu ikke have været forelagt til Sanction, og som endnu ikke ere færdige fra Lagthinget. Skal den Norske Regjering bemyndiges til at sanctionere en bloc, eller skal Sagerne sendes til Skaane og Slutningen udsættes, indtil de kunne være afgjorte af Kongen. Dette Spørgsmaal udsættes, indtil man faar vide, naar Thinget kan være færdigt. Morgenbladet for samme Dag udkaster Beskyldning imod Regjeringen for at have gaaet paa Accord med Storthinget for at faa fremmet Revisions- og Armee-Spørgsmaalene, at ville fluge Jury-Sagen. Dette er for Regjeringens Vedkommende Løgn; men i mit stille Sind er jeg tilbøjelig til at tro, at Bladet har Ret for Kongens Vedkommende, da han til forskjellige Storthingsmænd skal have udeladt sig med, at man gjerne maatte faa Juryen, naar man vilde være rimelig i de to nævnte Spørgsmaal.

29de Mai er Samling hos Stang, som har faaet Underretning om, at Storthinget vil være færdigt til Opløsning den 17de. Det vedtages da, at man skal opfordre

Statsraads-Afdelingen til at forfatte Throntale og give Regjeringen her Bemyndigelse til at afgjøre Sanctions-Spørgsmaalene paa herfra opgivne Lovforslag.

30te Mai forelæser Meldahl en Liste paa 23 Lovforslag, som endnu kunne ventes overbragte; man enes om, at de, hvori Regjeringen troer at Sanction bør negtes, bør gjøres færdige til at kunne afgjøres af Kongen selv, og at en Kureer bør afsendes Tirsdag Eftermiddag med de Lovsanctioner, man til den Tid kan faa færdig. Jeg arbeider hele den paafølgende Søndag for at faa afsted en vidtløftig Indstilling angaaende Lov-Beslutning om Rigets Inddeling i Udskrivnings-Districter, som jeg selv maa skrive, fordi min Expd.secr., Chr. Bull, ikke antages at kunne levere noget istrid med Broderens, G.-Krigs-Com. A. Bulls, Erklæring, hvilken gaar ud paa, at Loven bør sanctioneres, medens Commandoen, Wergeland og Stang ere enige med mig i, at herved lidet vil være vundet. Vi holde atter Statsraad

1ste Juni, hvor denne Sag gaar uden Indvending. Vi underrettes om, at Storthinget har færdig 5 andre Lovbeslutninger. Disse overbringes i Statsraadet den

2den Juni, og vedkommende Statsraader have Indstillingerne færdige, saa at Sagerne ere indstillede $^1/_2$ Time efter, at Beslutningerne ere overleverede. De renskrives strax, underskrives Kl. 3, og Kl. 4 er Kureren paa Jernbanen for at afgaa til Stockholm. Stang har imidlertid faaet Skrupler med Hensyn til Kongens Fraværelse, Christensen har nok sat i ham den Tro, at Revisionssagen vilde gaa saameget sikrere, naar Kongen selv vilde komme og opløse Thinget. Stang foreslaar at telegrafere ind, hvad han allerede med Posten har tilskrevet Sibbern om, at Kongen paa vor Indstilling om Bemyndigelse til at sanctionere Love og opløse Thinget, skal resolvere, at dette vil han selv gjøre og derfor udsætte Opløsningen til den 22de, i hvilket Fald

han maa komme hid ſeneſt den 20de om Morgenen. Jeg nærer Tvivl om, hvorvidt dette vil have den forventede gunſtige Indflydelſe, men tør ikke inhærere mine Indvendinger, og Telegrammet afſendes.

Den 3die Juni om Morgenen har Stang Svar, at Kongen gaar ind paa vort Forſlag, dog ſaa, at han førſt vil være her den 20de om Aftenen, da han mener at kunne holde Statsraad om Søndagen den 21de; men vi faar vel holde det den 22de om Morgenen. Kongen vil reiſe herfra igjen ſidſtnævnte Dags Aften. Officiel Kundſkab herom ventes førſt paa Løverdag; men da der ſamtidig er telegraferet derom til Haffner, Fleiſcher og Lundh, bliver Sagen ſnart bekjendt og meddeles den

4de Juni i Aviſerne. Samme Dags Aften foreläſer Aſchehaug mig en Opſats, han har ſkrevet imod Protocolcomitteens Indſtilling angaaende Miniſterkriſen i December 1861, og jeg bevæger ham til at omredigere Slutningen, ſom gaar ud fra den urigtige Forudſætning, at vi 4 gjenſtaaende Raader havde tænkt os, at Birchs Indſtilling kunde blive omgjort, naar Kongen havde erklæret, at han i den Form ej vilde lade den overſende til det ſvenſke Statsraad, en Forudſætning, ſom vi i Virkeligheden hverken have næret eller kunne have været, da vi aldrig have anſeet det ſtemmende med vore Forhold, at en i Regjerings-Protocollen indført Beſlutning ſenere kunde omgjøres eller forandres ſaaledes, at det, ſom engang er ſagt, kan tilintetgjøres.

6te Juni. Discuſſion i Raadet, om Sangerne i Bergen ſkulle tillades at benytte Domkirken til en Kirkeconſert, ſamt om Adolphine Colban kan gives Tilſagn om et Gratiale. Riddervold ſoutinerer Biſpen, Kaurin, ſom troer, at ſaadan Concert vil vække alvorlige Menighedslemmers Forargelſe, og vi Andre ville ikke diſſentere.

8de Juni meddeler Stang mig, at Kongen i Løverdags har fattet Resolution overensstemmende med vort Forslag om selv at slutte Thinget den 22de. Han beretter tillige, at Protocolcomitteens Indstilling angaaende Ministercrisen er foredraget i Thinget uden nogen Bemærkning fra nogen af Siderne, og at der er god Udsigt til, at Revisions-Sagen vil gaa uden Dissents, da der ved Harbitz's Medvirkning skal være kommen et Compromis istand, som skal kunne forene begge Partier; heri troer Stang at spore Virkning af Meddelelsen om Kongens Komme hid. Vi komme til at tale om Indrykkelsen i „Fædrelandet" af Kongens Dictamen af December 1861, hvilken jeg dengang tilskrev Kongen. Stang meddeler mig, at det var Bureauchef Vogt, der som Udgiver af Lovsamlingen har Adgang til Statssecretariatets Protocoller, som havde taget Afskrift af dette Dictamen og af Uvillie imod Birch vilde faa det indrykket i Morgenbladet og derom havde henvendt sig til Friele. Denne turde imidlertid ikke directe indtage denne Godbid i Bladet, men fik sendt det til Kjøbenhavn, hvorfra han senere indtog det i Morgenbladet. — Jeg skriver en Protest imod Protocol-Comitteens Indstilling angaaende Armeens Lægevæsen, som den formener burde ordnes overensstemmende med Johan Heibergs Forslag af 1856, og det opnaaes, at Udtalelsen af, at dette er Odelsthingets Opfatning af Forholdene, udgaar.

10de Juni. Discussion om Ansættelse af 2 faste Kartcontrollører ved Opmaalingen; jeg beklager, at Motivet til en i og for sig gavnlig Forføining skal være Bestræbelsen efter at faa Avancement i Generalstaben. Fremdeles discutteres Spørgsmaalet, om man bør tilbagekalde Resolutionen om, at Stabens Adjointer skal være Captainer, hvorom en Opsats i Dagens Morgenbl. urgerer; man bliver enig om det Ønskelige i, at Resolutionen kunde blive indskrænket til dem af 1ste Classe, og jeg anmodes om at bevirke, at kun

disse Pladse for det Første maa blive fast besatte, hvilket nu maa ske gjennem Statsraadet. Man taler om Statsraads-Udnævnelsen. Alle synes nu at være enige om Hellieſen.

13de Juni. Man discutterer forskjellige Embeds-Besættelser, især Præstekald, og jeg synes at spore, at Protocolcomitteens og Odelsthingets Udfald paa Regjeringen for dens Virksomhed i denne Retning yttrer sin Virksomhed, da de, som forbigaaes, granskes med megen Omhu, og man bliver enig om, at Wittrup nu bør komme for Tour ved passende Leilighed. Bretteville indstiller Lægeassistent J. A. Holmboe, som er permitteret til America for at studere det militære Lægevæsen, til paa samme Reise at faa et Stipendium for at undersøge, hvor vidt det forholder sig som berettet, at Spedalske, der ere udvandrede til America, der have faaet deres Helbred igjen. Riddervold fremhæver i den Anledning, at Overlæge Løberg, som har andraget paa dette Stipendium, er Holmboes Morbroder, og at det er ham forebragt, at Holmboe mod sin Villie har været nødt til at drage til America, da han i Bergen har vakt Scandale ved at lægge sig efter Damer, hvis Læge han har været. Jeg bringer paa Bane et af Gen.-Chir. Heiberg forfægtet Punct, at militære Læger i Sygdoms-Forfald skulle faa sine Forretninger udførte paa offentlig Bekostning — hvilket Armee-Departementet og Regjeringen ikke har villet erkjende. Ogsaa de nuværende Medlemmer af Raadet ere enige med Armee-Departementet; i Henhold hertil indstilles en Corpslæge til at faa Reisetilladelse med Behold af Løn, men med Forpligtelse til at besørge sin Tjeneste udført uden Udgift for Staten.

17de Juni discutteres i Exc. Sibberns og Møinichens Nærværelse — Wergeland er ikke kommen fra Stockholm, men er permitteret paa en Tour til Norrbotten — Spørgsmaalet om Langes Eftermand, og det viser sig at være Enstemmighed for, at Amtmand Hellieſen bør anbefales,

skjønt Stang, Sibbern, Haffner og jeg erklære os for at være i Tvivl, om ikke Raadets Styrke udadtil især mere vilde forøges ved Prof. O. J. Broch, om hvem det forøvrigt berettes, at han selv skal have udeladt sig med, at det stod imellem ham og Hellieſen, hvem der skulde kaldes ind i Raadet; man er ogsaa enig om, at hvis der nu var to Pladse at besætte, vilde man foreslaa Broch. Et Rygte, som Gaarsdagens Dagblad har meddelt, at ogsaa Møinichen skulde gaa af, og at Assessor Otto Løvenskiold og Stiftamtmand Vogt skulde kaldes til Statsraader, ved ingen af os at have mindste Grund, da Løvenskiold aldrig har været paatænkt eller omtalt som Candidat af nogen af os. Brettevilles Foredrag om Afløsning af Scheldetolden udsættes til den paafølgende

18de Juni, da Sibbern, Møinichen og jeg træder sammen hos Stang — som da er syg — til Gjennemgaaelse af denne Sag. Jeg giver et Løfte om, at Resolutionen af 21de August forrige Aar om, at General Stabens Adjuinter skulle have Capitains Rang, ikke skal blive sat i Udøvelse, men yttrer Haab om, at Resolutionen kan tilbagekaldes uden Opsigt ved en mere gjennemgribende Forandring i General-Stabs-Planen.

19de Juni holdes et Eftermiddags-Statsraad, hvori modtages den sidste Lovbeslutning fra Storthinget om Forligelsescommissionernes Domsret i smaa Gjældssager, hvilken strax efter gjennem en Indstilling, som Meldahl forud har færdig, besluttes ikke at burde sanctioneres. — En Storthings-Beslutning til Lov om Frihed til at bage grovt Brød i Bergen har Bretteville indstillet til Sanction; heri er jeg enig, men Stang, som i 1851 har været af samme Mening, tager temmelig heftig fat i Beslutningen, og Bretteville gjør strax Omkring og lover at omforfatte Indstillingen. Der opstaar Strid imellem Stang og mig om denne ubetydelige Sag.

Exc. Sibbern foredrager Udkaſt til Kongens Throntale; der opſtaar Discuſſion, om det ſkjæve Udfald af de militære Sager ſkal berøres; herimod ivrer Lange, men Flerheden er dog for, at Sagen efter Kongens Ønſke bør bibeholdes.

20de Juni. Stang gjør Anmærkning ved min Indſtilling om Oberſt Ræders Udnævnelſe til Oberſtl. i Ingeniør-Brigaden fremfor Major Thrane, der er 3/4 Aar ældre Officier; men han faar Ingen med ſig. Ligeledes gjør han Anmærkning ved en Indſtilling fra mig om, at en Capitain, efter ſin Afſked ſkal faa Tilladelſe til at bære Uniform, hvilket han mener bør være en ſjelden Naade, medens jeg formener, at en ſaa ringe Billighed aldrig bør negtes, medmindre man derfor har ſæregne Grunde ſaa har ogſaa hidtil været forholdt. Lange tager Afſked med os paa en vakker og rørende Maade; Sibbern og Stang ſvare ham. Kl. 8 om Aftenen ankommer Kongen med „Viken", ledſaget af Ritmeſter Stjernſvärd og Kammerherre Baron Falkenberg. Kongen har havt en gunſtig Reiſe paa 26 Timer fra Helſingborg, er ſolbrændt og i ypperligt Humør over Reviſions-Sagens Udfald; ſpørger, om vi imorgen ſkulle holde Statsraad, hvorpaa Stang kalder ham tilſide og forklarer, at vi kunne holde Møde Mandag Morgen og ej behøve at begaa Helligbrøde, hvori han finder ſig.

21de Juni. Stor Middag hos Stang; Sverdrup er ikke nu længer kjæphøj. Det kommer til Forklaring imellem Schwartz og mig, hvilket viſer, at der fra min Side har været Misforſtaaelſe.

22de Juni. Statsraad hos Kongen Kl. 10, hvori Love ſanctioneres, en Mængde Embeder beſættes og en Maſſe andre Sager afgjøres paa mindre end to Timer, hvilket viſer, at Alt gaar glat og uden Diſſentſer. Kl. 2 opløſes Storthinget; Storthings-Præſidentens Tale til Kongen er uden alt Indhold, drejer ſig om Jernbanen til Rigsgrændſen,

og i samme Toneart er Kongens Svar holdt. Middag paa Slottet for 250 Personer. Efter Middagen gemytlig Passiar med mange Folk. Af en Samtale med Amtmand Breder erfarer jeg, at jeg staar i et meget slet Lys hos ham og flere Drammensere, fordi jeg som Chef for Indre-Departementet havde givet et afslaaende Svar paa Foreſtillingen om Drammens-Jernbanen, men siden faaet Sagen til at gaa uden at tilkalde ham. Jeg anfører, at jeg kun udtalte den hele Norske Regjerings Anskuelse, men ikke min egen — og bringer i Erindring de forknytte ekonomiske Udsigter for Statscassen paa den Tid, at det ikke alene var Stang, som i Førstningen mistvivlede om, at Sagen kunde drives igjennem, men ogsaa den aftraadte Statsraad Ketil Motzfeldt, som havde talt imod Banen. Hertil svarer han, at jeg ved denne Mangel paa Energi havde forspildt den Fordring paa Anerkjendelse, jeg ellers kunde have havt Krav paa — og heri maa jeg give ham Ret i mit Hjerte. Efter Gildet holdes atter Statsraad, hvori Lange erholder sin Afsked og Storkorset af St. Olafs Ordenen og Helliesen udnævnes til Statsraad. Afsked med Kongen, som afreiser til Gøtheborg med „Viken" samme Aften Kl. 8½. Dagbladet for den følgende Dag omtaler Lange og Helliesen med fortjent Anerkjendelse, og tilføjer, at vi nu med Sibbern, Stang, Meldahl og Haffner have et respectabelt Raad, som maa kunne overstemme de øvrige Skabhalses Slendrian og Tilvanthed i sterotype Former! Ved mit Afskedsbesøg hos Lange omtaler denne, at Kongen ikke under sin Nærværelse her med et eneste Ord omtalte hans Afgang, forinden han overleverede ham Insignierne for St. Olafs Ordenens Storkors, og at han derfor selv havde udtalt, at han gik af med Bevidstheden om stedse at have været et tro og loyalt Medlem af Hs. Majestæts Raad; hertil bemærker jeg, at jeg havde fundet hans Ord velvalgte og ikke indeholdende Spor af nogen

Selvroes eller Overvurderen; forøvrigt trøster jeg Lange med den Bemærkning, at Hs. Majestæt endnu har saameget af sin ungdommelige Letsindighed i sig, at han visselig har været nok saa fornøjet ved Langes Afgang, som han vilde være ved hvilkensomhelst Anden af sit Raads Afgang — Stang maaske undtagen, som for Øjeblikket turde anses uundværlig — og at han dels er Elsker af Forandringer, dels stoler paa, at han altid skal faa noget Bedre end det, som er gaaet bort. Heri synes Lange at finde nogen Trøst.

27de Juni gjør vor nye Statsraad Hellieſen sin Indtrædelse i Raadet og gjør et meget godt Indtryk baade ved Klarhed og Frimodighed. Stang bevirker en ikke ubetydelig Nedsættelse i Honorar for Jury-Commissionens Medlemmer, som Justits-Departementet havde foreslaaet temmelig rundelige, men Stang, Riddervold og jeg forfægter den Synsmaade, at naar Vedkommende beregner sig fuld Diæt som Storthingsmand, bør der ikke lettelig være Spørgsmaal om Honorar.

1ste Juli. I Anledning af Brettevilles Foreſtilling om at reiſe bort i 4 Uger kommer Stang til at tale om, at ogsaa han sandsynligvis ud paa Høsten kommer til at giøre en Reiſe, nemlig til Stockholm, hvorhen han er indbuden af Kongen. Han beretter, hvorledes Kongen først indbød ham til Ulriksdal som for at se denne Herlighed, men at Kongen under sin seneste Nærværelse her tilføjede, at han isaafald kunde faa Anledning til at overlægge med De Geer om Udstrækningen for en bordende Unions-Commissions Arbeider. Herpaa havde ikke Stang megen Lyst og havde svaret Kongen, at han i ethvert Fald ønskede at overlægge med sine Kolleger, forinden han indlod sig i Forhandlinger med De Geer. Af et igaar modtaget Brev fra Sibbern havde han seet, at De Geer ogsaa af Kongen var underrettet om dette, og at De Geer ventede Stang til Stockholm i September. Stangs Betænkeligheder skrev sig mest derfra,

at en vordende Commissions Medlemmer kunde tage Anstød af, at Sagen betragtedes opgjort i Forvejen, skjønt han naturligvis aldrig havde tænkt sig, at Overlægningerne med De Geer skulde omhandle andet end Grændserne for Commissionens Arbeide, ikke Resultaterne; men da der efter det Kongl. Dictamen ej skulde gives Commissionen streng Begrændsning, kunde allerede et underhaands Opgjør heraf vække Anstød. Riddervold har imod disse Underhandlinger, og jeg yttrer mig ogsaa for, at de burde søges udsatte, indtil Rigsdagen er sluttet, at ikke Kongens Fortrolige udenfor Raadet for meget skulle blande sig deri. Som midlertidig Chef for Finants-Departementet under Hellieſens Fravær omhandler jeg et Andragende fra en Del Kjøbmænd her i Staden om at slippe for Differentialtold af et Parti Sukker og Tobak, som i spansk Fartøj er indført fra Havanna, som jeg anbefaler til at gives et Tilsagn om, at man vil lade Differential-Afgiften uopkrævet og søge Beløbet eftergivet af næste Storthing, hvis man til den Tid kan faa Forholdene med Spanien ordnede. Riddervold og tildels Haffner modsætter sig dette; men Vedkommende have forud talt med Stang og vundet hans Stemme, saa at mit Forslag vinder Pluralitet. I Anledning af, at Collett havde yttret for mig, at det var Bretteville's Plan, at jeg skulde foredrage en Sag om C.s og Th. Meyers Afskedigelse fra Jernbane-Bestyrelsen, som Bretteville tidligere, ialfald mod den Førstes Ønske, havde opgjort, siger jeg Bretteville, at han maa faa den Sag ordnet før sin Bortreise, da jeg ikke vil rage Kastanierne af Ilden for ham. Hertil siger Bretteville ja.

4de Juli. Sagen angaaende Differential-Afgiften af Sukkerladningen fra Havanna foredrages til Afgjørelse efter fornyet Foreſtilling fra Vedkommende, som ej ere tilfredse med det efter Discussionerne i forrige Møde givne Tilsagn; efter 2 Timers Debat frafaldes efter Finants-

Departementets Indstilling Paastanden om, at Propositionens Fremsættelse skal være afhængig af, hvorvidt Resolutionen af 1852 om Differential-Afgiften ophæves. Stang er ikke tilfreds med Departementets Begrundelse og gjør paa Stedet Udkast til Forandring heri.

8de Juli. Stang foredrager for Meldahl en Indstilling om Stadfæstelse paa Dødsdom over Ole H. Stokkestad, som har dræbt Kone og Barn. Hellieſen udtaler ſig imod Dødsdomme og mener, at man vilde være lige betrygget, om man aldrig ſatte den i Udøvelſe; dette beſtrider Stang og jeg, idet vi henviſe til Morderen i Birid, ſom før ſin Henrettelſe tilſtod, at han havde haabet at ſlippe med en 8 à 10 Aars Strafarbeide.

11te Juli. Jeg opkaſter Spørgsmaal, om man nu under den americanſke Krig bør anerkjende en Skipper Fr. Thrane, ſom for omtrent 20 Aar ſiden expatrierede ſig og boſatte ſig i Philadelphia og har faret ſom americanſk Skipper, for norſk Borger i Søfartslovens Mening. Det beſvares af Alle benegtende. Stang, ſom Kl. 3 ſkal reiſe ned for at beſøge Sibbern paa Kloſteret, vil høre vor Mening om, hvem der ſkal paatænkes ſom Medlemmer af en vordende Unionscommité. Hellieſen mener, at vi burde faa Lange til Formand; jeg bemærker, at Lange for mig beſtemt har udtalt ſig derimod. Hellieſen mener, at naar han har kjedet ſig her til Vinteren, vil hans Synsmaade forandre ſig, at ſige, hvis han ikke bliver daarligere af Hilſe. Hellieſen nævner Amtmand Kyhn, Ole Hammerſtad, Præſt Sverdrup, Sorenſkriver Dahl, eller Byfoged Lambrechts; Stang holder paa de gamle Traditioner: Sagfører Sverdrup, Præſt Harbitz og Stiftamtmand Vogt; om den ſidſte udtaler Hellieſen en meget ringe Formening og tror ham ude af Stand til at udrette noget paa Grund af ſit uendelige Pedanteri og Skjævhed i Opfatningen, men Stang bliver ved ſit.

15de Juli. Stang forelæser os Brev fra Møinichen, hvorefter Kongen paa Mandag den 20de agter at reise til Skaane og muligens paa en Dag over til Danmark, men vil være tilbage til Stockholm igjen den 30te; mig meddeler Stang, at Møinichen har bedet ham om at foranledige afgjort af Finants-Departementet, om ikke Møinichen tilkommer Taffelpengene, medens Sibbern ligger paa Klosteret, og at Finants-Departementet i Henhold til en ved Dues Ansættelse i 1841 afgiven Resolution har svaret, at det vil iagttage saadant; herover er Sibbern bleven alarmeret og har anført, at da jeg i Sommeren 1861 fungerede for ham, havde jeg i Statsraadet erklæret, at jeg ikke ønskede nogen Andel af Taffelpengene; da Sibbern nu syntes, at han sidste Vinter havde repræsenteret tilstrækkelig, havde han troet, der kunde forholdes paa samme Maade, og derfor ikke afgjort noget med Møinichen. Stang og jeg ere enige om, at der i Sommermaanederne ialfald ej bør være Spørgsmaal om Godtgjørelse uden for Udlæg til Repræsentation efter Regning, især efterat Taffelpengene ere nedsatte ved Sibberns Ansættelse. — Der strides i Raadet om Besættelsen af Bremanger Sognekald, hvortil Riddervold har indstillet en Koren, som er 8 Aar yngre end en Cand. Bugge; Riddervold bliver staaende ene med sit Forslag, og Flerheden gjør Indstilling. Ligeledes bliver der Spørgsmaal om, hvorvidt Lammers bør befordres igjen, som Meldahl udtaler sig bestemt imod; ligesaa med Hensyn til J. Krøgers Befordring, som Stang og jeg forsvarer. Endelig er der vidtløftige Discussioner om en Indstilling, som jeg foredrager, angaaende en afsluttet Tractat med Belgien, hvori Afløsningen af Scheldetolden er forudsat. Stang gjør endel Bemærkninger, som jeg besvarer med, at vi ikke kunne faa Tingen ordnet anderledes end som skeet, og at vi faa være fornøjede, da vi have faaet ligesaa gode Vilkaar som England. Jeg taler

med General Glad om et Par Cadetter, som Krigsskolens Chef vil have casserede, fordi de have reist fra Leiren med 3 Soldater og drukket et Par Glas Punch i Moss; jeg finder dette at være en overdreven Strenghed og faar Løvte af Glad om, at en rimeligere Straf skal blive anvendt.

18de Juli. Jeg foredrager Indstilling om Besættelsen af Brigadelæge-Embedet i Bergen, hvortil jeg foreslaaer Corpslæge Wolff, 62 Aar gammel, men faar kun Meldahl og Haffner med mig. Hellieſen og Riddervold ere især ivrige imod mig, og Stang slaar sig paa deres Parti og indstiller Martens. Riddervold tager Permission paa 4 Uger, og Stang skal bestyre Kirke-Departementet.

22de Juli. Jeg meddeler Brev fra Grev Manderstrøm om, at den almindelige Tractat om Scheldetolden er afsluttet den 16de, og at deri de Cauteler, som vi savnede, ere iagttagne.

24de og 25de Juli. Sibbern kommer ind fra Klosteret, deliberer med os Spørgsmaalet om norske Medlemmer af Revisions-Comiteen; der opstilles følgende 12: Lange, Vogt, U. Sverdrup, Aschehoug, Ueland, Harbitz, Saxlund, Sorenskriver Kildal, Lambrechts, Hammerstad, Schwartz og Broch, hvoraf Flerheden holder paa de 5 førstnævnte. Stang mener, at der bør være 7 Medlemmer, og at Kongen har engageret sig med Harbitz. Exc. Sibbern holder paa J. Sverdrup; Stang synes at være tilbøjelig til at gaa med ham, men Hellieſen udtaler sig skarpt imod ham og paastaar, at hans egentlige Parti i Thinget er lidet, skjønt endel altid lader sig henrive af hans stormende Svada. En gemytlig Middag hos Stang, hvori Hellieſen accepteres som en Forstærkning for Raadet. I den følgende Session discutteres Anbefaling til Ridderordener den 21de n. M. Stang begynder til min Forbauselse med at foreslaa sin Svoger Lassen til Storkors, hvortil han desuden vil have Bretteville

og Møinichen, Aall og Harbitz; vi skrige over os, at dette er formange, og Stang sletter ud de to sidste; derefter gaaes den hele Calender igjennem. Hellieſen paastaar, at hans gamle Foged Egeberg skal have Orden; herom strides længe, og det afgjøres ved Votering, hvorved jeg med Stang og Haffner blive i Minoritet; senere voteres ogsaa om Gen.-Krigsc. Bull, som foreslaaes af Haffner, med hvem jeg og Sibbern ere enige, men vi blive i Minoritet; det fremhæves af Stang, at han er et Creatur af Birch og Motzfeldt, og har han nok i sin velaflagte Sinecure, hvilket vi andre benegte hans Embede at være.

27de Juli. Vi komme atter tilbage til Lassøn, om hvem jeg bemærker, at det er noget nyt, at der fra Raadet gjøres Forslag om Storkors; det vilde desuden se noget besynderligt ud at foreslaa denne Mand, efter at han saa længe har været syg og kjendelig er noget sløvet; men jeg faar ingen Understøttelse, tvertimod bevidner Meldahl efter Opfordring, at Lassøn har nydt saa almindelig Anerkjendelse i Retten, som med denne kritiske Corporation kan ventes. Efter indstændig Opfordring fra Stang skriver jeg til Wergeland, om han har noget Forslag at gjøre for militære Embedsmænds Vedkommende.

29de Juli. Med Hensyn til Vilkaarene for Højesterets-Advocaternes Overtagelse af Actorater opstaar stærk Dissents imellem Hellieſen og Stang, til hvilken sidste jeg har sluttet mig. Striden drejer sig om man skal holde sig til det i 1861 fastsatte Antal af 10 eller indskrænke dette indtil 6. Hellieſen viser sig meget paaholden paa sine Meninger og vil dissentere. Stang paapeger, at hans Søn, Svigerson og Nevø ere af de yngste Advocater, der muligens vilde vinde ved den af ham forfægtede Mening, og spørger, om han skal vige Sæde; hertil svares nej, og Sagen gaar med Dissents. Min Grund for at holde paa det større

Antal er, at der nu er saamange Advocater, at man kan foreskrive dem Vilkaarene, men ikke behøver at lade sig binde af et Mindretals Fordringer. — Jeg saar en Expropriationssag til at gaa, uden at Oplysning haves om, hvor betydelige de Grund-Herligheder ere, som ved Foretagendet ville berøres, og anfører som Grund, at i nærværende Tilfælde — Forandringer ved Skiens-Canalen — er det Offentlige Bygherre, og Sagen har desuden været Storthinget forelagt. Stang og Haffner knurrer, men giver sig dog. — „Dagbladet" for 30te Juli indeholder et bittert Udfald imod Armee-Styrelsen og Wergeland, som visselig har Chr. Morgenstierne til Forfatter, og hvori Haffner hæves til Skyerne paa Wergelands Bekostning.

1ste August. Jeg foredrager Indstilling angaaende Ratification af den alm. Tractat af 16de Juli om Scheldetoldens Afløsning, som gaar glat, da det viser sig, at de Betænkeligheder, man ved Foredraget den 15de Juli af den specielle Tractat med Belgien nærede om Forholdet imellem den specielle og almindelige Tractat, og hvorom jeg har skrevet til Exc. Manderstrøm, er uden Bethydning. Vi komme til at tale om de truende Udsigter for Fredsbrud og ere enige om, at de forenede Riger har mere at frygte af den Schlesvig-Holstenske Strid end af Polens Undsætning. Helliesen synes med mig at helde stærkest til Skandinavismen. Stang gjør opmærksom paa, at vi i ethvert Fald bør holde fast paa den Synsmaade, at de forenede Riger kun i Forening med England og Frankrig ved Londoner Tractaten af 1850 have garanteret Danmarks Integritet. Vi bør altsaa ikke komme Danmark til Undsætning, med mindre disse to Stormagter ere enige om, at vor Forpligtelse er forhaanden; men ere alle 3 Magter enige, er Krigen for Danmark til Eideren næsten en Umulighed, da Tydskland ikke vover at stille sig imod disse Magter. Han beklager ellers, at der skal være

saa megen Egoisme paa Bunden af ethvert Spørgsmaal; han mener hermed, at vor Konge og Sverige med ham ved at fægte for Danmarks Integritet hovedsagelig fægter for Udvidelse af Magt; han har Grund til at tro, at det allerede forlængst er kommen til Underhandlinger om Dynastisk Enhed derved, at Prinds Oscar skulde fraskrive sig Thronen for sig og sin Gren og Arvefølgen gaa over til Prindsesse Louise derved, at hun ægtede Prinds Fredrik af Glücksburg, den vordende Thronarving til Danmark. Jeg yttrer, at det vilde være naturligere, at den Glücksburgske Slægt fraskrev sig Thronfølgen i Danmark, mod at blive regjerende Hertuger af Holsten Lauenborg, og at Prinds Oscar valgtes til Thronarving ogsaa i Danmark; heri ere de andre enige med mig, men Stang mener, at Danskerne aldrig gaa ind paa en saadan Plan, og at Skandinavismen gjennemført har de færreste Tilhængere i Danmark. Naar de ikke kunne faa sit Kongehus til det dominerende, ville de ingen Forening vide af. Stang beretter, at han har hørt Tale om, at den danske Thronarving skulde opholde sig nogen Tid i Upsala for at sætte sig ind i svenske Forholde.

5te Auguſt. Strid om, hvorvidt der skal foreslaaes saamange til Ordener, som tidligere nævnt. Afgjørelsen udsættes, indtil Sibbern kan ventes atter at komme herind, hvilket antages at ville ske, naar den italienske Prinds Amadeus ankommer. Discussion om, hvorledes han skal mødes, om Stang skal gjøre Fest for ham, hvortil er liden Anledning, da Festlocalet i Stiftsgaarden staar under Reparation. Den følgende Statsraadsdag,

8de Auguſt, foredrager Stang et Brev fra Manderstrøm, som viser, at i Stockholm har ingen privat Mand gjort noget for ham, men kun Regjeringens Præses gjort sin Opvartning og tilbudt sin Tjeneste. Stang beslutter at gjøre det samme og at melde Sibbern, at han for Prindsens

Skyld ej behøver at komme hid. Statsraad Holsts Dødsfald Dagen iforvejen meldes. Jeg reiser ned til Klosteret og træffer sammen med Magnus, Fougstad og Dr. Conradi, som i Wien har helbredet Ebba Peyron for Morbus Brightii. Sibbern omtaler atter Begivenhederne Høsten 1861, forelæser sin Brevveksling med Dunker og K. Motzfeldt, af hvilke den Førstes ere rene Advocat-Indlæg. Sibberns ere holdte i en meget værdig og klar Tone og vise, at Manden, naar han drives til det Yderste, kan udvikle Energi og Dygtighed, om han end ikke i det daglige er nogen Handlingens Mand. Tirsdag Aften kommer jeg med Sibbern tilbage for Dagen efter at følge Holst til Jorden; vi have med Bretteville Discussioner om Ordens-Uddeling. Striden drejer sig mest om, hvorvidt Valstad og Ueland skulle medtages. Sibbern mener, at Uelands Stilling vilde gjøre det ønskeligt, at han fik Ordenstegn, og at man ikke maa maale politiske Feil med det borgerlige Livs Vægt og Maal. Discussionen fortsættes, efterat Sibbern er reist, om Eftermiddagen den

12te August mellem alle Raader, og Meldahl og Hellieſen udtale sig med Bestemthed enige med mig i, at Ueland ej bør foreslaaes til Orden, og herefter gaar det. Listen reduceres næsten til det Halve. Den italienske Prinds har buden Stang til en Middag i Victoria Hotel; derfor finder Stang, at han ikke kan undlade at byde ham og hans Følge igjen til Fredag, og til den Tid har Sibbern lovet atter at komme ind. Stang foreslaar os at hilse paa Prindsen før Taffelet, for at vi kunne være kjendte ved Bordet. Meldahl og Hellieſen undslaar sig, fordi de ej kunne tale Fransk. Haffner er i Fredriksværn.

Den 14de August hilse vi paa Prindsen, som viser sig at være en vel dresseret Yngling, nylig fyldt 18 Aar. Han har gjort en Reise op over Randsfjorden og ned Mjøsen og er meget tilfreds med vort beau pays; han roser vore

ſmukke Skove, ſom han finder at have den ſamme dybe blaa Farve ſom Skovene i hans Fædreland. Bekjendtſkab med Prindſens Guvernør, General Rosſi, Profeſſor Sismonda, Mineralog, og den italienſke Miniſter i Stockholm, Taliacarne; der er 3 andre Cavallierer i Følget, alle meget belevne Mænd. De afreiſe den

15de Auguſt. I Raadet ſamme Dag indſtilles Schübeler til Lector i Botanik, da der er Betænkelighed ved at tage Svenſken Zetterſtedt og Tydſkeren Reichenbach, ſom ogſaa have været paa Bane. Efter at Stang og Hellieſen have forladt Raadet, discutteres Spørgsmaalet om Beſættelſen af 3 Overtoldbetjents-Embeder her i Chriſtiania, hvortil disſes Brødre ogſaa ere Anſøgere. Enden blev, at de nævnes ſom No. 2 og 3; men vi have alle Betænkelighed ved at foreſlaa U. Stang forflyttet her til Byen.

19de Auguſt. Meldahl opkaſter Spørgsmaal, om han ſkal tillade Dunker ſom Defenſor for Nic. Jensſen at faa Thingsvidne optaget for den ordinære Dommer i Værdalen, eller om han ſkal henviſe til de beſtikkede Commisſærer i Hovedſagen, ſom nylig af dem er paakjendt. Meldahl er ſelv for den benegtende Mening og har Bretteville, Hellieſen og mig med ſig. Stang forfægter med ſtor Iver den modſatte Mening og underſtøttes af Riddervold; Haffner holder ſig neutral. Stang bliver heftigere, end jeg nogenſinde har ſeet ham i Raadet, og antyder ſin Tendents til at faa den Domfældte fri, ſaa at jeg bryder ud med Yttringer om, at der er Intet, ſom gjør ſaa flet Indtryk paa Almenheden, ſom en Seen gjennem Fingre med, at en mægtig Mand rives ud af Retfærdighedens Kløer. Om Beſættelſen af Nedenæs Fogderi opſtaar ogſaa langvarig Strid. Hellieſen har indſtillet E. Frøſtrup. Riddervold og Haffner gaa med ham. Stang, Bretteville, Meldahl og jeg ſtemme for Magnus. Sagen udſættes, da den Sidſte gjennem ſin Commisſionær

skal opfordres til at erklære, om han ikke vil træde tilbage for Frøstrup, for hvem Ordførerne i Distrikt har søgt. Jeg skriver herom til Sibbern. Ved Besættelsen af Nordre Helgelands Foged-Embede driver Stang Fuldmægtig Jensen frem til No. 3.

21de August melder Telegrafen forskjellige Ordens-Meddelelser, som alle ere efter Stangs Forslag. Af disse angriber Morgenbladet nogle Dage efter Statsraad Brettevilles Storkors, Amtmand Arveschougs og Svoger Carstens Ridderkors, hvilken sidstes derimod tages i Forsvar af de andre Dagblade, medens Brettevilles ogsaa angribes af Aftenbladet.

22de—25de August. Fraværende paa Hedemarken, hvor jeg gjenseer alle mine gamle Bekjendte og møder mange venlige Ansigter og spores nogen, skjønt altfor liden Fremgang.

26de August bringes Besættelsen af Amtmands-Embedet under yderligere Discussion; man bliver staaende ved Assessor Rogstad, skjønt vi Alle nære Tvivl om, hvorvidt det er et heldigt Valg. Dagen efter har jeg en Samtale med Justitiarius Stabell om Rogstad, som han skildrer som en løs Person, medens han dog ikke vil yttre Noget, der kan forhindre hans Udnævnelse. Jeg har et Besøg af General Fleischer efter hans Tilbagekomst fra Skaane, hvor han flere Dage har været sammen med Kongen af Danmark. Han udbreder sig om hans Barnagtighed og Svineri, hvorledes han daglig beruser sig og majer sig ud med Ordener og uklædelige Dragter. Baron Wrede har skildret ham rigtig, mener han, ved at sige, at han har en Del Konge, en Del Barn og to Dele Svin. Naar han bliver drukken ved Bordet, pisser han paa sig og paa Gulvet. Fleischer troer ikke, at der endnu er afsluttet nogen formelig Defensiv Tractat med Danmark, men at vor Konge er bestemt paa at rykke derind i det Øjeblik, Tydskerne rykke ind i Holsten.

29de Auguſt. Stang bringer efter Opfordring fra Riddervold paa Bane, om man bør opfordre Birch-Reichenwald til at melde ſig til Amtmand i Nedenæs; han ſelv fraraader det. Ideen optages af Hellieſen og mig, og Stang ſynes at være den eneſte, ſom har derimod; men man vil ikke gjøre det uden at conferere med Hs. Majeſtæt, og derom mener man ikke der bør ſkrives til ham, uden vi Alle ere enige. Rogſtad indſtilles derfor. Stang bringer Skjelderups Sygdom paa Bane; han ſkal nu være opgiven af Lægerne. Hellieſen foreſlaar, at Poſten ſkal afſkaffes, og at vi ſkulle have en Bureauchef iſtedetfor; dette retter han under Discuſſionens Løb til en Expeditionsſecretær; Stang befejder denne Idee med Beſtemthed; mig forekommer den at have meget for ſig. Sagen udſættes.

2den September meldes os Skjelderups Død; men da Stang er ſyg, kommer Spørgsmaalet om hans Embede ikke under Discuſſion; derimod ſamles vi den

4de September hos Stang, hvor det foreløbig vedtages, at Expeditionsſecretær Lehmann ſkal conſtitueres — Bull og B. Nielſen bringes ogſaa paa Bane, men Lehmann vælges ſom den ældſte. Stang beretter os, at han fra Sibbern, ſom den 30te Auguſt er kommen tilbage til Stockholm, har havt to Breve om de Forhandlinger, ſom finde Sted angaaende en Defenſiv og Offenſiv Tractat med Danmark, hvorefter de forenede Riger ſkulle rykke ind i Danmark, ſaafremt Tydſkerne iværkſætte ſin Beſlutning om at beſætte Holſteen, og udtaler det Haab, at det vil lykkes det ſvenſke Miniſterium at formaa Kongen til ikke at gaa videre, end Tractaten med Frankrig og England af 1851 tilſiger, d. e. at forſvare Danmarks Integritet til Ejderen. Jeg udtaler Ønſket om, at Tydſkerne maatte kunne bringes til at tro, at en ſlig Overenskomſt var truffet mellem vor Konge og Danmark, da ſaadan Indbildning ſandſynligvis vilde forhindre Krigen.

Opdagelse af Morderne af Laxebonden Knud Nielsen Grøtte sysselsætter alle Gemytter.

5te September følges Skjelderup til Graven, hvor Stiftsprovst Jensen udtaler Ønsket om, at han hisset maatte faa se klarere, hvad hans Øje her ikke syntes at være ret opladt for. Vort Statsraadsmøde udsættes til den

7de September, hvor Stang atter taler om Alliance-Tractat med Danmark, som Gripenstedt med Neb og Kløer skal modarbeide, medens De Geer og Manderstrøm forsøge, om nogen passende Redaction skulde kunne udfindes, som ikke bandt os videre, end vi allerede ere bundne. Han mener, at Sagen først vil blive sendt til den Norske Regjerings Betænkning.

9de September bringes Spørgsmaalet om Statssecretær-Embedet atter under Forhandling. Stang meddeler foreløbig, at Byfoged Saxlund og Assessor Aall for ham have meldt sig som Aspiranter til Posten, og dette har betydelig Indflydelse paa Flerhedens Opfatning. Hellieſen har færdig to Forslag, det ene om, at Statssecretariatet skal overgaa til et Bureau under Revisions-Departementet, hvis Expeditionssecretær mod et lidet Tillæg skulde overtage Statssecretærens Forretninger, det andet om, at Statssecretæren fremtidig skulde have lavere Rang og Gage og staa under Første Statsraad. Mod det første udtaler alle sig, mod det sidste Stang, Riddervold og Bretteville, hvortil ogsaa Meldahl og jeg slutte os, saa at Hellieſens Forslag falder. Der udtales af Bretteville og mig, at vi ogsaa gjerne vilde se U. A. Motzfeldt som Statssecretær.

12te September. Efter Statsraadet forelæser Stang os, efter dertil nu erholdt Samtykke, hele Sibberns Brevveksling angaaende Forsvarstractaten med Danmark; det fremgaar deraf, at Manderstrøm, formodentlig paavirket af Grev Hamilton og Hs. Majestæt, har ladet sig engagere

mere, end man efter hans Klogskab og Forsigtighed skulde tro, idet han i Mødet i Kjøbenhavn den 29de f. M. foreløbig er kommen overens med Ministeren Hall om et Udkast til Tractaten; der var ingen af hans Kolleger, som vilde gaa saa vidt som han, og Gripenstedt havde holdt fast paa, at intet skulde gjøres uden efter Overlæg med nogen af Vestmagterne, og havde truet med at gaa af, hvis noget Modsat blev vedtaget. Hertil havde Kongen svaret: „Det troer jag forb. bra; han søker bare Anledn. til at gå af med éclat"; men da Kongen havde hørt, at Alle vare imod ham, havde han yttret, at han ikke nu kunde undvære sit nærværende Ministerium, og havde slaaet paa, at der maatte søges en Udvej. Der havde i denne Anledning været holdt en petit conseil paa Ulriksdal den 8de, hvor Manderstrøm, De Geer, Sibbern, Grev Hamilton fra Kjøbenhavn og Gripenstedt havde været tilstede, og hvor man efter 3 Timers tildels pinlige Discussioner var blevne staaende ved, at Forsvars-Forbundet med Danmark ikke skulde sluttes uden efter Tiltræden af nogen Stormagt, og at man skulde lade Danmark forstaa, at Hensynet til Rigsdag og Storthing krævede Sagens Udsættelse, og at der strax skulde sættes op en Note til London og Paris. Udkast til saadanne havde Manderstrøm discutteret i Beredningen den 10de, hvor ogsaa de norske Raader vare nærværende, og hvor man var bleven enig om Redactionen. Efter det i Kjøbenhavn foreløbigt vedtagne Udkast skulde vi, naar Danmark ansaa det nødvendigt, komme det til Hjælp med 20,000 Mand, som Danmark skulde underholde; men efter den Vending, Sagen senere har taget, formenes der, at hvert Land bør bære sine Udrustningsomkostninger, og isaafald vilde der maaske hos os blive Spørgsmaal om overordentligt Storthing.

14de September sammenkaldes vi til extraordinært Møde hos Stang, hvor denne forelæser os Manderstrøms

Exposé af Stillingen og af den Depeche, der var afgaaet til Paris og London, tilligemed Brev fra Sibbern, hvori antydes, at saavel Kongen som det svenske Statsraad havde udtalt Ønske om, at Stang og den Norske Regjering allerede nu vilde udtale confidentielt sin Formening om Sagen. Vi finde Stillingen langt mere fremskreden, end vi havde tænkt os; thi i den Depeche, som er affendt til Vestmagterne, er de forenede Rigers Optræden til Fordel for Danmark ikke gjort afhængig af Frankrigs og Englands engagement formel, men kun af deres assurance om moralsk Bistand og Bifald til de forenede Rigers Træden i Spidsen til Bistand for Danmark. Vi ere derimod af den Formening, at man paa Sagens nærværende Standpunct ikke burde afslutte nogen Forsvars-Tractat med Danmark, men udsætte hermed, indtil det viste sig, om ikke Stormagternes Intervention forhindrede Tydskerne i at iværksætte sin Trudsel om Execution i Holsten. Vi mene nemlig, at Tydskland kun lidet lader sig skræmme af den svensk-norske Alliance, og dersom Besættelsen af Holsten bevæger Danmark til at blokere de tydske Havne eller blot til at opbringe tydske Fartøjer, vil, forudsat at Alliancen med os er sluttet, vore Fartøjer ikke blive betragtede som neutrale, og hvis vi besætte de danske Øer, kan denne halve Krigstilstand komme til at vare saalænge, at vore Tropper kunne blive demoraliserede og Tydskland imidlertid faa samlet saavidt Flaade, at vi kunne blive tilføjede alvorlig directe Molest. Det besluttes, at Helliesen skal gjøre Udkast til Betænkningen. Denne foredrages efter Raadet den

16de September, men falder ikke ganske i Stangs Smag; den maa ogsaa erkjendes at gaa noget vel lige paa Tingen, og Stang lover at omarbeide den; vi sammenkaldes atter den

17de September, da Stang har sin Redaction færdig. Der discutteres da fornemmelig det Spørgsmaal,

om det — forudsat at Vestmagternes Svar ikke bliver bestemt fraraadende — er tænkeligt, at Kongen kan trække sig tilbage, hvilket vi ikke tør antage; men vor Betænkning affattes dog, som om hertil skulde være nogen Adgang. Discussionen fortsættes den

18de September og afsendes med Posten samme Dag. Af et Brev fra Sibbern, som kommer, efter at den største Del af Stangs Betænkning er renskreven, og hvori denne tilraader diplomatisk Forsigtighed, fremgaar det, at ogsaa Sibbern har ladet sig paavirke af sit Venskab og sine Hensyn for Manderstrøm, idet han nu kjendelig har gjort sig mere fortrolig med Alliancens Virkeliggjørelse. Efter Statsraadet den

19de September forelæser Stang os det Brev, han Dagen forud har skreven til Kongen, hvori han har udtalt sig saa aabent og stemmende med vor alles Betænkning, at det vækker almindeligt Behag. Forøvrigt discutteres i dette Møde en hel Time om Kjøbet af et Enkesæde til Præstegaard for den nye Præst i Aardal, da Stang mener, at Sagen ikke er formelt og lovmæssig nok behandlet af Riddervold, som ogsaa føjer sig efter Stangs Paastand.

23de September gjøres Indstilling om Christiania og Moss Postmester-Embeder, hvortil Oppen og Dietrichson indstilles. Stang forsøger at slaa fast, at man til Post- og Toldcasserer-Embeder maa indstille enten Post-Embedsmænd og Betjente eller Militære; men det viser sig strax, at man vanskelig kan opstille nogen Regel som ufravigelig, thi som No. 2 nævnes til disse Embeder Expeditionssecretær Aschehoug og Bureauchef Jonassen. Efter Raadet gjør Stang os bekjendt med et imandags modtaget Telegram fra Stockholm, hvorefter vor Depeche endnu ikke havde været Keiser Napoleon forelagt, men at Drouyn de l'Huys Dagen forud havde svaret den engelske Gesandt, at Frankrig i dette

Spørgsmaal vilde have sa libre action, hvilket kan udlægges baade gunstig og ugunstig for Vestmagternes Forening med os. Efter Statsraadet den

26de September forelæser Stang et Brev fra Sibbern, hvoraf synes at fremgaa, at der i Drouyn de l'Huys' ovenanførte Svar ligger den Mening, at Frankrig vilde have sig forbeholdt at handle uafhængig af Englands Optræden i Forening med Sverige. Det anføres ogsaa som Formodning, at det er Prinds Christian af Danmarks Frygt for, at den svenske Alliance skulde give Sverige for megen Betydning i Danmark, som har foranlediget en Underhaands Henvendelse fra Danmark til Lord Russell, hvilken har bevirket, at denne, allerede forinden han modtog den Manderstrømske Note, havde sat sig i Bevægelse med Hensyn til det dansk-tydske Spørgsmaal. Det fremgaar desuden af Sibberns Brev, at Manderstrøm har været tilbøjelig til at indgaa Alliancetractaten med Danmark af en Stræben efter at give Sverige politisk Betydning, idet han har frygtet for, at Frankrig og England skulde stræbe at ordne Sagen uden at tage Sverige med sig endog paa Raad — noget som vi Norske, der ere aldeles uden politisk Forfængelighed, naturligvis ikke ville være med paa.

29de September sammenkaldes vi til extraordinært Møde for at høre Indholden af Frankrigs og Englands Svar. Frankrigs er gunstigt, idet derfra loves Understøttelse, hvis de forenede Riger efter Udkastet til Alliancen blive nødte til at optræde activt; England siger, at det vil anvende ses bons offices for at forebygge Executionen, og hvis dette ikke leder til noget, vil det se Stridsspørgsmaalet afgjort ved almindelige Underhandlinger. Stang forelæser Brev fra Sibbern om det Indtryk, vor Memoire har gjort. Kongen har deri fundet Modstand mod sine Planer. Heller ikke Kollegerne i Stockholm ere ganske fornøjede med den. Wergeland, som

er hjemkommen Dagen forud, forklarer os, at det Standpunct, hvorfra vi have anskuet den hele Sag, er forskjelligt fra det, man har havt i Stockholm. Vi ere gaaede ud fra, at det var Danmark, som insisterede paa Alliancens Afslutning, og at man derfor burde benytte den Udvej, som frembød sig, for at udhale Sagen eller slippe fra den. Wergeland gjør opmærksom paa, at det var vor Konge, som i Skaane havde sendt Bud efter Hall og tilbød Alliancen. Uden at compromittere Kongen og Grev Manderstrøm, der adopterede hans Politik, kan vi derfor ikke trække os tilbage. Wergeland paastaar, at Alle i Stockholm har den Opfatning, at Alliancens Indgaaen vil væsentlig bidrage til at forebygge Tydskernes Execution, hvilket vi ikke have gjort. En Artikel i det danske Ministeriums Organ „Dagbladet" antyder ogsaa dette.

30te September foredrager Helliesen sin Indstilling om Nedenæs Fogderi, hvortil nu Magnus enstemmig indstilles, da han ikke har villet tage sin Ansøgning tilbage, og Helliesen har opgivet Frøstrup. Ligeledes foredrages Zahlkasserer-Posten, hvortil Finants-Departementet har indstillet L. Eger, C. Borchgrevink og H. Falch; Stang, Meldahl og jeg finde, at Sorenskriver Borchsenius ikke kan forbigaaes, Bretteville og Haffner vige Sæde paa Grund af Svogerskab. Riddervold stemmer med Finants-Departementet. Sagen gaar med Dissents.

2den October sammenkaldes vi til extraordinært Møde for at høre Sibberns Meddelelse, der gaar ud paa, at Conventionen skal afsluttes, dog saa, at det skal gjøres til udtrykkelig Betingelse, at Executionen i Holsten ikke skal betragtes som casus belli, og at Danmark ikke altsaa blot af den Grund skal erklære tydske Havne blokerede eller begynde Fiendtligheder. Man mærker, at Sibbern nu er saa indforlevet med Tanken om Alliancen, at han rent har glemt sit tidligere Standpunct; der tales nu væsentlig om, hvorvidt

Sagen nu ſtrax bør forelægges Rigsdag og Storthing. Derom opſtaar Discusſion. Riddervold og jeg holde paa, at Sammenkaldelſe af et extraordinært Storthing ikke bør finde Sted uden ſtreng Nødvendighed. Helliesen og Haffner forſvare den modſatte Side; Stang ſynes vaklende, men helder dog meſt til Helliesen; han lover kun at udtale ſig for Sibbern i eget Navn.

• 3die October. Wergeland og jeg anmelde, at vi have overtaget vore nye Departementer den 1ſte; Meldahl er ſamme Dag afreiſt til Stockholm. Haffner modtager Telegram om, at hans Ankomſt til Stockholm ikke behøver at være paa Dagen, hvilket vi udlægge ſom Bevis paa, at Stemningen derinde ikke er ſaa preſſerende. Riddervold foredrager Værø Sognekald, hvortil han ikke har driſtet ſig til at indſtille Paſtor Crøger; men Stang mener, at man bor vove et Forſøg med denne Mand, ſom ikke kan beherſke ſit Sind; han faar Bretteville med ſig. Sagen gaar med Diſſents.

5te October ſammenkaldes vi til at høre den franſke og engelſke Depeche, af hvilken vi ikke finde nogen ſaa lovende for vor Konges Politik, ſom tidligere er os foreſpeilet. Drouyn de l'Huys udtrykker ſin Glæde over, at Forholdene ikke ſtille ſig ſaa betænkelige for Danmark, ſom den Manderſtrømſke Note ſkulde lade formode, og opfordrer til Klogſkab og Forſigtighed, ſaa at ikke Krig ſkal fremkaldes, men giver intet udtrykkeligt Tilſagn om activ Biſtand. Lord Ruſſell lover, at England ſkal anvende ſine bona officia, og ſtiller i Udſigt, at Differencen kan blive afgjort ved en almindelig Congres. Begge Depecher falde ſammen deri, at de ingenlunde anerkjende Sverige ſom ligeſtillet med Veſtmagterne med Henſyn til Londonnertractaten, men betragte os mere ſom Parti i Striden. Sibbern meddeler, at Manderſtrøm nu er beſtemt paa at opfordre Danmark til at erklære, om det efter diſſe Veſtmagternes Udtalelſer, og naar Executionen

i Holsten ikke skal betragtes som casus belli, ønsker vor Alliancetractat afsluttet; dersom Danmark svarer ja hertil, anser han os bundet, og efter Statsraadsmødet den

7de October forelæses et nyt Brev fra Sibbern, hvorefter den svenske Regjering har givet sit Minde til dette Skridt. I dette Møde foredrager jeg en Indstilling om Trykning af Odelsthingets Jurylov-Beslutning og den Kgl. Prop. til Criminal-Proces, hvilket naturligvis vil vække meget Brøvl, da Riddervold, Haffner og jeg helst saa denne Forføjning ugjort, Hellieſen vil have en ræsoneret Fremstilling af Sagens Stilling, og Stang vil have Præmisserne omarbeidede, hvilket han antyder at Hellieſen kunde gjøre, hvorover jeg føler mig stødt og tager Sagen tilbage. Haffner foreslaar nedsat en stor Befæstnings-Commission, hvilken vi Andre knurrende gaa ind paa. Ligesaa Haffners Indstilling om Kgl. Udnævnelse, Rang og Gageforhøjelse for Værksmester Steenstrup, hvilken Forføjning vi mene ialfald bør betragtes personlig for Steenstrup, da det er uvist, om hans Eftermand bør nyde de samme Vilkaar.

10de October. Møinichen tager atter Sæde i Raadet, Haffner samme Dag reist til Stockholm. Stang meddeler os, at han har modtaget Underretning om, at den foran omtalte Depeche fra Manderstrøm til det danske Cabinet nu er afgaaet. Møinichen bemærker, at Kongen bestemt forudsætter, at Alliance-Tractat vil blive afsluttet, og at denne vil forebygge Krigen med Tydskland. Vi haabe, at Sagen iallefald vil blive draget ud, til Rigsdagen er opløst, hvilket skulde ske ved denne Maaneds Udgang, men sandsynligvis vil drage noget længere ud. Jeg har en Indstilling gaaende ud paa Negtelse af egen Begravelsesplads for Kvækerne i Røldal, som Præst, Provst, Bisp og Kirke-Departementet har udtalt sig imod. Jeg forsøger at omstyrte min egen Indstilling og giver Kirken Hip for dens Intolerance, men jeg faar ingen med mig.

14de October forelæser Stang os den Manderſtrømſke Depeche til Danmark, ſom efter at have gjengivet Hovedindholdet af den franſke og engelſke Note og forklaret, at Rusland ogſaa beſtemt har udtalt ſig for Opretholdelſen af Danmarks Integritet overensſtemmende med Londonertractaten, gaar ud paa at forklare, at Executionen i Holſten ikke er casus belli, og at Danmark derfor, derſom det inſiſterer paa Alliancen med os, maa beſtemt erklære, at det ikke i Anledning af Executionen vil rykke ind i Holſten, erklære Blocade af de tydſke Havne eller opbringe tydſke Handelsſkibe; den gaar fremdeles ud paa at viſe, at det for de forenede Riger er forbundet med adſtillig Ulempe nu at afſlutte nogen Tractat, da Sagen maa forelægges Nationalforſamlingerne og Sverige har et ſtort udenlandſt Laan at optage; den tilraader derfor at udſætte Sagen, idet den giver en beſtemt Tilſikring om Biſtand i Tilfælde af Angreb fra Tydſklands Side, men ſlutter med, at han perſonlig anſer ſig bunden til at tilſtyrke Alliancen, hvis Danmark inſiſterer derpaa. Stang meddeler mig, at Sibbern er bleven lidt ſtødt paa ham for et Udtryk, han har brugt i ſin Brevvexling om Mangel paa Omtanke. Stang meddeler tillige, at Manderſtrøm har ſkrevet en ſærſkilt Note til Danmark om den Fælledsforfatning, ſom er forelagt Rigsraadet for Slesvig og Kongeriget, og hvori han har opfordret til Forſigtighed fra Danmarks Side for ikke ved en altfor provocerende eller æggende Handlemaade at fremkalde Krigen, og hvori er gjort opmærkſom paa, at vort Tilſagn om Underſtøttelſe ſlutter ſig [til] den Situation, ſom var i Sommer, ikke til, hvad den ved Danmarks Paagaaenhed kan blive. Aall indſtilles til Statsſecretær, hvortil Monrad, Chr. Holſt og Ph. Hanſteen ogſaa have meldt ſig; der nævnes Intet om, hvem man næſt den Indſtillede vilde have, uagtet jeg fremfører Holſts Begjæring om at faa en mention honorable.

17de October. Stang meddeler mig, at det er ham betroet, hvorledes Kongen vil have Alliancen med Danmark og arbeider til dette Maal imod Regjeringen, siger at ville skrive til Sibbern, at han ikke skjøtter om slige Underhaands-Meddelelser, som han ej kan discuttere med sine Kolleger. Lieutenant Daae indstilles til Slotsforvalter, idet Kammerherre Rustad skydes tilside som alt for fornem til Posten. Pastor Vibe i Røldal indstilles til ref. Cap. i Fredrikstad, uagtet Stang taler for P. Ankers Svigersøn, Møller, der har Anciennetet foran Vibe; men Hellieſen gjør Udslaget imod Møller. Man begynder at discuttere Medlemmerne af den store Værnepligtscommission, og Wergeland forsvarer den Mening, at der nu ikke bør indsættes i Commissionen Nogen, som tidligere har behandlet disse Spørgsmaal, og foreslaar i Henhold hertil Klouman, Beichmann, Mynster, Fr. Næser, S. B. Mejdell og Klingenberg, O. J. Broch, Schwartz, Cand. Heyerdahl, Hammerstad og Grave; Sagen udsættes og optages igjen den

21de October, da man beslutter at vælge Lundh og Ræder istedetfor Klouman og Beichmann, at udelade Klingenberg og Grave og tage Chr. Fasting og S. Strøm istedetfor Schwartz og Heyerdahl. I dette Møde optager Stang paany Spørgsmaalet om Trykning af Jury-Beslutningen og foreslaar, at den aldeles ikke skal omdeles, men kun holdes tilfals for en Bagatel, men dette vinder ikke videre Bifald; derimod foreslaaes en Middelvej, at sende Amtmændene en 50 Exemplarer til Fordeling iblandt dem, som antages at interessere sig for Sagen. Denne udsættes atter. Jeg bringer paa Bane Decisionen angaaende Ansvar for Honorar til Regjerings-Advocaten for det beneficerede Gods's Sager, hvilken indirecte gaar ud over mig, som har bevirket Regj.-Adv. ansat uden at tage Forbehold herom. Hellieſen foreslaar, at man skal procedere med Dunker, hvilket jeg modsætter

mig, og heri erklærer Stang sig den følgende Dag enig efter at have læst Dunkers Betænkning over Sagen. Efter Mødet forelæser Stang et Brev fra Sibbern, hvoraf vi erfare, at Tractaten vil blive affluttet trods de stærkt fraraadende Udtryk i Manderstrøms Note til Kjøbenhavn af 5te ds. Sibbern oplyser, at man nu er betænkt at give Stænderne Meddelelse om Tractaten uden at ægte nogen Bevilling eller anden Beslutning fra dem, og opkaster Spørgsmaal, hvad der isaafald skal gjøres med Hensyn til Storthinget. Stang siger, at han vil svare, at dette Spørgsmaal maa staa aabent, indtil vi faa Tractaten at see. Det vedtages i Anledning af Underhandlingerne med Frankrig, som i næste Maaned endelig skulle begynde, at vi bør indgaa med en Indstilling, hvori vi reservere os med Hensyn til, at Gripenstedt har faaet udvirket, at Sverige ikke vil gjøre fælleds Sag med os, hvad Tonnagen angaar, fordi de svenske Læsteafgifter ere billigere end de norske, da muligens vi kunne gaa lavere end Sverige med Hensyn til Toldnedsættelser paa Brændevin og Silke.

24de October. Sagen angaaende Trykning af Jury-lov-Beslutningen foreslaaes af Stang udsat til Foraaret, hvilket jeg naturligvis med Fornøjelse gaar ind paa. Stang antyder, at han vil høre Amtmand Aalls Formening om Hensigtsmæssigheden af den hele Forsøjning. Efter Raadet forelæses Brev fra Sibbern, hvori han foreløbig meddeler Indholdet af en Depeche fra Hall, hvori denne, efter en hel Del smukke Talemaader om Skandinavismen og den Betydning, Alliance-Tractaten vil have paa denne, udvikler, at Tractaten vil støtte den danske Regjering baade indadtil og udadtil, saa at den danske Regjering maa insistere paa, at Tractaten bliver affluttet, uagtet han erkjender, at Spørgsmaalet om Tiden ej er saa presserende, da Lord Russell har fremsat for Forbundsdagen i Frankfurth sit bebudede Mæg-

lingsforslag og det saaledes i ethvert Fald vil tage sin gode Tid, inden der kan blive noget af Executionen. Hermed forekommer det os lidet stemmende, hvad Sibbern yderligere meddeler, at der allerede som igaar skulde være holdt ministerielt Statsraad, hvori Sagen skulde besluttes sendt til den Norske Regjerings Betænkning. Da vi i Tilfælde af, at Tvisten om Slesvig udgik til Behandling af en Congres, som Medundertegnere af Londonnertractaten vilde komme til at tage Del i denne, synes det lidet forstandigt, at vi allerede paa Forhaand gjorde os til Parter i Sagen ved at slutte Alliancetractaten med Danmark. Vor Mening vilde isaafald tabe sin Vægt.

Den 26de October sammenkaldes vi til Møde hos Stang, som beretter, at han nu har faaet Sibberns Samtykke til at meddele os, at det er vor Minister i Kjøbenhavn, Grev Hamiltons Erklæring om at ville søge sig entlediget paa Grund af den forandrede Tone i den Manderstrømske Note af 5te October, som har bevæget den svenske Regjering til at betragte Alliance-Tractatens Afslutning som en fait accompli. Denne Depeche havde forekommet Grev Hamilton saa compromitterende for sig, at han havde beholdt den lige til den 14de October uden at forelæse den for Hall og først gjort dette efter udtrykkeligt Paalæg fra Kongen. Denne Sidste betragtede iøvrigt nu Tractaten blot som Opfyldelse af et forhen givet Tilsagn, uden fjerneste Tanke om, at det vilde lede til Krig med Tydskland. Kongen havde forelæst Sibbern nogle Strofer af et Brev fra Keiser Napoleon, hvori denne udtaler, at Krig imellem Danmark og Tydskland nu for enhver Pris burde undgaaes, da man havde vigtigere Ting at tage vare paa. — Han (Napoleon) vilde ikke stride med hele Tydskland, saasom han tilligemed England arbeidede paa at vinde Østerrig for en Krig med Rusland for Polen; det var nu Nationaliteternes Tid, derfor

maatte man arbeide paa den polske Nations Opreisning. Sibbern tilføjer, at Tractat-Sagen først vil blive behandlet i combineret ministerielt Statsraad den 27de, saa at Sagen ikke vil kunne være her før den 1ste November. Da det nu gjælder en Tractat, som blot kan lede til Krig, men sandsynligvis ikke vil gjøre det, og det desuden for Øjeblikket kun gjælder at give Grev Hamilton Fuldmagt til at aabne Underhandlinger herom, behøver ikke Rigsactens § 4 at paaberaabes, naar vor Betænkning over Sagen forlanges.

31te October. Møinichen forelæser en Foreſtilling fra Haffner om Nødvendigheden af at gjenoprette Expeditions-secretær-Embedet i Marine-Departementet, som for 2 Aar siden blev smeltet sammen med Post-Departementet og kunde lade sig gjøre da, fordi den daværende Chef beherskede begge Brancher. Møinichen kan ikke istemme Nødvendigheden af nu at gjøre Forandring, og Stang gjør opmærksom paa, at ved denne Forføjning vil det Offentlige paaføres samme Udgifter som ved den tidligere Lønning af General-Post-Directøren. Vi mene alle, at Forandringen ikke bør indføres nu, men i bekræftende Fald først foreslaaes for næste Storthing; hvis Haffner nødvendig tiltrænger Hjælp til Forberedelse af Sagerne til næste Storthing, faar han antage en midlertidig Assistent.

2den November komme vi sammen hos Stang for at høre det bebudede Foredrag fra Manderstrøm om den danske Alliance. Dette paaberaaber en Depeche af 5te August, som vi ikke før have kjendt, fra Manderstrøm til H. Hamilton, hvori allerede Sagen har faaet den Retning, som den nu har, og hvori der overalt tales om, hvad Kongen har yttret og villet. Vi se forøvrigt af Indstillingen, at Betingelserne for vor Rykken i Marken nu ere indskrænkede til det ene Tilfælde, at Tydskerne angribe Danmark ved at rykke ind i de egentlig danske Lande. Stang forelæser ogsaa

et Brev fra Kongen, hvori han med særdeles Præciſion udtrykker ſin Beſtemmelſe i denne Sag, og hvori han lægger Vægt paa, at han ſom Unions-Konge iſær maa vælge den af ham fulgte Politik, da hans Rige Norges Intereſſer iſær fordrer, at Danmarks Nationalitet opretholdes, for at vi ikke ſkal ligge under for Sverige. Er denne Tanke oprigtig ment, ſaaviſt ſom den er rigtig, gjør den ham megen Ære! Vi diſcuttere Sagen i dens Almindelighed og ere alle paa det Rene med, at den, der beſtemt vil fraraade Alliancen, ikke vel kan blive ſiddende i Raadet. — Helliesen tager Documenterne til ſig for at overſætte dem og forberede vor Betænkning, ſom vi mene bør være færdig til næſte Uge.

4de November. Efterat blot nogle presſerende Sager, hvoriblandt Statsſecretær Aalls Conſtitution til at vedblive i Høieſteret til Aarets Udgang, ere afgjorte, gaar Stang over til at omhandle vor Tractat-Sag og meddeler først et Ziffertelegram fra igaar, hvorefter Danmark lader til at ville antage de garanterende Magters Mægling, og hvori vi anmodes om ej at afgive vor Betænkning, forinden Viſhed herom kan haves, hvilket antages at ville ſke med Søndags-Poſten. I Brev af 31te meddeler Sibbern, at der er nogen Udſigt til, at Executionen ikke vil blive iværkſat, men antyder tillige Muligheden af, at det Hallſke Miniſterium kan komme til at gaa af, da det lader til, at dets Rigsdags-Forſlag ikke gaar igjennem. Derefter gaar Stang over til at foredrage ſit Udkaſt til Betænkning, hvori ſiges, at vi efter Noten af 5te October og Danmarks Svar ikke uden at tilſideſætte Rigets Ære og Værdighed kunne vægre os for at afſlutte Alliancen, men hvori der tilføjes adſkilligt om, at Sagen bør udſættes, hvis Mæglingen antages, og hvori der paaviſes Faren ved, at Tractaten er ſluttet paa en ubeſtemmelig Tid; mod dette Sidſte gjør jeg Indvending, og Helliesen inſiſterer derpaa; det viſer ſig under denne

Discussion, at Møinichen, Wergeland og jeg ere mere prononcerede for Tractaten end Riddervold, Hellieſen og Stang. Riddervold, ſom med Stang i 1848 har udtalt ſig imod Alliancen med Danmark, optager Stangs Ide om, at det kunde antydes, hvad der nu bevæger dem til at modificere deres Mening, nemlig Henvisning til Londoner-Tractaten; men denne Mening opgives igjen. Brettevilles har neppe nogen ſelvſtændig Mening, men følger Stang i tykt og tyndt. Der opkaſtes Spørgsmaal, om det ſkal antydes, at vi allerede underhaanden har udtalt os om Sagen; men dette opgives aldeles. — Stang meddeler os, at O. J. Broch vil deltage i Værnepligts-Commisſionen, medens Wergeland meddeler, at Lundh ikke hertil er villig, hvorfor det beſluttes at tage Klouman og Beichmann dertil.

7de November. Efter Statsraadsmødet discutteres atter Udkaſtet til Betænkningen; men denne vedtages først den

9de November, baade i Formiddags- og Eftermiddagsmøde. Betænkningen bliver meget ſnau, fordi den ſkal omfatte de to divergerende Meninger i Raadet, ſom ovenfor er antydet. Møinichen gjør lige til ſidſte Stund Forſøg paa at gjøre Udtrykkene mere milde eller paa at føre dem over til vor Side, Hellieſen befeider dette.

14de November. Heftig Strid om en Bagatel, nemlig om Compagnichirurger ſkulle betragtes ſom berettigede til Forflyttelſe efter Anciennitet eller efter aaben Concurrence. Jeg forſvarer med Wergeland den første Mening, forſaavidt angaar de allerede anſatte Compagnichirurger; men med et rinder det mig ihu, at jeg allerede iſommer ſom Chef for Armee-Departementet har anvendt den modſatte Forſtaaelſe. Derved afbrydes Striden.

16de November indløber Telegram fra Kjøbenhavn om Kong Fredrik den VII's Død og Chriſtian den IX's Thronbeſtigelſe, ligeledes om, at Rigsraadet har vedtaget Grundlovs-

Bestemmelse om en Fælledsforfatning for Slesvig og Kongeriget. I Raadet den

18de November discutteres om Følgerne af denne vigtige Forandring og meddeles, at den nye Konge har vedtaget Rigsraadets Beslutning. Stang forelæser Brev fra Sibbern, som siger, at han vil forstaa vor Betænkning, som om vi freidig have tilraadet Alliancen, og siger, at Kongen har opfattet den paa samme Maade og derfor er vel fornøjet med den; Sibbern bemærker nok, at den er tvetydig, men troer ej at burde forstaa dette. Stor Discussion om et Forslag fra Haffner om Gjenoprettelsen af Expeditionssecretær-Embedet i Marinen, hvilket Møinichen ej har Hug paa at bære frem, da han mener nok at kunne klare sig det Aar, han skal bestyre Departementet. Stang har allerede i et tidligere Møde udtalt sig imod denne Idé og derom tilskrevet Haffner, men det lader til, at denne Sidste har sat mange Kræfter i Bevægelse for at drive sin Sag igjennem og navnlig erholdt Kongens Samtykke; thi Stang siger, at han nok vil gaa med, hvis Møinichen vil gjøre Indstilling. Jeg egger Møinichen op til ikke at rage Kastanierne af Ilden for H. og hentyder til, at vi dog ikke bør give vore Modstandere det Vaaben ihænde, at de kunne sige, at Ketils Udtrædelse har paaført det Offentlige forøgede Lønninger. Stang mener, at Gen.-Post-Direction bør foreslaaes gjenoprettet for næste Storthing, saaledes at Regnskabernes Revision og Decision atter lægges tilbage til Revisions-Departementet. Sagen udsættes.

21de November. Stang gjør opmærksom paa, at det sikkert er en Misforstaaelse, naar vore Blade have meddelt, at Kongen af Danmark har sanctioneret Fælledsforfatningen for Danmark og Slesvig. Prindsen af Augustenborgs Arve-Prætensioner paa de tydske Hertugdømmer og Slesvig omtales; vi ere enige, at for os stiller Sagen

sig saa, at vi kunne sige, „Jo galere, jo bedre"; thi dersom Tydskland virkelig anerkjender disse Prætensioner og af den Grund anfalder Danmark, saa maa Vestmagterne aabent gjøre fælleds Sag med Norden for at forsvare Danmarks Rettigheder. Stang forelæser et Brev, som han har tilskrevet Hs. Majestæt om, at Alliancen under de nu indtraadte Forhold ikke bør sluttes, forinden Vestmagterne paany ere opfordrede til at erklære om, hvorledes de nu betragte Forholdet; thi nu ser det ud til, at Tydskland vil bekrige Danmark paa Grund af den antagne Fælleds-Forfatning eller de Augustenborgske Arveprætensioner, og det er jo et forskjelligt Fundament fra det tidligere Forhaandenværende. Dette bestrider jeg, forsaavidt Fælledsforfatningen angaar. Jeg synes i det Hele ikke videre om dette Brev, som Stang har skrevet uden noget Overlæg med Kollegerne, hvilket han og erkjender er Tilfældet. Discussioner med Wergeland angaaende en Forandring i Planen for Generalstaben, som Flerheden finder uantagelig, fordi den streifer ind paa Grundlovens § 22, idet Wergeland vil, at dens faste Officierer skulle staa surnumerære, ikke som nu i Brigaden, men i Armeen, og beskikkes til Posterne i Staben med Forpligtelse til efter Kongens Bestemmelse at modtage anden Ansættelse i ikke lavere Grad end den, de i Staben have indehavt. Stang mener, at man godt kan hjælpe sig med den nu gjældende Regel, da man paa Grund af, at de [staa] surnumerære i deres Brigader, har Adgang til at faa dem ud af Staben, naar man finder det hensigtsmæssigt. Sagen udsættes. — Strid om et nyt Apothek i Stavanger, hvorpaa Bretteville har andraget, og som tiltrædes af Møinichen og mig, medens Stang, Riddervold, Wergeland og Hellieſen ere derimod, hvorfor Bretteville tager sin Indstilling tilbage. Stang omtaler den Idé, han tidligere har havt, at Staten skulde indløse de ældre reelle Privilegier, efterhaanden som de maatte

blive ledige, og lade de nye Indehavere i et langt Tidsrum forrente og afbetale dem.

25de November. Stang forelæser Telegram og Meddelelse fra Sibbern, som viser, at Kongen og Kabinettet har opfattet Alliance-Spørgsmaalet noget nær, som af Stang udviklet, idet den nye Konges Thronbestigelse, de Augustenborgske Arveprætensioner og Opgivelsen af Executionen i Holsten paa den tidligere Basis. har bragt Sagen paa et andet Standpunkt, som mere umiddelbart truer med Krig i Danmark. Hertil kommer Indbydelsen til Pariser Kongressen, som vor Konge har modtaget. Dette i Forbindelse med nogle Rigsdagsmænds Underhaands-Motioner har bevæget Kongen til i Mandags at foreslaa for Rigsdagen Bevilgning af 3 Millioner Rigsdaler til Forsvarsvæsenet. Disse Midler tænkes anvendte til Materiellets Udbedring og Befæstning af Indløbet til Stockholm og Carlskrona og behøver derfor ikke nødvendigvis at være fulgt af en lignende Begjæring til Norges Storthing. Herpaa vil imidlertid Kongen have den norske Regjerings Opmærksomhed henvendt, hvorfor vi beslutte at holde Møde paa Fredag, naar Posten fra Stockholm er ankommen. Hellieſen gjør heftige, som jeg synes unødige Indsigelser mod en Regulering af Arendal efter Branden, som heller ikke tages til Følge.

27de November forelæser Stang et Kgl. Dictamen af 23de d. M., hvori Kongen tilkjendegiver, at han, uagtet han for Sveriges Stænder har fremsat Proposition om extraordinær Bevilgning til Forsvarsvæsenet, dog ikke finder det nødvendigt at lade sammenkalde Storthing og begjære lignende Bevilgning af samme, men opfordrer Regjeringen til at tage under Overvejelse, om vort Forsvarsvæsen er i den Stand, at det kan møde et Opraab til at stille Tropperne paa Krigsfod. Et Brev fra Sibbern indeholder Commentar til Dictamenet; det forklarer, at det er Motioner paa Rigs-

dagen, som har bevirket dette Skridt, som uden saadan neppe vilde have fundet Sted. Sibbern oplyser ogsaa, at Stemningen for vor Deltagelse i Danmarks Strid er bleven betydelig afkjølet, især i Borgerstanden, og at der sandsynligvis under Discussionerne om den Kgl. Proposition vil fremkomme mange Udtalelser om, at Danmarks Sag ikke er vor. . Efter at det Kgl. Dictamen er meddelt Armee-, Marine- og Finants-Departementerne, besluttes det, at hver af disses Chefer skal afgive sin Udtalelse, og at den samlede Regjering derefter skal afgive en Betænkning efter det Kgl. Dictamen. Hellieſen opkaster Spørgsmaal, om ikke dette strax bør publiceres for at berolige Gemytterne; denne Mening deles af Møinichen, Wergeland og Riddervold, men bekjæmpes af Stang og mig. Stang gjør opmærksom paa, at det modsatte vilde blive Følgen, og at Dictamenet, nedskrevet med Sibberns egen Haand, bærer Præget af en hemmelig Sag, som han i intet Fald vil publicere uden derom at have confereret med Statsraads-Afdelingen i Stockholm.

2den December. Stang forelæser Brev fra Sibbern, hvori meddeles, at han efterat have talt med Kongen henstiller til os, hvorvidt vi ville offentliggjøre det ovenmeldte Dictamen; men da imidlertid Morgenbladet allerede som Rygte har berettet dets Indhold, beslutte vi, at det for det Første kan forblive derved. Sibbern meddeler endvidere, at Manderstrøm, foranlediget ved et Telegram fra den Russiske Regjering om, at denne ikke ansaa Stormagterne forpligtede til at forsvare Danmark i Besiddelsen af Hertugdømmerne, med mindre dette strengt opfyldte dets Forpligtelse til at opretholde Status quo i 1851, og altsaa lod den nylig vedtagne Fællesforfatning ugjennemført, havde forespurgt hos England og Frankrig, om dette ogsaa var deres Opfatning af Forholdene; at der herpaa var indløbet bekræftende Svar, og at han derfor havde meddelt vor Gesandt i Kjøbenhavn Instructioner overensstemmende hermed. De andre Magter skulde ved at

complimentere den nye Konge i Danmark udtrykkelig tilføje, at dennes Anerkjendelse og Thronfølgens Opretholdelse var knyttet til Betingelsen af, at Slesvig ikke incorporeredes i Danmark; men da vor Regjering allerede har udført denne Høfligheds-Act uden nogen saadan Betingelse, saa skulde vor Gesandt meddele det Danske Hof, at Sverig & Norge ikke kunde handle til Danmarks Bevaring uden i Harmoni med de øvrige Magter, der have underskrevet Londoner Tractaten. Man ser saaledes, at vor udenrigske Politik er væsentlig dreiet om; thi herved har man jo forladt det Fundament, hvorpaa Underhandlingerne med Danmark siden Juli Maaned d. A. have været ledede. Vi ville nu sandsynligvis faa Bekyldning for tidligere at være ledede af dynastiske egennyttige Motiver, som ikke længere have nogen Kans til at fyldestgjøres, efter at den nye Thronfølge er bleven Virkelighed. I Anledning af en Indbydelse til Statsraadet om at deltage i Jernbane-Arbeidernes Aabning i Drammen den 4de og en Fest, som Communen i den Anledning giver, beder jeg om med Statsraad Riddervold at faa være hjemme, da jeg ikke ynder denne unødige Tilstelning. Under en frygtelig Storm komme de festreisende Kolleger hjem Løverdag Aften, og Alt er gaaet godt af, som Aviserne for samme Dag berette.

9de December. Stang forelæser en Depeche fra Grev Manderstrøm til vor Minister i Kjøbenhavn, hvori paa en Opfordring fra Hall om nu at afslutte Alliancen svares, at Situationen nu er saaledes forandret, at Sverige har besluttet kun at handle i Forening med de øvrige for Londoner Tractaten garanterende Magter; thi nu er der ikke længere Tale om Execution i Holsten paa Grund af Patentet af 30te Marts, men en Successions-Krig, som Tydskland truer med, og da kan Sveriges Bistand alene ikke antages at være tilstrækkelig, men Vestmagternes Optræden maa oppebies.

Fra Tydskland ere Beslutningerne voldsommere og voldsommere, og det ser ud, som om Danmark skal møde dem alene. Der opstaar langvarig Discussion om Formen for den Betænkning, vi skal afgive om vore Forsvarskræfters Tilstand. Stang vil have den indrettet saa, at hele Regjeringens Indstilling kan offentliggjøres, idet Militær-Departementernes Indstilling kun skal følge som Bilag. Hellieſen mener, at man ikke bør være for saar med, hvad man offentliggjør; jeg minder om det gamle franske Ordsprog om »son linge sale« og troer, det vilde gjøre et daarligt Indtryk, om Ud- og Indland skulde læse om vore 17 Kanoner, 1 Korvet &c. &c., og holder paa Stangs Forslag; dette bestrides især af Møinichen, som har sin Betænkning færdig i Udkast. Striden fortsættes, indtil ogsaa Wergeland kan faa sit opus istand. Han slaar paa, at man bør benytte Anledningen til at forbedre Forsvarsvæsenet, hvorimod jeg ivrig protesterer. I Anledning af en Meddelelse om, at Politimester Gram er udnævnt til Byfoged og Sorenskriver i Hamar, hvortil Advocat Kraft enstemmig var indstillet herfra, oplyser Stang, at det er Haffner, som især har insisteret paa Grams Udnævnelse, og at Meldahl har understøttet ham.

12te December. Wergeland foredrager sin Udsigt over Forsvarsvæsenets Tilstand, som paaviser, at vi især mangler Underbefalingsmænd, efter hans Paastand over 1300. I Tilfælde af Udrykning kunde disse tilvejebringes ved at bevæge de mere dannede Mænd af Reserven og Linien til at tjene frivillig uden Godtgjørelse ved Linien, saa at de i Tilfælde af Udrykning kunde benyttes; desuden mener han, at der bør oprettes midlertidige Underofficersskoler i alle Garnisoner, saa at man i Løbet af 3 Maaneder kunde faa den føleligste Mangel afhjulpen. Hvad Materiellet angaar, da er det væsentlig nogen Beklædning samt Oprifling af Kanoner, som mangler; hvis man paa engang skulde sætte

vor hele Styrke i marschfærdig Stand, vilde udkræves 400 à 500 000 Spd., men afhjælper man blot de føleligste Mangler, kan det ske ved et Forskud paa Budgetaarets Bevilgning af $1^1/_2$ Hundretusind Dl. Da der ikke længere insisteres paa Offentliggjøren af det foran berørte Dictamen, antages Hensynet hertil ej at burde faa Indflydelse paa Sagens Form. Stang oplæser Brev fra Sibbern, hvori denne udtaler den Formening, at ingen dansk Minister kan være med paa at tilbagekalde Fælledsforfatningsloven af 18de November, og at derfor heller ikke vor Regjering i dens Noter til Danmark bør slaa paa den Streng eller støtte vor Politik til en saadan Forudsætning. Stang læser tillige sit Svar til Sibbern, hvori han har paavist, at Manderstrøm allerede tidligere har i en Note til St. Petersburg udtalt sit Bifald til en Politik, som Sibbern skildrer som forkastelig, og hvori holdes fast ved, at Sverige i denne Sag i intet Fald bør skille sig fra Vestmagterne. Paa Opfordring om at erklære, hvorvidt vi dele hans Synsmaade, svarer jeg, at jeg henholder mig til Sibberns Udtalelser, idet jeg mener, at den paapegede Vending i Manderstrøms Note blot er en Høflighedsphrase, som ikke paadrager hans Regjering nogen Forbindtlighed til at handle derefter, og overhoved er jeg enig med Sibbern i, at dersom Danmark bliver staaende alene i alvorlig Kamp mod tydsk Overmagt, at Sympathien for dette Rige bliver saa stærk, allenfals i Norge, at Regjeringen vanskelig kan staa imod. I et Møde af akademiske Borgere samme Aften i Studenter-Samfundet vedtages med stor Pluralitet (304 c. 120) en varm Addresse til Brødrene i Upsala og Lund angaaende Sympathi for Danmarks Sag, hvorunder mange ældre Mænd saasom Dunker, Professor Faye, Aschehoug og Monrad udtale sig for Addressen, medens især yngre Studenter, navnlig Vibe, udtale sig derimod.

16de December. I Raadet lægges sidste Haand paa Betænkningen om Forsvarsvæsenets Tilstand, og Wergelands Udkast antages med endel af Hellieſen foreslaaede Modificationer, som især gaa ud paa at fjerne fra Betænkningen enhver Antydning om, at der skulde være Spørgsmaal om enten vore hele Styrke eller en bestemt Del deraf. Stang holder længe paa, at vi skulle gaa ud fra Forudsætningen om Opstillingen af 6000 Mand, hvoraf jeg formoder, at han har faaet en Meddelelse fra Stockholm, som han holder for sig selv, om at der især var Spørgsmaal om en saadan Styrke, men han gaar over til Hellieſens Redactions-Forslag. Jeg forelægger et Spørgsmaal, om Fordringen til, at en civil Embedsmand ikke, førend [han] har staaet visse Aar i sin havende Stilling, bør indstilles til Forflyttelse, bør gives Anvendelse paa Højesterets-Assessorer, hvilket jeg mener bør besvares bekræftende; heri er Riddervold enig, men de øvrige udtale sig med større og mindre Styrke for den modsatte Mening. Anvendelse har Spørgsmaalet paa Assessor Platou, som efter 1½ Aars Tjeneste i Højesteret vil være Sorenskriver i Næs. Samme Dag melder et Telegram fra Stockholm til Kjøbenhavn og derfra til os, at vi nu skulle møde frem med 22 000 Mand og „Han selv". I et Selskab meddeler G. A. Krohg mig, at der virkelig i Kjøbenhavn er et Parti, som arbeider paa Revolution d: paa at vælge Carl eller Oscar til Konge, og at en svensk Possessionat Rosenmüller, som om Vinteren lever i Kjøbenhavn, har skrevet til ham og [spurgt om,] hvorledes Stemningen for en saadan Idé er her? Krohg beretter mig, at han har svaret, at det ikke maa ventes her at finde Sympathi for noget, der indeholder Brud paa Tro og Love, og heri har han da visselig fuld Ret. Julius Schmidt beretter om, hvorledes det gik til, at Bretteville blev baaren paa Guldstol efter Middagen i Drammen; der var en drukken Dilletant ved Navn Madsen,

ſom bragte det paa Bane, fordi Bretteville ingen Skaal havde faaet ved Bordet, og da man vidſte, at Madſen, naar han i den Tilſtand blev modſagt, brugte Næverne, føjede man ſig efter ham.

19de December. Jeg meddeler Stang om det i Kjøbenhavn exiſterende Parti, ſom arbeider paa at vælge vor Kongefamilie, for at høre, om han kjendte noget til Samme, og han bekræfter Rigtigheden heraf, idet han fortæller mig, at Sibbern har ſkrevet til ham herom. Stang og Riddervold glæde ſig over det korte ironiſke Svar, ſom Studenterne i Lund have givet paa vore Studenters Adreſſe, nemlig at de nære Sympathi for Danmark, men have fuld Fortrøſtning til Konge og Regjering; de harcellere ogſaa med det Møde, ſom ſkal holdes iaften paa Børſen. — Bretteville forelæſer Brev fra vor Udſending til Paris, Bernhoft, hvorefter Udſigterne for Afſlutningen af en Tractat med Frankrig ere gode, ſkjønt Fordringerne til Toldnedſættelſer hos os ere ſaa ſtore, at Hellieſen yttrer Frygt for, at vi kunne indgaa paa dem. For Sveriges Vedkommende mener Bretteville, at Gripenſtedt er bleven ſaa ivrig paa Frihandels-Theoriernes Gjennemførelſe, — iſær ved den Modſtand, han i den ſenere Tid har faaet — at han vil gaa meget vidt i Toldnedſættelſer, og videre end antaget paa Sagens tidligere Stadier.

23de December. Stang meddeler et Telegram, ſom han har modtaget fra Sibbern, om at Frankrig nu lader til at ville gribe ſig an for Danmarks Sag, medens derimod vor Legationsſecretær i London, Beck-Friis, ſkal have rapporteret, at Lord Ruſſell viſte ſig paafaldende kold og lunken. Stang udtaler ſig med Ringeagt om den igaar i Ridehuſet afholdte ſtore Meeting, hvor en Adreſſe til Kongen er vedtagen af et Antal, ſom ſættes til 2 500 Perſoner, men ſom Stang mener var et Tuſinde for ſtort, og ſom han antager

mest bestod af Umyndige og Drenge; men han indrømmer dog paa min Bemærkning om Indbyggernes klangfulde Navne, at der kan have været mange gode Folk deriblandt. Han mener, at Mødet er holdt efter Overlæg med Kongen, og at der existerer en Forbindelse bag Coulisserne imellem Kongen og det svenske Aftonblad, og at dette igjen communicerer med de norske Aviser. Dersom han selv havde været for Sagen, skulde man hørt, at den, der vilde fortalt slige »on dit«, havde faaet sit Pas paaskrevet om Illoyalitet o. desl. Det er nu givet, tilføjer han, at Telegrammet til Fædrelandet om de 22 000 Mand og han sjøl skriver sig fra Kongens egen Udtalelse, noget, som jeg aldrig har tvivlet om. Han mener, at der atter er opstaaet Splittelse i det svenske Statsraad og Kongen ikke er loyal mod sine Ministre. Jeg bemærker hertil, at saadant har de i nærværende Tilfælde forskyldt, fordi de ved Throntalen have drevet ham til for stor Kjærlighed i antiskandinavisk Retning. Juledags Aften kommer Telegram fra Kjøbenhavn om, at det Hallske Ministerium er sprengt, at et Helstatsministerium maa dannes, Rigsdagen paany sammenkaldes for at votere om Tilbagekaldelse af Forfatningsloven af 18de November.

Den 26de December sammenkaldes vi til Møde hos Stang, hvor han forelæser os de i denne Maaned vexlede Noter imellem vort Udenrigscabinet og de i den danske Sag interesserede. Man ser deraf, at Vestmagterne atter ere gjorte opmærksomme paa vor Stilling til Sagen og opfordrede til at virke for Danmark, at vor Minister i Kjøbenhavn ikke deltager i den „Pression", som den russiske og engelske, men ikke den franske extraordinære Sendemand skulle udøve, at Preussen har været fræk nok til at foreslaa vor Konge at indlade sig paa Danmarks Deling, men at dette Forslag med Indignation er afvist og en Afskrift af Svaret sendt den danske Regjering. Af et Brev fra Sibbern erfares

ogsaa, at Prinds Oscar er Forfatter af flere Opsatser i Aftonbladet om de danske Forhold, og at det er til ham, Ny dagl. Allehanda sigter ved at raabe Varsko for det Spil, som drives bag Coulisserne. Sibbern mener, at Oscar handler efter fuldstændigt Overlæg med Kongen. Et Telegram til Aftonbladet melder, at Frygten for det Hallske Ministeriums Afgang er ugrundet, at Executionen virkelig nu har gaaet for sig, at Prindsen af Augustenborg er udraabt til Hertug i Slesvig-Holsten, og at de danske Tropper ere udrykkede af Holsten.

30te December. Stang forelæser Telegram om, at det er overdraget Monrad at danne et Helstatsministerium, og at Rigsdagen virkelig er gjenindkaldt. Ligeledes et Telegram fra Stiftamtmand Motzfeldt om et Møde paa 900 Mennesker i Throndhjem, som har vedtaget Addresse i danske Sagen, hvorom han gjennem Sibbern har underrettet Hs. Majestæt. Jeg foredrager en Indstilling om Besættelsen af et Assessor-Embede her ved Overretten, hvortil jeg har indstillet Paludan, men hvortil Flerheden vil have Bachke, som jeg mener bør blive lector juris efter Hallager, der har meldt sig til Assessor i Højesteret; da der yttres, at det er uvist, om den Sidste vil staa ved denne Ansøgning, tager jeg paa Riddervolds Raad atter Indstillingen tilbage, indtil Hallager har aflagt Prøven. Strid imellem Hellieſen paa den ene Side og Stang og mig paa den anden om et Udtryk i en vidtløftig Indstilling, som jeg foredrager angaaende Odelsthings-Decisionen betræffende Regjerings-Advocat-Embedet, hvori Hellieſen paastaar, at ikke Dunker har erhvervet nogen ubestridelig Ret ved Udtalelserne i Præmisserne til Indstillingen om hans Udnævnelse; men han bliver staaende alene og maa give sig. Aall møder som Statssecretær; en Deputation overbringer den under 22de vedtagne Addresse, med Professor Broch som Ordfører. Discussion om, hvem

der skal indsættes i den store Militær-Commission istedetfor Krigscom. Fasting, som har undslaaet sig. Der foreslaaes Valstad og Lensmand Bjørnsen; jeg mener, at man bør tage Generalkrigscom. Bull, men faar Ingen med mig. Man bliver enig om, at Stang skal raadføre sig med Broch. Wergeland udtaler, at det kan være det samme med hele Commissionen, da vi dog nu snart maa faa Krig.

1864.

2den Januar. Man bliver enig om at tage Lensmand Bjørnsen, da Stang meddeler, at han har glemt at tale med Broch. Stang meddeler, at han har faaet Brev fra Sibbern, hvori der berettes en Yttring af Kongen om, at det visselig ikke bliver andet for end at sammenkalde Tropper til Skaane, og hvis dette sker, maa sandsynligvis vort Storthing blive at sammenkalde. Lang Strid om Nedlæggen af Klekken Skydsstation. Helliesen forsvarer Post-Departementets Indstilling herom med langt større Bestemthed end Møinichen selv, idet denne tager sin Indstilling tilbage. Stang angriber især Indstillingen og gjør gjældende den vitterlig rigtige Sætning, at Afskaffelse af lette Communications-Midler er et Tilbageskridt i Civilisation, — en Sætning, som jeg stedse har forfægtet.

6te Januar. Telegram om, at England har forkastet en Konference i Paris med Frankrig, Rusland og Sverige i den dansk-tydske Sag. Wergeland forelæser et Brev fra Major Grimsgaard, som har fulgt General Bjørnstjerna til Kjøbenhavn for at møde ved Fredrik den VII's Ligfærd, hvoraf fremgaar, at man opgav at sende Exc. Gyldenstolpe for ikke at udsætte Sverige for den Tort, at dets Sendemand ingen Orden skulde faa; thi Gyldenstolpe var allerede Serafimerridder og kunde derfor ej gives ringere Orden end Elefanten, hvilken man vidste at han under den raadende

Misstemning imod Sverige ej vilde faa; man valgte derfor Bjørnstjerna, som allerede var Storkors af Dannebroge, og for hvem det ej var nogen Tort ikke at faa nogen Orden. Grimsgaard fandt ogsaa Stemningen imod Sverige saa bitter som vel muligt, da der blev taget saa liden Notits af Ambassaden som vel muligt. Det berettedes som vist, at Prinds Oscar allerede havde faaet Kongens Samtykke til at møde ved Begravelsen, men Manderstrøm havde sat sig derimod og truet med at gaa af, hvis Prindsen reiste, — hvilket ogsaa vilde have været høist upassende, da der ialfald gik Rygte om, at man i Kjøbenhavn vilde udraabe Oscar til Konge, hvis Kong Christian havde vægret sig for at underskrive Forfatningen af 18/11. Den svenske Ambassade havde ej været buden til nogen uden til Kongen. Der var Dronningen Sjælen i Familien og underholdt Grimsgaard om sin Søn Kongen af Grækenland. Ved Hjemkomsten til Stockholm havde Grimsgaard fundet Folket der meget opsatte paa Norge for de besluttede Addresser, ligesaa imod Prinds Oscar, fordi han var saa ivrig Skandinav. Paa Nytaarsballen havde en Borgermand tiltalt Prindsen angaaende Fredens Bibeholdelse, hvortil Prindsen havde svaret meget vred: „Hvad skjønner han sig derpaa, lad Kungen passe den Sak." — Hellieſen foredrager Indstilling om Næs Sorenskriveris Besættelse, hvortil indstilles Platou, Lous og Wessel Berg, efterat først Hellieſen, Møinichen og Riddervold have været for, at Platou paa Grund af sin korte Tjeneste i Højesteret skulde sættes ud af Betragtning. Jeg deltager paa Grund af Forholdet til Berg ikke i Sagens Behandling, men taler for Platous Sætten udenfor, hvorimod især Stang taler. Med Hensyn til Stavanger Amt besluttes, at V. Morgenstierne, Hvoslef og Worsø skulle komme i Betragtning, men ikke Thams og Anker.

9de Januar. Efter Brev fra Sibbern, som Stang forelæser, synes, som om Kongen mer og mer funderer paa at træde activt op, fordi et Telegram fra Wachtmeister i London synes at antyde, at Englands Politik mer og mer gaar i Dansk Retning; men der er fremdeles nogen Meningsforskjel i det Svenske Statsraad: begge Statsministrene synes at dele Kongens Anskuelser, men Gripenstedt og Reuterskiöld at fjerne sig derfra. Til denne Nuance mener Stang at ogsaa Bredberg helder. Sibbern beretter, at der i disse Dage sandsynligvis vil blive udfærdiget Ordre om, at Tropperne skulle holde sig marchfærdige, — hvilket efter Wergelands Forklaring ej er det Samme som at mobilisere Armeen, hvilket først kan siges at indtræde, naar de til Udrykningen fornødne Train og Tros føres frem. Der opkastes Spørgsmaal, om det Norske Storthing strax ved en Ordre som den førstmeldte skal sammenkaldes, eller om man skal bie, til Mobiliseringen virkelig finder Sted. Stang er tilbøjelig til at besvare dette Spørgsmaal bekræftende; men vi blive enige om at tilkjendegive, at Indkaldelsen først bør foregaa, naar virkelig Mobilisering finder Sted. Sibbern spørger fremdeles, om man — i Tilfælde Storthinget kommer sammen — skal belade sig paa en fuldstændig Documentation af Alt, hvad der med Hensyn til Alliancen med Danmark er passeret, eller om man ikke i al Kortheid skulde kunne henvise til Situationen. Alle i Raadet synes at være tilbøjelige til at antage, at fuldstændige Actstykker maa fremlægges; jeg bemærker, at dette vist vilde være nødvendigt, naar Stillingen forblev uforandret, men gaar man ud ifra, at der ikke bliver Spørgsmaal om vor Deltagelse i Krigen, før Tydskerne have angrebet Slesvig, saa forudsætter jeg, at den meningsberettigede Del af Folket vil være saa enstemmig i at støtte Kongens Optræden, at nogen udførlig Documentation af det tidligere Passerede ej vil blive fornøden. Herpaa vil Stang

ikke gaa ind; men hvad han lover at skrive, synes dog at faa nogen Farve af min Bemærkning. — Hellieſen foredrager ſin Gratifications-Indſtilling og faar meget Paatryk i bevilgende Retning, iſær af Stang, hvorfor Hellieſen foreſlaar, at Sagen for Fremtiden bør behandles af Reviſions-Departementet, ſaa at Stang ſelv kan forſøge, hvor vanſkeligt det er at imødekomme alle Krav. Andragende fra Rigstidenden om at faa fornyet Tilſagn om de i 1860 tilſagte Forrettigheder diſcutteres. Forſlaget bekjæmpes iſær af Hellieſen; men Andragendet indvilges foreløbig paa Betingelſer, hvortil Stang gjør Udkaſt, og ſom det overlades til mig nærmere at vedtage med Redacteuren Siegw. Peterſen.

12te Januar ſendes omkring Telegram om, at der Dagen forud har været afholdt miniſterielt Statsraad, hvor Manderſtrøm har foredraget den Norſke Regjerings Betænkning af 9de November og hvad der ſenere er paſſeret med Hensyn til den danſk-tydſke Sag, og hvori han ſlutter med at tilraade, at Kongen for at ſættes iſtand til at kunde optræde Handlende, naar det maatte behøves, vil ſammenkalde et overordentligt Storthing for at erhverve ſig ſamme Adgang til at mobiliſere den norſke Armee, ſom han efter Forfatningen og Rigsdagens Bevilgning til Forſvarsvæſenet allerede har i Sverige. Dette bifaldes, og derefter befaler Kongen i norſk Statsraad, at den Norſke Regjerings Betænkning ſkal indhentes om, hvorvidt Indkaldelſe til overordentligt Storthing bør udgaa.

I Raadet den 13de Januar forelæſes Breve fra Sibbern herom, ledſagede af Depecher fra vore Miniſtre i London, Paris og Kjøbenhavn ſamt Petersburg. Depecherne fra Grev Wachtmeiſter ere først af 25de December højſt mistrøſtende, men en ſenere af 15de Januar udtaler, at England — om Slesvig angribes — vil optræde activt, at England vil forſøge en Conference til fredeligt Opgjør i

London; men dette Kald vil neppe Frankrig og Rusland følge, med mindre det gjøres af Danmark. Depechen fra Grev Adelsvärd er heller ikke juſt opmuntrende. Drouyn de Lhuys ſkildres ſom sobre de reflexion; han lægger for Dagen, at Frankrig er yderlig furten, fordi England har afſlaaet Pariſer-Kongreſſen, ſiger, at Keiſeren maa reſpectere Nationaliteterne, at Frankrig ſøger Alliancer ligeſom Danmark, men ender dog med, at Londoner Tractaten maa opretholdes. Adelsvärd beretter om en Samtale med Lord Cowley, Englands Geſandt i Paris. Denne forudſætter, at Keiſeren ønſker Holſteen tillagt Tydſkland og det øvrige Danmark forenet med Sverige-Norge. Hertil bemærker Adelsvärd: „men dette vilde England aldrig gaa ind paa", hvortil Lord Cowley ſvarer: „hvorfor ikke det?" Hamilton i Kjøbenhavn beretter, at den engelſke Geſandt i Kjøbenhavn havde faaet en Depeche fra ſin Regjering af 4de denne Maaned, hvorefter le gouvernement Brittanique était dans la meilleur disposition pour la cause de Dannemarc, og dette havde ogſaa en Meddelelſe fra Mr. Jerningham i Stockholm til Manderſtrøm antydet. Udſigterne til en action commune ſaa altſaa nu bedre ud end ved Aarets Begyndelſe. Vi discutere foreløbig om Storthingets Sammenkaldelſe og mene alle — Riddervold er ſyg — at vi ikke bør modſætte os dette Skridt, da naturligvis Intet er til Hinder for, at Afbud ſenere kan gives, om det bliver unødvendigt. Jeg opfatter det ellers ſom nærmeſt et Paafund fra Svenſk Side for at ſøge Opmærkſomheden fra dem; for dem er det Intet, om vi gjøre faux frais. Wergeland oplyſer forøvrigt om, at der vil hengaa et Par Maaneder fra den Dag, Indkaldelſe af Tropperne er udfærdiget, indtil de kunne affendes herfra, ſaa at det for den Sags Skyld kunde være tidsnok at ſammenkalde Storthing, naar man beſtemte ſig til at mobiliſere. Jeg oplyſer, at Foredrag om overordentligt Storthings Sammen-

kaldelse stedse tidligere har været gjort af det Departement, som Sagen vedkom, og at der nu altsaa nærmest skulde være Spørgsmaal om Armee-Departementet, men at en Sag som denne vel bør gaa fra den samlede Regjering. Herom ere alle enige, og Stang lover at forberede Sagen til paa Fredag. Jeg foredrager Indstilling om Besættelse af et Assessor-Embede i Overretten her, hvortil jeg har indstillet Adv. Paludan; men Flerheden vil have Sagfører Bachke, som jeg mener man bør erhverve for Universitetet; Stang og Hellieſen mener, at Bachke er saa stor en Mand, at man bør lade ham faa, hvad han helst vil have; jeg erkjender ham ej for saa stor, men føjer mig dog efter Flerheden, naar man vil gaa ind paa at nævne Paludan som No. 2; herimod opponerer Hellieſen paa Grund af Paludans Sygelighed, og han vedbliver denne Opposition, uagtet han bliver staaende ene. Ligeledes stor Strid, om Regjeringen, idet den bifalder Redlæggelsen af en Stump Vej som Hovedvej, kan knytte hertil den Betingelse, at Vejen skal gaa over til Bygdevej; denne Mening forsvares af Møinichen og mig, men bestrides af Stang og Hellieſen. Sagen udsættes.

15de Januar. Extraordinært Statsraad, hvori Stang forelægger den igaaraftes fra Stockholm modtagne Protocol, hvori vor Betænkning forlanges om overordentlig Storthings Sammenkaldelse, og hvormed følger Manderstrøms Udvikling af de politiske Begivenheder siden 9de November, hvoraf han vil, at det skal fremgaa, at det alene er den forandrede Stilling, det danske Spørgsmaal har faaet ved Augustenborgernes Arvefordringer paa Slesvig-Holsten og Tydsklands Understøttelse af disse Fordringer, som har givet vort Kabinet Anledning til at se den dansk-tydske Sag fra en anden Side; thi herved blev Londonner Tractaten Fundamentet for Forhandlingerne, og paa dette Fundament kunde Sverige-Norge ikke handle uden i Forening med de andre Magter, eller

ſom i Depechen af 17de December udtrykt, efter Overeenskomſt med nogen anden af de garanterende Stormagter. For nu at have fuld Handlefrihed ligeſaavel for Norges Vedkommende ſom for Sveriges, eller for at ikke Norges Interesſer eller Stilling i Unionen ſkal lide noget Skaar, „anſer Kongen Storthingets Samtykke efter Grl.s § 25 og Bevilgning til større Ruſtninger nødvendig". Herimod kan Intet af os indvendes. Helliesen bemærker vel, at Storthingets Sammenkaldelſe kunde udſættes, fordi man behøver ligeſaa lang Tid til at mobiliſere Tropperne ſom til at faa Storthinget ſamlet, men dette mener vi ej kan ſiges med Vished. Jeg mener, at den eneſte Betingelſe, hvorunder man [kan] fraraade Sammenkaldelſen, er, at man vil udtale, at man vil træffe alle Forberedelſer i Forvisningen af, at Storthingets Bifald vil blive meddelt; men dette mener Stang ikke er ſikkert, da man Intet maa bygge paa Conſtitutions-Comitteens ſvulſtige Udtalelſe paa forrige Storthing og paa den Omſtændighed, at denne ej blev modſagt under Forhandlingerne, og at en ſaadan Fremgangsmaade og Udtalelſe kun vilde vække ondt Blod, og heri giver jeg ham Ret. Vi tiltræde altſaa det af Stang i Morgenſtunden udarbeidede Udkaſt til Indſtilling, der gaar ud paa, at Storthinget ſkal ſammenkaldes til 14de Marts, og ſamles igjen om Aftenen for at underſkrive Indſtillingen, ſom ſendes lige paa Poſthuſet. Vi vente da, at den kan blive afgjort i Stockholm den 19de, at Telegram herom kan haves ſamme Dag, at den imidlertid færdigtrykte Kgl. Kundgjørelſe kan ſendes fra Kirke-Departementet den 20de, komme til Trondhjem den 23de, afſendes derfra med Dampſkibet den 24de, komme til Tromsø den 30te, blive læſt der i Kirken Søndag den 31te Januar, ſom er 6 Ugers Dagen før den 14de Marts. Det forudſættes, at Intet gaar iſtykker; men det er af Vigtighed, at Seſſionen kan begynde ſaa tidlig, da den ellers maa udſættes

til Begyndelsen af April, da Paaske-Ferierne ligge imellem 20de og 30te Marts. Stang fortæller os, at hans efter Overlæg. med os affendte Brev om, at det gjerne endnu kunde udstaa nogen Tid med Storthingets Sammenkaldelse, hvilket var skrevet under andre Forudsætninger, var bleven forelæst for Kongen, som havde misforstaaet det og i Vrede havde erklæret, at Storthinget skulde sammenkaldes, hvad end Herrerne i Christiania maatte udtale.

16de Januar. Strid om, hvorvidt Capt. Landmark og Olsen af Artilleriet ved Falsens Udnævnelse til Bataillonschef bør, paa Grund af, [at] de ere ældre end Falsen, udnævnes til surnumerære Oberstl., som Wergeland har indstillet, eller til Oberstl. i Armeen, som Bretteville og Stang har forment. Jeg tilraader, at Landmark udnævnes til Oberstl., men ikke Olsen, fordi det at tage to slige Udnævnelser paa engang er en Overdrivelse, som blot vil vække ondt Blod, og fordi Olsen er en meget sygelig Mand, der intetsomhelst Krav kan have paa at blive mere, end hvad han er. Wergeland gaar over til Stangs Mening, og den sejrer.

20de Januar. Efterat Telegram Dagen forud er indløbet fra Stockholm om, at Kongen i norsk Statsraad har underskrevet Kundgjørelsen om det overordentlige Storthings Sammenkaldelse, forelæser Stang som Chef for Kirke-Departementet Breve til Biskopen i Tromsø om dennes Læsning den 31te Januar enten ved Højmesse eller Aftensang, og Møinichen sine Breve til Dampskibschefen om at anstrenge sig for at komme frem til den berammede Tid. Stang forelæser sit i 1848 afgivne Votum, tiltraadt af Riddervold og Sørensen, hvilket gaar mere i Slesvig-Holstensk Retning, end han nu vil godkjende. Ogsaa forelæses Breve fra Sibbern om, at Frankrig vægrer sig for at deltage i den af England i Danmarks Interesse foreslaaede Conference, fordi England ej kan skaffe Garanti for, at det Resultat,

hvortil man maatte komme, virkelig lader sig sætte igjennem, d. v. s. Frankrig drypper England med dets eget Fedt. Der meddeles, at Rusland mere og mere har sluttet sig til Østerrige og Preussen, dets naturlige Allierede imod Vestmagterne, saa at Udsigterne for Danmark ere mørkere end nogensinde. Under Discussionerne indløber Brev fra Grimsgaard til Wergeland, hvori berettes, at den svenske Armee-Styrelse ikke har giort et eneste Skridt til at mobilisere dets Armee, og at Tonen i Stockholm er ganske almindelig imod nogen Deltagelse i Danmarks Strid. Heftig Strid imellem Hellieſen og mig om Regjeringens Adgang til at eftergive Stemplings-Mulcter, hvilket Hellieſen bestrider, da det er en Underkjendelse af Finants-Departementets Kjendelse; men Stang tager Parti for mig, saa at min Indstilling gaar igjennem.

23de Januar. Efter det i Dag forelæste Brev og Telegram fra Stockholm lader det til, som Danmark ved Imødekommelser i Helstatlig Retning søger at undgaa Krigen. Danmark siges at være gaaet ind paa at sammenkalde Rigsraadet og at ville forelægge Forslag om November-Forfatningens Suspension, forudsat at Preussen og Østerrig imidlertid vil forebygge Eidergrændsens Overskridelse. Der sendes Afskrifter af Monrads — af Sibbern stadig kaldet Biskoppen — Noter til Paris, London, Petersburg og Stockholm, i hvilken sidste Manderstrøm siges mange smukke Ord og forklares Danmarks Villighed til en fredelig Udjevning. — Wergeland andrager paa Opførelsen af et midlertidigt Ridehus for at lære de unge Officierer og Underofficiers-Elever at ride. Møinichen paa Resolution for Paabegyndelsen af et Pantserbatteri, der skal koste noget over 300,000 Spd. Wergeland, der har faaet Ordre til i næste Uge at indfinde sig i Stockholm, paabegynder Foredrag om en ny Plan for Generalstaben, der længe har circuleret. Vi komme

ej til Enighed, og det vedtages, at Stang og Helliesen, der danne Yderlighederne paa den ene Side, skulle møde den paafølgende Dag med Wergeland og mig for at discutere Planen i dens Enkeltheder. Dette gjør vi; men der bliver dog nogle Dissents-Punkter staaende tilbage. I en Samtale med Lange Dagen forud udvikler denne for mig sit Standpunkt med Hensyn til den Danske Sag. Han mener, at Talen om Vigtigheden af at bevare Ejdergrændsen og Danmark som et selvstændigt Land er overdreven og af liden Betydning; han mener, at et Folk, der har naaet den Udvikling i aandelig Henseende som det danske, ej vilde tabe sin Nationalitet, selv om det udgjorde en Del af Tydskland, og at Sverige og Norge vil staa sig bedre paa at holde sig ganske afsondret fra Danmark, ja, at Paastanden om, at Norges Stilling i Unionen Intet vil vinde ved, at Danmark udgjorde Trediemand i Unionen (sic). Vi har altsaa, efter hans Mening, ingen politisk Interesse i at forsvare Danmark; det kan kun være Frændskab og gamle Sympathier, som kan berettige en Optræden som den af Adresseforfatterne forlangte. Jeg søger at bestride hans Meninger og paastaar navnlig, at hans Forsætning, som er mig saa at sige ny, nemlig at Danmarks Nationalitet ej vilde lide ved dets Indforlivelse i Tydskland, ikke er rigtig, og dermed ramler hans Ræsonnement overende. Han bliver ved sit.

26de Januar. Den nye Plan for Generalstaben vedtages med ikke væsentlige Dissentser, idet Wergeland kun bliver staaende alene med Hensyn til, at Chefen maa være mindst Generalmajor, og med Hensyn til den Grad, som i Krigstilfælde de enkelte Afdelingers Stabschefer skulle indehave. Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt ogsaa i Fredstid Brigade-Adjutanterne skulle være Generalstabs-Officierer, staar jeg med Wergeland, medens de Øvrige besvare dette benegtende. Efter Meddelelse fra Sibbern

skal nu ogsaa Frankrig have udtalt sig for, at det dansk-tydske Spørgsmaal undergives en Kongres, og at Danmark bør søge November-Forfatningen ophævet af et sammenkaldendes Rigsraad. Der sendes os Afskrift af en Note fra Grev Manderstrøm, hvori han har meddelt vore Ministre i Udlandet, at det norske Storthings Sammenkaldelse ikke betyder Krig, men alene sigter til at faa Midler til det højst fornødne Forsvar under Europas nærværende truede Tilstand. Det kan man kalde Sandhed med Modification! Riddervold møder, Wergeland siger Farvel for at afreise Dagen efter; det besluttes, at jeg imidlertid skal overtage Armee-Departementet.

30te Januar. De lysere Udsigter for Fredens Bevaring, som fremstilledes i forrige Møde, betages os ganske idag, idet saavel Sibberns Meddelelser af 26de som de imidlertid indløbne Telegrammer decideret tyder paa, at Krig er uundgaaelig, da Østerrig og Preussen ej ville vide af nogen Congres. Ministeriet Monrad har heller ikke kunnet love mere end at sammenkalde Rigsraad og forelægge samme Spørgsmaalet om November-Forfatningens Ophævelse og i Tilfælde, at dette forkastes, at gaa af. Flere Data tyde hen paa, at England bestemmer sig for at tage activ Del i Danmarks Forsvar, medens Frankrig mere og mere drager sig tilbage; men de herom offentliggjorte Telgrammer savne dog Autenticitet. Møinichen forelægger Spørgsmaal, om han skal andrage paa Udskrivning af flere Søfolk; men vi ere alle med ham enige i, at derom ej bør fattes Beslutning, saalænge Mobilisering af vor Krigsmagt ej er bestemt.

1ste Februar indløber Telegram fra Kjøbenhavn om, at Preussерne ere rykkede over Ejderen og mod Eckernførde, og at alle danske Tropper trækker sig tilbage til Dannevirke-Stillingen. Dagen efter, at Eckernførde er besat, efterat de danske Krigsskibe paa Fjorden have trukket sig væk; her er det

første Blod flydt. 3 Breve fra Sibbern forelæses af 30te. Den engelske Legations-Secretær Kirkpatricks Sendelse fra Kjøbenhavn til Stockholm havde gaaet ud paa at faa vor Regjering med paa en Pression til Danmark om at ophæve November-Forfatningen, hvortil Sverige ej var villig, og paa at faa Erklæring om, hvad Sverige vilde gjøre, hvis Preussen og Østerrig gik over Ejderen; hertil havde Manderstrøm svaret ved at henvise til Noten af 19de December, hvori erklæres, at Sverige ubetinget vilde gaa med en af Vestmagterne, men vilde have sin Handlefrihed, selv om ingen af dem greb til Vaaben for Danmark. Sandsynligheden af svensk Rigsdags Sammenkaldelse bebudes, uagtet man i Sverige har de særegne Vanskeligheder at kjæmpe med, at Protectionist-Partiet, som ruster sig af alle Kræfter, da vil prøve paa at gjøre sig gjældende, og at Repræsentations-Forslaget vil komme frem. — Riddervold er meget mismodig over, at vi har bevæget ham til at indlade sig paa Englands . . . . . [1] paa Furlandsmyren, og opkaster mangfoldige juridiske . . . . . at løse. Bretteville paaviser Nødvendigheden . . . . . Storthings Bevilgning til Strømarbeiderne ved Skiens Havn anderledes end bestemt, da det har vist sig, at man kan hjælpe sig med mindre, nemlig den Afledning-Skjærm i Havnen, som var bevilget i 1860, og vi ere samtlige enige med ham i, at han uanseet Storthings-Beslutningen bør lade udføre det, som er hensigtsmæssigt. Inden vi slutte Statsraadet, indløber Telegram fra Ewerløf om, at de danske ved Midsunde efter 6 Timers Kamp har drevet Preusserne tilbage. Preussernes Antal har været 9000; paa dansk Side er faldet 200, hvoraf 1 Officier, 4 Officierer ere saarede.

---

[1] Her og i det følgende findes **nogle Huller** i Manuskriptet.

Den 4de Februar indløber Telegram fra Kjøbenhavn om, at der Dagen forud har været gjort et Anfald af Østerrigere paa Stillingen ved Bustrup, ... disse ere slaaede tilbage med betydeligt Tab paa begge Sider; de Danske havde tabt en Kanon ved Selk.

6te Februar omtales som Rygte, at Tydskerne have besat Fartorp og forsøge Overgangen ved Reløre(?); men ingen ved, hvorfra Rygtet er kommet. Breve fra Sibbern af 1ste Februar forelæses; han ved da endnu intet bestemt om Fiendens Overgang over Ejderen og skriver om et Circulære, som Preusserne have tilstillet alle deres udenlandske Ministre, og hvori de forklare, at det er som Opretholdere af Londoner Tractaten, at de have foretaget dette Skridt. Noget mere løgnagtigt Væv kan man ikke forestille sig. Sibbern beretter om en Meddelelse fra Grev Hamilton i Kjøbenhavn, hvori han skildrer den russiske, den franske og den engelske Ministers Optræden i Kjøbenhavn, hvoraf fremgaar, at den førstnævnte Magt saa at sige ganske staar paa Tydskernes Parti, medens den franske staar fjerneste derfra. Han beretter om et Besøg af Monrad, hvem han havde forklaret Sveriges forandrede Optræden, efter at der blev Spørgsmaal om Londoner Tractatens Opretholdelse, og denne Forskjel havde Monrad erkjendt. Stang forelæser en Brevveksling, han har ført med Sibbern om Formen af den Proposition, som bør forelægges Storthinget; han har holdt fast ved det Kgl. Dictamen, at Sammenkaldelsen var skeet for at opnaa samme Stilling for Kongen i Norge, som han har i Sverige, d. e. at faa bevilget en Sum til Rustninger, og antyder Storthingets . . . . . Indkaldelse i Tilfælde af activ Deltagelse i Krigen. Jeg gjør opmærksom paa, at inden 14de Marts vil det sandsynligvis forlængst være afgjort, om vi skulle deltage i Krigen eller ikke, og at det lidet kan nytte nu at bygge paa Forudsætninger, som man forudser ikke ville finde

Sted. Aall yttrer den Mening, at Storthinget enten vil udsætte at fatte Beslutning, indtil den svenske Rigsdag er bleven samlet, eller give et Samtykke, som er betinget af, at lignende Beslutning fattes af Sveriges Stænder. Det Sidste kan jeg dog ikke tro; thi den Erkjendelse er vistnok ikke tilstrækkelig indtrængt i Gemytterne, at vi staa os bedst ved at holde os bagefter. Til Slutning holder Stang et mærkværdigt Forsvar for den tydske Opfatning af det Slesvig-Holstenske Spørgsmaal, som befeides af Hellieſen. Jeg sidder aldeles stum over at høre denne Advocatur. Det skjæve i hans Opfatning ligger deri, at han paastaar, at Danmark i 1851 ved dets Udtalelser til Tydskerne om Bibeholdelsen af Slesvigs Forfatning ikke kan have tænkt paa de Sider, som altid have været forenede med Kongeriget, nemlig Flaade, Armee, Toldvæsen og deslige, men paa dets indre Administration. — Om Eftermiddagen kommer Telegram fra Kjøbenhavn om, at Dannevirke-Stillingen er opgivet af de Danske, og at disse have trukket sig tilbage til Flensborg, Dybbøl og Als, Kongen i Sønderborg! Jeg optændes af Harme og begynder at nære Mistanke om Spillen under Dække med Tydskerne. De følgende Dages Telegrammer bestyrke dog ikke denne Mistanke, da de meddele, at Beslutningen er fattet i Krigsraad med 10 Stemmer mod 1 (Lüttichau), som derfor udnævnes til Overst-Commanderende, medens de Meza kaldes til Kjøbenhavn for at gjøre Rede for sin Beslutning . . . . . Telegram om, at det engelske Parliament ikke synes . . . . . stemt. Wergeland meddeler samme Dag en Kgl. Resolution af 4de . . . Regjeringen opfordres til at udtale sig, om der ikke foreløbig kan fattes Beslutning om Forberedelser til Troppers Sammendragning og Udrustning for det Tilfælde, at vi efter Overenskomst med Vestmagterne skulde komme til at tage Del i Krigen. I Mødet den 10de Februar har Wergeland færdig en Ind-

stilling om en foreløbig Indførelse af Regiments-Inddelingen, uden hvilken han paastaar det ikke kan nytte at rykke i Marken. Møinichen meddeler, at det er ham anbefalet at have Transportfartøier for 6000 Mand færdige til Marts Maaneds Udgang, og at det i den Anledning er fornødent at udskrive omtrent 1000 Mand; men Møinichen mener, efter derom at have confereret med Commandoen og General-Krigs-Com., at det Halve af dette Antal vil være tilstrækkeligt, og at han nu kun agter at andrage paa Bemyndigelse til at udskrive extra 150 Mand, hvorhos han har givet Ordre til, at alle brugbare Krigsfartøier skulle sættes istand. Med Møinichens Forføininger ere vi alle vel fornøjede; men Wergeland vækker megen Discussion, og den endelige Behandling af hans Indstilling udsættes til imorgen. Wergeland forelæser en Skrivelse fra Command. i Christiansand, som i Anledning af det danske Krigsskibs Krydsen langs Kysten (Hensigten hermed erfares nu at være et Forsøg at opkapre 3 preussiske Krigsfartøier, som i f. A. skal være udsendte paa Togt), forespørger, om den uheldige 4-Skibs Bestemmelse af 1854 fremdeles skal ansees at staa ved Magt; da han yttrer, at han har det i sin Magt at betragte denne Forespørgsel som officiel eller privat, raader jeg strax til at betragte den aldeles som privat, hvilket vinder Bifald; dog vedtages, efter Stangs Forslag, at Wergeland privat skal underrette Sibbern herom og henstille til ham, hvorvidt noget bør gjøres. Stang forelæser Breve fra Sibbern af 4de og 6te; det første er nu antikveret, det sidste indeholder ganske mærkelige Betragtninger om, hvorvidt Slesvigs Besættelse maaske kan lede til Freds-Underhandlinger, som alligevel gjøre Storthingets Sammentræden overflødig. Han meddeler tillige en Note fra Manderstrøm til det Østerrigske og Preussiske Hof, hvori med megen Skarphed og Bitterhed udtales en fuldstændig Misbilligelse af disse Magters Optræden i Slesvig. Manderstrøm betragter deres Forklaring

af dette Skridt som blot føjende Haan (dérision) til Uret og Vold. Stang finder denne Note altfor kjæphøj for en saa ubetydelig Magt som vor og mener, at den vilde have passet sig for Kejser Napoleon. Forøvrigt griber Stang med Begjærlighed Fredsudsigterne, og jeg er forsaavidt enig med ham, som han udtaler det Ønskelige i, at vi kunde slippe for Storthing nu og altsaa for at gjøre Rede for det holdningsløse i vor Monarks og vort Kabinets Optræden før og efter Kong Fredriks Død. Jeg har aldrig tidligere hørt ham erkjende det Bittre heri.

11te Februar. Wergelands Indstilling om midlertidig Indførelse af Regiments-Inddelingen og om Adgangen til at blive Reservebefficier gjennemgaaes, og mod Formodning vækker den ingen afgjørende Indvendinger. Regimenterne foreslaaes benævnte Halv-Brigader, hvorimod jeg opponerer, men vinder intet Gehør. Adgangen til Reservebefficier foreslaaes aabnet for Studenter, de der ere udexaminerede ved Realskoler og Skolelærerseminarier; men det Sidste udslettes efter Forslag af Stang. Forslaget gaar ud paa, at unge Værnepligtige paa denne Maade skulle kunne udtjene deres Værnepligt; men Helliesen mener, at der ogsaa bør aabnes Adgang for dem, der ere over Værnepligtsalderen; dette understøtter jeg, og det gaar igjennem. Stang fremsætter et Forslag om, at disse Reservebefficierer skulle stilles i et fastere Forhold til Armeen, udnævnes af Kongen og faa Rang og saadan Løn, som Storthinget bestemmer; han mener, at Wergelands Forslag har forlidet tillokkende, og at det vil blive a failure; men jeg opponerer mod Stangs Forslag, at det vil bebyrde Staten med en hel Del Pensionister, og at saa stærke Midler ej kunne være fornødne, naar der blot er Tale om en Udrykning af en Del af Styrken; anderledes vilde det være, naar der var Tale om en Forsvars-Krig. Alle ere enige om, at man i hvert Fald først kan forsøge,

om nogen vil melde sig efter W.s Forslag. Stang lover at skrive til Stockholm om, at den hele Sag maa blive udsat, hvis der imidlertid aabner sig afgjort fredelige Udsigter. Møinichen faar Bemyndigelse til at lade udskrive extra 150 Matroser; mod hans Forslag om at efterkomme Aviserne Opfordring om strax at sætte Dampfart igang paa Kjøbenhavn opponerer Stang; jeg taler for samme saaledes, at man begynder midt i Marts, naar man ikke længere er bunden til at benytte Landposten gjennem Sverige.

13de Februar. Stang meddeler, at man i Stockholm frembeles nærer Mistanke til, at Monrad og Kongen have været med om at drage Armeen fra Dannevirke, — at man formoder, at Danmark nu ikke vil indgaa paa nogen Vaabenstilstand, med mindre man faar opgivet, hvad Preussens og Østerriges Fordringer gaa ud paa, og at vor Konge vil støtte dem heri; men han vil ikke forelæse os Sibberns Brev, men udlader sig gjentagende om, at der nok ere Mange baade i og udenfor Danmark, som have Interesse af, at den nuværende Røre ikke saa snart standses. Der kommer et Telegram om, at Grev Hamilton i et vigtigt Ærinde er kaldt til Stockholm. Et andet melder, at Tydskerne have besat Egernsunds Færgested Sydøst for Dybbøl. Stang forelæser en Anke fra Harbitz om, at han ej som Storthingsmand har faaet Kundgjørelsen om Storthingets Sammenkaldelse. Jeg oplyser, at den som sædvanlig er sendt Amtmændene fra Statssecretariatet, og protesterer imod at foretage noget Skridt som Justits-Departementets Chef, for at man ej senere skal kunne paaberaabe saadant som Præjudicat. Efter nogen Brummen finder Stang sig heri og lover ikke at svare Harbitz.

Den 15de Februar meddeler Stang mig, at Dampskibet dog ikke er kommen tidsnok til Tr., saa at Kundgjørelsen om det overordentlige Storthing ikke kan være bleven læst før den 7de Februar; men han mener, at Storthinget vil se

ud over dette Uheld, naar man forklarer Omstændighederne. Han beretter mig, at der nu fra England er fremsat Forslag om en Vaabenstilstand og senere Conference, og at dette Forslag er tiltraadt af alle de garanterende Magter, saa at det ene beroer paa Danmark, hvorvidt det skal blive til Virkelighed. Han forsvarer Tilbagetoget fra Dannevirke og beklager blot, at dette Punkt nogensinde er valgt til Forsvarspunkt, og mener, at de svenske og norske Troppers Nærværelse ved Dannevirke ikke videre vilde have forandret Udfaldet. Han bemærker, at en Frontal-Stilling paa 3 Miles Udstrækning selv ikke med lige Kræfter vilde kunne forsvares, og erindrer, hvad den franske Minister i Stockholm Fournier for en Tid siden skal have yttret, at den skandinaviske Politik var »une belle politique, mais elle a besoin de 400,000 soldats«. Han beklager alle Tvetydighederne i den Manderstrømske Politik, hvorledes han til Rusland erklærede sig enig i November-Forfatningens Tilbagekaldelse, men dog ikke forenede sig med Rusland og England i at insistere paa dette Skridt, medens det endnu var Tid. Dette er nu bemærket af Rusland.

17de Februar. Stang foredrager nogle Bemærkninger, som Kongen har gjort ved den nye Generalstabs-Plan, og som har bevirket, at denne Sag blev forbigaaet i Statsraadet hos Kongen i Løverdags. Disse Bemærkninger, som tilbels falde sammen med de af Regjeringens Flerhed gjorte [og] vise, at Hs. Majestæt kun har læst Armee-Departementets Forslag uden at læse Indstillingen, tiltræde vi forendel, og Stang lover at skrive derom med Posten iaften. Stor Strid om Besættelsen af Kragerø Byfoged-Embede, hvortil Hellieſen og Riddervold vil have Lensmand Hjorthdal i Tvedestrand; men efter lange „Kjevlerier", for hvilket simple Udtryk jeg faar en Glose af Stang, bliver de af mig indstillede som No. 1 og 2 staaende, nemlig Proc. Bernhoft og Grabow; men Hjorthdal bliver No. 3 istedetfor Scheel. Stang fore-

læser Breve fra Sibbern, hvorefter Danmark under 4de Februar paany har opfordret Sverige til at erklære, om de forenede Riger ville komme det til Hjælp; men herpaa har Manderſtrøm under 9de ſvaret, at vi ſom Medundertegnere af Londoner Tractaten maatte gjøre fælles Sag med Veſtmagterne, men at Sverige frembeles vilde anvende al ſin Formue til at opmuntre disſe til activt at optræde for Danmark. Vi ſtaa altſaa længere fra Krigen end nogenſinde. Grev Hamilton kan ikke længere udholde ſin Stilling i Kjøbenhavn og har forlangt at gaa af, men er dog overtalt til for det Førſte kun at tage hjem paa Permiſſion. Fra Petersburg telegraferer Wedel, at han har Formodning om, at Rusland har ſluttet Alliance med Preusſen og Øſterrig for det Tilfælde, at nogen af Veſtmagterne tager virkſom Del i Danmarks Strid. Sverig havde endnu den 13de ikke udtalt ſig om Vaabenſtilſtand, ſom Danmark efter indløbne Telegrammer ikke vil indlade ſig paa. Møinichen meddeler, at Haffner frembeles inſiſterer paa en ſtærkere Udſkrivning til Flaaden.

20de Februar kommer Møinichen med en Indſtilling om Foranſtaltninger Marinen vedkommende, og deriblandt Udſkrivning af flere Matroſer. Denne Indſtilling beder han at faa betragtet ſom foredragen, hvis han fra Stockholm faar den Beſked, at hans Proteſt mod at udſkrive flere Folk ej har vundet Gehør hos Kongen. Han paapeger forøvrigt, at Udſigterne til ved ſenere Seſſion at kunne faa flere Folk udſkrevne, ere mindre gode, end han tidligere havde tænkt ſig, og at der forſaavidt nok kan være Grund til nu at gaa videre, end han tidligere har villet. Vi dele hans Anſkuelſe. Der er nu kommen Indberetning fra Chefen for Prinds Guſtav om, at han faſt den hele Tid har havt ſtormende Veir og Snetykke paa Touren den 24de Januar til Tromsø. Det vedtages efter nogen Discuſſion, at Juſtits-Departementet

skal faa istand en Indberetning om dette Uheld, der kan blive Storthinget forelagt; jeg taler for, at Beretningen gaar fra det samlede Statsraad, fra hvilket Indstilling om Storthingets Sammenkaldelse er gaaet. Vi discuttere om, hvorvidt denne Mangel rettelig kunde betragtes som Grund til ej at betragte Storthinget lovlig sammenkaldt; men Stang kommer til det Resultat, at herom ej bør blive Tale. Tromsø som Stiftsstad existerede ej, da Grundloven blev givet, og der kunde fra den Side være meget, som talte for Berettigelsen til at se ganske bort fra Publicationen sammesteds; men i ethvert Fald er denne Publication blot en Form for at give alle Vedkommende et tilstrækkeligt Varsel og forebygge Overraskning og Overilelse; naar nu Alle have faaet tilbørlig Kundskab om Sammenkaldelsen, bør Formens Krænkelse som Følge af upaaregnet Uheld ej kunne gjøre Sammenkaldelsen ugyldig.

24de Februar. Stang foredrager Meddelelse fra Sibbern om, at der paany er gjort Foreſtilling fra Danmark, og at Grev Manderstrøm under 12te d. M. atter har sendt Noter til Paris, London og St. Petersburg, hvori atter i de stærkeste Udtryk fremhæves Østerrig-Preussens uretfærdige Anfald, og hvori de garanterende Magter opfordres til at tage activ Del, medens Sverige vil have sig forbeholdt at komme Danmark til Hjælp, selv om de Andre holde sig derfra. Dette gjendriver paa det Bestemteste de i Aviserne i disse Dage meddelte Rygter om, at Sverige aldeles skulde have afvist Danmarks Opfordring til Cooperation og Danmark havde erholdt Copie af disse Noter, saa det er ikke godt at skjønne, hvorfra Avis-Meddelelsen skriver sig. Sibbern tilføjer, at Stemningen hos Kongen er meget decideret, efterat Tydskerne have overskredet Konge-Aaen, og der tales nu om, at vor Krigsstyrke skulde dække Øerne. Forresten verserer i Stockholm med større Styrke Rygtet om en Alliance imellem Rusland og Preussen, tiltraadt af Østerrig, og i

Forbindelse hermed, at Russerne med betydelige Bekostninger have forsynet sine Kornmagasiner ved Torneaa. Et Kgl. Dictamen af 20de dennes foredrages, hvori Regjeringen opfordres til at udtale sig om, hvormeget det vil koste at holde et Armee-Corps paa 6000 Mand i 3 Maaneder paa Krigsfod, at udruste de fornødne Orlogs-Fartøjer, og at gjøre Udkast til en Kgl. Proposition herom til Storthinget. Det vedtages, at saavel Armee- som Marine-Departementet skal forberede sit Foredrag og endelig Finants-Departementet gjøre den endelige Indstilling om Propositionen til Storthinget, som først skal endelig afgjøres, naar Kongen kommer hid, som først antages at ville blive den 12te, da han antages at ville medtage Manderstøm, De Geer, Lagerstråle og Thulstrup for her at kunne holde combineret Statsraad. De angaaende Forholdene til Danmark førte Protocoller skulle meddeles Storthinget officielt, men de deri paaberaabte Noter og Svar kun til en af Storthinget nedsat Committé. Møinichen foredrager Indstilling om Fregaten St. Olafs Udrustning, Bretteville en Kgl. Proposition om Scheldetoldens Afløsning og om Bidrag til Arbeiderne i Øjeren, hvilken dog udsættes.

27de Februar. Wergeland forelæser et Telegram fra Grimsgaard, hvori forespørges, om der for vore Troppers Mobilisering kan paaregnes mindre Tid end 6 Uger for at samle dem i Depoterne og 14 Dage for at opstille dem, hvilket Wergeland har besvaret benegtende. Gr. tillægger, at der nu, formentlig idag, vil blive givet Ordre saavel i svensk som i norsk Statsraad om Stillen paa Krigsfod af vore Tropper. Stang er herover meget vred og giver forfærdelig meget ondt af sig over de Danske, som ved deres urimelige Politik har fremkaldt al denne Røre; men hans Udgydelser vinde ikke megen Sympathi, ialfald ikke hos de 4 yngste Medlemmer af Raadet. Bretteville foredrager en Proposition til Storthinget om Forhøjelse af Jernebane-

Taxten for det meſt værdifulde Gods fra 12½ til 20 β for Centner. Stang mener, at denne Sag ej behøver at forelægges Storthinget og ialfald ikke det overordentlige. Heri er Riddervold og Møinichen enige; jeg er enig med Stang i den ſidſte Del og mener, at man efter det overordentlige Storthing kan gjøre det paa egen Haand og forelægge det for næſte ordentlige Thing; Helliesen og Wergeland ere enige med Brettevilles, og det bliver ved denne Mening, da Diſſents ej her bør udtales. Jeg foredrager en Indſtilling angaaende Forſinkelſen af den Kgl. Kundgjørelſes Læsning i Tromsø. Riddervold finder den for juridiſk. Lang Strid, om man ſkal betragte Læsningen unødig eller ikke. Stang ſynes ej om Ordenen i Fremſtillingen; jeg beder ham derfor ſelv at nedſkrive, hvorledes han vil have denne. Jeg foredrager ogſaa Indſtilling om Fuldbyrdelſe af Dødsſtraffen for Simonſen og Pries, i hvilken jeg har udtalt, at Simonſen ſynes mindre fordærvet end Pries. Heraf tager Stang Anledning til at udbrede ſig om, at den almindelige Rets-Bevidſthed vilde være tilfredsſtillet, om der blev taget Liv for Liv, og at der ſynes at kunne være Spørgsmaal om at benaade Simonſen. Dette beſtrides af os Andre. Helliesen udtaler ſig dog for Dødsſtraffens Afſkaffelſe, hvortil jeg endnu ej anſer Tiden moden. Sagen gaar enſtemmig, efterat jeg har udeladt de til Fordel for Pries (sic) forekommende Yttringer.

29de Februar. Vi ſammenkaldes til et extraordinært Møde i Anledning af et igaar ankommet Telegram, ſom meddeler Beſlutninger fattede i combineret Statsraad den 26de og i norſk Statsraad den 27de, hvori Betænkning begjæres om Omkoſtningerne ved at ſammenkalde 6000 Mand til Rigernes Forſvar paa beleilige Steder. Wergeland ſkal i denne Anledning udtale ſig paa Onsdag. Vi mene, at man i Stockholm, da denne Betænkning forlangtes, ej har kjendt, hvad Telegram fra Kjøbenhavn allerede meldte os

igaar, at alle Stormagter og Danmark ere blevne enige om at aabne Conference i London om det danske Spørgsmaal; ialfald lader det, som Sveriges Mening først er ønket, efterat alle de øvrige ere enige, eller ogsaa maaske Kongen vil have den Moro at ruste, naar Udsigterne til Deltagelse i Krigen ere forbi. Wergeland insinuerer den Tanke, at Sverige for at faa nogen Vægt under Conferencen vil ruste af alle Kræfter. Vi opfordre Stang til at udtale sig for Kongen om det Problematiske i at ruste nu, da Storthinget om 8 Dage skal samles; men han bemærker, at han har talt saa ofte til Kongen i den Danske Sag, at han nu blot vilde vække Kongens Vrede. Vi blive enige om at se Tiden an, inden vi yttre os. Stang roser meget et af ham selv først udkastet og senere af Meldahl i Stockholm bearbeidet og med Motiver forsynet Forslag til ny Unionsakt, som det kan være godt at vi kjende, inden De Geer ankommer hid.

2den Marts. Det viser sig nu, at Rygterne om Conference vare forhastede, da det blot er de tydske Stormagter, som ere indgaaede paa Englands Forslag derom, og maaske Frankrige. Wergeland foredrager sin Indstilling om, at der til at sætte Tropperne paa Krigsfod ikke udkræves synderlige Udgifter for Øieblikket; der maa vistnok hertil forfærdiges endel Beklædnings-Stykker; men dertil har man Materialierne, saa at der blot er Spørgsmaal om Arbeidsløn, som kan betales af, hvad Storthinget antages at bevilge. March-Penge til 6000 Mand vil kun udgjøre lidt over 14,000 Spdlr., som i fornødent Fald kunde tages af Bevilgningen til Reiseudgifter. Indstillingen antages uforandret; men der opstaar længere Discussion om, hvorvidt der skal føjes til samme en Bemærkning fra den samlede Regjering om det Ønskelige i, at Ordren om Troppers Sammendragning nu maatte udstaa, til Storthinget har traadt sammen. Det bemærkes af mig, at Kongen i Dictaminet har yttret,

at han kun vil gjøre dette, hvis det viser sig uundgaaelig nødvendigt; under denne Forudsætning synes det utidigt at minde Kongen om at holde sig til, hvad han selv har sagt. Stang og de Andre synes heri at være enig; men Hellieſen er meget ivrig for en saadan Tilføjelse og gjør et Udkast til en samme, hvilken dog ikke antages, men man slutter sig til den Kgl. Udtalelse og tillægger, at man vilde anse det ønskeligt, om det ikke maatte vise sig nødvendigt nu, da Storthingets Sammentræden er saa nær forhaanden.

5te Marts. Stang meddeler Brev fra Sibbern, hvoreſter det bekræftes, at Danmark har forlangt 14 Dages Betænkningstid for at tiltræde Conferencen, uden Vaabenstilstand. Den engelske Miniſter har endelig i forrige Uge forelagt dette Spørgsmaal for Sverige, som vil svare, at det ganske slutter sig til Danmark. Stang omtaler de Rygter, som af Friele og Holth ere udtalte paa offentlige Steder her i Byen om, at Kongen driver en Politik paa egen Haand med Keiseren i Paris, hvis Vink skulle være mere afgjørende for ham end hans Kabinets. Der indløber til Raadet Indbydelser fra Christiania Magiſtrat og Formandskab om at afgive Møde Thorsdag den 10de paa Børsen for at overlægge om Feſtligheder den 17de Mai; Riddervold bemærker, at man har talt til ham om at faa Kirkefeſt over hele Landet. Det overlægges, at vi alle skulle møde og give vort Bifald til Kirkefeſten; hertil bemærker Hellieſen, at vi maa have Kongens Samtykke, hvilket Stang og vi Andre mene at vi kunne forudsætte som givet; men Hellieſen inſiſterer paa, at enten maa vi bevirke Mødet udsat, til Kongen er kommen hid, eller ogsaa maa vi telegrafere til ham. Hellieſen inſinuerer, at det er Fulhed af Birch-Reichenwald, at han har berammet Mødet til Dagen før Kongens Komme, for at ikke denne skal faa nogen Anledning til at vinde Maſſernes Sympathi. Dette bevæger Stang, som i den ſenere Tid

lytter til Hellieſens Ord ſom til et Orakel, til at gaa over til Hellieſens Mening, og Telegrafering beſluttes derfor, og det ſaaledes, at man gjør Udkaſt til Kongens Svar og ſiger, at man, hvis dette bifaldes, vil oplæſe Kongens Telegram i Mødet paa Thorsdag; herved mener man, at Birch Reichenwalds Plan ſkal blive modarbeidet. Jeg troer nu ikke det Mindſte paa Beregning fra B.s Side i dette Stykke. Stor Strid med Hellieſen, om en for Bedrageri for 12 Aar ſiden ſin Beſtilling fradømt Lods ſkal benaades, ſaa at han kan faa Beſtillingen igjen; jeg vinder Mandens Benaadning. Atter en uendelig Discusſion mellem Stang og Hellieſen paa den ene og Bretteville paa den anden om den Kgl. Propoſition, ſom ſkal forelægges Thinget om Skiens-Kanalen. Sagen udſættes.

7de Marts. Stang forelæſer Breve fra Sibbern, hvorefter England og Frankrig opmuntre Sverige til at yde Danmark activ Hjælp, men ſelv holde ſig tilbage; Sibbern udtaler dog den Formodning, at Frankrig underhaanden taler et andet Sprog og foreſpejler Sverige Action i Fællesſkab med ſig. Wergeland foredrager ſin Indſtilling, ſom gaar ud paa 1½ Millon for at opſtille og holde i Krigstilſtand i 3 Maaneder en Armee paa 6000 Mand, hvortil vil komme omkring 3000 Mand af Befalet og Trosſet og øvrige Ikke-Combatanter. Fra disſe 1½ Million kan drages omtrent 300,000 Spd., ſom kan tages af den ordinære Bevilgning. Vi gjøre først det Indkaſt, at Befalet bør regnes med i de 6000 Mand, ſom Kongen har forudſat, og at hans Beregninger af den Grund ere for ſtore; dernæſt mene vi, at hans Fordringer i mange Punkter ere overdrevne og maatte kunne nedſættes. Møinichens Beregning er for Marinens Vedkommende meget mere nøgter, den gaar kun ud paa 150,000 Spd.; men det bevæger ikke Wergeland til at gjøre noget Afſlag. Sagen udſættes til imorgen.

8de Marts. Hellieſen foredrager ſin Indſtilling om, hvorledes Midler til Ruſtninger kunne tilvejebringes. Den gaar ud paa, at der uden at optage extraordinært Laan kan tilvejebringes 600,000, hvilke han foreſlaar delt ſom Svenſkernes ſtore og lille Creditiv. Han har tillige en politiſk Overſigt over Stillingen, ſom Stang har omſkrevet. Det vedtages, at denne ſkal medtages til Slutning ſom den hele Regjerings Formening. Jeg bemærker, at 600,000 ere bortkaſtede, naar der kræves den dobbelte Sum, og foreſlaar, at man ſkal bevilge disſe ſtrax og desuden ligeſaameget med det Tillæg, at hvis man tiltrænger Reſten og det kommer til Krig, ſaa ſkal Storthinget atter ſammenkaldes. Denne Mening vinder Indgang; men der opſtaar længere Discuſſion om Summens Størrelſe. Brettevilles mener 1 Million. Sagen udſættes.

9de Marts. Stang oplæſer Telegram fra Kongen om, at han ikke ganſke deler den under 5te ds. udtalte Mening om, at Kongen paa Forhaand ſkulde udtale ſin fulde Billigelſe af de [til] 17de Mais Feſtligholdelſe foreſlaaede Forføininger. Kongen yttrer, at han haaber at faa Anledning til under ſin Nærværelſe her at udtale ſin Mening. Hellieſen oplæſer ſit Udkaſt til den Kgl. Propoſition, ſom paa os andre gjør et meget godt Indtryk; men Riddervold og Stang finde, at den ſiger for meget og er for varm; det overdrages til ham med to Kolleger endelig at redigere Propoſitionen, ſom vedtages at ſkulle gaa for fælles Regning; da han hertil foreſlaar Riddervold, gjør jeg Indſigelſe og mener, at dermed kan vi andre ej være tjente, hvilket naturligvis vækker Munterhed. Med Henſyn til Bevilgningsſpørgsmaalet oplyſer Hellieſen, at han ved at lægge ſammen alt, hvad Sverige har bevilget til Ruſtninger, nemlig 7½ Mill. Rm., finder, at vore $^{5}/_{17}$ deraf er 885,000, og at han derfor er villig til at foreſlaa 900,000, hvoraf de 5

skulle kunne hæves strax og Resten, hvis det kommer til Krig, i hvilket Fald Storthinget paany bliver at sammenkalde. Dette vinder almindeligt Bifald. Wergeland har omarbeidet sine Beregninger noget, saa at de rime noget mere sammen med de Midler, som kan tilvejebringes. Der opstaar Discussion om et af Wergeland udarbejdet Lovforslag om Expropriation af Militær-Hestene. Sagen udsættes.

10de Marts. Den endelige Redaction af den Kgl. Proposition vedtages med Beslutning om imorgen at forelægge den for Kollegerne, som i Aften ventes fra Stockholm. Wergelands Lovforslag om Militær-Heste optages igjen til Behandling. Stang gjør den Indvending, at Expropriation her neppe er paa sit rette Sted, da man jo ikke kan paastaa, at Heste til Krigen ikke er at faa kjøbt i fri Handel og Vandel. Vi komme desuden under Vejr med, at det egentlige Øjemed med Propositionen er at imødekomme et længe af Kongen næret Ønske om at skaffe vort Cavalleri hurtigere Heste af halvblods Race fra de svenske Stutterier. Efter længere Tids Debat tager Wergeland sit Forslag tilbage med Løfte om at faa det frem igjen, naar vi faa bedre Tid.

11te Marts. Jeg besøger Sibbern, som i Fortrolighed meddeler mig, at Rygterne om Kongens Intimitet med Keiser Napoleon nok ikke ere ubegrundede, og at han og Oscars Tanker stadig ere rettede mod Skandinaviens Union, m. a. Ord han lader forstaa, at deres Varme for Danmark ikke er uinteressеret, at han visselig omgaaes med Planer til at faa et medgjørligere Ministerium i Sverige, men at dette modarbeides blandt andet af alle Venner af Reform-Forslaget, som antages fortabt, hvis De Geer gaar af. Meldahl beretter mig, at han har faaet det bestemte Indtryk af, at Pøbeloptøjerne Søndag og Mandag Aften er skildrede med megen Overdrivelse i Telegrammerne, og at han navnlig ikke troer, at der var videre Ledning af Høierestaaende til-

ſtede. Vi ſamles atter til vanlig Gjennemgaaelſe af Storth.-Propoſitionen. Med Henſyn til, at der i første Poſt gjentagende er anført, at Kongen ej ſkal indlade ſig i Krigs-Foretagender uden efter Overenskomſt med andre Magter, gjør Melbahl opmærkſom paa, at han frygter for, at Kongen vil have denne Tirade forandret. Dette beſtyrkes af Sibbern. Under Discuſſionerne opkaſter Sibbern det Spørgsmaal, om vi ville gjøre disſe Udtryk til et Kabinets-Spørgsmaal; men hertil lader det ikke at nogen af Herrerne har Lyſt, ſelv ikke Riddervold, ſom er den Første til at fortolke Udtrykkene paa den Maade, ſom Kongen antages at ville have dem forſtaaede. Paa den ene Side fremhæves, at det vilde være bedre, at allerede Kongens Propoſition indeholdt en ſaadan Clauſul, end at Storthinget ſkulde ſætte den til, — paa den anden Side, at hvis Kongen i Statsraadet vil have Propoſitionen forandret i den Retning, ſom af Sibbern antydet, ſaa er det — naar vi dog ville give efter — bedre, at vi gjøre det paa Forhaand, end at Kongen bag vor Ryg ſkal fortælle, at han, trods ſit Raad har ſat ſin Mening igjennem. For mig, der gaar videſt i den danſke Retning, er det naturligvis kjært, at denne Forandring til Slut gaar igjennem. Kl. 3¼ kommer Kongen, ſom ſer godt ud og viſt ogſaa er oprømt ved Studenternes Hurraer for ham og Danmark. Udmærket munter Middag hos Stang.

13de Marts kaldes vi til extraordinært Møde hos Stang, ſom gjør os bekjendt med, at Kongen ønſker et Udtryk forandret i Præmisſerne eller vor Betænkning; iſtedetfor at der ſtod, at vi forudſatte, „at vi ej vilde komme til at deltage i Striden uden i Fællesſkab med mindſt en af Veſtmagterne", ønſkede Kongen, at der ſkulde ſtaa, at vi forudſatte, at vi ej kom til at operere til Fordel for Danmark uden med Underſtøttelſe af etc. — Han havde nemlig for Øie det mulige Tilfælde, at vi kunde komme til at beſætte Fyen paa

ſamme Tid, ſom Frankrig beſatte en af Rhinprovindſerne. Stang forklarer, at han har reſerveret ſig og enhver af ſine Kolleger fuld Handlefrihed, naar Tilfældet maatte indtræde. Der er ingen af os, ſom opponerer, undtagen Haffner, ſom befrygter, at vi paa denne Maade ſkulle gjøre et Skridt nærmere mod Deltagelſe i Krigen; men jeg bemærker hertil, at ſkal jeg have noget imod Forandringen, ſaa er det af det Hensyn, at den antyder den forſmædelige Rolle, vi ſpillede i 1848, at vore Tropper blot ſtode paa Forpoſt ſom Jagttagere af Fiendens Bevægelſe, uden activt at biſtaa de Danſke. Throntalen oplæſes og antages uden Bemærkning. Det vedtages, at Wergeland ſkal komme med en kort Indſtilling, hvori forklares det Urimelige i, at Kongen i Statsraad den 22de f. M. ved at bifalde den nye Plan for Generalſtaben i § 13 har udeladt de Ord „i Regelen", hvoraf vilde følge, at man til Stabsofficierer nu ikke kunde tage uden de ganſke unge Capitainer, hvilket har vakt ſaa meget ondt Blod i Publicum. Kongen har lovet at indgaa paa Forandringen.

14de Marts. I Statsraadet hos Kongen afgjøres alle Sager uden Discuſſion. Storthings-Deputationen modtages, og Storthingets Aabning beſtemmes til imorgen Kl. 12. Efter Galla-Middagen paa Slottet har jeg en lang Samtale med Grev Lagerberg, ſom udtaler en fuldſtændig Antiſkandinaviſk Politik og ſtor Bitterhed imod Kongen, ſom han antager er hildet aldeles i Napoleons Garn; derfor har han ogſaa formaaet den franſke Miniſter Fournier til at komme hid paa Onsdag. Lagerberg anſer det for en ſtor Ulykke, at vi ſkulle ſpille Legebold for Napoleons ærgjærrige Planer. Han mener, at Kong Chriſtian i Danmark er en complet Helſtatsmand, og at han efter ſin Thronbeſtigelſe ikke ſelv ønſkede Alliance-Traktaten med Danmark, medens Kong Fredrik havde givet Løfte om at virke for Skandinaviſt

Union og Omstyrtelse af Arvefølgen i Danmark til Fordel for vor Konge.

15de Marts. Storthingets Aabning paa sædvanlig Maade; Throntalen forekommer mange indholdsløs, og Storthingets Svar er holdt i samme matte Tone. Efter Galla-Middagen paa Slottet har jeg Samtale med en Mængde Storthingsmænd, der alle udtale sig bifaldende om den Kgl. Proposition, det vil sige, de udtale Sympathi for Danmark, men at vi kun bør gaa sammen med Vestmagterne. Ueland har det imod Propositionen, at Danmark er nævnt. Paa hans Kant, siger han, vil man nok give Kongen baade Raadighed over Armeen og Midler, men ikke just til at kjæmpe for Danmark; thi man frygter Intet saameget som Skandinavismen. Krogness bebuder, at der vil reise sig Strid om den i Propositionen antydede Forføjning, at de diplomatiske Actstykker ikkun skulle betroes en af Storthinget udnævnt Comité under Tausheds Løfte. Jeg forklarer ham, at dette visselig for en Del er et Formspørgsmaal, efterat den blaa Bog er forelagt det engelske Parliament, men bemærker dog, at Noterne deri ofte ere meddelte i Uddrag, og at der i de Noter, hvorom der hos os er Spørgsmaal, forekommer Udtryk mod t. Ex. Rusland, som kunde paadrage vort Diplomati Ubehageligheb.

16de Marts. Stang kommer noget sent ned i det forberedende Statsraad, da han er kommen i Samtale med de svenske Ministre, som ere ankomne idag Kl. 10 istedetfor i Mandags. Manderstrøm, beretter Stang, er strax kommen i Activitet med at dechifrere Telegrammer fra vor Minister i Kjøbenhavn, som beretter, at en Østerrigsk Escadre er udgaaet fra Triest, og paa den danske Regjerings Vegne anholder om, at de forenede Riger ville forhindre den fra at løbe ind i Kattegat, da Danmark dertil mangler Kræfter. Der er paa samme Maade anholdt om Bistand hos England til at

forhindre den fra at passere Kanalen. Medens vi discuttere Fortolkningen af Udtrykket „Roflotille“ i Grl. § 75 og mene, at der i intet Fald kunde blive Spørgsmaal om at angribe Østerrig, forinden Storthinget nu har udtalt sig om Krigsspørgsmaalet og Unions-Actens § 4 er iagttagen, indløber Telegram fra vor Consul i Holland, som beretter, at 3 Østerrigske Krigsfartøjer igaar Middag ere ankrede ved Texel. Vi have alle en Fornemmelse af, at Krigen rykker os ind paa Livet. Det berettes os fra Storthinget, at Sverdrup har vakt Motion om at begjære de diplomatiske Actstykker forelagt det samlede Storthing istedetfor en hemmelig Comité. Drøftelsen heraf er udsat til imorgen, hvilket tyder hen paa, at Thinget vil tage sig god Tid og — som Rygtet beretter — ikke skilles før efter Paasken.

17de Marts. Benaadning for Sandsverbonden Erik Halvorsen indvilges af Hans Majestæt, medens derimod Dødsdommen over Simonsen og Pries stadfæstes. Det kan ikke mærkes, at disse Sager gjøre noget Indtryk paa Hs. Majestæt. Langt mere Liv kommer der i ham ved Behandlingen af en Forandring i Generalstabs-Planen, hvori de to Ord, som Morgenbladet fortæller ere bortescamoterede i Stockholm, nu tilføjes, og hvorved Kongen desuden insisterer paa, at Bestemmelsen om, at General-Stabs-Officiererne ubetinget skulle have Rang foran Artilleri og Ingeniører, maa udgaa, da en tilsvarende Regel ikke findes i den svenske Armee og Forskjellen under Samvirken kunde vække ondt Blod. Paa Ballet hos Stang samme Aften kommer jeg sammen med de svenske Raader Exc. Manderstrøm og De Geer og Lagerstråle, Thulstrup er syg, samt den franske Minister Fournier med Secret. Dutreil. Fournier har et klogt Physiognomi. Kongen dandser alle Dandse og ligesaa voldsomt som nogensinde. Der beretter Manderstrøm, at de Telegrafefterretninger, som Aftenbladet har meddelt om Au-

guſtenborgerens pludſelige Død og Udſigterne til Vaabenhvile ogſaa ere indløbne til ham. Ligeledes erfarer jeg, at Storthinget mod 41 Stemmer har antaget det Sverdrupſke Forſlag; vi ſammenkaldes i den Anledning til Beredning og Statsraad til idag Kl. 11.

18de Marts. Stang foreſlaar en vidtløftigere Redegjørelſe for den brugte Fremgangsmaade, ſom Flere ſynes godt om; men Sibbern er af den Mening, at Kongens afſlaaende Tilkjendegivende bør være ganſke kort, og Helliesen gjør Udkaſt til en Redaction, ſom efter atter at være forkortet, endelig antages. Haffner gjør den Bemærkning, at vi ville ſtaa proſtituerede, hvis nu den ſvenſke urtima Rigsdag ſenere hen maatte faa ſig alle disſe Actſtykker forelagte; men Sibbern mener, at herom ej vil blive Spørgsmaal. Der opſtaar ogſaa Discusſion om, hvorvidt Storthinget — hvis det forlangte disſe Actſtykker — vilde være berettiget til at faa dem. Stang mener ja, men Flerheden antager, at kun Odelsthinget i Kraft af dets controllerende Myndighed kunde forlange dem; en anden Sag er det, at Documenterne kunde fremtvinges ved Negtelſe af Bevilgning. Hos Kongen vækker Sagen ingen videre Discusſion; men Majeſtæten underholder os om den politiſke Situation, men lærer os dog ikke videre, end hvad Aviſerne have berettet. Om Aftenen ankommer Telegram, ſom modſiger Efterretningen om Auguſtenborgerens Død. I et Gilde for de ſvenſke Statsraader hos Stang den 20de forklarer Thulſtrup mig, at Gadeſpectaclerne i Stockholm ere foranledigede ved, at Aftonbladets Redaction, ſom med Henſyn til den danſke Sag paa 2den og 3die Haand ſtaar i Forbindelſe med Hoffet, har ønſket, at Mødet i De la Croix's Sal ſkulde gives Betydenhed ved at være ſecunderet af en ſtærk Folkemaſſe udenfor, og at derfor virkelig 100 Rigsdaler er offret paa at ſætte Pøbelen i den behørige Stemning, og at der iblandt Maſſerne har været enkelte Enthouſiaſter, ſom

har bragt dem til at udbringe Hurraer for visse Højtstaaende Personer; men engang satte i Bevægelse, har man ej kunnet styre dem, og det har vistnok ikke lagt i de oprindelige Bevægendes Plan, at der skulde udslaaes Ruder og begaaes andre Uterligheder. Harbitz fortæller mig en liden Anecdot fra Mødet ved Kongsvinger-Jernbanens Aabning, at Richter nemlig ligesom vilde give Kongen en Bebreidelse, fordi han saasnart havde ladet K. Motzfeldt falde, og at Kongen da havde ladet Ord falde om, at Hovmod staar for Fald, og om, at han havde gjort et saa voldsomt Tilsprang, at han havde brukket Nakken. Harbitz mener, at han er sikker paa at blive valgt til Repræsentant fra Jarlsberg næste Aar. I det forberedende Statsraad den

21de Marts omtaler Stang Unionssagen og forhører sig, om han alene foreløbig skal tale med De Geer om samme, eller om Sibbern og Meldahl vil være tilstede. Vi mene, at han helst bør være alene. Sibbern udtaler den Mening, at vi ikke bør lægge an paa at udhale Sagen, da vi aldrig kunne vente noget mere billigttænkende, velvilligt og retsindigt svensk Ministerium end det nærværende, som man imidlertid fra flere Hold arbeider paa at underminere. Stang oplyser, at De Geer har udtalt sig enig med ham i, at Sagen ej for Alvor kan tages fat, saalænge vi ej har Fred i Norden, men selv om denne skulde indtræde før Høsten, bør vi dog bie til efter 4de November, som Stang venter og ønsker højtideligholdt; selv om en ny Unionscomité bliver nedsat kort efter denne Tid, har De Geer ment, at dennes Forhandlinger ej bør paaskyndes, og at man ej bør gjøre Regning paa at faa noget Forslag taget under Behandling ved næste Storthing og Rigsdag, især fordi denne Sidstes Opmærksomhed vil blive optaget af Repræsentations-Reformen. Herover giver Sibbern meget ondt af sig, og han viser sig her som tidligere at være en meget mere udpræget Unionist end

os Andre. Riddervold foredrager Udkast til en Indstilling om Afholdelse af offentlig Gudstjeneste den 17de Maj. Stang beretter, at han herom foreløbig har talt med Kongen, som har ladet falde Ord om, at 4de November var en mere passende Højtidsdag end 17de Maj. Dette Spørgsmaal betragte vi Alle som uddebatteret. Der opstaar temmelig langvarige, i mine Øine intetsigende Debatter, om der i Resolutionen skal hedde vor „Selvstændigheds Gjenoprettelse", som den nedsatte Comité har udtrykt sig, eller „Indførelsen af den fri Forfatning", som Riddervold har. Flerheden synes at være for det sidste Udtryk, som ikke synes at kunne bestrides fra nogen Side, og man bliver, uagtet Sibberns Indsigelse, staaende derved, kun at „den" ombyttes med „en". Sibbern holder en liden Peroration om Carl Johans Fortjeneste af vor Forfatning. Om Aftenen bekjendtgjøres Indstillingen fra 15 Mands-Comitéen, hvilken ikke ganske tilfredsstiller Nogen; at Pluraliteten har troet at burde nedlægge en formelig Protest imod skandinaviske Sympathier, hvorimod Schweigaard, Schwartz og Steen have protesteret, forekommer mig en unødig Gjerning.

26de Marts. I forberedende Statsraad meddeler Stang om Carl Plougs Komme hid med Dampskibet igaar, at han er forsynet med Brev fra Monrad for at vise, at han ej driver Politik ganske paa Frihaand, og at han igaar Aftes har været hos Kongen for at lægge ham paa Hjerte, at hvis Danmark ej faar snarlig Hjælp, er det fortabt, da Dybbøl-Stillingen ej kan holdes, hvis Fienden derpaa vil offre omtrent 10,000 Mand, at Danmark ligger under ogsaa til Søes, hvis de Østerrigske Krigsskibe komme til Østersøen, og at vor Flaade vilde være dem til god Hjælp ved Blokaden med videre. Admiral Konow er derfor tidlig idag kaldt til Slottet, og Møinichen foredrager længere ud paa Dagen en Indstilling om Udrustning af alt, hvad vi kan

opdrive af Skibe. Herved gjør Stang den Bemærkning, at vi dog maa holde saavidt igjen, at ikke Kongen i sin Fremfusenhed skal opbruge alt, hvad der bliver bevilget til Rustninger, forinden det endnu er afgjort, at vi skulle gaa i Krig, og staa med tomme Hænder, naar det virkelig maatte gjælde. Stang meddeler os sine Forhandlinger med Exr. De Geer angaaende Unions-Sagen. Denne har bifaldt alle de i det af Stang og Meldahl udarbeidede Udkast opstillede Puncter, undtagen det om de diplomatiske Sagers Behandling, hvilket han mener vil møde Modstand i den svenske Forretningsverden. Stang har dog erklæret ham, at vi maa holde fast paa dette Punct, som er den eneste reelle Fordring, der fremstilles fra norsk Side. Vi andre ere heri aldeles enige. Sibbern er dog ikke tilstede, men paa Klosteret; vi vide, at han deler De Geers Opfatning. Stang beretter videre, at det er vedtaget, at den nordende Commission ikke maa være bunden ved vore Paastande og Indrømmelser, men at det Kgl. Dictamen af 18de Februar 1862 i ethvert Fald maa være Udgangs-Punctet. — Stang meddeler endelig, at Dagens Nyhed, at Danmark er indgaaet paa Conference uden Vaabenstilstand, efter hvad Grev Manderstrøm har sagt ham, er ganske paalidelig. Riddervold foredrager igjen sin Indstilling om Gudstjeneste 17de Mai, hvilken vejes og drøftes mere, end Gjenstanden synes at fortjene. Stang foreslaar, at Kongen i sin Resolution skal lade indflyde Ord om, at han efter Ansøgning fra Norske Borgere bifalder Forføingen, at det ikke for dem i Sverige, der ikke holde 17de Mai, skal se ud, som om Kongen proprio motu tog dette Skridt. Hellieſen og jeg mene, at det dog for Norske burde vise sig, som om Kongen med Glæde bifaldt Forføiningen; men Stangs Forslag tages tilfølge. Wergeland foredrager blandt flere militære Foredrag en Indstilling om en Instructionsskole for Reserve-Officierer, hvortil der allerede har

meldt sig 170, ligesom der til Underofficiersskolen har meldt sig omtr. 500. Ligeledes foredrager han Indstilling om Bemyndigelse til extraordinært at holde Afgangs-Examen for 4de og 3die Klasse af Krigsskolens Elever, som da strax efter kunne blive Lieutenanter. Stang fortæller om, at Manderstrøm har frabedt sig den Fest, som Christiania Borgere vilde gjøre for ham, med de Ord, at da vi ikke have parliamentarisk Regjering, kan en Minister, naar Kongen er tilstede, ikke tage nogen Roes for det, som synes velgjort, da denne falder Kongen tilbel; men om hans Opfatning staar i Strid med Kongens, da vil det end mindre passe, at han faar Laurbær for sin Færd. — Jeg foredrager Indstilling om Besættelsen af Postmester-Embedet paa Kongsberg, hvortil Wessel er nævnt; Hellieſen gjør Anfald og foreslaar Politifuldm. Steen; stor Strid. Meldahl, Møinichen og Riddervold stemme med Hellieſen. Stang, Bretteville, Wergeland og Haffner med mig. — I en liden Middag, som jeg den 28de har for mine svenske og norske Kolleger, minder jeg om den cordiale og hjertelige Stemning, som herskede i Festen i Rydbergs Hotel, da vi i August 1861 efter Interims-Regjeringen forlode Stockholm, og ledsager min Skaal med Ønsket om, at en saadan Stemning altid maa raade ved vore Møder. Mine Ord synes at vinde Anklang. Soirée paa Slottet samme Aften. I det forberedende Statsraad den

29de Marts bliver Discussionen imellem Sibbern og Stang temmelig ivrig om, hvorvidt et af De Geer fremleveret Contra-Project betræffende diplomatiske Sagers Behandling fra vor Side er antageligt eller ikke. Sibbern vil, at der kun skal svares, at vi ville tage det under Overvejelse; men Stang vil, at det skal erklæres for uantageligt; ialfald, siger han, vil han erklære det for sit eget Vedkommende. Sibbern faar kun Haffner med sig og taler siden til mig om, at man ikke maa lade Stang blive altfor mægtig

og eneraadende, da han ikke taaler saadant. Heri er jeg nok for en Del enig med ham, men kan dog ikke i nogen enkelt Sag fornegte min Overbevisning af saadant Hensyn.

30te Marts. Statsraad hos Kongen. Idet jeg ved at foredrage Indstillingen om Politimester-Embedet paa Kongsberg nævner, at min og Pluralitetens Candidat, Wessel, er over 50 Aar, medens Minoritetens kun er lidt over 30, mærker jeg, at Kongen er afgjort stemt for den Sidste; da dertil Møinichen skamroser Steen efter Michelets mundtlige Anbefaling og Riddervold og Hellieſen ogsaa taler for denne, hjælper Stangs, Sibberns og Brettevilles Forsvar for min Candidat til Intet, og jeg taber Slaget. Ved Foredraget om Udrustning af flere Fartøjer bliver Kongen meget heftig over, at Møinichen ønsker, at Udskrivningen af flere Matroser maatte udsættes i nogen Tid. Paa Bemærkning om, at det det dog ikke kan være ønskeligt, at vi skulle fortære Storthingets hele Bevilgning, før det viser sig, om vi faa Krig, siger han, at Tropperne maa øves, og at man i værste Fald kan sende dem hjem igjen, naar man ej har flere Penge. Møinichen er ganske rolig og snakker tilsidst Kongen tilrette igjen. Til Slutning læser han op en Resolution, han vil have fattet om Troppernes Sammendragning til 2den Uge i Mai — hvilken aabenbar er conciperet af Wergeland. Stang sætter op et surt Ansigt til slig Selvstyrelse og bemærker, at vi vel faa Lov til at se lidt paa Formerne. Derpaa gaar Kongen ind. Statsraadet sluttes Kl. 1, og Wergeland lover at have en Indstilling færdig til $2^1/_2$, da vi atter samles til dennes Gjennemgaaelse. Wergeland har i den af Kongen oplæste Resolution indsmuglet den gamle Paastand, at der skal sammenkaldes 6000 Mand foruden Befalingsmænd; men herimod udtale vi andre os enstemmig, og Wergeland maa give efter; ligeledes maa han give efter med Hensyn til den Andel, Landmilitær-Staten skal tillægges

af Storthingets Bevilgning, som han har foreslaaet til 440 000, medens vi mene, at han faar begynde med 300 000. Istedetfor til en Statsraadsmiddag paa Slottet, bede Sibbern og jeg os Tilladelse til at gaa i en Vennemiddag hos Joh. Collett.

31te Marts opløses Storthinget, efterat Kongen forud uden nogen Discussion har bifaldt Indstillingen om Troppernes Sammendragning. Storthingets Tale til Kongen og endmere dennes Svar gjøre et godt Indtryk. Storthinget er fornøjet over Resolutionen om 17de Majs Høitideligholdelse og giver sin Tilfredshed tilkjende ved at berøre Velsignelserne af Foreningen og anthde, at ogsaa 50-Aarsdagen efter sammes Istandbringelse vil blive højtideligholdt. Ved Storthingsmiddagen paa Slottet ere Alle i bedste Humør, og Kongen hvisker til mig: „Nu skulde vi votere"; ligeledes fortæller han mig, at han haaber, at vi Alle skulle samles igjen sidst i Maj. Han fritager os for at møde paa Slottet ved Afreisen den følgende Morgen 7¼ og holder senere ud paa Aftenen Symposion med Staben til langt paa Nat. Sibbern og De Geer reise en ½ Time efter Kongen, men de øvrige Statsraader først den følgende Morgen med Dampskib. Idet Kongen vel er kommen af Byen, begynde Skrønerne om hans Løshed og Tvetungethed at faa frit Løb. Det berettes saaledes, at han for Tilhængerne af det Birch-Motzfeldtske Parti har stillet i Udsigt et nyt Krigsministerium, og at et Par Storthingsmænd, hvoriblandt nævnes Sagfører Daae, have gaaet om med en færdiggjort Liste; for Fredsvennerne skal han have talt om, at Han skulde sikre dem, at de kunde udskibe sin Sild og Fisk og lade sine Fartøjer gaa umolesterede. For Fienderne af Skandinavismen skal han have yttret, at der ikke er nogen Udsigt til nogen Forening af de 3 Riger under hans Regjering. Til Middag ere endel Statsraader samlede hos Crowe med den franske

Miniſter Fournier, ſom er en kvik og ſærdeles veltalende Mand; men jeg forundres ved at høre ham nu tale imod Skandinavismen, da han den første Aften, jeg ſaa ham paa Ballet hos Stang, talte i en anden Tone. Han handler vel efter Ordre. Min Sidemand ved Bordet, Profeſſor Aſchehoug, beretter ogſaa om Kongens løſe Paſſiar og kjender alle de Skrøner, ſom gaa omkring ved Hoffet.

2den April have vi et kort Statsraadsmøde, hvori beſtemmes Udſkrivning nordenfjelds af de manglende Matroſer til Udruſtning af vore Fartøjer. Møinichen holder ſig til det mindſte mulige Tal og mener, at man ej bør gaa videre, før vi faa ſe, om vi virkelig faa Krig.

6te April. Møinichen andrager paa Anvendelſen af Udſkrivningslovens Beſtemmelſer om at forbyde Søværnepligtige at forlade Landet i et Tidsrum af 14 Dage, fordi det befrygtes at blive vanſkeligt at faa det fulde Antal Matroſer paa denne Tid af Aaret. Wergeland foredrager iblandt andet en Indſtilling om, at Trænmandſkaber, ſom ſtille for ſig, ikke ubetinget ſkulle blive fri for al Tjeneſte, men i Lighed med dem, der ere udſkrevne til Linien eller Reſerven, blive ſtaaende ſaa mange Aar, ſom deres Stillingsmands Tjeneſtetid mangler i 10. Herimod opponeres ſtærkt af Stang, og Helliesen, ſom beſtride Fortolkningens Rigtighed. Jeg indrømmer denne, men anſer ikke Sagen vigtig nok til derom nu at afgive en ny Beſtemmelſe. Sagen gaar til Diſſents. — Jeg bringer paa Bane den i diſſe Dage i Aviſerne indtagne Erklæring fra Grev Hamilton om, at Hall dog nok havde Grund til at antage, at vi ved Fredrik VII's Død vare villige til at indgaa Alliancen, trods hvad der officielt derimod er yttret i den ſvenſke Poſttidning. Jeg bemærker, at diſſe Yttringer vel ſigte til Kongen, ſom har givet Hamilton beſtemtere Forſikringer end hans Udenrigsminiſter; men Stang forklarer mig, at det viſſelig er

denne Sidste, som er compromitteret ved H.'s Erklæring, og at han ved at se tilbage til de i hine Dage modtagne Telegrammer og sammenholde disse med Sibberns Breve faar ud, at Manderstrøm er den, som snart har sagt et og snart et andet og mere, end han strengt var berettiget til. Stang udtaler Haab om en fredelig Løsning af Striden ved den i næste Uge paabegyndendes Conference og mener, at Slesvigs Deling vil blive Resultatet.

9de April. I Sagen om Trænmandskaberne blive vi Alle — Riddervold syg — staaende imod Wergeland, som dog vedbliver sin Indstilling. — Det viser sig, at Stangs Bemærkninger om, at Manderstrøm egentlig er den, som er stillet blot ved Hamiltons Erklæring, er ganske rigtig. Telegram fra Udlandet om Udsættelse af Conferencen. Stang mener, at Danmark ikke vilde faa en bedre Fred, selv om Vestmagterne og vi understøttede dem, end om Striden i disse Dage var bleven afgjort.

13de April. Stang forelæser Brev fra Sibbern tilligemed en hel Del Noter om Conferencen i London, som er bleven udsat til den 20de, aabenbar for at Preusserne inden den Tid skulle kunne faa indtaget Dybbøl, men angivelig for at det tydske Forbund skulle faa valgt en Sendemand. To Noter fra vor Gesandt i London, Grev Wachtmeister, ere især beleshed interessante; de vise, at det gunstigste Resultat, som antages at kunne opnaaes for Danmark, er Deling af Schlesvig strax syd for Flensborg, saa at den sydlige Del forenes med Holsten og den nordlige med Danmark; dette skal Østerrig, som aabenbart længes efter saasnart som muligt at drage sig ud af Striden, have erklæret at ville gaa ind paa. Rendsburg til Forbundsfæstning og Kiel til Forbundets Orlogshavn skulde ej gjøres til Betingelse, „da dette senere kunde besluttes af det tydske Forbund" — altsaa ny Perfidi. Man antog, at ialfald England vilde gribe til

Vaaben for at gjennemføre den Status, som ved Congressen blev vedtaget af Stormagterne, selv om t. Ex. det tydske Forbund protesterede derimod. I Frankrig frygtede man for Ministerforandring og for, at Persigny og Walewski skulde komme til Roret, som vilde drive Keiseren til strengere Forholdsregler imod Oppositionen. Wergeland foredrager en Indstilling om, at Aspiranter ved Staben og Officierer ved Krigsskolen skulle udtræde surnumerære, for at deres Pladse under Udrykningen kunne besættes; men dette unødige og yderlige Skridt vækker Opposition, og Sagen udsættes. Den optages igjen i Mødet den

16de April, og man bliver da, efter at et af Hellieſen forfattet Udkast til Disſents er forkastet og Stangs Idee om at tiltræde Indstillingen med særskilt Motivering af mig er bestridt, enig om, at Wergeland skal tilføje i Motiverne, at hvis det kommer til Udrykning, vil flere Officierer af Infanteriet blive dragne fra Afdelingerne, nemlig til Artilleriet, til Intendanturen og til Staber, og at vi alle skulle tiltræde uden Disſents. Jeg foredrager en Indstilling om Besættelsen af 2 Assessor-Poster i Overretten, der er overensstemmende med Indstillingen om den constituerede Post i samme Afdeling; men desuagtet forlanger Hellieſen og Riddervold, at Indstillingen skal circulere. Stang meddeler, at et fra Sibbern igaar modtaget Brev ingenlunde udtaler sig saa gunstigt om Conferencens Udfald, som det forrige. Han yttrer nu Frygt for, at den Polske Sag vil blive blandet ind og vil vanskeliggjøre de Danskes Opgjør, og at overhovedet Frankrig ikke ønsker Fred; dette slutter han af en Samtale, han har havt med Fournier, som har opmuntret de forenede Riger til at drive paa med Rustningerne. Sibbern mener, at Kongen i Mai vil drage til Skaane for at mønstre den svenske Contingent og derfra komme hid for at more sig med de norske Tropper. Møinichen beretter efter Brev

fra Haffner, at de norſke Krigsſkibe ſkulle ſtilles under ſvenſk Overcommando og de norſke Kanonbaade drage til Carlscrona ſammen med 70 ſvenſke. I Mødet den

20de April

berigtiges dog dette derhen, at Overcommandoen ſkal tillægges Prinds Oscar. Stang bringer paa Bane en Artikel i Aftenbladet for igaar, hvori er gjengivet Voteringerne inden Statsraadet, da Krigsſpørgsmaalet behandledes i 1848, og paaviſer, at denne Beretning for hans Vedkommende er aldeles fordreiet og urigtig gjengivet. Han opkaſter Spørgsmaal, om han og Riddervold bør ſvare derpaa. Betænkelighederne herimod ſkrive ſig ſpecielt derfra, at vi ikke ere berettigede til i dens Helhed at offentliggjøre denne hemmelige Protocol, ſom Dunker formodentlig gjennem Birch eller K. M. har faaet Uddrag af (taget af disſe under deres Opholdt i Stockholm), og at det ikke engang vilde være ønſkeligt nu at offentliggjøre Protocollen, fordi deri udførligen er argumenteret for Slesvigs Deling. At ſvare med en almindelig Benægtelſe af Anførſelernes Rigtighed vil ſandſynlig lidet nytte, da man blot vil blive provoceret til at documentere, hvad man ikke kan. Stang kommer op til mig om Aftenen og debatterer dette Spørgsmaal, og vi komme til det Reſultat, at det ialfald for det Førſte er bedſt at holde ſig taus. — Med Henſyn til Dybbølſtillingens Rømning iforgaars oplyſer Wergeland efter en Meddelelſe fra Stockholm, at Preusſerne ogſaa have lidt ganſke betydelige Tab ved denne ſørgelige Affære. — I et Selſkab hos den franſke Conſul, Baron Michaud, udtaler denne ſin Formening om, at det vil komme til almindelig Krig mellem Øſt- og Veſtmagterne, hvori vi iſaafald ville blive indviklede; en Correſpondence til det ſvenſke Aftonblad fra Wien udtaler det ſamme og paaviſer, at Øſten er meget ſtærkere til Lands, medens Veſten har Overmagten til Søes.

I Statsraadet den 23de April ſtor Strid om Beſættelſen af et Aſſeſſor-Embede i Overretten, uagtet Anſøgerne ere de ſamme, ſom da Poſten i Januar Maaned d. A. var ledig. Helliesen og Riddervold diſſentere hver paa ſin Maade til Fordel for No. 2 og 3. Helliesen ſtemmer for Brandt og Otteſen, Riddervold for Otteſen og Arneberg, men Flerheden med mig for Paludan og Brandt. Ligeledes ſtor Strid om Eftergivelſe af et Stemplingsgebyhr for Fallenten Bogtrykker Jenſen, ſom efter Lector Brandts Raad har belagt en Leiecontract med St. Papir iſtedetfor at ſkrive Documentet paa det ſt. Papir. Jeg indſtiller paa fuldſtændig Eftergivelſe og faar Alle med mig undtagen Helliesen. Stang beretter, at han har beſluttet ſig efter Samraad med Riddervold og Helliesen til at paavise Urigtigheden af Meddelelſerne i Aftenbladet om Votumet af 1848; Følgen heraf er, at i Aftenbladet for iaften ſtaar det hele Votum in extenso med adſkillige bittre Anmærkninger.

27de April. Stang forelæſer 2 Breve fra Sibbern, hvorefter Freds-Actierne atter ere i Stigende, da Rusland antages at frygte for en ſkandinaviſk Union og derfor at virke for Opretholdelſen af Danmarks Integritet. Järta i Berlin har ſendt et Ziffer-Telegram om, at Keiſer Napoleon har ladet lykønſke Kongen af Preuſſen til Sejeren ved Dybbøl, hvilket Telegram har foraarſaget Diplomaterne meget Bryderi at fortolke; mig ſynes det at kunne forſtaaes ſom blot et Middel til at gjøre Preuſſerne venlig ſtemte ved Conferencen. Det første Forſlag ved denne fra Englands Side berettes at være om en Vaabenſtilſtand, hvorefter Preuſſerne ſkulle beholde Jylland beſat og Danmark vedblive med Blokaden, altſaa grundet paa Regelen — uti possidetis. — Sibbern fortæller ogſaa om, at Fournier, ſom for halvanden Maaned ſiden, ja ligetil imod Slutningen af ſit Ophold her, var ſaa krigerſk — idet han haabede at virke paa vor Konge i ſamme

Retning som et Brev fra Napoleon til denne, nu er bleven nødt til at slaa Vand i sin Vin; Sibbern mener, at Storthingets og Regjeringens Nygterhed og Rolighed har lært ham, at han Intet kan udrette med sin Veltalenhed.

30te April. Stang beretter, efter Meddelelse fra Sibbern, at det danske Hovedkvarter er henlagt til Aasens, og at kun en Brigade er ladt tilbage paa Als, og at selv denne skal trækkes derfra, dersom Preusserne gjøre Mine til at bombardere Øen. Stang mener ogsaa, at Preusserne snart ville bringe Hegermann Lindencrones Corps til at forlade Morsø. Han udtaler sig med megen Bitterhed om den danske Styrelse og om dens taabelige Ihærdighed i at kjæmpe imod Overmagten. Hans Tone imod Danmark bliver mig mere og mere ubehagelig. Han beretter om en fransk Courer Lefebre, som imidlertid er reist fra Paris, før Dybbøl blev indtagen, og som har medbragt Opfordring til vor Konge om at bistaa Danmark, hvortil der nu ej synes at være mindste Hu. Vore 3 Krigsskibe skulle møde i Gøtheborg den 6te Maj for at stilles under Prinds Oscars Overcommando — antage vi. — Brettevilles Forslag om udvidet Commissorium for Skovcommissionen i Stør- og Værdalen til ogsaa at virke i Inderøen vækker stor Strid især mellem Hellieſen og Stang; som ere enige i, at Commissionen ej bør have dømmende Myndighed, men kjævles i det vide og det brede om Grændserne for dens Undersøgelses-Myndighed. Bretteville har et foreløbigt Project om at kjøbe endel af Incognito, vest for Slottet, til Hospitals-Tomt og mener, at Stang bør spørge Kongen, om han giver sit Samtykke dertil. Jeg yttrer, at endog Regjeringen bør modsætte sig et saadant Project, og heri er Stang fuldkommen enig, da det dog ikke kan være behagelige Omgivelser for Slottet at have Reconvalescenter og Krøblinge stadig for Øine. Der er ingen, som taler for Brettevilles Forslag.

4de Mai. Stang forelæser Brev fra Sibbern, hvorefter Manderſtrøm har paalagt vor Geſandt i London ved Conferencen at holde paa Londonertractaten og ſubſidiært paa Slesvigs Deling efter Slien og Dannevirke, ſaa at den ſydligere liggende Del blev ſtillet i Perſonal-Union til Danmark, ſom da havde i ſin Magt at forhindre Kiel fra at blive tydſk Orlogshavn. Sibbern beretter om, at Stemningen i Paris bliver mere og mere fredelig, da Keiſeren frygter for Oppoſitionen i Kammeret, ſom ej er for Krig. Sibbern fortæller ogſaa, at han har ſeet hos Manderſtrøm Afſkrift af en Note fra Gortſchakoff til Grev Rechberg, hvori denne (Gortſchakoff) udtaler Ruslands Uvillie imod en ſkandinaviſk Union og ſiger, at Rusland fremfor alt maa arbeide for en Ordning, hvorved ſaadan Union modarbeides, og opfordrer de tydſke Magter til endelig at ſlutte ſig til Rusland for at forhindre ſaadant, idet det paaſtaaes, at ogſaa England er meget imod Foreningen af de 3 ſkandinaviſke Riger. — I Anledning af Avis-Rygter om, at Sverige har ſtandſet aldeles med Ruſtningerne, beretter Wergeland paa Opfordring, at han har telegraferet herom til Grimsgaard, ſom har ſvaret, at herom intet var officielt beſtemt, men at de ſnart vilde ſtandſe af ſig ſelv, fordi man ej havde flere Penge. Jeg opfordrer ogſaa Wergeland til at ſtandſe med ſine Indkjøb af Trainheſte; men han vil ikke høre herpaa. Bretteville beretter, at Frankrige kræver ſaa ſtore Offere af os m. H. til Nedſættelſe i Tolden, at man i Sverige er meget kjed af Tractat-Underhandlingerne. Hellieſen mener, at Nedſættelſerne for vort Vedkommende alene vil beløbe ſig til 160 000 Spd. aarlig.

7de Mai. Correſpondentartikel i Rigstid. fra Kjøbenhavn igaaraftes bringes under Discuſſion af Stang, ſom forſikrer, at han ikke har hørt et eneſte Ord yttre derom fra Stockholm; derſom den altſaa er ſand, hvilket Anførelſe af beſtemte Dage og Navne tyder hen paa, maa Kongen atter

her have gjort Politik paa egen Haand eller ialfald kun have confereret med et vordende Ministerium, som vil overtage denne Politik, naar det nærværende er sparket væk; thi Forslaget om en skandinavisk Union med fælleds Unions-Parliament, men to Konger er jo en Absurditet. Riddervold foredrager en mærkelig Sag, som viser Gejstlighedens Intolerance, idet Provst og Bisp i Vosse Provsti har fundet Præst Jæger i Vikøer for lidet orthodox og har ved at bevæge Skolelærere og andre Almuesmænd til at indgive Petition tvunget ham til at antage personel Cappelan. Vi finde, efter at have hørt Jægers Redegjørelse for sin Tro, at denne er mere orthodox, end vi kunne sige om os selv, men indrømme paa den anden Side, at Bispen vel har dømt mere efter hans Prædiken og det Omdømme, han nyder for en simpel Theolog, end efter hans skriftlige Forklaring, og vove derfor ikke at foreslaa Forandring i Kirke-Departementets Indstilling. Stang bringer atter paa Bane et af Harbitz ham forelagt Spørgsmaal om St. Olafs-Orden til Valstad og Ueland i Anledning af 17de Mai-Festen. Riddervold indvender, at Ueland ikke er en saa ren Personlighed, at han synes at kunne tilraade nogen Orden for ham; heri er jeg enig. Hellieſen og Bretteville tilsels tale for Harbitz's Idee, men den forkastes, da Stang, Møinichen og Wergeland slutte sig til Riddervold og mig, skjønt tilsels efter andre Præmisser.

9de Mai mødes vi til extraordinært Møde, hvori Stang forelæser os et Ziffertelegram, om et i Løverdags afholdt sammensat Statsraad, hvori Manderstrøm har indstillet, at Chefen for de forenede Rigers Escadre, som den 16de dennes skal være samlet i Göteborg, skal meddeles Instruction om at handle i Forening med den engelske Flaade, som forventes til Østersøen, saa at de bistaa Danmark for det Tilfælde, at den tydske, d. e. østerrigske Flaade, maatte foretage noget

fiendtligt Skridt mod Danmark, navnlig mod Kjøbenhavn. Over denne Indstilling er den Norske Regjerings Betænkning indhentet. Vi beslutte at svare, at vor Politik er given med, hvad der er forelagt Storthinget, og ved, hvad dette har besluttet, og mene, at vort Svar vil kunne afsendes med Posten Onsdag Aften. Hellieſen fremkaster Tvivl, om der ikke nu bliver Spørgsmaal om Anvendelse af Rigsactens § 4, da ovennævnte Instrux mulig kan lede til Krig; vi mene dog, at der ikke behøver at tilføjes vor Indstilling noget herom. I Realiteten ere vi alle enige, og Beretning om Rigets Tilstand har jo for faa Uger siden været afgiven. Hvorvidt Storthingets Bevilgning vil blive tilstrækkelig til i længere Tid at holde Escadren i Søen, foreligger ikke endnu til Afgjørelse. De militære Chefer erklære, at endnu er ingen Mangel. Møinichen andrager om Udrustning af Bugser-Dampskibet Æger og bebuder i næste Møde Andragende om Udrustning af den nye Corvet Nordstjernen, hvortil Mandskab haves, og som alligevel skal prøves. Wergeland beretter, at Reisende fra Fredrikshavn have fortalt, at der laa Transportskibe med danske Tropper, hvoraf 10 000 Mand sagdes at skulle landsættes i Vendsyssel.

11te Mai. Uagtet Telegram er indløbet om Afslutelsen af en Vaabenstilstand, bygget paa uti possidetis, beslutte vi dog at afsende vor Betænkning strax, ja endog med Coureer, hvorimod jeg protesterer, paastaaende, at man meget vel kan afgjøre Sagen i combineret Statsraad efter et Telegram om, at vor Betænkning er afgiven og afsendt. Stang foreslaar, at det skal berøres, at Rigsactens § 4 ikke synes her at kunne være anvendelig, men at vi i ethvert [Fald] have afgivet Betænkning om Rigets Tilstand saa nylig, og at der er fuld Enighed inden Raadet. Hellieſen kommer atter tilbage til det i Mandags opkastede Spørgsmaal, om der ikke er fuld Anvendelse for Rigsactens § 4, men bliver

ſtaaende ganſke i Minoritet hermed. Sibberns Brev oplyſer os om, at der ogſaa i Stockholm i „Beredningen“ har været discutteret dette Spørgsmaal, ſom Meldahl har holdt paa, men De Geer afviſt med Bemærkning, at der blot var en Mulighed for, at Inſtructionerne kunde lede os i Krig, men ingen ſtor Sandſynlighed derfor.

14de Mai. Efter Meddelelſe fra Sibbern har Kongen yttret at ville komme hid i Slutningen af Maaneden. Wergeland opkaſter Spørgsmaal om, hvad han ſkal gjøre med en Capt. . . . ., ſom er bleven ſindsforvirret, men ej er at formaa til at ſøge ſin Afſked, og ſom af en med hans Tilſtand ubekjendt Læge har faaet ren Læge-Erklæring om Intet at feile. Strid imellem Stang paa den ene og Helliesen og mig paa den anden Side om, hvorvidt man uden Dom eller uden Anſøgning fra Manden kan udſætte ham paa Vartpenge. Stang mener, at man paa denne Maade vilde bringe ham til at optræde ſom Sagſøger. Helliesen og jeg mener, at dette vilde være grundlovſtridigt, og at man enten maa faa Manden gjort umyndig eller faa ham dømt fra Embedet. Møinichen bringer under Discuſſion et nyt Tilbud fra et Londoner Hus om Telegrafanlæg imellem Skotland og Norge; vi mene, at man ej bør være altfor føjelig og heller ſlaa paa, at Norge ſelv ſnart kan komme til at overtage denne eller en lignende Linie. — Ved Feſten paa Eidsvold d. 17de holder Harbitz en Tale for Dagen, ſom iſær m. H. til Udførelſen er udmærket, og ſom bevæger Mængden til Taarer. Til en ung Mand, ſom critiſerer Talen, ſiger Schweigaard: „Jeg maa tillade mig at bemærke, at Mænd med Hjerte og Følelſe finde Talen udmærket, men de, der blot have Forſtand, kunne vel finde noget at dadle.“ Den hele Feſt overgik langt min Forventning; jeg havde ikke troet i min Alder at kunne føle den Ungdoms-Varme, ſom Tilfældet var.

I Statsraad den 21de Mai beretter Stang, at Manderſtrøm i et almindeligt Circulære til ſamtlige vore udenlandſke Miniſtre fuldſtændig har desavoueret den i Mødet den 7de d. M. berørte Correſpondentartikel til Rigstidenden. Han fortæller, at der endnu ikke er afgivet Reſolution om vor Deltagelſe med engelſke Fartøjer, hvorom vor Betænkning den 11te d. M. blev affendt med Courer! Vaabenſtilſtanden er i Mellemtiden indtraadt. — Der meddeles nu officielt, at Kongen vil komme hid for at ſe Tropperne den 29de om Middagen, efter at have forladt Stockholm den 28de, og blive her til den 11te Juni.

25de Mai. Helliesen melder, at Borchſenius har taget ſin Anſøgning [om Afſked] tilbage, idet han har forenet ſig med ſin Fuldmægtig om endel af Forretningerne. Riddervold behandler en Anſøgning fra Homann om Afſtaaelſe af Grund til Anlæg af en privat Jernvej fra Titangruberne til Soggendal, hvilken Grund Riddervold mener ej kan tages efter Taxt, hvorfor han har ladet Taxtforretningen indanke til Højeſteret. Han indſtiller om, at Vejen maa anlægges, hvis Intereſſentſkabet, forſaavidt Taxten underkjendes, vil betale, hvad der af Stiftsdirectionen er forlangt for Præſtegaardens Grund. Herom bliver efter længere Discuſſion Enſtemmighed. Jeg omhandler foreløbig et Andragende fra Chr. Platou om at faa 4000 Spd. til Ombygning af Vaaningshuſene paa Sorenſkrivergaarden Plogſtad; man gaar ind paa denne betydelige Sum imod, at Embedsgaards-Fondet og Embedet deler Udgifterne.

28de Mai. Meldahl, ſom er kommen fra Stockholm, beretter, at der til Grund for den oftere omtalte Correſpondance fra Kjøbenhavn til Rigstidenden ligger et Brev fra vor Konge til Danmarks Konge, hvori omhandles Forſlag om ſkandinaviſk Union, ſom ſkulde være gjort Carl fra danſke Mænd; men Meldahl tillægger, at disſe Mænd ikke antages at have været andre end de ſædvanlige Anſtaltmagere:

Blixen-Finecke og Tornérhjelm. Monrad skal have svaret, at Ideen maatte ydes sin Anerkjendelse, men at der ikke nu for Tiden kunde tænkes derpaa. Wergeland vil drive gjennem et Forslag om Vilkaarene for Reserve-Officierers Ansættelse, men han nødes dog til at lade Sagen circulere. Hellieſen inſiſterer paa, at der ſkal aabnes fri Adgang til at give Reſerve-Officiererne faſt Anſættelſe ſom Lieutenanter; men vi andre mene med Armee-Departementet, at denne Adgang bør være indſtrænket til Krigstid og betragtes ſom en Belønning for udmærket Dygtighed eller Mod og Tapperhed i Felt. Hellieſen mener, at der hos os ſtilles altfor ſtore Fordringer til Officierernes Kundſkaber, og at Udſigterne for de unge Mænd, der offre ſig for denne Karriere, ere forholdsvis bedre end anden Tjeneſte i Staten.

29de Mai. Kongen kommer hertil med det nye, prægtige Fregatſkib „Kong Sverre". Efter Middagen hos Stang yttrer han til mig, at Keiſer Napoleon fremdeles virker for ham, og at han endnu ikke har opgivet Haabet om en ſkandinaviſk Union, hvilket desværre viſer, at hans letſindige Forhaabninger ere lige uſvækkede, og at Beſkyldningerne imod ham for at virke hovedſagelig for ſine dynaſtiſke Intereſſer ere altfor grundede. Grev Lagerberg udtaler ſig med lige Styrke mod den Kongelige Politik og paaſtaar, at Oscar deler denne, men dog er mere „ſanſad". — Grev L. ſøger at viſe, hvor betænkelig Krigen under enhver Forudſætning vil være for de forenede Riger, og holder ſig forviſſet om, at Ruslands Tale om Neutralitet hører op, naar Sverige rører paa ſig for Alvor.

30te Mai. Medens vi holde Statsraad paa Slottet, hvor ingen Sager af ſær Intereſſe afgjøres, kommer Telegram fra London om, at Tydſkernes Propoſitioner ere forkaſtede, og at de neutrale Magter holde paa Slesvigs Deling efter Slien, med Ret for Tydſkerne til at afgjøre, om de

ville træde i Personal-Union med Dannemark, hvilket Spørgsmaal er udsat til Thorsdag. Et senere Telegram fra Kjøbenhavn paastaar, at Dannemark ikke vil høre paa noget Delingsforslag. Kongen siger, at det endnu staar lige uvist, om vi faa Krig eller Fred. Grev Thott fra Skaane, som er iblandt de kgl. Adjutanter, paastaar, at der i hans Hjem er saare liden Sympathi for Dannemark. Senere paa Dagen afsløres Monumentet paa Vogts Grav, og Stang holder et Foredrag, der i alle Henseender er noget af det mest Fuldendte i sit Slags. Bekjendtskab med Brugspatron Hofsten fra Sund ved Åtorp, som fortæller, at han hører til Ridderhusets liberale Fraction. Borchgrevink beretter mig om Aftenen hos Wilhelm, at Dannelsen af en skandinavisk Forening er i Gjære, at Aschehoug og Monrad, Welhaven, Dunker, Otto Løvenskiold og Andresen og mange pene Folk indtræde i denne. Jeg befrygter, at en saadan Forening snarere vil virke mod end for sit Formaal.

31te Mai. Ved et Besøg hos Sibbern beretter Stang, at Kongen allerede har begyndt at virke for Festligholdelsen af 4de November i begge Hovedstæder og har udtænkt, at svenske Deputerede bør komme til Christiania og norske til Stockholm.

3die og 4de Juni forberedende Statsraad, i det sidste ere samtlige Medlemmer tilstede; der strides noget om Besættelsen af et Præste-Embede ved Nykirken i Bergen, hvortil Riddervold har indstillet Sognepræst Dav. Haslund, medens Hellieſen og med ham Flerheden, undtagen Sibbern og jeg, vil have Reimers, og denne bliver det. Ligeledes strides der om et Politifuldmægtig-Embede her i Christiania, hvortil jeg indstiller Leschly-Hansen, som i December Maaned blev sat efter Kahrs; men nu er det oplyst, at Hansen er den flinkeste af de to. Flerheden med Hellieſen i Spidsen er for Kahrs, og jeg faar det Indtryk, at om jeg havde

indſtillet omvendt, vilde Udfaldet blevet for Hanſen. Ved en Indſtilling om fornyet Grændſeryddning foreſlaar Ridder-vold, at man kan overlade Initiativet til Sverige; men det vinder almindelig Modſtand. Discuſſion, om vi in corpore ſkulle complimentere Prinds Oscar, ſom ſamme Eftermiddag kommer op med Eſcadren; efter Sibberns og Haffners Raad beſluttes, at vi ſkulle gaa hver for os og udſætte Beſøget til imorgen Formiddag, da Prindſen bliver paa Slottet inat hos Kongen, ſom Kl. 3 er kommen hjem fra Gardermoen.

Ved Beſøget hos Prindſen d. 5te er han ſom ſædvanlig meget venlig, roſer vore Fartøjer og beundrer iſær, at Mand-ſkaberne efter ſaa kort Øvelſe kunne vise ſig ſaa duelige i at haandtere Kanonerne. Prindſen forlader os ſamme Dags Eftermiddag og lover at komme herop med den hele Eſcadre.

I forberedende Statsraad den 6te discutteres Tractaten med Frankrig, ſom Helliesen ikke ſynes videre om, fordi vi ſkulle tilkjøbe os ved Toldnedſættelſer en Lighed i Behandlingen med Landets egne Skibe, ſom en ſund Handels-Politik ſkulde indrømme uden Vederlag. Jeg bemærker, at der ingen Skade er i, at vore Toldſatſer blive noget nedſatte; vi nødes til at antage et fornuftigere Princip, det er det Hele. Det fremhæves, at Storthinget ikke kan binde ſig til de begjærte Toldnedſættelſer for et længere Tidsrum end 3 Aar, og Stang vil, at der ſkal medtages i Tractaten en Clauſul herom, dog ſaa, at Kongen forpligter ſig til at foreſlaa Ned-ſættelſerne for hvert Storthing; herimod opponerer Helliesen, ſom mener, at den af Indre-Dept. og Stang udtalte For-tolkning af Grundloven ikke er ſaa ophøjet over Tvivl, at vi paa denne Maade bør ſlaa den faſt; jeg mener, at det kan være nok at paapege vor Grundlovs Bud, men at vi ikke bør forudſætte, at Storthinget, efterat Tractaten engang er vedtaget, vil benytte ſig af dets Myndighed i denne Retning, og at derfor en udtrykkelig Clauſul ſom den af Stang fore-

ſlaaede er overflødig. Det bliver dog ved, hvad Stang har foreſlaaet. Paa Reglementet om Reſerveofficierers Anſættelſe lægges ſidſte Haand. Sibbern fremſætter et Forſlag om, at man ikke ſkal nære Forſængeligheden hos Ungdommen ved at tillade den at bære Uniformen udenfor Tjeneſten; men han faar Alle imod ſig.

8de Juni. Statsraad paa Slottet, hvor alle Sager afgjøres uden Diſſents. Kongen beretter om, at Rusland har fremſat Forſlag om, at Danmark helt bør gaa op i Tydſkland, og at dette Forſlag har været længe diſcutteret i danſk Statsraad iforgaars. Vi ere enige med ham i, at dette Forſlag, ſom Danmark dog har forkaſtet, ſkriver ſig fra Ruslands Frygt for den ſkandinaviſke Union, ſom Frankrig endnu ikke har opgivet, men hemmelig arbeider for. Ved en Sag om en finmarkſk Skolelærers Overgang til Miſſionsſkolen gjør det mig ondt at høre Kongen hviſke halvhøit til Stang, da Talen er om Chriſtendommens Udbredelſe i Africa og Madagascar: „Mon de derved blive lykkeligere?“ Hans Vantro er altſaa den ſamme, uagtet han i den ſenere Tid er begyndt nøiagtig at iagttage Gudstjeneſten. Aviſerne holde ſig op over, at han gaar i Selſkab til Thv. Meyer og Th. Heftye, men heri ſynes mig intet Ondt at være; han gjør det viſt meſt for at more ſin talrige Suite af unge Officierer. Ligeledes holde Aviſerne ſig op over, at han paa Gardermoen har roſt Wergeland; det vidner ogſaa om hans Hjertens Godhed, da han har villet give Wergeland en Trøſt for Bladenes uſtandſelige Udfald. Efter en munter Middag hos Stang begiver han ſig Kl. 6 ombord paa Kong Sverre, og ſaaledes ere vi for denne Gang Kongeſtyren kvit.

11te Juni. Wergeland er borte paa en Inſpections-Reiſe til Chriſtianſand; det falder lidt pudſigt, at Stang da med ſtor Iver begynder at underſøge Militærſtyrelſens ſeneſte offentlig udſkregne Handlinger, navnlig hans Forøgelſe af

Kongens Garde i Stockholm, hvorom Wergeland til mig har forklaret, at den er udviklet i en i Regjeringen foredragen Indstilling, som har været oversendt Storthinget. Wergelands Tankegang er den: „Hvis nogen havde havt Indvending mod Forføjningen, kunde han sagt fra; da det ikke er skeet, sætter jeg den iværk paa samme Maade som de øvrige militære Forføjninger." Vi ville indvende: Angaaende en saa extraordinær Forføjning maatte vi jo vente særskilt Indstilling som om saa meget Andet til Ex. Reserve-Officiers-Institutionen. Stangs Optræden nu post festum, da ikke engang Wergeland er tilstede, forekommer mig som et Kneps i Lommen.

15de Juni. Udsigterne for Fred bringes under Discussion. Man synes at være enig om, at [de] ingensinde have været saa dunkle som nu. Stang mener, at Napoleon under ingen Omstændighed vil gribe til Vaaben; herimod indvender Møinichen, Helliesen og jeg, at man ikke er berettiget til at slutte af Frankrigs Tilbageholdenhed under Conferencen, og at han meget gjerne kan optræde med Alvor, naar det kniber. Stang opfordrer Wergeland til at udtale sig om, hvorlænge han tænker at holde Tropperne sammen; Wergeland bemærker, at det Vanskelige ved Sagen er, at Infanteriet, naar det nu hjemforløves, ikke kan paaregnes samlet igjen for om en Maaned; hertil bemærkes, at om det kommer til Krig, vil neppe England være i Marken tidligere, saa at dette Ophold er noget, vi faa finde os i; det besluttes derfor, at Wergeland skal gjøre færdig en Indstilling gaaende ud paa at hjemforløve Tropperne, hvis det ved Vaabenhvilens Udløb den 26de ikke er mere decideret, enten vi skulle deltage i Krig eller ikke, end nu. For Marinen stiller Tingen sig værre, da de udskrevne Matroser enten fremdeles maa lønnes eller ganske afskediges, og isaafald maa ny Udskrivning til. Møinichen lover at anstille Undersøgelser om, hvilken Udvej

vil være henſigtsmæsſigſt. Det berettes, at Sibbern endnu ligger paa Kloſteret og førſt agter at være i Stockholm paa Søndag.

18de Juni. Wergeland foredrager Udkaſt til den i forrige Møde aftalte Indſtilling; det viſer ſig heraf, at der til Armeen er forbrugt paa det nærmeſte de 300,000 Spd., ſom i Marts extraord. bevilgedes, foruden Beholdning fra forrige Aar, og hvad der kan tages af det ordinære Budget for Armeen for dette og næſte Aar. Denne Oplysning foranlediger Stang til at foreſlaa, at Indſtillingens Concluſion maa blive noget anderledes end ſidſt aftalt; nu bør man indſtille, at Tropperne ſkulle hjemforlønes en beſtemt Dag, fordi der ikke er flere Penge at holde dem ſamlede for, og at denne Dag faſtſættes til den 28de Juni. Skulde det, inden Sagen afgjøres, viſe ſig nødvendigt for Krigs-Udſigternes Skyld at holde Tropperne fremdeles ſamlede, maa Storthinget paany ſammenkaldes. For Marinens Vedkommende bliver man enig om, at ialfald de nye Fartøjer: Kong Sverre, Nordſtjernen og de to nye Kanonbaade, fremdeles nogen Tid bør holdes paa Vandet, da de ſkulle prøves en beſtemt Tid, og da det er ſaa meget vanſkeligere at faa dem bemandede og ſatte i Fart, naar de engang ere oplagte. Bretteville foredrager en Expropriationsſag om Sænkning af Vanſjøen ved Moſs; der etableres her det nye Princip — efter Forſlag fra Stang, at Jordejerne ſkulle ſtille Caution til Sagbrugs- og Mølle-Ejerne, forſaavidt Skjønnet ikke driſter ſig forud at erklære, hvorvidt og hvor ſtor Skade vil tilføjes dem ved de paatænkte Minerings-Arbeider. Jeg inſiſterer paa, at det ikke i Reſolutionen maa blive beſtemt, at Arbeidet ſkal udføres under Canalvæſenets Beſtyrelſe; thi ifaafald er det at befrygte, at Staten vil blive gjort anſvarlig for den Skade, der mulig kan paaføres Sagbrugene. Heri faar jeg almindeligt Medhold.

20de Juni holde vi Extra-Statsraad for endelig at vedtage den i Løverdags forberedte Indstilling om Troppernes Hjemforløvning. Indstillingen viser, at om Kong Sverre holdes i Fart til 1ste Aug. og Nordstjernen til 20de, vil der dog være over 30000 Spd. tilovers af den extraordinære Bevilgning, naar der af Armeens og Marinens Budget tages til Indtægt, hvad der kan tages. Stang foreslaar, at det udtrykkelig skal tilføjes i Indstillingen, at Storthinget paany strax maa sammenkaldes, hvis Indstillingen paa Grund af de politiske Forhold ej kan bifaldes; men herimod remonstrere Riddervold og Helliesen, og det med Rette; dette bliver derfor kun let berørt i Præmisserne. Stang meddeler, foranlediget ved en Udtalelse i Morgenbladet om, at de svenske Fartøjer ere beordrede til Carlscrona og de norske til Christianſand, og at Prinds Oscar er vendt tilbage til Stockholm, at denne Ordre synes at staa i Forbindelse med, hvad Prinds Oscar omtalte for ham under sin Nærværelse her, nemlig at Østerrigske Fartøjer ved Vaabenstilstandens Udløb den 25de ikke usandsynlig vilde gaa ind i Nordsøen og begynde fiendtlige Skridt f. Ex. mod Kjøbenhavn, og at det da vilde være altfor ynkeligt, om han med Escadren skulde frydse i Nærheden uden at foretage nogetsomhelst til Danmarks Undsætning, og at det for saadan Mulighed vilde være bedre, om Escadren opløstes. Heri havde Stang givet ham Medhold. Mig synes det, at begge Alternativer ville stille sig lige ynkelige for os!

22de Juni. Riddervold bringer under Discussion, hvorvidt han bør indgaa paa Missions-Foreningens Andragende om Ordination her af de fra dens Skole i Stavanger udexaminerede Elever. R. holder paa, at der ej bør gives nogen almindelig Tilladelse, men at Tilladelsen ej bør negtes paa speciel Anmodning fra de udexaminerede og til den norske Mission i Africa bestemte Elever. Han antyder, at Schreuder kunde

lade sig vie til Bisp og som saadan ordinere Missionærerne. Han opkaster Spørgsmaal, om Ordinanderne kunne bruge den norske Præstedragt, og paa denne vigtige Sag kaster Stang sig med stort Alvor. Jeg indstiller Seehus til Justitssecretær, fordi han forrige Høst af Deptet. og den hele Regjering har været nævnt som No. 2 og foran Procurator Rogstad til samme Embede; men nu finder de samme Personer ham ikke kvalificeret til at nævnes, medens Rogstad indstilles.

25de Juni. Med Hensyn til Escadrens Opløsning meddeler Stang, at Sibbern har tilskrevet ham om, at for den svenske Flaades Vedkommende var Pengemangel den væsentligste Grund i Forbindelse med den Betragtning, at om Opløsningen skulde komme, efterat Østerrigske Fartøjer vare komne til Øresund, vilde det være end flauere, at de svenske Skibe skulle passere dem forbi uden at yttre sig. Møinichen beretter imidlertid, at Haffner har tilskrevet ham om, at den Betragtning, som Stang i Mandags anførte, var den afgjørende Grund til Opløsningen. Stang meddeler, at Monrad atter har bedet vor Konge om officielt at komme med Forslag til en skandinavisk Union, men at den svenske Regjering havde staalsat Kongen til bestemt at svare, at Initiativet i ethvert Fald maatte ske fra dansk Side. Vor Gesandt Bjørnstjerna havde gjort Mudder om den von Quantenske Sendelse og havde truet med at tage Afsked, hvis deslige Forhandlinger bleve førte ham uafvidende. Dette havde styrket Manderstrøms Optræden. Det berettes, at Sibbern vil følge sin Hustru til Ems, hvis Lægen beordrer hende bid — hvilket vi under de nærværende Tidsomstændigheder finde besynderligt, ligesaavel som at de Geer paa Permission ligger i Skaane. Jeg omtaler Muligheden af at foreslaa Birch Reichenwald til Medlem af en Kgl. Commission ang. Politivæsenet i Christiania, hvilket Alle finder ganske i sin Orden; Stang lover dog at underrette Kongen herom.

29de Juni. Under Statsraadet kommer Telegram fra Stockholm om, at Spørgsmaalet om Troppernes Hjemforløvning samme Dag skulde behandles i combineret Statsraad, hvor det efter noget senere Meddelelse er bleven udsat. Vi ere alle enige om, at det vilde være det Bedste, at Kongen bifaldt vor Indstilling desangaaende; thi efter de fra England indløbende Efterretninger lader det ikke til, at den engelske Regjering vil forlade Neutraliteten, uagtet Preusserne have besat Als og forjaget de Danske derfra, hvorom der ogsaa indløber Telegram under vort Møde. Langvarig Discussion om den franske Tractatsag. Manderstrøm har gjennem Sibbern ladet forklare, at han anser vor Udtalelse om, at Storthinget ikke kan vedtage Tractaten for mere end 3 Aar ad Gangen for meget betænkelig, idet han frygter for, at Frankrig kunde benytte dette som Paaskud til at trække sig bort fra Underhandlingerne. Hellieſen foreslaar, at der skal indgaaes med en Indstilling, hvori vor tidligere Udtalelse frafaldes, idet vi skulle forudsætte, at Storthinget vil se bort fra den af os tidligere nærede Betænkelighed; Flerheden mener med Stang, at man kunde give vore Underhandlere Fuldmagt til at handle, efterſom Sagen opfattes fra franſk Side. Afgjørelsen af Spørgsmaalet overlades, da Kl. er henimod 3, til Stang, Hellieſen og Bretteville.

2den Juli. Stang beretter, at han igaar har skrevet til Kongen om Nødvendigheden af snarlig Afgjørelse paa vor Indstilling af 20de f. M., og at han har paaberaabt sig vore Finantsers ikke brillante Stilling. Vi forudsætte, at man i Stockholm vil oppebie Udfaldet af de bebudede Forhandlinger i Parliamentet paa Mandag, men tilstyrke Stang i, at hvis Afgjørelse ej indløber inden næste Møde, da i Regjeringens Navn at telegrafere om Afgjørelse. Bretteville omtaler St. Olafs-Orden for vor Consul i St. Francisco, Johnsen, en Bergenser, der fra Skibsgut er bleven Millionær

derover. Han forevifer Guldklumper ſammenſatte til Smyk-ker, Knapper, Uhrkjæder og dſl., ſom Johnſen har medbragt til en norſk Arving. Møinichen berører Tilbud af B. Dahls forh. L. Lindboes Gaard paa Torvet til Poſtgaard; men Wergeland paapeger, at man aldrig kan faa nogen heldigere Tomt hertil end ved Siden af Jernbaneſtationen, og vi ere alle enige om, at Poſtgaarden ligger henſigtsmæsſigſt paa den Kant.

Den 5te Juli ſent om Aftenen møder jeg Birch-Reichenwald paa Gaden (han boer nu nede i Drøbak), og jeg ſpørger ham, om han vil indtræde ſom Formand i den be-rørte Politi-Commiſſion. Han ſvarer, at han Intet vil have med Regjeringen at beſtille, men at han nok vil tjene Chri-ſtiania Commune, og at det altſaa faar blive Noget, ſom han faar forhandle med Stiftamtmanden om. Forøvrigt bryder han ud i Klager over mig og ſine øvrige forhen-værende Kolleger og paaſtaar, at det er os, ſom har tilføjet ham og K. M. den ſtørſte Tort ved [at] gaa til vor Side uden at lade det komme til nogenſomhelſt Forklaring med dem, ſaa at Folk maa tro, at de ere ſkabbede Faar, ſom In-gen kan komme nær. Jeg ſvarer hertil, at de maatte være ligeſaa nær til at give et godt Ord ſom vi, at jeg for min Part ikke forſætlig havde ſtyet dem, men naar Sagerne ſtode ſaa, at man ſkulde ſlutte ſig til den ene eller den anden Side af to Antagoniſter, ſaa faldt det ſig naturligt og conſe-kvent, at man holdt ſig til den Side, man engang havde valgt, og ikke løb fra den ene til den anden. Han mente, at et Statsraad ikke opløſtes, uden at der fandt Menings-Udvexling Sted imellem de forſkjellige Sider, og heri giver jeg ham i viſſe Maader Ret, men vil ikke blande K. M.s Navn ind i Ordvexlingen ved at anføre, at han var i den Grad nær-gaaende, ja grov, at nogen Menings-Udvexling ikke lettelig vilde have ledet til andet end Ubehageligheder. Paa hans Be-

mærkning om, hvorfor jeg nu havde tiltalt ham, svarer jeg, at jeg betragtede det som min Embedsgjerning, og den pleiede jeg at udføre, ihvor penibel den end vilde blive. Vi kom naturligvis ej til noget Resultat.

I Statsraadet den 6te Juli omtaler Stang den danske Sag og Spørgsmaalet om vor Indblanden deri som saagodt som afgjort, og heri maa jeg være enig med ham, da det sidstankomne No. af »Times« viser, at selv inden Oppositionen i det ny Parliament er der ikke nogen Majoritet for at yde Danmark Hjælp. Stang udtaler da, som det synes med Glæde, at Danmark maa antages med det Første at ville gaa ind paa et Schleswig-Holstein. Bretteville forklarer, at vore Underhandlere i Paris have meldt hjem, at Frankrige paa ingen Maade kan ventes at ville indgaa paa en Tractat, sluttet paa Vilkaar, at det skal bero paa hvert enkelt Storthing at lade Toldnedsættelserne blive staaende eller ej, og at vi derfor saar finde os i at afslutte Tractaten uden saadan Betingelse paa bestemt Tid, men ikke lade Tractaten træde i Kraft, før den er vedtaget af Storthinget, som maa ventes at ville finde sig heri, hvis det iøvrigt i Realiteten finder Tractaten fordelagtig for os. Stang omtaler, at det isaafald maa blive nødvendigt for den Sags Skyld at sammenkalde et overordentlig Storthing, hvorimod Riddervold og jeg opponerer, anførende, at dette dog ikke kan være en saa stor Sag, at man bør fremkalde saadan Udgift og saadan Uleilighed. Hos mig er det en Arrière-pensée, at slige hyppige overordentlige Storthing er et stærkt Argument for at faa aarlige Storthing fast. — Møinichens Indstilling om 50 % Forhøjelse i Diæterne for Søofficiererne i Tilfælde af Krig foretoges til endelig Forberedelse efter en længere Discussion imellem Stang og Hellieſen, om ikke Søofficiererne bør have ligesaa gode Aflønninger for Krig som Land-Etaten. Stang anfører, at Lønningsvilkaarene overhovedet og deres Levemaade

ere saa grundforskjellige for begge Etater, at der ej kan drages Paraleller fra Land til Sø. Bretteville har først erklæret sig enig med Hellieſen, men gaar let over til Stangs Mening, som falder sammen med Møinichens og min. Vi ere alle enige om, at Sagen først skal bringes under Afgjørelse, naar Krigen er vis. Der opkastes ogsaa af Møinichen Spørgsmaal, om man er berettiget til at lade Matroserne gaa til deres Hjem blot paa Permission uden at afmønstre dem, altsaa lade dem faa blot Lønnen uden Kost og dog forpligte dem til at møde igjen uden nye Udskrivning; han forelæser en velskreven Betænkning fra General-Krigscommissæren. Sagen udsættes.

9de Juli meddeler Møinichen, at han har været paa Horten og talt med Valeur og Friis, og at disse ikke have fundet nogen Betænkelighed ved i Nødsfald at permittere de Udskrevne med deres Løn uden Kostpenge, da de holde sig forvisede om, at næsten Alle med Fornøielse ville indgaa paa saadanne Vilkaar. Udsigterne for Fred discutteres, efter at et reactionært Ministerium i Kjøbenhavn er dannet; fremdeles Udsættelse med at hjemforløve Soldaterne, som kommer marscherende forbi Vinduerne, medens vi ere samlede. Hellieſen berører den Ebbe, der er i Statscassen, og antyder, at han vil forsøge, om en Privatmand her i Landet, N. Knudtzon i Christiansund, vil overtage en Del af den ikke optagne Trediedel af Statslaanet; 100,000 Spd. deraf mener han at Sølvværkets Driftsfond kan overtage, ligesaameget kan imod Slutningen af Kvartalet drage[s] ind fra Disc. Com. — Langvarig Strid, om en Vejmulct paa 3 Spd. skal bevilges indbragt for Højesteret. Sagen skal circulere.

13de Juli. Stang oplæser et Zifertelegram fra Stockholm om, at det nye Ministerium i Kjøbenhavn har sendt Parlamentær for at begjære Vaabenhvile og et Sendebud til Berlin og Wien for at indlede Underhandlinger om Vaa-

benstilstand og Fred. For Bretteville, som Dagen forud er reist til Romsdalen og Throndhjem, overtager jeg Indre-Departementet ved Siden af Justits-Departementet.

Den 15de Juli indløber Telegram om, at Preusserne i Fredrikshavn have skudt 150 Rifleskud paa Post-Dampskibet Viken, uagtet dette havde sit norske Postflag oppe. Herom besluttes i Statsraadet den

16de Juli at gjøre Indstilling, uagtet der fra Sibbern allerede er indløbet Telegram om, at Udenrigsministeren strax har gjort Reclamationer hos den Preussiske Regjering. Riddervold beretter, at han har afvist en Begjæring fra Fiskeguano-Selskabet om Udsættelse med at bortfæste til en Franskmand et Grundstykke af Vaagens Præstegaard til et concurrerende Etablissement, og at han har negtet „en Gjertz" at faa udlaant Franskmandens Grundcroquis. Jeg finder en saadan Negtelse til en Mand som Bureauchef Gjertz besynderlig og yttrer dette til R., som faar Alle imod sig, idet Stang strax telegraferer til Stockholm om Sagens Udsættelse der. Afsked med Riddervold paa 6 Uger og med Stang paa 8 Dage, saa at vi blot blive 4 tilbage.

Statsraad 20de og 23de Juli under Møinichens Præsidium; han foreløser et Brev fra Sibbern, hvoreftter Kongen ved at meddele Paludan Constitution som Overrets-Assessor har tilkjendegivet, at han forøvrigt ønsker deslige Embeder besatte med Mænd, der kunne indtræde i Høiesteret. Da Majestæten næsten aldrig udtaler sig om Detaillerne ved Administrationen, uden at Nogen har indgivet ham, hvad han skal sige, forudsætter jeg, at Stang har skrevet herom. Møinichen meddeler, at der nu er givet Ordre om Søfolkenes Afmønstring, og Wergeland mener, at der nu ogsaa kan udfærdiges tilsvarende Ordre for Landvæbningens Vedkommende. Jeg skriver til Ewerløf om at indkomme med Rapport angaaende Preussernes Behandling af den norske

Skipper C. Nielsen af Fredrikstad, hvorom de danske Blade have indeholdt Beretning.

Den 26de Juli underretter Stang, som er kommen tilbage, seneſt fra Kloſteret, om, at Manderſtrøm ei har villet ſkrive officielt til Indre-Departementet om den franſke Tractat, men derimod i et Brev til Sibbern har udtalt Nødvendigheden af, at den vordende Tractat ſluttes uden enſidig Opſigelſesret fra Storthingets Side paa beſtemt Tid, og at det derfor vil være bedſt, at dens Gyldighed gjøres afhængig af Storthingets Vedtagelſe. Vi komme overens om, at jeg derefter ſkal indkomme med Indſtilling, hvilket nævnes og bifaldes i Statsraadet den

27de Juli, hvor der til Slutning discutteres om to Foreſtillinger fra 1ſte Akershuſiſke Infanteri-Brigade og Cavalleri-Brigaden, imod den nye Høiſkole-Plan. Wergeland vil have disſe betragtede ſom Brud paa Subordinationen, men her faar han ikke mindſte Medhold. Vi blive enige om, at han bør indgaa med Indſtilling og udtale ſig for, at den paaklagede Beſtemmelſe om Generalſtabs-Officiernes Udtræden i activ Tjeneſte maa forſtaaes med Armee-Plancns Avancements-Regler for Øine.

30te Juli modtages en Deputation af Biſkoperne Arup, Birkeland og Folkeſtad, ſom indbyde Regjeringen til at overvære Biſpeindvielſen den paafølgende Dag; men jeg unddrager mig denne kjedelige Høitid ved at reiſe op til Sorenſkriver Krohg, hvor jeg træffer ſammen med Statsraad Bloch, ſom kommer ind paa Paſſiar om gammelt og blandt andet fremſætter den Paaſtand, at Ingen har ſkadet Birch-R. ſaa meget ſom Gen. Irgens ved Høſten 1860 at negte at indtræde i Raadet; derved viſte han Kongen, ſom allerede havde givet Ordre til at udfærdige Beſtalling for Irgens, ſom han forudſatte dertil villig, men ſom ikke dertil lod ſig overtale, uagtet Birch gik Parken rundt med ham i 2

Timer, at Birch ikke var alene raadende, og tvang desuden K. Motzfeldt til at gaa ind. Jeg kommer tilbage til Byen den 1ste. om Morgenen for at lægge den sidste Haand paa Indstilling om den franske Tractat, som Bonnevie har skrevet færdig, og som gjør en Vending med Hensyn til Spørgsmaalet, om Storthinget kan vedtage for en længere Tid end 3 Aar de Toldnedsættelser, som Frankrig fordrer, hvilket i Indre-Departementets tidligere Indstillinger er benegtet.

3die August paabegyndes Discussionerne om Ordens-Uddelinger, der nu betragtes som en stor Affære.

10de August bringes atter paa Bane Ordens-Kassens Tomhed, og man synes at være enig om, at der for hver ny Orden bør erlægges en Kjendelse til Ordens-Kassen, ialfald af Nordmænd, og at Stang bringer dette paa Bane for Kongen; men da der kun er fire tilstede i Raadet, Møinichen er nemlig ogsaa bortreist paa 8 Dage, besluttes at udsætte Sagen. Wergelands Indstilling om Generalstabs-Planens § 4 bringes til foreløbig Behandling. Hellieſen holder paa sin tidligere Mening om, at man bør give Anciennitéten en god Dag, og Stang synes temmelig tilbøjelig til at gaa over hertil; jeg holder igjen. Det besluttes, at Indstillingen maa omarbeides, og Stang paatager sig dette Hoveri-Arbeide.

12te August. Bretteville tilbage. Hellieſen melder sin Bortreise, foredrager Skattefoged-Embedets Besættelse herstedes, hvortil han har indstillet sin Client Frøstrup; men da mit Forslag om, at Bureauchef Schultz bør indstilles, tiltrædes af Stang og Bretteville, gaar han over hertil. Stang forelæser Brev fra Meldahl angaaende den franske Sags Behandling i combineret Statsraad, hvor Gripenstedt har yttret sig imod den vordende Tractats Forelæggelse for et overordentligt Storthing, da derved den svenske Almenheds Opmærksomhed des skarpere vil blive henledet paa, at den

ſvenſke Regjering vedtager Tractaten uden at have hørt Rigsdagen; der udſpinder ſig en Disput imellem Stang og mig, om han ſkal ſkrive noget til Meldahl for at modarbeide denne Gripenſtedts Mening, hvilket jeg anſer overflødigt.

17de Auguſt forelæſer Stang et Brev fra Meldahl, hvori forklares, hvorledes ſaavel han og Haffner ſom Manderſtrøm have misforſtaaet vor Indſtilling i den franſke Sag, og at Hovedgrunden hertil maa ſøges i en af Kongen i ſvenſk Statsraad den 18de Juni paa Foreſtilling af Gripenſtedt afgiven Reſolution om, at Tractaten proviſoriſk ſkal ſættes i Kraft. Denne Beſtemmelſe, ſom vi her ikke kjendte, havde foranlediget den Opfatning af vor Indſtilling, ſom vi vilde fremhæve, at vi principaliter maatte holde paa, at Tractaten ej blev ſat i Kraft, forinden Told-Indrømmelſerne vare godkjendte af Storthinget. Vi blive enige om at udſætte med vor Beſlutning til paa Fredag, da yderligere Oplysninger fra Meldahl vil være indløbet. Til Sorenſkriver i Guldalen har jeg indſtillet Otteſen, Hvosleſ og Fleiſcher; Stang holder paa, at Auditør Tilliſch ſkal nævnes; da han faar flere med ſig om denne og jeg ikke vil udſtøde Fleiſcher, bliver denne No. 2 og Hvosleſ udelades.

Fredag den 19de Auguſt ſamles vi hos Stang, og nu foreſlaar han ſelv, hvad jeg tidligere havde holdt paa, at vi ikke ſkulle gjøre noget yderligere Skridt for at drive vor Mening igjennem med Hensyn til den franſke Sag, idet man trøſter ſig med, at Frankrig ikke vil indgaa paa Tractatens proviſoriſke Ikrafttræden, men fordre dens endelige Antagelſe af Storthinget. Der er kommen Telegram om, at Kongen vil have to Oberſtl. af Infanteriet til Olafs-Riddere, og vi foreſlaa Sommerfeldt og Gude og gjøre heri ingen Forandring, uagtet vi af Meldahls Brev erfare, at Kongen havde ønſket Falkenberg bragt i Forſlag.

20de Auguſt. Jeg omtaler en Meddelelſe fra Stiftamtmand Arntzen om, at Birch-Reichenwald kun er villig til at indtræde i Com. angaaende Politiets Organiſation i Chriſtiania, naar han kommer til at udnævnes i Egenſkab af Ordfører i Chriſtiania Formandſkab og ikke ſom Statsraad, og man finder, at man bør føje ſig efter denne Caprice. - Et Par ſtore Sager fra Armee-Departementet bringes til Afgjørelſe, nemlig en ny Plan for Høiſkolen, ſom gaar ud paa at gjøre denne permanent og at aabne Civile Adgang til at deltage i Forelæsningerne og underkaſte ſig Examen, hvoraf dog Stang ikke lover ſig ſynderligt, dernæſt angaaende Nedſættelſe af en Værnepligtscommisſion, ſom Wergeland vil give ſaa ſtort Omfang, at den kommer til at omfatte den hele Armees Organiſation, men vi andre ville have indſkrænket til, hvad der blev uløſt paa forrige Storthing. Herpaa gaar W. ind og lover at omarbeide Indſtillingen. En Indſtilling om Udnævnelſen af en Medicinaldepotforvalter ſom Kgl. Embedsmand med 600 Dl. Løn tager W. tilbage, fordi vi anſe det tvivlſomt, om det er grundlovsmæssigt at forøge en revideret Gage. Vi love at indgaa paa Sagens Forelæggelſe for næſte Storthing og imidlertid give den Fungerende et Honorar.

24de Auguſt. De to forannævnte Sager fra Armee-Departementet afgjøres efter Aftalen og Wergeland melder, at han agter imorgen at drage paa Inſpectionsreiſe til Bergen og Throndhjem; imidlertid ſkal jeg tage Armee-Departementet. Da jeg tillige forretter for Statsſecretæren, ſom er draget paa Elgjagt, har jeg nok at tage vare. En Fadermorder fra Egens Sogn benaadet paa Grund af Faderens Tyrannie og Sønnens Svagſindethed og ringe Udvikling.

27de Auguſt. Statsraad med 4 hjemme hos Bretteville, ſom er daarlig i ſin Fod. Alt gaar glat.

31te Auguſt. En Sag om Magiſtrats-Forretningernes Henlæggelſe til Politimeſteren paa Fredrikshald gaar uden ſynderlig Discuſſion, ſaaledes at Embedet, efter Forſlag fra Stang, ſkal benævnes Borgermeſter- og Politimeſter-Embede, hvilket Indre-Departementet ogſaa tilraader.

2den September. Riddervold tilbage. Statsraad, fordi jeg imorgen ſkal reiſe til Exc. Sibbern paa Kloſteret, hvor jeg tilbringer 3 behagelige Dage under Paſſiar om Gammelt og Nyt. I Anledning af Offentliggjørelſen gjennem det danſke Rigsraads Comité af alle Depecher betræffende vort Forhold til Danmark iſjorhøſt udtaler Sibbern ſom ſin Overbevisning, at den danſke Dronning visſelig har ſin Del i Afbrydelſen af Alliance-Underhandlingerne, fordi hun befrygtede, at vort Kongehus vilde blive antaget i Danmark, ſaafremt en Hærmagt fra de forenede Riger var rykket ind i Landet. Han omtaler de meſt utrolige Kjendsgjerninger baade om Kongens og Prinds Oscars Haab om og Beſtræbelſer for en ſkandinaviſk Forening, ſaaledes at vort Kongehus blev det herſkende i Dannemark, men at Iveren for Sagen vel er kjølnet, efter at den Sidſte tydelig har mærket, at Danſkerne vilde have ſit Kongehus ſtyrende i de forenede Riger. Sibbern har ſeet Breve fra Napoleon til Kong Carl, hvori han opmuntres til ſkandinaviſk Politik, ſaa at Hans Majeſtæts Meddelelſer herom til mig i Marts dog vare factiſk rigtige. Sibbern forelæſer mig et Brev fra Manderſtrøm, hvoreſter denne ikke ſynes at tro ſynderlig paa Freden; men Sibbern mener, at han herved ikke vil udtrykke, at de nærværende Fredsunderhandlinger i Wien ville blive afbrudte, men at den vordende Fred ej vil blive af lang Varighed. Paa Hjemreiſen den 6te hører jeg af Folk fra Horten, at den nye danſke Pantſerfregat ſkal ſættes i Dok i Horten, hvilket udlægges ſom Bevis paa, at Danmark ej har opgivet Haabet om nyt Udbrud af Krigen.

I Statsraad den 7de September tager Stang Afſked med os; han reiſer directe til Stockholm, da Kongen den 18de ſkal begive ſig paa Jagt paa Oland. Stang lover at være tilbage den 25de, da han ſkal beſøge Grev Sparre paa Almnäs efter at have tilbragt 8 Dages Tid i Stockholm hos Kongen og ſin Datter Fru Hepp.

10de September. Jeg meddeler i Statsraadet, hvorledes Aſſeſſor Thomle og Smed Thune af Chriſtiania Formandſkab ere blevne foreſlaaede til at indtræde i Politi-Commiſſionen, idet Birch-Reichenwald i Mødet i Tirsdags har erklæret kun at ville indtræde i Commiſſionen, naar Formandſkabet kunde ſætte ham derind udenfor de af Kongen opnævnte Medlemmer; han har efter Michelets Meddelelſe til mig villet vrie Departementets Brev til Stiftamtmanden derhen, at ſaadant ſkulde være Meningen, men han faar ikke Formandſkabets øvrige Medlemmer til at gaa ind derpaa. I Raadet blive vi enige om, at nu maa det være Ende paa Dikkedarer for ham, og at Commiſſionen vel maa kunne arbeide uden ham. Riddervold indſtiller Præſte-Embedet i Bergen aldeles udenfor Ancienniteten, hvilket gaar efter nogen Discuſſion. Efter Indbydelſe til hele Raadet om at overvære Afſløringen af en Mindeſtøtte for C. M. Falſen paa Vollebæk reiſer Møinichen og jeg derud den 14de og hører paa en ret god Tale af Profeſſor Aſchehoug, ſom dog ſynes at dvæle noget for ſtærkt ved den Uvillie, for hvilken Falſen i ſine ſidſte Levedage var udſat fra den ultraliberale Leir.

17de September omhandles en fra Stockholm indløben Protocol, hvori Kongen begjærer vor Betænkning angaaende Anordning af offentlig Gudstjeneſte i begge Riger 4de November; herimod har kun Riddervold at bemærke, at det vel er meget tvivlſomt, hvorvidt Dagen vil blive mødt med nogen Sympathi i Sverige, og at det derfor kan være lidt flaut at beſtyrke Høitideligholdelſen fra vor Side. Vi

blive naturligvis enige om at tilstyrke Kongen i hans Beslutning og vedtage at samles igjen paa Mandag.

19de September. Der forefalder en Del Discussioner om, hvorvidt det bør begrundes, at Foreningsdagen bliver Gjenstand for almindelig Festligholdelse, og vi blive enige om, at saadant er overflødigt, da der aldrig hos [os] har været offentlig udtalt andet end Tilfredshed med Foreningen og Storthinget ved at vælge en Deputation saavel til 17de Mais som 4de Novembers Festligholdelse har lagt for Dagen, at det deler den almindelige Opfatning. Samme Dag afslaaes en Anmodning fra Ole Bull om at benytte Bergens Kirker til sine Folkeconcerter, og dette angiver Friele, pudsigt nok, som Gjenstanden for Statsraads-Mødet. Wergeland er tilstede og har overtaget sit Departement.

21de September. Jeg foreslaar Ingstad og Kjerulf til Medlemmer af Politi-Commissionen i Christiania. Der vanker med Hensyn til den Sidste nogle Bitterheder om hans Umedgjørlighed, men gjøres dog ingen alvorlig Indvending imod hans Valg. Riddervold mener, at man aldrig bør vælge Departements-Folk ind i Kongelige Commissioner, da man derved taber en Instants, men jeg udtaler, at det baade er en Lettelse i Departementets Arbeide og en Opmuntring for denne Classe Embedsmænd, som de høilig kan tiltrænge. Sagen foredrages til endelig Afgjørelse i Mødet den 24de September, da Helliesen, som ikke har hørt de forudgaaede Discussioner eller havt Sagen til Gjennemlæsning, er lidt muggen herover, men giver sig dog tilfreds paa min Bemærkning om, at jeg har drøftet Sagen med Stang, og om, at jeg, hvis den udsættes til næste Møde, som er det sidste inden min Afreise, i hvilket jeg er tilstede, kan resikere, at den gaar over paa min Eftermand. Jeg opkaster Spørgsmaal om en Bemærkning, jeg har indtaget i Indstillingen om, at Birch-Reichenwald har vægret sig for

at være Medlem, bør blive staaende eller ikke, og er ret vel fornøiet med, at Alle undtagen Hellieſen forlanger den udſtrøgen,. hvilket ſkeer. Møinichen foredrager en vidtløftig Indſtilling om, at der ved Horten ſkal bygges en Ericſonſk Monitor lig de Svenſkes iſtedetfor det paabegyndte Pantſerbatteri, der er befundet forlidet til at bære de excesſive Kanoner af 25 000 ℔'s Vægt, ſom nu fræves. Slige Forandringer ere jo høiſt ubehagelige, og Hellieſen foreſlaar Sagen udſat et Par Maaneder, men man er allerede kommen for vidt med det nye Project til nu at kunne træde tilbage; Hortens Værkſted har nemlig faaet foreløbig Ordre til at paabegynde Monitoren, og Sagen er allerede af Haffner forelagt Kongen, ſom med Begjærlighed har grebet Ideen. Møinichen melder, at han paa Onsdag vil tiltræde en Reiſe til de Romsdalſke Toldſteder og være borte til den 15de October, da han ſkal overtage Told-Departementet efter Hellieſen. Det er en Reiſemani, ſom gaar til det Latterlige!

27de September. Stang vendt hjem. Han befrygter, at Repræſentations-Reformen ikke vil gaa paa kommende Rigsdag, men at Jordbunden forberedes, og at den nedlagte Sæd nok vil gro.

28de September. Afſked med Kollegerne. Stang beretter om ſit Ophold i Sverige og om, [at] De Geer har viſt ſig ſvært paaholden paa ſine Meninger med Henſyn til Unionsſagen, navnlig angaaende Detaillerne for, hvad der bør være Gjenſtand for ſammenſat Statsraad. — Efter at have været i Maries Bryllup gaar jeg den 30te om Aftenen ombord i Prindſeſſe Louiſe for at reiſe til Stockholm, hvorhen jeg ankommer den 2den October paa Minutet. Underveis Samtale med Directør Sørensſen og Capt. Sommerfelt angaaende Monitor-Syſtemet. Den Førſte holder paa det Coalſke Syſtem, ſom har naturlig Luftvexling, medens denne efter det Ericſonſke maa frembringes ved Kunſt, da Fartøjet kun

ligger 18 Tommer over Havet og hvert Øieblik overskylles. Samtale med Sportsman[den] Capt. Stuart, som angaaende Mjøsbanen udtaler, at det er den fletteſt byggede og dyreſte Bane, han har ſeet, og at den gjør hans Landsmænd liden Ære. — Møde med Statsraad Thyſelius i Falköping, ſom klager over de lave Priſer paa Spanmål og Mangel paa Fragter for at udſkibe Jernet. Gjæſtevenſkab hos Sibberns.

4de October. Opvartning hos Kongen, der er naadig ſom altid. Han har netop fulgt Prindſen af Wales til Veje med ſin yndige Alexandra. Kongen ſer lidt forpjuſket ud, hvilket ej er at undres over, naar man læſer Beretninger om, hvorledes han har brevet om med Prindſen i de ſidſte 8 Dage.

5te October. Hilſen paa de ſvenſke Kolleger, ſom Alle ere yderſt venlige. Manderſtrøm taler om Preusſernes uforſkammede Fordringer, hvorover endog Danmark har ført Klager til ham med Begjæring om Biſtand til at nedſætte dem. Exc. De Geer mener, at det væſentlig vil bero paa, hvorvidt Junkerpartiet troer at kunne drive det nærværende Miniſterium bort ved at faa Repræſentations-Reſolutionen forkaſtet, om hvorledes dettes Udſigter er. Gripenſtedt klager over Protectioniſternes Skrig, og det er med Stangs Yttringer i Minde om, at han nok ſnart kommer til at gaa af, ligeſom jeg føler, at Gripenſtedt beklager ſig over at ſkulle falde for ſlige taabelige Menneſker. Han roſer ſig forøvrigt af den Unionsvenlighed, han har lagt for Dagen ved i den nye Poſtconvention med Preusſen at ſikre Norge Adgang til at ſende uaabnet Poſtſæk gjennem Sverige til Stralſund. Alle tale paa den meſt unionsvenlige Maade om den beſluttede Højtideligholdelſe af 4de November.

10de October. Statsraad hos Kongen. I Adjutants-Rummet, mens vi vente paa at kaldes ind, taler Baron Leuhuſen til mig om Sibberns Afgang og mener, at den

begrundes ved hans Hustrues Sygelighed og hans i ekonomisk Henseende uafhængige Stilling, som gjør, at han ej trænger til Embeds-Indtægt. Jeg svarer, at jeg ikke antager, at Rygtet, som har været omtalt i Christiania-Aviserne, har nogen Grund, medens jeg dog drager mig til Minde Udeladelser af Sibbern, som pege i denne Retning. Kongen er i høj Grad venlig, og alle Sager afgjøres uden mindste Strid. Efter Raadet taler Kongen om den politiske Stilling og yttrer, at han ikke troer paa nogen rigtig Fred, forinden vi have havt en almindelig europæisk Krig; at Kejser Napoleon forsøgte i Vinter at drage Sverige ind — med en Hentydning, som synes at vise, at denne Herre ej staar saa højt længere i Hs. Gunst — at Rusland nu har lovet at arbeide for Personalunion imellem Danmark og Hertugdømmerne, og at Bjørnstjerna har skrevet til ham herom og berettet, at dette blev opgjort ved Prindsesse Dagmars Forlovelse med Storfyrsten. Denne Nyhed forbauser mig ingenlunde, thi jeg har altid frygtet for, at den danske Kongefamilie stræbte til dette Maal; men om Tydskerne ville indgaa herpaa, er et Spørgsmaal; isaafald kunde vi snart forudse en 3die slesvigholstensk Krig. Paa en Spadsertour nogle Dage senere meddeler Sibbern mig, at Rygtet om, at han tænkte paa at gaa af, er aldeles grundløst; han haaber at blive staaende, indtil det nuværende svenske Ministerium ramler overende, hvilket han frygter vil ske, naar næste Rigsdag forkaster Repræsentationsforslaget.

19de October kommer Expeditionssecretær Rye herind for at udvirke Sveriges Samtykke til at sende vor franske Post uaabnet gjennem Sverige. Han taler herom med Stael v. Holstein og Departementschef Winroth og Roos, af hvilke de to første med Bestemthed modsætte sig Begjæringen. Den Sidste synes medgjørligere, men Rye reiser med uforrettet Sag.

22de October. Statsraad paa Slottet, hvor alle Sager afgjøres uden Discussion. Ved Besættelsen af et Toldkasserer-Embede i Tromsø ser Kongen over Listen over Ansøgerne og siger „meget gjerne“ om den Indstillede, Fuldmægtig Nielsen. Vi omtale, at Hellieſen har ladet telegrafere, at han ikke kommer herind, og Kongen bifalder, at derom opgjøres en særskilt Protocol efter Andragende fra Hellieſen, som har været i Fredrikshald for at begrave sin Svigermoder. Møinichens Komme berøres, og Kongen skjæmter med, at han skal reise Landvejen og kan faa tilfredsstillet sin Lyst til at ligge paa Gjæstgivergaardene. Grev Wachtmeister, vor Minister i London, kommer til Sibbern; han taler med en Styrke, som fremgaar af en inderlig Overbevisning, om de ulykkelige danske Forhold. Han er yderlig misfornøjet med, at de forenede Riger ej er optraadt for Danmark, og mener, at Stillingen havde været en ganske anden, om vi havde gjort det. Han forklarer, hvor bestemt han har forsikret den danske Minister i London og Hall samt senest Monrad, at Bistand fra Frankrige eller England ej maatte paaregnes, men at deres Forblindelse har været saa haardnakket, at den næsten er ham uforklarlig. Han river ned paa Kongen af Danmark, som han skildrer som et indskrænket og taabeligt Menneske, der lader sig styre af sin Hustru.

30te October. Middag hos Bredberg med Thulstrup, Malmsten, Justitsr. Bredberg og Assessor Pfeffer. De Sidste berette Anecdoter om Exc. Rosenblads frække Partiskhed. Pf. har som Formand i Best. for Blindeinstitutet sendt Gaver til vort Blindeinstitut.

1ste November ankommer Møinichen, medens vi ere til Middag hos Sibbern, som gjør Gjæstebud for Fougstad og Meyer, der som Deputerede fra Christiania allerede for et Par Dage siden ere ankomne hid. Idet Fougstad besøger

mig, trækker han op af Lommen et aabent Brev fra Formandſkabet, hvori han opfordres til at være Chriſtiania-Deputationens Ordfører, hvilket han har vægret ſig for paa Grund af de Tracasſerier, hvori han er bleven indviklet med Bjørnſtjerne Bjørnſon, hvem han havde opfordret til at ſkrive en Feſtſang, ſom er forkaſtet, fordi den befandtes for ſkandinaviſk. Han er reiſt forud for at kunne tilbringe ſin Søns Dødsdag den 2den Novbr. i Ro.

Den 3die November ankomme de øvrige Chriſtiania-Deputerede og Storthings-Deputationen, beſtaaende af Harbitz, Vogt, Saxlund, Schwartz, Valſtad, Viig og Færden.

4de November. Carlſons Tale paa Rigsſalen et fint Stykke Arbeide, vel langt. Middag paa Slottet hos Kongen for Generallieutenants Rang, hvorunder Harbitz kommer, idet han tituleres Storthings-Præſident. De øvrige Deputerede beſpiſes andetſteds paa Slottet med et Par Hundrede Indbudne. Illuminationen pragtfuld, men Slottet og vort Miniſterhotel mislykkes. Den ſidſte koſter dog 1500 Rdlr., hvoraf Sibbern betaler de 1000. I Aftensgildet i Berns Salon deltager jeg ikke. At Præſt Brun der udbringer en Skaal for Repræſentations-Reformen, vækker Grin paa Næſen hos Ariſtokratiet. At Grev Platen ved ſin Illumination har erindret Unions-Beſtræbelſerne i 1809 og Grev Wedel, critiſeres ogſaa med nogen Grund.

5te November. Feſtmiddag paa Børſen. Djærv Tale af Profeſſor Malmſten om det ſvenſke Ariſtocrati og det norſke Democrati vækker enkelte Stormænds Mishag. Harbitz's Tale for Sverige er meget tynd og indholdsløs, men vækker dog kun Bifald ved den Klang, hans Stemme har. Fougſtads Foredrag efterlader heller intet videre Indtryk. Feſtforeſtillingen i Theatret brillant; men Indholdet maa ſees med Enthouſiasmens Briller.

6te November. Visitter hos de norske Storthingsmænd og deres Værter. Bekjendtskab med Schartou, Wallenberg, Glosemeyer og Frøberg. Improviseret Middag hos Sibberns paa 44 Personer er Festlighedernes Slut og Glandspunct. Varm Tale af Sibbern, som indprenter os, at vi skulle elske Svenskerne (men det er just Uempen, at Kjærlighed ej lader sig commandere). Han giver Ordet frit. Vogt takker for svensk Gjæstfrihed. Broch for Sibbern og hans Frues glimrende Repræsentation. Bildt for de norske Fremmede, Schwan for Foreningens Sandhed og Gjennemførelse i Sandhed, — Hip til Harbitz for hans Stemmegivning paa Storthinget i 57. Weser for det norske Tungemaal, som han ligner med Spartanernes doriske Dialect, Wallenberg for det rette Broderfind, som han tillægger større Betydning end Love og Rigsact. Møinichen for de svenske Talere. Festen afbrydes af Harbitz og Fougstad, som har været hos Enkedronningen og komme og hente Kollegerne til Afskeds-Audients hos Kongen. Med Bildt sidde vi et Par Timer røgende og passiarende. Han omtaler Prinds Oscar, hvorledes han i Marts havde tilstelt Demonstrationer imod Manderstrøm, men hvorledes han, da Populacen begyndte at gjøre Excesser, forlangte, at Bildt skulde tilkalde Militærmagt for at massacrere Pøbelen, hvilket Bildt ej vilde gjøre uden Conseils-Befaling. Han udtaler sig med Bestemthed om, at Repræsentations-Reformen falder paa kommende Rigsdag, men vel vil gaa paa næste, naar det aristocratiske Element mere er kommen til sin Ret.

10de November. Besøg hos Prinds Oscar, som den 8de er kommen hjem fra Christiania, hvor han har modtaget den størstmulige Hyldest. Taarerne komme ham i Øjnene ved at tale om Stemningen der. Han har havt en Samtale med Birch-Reichenvald, som har faaet Storkorset af Nordstjerne-Ordenen, hvilket jeg har fraraadet, fordi det

vilde misforſtaaes; det blev mig indvendt, at Bildt ſkulde have Storkorſet af St. Olaf, derfor maatte B.-R. have Nordſtjernen. Jeg henviſer til Stiftamtmand Arntzen, ſom i Embedsſtilling kommer Bildt nærmere end Formandſkabets Ordfører; men Sagen er afgjort, og at give dem begge vilde give Anledning til end ſtørre Misforſtaaelſe.

12te November. Statsraad hos Kongen, ſom med Glæde gaar ind paa nogle af os mod Regjeringens Indſtilling foreſlaaede Benaadninger; iøvrigt følger han Indſtillingerne undtagen med Hensyn til Oberſt Faſtings Udnævnelſe til Krigscommisſær i Bergen, hvortil Wergeland og Stang har foreſlaaet Gløerſen. Kongen ſiger, det er nødvendigt at udnævne den Sidſte, da han har vist en Inſubordinations-Aand, ſom er betænkelig for Armeen (da han i Foraaret blev tilſideſat for Falkenberg til Halvbrigadechef). „Men ſaa belønner jo Ds. Majeſtæt ham," indvender jeg. „Ja, det kan Inte hjælpes," ſvarer Kongen, „Bort af Tjeneſten maa han." Jeg fororder Lintrup ſom den dueligſte. Ja, men han er ogſaa en forbandet brav Karl i Tjeneſten, indvender Hs. Majſt. Hermed falder Indvendingerne væk, og Gløerſen udnævnes. Yderligere Ordens-Udnævnelſe iblandt Svenſke. Discuſſion med Sibbern, om man nu bør nedſætte Unions-Comité. Sibbern mener, at Sagen aldrig kunde behandles af os mere velvillige Svenſke end det nuværende Miniſterium, navnlig Exc. De Geer, ſom har inſiſteret paa, at Rydin ſkulde indſættes i Comitéen, hvilket har vakt Modſtand hos hans Kolleger, og hertil kan ikke meget være at ſige, da hans Opfatning er mere norſk end vor ialfald hidtil har været. Vi anſe det ønſkeligt, at Comitéen ikke træder ſammen før efter Nytaar, thi ellers vil man ſige, at Feſtlighederne have været alene for at gjøre Comitéen blidere ſtemt og Folkeſtemningen mindre oppoſitionel. Udſættelſen vil ikke ſkade, da vi nære Overbevisningen om, at der intet vil

komme ud af Arbeidet; det kan blive ubehageligere, om et nyt Miniſterium her ſkal lægge Haand paa Sagen. Et ſaadant forudſer Sibbern til næſte Aars Udgang. Kongen vil ikke have Repræſentations-Reformen til at gaa nu, fordi han vil have denne Lækkerbidſken at ſmøre Rigsdagen med, naar det ſkandinaviſke Spørgsmaal for Alvor kommer for en Dag. Naar blot Rigsdagen vil gaa ind paa Unionen med Danmark, har Kongen yttret til Sibbern, ſaa kan de for mig faa, hvilken Repræſentation de ønſke. Men det er godt at have denne Trumf i Baghaand for at kunne heherſke Situationen. For det ſkandinaviſke Spørgsmaals Skyld vil han ogſaa have et nyt Miniſterium. Han tilbød i Foraaret Wachtmeiſter at indtræde i Raadet ſom Udenrigsminiſter; men W. ſvarede, at det var for ſent, han magtede ikke Situationen længer, desuden liker han ikke Bildt, kjender ikke Lagerbjelke, men harmonerer derimod godt med De Geer og Platen. Han maa danne et Miniſterium efter eget Hoved, naar han ſkal have Udſigt til at vinde Stemningen for Skandinavismen; den maa ogſaa vindes i Norge, og dertil maa andre Villier og Kræfter end de nuværende norſke Raader. Dette er den Udſigt, ſom kan være for Birch-Reichenwald og Ketil Motzfeldt til at komme ind i Miniſteriet igjen; thi de have viſt nu kaſtet ſig paa Skandinavismen, uagtet Ketil Motzfeldt tidligere har været imod den. — Alt dette er Planer og Spil, ſom kræver europæiſk Krig eller Revolution i Danmark for at faa Betydning, og derover magter vor ſlue! Konge ikke at raade!

17de November have vi et ſtaaende Statsraad hos Hs. Mjſt., betræffende endelige Indrømmelſer til Frankrige for at faa Skibsfarts-Tractaten til at gaa. Angaaende en Fordring fra franſk Side om, at Tolden af raffineret Sukker ej bør ſættes højere end 20 % over Tolden af Raajukker, har Finants-Departementet uhyre vidtløftig udviklet, at dette paa Grund af Mellemrigsloven af 1827, der tilſiger Sverige

halv Told af raffineret Sukker, hvoraf følger, at raffineret Sukker indført fra Sverige under hin Forudsætning vilde komme til at svare lavere Told end af Raasukker — ikke kan indrømmes, medmindre Sverige vil gaa ind paa at ophæve hin Bestemmelse i Mellemrigsloven, hvortil Norge allerede har givet sit Samtykke. Kongen taler atter om Unions-Comitteens Sammensætning, og Sibbern søger at gyde ham Vand i Blodet.

24de November. Paa en Middag hos Manderstrøm træffer jeg sammen med Baron Liljencrantz — der er gift med en Niece af Manderstrøm. Denne minder mig om en Samtale, vi havde i 1861 i Juni i Christiania, hvor han udtalte sig om Birch-Reichenvald, at det ikke længe kunde gaa med ham, fordi en Minister, der skulde benytte sin Stilling til at gjøre sig lækker for Repræsentationen paa Kongens Bekostning, umulig i Længden kunde holde sig. Liljencrantz udtalte sig om Skandinavismen med stor Klarhed og Bestemthed, at den blot vilde blive Sveriges og Norges Ulykke, da man idelig vilde blive holdt i Rustningstilstand for at forsvare den flesvigske Grændse. Sverige og Norge sammen, — udgjørende en Enhed ligeoverfor Udlandet — var derimod stærke og beskyttede ved Havet og kunde lægge hele sin Kraft paa Udviklingen af sin økonomiske og aandelige Fremgang. Han betragtede en Gjenforbindelse med Finland fra samme Synspunct som Forbindelsen med Danmark og vilde ligesaalidt give sin Stemme for den som for hin. Han mente, at Kongen intet andet havde for Øine end en 3die Krone og forøget Apanage — og — paa Indkast fra mig maaske den „fåfänga" at kunne glimre i Historien som Calmar-Unionens Gjenopretter. Han paastod, at hans Opfatning var alle sandsade Mænds her i Sverige.

3die December. Statsraad hos Kongen, hvor alle Sager afgjøres efter Indstilling. Sandefjords Byfoged-Em-

bede forbigaaes, fordi den Indſtillede, Hvosleſ, tillige har meldt ſig til Amtmand. Kongen taler for Sevaldſon, om hvem Møinichen bemærker, at han er mere ſkikket for et Sorenſkriveri. Kongen meddeler Sibbern, at han efter Stangs Opfordring har ſkrevet til Lange og bedet ham indtræde i Unions-Comiteen ſom dens Formand. Nogle Dage efter faa vi Telegram fra Stang, ſom melder, at Lange er villig til at overtage dette Hverv, og i et ſenere Brev meldes, at Regjeringen nu er bleven enig med Lange om, at Comiteens Medlemmer iøvrigt ſkal være Harbitz, Ueland, Vogt, Irgens og Aſchehoug og ſom 7de Mand enten Saxlund, Løvenſkiold eller Schwartz. Vi opfordres til at udtale os om en af disſe. Vi ere enige om Schwartz; men faa Dage efter meldes, at da man i Chriſtiania er bleven ſtaaende ved Saxlund, bedes Sagen forelagt Kongen. Imod Schwartz indvendes, at han ſtemte med Birch-Reichenvald imod Samtykke til Unions-Comités Nedſættelſe, og at han rimeligvis vilde ſige Nei. Vor Mening er netop, at det er rigtigt at give en af Modpartiet Adgang til at deltage i Forhandlingerne og forſvare Sagen i Storthinget, og at det Hele ligeſom vilde faa ſtørre Fylde ved, at en Mand af Schwartz's Stand og Parti blev Medlem af Comiteen.

Den 13de December beſtemmer Kongen ſig for Saxlund. Samme Dag have vi ſammenſat Statsraad til Beſættelſe af en Del Conſulater. Af Manderſtrøms Referat og Samtaler med os fremgaar, at han ikke vil indſtille Munch Ræder til Gagetillæg, fordi han først vil have Forøgelſe i Norges Tilſkud til Conſulatfondet; thi da der er Spørgsmaal om det lønnede Conſulat i Tunis, ſom Com.-Collegiet har foreſlaaet indbraget, er der ikke Tale om nogen Pengemangel. Sibbern meddeler mig, at der agiteres ſtærkt for at faa den franſke forventede Tractat omſtyrtet, og at man vil kaſte ſig over den Form, at Kongen ſlutter Tractaten

uden at forbeholde Stændernes Sanctions-Ret; herom taler Sibbern med Gripenſtedt, ſom beretter, at man netop i disſe Dage har beſluttet ſig til at give efter for Trykket og tage det omhandlede Forbehold for Sveriges Vedkommende. Gripenſtedt antyder ogſaa, at Sverige, for at kunne imødekomme Frankrigs Begjæring med Henſyn til Sukkertolden, er tilbøjelig til at give en Anordning, ſvarende til Lov af $^{31}/_{7}$ 54. Om hvorvidt Norge i ſærſtilt Indſtilling ſkal bede Sverige herom, opſtaar der en lidt bitter Ordvexel imellem Sibbern og Møinichen.

17de December. Statsraad hos Kongen, hvor iblandt andet Byf. Brandt udnævnes til conſtitueret Aſſeſſor i Overretten, uagtet Stang og Riddervold have ſtemt for Schjelderup, om hvem Meldahl beretter, at Juſtitiarius Arntzen mundtlig har forklaret ham, at Retten vilde foretrække ham for Brandt; men denne har Anciennitet for Schjelderup og har 5 Gange tidligere været ſtillet foran ham. Kongen har ingen Tilbøjelighed til at fravige Flerhedens Indſtilling, ſaa at Sagen gaar uden Discuſſion. Nogle Dage efter forelæſer Sibbern et Brev fra Stang, hvori han melder, at Saxlund, Irgens og Aſchehoug ere villige til at indtræde i Comitteen, og hvori der lægges an paa yderligere at begrunde, hvorfor Saxlund er foretrukket for Schwartz; men en Bemærkning om, at Hellieſen har udtalt den Formodning, at Schwartz's Indflydelſe i Storthinget ikke er ſtor, viſer mig, at min Formodning om, at det er Hellieſen, ſom i denne Sag har — ſom ſædvanlig — gjort Udſlaget, [er rigtig]. Exc. Manderſtrøm ſender os et fra Paris modtaget foreløbigt Udkaſt til Handelstractaten, ſom er uantageligt iblandt andet af den Grund, at Frankrig har foreſlaaet al Udførſelstold ophævet, hvilket vi umulig kunne gaa ind paa. Manderſtrøm har derfor forfattet et andet Project, hvorom den Norſke Regjering ſkal udtale ſig. Beſøg af Gen.-Dir. Brändſtröm, ſom meddeler,

at der er Udsigt til at faa Telegram-Portoen nedsat med en Trediedel, og udtaler, at han foreløbig skulde anse det ønskeligt at føre Talen i begge de forenede Rigers Navn, hvorom jeg tilraader ham at skrive til den Norske Telegraf-Director.

31te December. Statsraad hos Kongen, som udnævner sin Ven Lund til Garnisonspræst i Christiania, medens Sognepræst Haslund i Leganger var indstillet No. 1 af Regjeringen. Kongen bemærker, at han har underrettet Stang om, at han vilde udnævne Lund, dersom denne kunde blive nævnt i Indstillingen, og dette har da Stang sørget for, da Lund er trukket noget frem paa Grund af sine særlige Egenskaber for denne Post. Lous's og Wessels Udnævnelser til Fredrikshald gaa derfor glat, uagtet Vennen Worsøe var nævnt No. 3 til Politimester-Embedet. Vi faa Underretning om, at Revisionssagen skal fremmes strax over Nytaar, uagtet Stang har begjært endnu nogen Udsættelse, fordi Harbitz har svaret undvigende paa Opfordringen til at indtræde i Comiteen. Hertil bemærker Kongen kun: Na, Harbitz siger inte Nej; min Mening er den samme, og vi forudsætte, at Harbitz's Betænkeligheder skrive sig derfra, at der endnu ej er indløbet Svar fra Ueland. Stang har dog faaet Bemyndigelse til at tilkalde Sverdrup og Valstad, hvis de to Nævnte vægre sig.

1865.

2den Januar. Møde i Beredningen for at lægge den sidste Haand paa den franske Tractatsag og paa en Indstilling fra De Geer om Unions-Comitteens Nedsættelse. Paa den franske Sag anvendes henimod 4 Timer, som mest optages af de Svenskes temmelig lidet betydende Discussioner om Tarif-Spørgsmaal. Med Hensyn til Tonnage-Afgiften i franske Havne oplyses, at den svenske Befuldmægtigede har udregnet denne til 77 cent. pr. Ton for svensk og den norske til 81 cent. for norske Fartøjer, og at de Franske have gaaet ind paa 80 cent. som en Middelafgift, da de ej ville to forskjellige Beregninger; men Svenskerne ere ej villige hertil, men holde paa sine 77; hertil svare vi Norske Intet, skjønt det er min Tro, at om Forholdet havde været omvendt, havde vi erklæret os villige til for „Broderfolket" at taale et saa ubetydeligt Tillæg. Gripenstedt viser sig forøvrigt som en ivrig Forkjæmper for de liberaleste Synsmaader og erklærer, at for at gjøre en Ende paa det gamle Sukkerspørgsmaal bør Sverige gaa ind paa at udslette denne Artikel ganske af Mellemrigsloven, som ønskes fra norsk Side. Spørgsmaalet om at lade Tractaten strax træde i Kraft bringes atter paa Bane, og jeg erklærer, at uagtet jeg staar som Foredragende for en Indstilling, hvor den modsatte Formening er fremhævet som den rigtigere, har jeg altid anseet den fra svensk Side forfægtede Synsmaade som den bedste, og jeg finder saa meget mindre at burde gjøre Indsigelser nu, som det vilde

være høist ønskeligt, om Tractaten kunde træde i Kraft omtrent samtidig med Skibsfartens Aabning. Med Hensyn til Toldfrihed for Vareprøver har Hellieſen erklæret, at saadan formentlig staar i Strid med Toldlovens § 89; men vi Norske kunne ikke ganske erkjende Rigtigheden heraf og gaa ind paa Manderstrøms Redaction, hvorefter vel Spørgsmaalet principielt foreslaaes at skulle falde bort, men [som] subsidiært tilsteder dets Vedtagelse, naar Ordningen henskydes til nærmere Afgjørelse. — J Exc. De Geers Indstilling gjøres kun den lille Forandring, at Komiteens Arbeide skal gaa ud paa at foretage de Forandringer ved Rigsacten, som maatte befindes nødvendige og hensigtsmæssige, istedetfor at forfatte en ny Rigsact. Det er Sibbern, som begjærer denne Forandring, hvori han understøttes af sine norske Kolleger og af Grev Platen; ingen svensk taler derimod.

Den 4de Januar afgjøres disse to Sager i sammensat Statsraad uden videre eller yderligere Discussion, medens de svenske indbyrdes strides om Tolden paa Likør, hvorunder De Geer og Lagerstråle synes at staa meget ivrige imod Gripenstedt. Efter Raadet forelæser Sibbern et Brev fra Stang, hvori denne erklærer, at han ej synes, at Meldahls motiverede Udkast til en ny Rigsact bør overleveres De Geer, saasom denne ej er bleven ganske enig med Stang om Behandlingen af diplomatiske Sager. Herover er Sibbern yderlig stødt, da han, som det synes, har bebudet dette Opus for De Geer; men jeg giver ham intet Medhold, da Circulationen af et saadant Arbeide iblandt de svenske Raader dog muligens kan lede til Ulempe; ialfald faar man respectere Forfatterens Villie. Der indløber Meddelelse fra Stang om, at Udeblivelsen af Svar fra Harbitz og Ueland skriver sig derfra, at den ene venter paa den anden. Kongen, underrettet herom, skriver selv et Brev til Harbitz, hvori han udtaler, at han venter hans Samtykke til at deltage.

Sibbern modtager et langt Brev fra Harbitz, hvori han udvikler alle de Grunde, der bevæge ham til at sige Nej, hvoriblandt den afgjørende vel er den, at Bondepartiet har saa meget imod denne Comite, og at ingen af dets Ledere ville deltage deri; han slaar paa, at Johan Sverdrup bør tilkaldes, men Sibbern er af den Mening, at man bør holde sig til den inden Regjeringen udtalte Anskuelse, at Valstad er Suppleant for Ueland og Ulr. Sverdrup for Harbitz, og dette synes ogsaa Kongen at bifalde, da Sibbern Dagen efter, den 14de, underretter ham om Sagernes Stilling. Kongen synes ikke at betragte Uelands Vægring fra samme betænkelige Side som Sibbern. I dette Møde udnævnes Hvoslef til Amtmand i Laurvig, og Byfoged-Embedet i Sandefjord besættes med Sevaldson, for hvem Kongen interesserer sig. Møinichen og jeg har vel lidt Tvivl om, hvorvidt Sevaldson er særdeles skikket for Embedet; men da Manden er saa trængende til Befordring med sine 11 Børn, og der er liden Udsigt til, at der snart kan blive et mere passende Embede ledigt for ham, gjøres ingen Indsigelse. Kongen meddeler 2 Landhandlerbevillinger paa Lærdalsøren, idet jeg henviser til en Protocol over afgjorte Sager, hvor den Norske Regjering netop har udtalt det Princip, at hvor ingen Indvending haves mod Person, bør enhver meddeles Landhandler-Bevilling i Strandstæder med bymæssig Udvikling. Da Kongen er i saa naadigt Humør, faar Sibbern en Eftergivelse af 1 Aar i Straffen for en Barnemorderske imod Regjeringens Indstilling. Kongen giver mig godt Raad for en hoven Kind. Kongen udtaler sig meget klart og forstandigt imod en Ansøgning (fra Dunker) om Indskrænkning i Theaterfriheden i Christiania. Onsdagen efter viser Exc. Sibbern mig et Telegram fra Harbitz, saalydende: »Epistolas accepi. Non possum U. persvadere; forsitan basileus; cum eo intrabo«. Sibbern mener da, at Kongen sidst i denne Maaned bør

reiſe til Chriſtiania for at bevæge Ueland og Harbitz, ſom da ville komme bid ſom Medlemmer af Skattecommisſionen, til at indtræde i Comiteen; thi Sibbern betragter det nu ſom en complet failure, at man ikke kan faa disſe Storthingets Coryfæer iud i Comiteen, og mener, at det vil være en Opridning af hele Miniſteriet, dersom det viſer ſig, at det ikke nyder ſaa megen Tillid, at det kan tilvejebringe anſeete Mænd til Medlemmer, og han ſlaar paa, at han ialfald vil ſtaa og falde med en lykkelig Udgang af denne Sag. Mig forekommer det, at Sibbern tillægger Sagen altfor ſtor Betydning, at man allerede tidligere har tænkt ſig Muligheden af, at H. og U. ikke vilde være med, og at man nu enten ſaar lade ſig nøje med de 5 Medlemmer, man har, eller efter den tidligere Aftale forſøge med U. Sverdrup, Valſtad eller Kilbal eller i Nødsfald J. Sverdrup, — at det vil være at viſe de modſtridige Herrer altfor ſtor Opmærkſomhed, at Kongen ſkal reiſe 60 Mile for at overtale dem, hvortil kommer, at Uelands Negtelſe, ſom indløb i Mandags, [der] er ſaa beſtemt og motiveret, og hvori befeides baade ſelve Sagen og Comiteens Sammenſættelſe, giver ſaare lidet Haab om, at Kongens mundtlige Henvendelſe vil udrette Noget. Sibbern bemærker, at fra Sveriges Side er allerede 7 Mænd, nemlig Exc. G. Sparre, Lagerbjelke, Bildt, Berg, Bjørck, Svedelius og Anders Ersſon tilkaldte, ſaa at der ej kan blive Tale om Formindſkelſe af Antallet. Han ſtoler trygt paa, at Ueland ikke kan modſtaa den Kongelige Villie, at Kongen alligevel ſkal være i Norge nogen Tid, ſaa at man ikke behøver at give Tingene det af mig fremhævede forhadte Udſeende, at man kan befrygte den ſamme Vægring fra Sverdrups og Valſtads Side. Discusſionen ender med, at han vil forelægge Kongen Sagen. Denne er beredt baade til at reiſe og til at ſkrive til Ueland, og Sibbern ſætter op et Concept, ſom er vel ſammenſat, og ſom Kongen hifalder

og afſkriver og ſætter ſit Navn under. Om Kongens Reiſe telegraferes til Stang, ſom intet har at indvende derimod, ſkjønt han vel ſynes, det er et ſtærkt Stykke, iſær da Kongen ſkal være tilbage i Stockholm til den 20de Febr., da det ſaakaldte Generalbefäl ſkal ſamles her for at afgjøre om Armeens Penſionsfond. I ſvenſk Statsraad den 20de berører Kongen for dette Muligheden af ſin Reiſe til Norge. Nogle Dage efter indløber Telegram fra Adelſvärd i Paris om, at de franſke Miniſtre har gjort Indſigelſe med Henſyn til 4 Puncter i det herfra tilſendte Udkaſt til Tractat, hvoraf de to vedkomme Norge; de ville nemlig have indtaget i ſelve Tractaten en Beſtemmelſe om, at Udførſelstolden ej ſkal forhøjes, og de ville ej indgaa paa, at Skibsafgifter ſkulle betales i noget Tilfælde af et Fartøj, ſom ſøger Nødhavn, ſelv om det ſælger noget af den havarerede Ladning. Vi tro at burde give efter i diſſe Puncter, og Sibbern ſkriver herom til Stang, ſom pr. Telegraf ſvarer, at den Norſke Regjering giver os fuld Myndighed hertil. Paa Grund af Forſinkelſe i Udenrigspoſten paa Grund af Snefog indløber Adelſvärds Note førſt den 31te, og vi møde i Beredning den 1ſte Februar, hvor Svenſkerne holde en langvarig Discuſſion om den 1ſte Art., forſaavidt Franſkmændene fordre, at deres Underſaatter i alt, hvad der vedkommer Handel og Induſtri, ſkal ſtilles lige med ſvenſke; herimod opponerer iſær Lagerſtråle, ſom finder, at herved gjøres Brud paa den i f. M. iſtandbragte Næringsforfatning, hvorefter Udlændinge ſkulle have Kongelig Tilladelſe til at drive Næring i Landet; han underſtøttes af Bredberg, Carlſon og Thulſtrup, imedens Gripenſtedt med ſtor Styrke taler for at indgaa paa Frankrigs Forlangende. Platen helder ogſaa til denne Mening. De Geer er borte for at begrave ſin Svigerfader, og Reuterſköld holder ſig med Forſæt tilſide.

I Statsraad hos Kongen den 2den Februar afgjøres Sagen efter lang Debat, hvori Gripenſtedt er mærkværdig klar og beſtemt, og Kongen, uagtet Stemmerne ere lige, er decideret paa den gode Side. Derefter holdes norſk Statsraad, hvor en Masſe Sager afgjøres efter Indſtillingen, blandt andre Stridsſpørgsmaalet om Bibeholdelſen af den tydſke Gudstjeneſte i Bergen, hvori jeg ikke er enig uden dog at forlange Protocoltilførſel. Om Morgenen er Telegram indløbet fra Stang om, at Ueland Dagen iforvejen har givet efter, hvorfor Sibbern æfter Kongens Beſtemmelſe, om han alligevel vil reiſe. Dette vil Kongen, og heri gjør han Ret, da det ellers altfor let vilde tyde ud, hvad der havde været Maalet for Reiſen. Det vedtages, at Unions-Comiteens Nedſættelſe ſkal foregaa paa Mandag inden Kongens Reiſe Tirsdag, hvorfor der telegraferes til De Geer, at han maa komme hjem. I Brev til Sibbern udtaler Stang megen Glæde over Indſtillingen om Unionsſagen, ſom han ſiger, at han og Helliesen har omarbeidet. Jeg finder den ogſaa ret heldig, men ſynes naturligvis ikke om det Syſtem, at Intet kan gjøres iſtand uden af de to Herrer; det er ſom tilforn Birch-Reichenwald og Ketil Motzfeldt.

Den 4de Februar indløber Indſtilling om Commiſſions-Medlemmernes Udnævnelſe, hvori bemærkes den Formfeil, at Harbitz og Vogt ere benævnte Præſidenter, hvilket er ſkeet for at kunne ſætte disſe foran Saxlund; de have altſaa gjort et nyt Rangreglement i Chriſtiania. Exc. De Geer kommer ikke hjem før med Banetoget Søndag Aften den 5te, men vi ſamles desuagtet i Beredning den 6te Kl. 11, hvor De Geer har ſin Indſtilling færdig, og hvori han ikke indlader ſig paa den Begrundelſe, ſom indeholdes i den Norſke Regjerings Betænkning. En Sætning heri, ſom er misforſtaaet, dækker lidt Knurren; men læſt rigtig er denne ubegrundet. Vi bringe paa Bane den Norſke Regjerings

Ønske at trykke dens Betænkning strax, hvilket ej vækker Bifald hos de Svenske, som aldrig bruge at offentliggjøre Protocollerne. Vi love, at det ialfald ej skal ske, forinden den i sammensat Statsraad førte Protocol er underskrevet af Kongen, hvilket først vil ske i Norge. Vi gaa fra Beredningen over til Slottet, hvor der først holdes sammensat Statsraad og derpaa norsk, hvori de norske Medlemmer udnævnes, og hvori Kongen gjentager de samme Bemærkninger, som ere fremsatte i Beredningen, men i en lidt bidsk Tone, som dog formildes ved Forklaringen af Misforstaaelsen. Man ser, at han er forvænnet fra Begivenhederne i 1861, thi den Yttring undslipper ham, at hin mishagelige Vending skal blive tagen ud, naar han kommer til Christiania; men herom bliver der naturligvis ikke videre Tale. Kongen og Sibbern afreise til Norge den 7de, Møinichen og jeg den 8de. Vi undgaa baade Jernbaneulykken og Sneforsinkelsen, som de andre Reisende ere udsatte for. Vi komme til Christiania den 10de. Stang er meget venlig og yderst medgjørlig.

Man bliver i forberedende Statsraad den 13de Februar enig om for det Første ej at lade trykke den Norske Regjerings Betænkning. Forøvrigt behandles Spørgsmaalet om Nedsættelse af en Commission til at tage det lærde Skolevæsen under Overvejelse; herom udbreder Kongen sig i Statsraadet

den 14de Februar med megen Sagkundskab og Interesse, og han optræder som en afgjort Forsvarer af Bibeholdelsen af de classiske Studier i uformindsket Omfang. Ved Taffelet, hvortil Møinichen og jeg ere tilsagte isammen med blot Officierer, læser Kongen et Telegram fra Throndhjem, som lykønsker mig til Dagen, hvilket giver ham Anledning til at drikke min Skaal. Der verserer i Christiania en Masse Rygter om Hensigten af Kongens Reise; det almindeligste er

nok, at han er kommen til Christiania for at faa sit Statsraad omskiftet. Sibbern, Møinichen og Riddervold nævnes almindeligst; E. Løvenskiold beretter, at ogsaa jeg er medbefattet derunder. Altsammen med lige lidet Skjell. Statshauptmand Onsum er saa naiv at tro, at Kongen er reist for at overvære Kapkjøringen den 10de. - Nyhedsbladet for den 12te antyder den egentlige Grund. Den 16de om Formiddagen reiser Kongen og er i Stockholm om Aftenen den 18de, Møinichen og jeg den 19de. Sibbern opholdes af Uveir og Snedriver og kommer først den 23de. — Efterat have talt med Hs. Majst. og Prindsen meddeler han mig, at nu, efter at den franske Tractat og Unionscomiteen er bragt i Orden, er det danske Spørgsmaal igjen kommet paa Dagsordenen. Det gjælder nu, hedder det, at forhindre, at ikke Danmark, — som Ministeren Heltzen og Kongen arbeider paa, — helt skal styrte sig i Armene paa Rusland, og fra Preussen har man ladet forstaa, at Tydskland nu ikke vilde modsætte sig en skandinavisk Union, naar denne sluttede sig til Tydskland, at der under disse Omstændigheder endog vilde blive Spørgsmaal om at tilbagegive Danmark det danske Slesvig, hvilken Plan støttes af Frankrig og England. Jeg kan ikke betragte alle disse Combinationer anderledes end som Luftcasteller og Drømme. Exc. Sparre taler til Sibbern om Muligheden af at faa Unionscomiteen samlet før Paaske, hvorom Sibbern skriver til Stang. Paa et glimrende Bal hos Kongen den 28de taler jeg med Erik Sparre, som omtaler Jernbaneforbindelserne med Norge, som han mener er væsentlig i Norges Interesse, hvortil jeg bemærker, at Protectionisterne, som sætte al ekonomisk Velvære i Afsætning af Landets Producter, ialfald ej kunne ræsonnere saa, da Jernbanerne ville give Anledning til Afsætning af svenske Producter. Dette indrømmer han.

Den 3die Marts har vi sammensat Statsraad i Anledning af Underhandlinger om Postvæsenet imellem de 3 nordiske Riger. Kongen udtaler atter med megen Iver, at Mødet maa holdes her i Stockholm, hvilket Gripenstedt beroliger ham med at der er Udsigt til.

4de Marts. Statsraad hos Kongen, som er i et ypperligt Humør og indlader sig i Discussion om forskjellige Sager vedkommende Landbovæsenet. Kommer ogsaa ind paa den amerikanske Krig og mener, at man med en fuldt øvet og velrustet Hær kunde have naaet det Maal, hvortil Nordstaterne nu ere naaede, i et halvt Aar og med en Tiendedel af Bekostningerne; han frygter for, at England vil blive angrebet, hvis Fred sluttes med Syden, og udtaler sig om Englands Forfald, hvilken allerede har anet ham, da han var der i 1861; taler om Fareme ved ikke at have en Krigsmagt, afpasset efter Landets Kræfter, i fuldstændig Orden, og om at vi bør benytte vort Kystværn til at faa øvede Sø-Artilleristoldater, da Damp og Kanoner nu er mere afgjørende end Sømandskab. Prof. Holst faar Afsked og Com.-Korset af Olafs-Ordenen for fortjenstfuld og uegennyttig Virksomhed for det Offentlige, idet vi mene, at vi nu ikke med Grund kunne nævne hans Videnskabelighed.

10de Marts. Sammensat Statsraad, hvori Ratification af den franske Tractat foredrages med Udtalelse fra Exc. Manderstrøm om, at der vil blive udvexlet Declaration om, at Tractaten kan træde i Kraft den 15de April, hvilket meget ønskes fra norsk Side. Der anmeldes ogsaa Andragende fra Preussen og Østerrig om Anerkjendelse af et midlertidigt Flag for Slesvig og Holsten (rødt, hvidt, blaat og gult) og dets Ligebehandling med det nationale; for den sidste Dels Vedkommende sendes Sagen til den norske Regjering, medens den egentlige Anerkjendelse forklares afgjort i ministerielt Statsraad. Efter Raadet beretter Sibbern mig,

at Stang nu har omforfattet ſit Udkaſt til Beſtemmelſer om, hvilke Sager ſkulle behandles i ſammenſat Statsraad, og at dette nu har vundet hans og De Geers Bifald, ſaa at det kan lægges til Grund for Discusſionerne med Unions-Comiteens Medlemmer.

18de Marts. Statsraad hos Kongen, ſom afgjør alle Sager efter Indſtillingen, deriblandt 2 Embedsbeſættelſer, hvor der er Diſſents, nemlig et Auditør-Embede, hvor Flerheden har indſtillet imod Brigadechefen, Generalauditøren og Armee-Departementet, men Kongen finder vor Bemærkning om, at Departements-Embedsmænd højlig trænge til Befordring, grundet og følger vort Forſlag. Ved det andet, et Poſtmeſter-Embede i Chriſtianſand, ſer han med Bedrøvelſe, at ingen af de duelige Officierer af Regjeringen er tagen i Betragtning, og udtaler ſig i Almindelighed om, at „Knegterne“ ere ſærdeles vel ſkikkede til Poſtmeſter-Embeder, men følger dog Flerhedens Indſtilling. Han udtaler ſig med Beklagelſe, men uden Bitterhed om Ræders underlige Diſſenſer i Militær-Commisſionen med kun at ville gjøre Brigaderne om til Regimenter, og formener, at han med denne Mening ſtaar proſtitueret i den militær-videnſkabelige Verden. „Det ſkulde være den letteſte Sag at reducere ham aldeles in absurdum,“ ſiger han; „men jeg vil ialfald bie hermed, indtil Betænkningen bliver trykt.“ — Efter Statsraadet omtaler Sibbern, at Kongen har meddelt ham, at hans Læge vil have ham til at reiſe til Wiesbaden til Sommeren for at blive kvit ſin Reumatisme og andre „Åkommer“, men at Hans Majeſtæt har ſtrittet imod og bemærket, at han ikke vilde have godt af Badet, da han vilde komme til at lide altfor meget af Hjemve. Proviſoriſk Anordning udfærdiges i Anledning af de ved Tractaten med Frankrig betingede Toldnedſættelſer, hvorimod Helliesen ej har villet komme med den fornødne nye Beſtemmelſe om Skibes Fritagelſe for Afgifter, naar de

søge Nødhavn, fordi han fortolker Bestemmelsen anderledes end alle os Andre.

21de Marts holdes et staaende Statsraad for at afgjøre et Tillæg til Udskrivningsreglementet, indeholdende forandrede Bestemmelser om Værnepligtiges Adgang til at udvandre. Det begrundes ved sidste Storthings Beslutning om at ophæve alle Baand i denne Retning, hvilket kunde befrygtes gjentaget, hvis Tingen blev staaende ved det gamle. Kongen beretter, at Coureren igaar har naaet Paris med Ratificationen, saa at intet synes til Hinder for, at Tractaten kan træde i Kraft d. 15de April. Ratificationerne udvexles ogsaa virkelig den 22de, saa at den Sag synes bragt i Orden.

Den 27de Marts holdes atter et staaende Statsraad for at befale Kirkebøn for Prindsesse Sophie, som venter sin Nedkomst i Juli paa Drotningholm. Der omtales da, at Lange er saa daarlig, at han har lidet Haab om at kunne møde her i Slutningen af næste Maaned. Stang mener, at det er nødvendigt at faa en Vicarius for Lange, og beretter, at man har tænkt paa Statssecretær Aall og paa Lambrechts; han har begjæret vor Mening herom. Vi mene, at det ikke gaar an at udnævne en Vicarius for Lange, med mindre han erklærer, at han ikke i den nærmeste Fremtid tør tænke paa at deltage i Comitteen; da kunde man vel udnævne et midlertidigt Medlem, men en Vicarius for ham gaar saa meget mindre an, som det aldeles ikke er Tanken, at denne skal optræde som Ordfører i Langes Sted. Skal et nyt fast Medlem udnævnes, stemme vi ubetinget paa Sorenskriver Kildal; som midlertidig anbefale vi Sorenskriver Platou fremfor Lambrechts. Platou er rigtignok nylig const. som Assessor i Højesteret i Saxlunds Sted; men det fik ikke hjælpe.

Den 1ste April møde vi til Statsraad hos Kongen; men han gjør Undskyldning for os, fordi han til samme Tid har lovet at møde ved en Examen paa det gymnastiske Centralinstitut. Vi modtage Telegram fra Christiania om, at Lange har bestemt frasagt sig Deltagelse i Unions-Comiteen, og at Regjeringen i den Anledning er indgaaet med Indstilling.

Den 3die April har vi Statsraad, hvor en Mængde Sager afgjøres efter Indstillingen, iblandt andet om Præst William Sverdrups Afsked efter Ansøgning; han udtaler sig om, at han siden Talen ved Capt. Sigholts Grav stedse er bleven tilsidesat, og at han ej længere vil udholde saadant; Riddervold gjør opmærksom paa, at den Sigholtske Sag aldrig har været anført imod ham. Kongen beretter os, at der nu er Udsigt til Opgjørelse af Slesvig-Holstens Anliggender, at der ej bliver Spørgsmaal om at afstaa noget yderligere af det danske Slesvig til Danmark, at den preussiske Retsforfatning helt skal indføres, og at Danskerne nok smukt faar føle, at de ere komne fra Dynen og i Halmen. Kongen er syg og forstemt, og efter Sibberns Forklaring skriver det Sidste sig fra Misnøie over det Bildtske Politicirculære, der i de sidste Dage har vakt saamegen Skandale i Pressen og iblandt Publicum her. Han frygter for, at Bildt maa gaa af, da han ikke selv kan kalde Circulæret tilbage. Langes Sygdom er ham ogsaa ubehagelig, da det er saa vanskeligt at finde en Stedfortræder for ham. At tye til Joh. Sverdrup har han nu især ikke Lyst til; Sorenskriver Kildal smager ham godt.

Med Posten den 4de April indløber fra Stang Forslag om Besættelsen af Langes Plads i Comiteen, nemlig med Sorenskriver Platou som midlertidig, da man ikke vil opgive Haabet om Langes Gjenindtræden, skjønt dette ikke synes at være Langes eget Ønske. Der ræsonneres imod Kildal, at han er vanskeligere at faa fat i og ikke er i Be-

fiddelſe af den Indſigt i denne Materie, ſom maa forudſættes hos den forr. Profeſſor og Høieſterets-Aſſeſſor; vi ere enige om, at vi ikke kunne modſætte os den Norſke Regjerings Forſlag, ſkjønt jeg ikke finder mig overbeviſt om, at dette er det bedſte; idet vi ſkal møde i Sammenſat Statsraad, kaldes Sibbern op til Kongen, og han kommer ud fra denne med et Telegram, nedſkrevet med Kongens egen Hgand, hvori Stang paalægges at opfordre Kildal til at indtræde, det være nu faſt eller midlertidig, idet Langes Andragende om Fratræden kan indrettes derefter. I det ſammenſatte Statsraad afgjøres, at Slesvig-Holſtenſke Fartøjer indtil videre ſkulle behandles ſom begunſtiget Nation. Exc. Manderſtrøm foreſlaar, at de fremdeles ſkulle behandles ſom Danſke; men Kongen gjør meget rigtig opmærkſom paa, at de ej bør behandles efter den danſke Tractat, men i almindelige Udtryk ſom den meſt begunſtigede; de ville altſaa blive udelukkede fra Kyſtfarten. Det viſer ſig dog, at Bildt har gjort Skridt til at faa ſit famøſe Circulære tilbagekaldt.

Den 7de April indløber Telegram fra Stang, hvori han beretter, at Kildal har ſvaret, at det er ham ugjørligt at indtræde i Committeen, og hvori han ſpørger om, hvem han nu ſkal opfordre. Sibbern er meget ærgerlig over denne Vægring og taler om Nødvendigheden af at indføre en parlamentariſk Styrelſe, hvor man kan være vis paa ſine Folk og ikke være udſat for evige Skuffelſer. Jeg modſiger ham og paaviſer, hvad et ſaadant Syſtem under vore Forhold vilde [føre] til, nemlig Bureaucrati eller Tyranni. Sibbern træffer først Kongen den følgende Dag; denne er ogſaa meget misfornøiet, og der er ikke andet før end at forſøge at faa Platou — dog helſt midlertidig — altſaa ganſke ſom Regjeringen i Chriſtiania har foreſlaaet. Underhandlinger om Poſtconvention med Danmark og Sverig er i disſe Dage paabegyndt med Expeditionsſekretær Rye, Departementschef Roos og Cancelliraad Lund.

15de April. Paaskeaften. Statsraad hos Kongen, hvem vi underrette om, at Platou kun vil indgaa som fast; hans Udnævnelse skal foregaa paa Tirsdag. En ubetydelig Sag angaaende Bortforpagtning af et lidet Stykke Jord af Støtens Præstegaard til Provst Bødtkers Døttre bliver forandret af Kongen, som ihukommende det Gjæstevenskab, Provsten har vist ham, vil vise denne Hædersmand en liden Opmærksomhed, som ogsaa er anbefalet af Stiftsdirectionen; Kongen bemærker: man bør dog heller følge Stiftsdirectionen, som nøie maa kjende Forholdene, end Kirke-Departementet, som er saa langt fjernet fra dem.

28de April. Statsraad hos Kongen istedetfor imorgen, da han skal modtage Unions-Comiteen, som nu endelig er samlet, et Tunesisk Gesandtskab, som har overbragt ham to arabiske Heste, og endelig holde Ordens-Capitel. I Statsraadet besættes Majors-Posten i Generalstaben, hvorom der har været vrøvlet saalænge i vore Aviser. Uagtet Vogt enstemmig er indstillet, har Regjeringen i Christiania udtalt sig udførlig om, at man burde tage den ældste Capitain L. Broch. Vi finde dette underligt; det synes ej at kunne være i anden Hensigt end for at komme Wergeland tillivs. Kongen bemærker, at selv om han ikke vidste, at Vogt kunde føre en Pen, og at han har været Secretær i de store Militær-Commissioner og altsaa maa have Præsumtionen for sig, vilde han dog vælge ham for ikke at give Avisskriblerne noget Gehør. Vi ere heller ikke i nogen Tvivl om, at Vogt bør gives Fortrinnet for Broch; nogen tredie er ikke omtalt i Indstillingen. Dagen forud er Efterretningen om Lincolns Mord ankommen; ved at berøre denne sørgelige Begivenhed udraaber Kongen: „Den, som nu var der med en god liden Armee, kunde opkaste sig til Dictator og gjøre Ende paa alt det Utøj.“ — Dagen derpaa Visit hos Harbitz, som taler om sin Astma, og at han vil reise sin Vej, hvis denne for Alvor kommer igjen.

Han er misfornøiet, fordi han ikke af Stang directe, men gjennem ſine Medcomiterede har faaet høre om det Meldahlſke Udkaſt, ſom Stang har discutteret med Vogt og leveret denne i Hænde, da han har været i Chriſtiania nogle Dage, før han kom hid. Harbitz lader falde Ord om, at Enhver vilde lægge dette ud ſom et Fingerpeg om, at han gjerne kan gaa ſin Vej, og at man heller vil have Vogt til Ordfører end ham; men Sibbern har forklaret ham, hvorledes dette Udkaſt er tilblevet, og hvorledes det blot kan være en Tankeløshed hos Stang, at han har discutteret det med de i Chriſtiania værende Medlemmer af Comiteen, og hermed ſynes Harbitz nogenlunde tilfredsſtillet. I flere ſenere Breve retfærdiggjør Stang ſig med den Bemærkning, at han har ſtaaet i den Formening, at Lange havde ſat Harbitz ind i Udkaſtet, og at han overhovedet ikke har villet paatrue det paa nogen, men kun har talt derom til dem, ſom intereſſerede ſig for Sagen. Efterat Gilderne for det Tuneſiſke Geſandtſkab ere forbi, aabnes den 6te Mai Middagene for Unionscomiteen; men Harbitz faar et Anfald af ſin Aſthma, ſaa at han er borte fra flere af dem. Fra alle Kanter høres, at Profeſſor Aſchehoug er den af Unions-Comiteens Medlemmer, ſom vækker meſt Opſigt, og det kommer, ſom han pudſigt udtrykker ſig, deraf, at han kan ſine Ting.

13de Maj. Statsraad hos Kongen Kl. 3½, da Kongen om Formiddagen har været ude paa Dronnigholm for at ſe paa Dragonernes Exercitie og ſenere hørt paa Franſkmanden Arnoults Foredrag om Napoleons Julius Cæſar. Kongen er lidt træt og utaalmodig og vil gjerne fare over Sagerne i Kortheb; men Sibbern vil Intet give efter. Birkeland udnævnes til Raadſtuſkriver i Bergen, uagtet Stang, Riddervold og Helliesen have ſtemt paa Foged Landmark. Da Hjorthøy enſtemmig er indſtillet til Byfoged i Drøbak, vil jeg ikke gjøre noget Indkaſt imod denne Helliesens Client, uagtet

Scheel, som oftere forhen er stillet foran Hjorthøy, nu aldeles ikke er kommen i Betragtning. Kongen gaar ind paa Wergelands Forslag om Hververpengenes Afskaffelse og Udbetaling af et dagligt Tillæg udenfor Soldaternes Underholdning for at bevæge Frivillige til at indtræde i Garnisons-Compagnierne. Det undrer os alle, at Wergeland har betænkt sig i 2 Aar paa at sætte denne Forføining iværk; nu synes det at være at befrygte, at den ikke praktisk kan have vist sin Hensigtsmæssighed inden Storthingets Afgjørelse af Indcommanderings-Spørgsmaalet. — Dagen derpaa kommer vor Ex-Statsminister Due hid paa Besøg; med ham er jeg ofte sammen, og han bringer flere Gange paa Tale de Forandringer i Ministeriet, som ere foretagne siden hans Udtrædelse; han paastaar, at han ikke bærer noget Nag til Birch, men tilføjer dog, at det glæder ham, at hans Regime var Pernilles korte Frøkenstand, og dette siger han at ville udtale for Birch, hvis han træffer ham i Christiania. Angaaende Stang yttrer han, at han stedse ansaa det ønskeligt, at han traadte ind i Statstjenesten igjen, men at han paa Grund af Kong Carls ofte udtalte Uvillie mod denne Mand ikke havde troet, at saa vilde ske. — Dagen efter taler Sibbern igjen om det Ønskelige i, at Møinichen nu vilde udtræde af Ministeriet, da han synes, det er uforsvarligt, at han skal overtage Finants-Departementet, naar Hellieſen efter sin Tour kommer hid til Høsten. Med Hensyn til hans Eftermand udtaler Sibbern, at han helst ønsker at faa O. J. Broch ind i Raadet for at faa en Modvægt imod Stangs og Hellieſens altfor store Vægt; han mener, at Vogt vilde blive altfor traakig, og at Aschehoug er altfor indforlivet med Stang og Hellieſen til, at hans Nærværelse i Raadet vilde hjælpe noget. Han mener, at Vogt vilde blive en forkvaklet Udgave af Onkelen. Jeg synes at lugte, at Vogt har vist sig noget for stiv i Unionscomiteen til ret at falde i Høje Vedkommendes Smag, medens A. er

mere ſmidig. Baade fra General Irgens, Vogt og Secretæren Schlytter hører jeg Yttringer, ſom berettiger til den Slutning, at Comiteen ingenlunde er fornøjet med Harbitz ſom Ordfører, da han er ude af Stand til at danne ſig en ſelvſtændig Mening om de forekommende vanſkelige Punkter.

27de Maj. Statsraad hos Kongen, hvor Gjertz udnævnes til Sorenſkriver i Nummedal, ſkjønt Sibbern gjerne vil gjøre det til, at Kongen har lovet Byfoged Peterſen i Sarpsborg ſnart at befordres til et Sorenſkriveri; men det viſer ſig, at det er Sibbern, ſom arbeider for Peterſen, men da han her ſtaar alene mod hele det øvrige Statsraad, vover han ej at ſætte Sagen paa Spidſen. — Kongens Reiſe for Sommeren omtales; han ſkal paa Generalſtabs-Recognoſcering fra 8de—14de Juni, ligge ved Axvalla 14 Dage fra 22de Juni, paa Bäckaſkog Reſten af Juli; være i Malmø de førſte Dage af Auguſt og her tilbage den 5te Auguſt. Vi mene da, at vi kun ville faa et Statsraad midt i Juni og et midt i Juli, det Sidſte nede i Skaane, hvorhen iſaafald Møinichen og jeg faar begive os. — Sydſtaternes Nederlag og Overgivelſen af deres Expræſident Jefferſon-Davis omtales. Denne beklages meget af Kongen. Ved Afgjørelſen af Afholdsſagens Budget udbryder Kongen: „Aldeles bortkaſtede Penge; men man faar vel bøje ſig for Skriget!“ Samme Dag holder Harbitz Gilde paa 40 Perſoner for Unionscomiteen og Statsraadet og de herværende Norſke. Alle Skaaltaler gaa meget godt fra begge Sider. Lieuten. Gade omtaler for mig, hvilken ædel og forſtandig Dame Prindſeſſe Sophie er, hvorledes hun ſtedſe arbeider paa ſin Gemals Forædling og paa at bringe Sandheden den Hyldeſt, den fortjener. — Harbitz bliver meget daarlig under et Beſøg i Upſala i Pintſen d. 4de Juni, men angribes ſenere af et værre Tilfælde, en Sort Lunge-Inflammation, hvori han bliver liggende, og hans Læge, Prof. Malmſten, antager endog, at der er Fare for hans

Liv, men bedres dog og anſees ved min Afreiſe for at være uden Fare.

17de Juni have vi Statsraad hos Kongen, ſom er udaſet efter ſine Udflugter med ſine Generalſtabs-Officierer, hvilke Udflugter antages, idetmindſte hvad Kongens Deltagelſe deri angaar, at være mere for Commerce- end ſand Nytte. (En Mand, ſom havde mødt Dampſkibet „Karl“ i Skuruſundet, beretter mig, at derfra hørtes ungdommelig Munterhed). Alle Sager afgjøres efter Flerhedens Indſtilling. Kun om Tugthuspræſt-Embedet i Chriſtiania vækkes nogen Discuſſion, idet jeg holder mig til Minoriteten Riddervold, Meldahl og Helliesen, ſom have foreſlaaet Provſt Moſs, medens Kollegerne ere enige med Majoriteten, ſom have indſtillet Cap. Malchin. Kongen giver Reſolution om Statsraads-Ombyttet, ſom for mit Vedkommende ſkal foregaa i Løbet af Auguſt, d. v. efter min Brevveksling med Bretteville ſige i den ſidſte Uge af Maaneden, og Møinichen efter Tour 1ſte November. Sibbern faar Tilladelſe til at reiſe til Udlandet i 2 Maaneder og jeg Underhaandstilladelſe til at reiſe til Søbadet i Marſtrand, hvorhen jeg begiver mig den 18de. Forinden ſiger jeg Farvel til Unionscommiteens norſke Medlemmer; jeg mærker, at Ueland nu er bleven ſaa ulige meget mere unionsvenlig og medgjørlig; han finder ibl. a., at man bør ſøge at gjøre Kongens Myndighed m. H. til Militærmagten lige i begge Riger (Grdl. § 25). Vogt gaar i Anledning af Harbitz' Sygdom med Storthings-Præſidentſkabet i Maven og taler ikke om andet, end hvo der ſkal afløſe H. Jeg ſiger naturligvis, at han maa være ſelvſkreven; ſandt at ſige ved jeg heller ikke nu, hvem der ſkulde være bedre. — Kongens Digte og Brochure om det ſvenſke Forſvarsvæſen „Smärre Digte“ gjør Folkevitſen til „Sämre Digte“. Jeg havde fremſat Ønſke om, at der ej maatte blive holdt Statsraad før efter Midten af Juli; men da Stang ſkal reiſe til Udlandet d. 18de, ønſke „ſamtlige mine Kolleger“,

at Statsraad maa blive holdt tidligere, og det berammes til den 10de; jeg reiser derfor den 8de over Malmø, Hesleholm og Christianstad til Bäckaskog, hvor vi faa afgjort 102 Sager uden videre Discussion; kun med Hensyn til Forslags-Bevilgning til Nationalmuseet tilstyrke vi et Minoritets-Forslag om 2000 Spd., hvilket Kongen bifalder. Efter Raadet er Kongen Vært paa sit Landsæde, fører os selv om og viser os sit Stuteri m. m., saa at den 10de Juli længe vil staa i kjært Minde. Karakteristisk siger han om Prindsessen: „Nei, det er en ful en Fan", men med Udtryk af Fader-Kjærlighed, som gjør godt. Tilbagekomst ad samme Route paa Dampskibet „Svea" til Marstrand d. 12te om Morgenen. Der beslutter jeg at blive til Maanedens Udgang og angrer ej derpaa, da der under den varme Tid fra 15de Juli til Maanedens Udgang er deliciøst. Bekjendtskab med Statsraaderne Faxe og Silfverstolpe, Landshfdg. Baron Åkerhjelm, Patron Hammarhjelm, Major af Chapman, Baron Sparre, Trafikchef Baron Uggla, Capt. Zethelius, Fører af „Drädd" m. fl. Hjemreise den 31te i stærk Storm. Da vi den 1ste August kjørte fra Jernbanen over Slusbroen, ser jeg det sidste Glimt af Salutskuddene, som betegner en Prinds's Fødsel, hvorfor vi Dagen efter maa tage Del i Tedeum i Slotscapellet, hvor Prinds Oscar synes at være ærgerlig over, at saa faa toge Del i Høitideligheden.

Den 7de August Kl. 10¼ samles vi paa Slottet for at modtage Kongen, som kommer hjem fra Bäckaskog, og som paa staaende Fod holder først svensk Statsraad, saa sammensat svensk og norsk og saa norsk, de sidste for at ratificere Telegrafconventionen med Frankrig og for at behandle en Postconventions-Sag. Der indløber Telegram om, at Fiskeudstillingen er aabnet i Bergen.

Den 8de August have vi Statsraad paa Ulriksdal, hvor vi afgjøre 114 Sager uden videre Dissents. En Morder

fra Senjen er indſtillet til Benaadning; Kongen finder det tvivlſomt, men bifalder dog Indſtillingen. — Kongen beretter os om ſin Viſit hos Kongen af Danmark; han ſkildrer ham med ſorte Farver ikke alene ſom en yderſt indſkrænket Perſon, „med hvem det er umuligt at føre en politiſk Paſſiar, da han hverken har Evner eller Kundſkaber," men ogſaa ſom en lysræd og illiberal Mand, der ikke har Sands for at omgive ſig med dygtige Folk, og ſom anſer Rusland for ſin eneſte Trøſt. Han vil nu intimidere Rigsdagen med en ruſſiſk Eſcadre, ſom ſkal ligge for Kjøbenhavn, naar Rigsdagen ſamles; for at dette ſkal ſe ud ſom et venſkabeligt Beſøg, har Chriſtian IX gjort Beſøget paa Bäckaſkog, og derfor ſkal de ruſſiſke Storfyrſter Conſtantin og Alexis med Eſcadren først beſøge Stockholm, hvorhen de ventes imorgen. Jeg har ikke videre Tro paa denne Dumhed! Kongen hærmer ogſaa efter ſin danſke Broder, hvorledes han reiſte ſig i Vognen, da Folket viſte Kong Carl ſin Hyldeſt, og udbrød: „Jeg takker mit tro danſke Folk for den Modtagelſe, det har ydet Kongen af Sverige." Ogſaa beretter han om, hvorledes Kongen af Danmark kuer ſin Søn Kronprindſen, ſom han fremdeles behandler aldeles ſom et Barn. Efter en Avis-Meddelelſe var de danſke Kgl.s Beſøg paa Bäckaſkog fremkaldt ved den danſke Kronprinds's Tanker paa Prindſeſſe Louiſe. — 9de kommer Storfyrſt Conſtantin og hans 7 Aars Søn af ſamme Navn. Nevøen Alexis ſiges at være bleven ſyg. Maſſe af Publicum, men ingen Enthouſiasme for den Ruſſiſke National-ſang.

10de Auguſt. Stor Gallamiddag for Storfyrſten paa Ulriksdal efter et Møde i ſammenſat Statsraads Beredning, hvor vore ſvenſke Kolleger gjøre Knuder med at godkjende den nye Poſtconvention med Sverige, uagtet Poſt-Departementschefen Roos ſynes at have handlet ganſke efter den ham af Finants-Miniſteren meddelte Fuldmagt. Sagen

er, at Stael Holſtein og Winroth modarbeide Roos. De ſvenſke Kolleger give ſig dog i Hovedpunctet, efterat vi ere gaaede ind paa et Tillæg, ſom i vore Tanker er temmelig overflødigt, hvori ogſaa Kollegerne i Chriſtiania pr. Telegraf erklære ſig enig.

Den 11te Auguſt afgjøres Sagen i ſammenſat Statsraad, hvorhen vi ogſaa vare kaldte for at være med om at beſtemme Navn for den nyfødte Prinds: Eugen Napoleon Nicolaus; men da Sagen ſkal foredrages, befaler Kongen den udſat — maaſke det ſidſte Navn befrygtes ei at ſmage i denne Tid, ſkjønt det er efter Morbroderen, Hertugen af Naſſau.

12te Auguſt holde vi norſk Statsraad ude i Logaarden og foredrage en Addreſſe og Convention med Danmark om Poſtforholdene.

13de Auguſt kaldes vi ud til Dronningholm Kl. 10 Søndag Morgen for at foredrage en Addreſſe for Prinds Oscar, ſom ſenere tilſtiller den Norſke Regjering et ſærligt Svar. Vi nære Mistanke om, at Prindſen har kaldt os derud for at chicanere os; men efter Samtale med hans Adj. Lieut. Gade bortryddes denne Tanke. Afſkedsaudients hos Prindſen og Enkedronningen. Beretning om, hvor raſk og freidig den lille ruſſiſke Prinds har viſt ſig i Sammenligning med Oscars Gutter, hvem han har revet Handſkerne af Fingrene. Det er ikke mere end ſaa, at Oscar har ſyntes om ſaadant. Beſøg i den ruſſiſke Monitor, ſom er kommen op paa Havnen med Corvetterne Rourik og Strelna. Colloſſalt Liv. Ruſſerne gjøre et godt Indtryk, og Publicum er nok ſaa glad i al denne Herlighed, uagtet Aviſerne ikke kunne dye ſig for at knepſe lidt i Lommen. Wergeland kommer ind den 17de for at conferere med Kongen om Armeens Plan og Budget; men da Kongen er taget paa Jagt i Weſter-Göthland, maa han vente til den 21de, hvorved vort Stats-

raad udsættes til den 23de, hvor 59 Sager foredrages paa lidt over ½ Time uden nogen Strid eller Discussion. Afsked med Kongen, efter at vi Dagen forud have gjort vort Afskeds-Besøg hos Dronningen paa Ulriksdal. Den 26de til 30te Hjemreise over Götheborg, Marstrand—Familien Dr. Dickson's Gjæstevenlighed—Smögen—Strömstad og Svinesund. Indre-Departementet overtages den 31te.

Møde i Statsraadet den 2den September. Besøg af Baron Uggla den 8de. — Hele Maaneden igjennem Jag med Storthingssager og Strid med Hellieſen og Stang om Besættelsen af et Bergmester-Embede, hvortil H. vil have Andresen, medens jeg holder paa Geschworner Meidell, som ogsaa bliver udnævnt; om Gehalt for reisende Agronom Smith, som Stang patroniserer — jeg erfarer senere, at han er Nevø af Joh. Sverdrup —; om et Landhandleri i Krogstad; om Bevilgning til Hamar-Banens Forlængelse til Aamot Kirke, hvortil H. ikke finder Midler, uagtet Finants-Departementet tidligere har været opfordret til at udtale sig derom, uden at sige fra — jeg insisterer dog paa, at Sagen maa blive forelagt Kongen og berørt i Budget-Indstillingen — der vanker i Anledningen bittre Ord mellem Hellieſen og mig, idet han bestylder Indre-Departementet for Løshed og for ikke at tænke over sine Sager, hvortil jeg svarer, at hans Grovheder behøver jeg ikke at tage til mig, da jeg først for faa Dage siden har overtaget dette Departement, — og endelig om Forbud imod Indførsel af Kvæg, hvilket jeg vægrer mig for at foreslaa, da jeg formener, at de bestaaende Love ikke hjemler saa stor Myndighed. Af andre Sager er der især langvarige og høist kjedsommelige Discussioner om og i bekræftende Fald under hvilken Form Indstillinger og Protocoller betræffende Danske-Striden skulle forelægges Storthinget. Stang fremhæver Sibberns Anskuelse, at hvad der efter sin Natur er diplomatiske Sager ej behøver at forelægges,

ſelv om det er bleven behandlet i ſammenſat eller norſk Statsraad. Denne Mening beſtrides af Meldahl, og til ham ſlutter Helliesen og jeg os, og hertil gaar Stang over. Meldahl kommer da med en formelig Indſtilling, ſom imidlertid ej vinder Stangs Bifald, og det overdrages ham at affatte den i Forening med Meldahl. Ved denne Sags Afgjørelſe i Stockholm gives ny Concluſion, ſom i det væſentlige indeholder det Samme ſom den Norſke Regjerings, og Stang beretter os, at Sibbern er meget misnøid med Indſtillingen. Armee-Budgettet med den nye Armee-Organiſation og ny Værnepligtslov optager en Mængde Møder og foranlediger endeløſe Discusſioner. Af nogle Ord, ſom Stang hviſker mig i Øret, ſkjønner jeg, at han er belavet paa, at Wergeland ſkal rende ſig en Stage i Livet ved ſin nye Armee-Organiſation, og at man derfor faar lade Sagen have ſit Løb — da Wergeland nødvendig maa gaa af, hvis han nu atter ligger under. Det er ikke ſtemmende med mit Ønſke, og jeg maa ogſaa erkjende, at Stang arbeider ærlig paa at gjøre Wergelands Indſtillinger ſaa ſtærke og begrundede ſom muligt.

2den October gjennemgaaes og expederes i to Seſſioner Budget og Toldtarif.

4de October Feſt paa Klingenberg i Anledning af Landbrugs-Udſtillingerne. Prof. Aſchehoug holder Talen for Landbruget. Stang ſom Præſes i Selſkabet for Norges Vel uddeler Præmierne.

5te October aabnes Storthinget; jeg oplæſer Beretningen om Rigets Tilſtand, ſom jeg forkorter med $^1/_3$. Storth.-Dep., anført af Paſtor Sommerfeldt, udtaler ſom Storthingets Haab en ſtadig og fuldkommen Samvirken imellem Regjering og Storthing, hvortil Stang ſvarer, at det ogſaa er Regjeringens inderlige Ønſke. Ved Middagen har jeg

Birch-Reichenwald til Sidemand; han sætter sin Stol paa tvers, saa at vi næsten vende Ryggen til hinanden.

7de October. Statsraad, hvori Riddervold andrager paa Udvidelse af Frelsers Gravlund, hvorimod Wergeland, Haffner og jeg protesterer. Meget Brøvl. Haffner foredrager sit Marine-Budget, som gaar glat og godt, indtil det sidste Punct om en liden Bevilgning til Hortens Befæstning. Herimod vækker Wergeland saadan Opposition, at Sagen maa udsættes. I det følgende Møde vedbliver Wergeland sin Dissents og kommer med et stort dissenterende Votum, som vi dog formaa ham til at forkorte. Helliesen foredrager Lovudkast om ny Skillemynt, og hvori han fremdeles vil, at vi skulle drages med de irrede og ildelugtende Kobberpenge; hele Statsraadet opponerer. Sagen sættes i Circulation; men efter denne falde alle fra, og Sagen gaar efter Indstillingen.

14de October foredrages Armee-Budgettet, og hermed ere vi for det Første færdige med Budgetsagerne, efter at Wergeland har vist sig meget medgjørlig mod os Andre og vedtaget en hel Del Forandringer i sin Armeplan og sit Budget.

18de October tager Helliesen Afsked, og den 21de tiltræder Møinichen Finants-Departementet og Statsraadet. Jeg begynder med mine Lovpropositioner om Haandværksnæringen, hvor jeg finder Kollegerne saa liberalt stemte, at jeg, som troede at skulle komme til at kjæmpe for liberale Reformer, bliver rent overfløiet. Jeg foredrager da 1 à 2 Lovpropositioner i hvert Statsraad Resten af Maaneden og møder ingen Modstand. En Proposition om Kvægsyge faar jeg efter nogen Strid afsted den 1ste Nov. I Thinget synes Armeesagen at blive Hovedanstødssten, og Tegn herpaa er Joh. Sverdrups Valg til Formand i Militær-Comiteen, hvilket først afgjøres, da Baggerud efter Midten af Maaneden

indtager sin Plads i Comiteen. Ogsaa Vedtagelsen af den franske Tractat gjøres til Hovedaffære og benyttes af Sverdrup, Steen, Richter, Hammerstad og Flere til Vehikel for Opposition. Der er 3 Partier i Comiteen, hvoraf 7 for ubetinget Antagelse, 4 nemlig Steen, Veseth, Krogness og Richter for Antagelse med Admonition (!) og 4 Sverdrup, Ueland, Hammerstad og Aarflot for en Antagelse alene for indeværende Budgettermin, hvilket er det samme som Forkastelse.

4de November. En ubetydelig Sag om Approbation paa en Plan for Arbeidsanstalten her i Christiania vækker megen Strid og mere, end Sagen er værd. En vigtig Lov om Nedsættelse af Tyvsstraffen gaar af saavel som Forandring i Brandforsikringsloven. Samme Dag aabnes Jernbanen over Rigsgrændsen til Charlottenberg i Wärmeland. O. J. Broch, der er bleven stødt over, at Indre-Departementet har betydet ham, at man ej ønskede nogen stor international Højtidelighed, har dog faaet givet sit Krandselag et Omfang, som ej var paaregnet, idet han har faaet draget sammen omkr. 40 Svensker; disse gives Middag paa Kongsvinger og føres derefter herind, hvor man den 5te holder en subscriberet Middag for dem paa Klingenberg, og hvor H. Schou giver dem et prægtigt Gilde den 6te. Landshøfding Ekström, Oberst Beijer, Grev R. Cronstedt, Patron Rodin.

8de November. Jeg forebrager Lov om Udvidelse af Fredrikstad; Møinichen vil have oversendt Storthinget et Foredrag om Uefterretteligheden af Budgetopgjøret for Ministerhotellet i Stockholm; men vi finde dette altfor smaaligt og formaa Møinichen til at tage Sagen tilbage.

Den 11te November overbringer jeg Propositioner til Storthing og Odelsthing og forebrager Prop. om Ladestedsrettigheder for Kopervig, hvorimod ingen videre Indsigelse gjøres.

Den 13de og 14de November debatteres i Storthinget den franſke Tractat, hvor Richter og Schweigaard ſtøde ſammen og Richter faar en Stikpille for den Kone, han ikke har faaet. Da det endelig kommer til Votering, vinder Regjeringen en Sejer, idet 62 ſtemme for en ren og pur Antagelſe af Tractaten og kun 49 imod; hvormange der vilde have ſtemt for Sverdrups Forſlag, kan ikke ſees, men man antager i Almindelighed kun 10 à 12, da Reſten af de 49 vilde have ſtemt for det Steenſke Middelvejsforſlag.

Den 17de November afgjøres Spørgsmaalet om Forandring i Grundlovens § 92, hvilket mangler 4 Stemmer paa at gaa igjennem, medens der ved forrige Thing kun ſkal have manglet 1 Stemme.

18de November foredrager Møinichen en Indſtilling om Godtgjørelſe for Fogderne for at opkræve Communernes Midler, hvori jeg foreſlaar Forandring, da Forſlaget forekommer mig at ſmage formeget af Begunſtigelſe for Embedsmændene. Efter en længere Debat vinder jeg flere Stemmer for mig, og Sagen tages tilbage.

22de November forſøger Møinichen igjen paa at faa Sagen til at gaa, men maa igjen tage den tilbage. Efterretningerne fra Sverige tyde hen paa, at Reformen der daglig vinder Terræn, og at man begynder at nære Haab om, at den muligens kan gaa; den antages at komme for den 4de n. M.

25de November bekvemmer Møinichen ſig til at modificere ſit Lovforſlag, ſom derfor gaar. Jeg foredrager Vejbudgettet, ſom gaar uden Indſigelſe, uagtet dets Volume 90 Ark.

29de November. Jeg ſætter under Discuſſion Spørgsmaalet, om man trods Udtrykket i den franſke Tractat om, at Udførſelstolden ej bør forhøjes, dog bør indlade ſig paa at forhøje Medicinalafgiften i Nordlandene, ſom efter min

Formening ej er nogen Udførselstold, men en Productions-Afgift. Stang mener, at den retteſt er at betragte ſom en Udførselsafgift, og at Regjeringen ialfald har betragtet den ſom ſaadan i dens Indſtilling angaaende Tractatſagen. Dette ſidſte ſees at forholde ſig ſaa, og jeg giver Tilſagn om at fremme Lov-Propoſitionen uden Afgiftens Forhøielſe.

2den December. Der opſtaar længere Discuſſion om den ſindsſvage Otto Kaltenborns Afſkedigelſe fra Byfoged-Embedet i Bergen, om han nemlig interimiſtiſk ſkal penſioneres af Statscaſſen, eller om der ſkal ſtrax forelægges Storthinget Propoſition om dens Udredelſe (!) af denne Kaſſe, for at man, om ſaadant i det hele eller delvis ej bevilges, da kan lægge Penſionen paa Embedet og faa dettes Indtægter nogenlunde fixerede, inden det bekjendtgjøres ledigt. Man beſtemmer ſig til den ſidſte Fremgangsmaade og mener, at dette intet Brud er paa den til Storthinget overgivne Indſtilling om Grændſen for midlertidige Penſioners Forelæggelſe for Storthinget, men kun en af Nødvendigheden fremkaldt Undtagelſe, ſom ſtyrker Regelen. — Den foreſlaaede Forhøjelſe i Kongens Appanage bevilges enſtemmig, uagtet der var udſat Rygter om, at Hammerſtad vilde gjøre Oppoſition. Til Telegrafen bevilges ſom ſædvanlig mere end forlangt.

6te December. Ved Forebraget af en Indſtilling om Handelsfrihed paa Landet gjøres ſamme Erfaring ſom ved Haandværksloven, at mine Kolleger ſynes ſnarere, at jeg er meget holdende paa det Beſtaaende end gaaet for vidt. Min Indſtilling gaar dog med et Par uvæſentlige Forandringer. Derimod forkaſtes en Indſtilling om Salg af fiſketomme Vande i Almindingerne, idet man mener, at [man] heller bør bortforpagte dem paa meget lang Tid, hvorved man haaber at opnaa det ſamme Reſultat.

8de December vedtages det svenske Repræsentations-Forslag, hvilket vækker almindelig Jubel. I en Discussion med Stang forsvarer han, at Regjeringen i 1863 tog Initiativet med Hensyn til aarlige Storthing, hovedsagelig med den Bemærkning, at man netop derved, ligesom ved Jurysagen, unddrog denne Sag fra at gjøres til en Kjephest for Oppositionen og, som det har vist sig, fremkaldte besindige Drøftelser og Udtalelser derom ude blandt Folket. Jeg angrer dog paa, at jeg ikke dissenterede, som jeg havde til Hensigt.

9de December afgiver en Deputation Begjæring om Forlængelse af Storthingets Samvær til Marts Maaneds Udgang, hvorom s. D. indstilles, at den bør bevilges indtil videre. En Lov-Proposition om Haugesunds Overgang til Kjøbstad gaar uden Indvending. Der berettes i Raadet Skrøner om Fougstads vrøvlede Taler paa Klingenberg Aftenen iforveien, hvor han har kaldt Bønderne vore Adelsmænd og opfordret dem til at gjøre Offere som Sveriges Adel.

11te December holde vi extraordinært Møde for at modtage en Storthings-Deputation, som overbringer en Lykønskings-Addresse til Kongen i Anledning af Reform-Sagens Gjennembrivelse. Møinichen og jeg insistere paa, at den Norske Regjering ved at fremsende denne skal slutte sig til Storthingets Lykønskning, og dette vedtages og udføres paa Stedet.

13de December faar jeg et Lovforslag om Forandring i Havneloven glat igjennem; men et Par Smaasager, bl. a. om, at Spørgsmaalet om en polytechnisk Læreanstalts Oprettelse ikke skal indbringes for Storthinget, gaar til Circulation, da Riddervolds to Svigersønner have været med at opgjøre Planen til et privat Forslag i denne Retning og han derfor synes at have stor Interesse for Sagen. Den paafølgende Dag har jeg en lang Conference med Re-

præsentanterne for Nordland og Senjen, som indstændig anmode mig om at lade et udarbeidet Lovforslag om Forhøielse af Medicinalafgiften i Nordlandene fremkomme som Kgl. Proposition, hvorom jeg har været i Tvivl, og som Kollegerne, især Stang, med Styrke have fraraadet. Jeg lover at forelægge Sagen for Udenrigsministeren, og i Mødet den 16de December faar jeg Stang og de øvrige til at gaa ind herpaa, skjønt ikke uden Strid og meget Brøvl fra Stangs Side, som efter Raadet giver mig en ganske unødig Forsikring om, at han ikke hos Kollegerne i Stockholm i mindste Maade modarbeider mig eller søger at virke for at gjøre sin Anstuelse gjældende — noget, som jeg aldrig har mistænkt ham for. Da jeg gaar fra Raadet, træffer jeg Rector Steen, som kjender mine Betænkeligheder hentede fra den franske Tractat, og som har yttret til Expeditionschef Kierulf: Se der har I da den første Frugt af den franske Tractat. Han udtaler sig nu om det betænkelige i at forelægge Sagen for Udenrigsministeren og spørger, hvad vi ville gjøre, dersom Frankrig erklærer ej at ville taale et saadant Skridt, hvortil jeg svarer, at jeg ikke frygter herfor. Mandagen derpaa skriver jeg til Udenrigsministeren og til Sibbern og beder den Sidste gjøre Manderstrøm opmærksom, hvor nødig jeg vil, at det her skulde blive bekjendt, at man med et uheldigt Udfald havde forelagt Sagen for den franske Regjering, og om [ɔ: at] han derfor ikke officielt vil underrette Departementet om et Afslag fra Frankrigs Side, men blot fraraade Afgiftens Forhøielse som fra sig selv. Jeg beder ogsaa min Undskyldning fremført for, at jeg kommer med dette Anliggende nu, da Grev Manderstrøm skal til at forsvare Tractaten paa Ridderhuset, saaledes som det netop nu erfares, at Majoriteten i Tullutskottet er imod Tractaten, og mod hvilken der fra Protectionisternes Side har reist sig stærke Skrig.

20de December. Om Morgenen læses i Aviſen, at Kongen har beſtemt ſin Afreiſe til Norge til den 3die Januar, og i Raadet beretter Stang, at denne Beſlutning, hvorom han dog ikke har ganſke nøjagtig Efterretning, er fremkaldt efter Meddelelſe fra ham om, at Militær-Comiteen vil blive færdig med Værnepligts-Loven til Seſſionens Begyndelſe efter Nytaar. Det havde først været Kongens Beſtemmelſe at blive her under Carlsdagen, den 28de Januar; men nu frygter han at maatte være tilbage i Stockholm allerede den 15de, da den franſke Tractatſag ventes at ſkulle komme for. Stang lover at ſkrive, at Kongen vilde gjøre bedre i at udſætte ſin Reiſe, indtil Tractatſagen er afgjort, om dette ikke blev før i næſte Maaned, da han iſaafald kunde blive her noget længere; thi det er i modſat Fald ganſke uviſt, om Militærſagen vil komme for under Kongens Nærværelſe her. Jeg foredrager en Indſtilling om Forandring i Udſkiftningsloven, ſom vækker en Del Betænkelighed, og ſom ſættes i Circulation til Meldahl og Stang. Den foretages atter i Mødet den

23de December, hvor der discutteres over en Time uden Reſultat, da flere blande ſig i Striden, ſom aldeles ikke ere inde i denne vanſkelige Materie. Sagen udſættes paany til

30te December. En Sag fra Juſtits-Departementet om Paalæg og Beneficium for Byfoged Peterſen til at fralægge ſig ærefornærmelige Yttringer fra Sønderbye & Co. vækker længere Discuſſion, men ender dog med Enighed. Meldahl bringer paa Bane Spørgsmaalet om Auctionsfondet i Chriſtiania, hvorom man troer at der bør fremſættes Lov om dets Indflyden i Statscaſſen, mod at denne overtager Politilønningerne. Herimod har Communen efter en af Schweigaard conciperet Erklæring udtalt ſig; men vi finde ikke denne afgjørende og mene, at Juſtits-Departementet faar vedblive ſit

Lovudkaſt. Haffner vækker Spørgsmaal, om han bør følge en Opfordring fra Biſkoppen i Tromsø om at afſkedige en Fyrbetjent, ſom er gaaet over til Mormonismen; Stang og Wergeland mene nej, vi andre jo, ialfald ſaa at dette bør ſtilles ham i Udſigt, hvis han indlader ſig paa Proſelytisme. Sagen udſættes til det nye Aar.

1866.

Den 4de Januar fortsættes Striden om Udskiftningsvæsenet; Stang giver en ny Redaction til et Par af de omstridte Lovudkast, og da denne synes at vinde Bifald, lover jeg at antage den, saafremt Rønnow ej har noget derimod. Da et Par Dage senere Helliesen kommer, begynder han at vække ny Strid om § 1 angaaende de faste Udskiftningsmænd som Enebestyrere og Forretningerne, saa at Sagen ej kommer for i det første Statsraad efter Kongens Ankomst den 8de. Ved sin Ankomst den

5te Januar er Kongen ualmindelig venlig og imødekommende. Paa Lykønskning i Anledning af Reformsagens Seier udbryder han: „Aa jeg fortjener ingen Tak, det var Bildtens Frygt for, at der skulde flyde Blod, som drev Sagen", hvilket jeg dog senere ved Middagen hos Stang hører er blot og bar Passiar; men den vidner dog om Kongens fuldstændige Frihed for at skryde og rose sig selv. Ved Bordet taler han til Harbitz om, at Stænderne gjennem Raadmand Björck have ladet sig forlyde med, at deres Bevilgning til Jernbanen vilde være afhængig af, hvad Interesse Storthinget maatte vise med Hensyn til Armeen. Det er en Ide, som burde være sand! Harbitz klager over at være i Unaade, fordi Kongen, skjønt hans Sidemand, ej har drukket et Glas med ham. Det kan vel kun være halvt Alvor og halvt Spøg; han troer ellers, at Grunden er at søge i,

at Storthinget ej har bevilget til Slottet, hvad Kongen har begjært. I Statsraad den

8de Januar gaar Alt glat. Kongen underholder os længe om et Par nye Opfindelser, om Luft-Telegraf af A. Sparre og om Affkydning af glycerinfyldte Kugler under Vandet af Baron Wrede. Mig forekommer det for en Del som overdrevne Forventninger! I forberedende Møde den

10de Januar bringer Sibbern med en Smule Bitterhed paa Bane Sagen om Iſtandſættelſe af Miniſterhotellet, over hvis Trang til Iſtandſættelſe er produceret nye Atteſter. Stang, ſom er lidt forkjølet, og ſom har maattet døje nogle Piller for Sagens Tilſideſættelſe ihøſt ved Budgettets Opgjør, gaar ſin Vei; vi øvrige discuttere Sagen uden at komme til Reſultat; men ſenere gaae Alle, ſelv Stang og Helliesen, over til den Mening, at Propoſition om Reſtaurationen bør fremſættes. I Statsraad den

15de Januar gaar alle Sager uden Strid, deriblandt den længe omſtridte Sag angaaende Udſkiftnings-Loven. En Deputation fra Storthinget overbringer Lovbeſlutninger, anført af Baggerud, ſom „anmoder om Approbation". Tiden under Kongens Nærværelſe optages af anſtrenget Arbeide for at faa de reſterende Storthingsſager færdige og af Gilder.

Den 18de og 19de Januar debatteres i Storthinget Propoſitionen om de aarlige Storthing; til min Glæde falder den med 39 Stemmer mod 72. Uvillie reiſer ſig imod Minoriteten. Ved Forberedelſen af Sagen om Tilſyn med Dampſkibe reiſer Stang og Helliesen et Skrig mod, at Tilſynsmænd ſkulle være pligtige til at modtage Valget; jeg lover at tage Sagen under fornyet Overveielſe, men erklærer i Mødet den

24de Januar, at jeg ej kan forandre dette Princip, og faar paa denne Maade Enighed tilvejebragt; ogſaa om Medicinal-Afgiften og Maaden, hvorpaa den franſke Tractat

skal omtales, føres langvarige stridige Debatter, som ogsaa lykkelig endes med en Redaction af Hellieſen. Samtlige Propoſitioner afgjøres i Statsraad den

25de Januar, hvor tillige beſættes to Told-Embeder med 2 Militære. Stang gjør ſig nu til varm Talsmand for Militæres Befordring, ligeſom han tidligere er optraadt for Sagførere. Forøvrigt er det tydeligt nok, at han nu optræder efter forud ſkeet Aftale med Kongen. Denne omtaler med nogen Intereſſe Fremſættelſe af nye Propoſition om aarlige Storthing og er tilbøjelig til at tilføje en Beſtemmelſe om, at Diæter aldrig maa udbetales for mere end 3 Maaneder. Stang udtaler ſig ſtrax imod dette, og Kongen henſtiller Sagen til nærmere Overvejelſe. — Ved Foredrag af en Sag om Nationalgalleriet udkaſter Kongen en Ide om, at Palæet kunde indrettes til Billedgalleri. Der berettes mange Skrøner om Kongens Samtaler med Repræſentanterne angaaende Armee-Organiſationen, ſom aldeles ikke kommer frem under hans Herværen. Man vil paaſtaa, at det ikke er Villien, men Evnen, ſom gjør, at Sverdrup ej kan blive færdig med ſin Indſtilling; thi ligeſaa rap, ſom hans Tunge er, ligeſaa tung ſkal hans Haand være. Kongen ſiger farvel med os efter Statsraadet, og efter at have modtaget et glimrende Fakkeltog den 26de om Aftenen afreiſer han den

27de Januar om Morgenen Kl. 7 for at være i Stockholm paa Mandag den 29de.

Den 31te Januar, da Stang er ſyg, afgjøres en Maſſe Sager uden egentlig Diſſents, ligeſaa den

3die Februar.

Den 7de Februar foretages Lovforſlag fra Kirke-Departementet om Ægteſkabs-Lovgivningen, hvor Stang og Meldahl har lavet et diſſenterende Votum, ſom gaar ud paa aldeles at fraraade borgerligt Ægteſkab, medens Riddervolds

Forſlag gaar ud paa, at ſaadant kan finde Sted efter Kongl. Bevilling; til disſe ſlutte ſig ikke alene Haffner, ſom tidligere har erklæret ſig imod borgerligt Ægteſkab, men ogſaa Wergeland og Møinichen, ſom tidligere har erklæret ſig enig med Riddervold. Jeg bliver ſaaledes alene ſtaaende med Kirke-Departementet. Jeg gjør dette ſaa meget hellere, ſom efter min Synsmaade burde Regelen være borgerligt Ægteſkab og Vielſe komme til for dem, ſom attraa ſaadan og dertil ere værdige. Pluraliteten fraraader ganſke Lovforſlagets Fremſættelſe for nærværende Storthing. Stang omtaler, at den militære Straffelov nu vel bør ſanctioneres, og at Udſigterne for Militær-Sagens Fremme nu ere bedre. Kongen ſiges ialfald at være reiſt herfra med det beſtemte Haab, at Sagen vilde gaa. Rygtevis omtaler Stang, at Bildt ſkal blive Udenrigsminiſter, ſaafremt Manderſtrøm gaar af, hvilket han gjør, hvis Rigsdagen gjør nogen Anmærkning ved den franſke Tractat. Ved Sagens Behandling af Stænderne fra 7de—9de viſer det ſig imidlertid, at kun Præſterne have vedtaget Anmærkning; men denne vil neppe viſe ſig i Rigsdagens Beſlutning, da de øvrige 3 Stænder have vedtaget Tractaten uden Anmærkning.

10de Februar. Ved Foredraget af en Propoſition om Eftergivelſe af en Del af et Laan til Lesje Commune til Udtapning af Lesje-Vandet, hvilket Foretagende er mislykket, opſtaar en længere Discuſſion, om ikke Sagen bør udſættes til henimod Thingets Slutning; men jeg ønſker ikke dette, og Sagen gaar. Riddervold opkaſter Spørgsmaal, om ikke Indre-Departementet vil gjøre noget for at indſkrænke Murgrændſen i Chriſtiania; men herimod udtaler jeg mig, og Riddervolds Forſlag vækker ingen Sympathie. Det er de betydelige Forſtæder af Træ, ſom i de ſidſte 5 Aar have reiſt ſig, ſom vækker Spørgsmaalet. Dette burde efter min Mening fremkalde Beſtræbelſer for at udvide Murgrændſen til

en Omkreds uden om Staden, men ikke til det af Ridder-vold attraaede Skridt.

17de Februar overbringes fra Storthinget en Mængde Lovbeslutninger, blandt andet om Foranstaltninger imod Kvæg-syge, hvilken har været ventet med Længsel i Sverige, hvor man som sædvanlig er meget ængstelig for alskens Smitte. Allerede i det følgende Møde, den

21de Februar, indstilles 8 af dem til Sanction. Derimod opstaar længere Discussion om, hvorvidt Forslag til en ny Lodslov, som Marine-Departementet har faaet istand, bør fremmes. Stang er meget ivrig derimod, fordi Storthinget er saavidt fremskredet med dets Forhandlinger. Stang har ogsaa Bemærkninger i Realiteten, som han vil gjøre gjældende, hvis Sagen skulde fremmes. Resultatet bliver, at Proposition ej skal forelægges Thinget, og det overdrages Møinichen at skrive Dissents. Ved Besættelsen af Kragerø Byfoged-Embede søger jeg at virke for Scheel; men da alle de Øvrige holde paa Christie, som er indstillet af Justits-Departementet, finder jeg ikke at burde dissentere.

24de Februar. Angaaende Militærsagen, som er trykt, yttrer Stang fremdeles, at han ikke er uden Haab om, at ialfald Indcommanderingen kan gaa. Jeg bringer paa Tale et Rygte, jeg har hørt om, at Kongen under sin Nærværelse har talt med hver enkelt Storthingsmand, og yttrer den Mening, at dette Rygte er ugrundet, og heri giver Stang mig Ret, da han oplyser mig om, at Kongen af Harbitz havde faaet en Liste paa de Repræsentanter, som det antoges at Kongen med nogen Nytte kunde tale med, og at denne Liste ikke engang omfattede en Fjerdepart af Med-lemmerne; men Trønderne skulle være bundne, navnlig Richter og Krogness, som altid drage en Del med sig. Efter Raadet har jeg en Discussion med Aschehoug om Jernbane-Bestyrelsens Forhold til den nye Direktør. Bestyrelsen er jaloux

de son autorité og truer med at gaa sin Vei, hvis den skal underordnes Directør Pihl; jeg søger at tale dem til Raison og lover at se Sagen udjævnet. Et Par Dage senere mærker jeg, at de have talt med Stang, og at denne ikke er fri for at have taget Parti for Vennerne Broch og Aschehoug. Broch har ogsaa omtalt Valget af Emissær ved de store Udstillinger i Stockholm og Paris og yttret, at nu vilde Udstillings-Comiteen nok besætte Posten uden Indre-Departementet, ligesom dette ved de tidligere Udstillinger havde besat Posten uden at spørge Comiteen. H. Schou meddeler mig, at Comiteen vilde have H. Schlytter i Stockholm, men efter et Vink fra Prinds Oscar, udtalt gjennem Sibbern og Stang, var man bleven enig om at tage Kammerherre Holtermann.

28de Februar. Jeg foredrager Udkast til Placat om Kvægsygen og har den vanlige Strid med Stang og Ridervold om Udstrækningen, som disse aldrig faar vid nok. Stang slaar paa, at man bør gaa sammen med Svenskerne for ikke at udsætte disse for at sætte Grændsevagt imod os. Dette finder jeg ikke begrundet og formener, at vi ikke her igjen behøve at gjøre os afhængige af Sverige, men at principium rationis sufficientis ogsaa i denne Materie faar være det afgjørende. Sagen udsættes. Discussion, om man skal gaa i Uniform til den store Middag, hvortil Storthinget har budet os i Anledning af Aabningen af dets nye Gaard paa Mandag den 5te.

3die Marts. Lykønskning til Wergeland i Anledning af den Forpostfægtning, som Dagen forud er vunden derved, at det med en Pluralitet af 8 Stemmer er afgjort, at den Kgl. Proposition om Værnepligtssagen skal tages under Behandling; men vi skjule ingenlunde vor Frygt for at endnu kunne tabe Hovedslaget. Der indløber Telegram fra Kongen, som udtrykker sin Glæde over denne Sejer. Min

Placat om Kvægsygen gaar, idet et Forsøg fra min Side paa yderligere at indskrænke Afspærringen mislykkes.

5te Marts paabegyndes Forhandlingerne i det nye Storthingslocale; Harbitz holder en Tale, som er for meget Præken til at gjøre Lykke. Ved Festmiddagen høres en Mængde lidet begeistrende Skaaltaler. Stangs for Storthinget er fuldendt i sin Ubetydelighed. Schweigaards indeholder Aandens Lynglimt. Augustinussen for Christiania er humoristisk, men ikke Fougstads Svar, uagtet derpaa anlagt.

7de Marts. Efterretningerne fra Storthinget om Værnepligts-Sagen varsle ikke godt, men vi nære endnu Haab om et brugeligt Resultat. Jeg omhandler en Begjæring fra den spanske Minister i Stockholm om Neutralitets-Erklæring til Beskyttelse af det spanske Flag mod Chilis og Perus Kapere. Stang fremhæver Forskjellen imellem armerede Marinere og Kapere, hvilke sidste nu ikke lettelig forekomme. Det vedtages, at jeg skal anholde om Bemyndigelse til at proclamere Neutralitets-Erklæringen af 1853 og Placat af 1864 om Søfart i Krigstider, hvilke vi antage staa ved Magt.

10de Marts. Vi møde med lange Ansigter over Nederlaget i Værnepligts-Sagen, som er overgaaet os Dagen forud, idet 5 af de 8 Stemmer, vi havde at løbe paa, have forladt vor Side, deriblandt Ole Velde, som har stemt imod sit eget Forslag, som under Debatten forlodes af ham, men atter optoges af Lassen. Wergeland er den tilsyneladende mindst forknytte. Jeg havde tænkt mig, at han vilde talt om at gaa af, hvilket efter Fleres Mening er Betingelsen for, at Storthinget vil gjøre noget klækkeligt for vort Forsvarsvæsen, men dertil høres Intet. De forskjellige Muligheder for, at Sagen endnu kan redresseres, drøftes; men vi komme til det Resultat, at alt Haab for denne Gang er

ude. Bidſte Ord og Tale om brudte Løfter fra Storthingsmænds Side vanke. Vi mene, at Nederlaget allerede er beregnet ved Odelsthingets Sammenſætning i October, da Harbitz og Valſtad bleve udſtødte. Haffner foredrager en liden Lov om Adgang til at hyre ſvenſke Sømænd ombord paa norſke Kofferdiſkibe, hvilket formentlig er den ſidſte Lov-Prop. i Aar. — Men i det følgende Møde den

14de Marts kommer Møinichen med en Lov om Frilagere, ſom er fremkaldt af Jernbanens Aabning til Sverige, og denne kan Ingen modſætte ſig. Der discutteres i dette Møde om, hvorvidt det vilde hjælpe paa Værnepligts-Lovens Gang, at den militære Straffelov blev ſanctioneret. Meldahl oplyſer i den Anledning, at han har ſvaret en Storthingsmand, at han troede at kunne ſvare for, at denne Lov vilde blive ſanctioneret, hvis Værnepligtsloven gik igjennem. Stang anſer det rigtigſt at ſpørge Kongen herom, og det aftales, at M. imidlertid ſkal gjøre ſin Indſtilling færdig om Sanction i næſte Møde, den

17de Marts, for at man kunde være belavet paa begge Dele, hvilket ogſaa iværkſættes. Jeg har Dagen forud en Discuſſion med Riddervold og Stang angaaende Regjeringens Politik lige over for Finmarks-Forholdene, hvorom den franſke Miniſter i Stockholm har begjæret nogle Oplysninger. Jeg har herom ogſaa en lang Samtale med Rector Steen paa Ballet hos Stang den 14de og beſtyrkes af ham i min Opfatning, at Styrelſen kan og bør lægge an paa at aſſimilere Kvenerne med de Norſke; dette er ogſaa Riddervolds Opfatning, ſom forklarer, at han med Henſyn til Skolevæſenet allerede i længere Tid har arbeidet i denne Retning. Stang derimod mener, at dette ikke vil lede til Noget, og at man ikke bør forhindre, at Kvenerne faar Lærere, ja endog Præſter, af ſin egen Nationalitet. Jeg udtaler mig

imidlertid i Besvarelsen overensstemmende med Riddervolds og min Opfatning.

21de Marts. Stang taler til mig om, at Sibbern er ham imod, navnlig med Hensyn til Ordens-Uddeling, og beder mig skrive til Sibbern om St. Olafs Orden til Nougaret og de 3 franske Søofficerer, som have afgivet en særdeles velskreven og for os gunstig Rapport om Fiske-Udstillingen i Bergen. Senere i Raadet faar han et Brev fra Sibbern om Sagen og frafalder sin Ide. Stang beretter os, at Protocol-Comiteen har indstillet til Odelsthinget, at alle Actstykker vedkommende Underhandlingerne med Danmark og Vestmagterne skulle trykkes, og at han i den Anledning har foreslillet Steen, at saadant vilde være urigtigt og stødende ligeoverfor Kongen og Sverige, hvis Rigsdag har gjennemgaaet dem uden at offentliggjøre Noget. Han beder os gjøre andre Storthingsmænd, som vi maatte træffe, opmærksomme herpaa; i næste Møde

24de Marts beretter han os, at han paa anden Haand har gjort Ueland opmærksom herpaa, men at denne kun havde svaret, at han skulde conferere med Præsidenten (ɔ: J. Sverdrup). I det følgende Møde beslutter dog Odelsthinget (for lukkede Døre), at Sagen skulde behandles hemmelig. Ved Meldahls Foredrag af Kgl. Proposition om aarlige Storthing er Stang saagodtsom alene om at faa bortskaaret Alt, der kan smage af Tvivl om Foranstaltningens Hensigtsmæssighed, ligesom han vil have Ideen om at optage en Bestemmelse om, at Storthingets Medlemmer blot skulle have Diæter for et bestemt afgrændset Tidsrum, betragtet som aldeles urimelig; men han driver sin Villie igjennem, thi Meldahl er Føieligheden selv, og mellem os Andre er ingen Enighed eller Modstandskraft. Vi faa Telegram om, at Militære Straffelov igaar er sanctioneret, og dette besluttes paa Mandag communiceret, da Lagthinget skal

paabegynde Værnepligtssagen. Angaaende denne næres fremdeles lidt Haab. S. Strøm haaber at drive igjennem et Forslag om, at Indcommandering og Recrutskole skulle slaaes sammen. I det følgende Møde den

28de Marts erfare vi ogsaa, at dette er lykkets med 17 St. mod 11, og man bygger Luftcasteller paa Sagens Sejer i Odelsthinget, idet Colbenstvedt har brukket sit Ben, og man nærer et svagt Haab om, at Svanøe og Essendrop skulle gaa over. Jeg deler ikke dette Haab, da Sverdrup er bleven Præsident og har to Stemmer; Strøm roses nu som en udmærket Mand, hvilket han i Virkeligheden ogsaa er; men det anerkjendes først nu, da han virker for os.

4de April. Statssecretæren beretter, at det er meldt ham, at Riddervold skal være syg, hvortil jeg bemærker, at Meddelelsen synes at forudsætte Troen om, at Riddervold skulker, hvortil der med Latter yttres, at dertil er vel for Tiden ingen Grund. Om Aftenen har jeg en lang Samtale med Essendrop, som beklager, at den Norske Regjering har modsat sig Riddervolds Ægteskabslov, hvilken isaafald turde have Kans for at gaa igjennem, medens Hauges Forslag i omtrent samme Retning neppe gaar. Essendrop taler om Militær-Regimente og lader skinne igjennem, at det er Frygt for et saadant, der har afholdt ham fra at stemme for Indcommanderingen.

7de April er Stang i Fyr og Flamme over, at Steen med 5 Bønder atter har gjort et Angreb paa Regjeringen i Anledning af Tractatsagen, idet han insinuerer, at man har opgivet det Rette, som man tidligere har holdt paa, nemlig Sagens Forelæggelse for et overordentlig Storthing, af Hensyn til Sverige. Sagen er, at man blot har udkastet denne Tanke som den bedste Fremgangsmaade, men ingenlunde paastaaet, at den nødvendig krævedes af Grundloven. Stang mener, at slige Anfald, der blot nedværdige

Storthinget, dog bør mødes, og tilbyder ſig at lave en fulminant Avisartikel, hvortil vi Andre ingen Indvending gjøre. Hans Heftighed lægger ſig imod Slutningen af Mødet, og det ſynes, ſom han vil betænke ſig, ialfald vil han ſe Tiden an. Discuſſion, om ikke Placaten ang. Forbud mod Indførſel af ſmitteførende Varer maa have tilbagevirkende Kraft, dog ſaaledes, at Varer, ſom ere bragte iland, før Placaten publiceredes, maa kunne indgaa. Dette faar Anvendelſe paa nogle foreliggende Tilfælde, hvorom er telegraferet til Indre-Departementet. Den paafølgende Morgen kommer Stang op til mig og ſiger, at Protocolcomiteens Udtalelſer ang. den franſke Tractat er for Intet at regne imod Udfaldene imod Wergeland ang. Værnepligtsſagen, hvori foreſlaaes udtalt den alvorligſte Misbilligelſe med hans Færd og navnlig med, at han foranledigede Krigs-Organiſationen at blive ſtaaende i Forventning af, at den ſkulde vinde dette Storthings Bifald. Stang foreſlaar, at vi ſamtlige ſkulle udſtede en Erklæring om, at vi betragte Antagelſen af denne Comité-Indſtilling for et Cabinets-Spørgsmaal. Jeg erklærer mig enig heri, men bemærker, at Kollegerne i Stockholm maa høres, ligeſom dette er et Skridt nærmere mod Parlamentarismen, ſom jeg ikke troer paſſer for os. Stang berammer et Møde til den følgende Dag, den

9de April, men før Mødet kommer han op til mig i Departementet og underretter mig om, at han ganſke har opgivet den ovenmeldte Erklæring, ſom vi ikke kunde afgive uden efter Overlæg med Kongen. Discuſſionerne i dette Møde lede til, at Meldahl overtales til at ſkrive baade om den franſke Sag og om Værnepligtsſagen.

I Statsraadet den 11te April udvikles dette yderligere og med ſtørre Bitterhed, efterat vi have faaet Underretning om, at Værnepligtsſagen er aldeles tabt i Odelsthinget ved den fornyede Behandling der ſamme Formiddag.

Stang fremhæver, at J. Sverdrup har udkastet en farlig Sætning, at Storthinget ved at negte Bevilgning til hvervede Tropper ensidig og uden Kongens Samtykke skulde kunne nedsætte disses Antal, uagtet den gjældende Lov bestemmer, at dette skal være saa stort, som af Kongen med Storthingets Samtykke bestemmes. Dette Thema udvikler han yderligere i Mødet den

14de April, og han opfordrer os Alle til at erklære, om vi ikke ere enige med ham i, at dette Tiltag med Alvor bør tilbageviſes. Heri ere vi alle enige, ſkjønt Meldahl opkaſter Spørgsmaalet, om vor Fortolkning ogſaa er hævet over al Tvivl. Han ſynes ſelv ikke at nære nogen Tvivl, og der er ingen anden, ſom deler den. Riddervold fremdeles ſyg. Stang ſynes at nære Haab om, [at] Organiſationsplanen for Armeen vil blive antaget af Storthinget, og ſpørger, om vi ville kjøbe denne for et Indgreb i Kongens Prærogativer, hvortil Ingen er tilbøjelig. Stangs Færd forekommer mig noget kunſtig. Jeg miſtænker ham for at ville gjøre ſit til at offre Wergeland, og dette lader han oftere under 4 Øine ſtimte igjennem. Wergeland holder ſig imidlertid ſtiv og gjør ikke ſynderlig Mine til at bøje ſig for Odelsthingets Majoritet.

18de April om Morgenen ſtaar den Meldahl-Stangſke Opſats i Bladet og bliver naturligvis meget omtalt i Dagens Statsraad. Men det hjælper altſammen lige lidet; thi Protocolcomiteens Indſtilling gaar i alle Puncter igjennem ved Sverdrup og Steen med Bønderne.

Den 21de April diſcutteres vidt og bredt om, hvorvidt man bør kjøbe den nye Organiſations-Plan af Storthinget ved at indgaa paa det af Sverdrup antydede Forſlag at indſkrænke de hvervede Troppers Antal. Hertil ſynes Wergeland ikke utilbøjelig, men vi andre holde igjen. Stang foreſlaar, at man ved at ſanctionere den nu beſluttede Værne-

pligtslov skal indtage en Forfægtelse af Kongens Ret med Hensyn til de hvervede Tropper; men vi paavise, at dette ikke vil være den rette Anledning, og han giver sig. Stang foredrager en Proposition om Digtergage til Henrik Ibsen, hvortil han i et Extramøde i Thorsdags har faaet vort Samtykke, og Meldahl griber Anledningen til ogsaa at komme med en Kgl. Proposition om Overførelse paa Statscassen af en Pension, der paahviler Østerrisøers Byfoged-Embede, hvis Netto-Indtægt ifjor er gaaet ned til 290 Spd. Talen føres hen paa, hvorvidt Kongen vil komme for at slutte Thinget, og Stang forklarer, at det er godt, at han ikke kommer, hvortil der heller ikke er nogen Opfordring for ham efter den Maade, hvorpaa hans Ønsker ere imødekomne. Han fortæller, at han i sit sidste Brev til Sibbern har yttret, at han ikke engang med ublandet Glæde kan se Storthinget gaa fra hinanden, da han skal gjøre Gilde for dem allesammen.

25de April. Atter Discussion om Storthingets Myndighed til at bestemme Antallet af de hvervede Tropper, i hvilken Anledning Statssecretæren har forfattet en historisk Undersøgelse, som paa utvetydig Maade viser, at Regjeringen aldrig har erkjendt, at dette kunde afgjøres ved Storthingets Bevilgning alene. Denne Afhandling skulde efter Aftalen indrykkes i Morgenbladet; men der forekommer en Vending, som ikke smager Stang, saa at han tager den til sig for at benytte den ved den Indstilling om et nyt Armee-Budget, som man finder nødvendigt, da Indcommanderingen er bortfaldt. Discussionen herom fortsættes den

28de April, da det paavises, at Udtrykkene i den besluttede nye Værnepligtslov, som samme Dag overbringes, gjør en ny Bestemmelse om Antallet af de hvervede Tropper nødvendig, saasom Corporaler nu ere indbefattede i den væbnede Magts Antal, medens disse efter Lov af 1816 ikke medregnedes. Man bliver enig, at der i denne Anledning bør

fremsættes en ny Proposition, hvori man da vil faa Anledning til at udtale sig imod den Sverdrupske Doctrin om, at Troppernes Antal er et Bevilgnings-Spørgsmaal; denne Indstilling skal Meldahl og Stang lave sammen. Jeg bringer paa Bane Besættelsen af en Fuldmægtigpost ved Statsraads-Afdelingen i Stockholm efter Resolutionen af 1862, som Sibbern nu er gaaet ind paa at opretholde, ligeledes Nødvendigheden af at sende vore Udstillingsgjenstande til Boulogne med et norsk Fartøj, uagtet saadant ej var paaregnet ved Storthingets Bevilgning; heri ere alle enige, og Haffner lover at bistaa med Dampskib. Ved Besættelsen af Sæterdals Fogderi sætter Stang sig paa sin høje Hest, idet han taler for den renomerede Jens Jensen, som hverken Finants-Departementet eller nogen af de øvrige Statsraader har stemt paa. Ved sin Tale om at skabe Martyrer og om at Personen kan komme til at gjøre megen Fortræd, hvis han ikke nu befordres, driver han sin Krig igjennem og faar ham enstemmig indstillet som No. 1, da kun Haffner holder paa Bureauchef Michelet og Møinichen paa Procurator Barth. Stang foredrager Bifald til en Contract om Leie paa 10 Aar af Locale til Kunst- og Tegneskole og Nationalgalleriet for 1400 Spd., hvorimod jeg opponerer, da det fjerner os fra det Maal at faa en offentlig Bygning til et saadant Øjemed.

2den Mai. Riddervold i Raadet igjen. Jeg har en Dissents-Sag om, hvorvidt en Foged tilkommer Godtgjørelse for at indkræve Udligning paa Matriculen af Vejudgifter for Herreds-Communer, som giver Anledning til adskillig Discussion; men mærkelig nok gaar min Mening igjennem, uagtet jeg fra først af havde Meldahl og Stang imod mig.

5te Mai. Stor Deliberation, om Wergeland bør fremsætte en Proposition om formelig Bestemmelse af Forandring i Antallet af de hvervede Tropper, hvilken er bleven nødvendig ved den nye Lov om Værnepligten, der indbefatter

Corporaler i Antallet af Armeens Styrke, medens disse tidligere ikke medregnedes, eller om man skal overlade Sagen saa at sige til sig selv og kun indtage det Fornødne herom i det nye Budget-Udkast, som nu bliver nødvendigt. Meldahl og Stang have forfattet Indstillingen herom; men det lader ikke, som Stang er meget fast i sin Overbevisning om, hvad der er det Retteste; Riddervold er den Eneste, som gjør nogen Bemærkning om Propositionen, og en saadan bliver vedtagen. Stang meddeler, at han yderligere har bearbeidet det af Aall samlede Stof til en Bladartikel om ovennævnte Spørgsmaal, og at han vil lade den trykke, hvilket naturligvis kun glæder os Andre. Indstilling om Propositionen afgaar den

7de Mai, uden Forandring, og Bladartikelen, der virkelig er vellykket, staar at læse den

9de Mai, da Stang faar smukke Ord for den i Statsraadet. Riddervold kommer her med en Storthings-Proposition, som dog vil blive den Sidste, om Tilskud til en Hjælpekirke i Throndhjem, medens Domkirken restaureres. Min Indstilling om Commissions Nedsættelse i Tromsø for Lappesagen gaar glat, ligeledes om Amtmands-Embedets Oprettelse i Finmarken, hvorved Bestemmelsen om, hvor Amtmanden skal tage Bopæl, besluttes udsat, indtil Localautoriteternes Erklæringer ere erhvervede.

12te Mai. Besættelsen af Toldskriver-Embedet i Bergen og Byfoged-Embedet i Bergen vække nogen Tvivl og Discussion; men man har Tendents til at undgaa Dissents, og det lykkes ved nogen Imødekommen. Stang omtaler Nødvendigheden af et overordentligt Storthing for at faa ordnet Militærsagerne, da det viser sig, at alle de Kgl. Propositioner derom forfastes af dette Storthing. Han omtaler nu som vist, at Unions-Comiteen til Høsten skal samles her i Christiania. Vi modtage i Raadet Meddelelse om, at

Storthinget enstemmig har bevilget 42 500 Spd. til Restauration af Ministerhotellet i Stockholm, og dette fremkalder Discussion om Udførelsen. Sibbern har udtalt Ønskeligheden af, at Bernt Nielsen bliver sendt derind for at vedtage Contracter om Arbeidet. Stang fremhæver, at det Retteste maatte være at faa baade Nielsen og General Irgens, og paa min Bemærkning om, at det vel er tvivlsomt, om Irgens vil paatage sig dette Hverv, yttrer han, at Kongen interesserer sig for, at Arbeidet bliver smukt og snart udført, og at Irgens vel reiser, naar han hører, at det er Kongens Ønske. Riddervold melder, at han ønsker at ligge sine vanlige 6 Uger i Sandefjord, hvorover Stang, som da skal overtage hans Departement, yttrer Tilfredshed, da han saa saar et godt Paaskud til at blive borte fra Industri-Udstillingen i Stockholm, hvortil Kongen indstændig har indbudt ham.

16de Mai. Wergeland foredrager for 3die Gang Armee-Budgettet, som er bleven nødvendigt derved, at Storthinget har forkastet Lovforslaget om Diætpenge for Armeens Officierer; men dette Budget afgjøres paa Stedet ligesom en Indstilling, som jeg foredrager om Bevilgning af 15 000 Spd. til Planering m. v. af Tomten til et nyt Rigshospital, hvilket jeg andrager om for at ikke give Storthinget Paaskud til Intet at gjøre eller til at beslutte Tomten solgt igjen, hvorom der skal være ymtet. Jeg overbringer 2 Propositioner til Storthinget vedkommende Armeen og Møinichen den 13de en om Bevilgning til Kirke i Throndhjem, hvilken forhaabentlig er den Sidste iaar.

19de Mai. Stor Strid om, hvorledes en af Storthinget fattet Beslutning, hvorved aabenbart er udtrykt noget andet, end der er ment, skal befales tagen tilfølge. Riddervold har indstillet, at Kongen skal befale iagttaget, hvad der aabenbar har været Storthingets Mening, nemlig, at Rector Vibe ej skal have Gagetillæg. Stang mener, at man skal

anvende Storthings-Beslutningen efter dens Ord, uden at bryde sig om Realiteten; dette bekjæmper jeg og mener, at Riddervold med Rette vilde blive critiseret derfor. Man bliver enig om, at Riddervold skal forsøge at erholde en Udtalelse fra Storthinget om, hvorvidt det vil rette Feilen. Jeg foredrager ligeledes en Vejsag, hvori Storthinget udenfor den Kgl. Proposition har bevilget en feilagtig Sum til et Vejarbeide paa Voss. Jeg har indstillet paa, at Kongen skulde befale anvendt den rette Sum, og mener, at dette er forsvarligt, da Bevilgningen kun er en Calculesum; men jeg faar Modbør af Kollegerne, og den af Storthinget nævnte Sum opføres, idet jeg i Præmisserne forklarer, at hvad der vil udfordres i ethvert Fald vil blive anvendt. Møinichen indstiller til Afslag en Ansøgning om drawback paa forarbeidet Tobak, som Langaard anfører at kunne afsætte i Danmark og paa Island; jeg taler for Ansøgningens delvise Indvilgelse, men vinder ej Gehør. — Min Indstilling om Sanction af Kvakfalver-Loven vækker Strid og udgaar til Circulation; mit Forslag om skjærpede Control-Bestemmelser imod Choleraen vinder derimod Bifald. Striden om Sanction paa Kvakfalver-Loven fortsættes den

23de Mai og ender med, at Haffner, Meldahl, Wergeland og Møinichen tiltræde et særdeles velskrevet dissenterende Votum af Stang, gaaende ud paa Ikke-Sanction. Riddervold bliver staaende med mig.

Den 26de Mai indstiller Meldahl med almindeligt Bifald Lovbeslutningen om smaa Gjældsfordringers Indbrivelse til Ikke-Sanction. Alt, hvad der er færdigt af Lovbeslutninger, indstilles iøvrigt til Sanction, men da der endnu ventes nogle slige Beslutninger fra Thinget, som nu siger sig at skulle blive færdigt til idag 14 Dage, anholde vi om Bemyndigelse til at udøve Sanctionsretten, forsaavidt Sagerne ikke betimelig kunne blive Kongen forelagte. Med

Hensyn til Statsraadsombyttet besluttes det, at Bretteville skal komme hjem i August og afløses af Wergeland, hvis Departement jeg da skal overtage. Meldahl skal senere afløse Hellieſen og Møinichen have Juſtits-Departementet. Dette Arrangement er mig meget imod, men jeg lukker ikke op min Mund, da jeg ved, det ikke nytter til Noget.

29de Mai kaldes vi til Extra-Statsraad for at høre et af Stang forfattet Udkaſt til en Throntale ved Thingets Opløsning, hvilket han efter Begjæring fra Sibbern har forfattet. Dette vækker almindeligt Bifald og vedtages saagodtſom uforandret. Omtalen af Værnepligtsſagen er det eneſte, ſom vækker nogen Discuſſion, da det kan være tvivlſomt, om det vil paſſe, derſom ogſaa Organiſationsplanen forkaſtes af Thinget; men herom faaes neppe Beſked før i det ſidſte Øjeblik, da Armee-Budgettet er den ſidſte Sag, ſom ſkal behandles.

30te Mai indſtilles alle reſterende Love til Sanction, endog en om Transitret, ſom ſamme Dag overbringes. Om Aftenen ſammen med Lundgren, ſom beretter, at Thinget ikke vil bevilge til den foreſlaaede Hjælpekirke for Domkirkens Menighed, og at man i Storthinget har været højlig forbauſet over denne Propoſition, ſom kom faldende ſaa at ſige ned fra Skyerne, da ingen af Repræſentanterne eller af Menigheden kjendte det mindſte til Sagen, hvilket ogſaa bekræftes af Broder Carl, ſom hører til Menigheden og ſamme Dag er ankommen fra Throndhjem.

2den Juni. Det vedtages, at man ſkal gjøre den nye Handelslovs Beſtemmelſe om Forbud imod Udſalg og Udſkjænken af Vin anvendelig paa de nye Landhandlerbevillinger, ſom, indtil Loven træder i Kraft, udfærdiges paa den Maade, at denne Rettighed bortfalder, naar den nye Lov træder i Kraft.

5te Juni holdes Statsraad for at modtage de to sidste Lovbeslutninger om Brændevinssalg og gjentagende Tyveri, og da man nu erfarer, at Storthinget ej bliver færdigt før den 13de, bliver man enig om ikke at benytte den meddelte Bemyndigelse til at sanctionere, da de kunne være Kongen forelagte inden Storthingets Opløsning. · Vi mødes til den Ende igjen den

6te Juni, da Sagerne forebrages og umiddelbart derpaa affendes til Stockholm. Da et modtaget Telegram underretter os om, at der i Mandags er holdt Statsraad i Stockholm, spørger Wergeland, om ikke Resolution er afgiven angaaende Statsraads-Ombyttet, hvortil Stang svarer noget undvigende. Dette i Forening med hans Yttringer forleden Dag om Irgens, at han vistnok reiste derind, naar han faar at høre, at det er Kongens Ønske, vækker min Mistanke om, at Wergelands Forbliven paa sin Post er sat under Spørgsmaal og skal gjøres afhængig af Armee-Organisationens Afgjørelse i Storthinget; denne Mistanke forøges den følgende Dag, da jeg ser, at Morgenbladet endog i en Redactions-Artikel har opgivet det Kgl. Forslag til Armee-Organisationen og har Hentydning til W.s Afgang. Denne Artikel bringer jeg paa Bane i Raadet den

9de Juni, da Stangs Maade at tage Sagen paa fremdeles bestyrker min Formodning. Stang har nemlig opgivet alt Haab om Sejer og søger at undskylde Morgenbladets Optræden. I et fingeret Statsraad Dagen forud er Storthingets Opløsning endelig bestemt til den 13de, og Stang udlader sig om, at det er at ønske, at ny Udsættelse ej vil finde Sted, blandt andet for at der ej skal opstaa Spørgsmaal om Bevilgning til at sætte nogen Del af Hæren paa Krigsfod, hvorom der sandsynligvis paa den svenske Rigsdag vil blive Tale, men efter Forestilling fra Sibbern og Stang først naar Storthinget er opløst. — Det hedder, at Sverige

har benyttet sit lille Creditiv til Forsøjninger mod Kvægpesten, og at det derfor er fornødent at forøge det; men vi behøve Intet, som svarer til det lille Creditiv, da vi have Bevilgning til tilfældige Udgifter. Herover synes Haffner at knurre og taler om, at Krigs-Udsigterne træder os nærmere end nogensinde ventet ved Preussernes Indrykning i Holsten. Stang griber Anledning til at udtale sig om Kvænerne, at man Intet bør gjøre for at bringe dem til at tale Norsk, men derimod sørge for deres Forsyning med Kvænske Skolelærere og Præster. Han udtaler sin Uvillie med, at Kongen har udnævnt en svensk Mand til Kammerherre ved sit norske Hof, en Benedicks, som er os alle ubekjendt. Stang lover ved Leilighed at gjøre Kongen opmærksom paa det Ukloge i dette Skridt, som han paastaar er virkeligt, uagtet Intet derom er berettet i Aviserne. Men i Aftonbladet for samme Dag berettes Begivenheden med stor Harcellas. Sagen siges at være, at Manden, som ialfald tidligere har levet i Berlin og erhvervet sig en Orden og Titel af Hof-Intendant ved at skjænke 20,000 Rdlr. til en mild Stiftelse i Stockholm, ikke som Jøde kan udnævnes til svensk Kammerherre.

13de Juni. Berettes i Dagbladene Udfaldet af Debatterne om Armee-Organisationen, som er faldt med 53 mod 50. Der discutteres naturligvis herom i Raadet, hvor Stang ved sin rolige Maade at optage dette Udfald paa frembeles vækker min Mistanke. Forøvrigt er der opnaaet adskillige ikke uvæsentlige Fordele for Armeen i Detaillerne ved Armee-Budgettets Bevilgning, saasom 21 nye Capitains-Poster, fast Løn til de stadigt Tjenestegjørende o. m., saa at Wergeland er i nok saa godt Humør. Om denne fortælles den Skrøne, at Kongen skal have ladet Storthingets Majoritet byde det Compromis, at han inden 3 Uger skulde fjerne W. fra Raadet og gjøre ham til Brigadechef og Commandant Nordenfjelds, hvis den vilde antage Regiments-Inddelingen, men efter en

Samtale, jeg Dagen efter ved Storthingets Opløsning har med Harbitz, antager jeg som givet, at dette blot er en hoax. Stang forelæser i Raadet Throntalen, saaledes som den af Kongen er bifaldt, og synes ikke om de smaa Forandringer, som ere gjorte i hans Udkast, og det synes heller ikke videre at rose, at Kongen, efter at have givet lidt Ondt af sig for Armee-Sagens Afgjørelse, slaar over i en yderst cordial Tone og beklager, at han ikke kan være sammen med Storthinget.

14de Juni gaa vi i Processíon fra Palæet til Storthingsgaarden, hvilket vækker Anmærkninger fra Malcontenter, som mene, at vi nu kunde hørt op med denne unyttige Ceremoni, saameget mere som Storthinget underhaanden har antydet, at vi kunde samles i Storthingsgaarden, hvor der er god Plads. Vi have imidlertid besluttet ikke at bryde paa den gamle Skik for at vise Publicum, at Regjeringen dog endnu er til, og at ikke Alt drejer sig om Thinget. Amtmand Falsen som Ordfører i den Deputation, der kommer ned i Palæet for at complimentere Regjeringen, melder blot, at dette er Deputationens Hverv, hvorover vi blive en Smule slukørede; men Stang svarer med samme Mynt. Ved Middagsbordet hos Stang yttrer Harbitz, min Sidemand, sin store Misnøje med alle de underhaands Kneb, som i den senere Tid ved Storthinget er anvendt, og sin Glæde over nu at have udtjent, hvortil jeg yttrer, at jeg ikke skal omtale disse Yttringer for Nogen, saasom jeg venter at faa se ham igjen til næste Thing og ikke vil blamere ham, som vægelsindet.

16de Juni. Strid om Besættelsen af Jarlsberg Sorenskriveri, hvortil Meldahl har indstillet Platou og forbigaaet min Ven Stabell paa Grund af hans store Nærsynthed. Stang og jeg kjæmpe for Stabell og holde os til, at han nu i mange Aar uden nogen Klage har forrettet som Præses

i Politiretten; men alle de øvrige ere døve for vore Foreſtillinger, og Stabell bliver ikke nævnt. Strid, om en Penſion til en fra ſit Embede dømt Tolder ſkal gives tilbagevirkende Kraft, ſaa at Penſionen bliver regnet, ſom Møinichen vil, fra 1ſte April. Møinichen maa give ſig, da han har Alle imod ſig, og vælger at forhøie Penſionen. Wergeland indſtiller Fr. Næſer til Chef for Cavalleriet, uanſeet at han er den Yngſte af dem, hvorom der kan blive Spørgsmaal. Riddervold forlanger Sagen ſat i Circulation; men da der ikke foreligger hverken Anſøgninger eller Atteſter, men kun Forſlag fra den forrettende Chef og fra Commandoen, hvilke blive fuldſtændig oplæſte, faar han Ingen med ſig herom. Stang taler for Indſtillingen og udtaler ſin Beklagelſe over, at han, forrige Gang dette Embede var ledigt, ſtemte imod Glad, ſom Kongen havde deſigneret; nu, ſiger han, maa han erkjende, at Glad var den Bedſte, og dette troer han ogſaa er Tilfældet med Næſer, og at Smith og Stabell ikke kunne maale ſig med ham. Om den 68 Aar gamle C. Borchgrevink ere alle enige, at han ej bør komme i Betragtning.

I Statsraadet den 23de Juni underretter Meldahl os om, at Platou ved at indfinde ſig i Jarlsberg ikke finder ſig tilfreds med Forholdene der og har taget ſin Anſøgning tilbage. Han foreſpørger, om han ſkal gjøre ny Indſtilling, eller om vi ere enige, at Aubert, der var nævnt ſom No. 2, bliver udnævnt; hertil ſvarer Flerheden ja, og Aubert udnævnes.

27de Juni. Indſtilling om Raadſtuſkriver-Embedet i Chriſtianſand, hvortil Juſt. har indſtillet Byfoged Peterſen; men han ſkydes for Glug, og den gamle Notar Hjorth, ſom uagtet ſine 72 Aar har viſt ſig for os ſom en flink og rørig Mand, indſtilles enſtemmig. Juſtits-Departementet omhandler Organiſationen af Byretten i Chriſtiania. Store Discuſſioner om, hvorvidt man ſkal gaa i Detaillerne. Sagen udſættes.

Wergeland er ſiden den 25de reiſt ind til Stockholm for at overlægge med Kongen om Organiſationen af Infanteriet i Henhold til Storthingets Beſlutning. Imidlertid beſtyrer jeg Armee-Departementet ved Siden af Indre-Departementet indtil den

4de Juli, da jeg begiver mig paa en Reiſe gjennem Land, hvor jeg har Vejmøder med Capt. Møller, og Valders, hvor jeg ſer det ſvære grubœkkende Arbeide i Kvamskleven — til Sogn, hvor jeg ſtøder paa det hele Amtsformandſkab for N. B. A., og hvor jeg beſer Forbygnings-Arbeiderne ved Lærdalsøren, ſom vedligeholdes af Landhandler Hanſen — til Voſs, hvor Hille viſer mig ſine ſtorartede Omlægninger i Skjærvet og de nye Veje langs Gravens-Vand, og i Odda op til Toppen af Rødals-Fjeldet. Paa Tilbagevejen beſees med Capt. F. Bergh Omlægningerne i Hallingdal, hvor man har maattet fravige Principet for det nyere Vej-Anlæg, ikke at beſtige en Høide, ſom igjen opgives, og endelig befares med Kanaldirector Thams og Ingeniør Laſſen Aadals-Elven, hvis Farbargjørelſe ſynes at lykkes vel, ligeſaa Farbargjørelſen af Stor-Elven, ſom nu befares med Damp.

Den 20de Juli er jeg her tilbage; imidlertid er Bragernæs afbrændt den 11te og 12te, hvilket har givet Meldahl flere Sorger. Samtidig har Riddervold ligget i Sandefjord og Haffner i Drøbak.

Den 21de Juli møder Exc. Sibbern i Raadet og anmelder, at Harbitz med Beſtemthed har meldt at ville begjære ſig entlediget fra Unions-Commisſionen, da Kongen ej har kunnet indfrie ſit Løfte om at lade Mødet holde her i Chriſtiania. Der discutteres vidtløftig om, hvem der bør foreſlaaes i hans Sted; at N. Vogt bør være Formand, ere alle enige om; til nyt Medlem ere alle enige om Amtmand Falſen ſom No. 1, Amtmand Meinich, med hvem jeg nylig var ſammen i Hardanger, ſom No. 2 og Lambrechts ſom No. 3.

Stang vil ogsaa opføre D. Kildal, men finder liden Sympathi for ham. Falsen er nylig opfordret til at indtræde i en Commissjon til at bringe de sportulerende Embedsmænd paa fast Gage; men man er enig i, at dette sidste Hverv faar staa tilbage for det Førstnævnte. Det vedtages, at Vogt skal tilskrives og de herværende Medlemmer af Commissionen spørges om vort Forslag, forinden Stang skriver derom til Kongen. M. H. til, at Commissionens Møder ej kunne blive holdte i Christiania, som af Kongen lovet Harbitz og Ueland, oplyser Sibbern, at det formentlig er Lagerbjelkes og Bildts Skyld, der ikke ville forlade Stockholm, sandsynligvis for ej at slippe Kongen ud af Syne. Kongen havde haabet at faa dem ind i Statsraadet i Lagerstråles og Malmstens Sted; men det er endnu ej lykkets ham, skjønt de øvrige Medlemmer af Raadet ej have gjort Vanskeligheder derved. Man gaar derefter over til at discuttere, hvem der skal foreslaaes til St. Olafs-Riddere d. 21de n. M., og dette vigtige Hverv medtager lang Tid, da hele Statscalenderen gjennemgaaes. Først vækkes det gamle Spørgsmaal om Uelands Decoration, hvem Kongen skal have lovet en Orden, ja allerede udfærdiget et Diplom, som blev sønderrevet. Vi ere enige om at udtale os derhen, at det helst bør undgaaes at give Storthings-Bøndernes Koryfæer St. Olafs-Ordenen, men at Kongen, hvis han alligevel finder, at nogen af dem bør have en saadan, ikke vel kan undgaa at tage Ueland og da tillige Valstad. Sibbern og Wergeland vil tillige have Rygh og Veseth, men vi øvrige ere derimod. Om Universitetslæreren opstaar stor Strid. Jeg bringer atter min gamle Ven Professor Dietrichson paa Bane og vinder denne Gang Gehør. Stor Strid om Professor Johnson, som flere ej ville have med paa Grund af hans Pietisme, og om Th. Kjerulf, som er af [de] yngste, men dog anerkjendes som højst fortjent, og om L. Kr. Daa,

som Riddervold har foreslaaet skriftlig, men som Stang ivrig modarbeider. Wergeland faar forebraget nogle faa Sager og siger med det samme Farvel, da han paa Mandag agter at reise over Throndhjem til Stockholm for at tiltræde sit Embedsaar derinde, hvorfor jeg atter skal have 2 Departementer.

23de Juli. Et kort Statsraad holdes for at faa afgjort et Par presserende Sager, nemlig Planen for Ombygningen af vort Hôtel i Stockholm, som er bortsat for den bevilgede Sum, uagtet Bygningen nu synes at maatte blive noget billigere, da Hoved-Indgangen fra Havnesiden er sløjfet. Meldahl er misfornøjet med den underste Statsraads-Vaaning, men for sent! Min Indstilling om Bolig for Amtmanden i Finmarkens Amt giver Anledning til vidtløftige Discussioner. Forlig sluttes saaledes, at jeg udtaler min Mening i Præmisserne, men erkjender Spørgsmaalet, om det skal bestemmes, at han skal tage Bolig i Vadsø, for tvivlsomt, hvorfor Flerhedens Mening, at dette kan gjøres til Gjenstand for senere Afgjørelse, tages tilfølge. Jeg overtager Armee-Departementet ved Siden af Indre-Departementet.

25de Juli. Indstilling om extraordinær Brandcontingent af 920,000 Spd. gaar enstemmig. Ligesaa faar jeg Medhold i at indvilge en Ansøgning fra Sandø Sogn i Romsdalen paa Grund af deres Udsendings, Paul Knudsen Gaasøens gjennem tækkelige Væsen. Altens Sorenskriveri foreslaaes besat med Sagf. Hammer, uagtet Justits-Departementet har bragt Bendixen i Forslag. Mod ham udtaler jeg mig med Bestemthed, og et Brev fra Forstmester Norman, som gaar i samme Retning, bidrager Sit til ved denne Leilighed at udelukke denne „flotte“ Mand. Ligeledes bidrager jeg til, at Haugesunds Byfoged-Embede besluttes endelig besat istedetfor at bestyres af en Constitueret.

28de Juli. Stang holder Middag for Missions-Biskop Schreuder, der trods sin colossale Mund og næsten stygge Ydre gjør et meget godt Indtryk som en kraftig, bestemt og ihærdig Mand. Alle hans Beretninger om Zuluerne bære Præget af Sandhed og rigtig Opfatning, og han viser intet Tegn til Hængehoderi eller Pietisme. Han svarer med en Skaaltale til Stangs Hilsen, hvori [han] udtaler sin Fædrelands-Kjærlighed og stadige Interesse for Norge og dets Forhold og udbringer et Ønske for Kongen og Regjeringen.

1ste August. Stang melder, at han har havt Brev fra Bretteville om, at Kongen bifalder vor Henvendelse til Amtmand Falsen istedetfor Harbitz, og Stang oplæser Udkast til et Brev til Falsen, som man frygter for vil sige Nej, da han allerede er indbuden til at indtræde i Commissionen til Omregulering af de sportellønnede Embedsmænds Indtægter. Idet jeg indstiller Cand. Nicolaysen til Fuldmægtig ved Statsraads-Afdelingen i Stockholm, vil man, at jeg tillige skal indstille, at disse Embedsmænd herefter skulle benævnes Kgl. Secretærer; Fuldmægtig-Benævnelsen leder nemlig til, at Kongen giver dem Titler af Kammerherre, som for en flink ung Mand snarere er en Misrecommandation end en Anbefaling. Jeg paapeger, at Statsraads-Afdelingen maa høres, og ønsker ej at udsætte det færdige Foredrag efter denne Formsag. Man giver sig endelig tilfreds med mit Løfte om at sætte Sagen i Gang.

4de August. Bringes den under 21de f. M. opgjorte Ordens-Liste under fornyet Revision, hvilket har tilfølge nogle Forandringer; Smith Petersen, Christiansen, Amtmand Morgenstierne, Prof. Dietrichson udelades, ligesaa Adj. Arentz. L. K. Daa opføres, ligesaa Capt. Rosenqvist og Hj. Olsen. Idet jeg atter udtaler mig imod Uelands Udnævnelse til Ridder, beretter Stang nærmere om hans Forhold til Kongen og Armee-Sagen, at Ueland virkelig gjorde

alt Sit for, at Armee-Organisationen skulde blive antagen, men at hans Parti opstillede som Betingelse herfor, at Wergeland skulde fjernes først. Herom henvendte Ueland sig til Harbitz, som atter fremførte Ærendet for Stang, der erklærede, at han ikke vilde befatte sig med denne Sag, som han ej ansaa stemmende med vor Forfatning. Han ansaa det dog for sin Pligt at berette til Kongen, hvad der var bleven ham forebragt, men fraraadede denne indstændig at give Øre til slige Forslag, hvorpaa han modtog et meget net Brev fra Kongen, hvori denne i det Væsentligste erklærede sig enig med Stang. Imidlertid havde Ueland ogsaa confereret om denne Side af Sagen med Hr. Hebbe, som havde forelagt den for Kongen, og denne havde faaet det Svar, at naar Storthinget havde antaget Armee-Organisationen, skulde Kongen lade Wergeland træde over i et af de nye Districtschefs-Embeder, og dette Svar blev ogsaa gjennem General Fleischer meddelt Harbitz; men Storthinget vilde ikke give Majest. Credit paa Afskedigelsen, og Følgen blev, at den Kgl. Propos. faldt. — Stang indstiller Rector Schøning til Sognepræst i Bodø, hvilket vækker endel Discussion, da S. er yngre baade theologisk og philologisk Candidat end nogle af Medsøgerne. Haffner og Meldahl ere derimod, men 3 har stemt for, og Minoriteten giver sig. Meldahl vil foredrage Harbitz's Ansøgning om Udtrædelse af Unions-Comiteen, men jeg begjærer Sagen udsat, indtil hans Eftermand samtidig kan blive udnævnt, hvilket tages tilfølge. Møinichen er reist til Nøtterø, og Stang melder, at han paa Mandag agter at gjøre en Lysttour til Ringerike; der bliver da kun Meldahl og mig, der komme til at udgjøre den Norske Regjering. Bretteville lader melde, at han først den 15de kommer hertil.

8de August. Stang meddeler Brev fra Harbitz, hvori berettes, at Ueland er meget vred over, at Mødet i Christi-

ania ikke kommer istand, og at han har bebrejdet Harbitz, at han ikke har gjort noget Skridt til at paatale Misligholdelsen af det i saa Henseende givne Løvte; han siger, at han vil skrive til Exc. Sparre, men Harbitz mener dog, at han ikke vil søge sig ud af Comiteen. Stang oplæser Brev fra Amtmand Falsen om, at han ej vil indtræde i Sportel-Afskaffelses-Commissionen. — Choleratilfælde paa Havnen.

11te August. Der afgjøres en hel Del Embeds-Indstillinger uden Dissents og næsten uden Discussion. En Indstilling, som jeg foredrager for Armee-Departementet, om at surnumerære Cavalleri-Officierer skulle have Lønning under Exercisen, fremkalder endel Indvendinger fra Stangs Side, navnlig om, at saadant er udenfor Budgettet; men Sagen gaar dog. Stang og Haffner angribe mig, fordi jeg ikke har været streng nok m. H. til Karantænen; men jeg bemærker, at det gamle Karantæne-System er et tilbagelagt Standpunkt, og at der nu kun er Spørgsmaal om at gjennemføre en Isolation af de første Syge for om muligt at hindre Sygdommens Udbredelse. Command. General Fleischer melder, at en Slave har faaet Cholera, og at de mangler Rum til eget Lazareth, hvorfor foreslaaes, at Kronarbeiderne skulle demitteres, for at deres Locale kan indrettes til Lazareth, hvilket indvilges.

15de August. De enkelte Choleratilfælde, som forekomme, staa i Forbindelse med Revier-Havnen, som derfor besluttes tømt og saavidt mulig desinficeret. — Bretteville melder mig, at Kongen ønsker Armee-Intendant-Embedet besat uden videre Ophold, hvilket er imod den med Wergeland trufne Aftale, hvorfor jeg skriver til ham og beder ham paany tale med Kongen herom.

Den 17de August overtager Bretteville Indre-Departementet.

18de August. Indstillinger om 4 Generaler, hvilke i Statsraadet gaa uden Dissents, idet jeg oplyser, at Beich-

mann, som indstilles til General-Major og Chef for General-Staben, har ønsket, at de ældre Brigadechefer maa faa Anciennetet i Generals-Graden foran ham. Efter Begjæring fra Armee-Comm. andrager jeg om Bemyndigelse til at indstille Vaabenøvelserne, hvis Cholera udbryder, og forklarer imod Comm., at det ikke er Meningen, fordi Sygdommen udbryder her i Christiania, at indstille Øvelserne paa Gardermoen. Dette vinder Kollegernes Medhold og endmere Kongens. Stang forelæser et Afslag fra Amtmand Falsen om at indtræde i Unions-Comiteen, og det besluttes strax at skrive til Meinich, uanseet at Falsens Udtryk ere saaledes affattede, at de efterlade nogen Tvivl om, at han jo muligens lod sig overtale. Brettevilles foredrager en Indstilling, som jeg har ladet forfatte, om Besættelsen af Stadsphysikus-Embedet i Christiansand; dette har til Følge, at Dr. Wilfred Schmidt ikke bliver nævnt engang som No. 3.

Den 22de August drager jeg en Tour op til Omsteds og Rynnings i Solør og Vinger. Ved min Tilbagekomst den 24de forefinder jeg Breve og Telegram fra Wergeland, blandt andet om, at Kongen er gaaet ind paa, at Armee-Intendant-Embedet frembeles udstaar.

Den 24de August forebrager Meldahl Harbitz's Ansøgning om Udtrædelse af Unions-Comm. og Meinichs Indtrædelse deri. Harbitz har inddraget i sin Ansøgning sin skuffede Forventning om, at næste Møde skulde blive berammet her i Christiania, og berører det Haab, som gjennem Stang herom var ham givet. Stang oplyser i den Anledning, at han aldrig har arbeidet herfor, men kun været Mellemmand imellem Kongen, som uopfordret gav Harbitz og Ueland Løvte om, at saa skulde ske, da han var her i Januar. Noget officielt har aldrig passeret herom, og man har ingen Ret til at begjære saadant, da den oprindelige Resolution om Comitéens Nedsættelse nævner Stockholm

ſom Mødeſted. Meldahl har løſelig berørt Harbitz's Udtalelſer i denne Retning i ſin Indſtilling; men Stang bevæger ham til at udelade dem, uagtet Flerheden mener, at de gjerne kunde ſtaa. Jeg omtaler Nedſættelſe af en Commisſion af norſke og ſvenſke for at udfinde den hensigtsmæſſigſte Form for Tændnaals-Gebører. Sagen møder ingen Sympathi.

29de Auguſt overtager jeg Finants-Departementet, medens Møinichen gjør en Reiſe til Bergen og Chriſtianſund. I Statsraadet foredrager Meldahl Afſked for Sorenſkriver Heidenreich og oplyſer i Indſtillingen, at Manden egentlig burde være ſat under Tiltale for ulovlig Sportulering, og opripper tillige flere af hans gamle Synder. Stang tager alvorlig fat i denne Indſtilling, og jeg maa ogſaa være enig i, at naar man indſtiller Manden til Afſked med Penſion, ſaa er det lidet klogt at udbrede ſig vidtløftigt om hans Forgaaelſer. Meldahl lover at formilde Indſtillingen. Strid, om Poſtmeſter Eitzen eller Fuldmægtig Helliesen ſkal indſtilles til Poſtmeſter i Tønsberg. Stang, Riddervold og jeg ſtemme for den Førſte, og Meldahl bliver ſtaaende alene (Haffner og Bretteville ugilde). Stang taler varmt for Fuldm. Oppegaard — forhen Opbudsmand — men vinder ej ſtor Sympathi.

1ſte September. Alt gaar glat, da Stang vil betids fra Raadet for at tiltræde en Reiſe til Carlberg. Meldahl omtaler, at han vil udfærdige et Circulære om, at Biſperne ſkulle høres angaaende Skilsmiſſe-Sager efter en fra Storthinget til Regjeringen derom ſtilet Anmodning. Stang udvikler det Betænkelige i en ſaadan ny Indrømmelſe til Gejſtligheden og mener, at man ſtaar ſig bedſt paa at holde igjen, da denne Stands Fordringer har en betænkelig Tendents til Udvidelſe. Desuden bør en Anmodning til Regjeringen ikke afgjøres af et Departement alene, men fore-

lægges Kongen. Heri maa jeg være ganske enig med Stang. Meldahl gjør opmærksom paa, at Justits-Departementet er bundet ved en tidligere til Kirke-Departementet afgiven Erklæring; vi mene derfor, at Sagen bør udstaa, indtil Departementet faar en ny Chef, som ikke er bunden.

Den 4de September kaldes vi til et Extramøde, hvori Stang meddeler os et Telegram fra Kongen, hvori denne forespørger, om nogen af Statsraadet kommer ind til Stockholm for Udstillingens Skyld; han melder, at Rum staa færdige paa Slottet. Stang har svaret fra Carlberg, hvor han har været i Besøg, at Riddervold er undskyldt ved sin Alder og Helbred. Brettevilles er nylig kommen derfra, Møinichen er ude paa Reiser i Bergens Stift, Meldahl skal næste Maaned reise derind og han selv forhandle med Unionscomiteens norske Medlemmer, som i denne Maaned samles herinde, saa at der kun kan være Spørgsmaal om Haffner og mig. Stang spørger derfor, om Nogen af os vil reise; jeg undskylder mig med mine 2 Departementer, Haffner med en foreslaaende Afslutning af en Contract om en ny Monitor. Vi bede ham takke for den tilbudte Naade.

8de September. Foreløbig Strid om, hvem skal nævnes først til Oberstl. i Gen.-Staben, enten Capt. Broch eller Major Vogt; jeg holder paa den naturlige Orden, at Majoren gaar foran Capt., men Stang mener i Henhold til, hvad der passerede, da Vogt blev foretrukken for Broch, at nu den Sidste bør stilles først. Sagen udsættes til næste Møde. Meldahl foredrager Indstilling om Vinger Sorenskriveris Besættelse, hvorved Stang og jeg gaa vor Vei, da vore Brødre ere iblandt Ansøgerne.

9de September. Middag hos Stang for Exc. Due og Unions-Comiteens norske Medlemmer. Due er den gamle. Ueland ikke ankommen, siges at anstille sig som den, der vil træde ud af Comiteen, uagtet Ingen tvivler paa, at han vil

blive. Han finder det fuldkommen ſtemmende med ſin oppoſitionelle Tænkemaade at bære St. Olafs-Ordenen, „da han reſpekterer de Kgl. Prærogativer".

12te September undgaar jeg al Strid om Anciennitet imellem Vogt og Broch ved at foretage deres Udnævnelſe i to forſkjellige Indſtillinger. Strid med Stang og de øvrige, om Broch bør have 1000 eller 1200, og driver det til, at han ej faar mere end 1100.

15de September. Discuſſion med Stang angaaende Opførelſe af en Stald for den hvervede Escadron; han deler min Mening, at man bør tage Penge hertil, hvis man ikke paa rimelige Vilkaar kan fornye Leien af det nuværende Locale.

19de September. Lang Strid om Morderen Fosvigs Benaadning. Riddervold og jeg ere med Meldahl enige om, at hans oprigtige Bekjendelſe ikke bør være ham til Skade, da Regjeringen enſt. den 18de Auguſt havde indſtillet ham hertil. Stang, Bretteville og Haffner, ſom have ſtøttet deres tidligere Mening til Mangel i Beviſet, ere nu for den modſatte Anſkuelſe. Sagen udſættes. — Jeg faar ſom Finants-Chef Statsraadets Minde til at indfrie Kongens hele Fordring for Oscarshall, uagtet den først forfalder med 1000 Spd. aarlig i 7 Aar, ſamt til at anſkaffe ſlebet Glas i Miniſterhotellet i Stockholm. Haffner faar Bifald til at ſlutte med Motala Værft om Bygningen af den nye Monitor, da dette vil udføre Sagen næſten 50,000 Spd. billigere end Nylands Værk, ſom først ſkal bygge Bedding m. m.

22de September. Fosvig-Sagen diſcutteres fremdeles. Haffner gaar over til Benaadnings-Siden; men Møinichen, ſom er kommen hjem, holder med Bretteville og Stang. Sagen udſættes igjen til den

26de September, da Stang gaar over og B. og M. ligeledes, da de ej ville ſtaa ene. Stang er yderlig

indigneret over en Afhandling, som under Signaturen B. (B. Dunker) har været indrykket i et dansk Tidsskrift, hvori hele Statholdersagen med Aftryk af det Manderstrømske Circulære koges op igjen, og hvor det fremhæves, hvor umulig det er at vente noget Udbytte af Unions-Comiteens Arbeider. — Stang kommer op til mig. Dagen efter og bringer paa Bane Spørgsmaalet, om han bør omhandle dette Indlæg, der nu er udkommet her som Brochure, i sin Brevveksling med Kongen, hvortil jeg yttrer, at han bør nævne det, men ikke som nogen stor Sag.

29de September. Stang er meget optagen af Unions-Comiteens Affærer, som han synes at betragte som umulige at faa til at gaa, naar ikke han faar givet sit Ord med i Laget. Der afgjøres en Del Embeds-Indstillinger, deriblandt Byfoged- og Justitssecretær-Embedet ved Byretten her. Der bliver Enighed om det Første derved, at Meldahl næsten fuldstændig opgiver sin Indstilling. Han havde foreslaaet Chr. Hansteen; men Stang og Bretteville mene, at han er for stor Capacitet og for ung til at have Fordring paa saa godt og mageligt Embede. Raadmand Jørgensen indstilles som No. 1, og Hansteen bliver aldeles ikke nævnt; derimod enes man om at opfordre ham til at melde sig til 1ste Assessor-Embede, hvorfor Indstillingen om disse udsættes indtil videre. Det erfares imidlertid, at Hansteen ikke vil have Ansættelse i Byretten, men heller Jørgensens Embede, hvorfor Byrettens Besættelse atter kommer for den

3die Oktober. Justits-Departementet har indstillet Lambrechts til Justitiarius, hvorom alle er enige; til Assessorer Brandt, Schjelderup, Tillisch, Graff, Erichsen og Mejlænder. Alle vi andre ere enige om, at Brandt ej bør være No. 1, da han er uskikket til at optræde i Just.s Plads. Jeg har foreslaaet Arneberg; dette er tiltraadt af Riddervold og Bretteville, og Stang og Møinichen gaa og-

saa over hertil (Haffner er bortreist). Stang og Bretteville gjøre Indvendinger mod Graff, som har Haud, og som Justits-Departementet ej har villet gjøre til Bureauchef, og foreslaar i hans Sted Scheel paa Hamar, hvorom alle enes. Indstillet bliver altsaa Arneberg, Schjelderup, Brandt, Tillisch, Scheel og Mejlænder. Jeg foredrager min Sag om Districts-Inddelingen, hvorom Wergeland har gjort meget Sprel, da han vil have Christiania Battaillon henlagt til 1ste Brigade, som er stationeret paa Fredrikshald, fordi dette passer bedre ind i en vordende Regiments-Inddeling; men efter megen Strid med Commandoen har jeg faaet denne til at gaa ind paa Comm. efter min Opfordring fremsatte Forslag om, at Christiania skal høre til den her placerede 2den Brigade, og herom er hele Raadet enig med mig. Wergeland, som er underrettet om Sagens Stilling, og som tidligere har drevet paa Sagens Fremme, telegraferer gjentagende til mig om, at Sagen nu bør udstaa, indtil hans Indlæg i Sagen kan blive hørt; men da Sagen nu er afgjort og protocolleret, kan dette ikke nytte til Noget. Endelig telegraferer han i Ziffer, at Sagen vil kunne afgjøres om 8 Dage.

6te Oktober. Riddervold foredrager en vidtløftig Indstilling om, at Sorenskrivernes saakaldte Frigaarde skulle gives tilbage til Præsteskabet; men for Fogdernes og Lensmændenes Vedkommende vover han det ej, da disse ikke antages at taale Afgang i Indtægter. Denne Sag vækker Modstand, og jeg mener, at den bør gjøres til Gjenstand for Lov. Stang foreslaar, at Sagen bør sendes den nedsatte Comite til at granske de sportellønnede Embedsmænds Vilkaar, og hertil slutte Alle sig. I en Samtale, jeg har med Stang om Armeegreja, kommer denne tilbage til den Meddelelse, som han gav os den 4de August om Wergelands Udtrædelse af Raadet. Han supplerer denne med Beretning om, at Kongen og Sibbern i Januar Maaned kom hertil med det Forsæt at offre W.

for lettere at faa Armee-Sagen til at gaa, men at Stang da gjorde alvorlig Modstand, fordi han ikke fandt det passende, at Wergeland gjordes til Syndebuk for at have fremsat et Forslag, der havde baade Kongens og Regjeringens Bifald. Da Indcommanderingen var falden, vilde Stang anseet det passende, at W. gik sin Vej, og han havde derom en længere Samtale med Wergeland; men denne anfaa ikke dette for Hovedpunktet og erklærede ikke at ville gaa, da han nærede godt Haab om at drive Hovedsagen, Regiments-Inddelingen, igjennem. Da Mistillidsvotumet var voteret, vilde Kongen og Sibbern atter, at W. skulde gaa; men da holdt Stang igjen, fordi han ikke vilde hjælpe til at indføre det parlamentariske System, og fordi saamange andre ikke tilforn havde veget for en saadan Demonstration. Derpaa kom Agitationen fra Ueland, Hebbe, Gen. Fleischer, hvorom tidligere er berettet. Stang er dog af den Formening, at det ikke i Længden kan gaa med Wergeland som Krigsminister, og spørger mig, om jeg troer, han har nogen oprigtig hengiven Tilhænger inden Armeen, hvortil jeg efter Overbevisning maa svare nej, da jeg ser, at Alle som En have den største Lyst til at modarbeide hans fremfusende Reformplaner, naar de kunne komme til. Stang mener derfor, at han bør gaa af, naar hans Stockholms-Aar er udløben, og agter efter Nytaar at indlede Sagen med Kongen og paavirke ham i den Retning, at Dr. O. J. Broch midlertidig ialfald kommer til at overtage Armee-Styrelsen; thi, mener han, naar først Posten har staaet ledig nogen Tid, vil Folk som til Ex. R. Kierulf have mindre imod at overtage den.

10de Oktober. Skifteforvalterposten i Christiania indstilles til at besættes med Fuldmægtig Graff uden Dissents. Meldahl, som vil reise paa Løverdag, tager Afsked med os.

13de Oktober. Jeg anmelder, at Kongen paa Commandovej har beordret sammenkaldt en Commission af 3 norske og 3 svenske Officierer til at bedømme ny Model for Haandskydevaaben, hvorom jeg tidligere har talt i Raadet under Forudsætning af, at saadant skulde ske gjennem Regjeringens Indstilling. Almindelig Uvillie over dette nye Tiltag, som jeg dog ikke puster til. Den trufne Forføining har det Gode, at Comm. bliver billigere, da Officierer efter Diætloven ere forpligtede til at reise til Sverige for almindelig Diæt. Jeg taler under 4 Øine med Stang om Gen. Beichmanns Tanke paa at faa forandret de to Puncter i Generalstabsplanen, som især vække Uvillie, nemlig om Captainernes Ret til Forfremmelse i deres Brigader og om Brigade-Adjutanternes Besættelse fra Staben, men Stang raader indstændig til nu ikke at røre ved denne Sag; han tilraader — hvad der ogsaa er min Tanke — at lade disse Bestemmelser staa som usfrevne, men ikke udtrykkelig ophæve dem, da det vil være at give Skraalhalsene nyt Vand paa deres Mølle og just opmuntre dem til at rive ned paa enhver Forføining. Jeg ventede mig dette Svar fra Stang, da han er Forfatter til Armee-Departementets Indst. af Februar 1865, som forsvarer den første Bestemmelse, som en Mængde Officierer dengang søgte at faa forandret. Jeg lover ham at virke i denne Retning.

17de Oktober meddeler Stang os, at Bildt i Unions-Comiteen har fremsat Forslag om, at der ved Siden af det Udkast, som Comm. nu er ifærd med at faa istand, bør udarbeides et alternativt Forslag, grundet paa Oprettelsen af et Unionsparliament, og at Ueland og Saxlund strax have bemærket, at derom burde der ej blive Tale, da Stemningen her i Landet endnu paa langt nær ikke var modtagelig for en saadan Idé, men at Bildt hertil havde bemærket, at han troede at vide bedre Besked, og at Nordmændenes Glæde

over Repræsentations-Reformens Seier i Sverige tydede hen paa, at Stemningen for en nærmere Tilslutning nu maatte være kommen. Stang fremhæver, at det i ethvert Fald maatte gjøres Vildt det Indkast, at et Forslag om et Unionsparliament ikke vilde sige noget, saalænge man ikke var paa det Rene med 1) hvorledes et saadant skulde sammensættes, 2) hvad der skulde underlægges samme og 3) hvor hyppig det skulde samles. Naar nemlig det andet Punct skilledes ud fra hinanden, vilde det visselig vise sig, at de Gjenstande, som kunde underlægges det, blive saa faa, at en saadan Samling Intet vilde faa at betyde. Først naar der blev Tale om fælles Krigsvæsen og Told, kunde det faa nogen Betydning, men det vilde være at bygge Foreningen paa en anden Basis. Vi blive enige om atter at discutere Sagen den

18de Oktober, da Stang forelæser Breve fra Sibbern, Aschehoug og Vogt, hvori lades os forstaa, at Vildt og Lagerbjelke benytte dette Forslag iblandt andet som en Murbrækker imod nærv. Ministerium, og at Justitsrd. Berg ialfald ikke er enig med dem om at drive denne Sag frem. Aschehoug har imidlertid begjært vor Formening, om de Norske Medlemmer bør holde fast ved deres første Indsigelse, at Sagen ligger udenfor deres Commissorium, og at den nu ikke kan tages under Discussion af den samlede Comité uden Udvidelse af Commissoriet, eller om de uden videre bør begjære saadan Udvidelse enten directe eller gjennem den svenske Regjering. Jeg tilraader det første Alternativ som det Bedste for den Norske Regjering, da i modsat Fald vore Uvenner ville sige: Ja, der ser man, hvor det bærer hen. I have sagt, at Unions-Comiteen skal samles paa Basis af det Bestaaende, men nu bærer det alligevel løst med Unionens Omgjøren i svensk Interesse. Dette vinder forsaavidt Indgang, som vi enes om, at Stang skal

svare, at vi ikke anse en Udvidelse af Commissoriet tilraadelig, men at en Discussion om Sagen og Gaaen ind paa dens Realitet, der viser, hvor betydningsløs og urealisabel den vil være under den nærværende Union, ikke kan skade, naar den blot medtages i Comiteens Præmisser og kun leder til, at Hovedsagen: Forslag til et-Parliament, skydes væk, iblandt andet fordi et saadant Forslag vil vanskeliggjøre de Rettelser og Forbedringer i Foreningen, som fra alle Sider erkjendes ønskelige. Stang lover at fremstille Raadets Mening til næste Møde den

20de Oktober, men da underretter han os om, at han senere har faaet Brev fra Sibbern, hvorefter det Bildtske Forslag er udsat, til man er færdig med Gjennemgaaelsen af det foreløbige Udkast, hvorfor han ikke vil skrive, før han kommer tilbage fra en liden Udflugt med Sønnen Bredo, der har kjøbt en Gaard nede ved Laurvig. Bretteville opkaster paany det tidligere delibererede Spørgsmaal, om man bør understøtte en Udsending til Amerika for at undersøge vore talrige Udvandreres Vilkaar derover; der er Spørgsmaal om en Ex. juris Paul Hjelm Hansen og Digteren A. Vinje; men ligesom Ingen af dem rigtig smager os, saaledes ere vi enige om, at Alt, hvad der maatte skrives og meddeles af en af Regjeringen understøttet Udsending, vilde mistænkes, som om det var vor Hensigt at modarbeide Udvandringen.

24de Oktober. Ved Besættelsen af Øvre Thelemarkens vestfjeldske Sorenskriveri stemme Stang og jeg paa Sagfører Gløersen istedetfor paa Politimester Bendixen, som de øvrige ville have.

27de Oktober. Med adskillig Knurren driver Riddervold igjennem at indstille Stipendiat Bugge til Sognepræst til Holmestrand, for at han skal erhverve sig practisk Erfarenhed og derved blive dygtigere til Universitetslærer-

Kaldet, hvortil han af det theol. Facultet er udseet. Jeg paapeger, at han heller burde gjøres til 3die Præst ved Trefoldigheds Menighed; men hertil bemærker Riddervold, at dette Embede er meget bedre af Indtægter end et Professorat, og at man, om Bugge fik det, kunde resikere, at han opgav Lærerstillingen. Stang meddeler os Breve fra Sibbern og Vogt, der indeholde Skildring af Forhandlingerne og Situationen i Unions-Comiteen, hvor Bildt og Lagerbjelke aabenbart nu arbeide paa at faa det Hele forpurret, da de ikke kunne drive igjennem Planen om et Unions-Parliament. Stang mener, at de Norske Medlemmer bør udtale, at Norge paa ingen Maade er forpikket paa at faa en ny Unionsact, ligesom det ikke er os, der nu have sat Forhandlingerne i Gang. Da vi antage, at Tiden ingenlunde er moden for en Union paa en forandret Basis og Svenskerne ikke ville forbedre den gamle Bygning, men bygge fra Nyt af, saa er det bedst, at Forhandlingerne afbrydes, og at Gjenoptagelsen udsættes til en beleiligere Tid. Herimod gjør Helliesen en Smule Opposition, idet han formener, at vi Norske loyalt bør arbeide paa at faa noget helt istand, og at det ikke bør kunne siges om os, at det er Norge, som har forlangt Forhandlingerne afbrudte. Dette Sidste har heller ikke været Stangs eller vores Andres Mening; det er kun et Tilkjendegivende om, at Sagen ikke interesserer os, for Statholderskabets Skyld — i den Grad, at vi ville ofre noget væsentligt af vore havende Rettigheder. Sibbern, som har gjort det til sit Program at faa Statholder-Spørgsmaalet løst og det Kgl. Ord af 1860 indfriet, holder derimod paa den Mening, at vi Norske skulle kjæmpe til det Yderste for at faa et Forslag til forbedret Unionsact istand. Kongen, som har holdt et Foredrag til Sibbern om Nødvendigheden af en fastere Tilknytning af de forenede Riger, synes at være enig med Bildt og Lagerbjelke og saaledes, som saa

ofte, hemmelig at modarbeide, hvad han officielt har tiltraadt.

31te Oktober. Bretteville foreslaar, at det skal paalægges de Apothekere, som herefter ansættes i Christiania, at give de unge Pharmaceuter gratis Undervisning; herimod opponeres, og Sagen udsættes. Helliesen foredrager det fra Frankrige vakte Spørgsmaal om Nedsættelse i Skibsafgifterne og udtaler, at saalænge som det er saa uklart, om Frankrige virkelig behandler os tractatmæssig, bør vi ikke indlade os paa yderligere Indrømmelser, ialfald ikke med mindre Sverige skrider til at nedsætte sine Skibsafgifter; thi Lighed for begge Rigers Behandling erkjendes ønskelig.

Den 1ste November kalder Stang os sammen til et Extramøde i Anledning af den tidligere omhandlede Brochure af Dunker om Unionsactens Udbedring, som er udkommen under hans Navn. Han har heri indtaget det meste af den Manderstrømske Note af 7de November 1859, som confidentielt blev meddelt Regjering og Storthing, men ikke den svenske Rigsdag, og dette anser Stang som et saadant Brud paa, hvad han er Regjeringen skyldig, at Stang mener, der bør blive Spørgsmaal om hans Afskedigelse. Jeg udtaler den Formening, at da Dunker kan paaskyde Ubekjendtskab med denne Notes confidentielle Natur, — den er ham meddelt af K. M. & B. R. — da det i hans Skrift Citerede Intet omhandler, som er imod vor Interesse, da der nu er gaaet 7 Aar hen, siden den blev skrevet, saa er der ikke tilstrækkelig Grund til at sætte sig i Bevægelse. Stang beklager meget, at Dunker har faaet Kgl. Udnævnelse som Regjerings-Advokat,— skeet efter Foredrag af mig — og opkaster Spørgsmaal, om Dunker er afsættelig, hvilket jeg antager. Helliesen mener det Modsatte, og at man kun kan holde sig til, at Dunker i sin Ansøgning om fast Ansættelse har erkjendt sig afsættelig, og anser Intet ønskeligere, end at Dunker i Tilfælde vilde procedere imod sin egen Erkjendelse. Meningen om Hoved-

spørgsmaalet forene sig imidlertid derhen, at Stang ej nu bør forelægge Kongen Spørgsmaalet om Dunkers Affættelse, men forhøre hos Sibbern, hvorledes han og Manderstrøm optager Notens Publiceren.

3die November. Jeg foredrager en Indstilling om Lieutn. Haffners Udnævnelse til Premierlieutenant i Gen.-Staben, hvilken vækker mange Discussioner, da Commandoen først i 1856 har erklæret, at han ikke kunde faa Ansættelse i Staben uden i Concurrence med dem, som samtidig med ham gik ud af Krigsskolen, men dog senere i 1859 har foranlediget hans Ansættelse i Staben foran disse. Jeg fremhæver, at H. er gaaet ind i Staben efter at have tilkjendegivet, at han ikke paa andre Vilkaar vilde vælge denne Stilling, og at man ikke nu bør tilraade Kongen at omgjøre, hvad han engang til Fordel for Haffner har bestemt. Herom bliver Enstemmighed. Strid, om Sorenskriver Sørensen skal have et lidet Laan til at istandsætte sin Embedsgaard; da Møinichen er besvogret med S., overgives Sagen til min Behandling.

7de November. Ved Foredraget af en Indstilling om Tillæg for Opsynscheferne ved Vaarsildfisket og Lofotens foreslaar Stang, at man skal tilpligte dem tillige at overtage Functioner som Fiskeri-Inspectører. Herimod gjøres af Hellieſen den Indvending, at det ifaafald ikke vil vare længe, inden de forlange sig afløste som Opsynschefer, og man har da dobbelte Poster. Riddervold og jeg tiltræde hans Formening. Stang opgiver ikke sin Mening, og Bretteville loper at omarbeide sin Indstilling. Bretteville oplæser Note fra den russiske Minister i Stockholm, hvori i Anledning af de norske Lappers Indtrængen om Vinteren paa Finlands Gebet foreslaaes, at en Mand fra finsk, svensk og norsk Side skulle træde sammen paa Aastedet for at undersøge Sagen. Br. oplæser ogsaa et Brev fra Stiftamtmand Nanneſtad, hvori denne erkjender, at saadan Indtrængen ufrivillig har fundet

Sted, fordi Betesmarkerne ere bedre paa finſk end paa norſk Side, men dette har ſit Correctiv deri, at Finnerne i Regelen uden videre nedſlagte alle fremmede Dyr, og derover tør de Norſke ej beklage ſig. Siden 1861 har han ej hørt ſlige Klager; derimod er Klagerne over Finnernes ulovlige Fiſkeri i Varangerfjorden i Tiltagende, ſaa at han ej forſtaar, at Finnerne nu har Grund til at optræde ſom Motionærer. Vi ere enige om, at der ej er Grund til at modſætte ſig det ruſſiſke Forſlag; derimod ere vi neppe enige i Stangs Forſvar for den ruſſiſke Politik og hans Paaſtand om, at denne Sag ej ſtaar i nogen Forbindelſe med Grændſe-Politiken. Jeg leverer en liden Forpoſtfægtning med Stang om Ordningen af Anciennitets-Forholdene ved Forandringen af Brigaderne, idet Sagen ſættes i Circulation.

10de November. Stang beretter os efter et Brev fra Sibbern, at Grev Manderſtrøm nu i et Circulære til vore udenrigſke Sendebud har aldeles desavoueret ethvert Maſkeri med Blixen Finecke og erklæret, at Rygterne om dennes Forhandlinger med vor Konge ere urigtige. Det tilføjes, at det er De Geer og Manderſtrøms Trudſel om at gaa af, ſom nu har bevæget Kongen til at give ſit Minde til en ſaadan Note. Discuſſioner om, for hvor lang Tid man ſkal tillade Overretten at beholde ſin 3die Aſſeſſor; man bliver enig om ½ Aar, uagtet man forudſer Forlængelſe. Om Juſtitsſecretæren bør tillades at holde edſv. Fuldmægtig. Stang frygter, at ſaadan Tilladelſe kan bevirke, at Embedet betragtes ganſke ſom en Sinecure. Jeg foreſlaar at bevilge det indtil videre og at optage Spørgsmaalet igjen om et Aar. — Om Amtmand Kyhn har handlet ret i at give den nye Sorenſkriver Amtmand Berg Tilladelſe til at blive, hvor han er, forinden han har faaet Regjeringens Tilladelſe til at ſtaa ſom Amtmand til Vaaren. — Om Control med Dampſkibe, ſom endelig gaar af Stabelen.

14de November. Fortsætter Fægtningerne med Stang og Hellieſen angaaende Armee-Greia. Bretteville foredrager en Indſtilling om, at vi ikke bør vægre os for at ſende en Commisſær til at opgjøre Lappeforholdene med Finland, og kommer i den Anledning frem med en i 1859, da jeg beſtyrede Indre-Departementet, forfattet Opſats, hvoraf erfares, at det Finſke Senat da var inde paa Tanken at faa ophævet Grændſeſperringen, men hvori fremhæves, at vi gjorde bedſt i nu at lade det forblive ved, hvad i 1852 var beſtemt om disſe Forhold. Stang ſynes ikke om denne Opſats, hvoraf Afſkrift kan ſees at være ſendt vor Miniſter i St. Petersburg; Stang mener, at Departementets Indſtilling i ethvert Fald bør være neutral, og heri ere vi Andre enige, hvorfor Br. tager ſin Indſtilling tilbage til Omredaction. Strid med Hellieſen om Auditørpoſtens Beſættelſe, hvorover jeg ingenlunde er misfornøiet, da man derunder faar Stang til at gaa ind paa, at Departementsfolk, naar de due noget, kan afgive ligeſaa brugbare juridiſke Embedsmænd ſom Sagførerne.

17de November. Striden om militære Sager fortſættes, efterat Indre-Departementet har optaget en lang Tid iblandt andet om Spørgsmaalet om, hvorvidt Regjeringen, uden at Communerne derom ere enige, kunne deles i mindre Diſtrikter (sic). Da jeg heller ikke idag bliver færdig med Præliminarierne, foreſlaaes, at jeg ſkal faa en egen Statsraadsdag til Avancementsſagen. Jeg forelæſer et Brev fra Wergeland, hvori han erklærer ſig uenig med Henſyn til Lieutn. Haffners Anciennitet i Gen.-Staben; men Kollegerne finde ikke hans Anmærkninger beføjede.

Den 20de November ſamles vi og discutere Armee-Sagen, for hvis Skyld jeg flere Aftener har ſiddet oppe til Midnat.

I Mødet den 21de November faa vi endelig foreløbig knækket Halſen paa den, ſaaledes at der kun ſtaar et Punct, om der ſkal tages Hensyn til Secondlieutenanterne eller ej, imellem os, og derom ſkal Helliesen forfatte et disſenterende Votum. Stang meddeler os, at Forhandlingerne i Unions-Com. nu gaa godt, ſaa at der er Udſigt til et Fælles-Reſultat.

24de November erklærer Helliesen, at han ikke finder det Udgangspunct, hvorpaa han havde tænkt at ſtøtte ſin Disſents, holdbart, og at han vil opgive denne, naar jeg vil indgaa paa nogle Forandringer i Præmisſerne, hvilket jeg lover. Heri erklærer Stang ſig enig, og de øvrige Medlemmer af Raadet yttre Intet. Længere Discusſion om, hvorvidt et Andragende fra Jernbanebeſtyrelſen om at forøge Capitalcontoen udover de 225,000, hvorfor Storthinget har tilladt at Jernbanen maa pantſættes, ſkal bevilges eller ikke. Helliesen bemærker, at Pantſættelſe er en Sag for ſig og Gjældsſtiftelſe et andet. Stang og jeg have under Sagens Circulation udtalt, at det fremgaar af Storthingsforhandlingerne, at dette ikke har ſtillet ſig denne Diſtinction ſkarpt for Øjne, og at man bør være ſaa loyal at ſe paa dets virkelige Mening og ikke alene paa Formen. Bretteville tager Sagen tilbage og erklærer at ville discutere den yderligere med O. J. Broch.

Mandag den 26de November har jeg Møde med Stang og Helliesen, hvori vedtages, hvad disſe ønſke tilført i Indſtillingen. De fremkomme da med Begjæring om, at jeg vil forelægge Sagen for den her ſamlede Udſkrivnings-Commisſion og ſenere have et Møde til Sagens Discusſion med denne og Armee-Commandoens Chefer. Dette lover jeg, og Mødet finder Sted den følgende Dag, da disſe Herrer Intet væſentligt have at bemærke ved Indſtillingen, ſaa at jeg i Statsraadet den

28de November faar lagt den endelige Haand paa Sagen efter først at have havt en haard Kamp med Stang, som i sidste Øjeblik fæster sig ved et Punct; men ved Helliesens og Riddervolds Hjælp faar jeg ham til at frafalde sin Indsigelse, mest ved den Bemærkning, at jeg ikke vel nu, efter at Sagen har været forelagt hin Commission, kan gjøre Forandring i, hvad der for denne er erklæret at være Departementets endelige Indstilling. En større Sag om Recruteringen til de garnisonerende Afdelinger faar jeg til at gaa uden synderlig Dissents, da man synes at være træt af Militær-Sagerne. Bretteville foredrager endelig sin Sag om Jernbanens Capitalconto paa den Maade, som af Stang og mig var moveret.

1ste December. Om hvorvidt de nye Apothekere her i Christiania skulle give de pharmaceutiske Studerende Vejledning i deres Fag, opstaar en længere Discussion, idet Indre-Departementet vil strække denne Forpligtelse meget vidt, medens vi andre ville indskrænke det til en practisk Øvelse i Apothek og Laboratorium. Vi vinde Sejer over Departementet. Stang beretter, at Kongen igjen har udtalt sig om den politiske Stilling som meget truende og om Vigtigheden af at være rustet. Han befrygter en for vor Stilling betænkelig Alliance mellem Danmark og Preussen. Stang troer mere paa den Preussisk-Russiske Alliance, som skulde gaa ud paa Congres-Polens Gjenoprettelse som selvstændig Stat under en russisk Prinds's Regjering, hvorved Østerrig skulde yderligere svækkes og det Østlige Europa blive dominerende over Vesten. Han omtaler Keiser Napoleons Svaghed, og at det Orleanistiske Parti er det, som har størst Kans for at reise sig, naar Napoleon falder fra.

5te December. Paa en Spadsertour med Stang efter Raadet taler Stang atter om Wergelands Afgang og mener, at den bør ske henimod den Tid, da hans Statsraadsaar i

Stockholm er udløben. Han mener det rigtigſt at ſkrive først til Kongen derom og anmode ham om at tilkjendegive Wergeland det Fornødne. Talen kommer hen paa Commandoens Adſkillelſe fra Chefſkabet for Departementet, og Stang bemærker, at der foruden den Anſvarlighed, ſom en Statsraad altid maa have for Dine, ogſaa ſom Commandochef, er der den afgjørende Grund for at beholde den nærværende Ordning, at Kongen, ſom han i et Brev til Stang i Begyndelſen af Aaret havde bemærket, havde det i ſin Magt at befale den commanderende General at flytte til Stockholm, hvilket han naturligvis ej kan gjøre, naar Statsraaden og Commandochefen er et. Vi blive derfor enige om, at der aldrig fra vor Side bør ſlaaes paa den Streng. Stang mener, at det kunde have ſine ſtore Fordele at faa en ſaadan Militær-Comite, ſom Gen. Lundh i ſin Tid foreſlog, til at afgive Betænkning om alle nye militære Foretagender, hvilken ej alene kunde være til Vejledning for en ikke-militær Departements-Chef, men ogſaa kunde blive en god Afleder for Kongelige umotiverede Projecter.

8de December. Wergeland erklærer ſig i et Brev af 4de ds. enig i Regjeringens Indſtilling om Avancementet og Recruteringen og giver gode Ord for ſin Diſſents ang. Ridehuſet. Jeg omhandler foreløbig Spørgsmaalet, om Captains-Poſten ved Krigsſkolen ſkal beſættes ved Kgl. Udnævnelſe eller paa Commandovej, og udtaler mig for det Sidſte, da her ikke er Spørgsmaal om noget Avancement, men om en midlertidig Tjeneſte, ſom kan være vanſkelig nok at faa udført, men møder megen Modbør hos Stang og Hellieſen, ſom mene, at Poſten bør beſættes gjennem Statsraadet. Søndre Jarlsberg Sorenſkriveri indſtilles ved Bretteville, da Møinichen, Stang og jeg ere inhabile. Sorenſkriver Sørenſſen indſtilles. Stang beretter, at der i Unions-Comiteen har været megen Strid, om det angaaende Udenrigsminiſteren ſkulde tilføjes, at han ſkal være ſvenſk og fælles

for Rigerne, og angives som Grund, indtil et Unions-Parliament kommer istand; for denne sidste Redaction har de 5 norske juridiske Medlemmer af Com. udtalt sig, men Irgens og Ueland og samtlige svenske ere derimod. Ueland, fordi han ikke engang vil høre et Ord om et Unions-Parliament, som netop de 5 paa denne Maade vilde faa omhandlet for at skaffe det Indpas i Gemytterne. Flerheden af Raadet udtaler sig enig heri.

12te December. Stang er meget misfornøiet med Efterretningerne fra Unions-Comiteen, da alt Spørgsmaal om Forandring i Grl. § 25 er bortfaldt, fordi der [fra] norsk Side kun fremsattes et Forslag til Landeværnets Benyttelse til Sveriges Forsvar med saadanne Indskrænkninger, at de Svenske fandt det aldeles uantagelig og derfor erklærede, at det ligesaagjerne kunde ligge udenfor Rigsacten; deri handlede de sandsynligvis ret listig; thi dette var det eneste Offer, som fra vor Side kunde bydes, og naar det afvistes, synes Sverige ej heller at behøve at indrømme Noget. Stang mener, at det nu er givet, at Forhandlingerne ej ville føre til noget Resultat. Jeg foredrager en Sag om Captains-Posten ved Krigsskolen, som foreslaaes besat ved Commandovej, fordi det erkjendes ønskeligt, at Posten ej fyldes paa længere Tid end 2 Aar ad Gangen. Hellieſen gjør fremdeles Indvendinger, da han mener, at man kan beskikke Vedkommende gjennem Statsraadet uden Bestalling, saaledes som gjøres med Gen.-Stabs-Officierer, men Stang falder fra ham, og da han ej faar Understøttelse af Andre, gaar min Indstilling.

15de December. En Indstilling fra Kirke-Departementet om Approbation paa en Plan for en Pensions-Indretning for Fyrvæsenets Betjente vækker længere Tids Discussion. Hellieſen paaviser, at man ved Planen, som den er affattet, uundgaaelig vil komme til at gjøre Fallit, altsaa forurette Efterslægten paa de Nulevendes Bekostning. Han mener derfor, at Planen bør sendes tilbage, for at der kan

blive gjort nogle Forandringer, som ere anbefalede af Tilsyns-commisſionen for deslige Indretninger. Heri faar han Medhold af Stang, som erklærer, at han aldrig vil anbefale nogen Approbation paa deslige Planer, naar ikke denne Commisſions Bemærkninger ere tagne tilfølge. Imod en saadan Sværgen paa Magisterens Ord tager jeg til Gjenmæle og fremhæver, at man ved at stille altfor strenge Fordringer til deslige frivillige Pensions-Indretninger udsætter sig for Intet at faa istand. I nærværende Tilfælde er jeg enig i, at Sagen bør søges rettet. Ved Haffners Foredrag om et 8 Maaneders Togt med Nordstjernen til næste Høst bringes paa Bane, at man burde se til at forene hermed en Expedition til Japan for at skaffe os en Handelstractat med dette Rige. Stang lover at skrive derom til Kongen. Det kommer paa Tale, at Adjunct Holth skal være Forfatter af en Række velskrevne Opsatser i Aftenbladet imod Dunkers Bog. Riddervold udbryder: „Man skal se, han vil skrive sig til et godt Postmester-Embede".

19de December. Stang meddeler angaaende Unions-comiteen, som for denne Session har sluttet, at han er mere tilfreds med Resultaterne, end han havde vovet at haabe, og at han nærer Forventning om, at Sagen vil kunne gaa. Dette Haab deler jeg ikke. Jeg fortæller Stang, at Wergeland fornylig har bevæget Kongen til at give en Resol. om, at det af Armee-Commandoen skal paalægges Oberstl. Borchgrevink at tage Afsked, og at W. har anmodet Gen. Beichmann at betyde Gen. Sørensen, at han har ubetinget at lyde Kgl. Bef., da han ellers maa være belavet paa selv at gaa af, hvortil der kuns behøves det mindste Vink fra hans Side til Kongen! Quem Jupiter vult perdere dementat. Stang er enig med mig i, at en Corpschef som Oberstl. B. ikke uden Dom kan removeres, og at jeg altsaa har handlet rigtig i at raade Beichmann til kun at lade Br. tilkjendegive Hs. Majst. Ønske om, at han bør søge Afsked.

22de December. Strid om Principerne for Benaadning, idet Justits-Departementet vil, at den i Aar udkomne Lov om Formildelse i Tyvslovgivningen skal faa Anvendelse paa ethvert nu paadømt Tilfælde, medens Stang paastaar, at man kun bør tage Hensyn til de nye formildende Bestemmelser, naar Vedkommendes Forhold i det Hele anbefaler til Benaadning. Heri er Riddervold, Bretteville og jeg enig med ham, og Sagen gaar derefter. Stang oplæser af et Brev fra Sibbern, at de svenske Raader have været imod Vedtagelsen af den i Kjøbenhavn sluttede Overenskomst om Nedsættelse i Telegraftaxterne til Danmark, men oplyser tillige, at der senere er indløbet Telegram, hvorefter vor Indstilling om Sagen anføres bifaldt i sammensat Statsraad. Ved Middagen igaar yttrede Prof. Aschehoug stor Tilfredshed med Udfaldet af Unions-Com.'s Forhandlinger og mente, at Svenskerne i god Tro havde frafaldt Paastanden om Forandring i Grl. § 25 m. H. til Landeværnets Anvendelse til Sveriges Forsvar.

29de December. Idet jeg fremkommer med en Indstilling om nye Regler for Districtsmøder, der væsentlig kun indeholder den Forandring i det Bestaaende, at de unge Mandskaber skulle møde Aaret efter deres Confirmation, istedetfor Aaret før deres Udskrivning, kommer Hellieſen og Stang og især Riddervold i Fyr og Flamme og declamerer imod at paalægge Folket nye Byrder for Værnepligtens Skyld. Sagen udgaar til Circulation. En Indstilling fra Bretteville om at tilstaa Bureauchef Bang et Honorar af 400 Spd. for hans extraordinære Arbeide med tabellariske Oversigter over Brandforsikring m. m. vækker langvarig Discussion om det i Princippet Betænkelige i at tilstaa Departements-Embedsmænd Honorar for Extra-Arbeide. Sagen udsættes.